MARK TWAIN

OPERE

★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

București - 1954

MARK TWAIN

AVENTURILE
LUI
TOM SAWYER
★
AVENTURILE
LUI
HUCKELBERRY FINN

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ
București - 1954

Aventurile lui Tom Sawyer

In românește de: *Frida Papadachi*

*

Aventurile lui Huckleberry Finn

In românește de: *Petre Solomon*

*

Coperta și prezentarea grafică: *O. Adler.*

Portretul: *N. Roni*

Mark Twain

şi că pe unele le-a trăit chiar el, scriitorul, iar pe altele colegii lui de şcoală. Dealtfel, urmărindu-i biografia, nu e greu să ne închipuim că autorul îşi aduna aci multe din amintirile lui, fiindcă micul Sam Clemens şi-a petrecut copilăria în acelaş climat provincial, stăpânit de prejudecăţi de tot felul, ca şi năstruşnicul său erou de mai târziu. Orăşelul St. Petersburg, în care trăieşte Tom, era chiar târguşorul Hannibal, de pe malul fluviului Mississipi unde copilărise Twain, iar buna mătuşă Polly semăna, desigur, leit cu doamna Clemens, mama scriitorului.

După locul naşterii — în Florida (Missouri) la 30 Noembrie 1835 — era ceeace în America se chiamă un *middle-westerner,* adică un om din mijlocul ţării; dar după tată era şi un sudic, fiindcă acesta se vânturase multă vreme cu familia, prin statele din sud, ba chiar avea un petec de proprietate în Tennessee.

Şi-a petrecut copilăria în orăşelul Hannibal, unde a urmat plicticoasa „şcoală de duminică", dela care, probabil, trăgea chiulul cu o deosebită plăcere, ca şi Tom, preferând să privească ceasuri întregi, trecerea vapoarelor pe fluviu. Navele fluviale cu aburi prezentau un mare progres în sistemul transporturilor, inaugurând, în acel timp, una dintre cele mai pline de culoare epoci din istoria Statelor Unite. Tinereţea lui Mark Twain s'a adăpat din spiritul acelei epoci.

Când, în 1847, i-a murit tatăl în sărăcie, băiatul s'a lăsat de carte, intrând să muncească la gazeta locală, *Hannibal Journal,* alături de fratele lui mai mare, Orion. A lucrat ca ajutor-tipograf, apoi ca redactor, vreo şase ani, scriind ceeace se scria pe atunci în gazetele de provincie şi mai ales mici schiţe şi poezii umoristice. In 1853, după ce i-a făgăduit doamnei Clemens, cu mâna pe evanghelie, că „nu se va atinge de cărţile de joc şi că nu va pune'n gură niciun strop de băutură", a plecat „în lume" să-şi câştige singur pâinea, ca tipograf. A hoinărit astfel, trei sau patru ani, prin St. Louis, New York, Philadelphia, Keokuk şi Cincinnati. Pe urmă, în iarna 1856—57, şi-a făcut un ambiţios proiect de îmbogăţire ca plantator de cacao în America de Sud şi în acest scop s'a şi îmbarcat în primăvara următoare pe vasul „Paul Jones" cu direcţia New Orleans. Dar pe bord, împrietenindu-se cu Horace Bixby, pilotul vasului, s'a hotărît să devină el însuşi pilot şi după „o scurtă şi grea ucenicie", pe un parcurs de 1200 de mile, a şi obţinut brevetul.

Izbucnirea războiului civil i-a întrerupt cariera nautică, circulaţia pe fluviu fiind suspendată. Intr'o cărticică intitulată *Istoria unei campanii eşuate,* va povesti cum s'a înrolat atunci ca orice sudist, în armata confederaţilor, fără prea multă convingere şi cum a părăsit-o din primele două săptămâni, spre a de-

veni un pasionat abolitionist, chiar „mai pasionat decât doamna Stowe", autoarea *Colibei lui moș Toma.*

In vara anului 1861 îl aflăm călătorind cu diligența spre Carson City (Nevada), unde Orion fusese numit de Lincoln într'o funcție administrativă. Neaflând însă la fața locului nimic din ceeace se putea numi un post de funcționar, adică nici birou, nici leafă, Orion se lasă atras de „goana după aur", iar Sam se angajează reporter la gazeta locală, unde semnează, întâia oară, cu pseudonimul Mark Twain.

Contactul cu oamenii dela frontieră, cu îndrăznejii pionieri din Vestul îndepărtat, a împrumutat scrisului său o vigoare nouă, iar schițelor lui satirice, umorul robust care le caracterizează. In acea epocă se obișnuiau turnee de conferințe umoristice, care aduceau vorbitorilor onorarii apreciabile. Artemus Ward, unul dintre acești umoriști, l-a îndemnat pe Mark Twain să nu-și irosească talentul în fundul provinciei și i-a dat câteva recomandații pentru magazinele literare din New York și San Francisco.

In scurt timp, tânărul scriitor avea să devină o celebritate, prin publicarea notelor sale dintr'un voiaj în insulele Sandwich (Hawaii) din Pacific. In toamna anului 1866 își face un debut strălucit ca vorbitor public la San Francisco, cu o conferință umoristică despre călătoria sa în insulele Sandwich, ținută într'un stil despre care gazetele vremii raportează că era „sobru, irezistibil, inimitabil". Aci este remarcat de scriitorul Bret Harte, pe atunci în culmea gloriei. Pornește apoi într'un „turneu" de șase luni. In Mai 1867, publică întâia sa carte de schițe, *Celebra broască săltăreață și alte schițe,* iar în Iunie pleacă la Ierusalim, însoțind o excursie de quakeri, călătorie ale cărei peripeții le va relata în o nouă carte, *Inocenții în străinătate,* care deschide seria notelor sale de voiaj.

La înapoiere, se însoară cu sora unuia din quakeri, Olivia Langdon (legenda spune că se îndrăgostise de ea văzându-i fotografia în timpul călătoriei), apoi se stabilește, pentru aproape douăzeci de ani, în orașul Hartford din Connecticut.

Prietenia sa cu Ch. Dudley Warner și mai ales cu Wiliam Dean Howells — un scriitor idilic, la modă, dar un om inimos — îi îndulcește zilele amare pe care i le fac adversarii din presă. Odată cu prestigiul de scriitor, îi crește și bunăstarea, dealtfel instabilă din cauza inventiilor tehnice nefericite pe care le finanțează. Face câteva călătorii în Europa și un „mare turneu" de conferințe (1884—5) împreună cu prozatorul G. W. Cable.

La șaizeci de ani, se hotărăște să facă ocolul lumii, într'un „turneu" fără precedent, din care se înapoiază acoperit de glorie. Își reface averea și se mută la Stornfield (Connecticut), unde pri-

meşte mărturiile de stimă şi admiraţie ale miilor de cititori din lumea întreagă, spre surprinderea concetăţenilor săi care îl considerau cel mult un „bufon naţional". In 1907, Universitatea din Oxford îi decernează titlul de *doctor honoris causa*. Cărţile lui sunt traduse în toate limbile lumii civilizate. Numai acest prestigiu mondial îl pune la adăpost de furia regilor neîncoronaţi ai republicii pentru care acest moşneag cu limbă ascuţită devenise afară din cale de supărător.

După întoarcerea dintr'o călătorie în Bermude, se îmbolnăveşte grav. Mark Twain pleacă dintre cei vii, la 21 Aprilie 1910.

Opera marelui realist clasic american se refuză oricărei încadrări în vreun curent literar sau alăturării la stilul vreunui alt mare scriitor din trecut, sau contemporan. Inafară de Dickens, îi detesta pe „scriitorii victorieni", iar literatura vremii lui i se părea „complet nesărată". Citea cu plăcere pe Shakespeare şi Biblia, pe Suetoniu, Malory, Cellini, Cervantes *(Don Quijote)*, Le Sage *(Gil Blas)*, *Memoriile* lui Casanova şi *Revoluţia Franceză* de Carlyle. Dintre americani îi plăceau Whitman şi Bret Harte. Pentru acesta din urmă avea multă simpatie şi obişnuia să spună că-i datora tehnica genului *short story* (schiţa şi nuvela). In realitate însă, preluând şi ducând mai departe acest gen, Mark Twain creează un gen absolut personal de proză, după cum îşi creează acea „estetică democratică" pe care i-o recunoaşte şi critica burgheză (deşi cu rezerva „limitelor impuse de ambiţia lui Twain de a seduce în tot timpul şi pe toată lumea").[1] Mark Twain porneşte în întreaga sa operă, dela gândul că se adresează întregului popor. Această îndrăzneaţă concepţie i-a adus din partea lui Howells atributul meritat de „Lincoln al literaturii noastre". Particularitatea compoziţiei şi stilul său individual îi justifică popularitatea. Caracteristicile acestui stil sunt lipsa aparentă de plan, paradoxul, cursivitatea, tonul sobru cu care se spune absurditatea, romantismul cel mai pur întrerupt brusc prin remarce glumeţe şi o savantă varietate a topicii.

Notele de călătorie constituesc un corp aparte în ansamblul operei, pentrucă aceste caracteristice se detaşează mai direct. Panorama lumii din punctul de vedere al americanului de pe stradă, ajunge uneori până la exagerarea „americanismului", ca în *Inocenţii în străinătate*, în care autorul afişează o superioritate adesea arogantă faţă de tot ce a dat Europa. A făcut-o, probabil, conştient, spre a se opune cercurilor americane europenizante, în frunte cu Henry James, F. Marion-Crawford şi alţi cosmopoliţi,

[1] *Istoria literaturii americane* (Cartea III, partea II), Macmillan, New York, 1947, Stuart B. Sherman, *Mark Twain, p. 7.*

adoratori fără rezervă ai *„muzeului de magnificiență și mizerie"*, cum denumește el Europa.

A doua carte de acest fel este *La frântă* (1877) în care Twain povestește întâmplări din Nevada, California și insulele Sandwich, zugrăvind mediul căutătorilor de aur și oamenii din Far West, sub o perspectivă destul de idealizată, pitorească, cedând poate succeselor de librărie obținute pe atunci de Bret Harte cu o literatură similară.

A treia, *Călător peste hotare* (1880), relatează impresiile culese dintr'un voiaj în Europa, mai ales prin Germania, al cărei sistem legislativ îi lasă cea mai proastă impresie.

In *Viața pe Mississipi* (1883) Mark Twain își reamintește, cu încântare, în primele capitole, de anii tinereții și oamenii minunați pe care i-a cunoscut atunci, când în America nu se deslănțuise încă molima îmbogățirii cu orice preț. Evocând „scurta și greaua lui ucenicie" pe vasele fluviale, scrie : *„Am întâlnit și am cunoscut pe vremea aceea tipurile omenești cele mai variate din câte se pot afla în romane, biografii sau cărțile de istorie. Oridecâteori descopăr în literatură un erou dintr'o bucată, îl îmbrățișez cu căldură pentrucă l-am întâlnit desigur și pe acela, atunci, pe fluviu"*.

Ultimele cărți de acest gen, *(Urmând ecuatorul* (1897), *Iarăși călător* ș. a.) părăsesec treptat stilul evocator, urmând o linie mai viu satirică, de o vădită maturitate. Viața din colonii, în special din coloniile britanice, îi umple sufletul de revoltă. Situația tragică a marelui popor indian, a burilor și a celorlalte popoare asuprite de „guvernele creștine" colonialiste, n'a fost niciând mai fierbinte apărată dinaintea întregii lumi civilizate, ca în aceste nepretențioase note ale „călătorului peste hotare".

Intâiul său roman, *Veacul aurit,* scris în colaborare cu C. D. Warner, în 1873, își face un loc special în literatura americană. Povestea speculativului „vizionar", colonelul Sellers, și a senatorului Dilworthy, un politician venal, desvălue corupția și necinstea care stăpâneau întreaga viață publică din Statele Unite. Cartea s'a bucurat de un succes imediat (numai în primele două luni dela apariție s'au vândut 40.000 exemplare), îndreptând implicit asupra autorului simpatia oamenilor cinstiți și fulgerele oficialității. Mark Twain deschidea focul asupra iluziilor „democrației" americane, inaugurând o eră nouă, realistă, în literatura țării sale.

Care era situația literaturii americane în acel moment ? In ultimele decenii ale veacului trecut, până la apariția lui O. Henry și Jack London, proza urmărea trei principale „curente" : curentul romantizant, pe linia lui Irving, reprezentat de Harte, Crable și Page — scriitori pe care Twain îi aprecia personal, fără să le aprecieze și literatura — apoi curentul „straniu", după Edgar

Poe, reprezentat de grupul lui Ch. Eg. Craddock și naturaliștii, în frunte cu Franck Norris, H. Garland, ș. a. E vorba aci de genul *short story* în care Mark Twain a excelat, cu atâta măiestrie, pe o linie proprie. In ce privește literatura umoristică, înafara „turneelor" mai înainte menționate, contemporanii lui Twain erau, în genere, scriitori minori: Bill Nye, Burdette, Field și Leland. Acesta din urmă o scris o serie de schițe umoristice despre America acelei vremi, din punctul de vedere al unui imigrant german (un fel de replică la *Călător peste hotare al lui Twain)* care au rămas în amintirea generației trecute prin câteva personaje comice reușite și câteva glume politice care au făcut vogă în gazetele de pe vremuri. Iată un exemplu de Eugene Field:

„Telegramă, Tenn, Mai 2, 1885 — A doua garnitură a trenului care transporta personalitățile politice din Illinois, la New Orleans, a fost atacată azi noapte, înainte de această stație, de către bandiți. După ce le-au luat bandiților ceasurile și banii, călătorii și-au continuat drumul, cu un sporit entuziasm."

In multe din schițele și povestirile sale, Twain a trecut prin genul acesta de glumă, satira lui fiind însă susținută de marele său talent literar (în: *Gazetărie în Tennessee, Povestea marelui contract, Băiatul rău, Furtul elefantului alb, Candidat la postul de guvernator,* etc.). O importantă cotitură în creația literară a lui Mark Twain reprezintă cel de-al doilea roman și întâia sa capodoperă, *Tom Sawyer,* conceput ca piesă de teatru, în 1872, și publicat în forma actuală, patru ani mai târziu.

Aventurile lui Tom Sawyer (1876) nu este numai povestea vieții unui băiețel american dintr'un oraș de provincie, ci și o frescă spirituală a vieții cetățenilor unor asemenea orașe din Statele Unite ale Americii. Alegându-și eroul din rândul odraslelor acestor cetățeni cât se poate de onorabili, Twain a explicat setea de isprăvi extraordinare a copiilor din „banda" lui Tom, prezentând, prin contrast, mărginirea, bigotismul religios și sărăcia sufletească a vârstnicilor care, străduindu-se să-și „civilizeze" copiii, nu fac decât să încerce să-i schilodească după calapodul moralei burgheze. Un asemenea „copil-model" este Sid, fratele lui Tom, pregătit să devină un cetățean notabil: răutăcios, prefăcut, pârâcios, fricos și apucător. Exact contrariul lui Sid este jerpelitul Huck, a cărui integritate morală desminte cu putere toate teoriile pedagogilor filistini.

Sfârșitul aventurilor lui Tom Sawyer, odată cu aflarea comorii care-i îmbogățește pe Tom și Huck, este un nou prilej de ridiculizare a meschinăriei mic-burghezului american, pentru care valoarea personală a unui om este direct proporțională cu contul său dela bancă. Căci iată că: „oriunde apăreau Tom și Huck, erau sărbătoriți, admirați, lăudați. Băieții nu-și aduceau aminte ca

înainte vreme cuvintele rostite de ei să fi avut atâta greutate. Acum, cea mai neînsemnată vorbuliță din gura lor era socotită ca expresia celei mai înalte înțelepciuni și repetată cu adânc respect... Până și trecutul lor fu cercetat, și se găsiră în el urmele de netăgăduit ale unei personalități dintre cele mai proeminente. Ziarele orășelului publicară articole biografice ale celor doi băieți"...

Urmarea *Aventurilor lui Tom Sawyer* este romanul care opt ani mai târziu reia firul povestirii, prin glasul amintirilor lui Huckleberry Finn. Dar cei doi eroi și negrul Jim fuseseră atât de îndrăgiți de către marile mase de cititori, încât autorul s'a văzut mai târziu nevoit să-i readucă în alte două cărți, la fel de curajoși, dornici de aventuri și la fel de nonconformiști. Așa vor reapărea în *Tom Sawyer în străinătate* (1894) și *Tom Sawyer detectiv* (1896). Apariția tardivă a celor două „urmări" avea să contrazică oarecum „cuvântul de încheiere" al autorului *Aventurilor lui Tom Sawyer* dacă Twain n'ar fi avut inspirația să adauge atunci, că *„acel ce istorisește despre copii sau eroi nevârstnici trebue să-și sfârșească povestirea acolo unde socotește el că e mai nimerit"*.

Peripețiile cu haz la care participă cei doi copii plini de imaginație și de îndrăzneală au încântat generații întregi de cititori și ne plac încă. Alături de sburdălnicia plină de viață a celor doi eroi ai lui Twain, descoperim în *Aventurile lui Huckleberry Finn,* dincolo de succesiunea rapidă a extraordinarelor lor pățanii, trăsături noi și adânci. In cartea aceasta, scrisă la persoana întâia — în care Mark Twain îl pune pe însuși Huck să-și povestească isprăvile — autorul ia o mai fermă atitudine față de „veacul aurit", pe care-l prezentase mai puțin critic în *Tom Sawyer;* el demască cecace capitalismul a murdărit și a năruit din lumea pionierilor, din cealaltă Americă, atât de dragă scriitorului. Cu această carte, Mark Twain începe să-și exercite talentul său de maestru al criticii realiste a societății burgheze.

Poate că Huck dovedește în povestirea întâmplărilor sale un umor și un spirit de observație care depășesc posibilitățile unui mic erou de roman picaresc american. Istorisind nemaipomenitele lui pățanii (captivitatea în baraca tatălui său, fuga pe plută dealungul fluviului, întâlnirile cu tot felul de oameni, etc.), el surprinde în acelaș timp elementul de decădere din viața concetățenilor săi (și aci se situează în special capitolele privitoare la cei doi escroci și hăituirea negrului Jim). Povestirea se împletește cu descrierea plină de simpatie a oamenilor simpli și nevoiași de pe malurile Mississipiului. Marck Twain urmărește și caracterizează cu netăgăduită duioșie acțiunile micului său erou.

Aventurile romantice ale lui Huck, într'o lume în care omul

este sdrobit sub puterea crescândă a banului, nu părăsesc însă niciun moment terenul realității. Huck nu devine niciodată o fantoșă, un simplu purtător de cuvânt lipsit de viață proprie. Măiestria lui Twain constă tocmai în această deplină și subtilă cunoaștere a firii copilului, în strânsa ancorare în realitate a celor mai variate întâmplări. Peripețiile lui Huck sunt mari, prin proporțiile pe care le capătă în imaginația și sensibilitatea copilului, iar autorul ni le transmite sub această formă, impunându-ne unghiul de vedere al eroului său. Fără voie, cititorul se pomenește foarte interesat în reușita vreuneia din năstrușnicele idei ale lui Huck, pe care o admiră, alături de micul erou, atunci când acesta exclamă autoadmirativ: *„nici Tom Sawyer n'ar fi fost în stare să născocească un plan mai minunat!"*... In curând, cititorul îndrăgește marele fluviu, atât de prietenos pentru Huck și Jim, și tremură de emoție, împreună cu cei doi eroi, în nopțile întunecate, brăzdate de fulgere și populate doar de imaginația bogată a copilului și de spaimele bunului negru. Imbinarea fericită a fantasticului cu realul este una din principalele calități ale cărții.

Dar *Huckleberry Finn* nu este numai o admirabilă carte pentru copii și tineret, sau numai o spirituală satiră socială. Romanul lui Twain se înalță pe culmile literaturii realiste americane prin viața pe care o dă acțiunii, personajelor și descrierilor de natură, și, în sfârșit, prin dovada profundei cunoașteri a poporului american — cu elanurile și mărginirile lui de atunci — pe care Twain o dă în permanență.

★

In cei o sută cincizeci de ani dintre Războiul de Independență și primul război mondial, s'a desfășurat în Statele Unite ale Americii o eră de jaf capitalist și de exploatare, fără seamăn pe lume. Rapacitatea de fiară a capitalismului a pus stăpânire pe uriașele resurse ale țării de peste ocean: pădurile, terenurile petrolifere și carbonifere, minereurile, terenurile agricole, industria, băncile, transporturile pe apă și pe uscat, orice reprezenta o valoare lesne de speculat. A fost o adevărată orgie a „liberei tranzacții", în care prevala legea junglei: cel tare înghite pe cel slab! La început sfâșiindu-se unii pe alții, apoi unindu-se în haite care se sfâșiau între ele, capitaliștii își smulgeau prada fără să-și aleagă mijloacele; își furau căile ferate, trimiteau bande înarmate care să incendieze sondele firmelor concurente, cumpărau și vindeau guvernele ca „butoaiele de heringi".[1] In

[1] O impresionantă bibliografie asupra acestei epoci ni se dă în cartea lui William Z. Foster, președintele P.C. din S.U.A., *Incercare de istorie politică a Americilor*, New York, International Publishers, 1951, la capitolul *O economie de junglă*, de care ne folosim.

același timp, considerau masa muncitorilor și fermierilor un fel de mană cerească, creată spre a fi consumată după bunul lor plac.

In acea perioadă au luat naștere clicile capitaliste ale lui: Rockefeller, Morgan, Carnegie, Astor, Gould, Harriman, Hill, Green, Fisk, Vanderbilt, Huntington și toate celelalte, a căror cupiditate și lipsă de scrupule întrecea orice închipuire. Infamele isprăvi ale acestor „personalități proeminente" ale capitalismului mondial umplu paginile nenumăraților scriitori americani cinstiți pe care istoriografia literară din S.U.A. i-a etichetat, strâmbând din nas, drept „scormonitori în bălegar": Ida Tarbell, Lincoln Steffens, Jack London, Theodore Dreiser ș. a.

Intr'o țară care se lăuda cu virtuțile ei republicane, sfidând la orice prilej „leul britanic" — într'un chip, adeseori atât de jalnic, încât Dickens s'a amuzat să-l reproducă în *Martin Chuzzlewit* — regii neîncoronați ai republicii, „monarhii banului" — cum îi numea Twain — trăiau într'un lux orbitor, în palate ca'n povești, imitând aristocrația feudală din Europa cu o aroganță egalată numai de disprețul lor față de cultură și de orice îndatoriri obștești. In același timp, din pricina lor, zeci de milioane de oameni trăiau în cocioabe, subnutriți, decimați de molimele sărăciei.

Acesta e tabloul *Veacului aurit* al lui Mark Twain. Potrivit estimației economistului american Charles Spahr, în Statele Unite „erau numai trei milionari în 1861, iar treizeci și șase de ani mai târziu erau de o mie de ori mai mulți: o zecime din populația Americii deținea nouă zecimi din întreaga avuție a țării". Spre a-și consolida și lărgi această colosală bogăție, marea finanță luase în antrepriză toate instituțiile, aparatul de stat, biserica și presa, iar pe măsură ce clasa muncitoare se organiza mai temeinic, pe statele de plată ale patronilor au fost trecuți și unii bonzi sindicali, trădătorii intereselor muncitorimii americane, porecliți „locotenenții capitaliștilor în rândurile clasei muncitoare". Având la dispoziție toate mijloacele de educație și propagandă, și toată puterea legislativă și executivă, capitaliștii acționau ca stăpâni deplini ai națiunii, făcând reclamă „prosperității" lor.

In fața acestei situații și în ciuda numeroaselor trădări care veneau să-i sdruncine unitatea, clasa muncitoare a trecut la asalt, udând cu sânge caldarâmul marilor orașe între 1870—1880. Greva minerilor din Pennsylvania, care a ținut un an de zile, a fost reprimată cu sălbăticie prin împușcarea la zid a celor zece conducători (cazul „Molly Maguire"). Greva feroviarilor — prima grevă pe țară, din istoria mișcării muncitorești americane — s'a soldat cu uciderea a peste cincizeci de muncitori. Greva oțelarilor din Homestead s'a terminat prin uciderea a zece greviști. La

măsurile sângeroase de represalii luate de guvern, muncitorii au răspuns cu arma'n mână, transformând fiecare grevă într'un „mic război civil". Muncitorii albi şi negri luptau uniţi împotriva aceluiaş duşman : exploatatorul.

Criza din 1883, cu consecinţele ei dezastruoase pentru economia naţională, a readus în străzi pichetele greviştilor cărora li se raliau acum tot mai mulţi fermieri. Lozincile mişcărilor populare din acele zile erau : naţionalizarea pământului, sporirea salariilor, reducerea tarifelor pe căile ferate, acordarea de drepturi negrilor. Doi ani mai târziu, un nou val de greve marca începutul luptelor proletariatului american pentru ziua de lucru de opt ore. Victoria repurtată de muncitorii dela compania de căi ferate a milionarului Jay Gould a contribuit la sporirea numărului membrilor Federaţiei Uniunilor Muncitoreşti din Statele Unite şi Canada.

Aceste lupte au culminat cu evenimentele dela 1 Mai 1886, prin asasinarea conducătorilor istoricei greve generale, pornite dela uzina de maşini agricole McCormick din Chicago şi înnecată în sânge în piaţa Haymarket, în împrejurările tragice pe care Howard Fast le evocă în romanul său *Americanul (Peter Altgeld)*. Apreciind evenimentele din 1886, Engels scria : *„...nimeni nu putea să prevadă atunci că, într'un timp atât de scurt, mişcarea să izbucnească cu atâta putere şi să se răspândească cu iuţeala unui incendiu într'o câmpie şi că va sgudui din temelii societatea americană"*... De aci înainte lupta armată n'a mai contenit : în 1890 s'au ridicat minerii din Rocky Mountains, sub conducerea lui Bill Haywood ; în 1894 feroviarii dela companiile Pullman, sub conducerea lui Eugene V. Debs ; apoi o nouă mare grevă a izbucnit la Chicago, alta în Virginia, în Colorado, la întreprinderile J. D. Rockefeller, toate reprimate sângeros, de poliţie şi armată, la ordinul „regilor republicii". Iluzia Americii „paradis al muncitorilor" era spulberată !

N'am putea avea un tablou complet al lagărului reacţiunii americane din această epocă, dacă n'am pune în lumină şi rolul jucat de biserică, în special de cea catolică, cointeresată, prin Banca Sfântului Spirit, în o serie de întreprinderi ale firmei Morgan şi în trustul Standard Oil.[1] Dela predicile în favoarea „puternicilor acestei lumi" — care au educat generaţii întregi de tineri americani în spiritul moralei sacului de bani — şi până la enciclica papei Leon XIII-lea, din 1885, care invoca anatema asupra tuturor

[1] M. Dobrova, *Postfaţa* la : Mark Twain, ***Un yankeu la curtea regelui Arthur,*** (ed. rusă), Moscova, Goslitizdat, 1953, trad. N. C. Ciucovschi.

luptătorilor pentru libertate, poziția adoptată de Vatican față de monopolurile americane a fost a unui aliat credincios, identică cu aceea, experimentată cu veacuri în urmă, față de feudalism.

*

Intreaga această situație a determinat o etapă nouă, realistă, în creația lui Mark Twain. Incă din 1871 (în colaborare cu Charles Dudley Warner) el înfățișase, în *Veacul aurit,* goana deșănțată după speculă care înnebunise America, și portretizase cu ascuțime critică o serie de politicieni corupți din statele vestice. El le opunea valorile umane și democratice apărate de masele populare, fără să adâncească totuși problema exploatării capitaliste. In *Scrisori către chinezi,* Twain prezentase republica burgheză ca un stat bazat pe înșelăciune și jaf. Romanul *Prinț și cerșetor* (1881) descria sărăcia și lipsa de drepturi a oricărui popor oprimat sub o legislație nedreaptă (păstrând, bineînțeles, stilul aluziv), după cum în *Aventurile lui Huckleberry Finn* ținta atacurilor sale era mult mai evidentă decât în *Tom Sawyer* și mai precisă: plaga sclaviei umane.

Romanul *Un yankeu la curtea regelui Arthur,* apărut în 1889, după o tăcere de cinci ani, avea să constitue însă un atac frontal asupra bastionului însuși al reacțiunii americane: „monarhii banilor" și aliații lor cu sutană.

Voga romanțării evului mediu, lansată de sir Walter Scott, cuprinsese multe cercuri literare europene, iar editarea legendelor lui Thomas Malory (+ 1471) din ciclul *Morte d'Arthur* se bucura de un mare răsunet, deaceea vestea despre publicarea unei „parodii" a acelor vremi stârnise indignarea în rândurile societății „distinse". S'a dovedit însă că nu era vorba de o simplă parodie cu scop de amuzament și că scutul surâsului adăpostea de data aceasta o satiră directă și la adresa actualității anglo-americane. Diatriba anti-Scott a lui Twain nu se bătea cu fantomele evului mediu și cu morile de vânt, ci cu adversari contemporani puternici: cu „monarhia banilor" și cu biserica, această rămășiță feudală americanizată care-și înfipsese adânc ghiarele în solul țării sale. Twain desvăluia consecințele înspăimântătoare ale concentrării unei puteri despotice în mâinile unui grup de asupritori ai poporului.

Intriga fantastică a romanului ne prezintă pe un american oarecare, din ultimile decenii ale veacului trecut — un maistru dela o fabrică de armament — care, primind o puternică lovitură în cap, se pomenește în secolul al VI-lea, la curtea regelui Arthur. Datorită cunoștințelor sale, rod al civilizației moderne, el ajunge un fel de conducător al statului, intitulat „Șeful" *(The Boss).* In această calitate, începe o vastă activitate de cultura-

lizare şi inovaţii tehnice (electricitate, telefon, armament modern, presă, societăţi pe acţiuni) şi deslănţue o luptă grozavă „împotriva nobilimii" şi clerului. Victoria sa ar fi fost certă, dacă şi-ar fi asigurat sprijinul maselor dominate de biserică; eşuând, el este răpus de vrăjitorul Merlin care-l cufundă pe yankeu într'un somn de treisprezece secole.

Ţinta acestei viguroase şi spirituale satire, sub forma de roman realist-fantastic, era dublă; pe de o parte arunca o ochire lucidă asupra realităţilor crude din evul de mijloc, stropite cu apă-de-roze de către romantici, apoi, prin comparaţie, arăta cât de puţin avansată apărea „republica" sa americană faţă de acea înfiorătoare stare de înapoiere pe care a trăit-o omenirea.

Sunt, desigur, pline de haz, farsele pe care yankeul le face vrăjitorului Merlin (căruia îi aruncă în aer turnul, cu o încărcătură de dinamită, punând fenomenul pe seama puterilor întunericului), sau cavalerilor (pe care-i provoacă la un „turnir" şi-i doboară cu un lasso de cowboy, apoi cu focuri de revolver) ori călugărilor (cărora le face „prevestiri" pe care le aflase, în prealabil, la telefon), sau când cavaleri în zale sunt puşi să facă reclamă produselor de parfumerie. Dar alături de asemenea întâmplări, cititorului i se aduc dinainte aspecte de neagră mizerie şi ignoranţă din viaţa poporului înfometat, jecmănit şi martirizat de nobili şi cler.

De cele mai multe ori, yankeul este uluit de faptul că oamenii rabdă asemenea înfiorătoare nedreptăţi, dar el îşi aduce aminte imediat că... *„acelaş lucru se întâmplase şi în zilele mele, sub oblăduirea aceleiaşi biserici oficiale, despre care mulţi au naivitatea să creadă că şi-a schimbat odată cu părul şi năravul"*. Pagini pline de emoţie şi revoltă sunt dedicate sclaviei umane pe care apusul veacului lui Arthur nu a şters-o totuşi din istorie, fiindcă: *„aceeaşi legiuire diabolică existase şi în Sudul nostru, chiar pe vremea mea, 1300 de ani mai târziu"*. O tristeţe adâncă îl cuprinde la vederea indiferenţei multora dintre oamenii aşazis slobozi faţă de sclavia în care se sbăteau semenii lor: Dar iarăşi *„îşi aduce aminte"* de acei *„albi săraci" (poor whites) din Sudul american, la fel de dispreţuiţi şi înjosiţi de către proprietarii de sclavi, dar care s'au arătat plini de supunere faţă de aceştia, deşi îşi dădeau seama de situaţia ruşinoasă în care se aflau"*. Dinaintea acestei barbarii, îl apuca furia, observând mai ales cum, *„la numai vreo treizeci de paşi mai încolo, un orator de vorbe late ţinea altei adunări o cuvântare, proslăvind fără nicio ruşine glorioasele noastre libertăţi britanice!"* Aluzia este directă.

Decis să schimbe fundamental această stare de lucruri, eroul lui Twain se hotărăşte să se sprijine numai pe *„adevăratul*

popor", pe țărani și meșteșugari, oamenii folositori și vrednici, eliminând cele *„câteva lepădături cu chip de rege, biserici și bisericoși, trândavi, neproductivi, și pricepuți doar în arta de a părădui și a nimici"*. Gândul acesta îl îmbărbătează, mai cu seamă când în mijlocul poporului află oameni simpli, la fel de hotărîți să lupte pentru o cârmuire proprie, ceeace-l face să observe că *„materialul necesar unei cârmuiri proprii sălășluește în nesfârșitele rânduri ale cetățenilor anonimi și săraci"*, însă că pentru aceasta trebue dusă o luptă crâncenă, fiindcă *„niciun popor din lume nu și-a dobândit vreodată libertatea prin vorbe molcome și drăguțe sau prin recomandări morale, și asta oricât s'ar strădui unii să susțină contrariul, prin blajina vorbărie a ipocriziei sau prin goale filosofări!"*...

Intr'o discuție cu niște meșteșugari, în care se ridică problema salariului real, yankeul își aduce aminte că în „zilele sale și în propria-i patrie" muncitorii aveau mult de suferit de pe urma jecmănelii patronilor, care reușeau întotdeauna să-și impună punctul de vedere, dar că *„muncitorul socotind că destul a răbdat vreo 2000 de ani ca lucrurile să fie privite dintr'un singur punct de vedere, se va ridica și va lua în mâinile lui stabilirea salariului: el va avea de răfuit o îndelungată și amară socoteală de năpăstuiri și umilinți"*.

Intenția yankeului este să întemeieze o orânduire pe deasupra claselor, socialist-utopică, în numele unei democrații destul de vagi, conforme unei iluzii de natură mic-burgheză care nu-l va părăsi pe Twain multă vreme încă. El știe totuși că „visul unei asemenea republici e sortit să rămână doar un vis". Ceeace corespunde cu profunda convingere a maselor populare americane din vremea lui, al căror puternic ecou se face, sincer și deschis, este această profesiune de credință în care se concentrează crezul său politic, patriotismul său luminat: *„devotamentul meu era un devotament față de țară, iar nu față de instituțiile ei și de dregătorii care îi conduceau treburile. Țara este realitatea adevărată, lucrul de căpetenie, lucrul veșnic și pe ea trebue s'o aperi și s'o iubești, ei trebue să-i fii credincios. Instituțiile sunt ceva exterior, doar un vestmânt, iar vestmintele se uzează și se prefac în sdrențe, încetând de a-ți mai fi potrivite și de a-ți feri trupul de frigul iernii, de boală și de moarte. A fi credincios sdrențelor, a te entuziasma pentru sdrențe, a adora sdrențele, a muri pentru sdrențe — aceasta este loialitate de om fără rațiune, credință de adevărat animal. Această loialitate aparține monarhiei, a fost inventată de monarhie, și numai de așa soi de loialitate aibă ea parte! Eu sunt din Connecticut și constituția țării mele declară că: „orice putere politică emană dela popor și toate guvernele libere sunt întemeiate pe autoritatea poporului și insti-*

tuite în folosul său; iar poporul are oricând dreptul netăgăduit şi imprescriptibil de a-şi schimba forma de guvernământ în felul în care socoate a-i fi folositor." Pe temeiul acestei învăţături, cetăţeanul care consideră că vestmintele politice ale comunităţii sale s'au ros şi, totuşi, păstrează tăcerea şi nu se agită pentru a-i da un nou vestmânt — acela este un cetăţean neloial, un trădător" !

Romanul realist-fantastic *Un yankeu la curtea regelui Arthur* se situează printre operele lui Twain care nu pot fi despărţite de istoria poporului Statelor Unite ale Americii. Faptul că acest roman poate fi considerat un *Don Quijote* modern, ca stil şi compoziţie, nu contrazice adevărul cuprins în scrisoarea pe care Bernard Shaw i-o adresa lui Mark Twain, zicând: *„Sunt convins că operele dumitale vor fi tot atât de necesare unui viitor istoric al Americii, pe cât sunt tratatele politice ale lui Voltaire unui istoric francez".*

Inainte de a se avânta în lupta finală, împotriva imperialismului, Mark Twain a recurs, o ultimă oară, la trecutul ev de mijloc, spre a-şi manifesta, printr'un nou detur istoric, simpatia şi încrederea sa în două categorii de oameni, la fel de vitregite de modul de viaţă capitalist: femeia şi ţărănimea. Scriind romanul *Ioana d'Arc* (1896) el n'a ţinut să explice „misterul" ţărăncii din Domrémy care a salvat Franţa de invazia engleză în una din cele mai întunecate vârste ale istoriei, cu episcopi atotputernici, cu regi şi seniori. A fost, dimpotrivă, categorisit drept „iconoclast şi sceptic". Exprimându-şi puternica încredere în clasele asuprite, Mark Twain reia în această carte la care a lucrat mai bine de un deceniu — ideea că *„poporul nu trebue să aştepte un alt mântuitor înafară de el însuşi dacă vrea să dobândească izbânda".* Această idee transpare prin cuvântarea povestitorului cărţii, Sieur Louis de Conte, care declară: *„Cred că, într'o zi, se va descoperi că aceşti ţărani sunt oameni. Da, fiinţe, în multe privinţe, asemănătoare nouă. Şi cred că într'o zi vor descoperi-o şi ei — ei da! Şi-atunci, cred că se vor scula şi vor cere să fie priviţi ca atare, şi vor fi desigur tulburări. Oridecâteori într'o carte, sau într'o proclamaţie regală, apare cuvântul „naţiune" ne gândim la clasele de sus; pentru noi şi pentru regi nu există o altă „naţiune". Dar din ziua în care am văzut-o pe buna D'Arc, ţăranca aceea care se purta şi simţea asemenea mie, în mine s'a născut convingerea că ţăranii noştri nu sunt animale, vite de povară, hărăzite de dumnezeu să producă hrană şi confort pentru „naţiune" ci ceva mai mult şi mai bun. Pari neîncrezător. Ei bine, aşa ai fost deprins, aşa aţi fost deprinşi cu toţii; dar în ceeace mă priveşte, mulţumesc acelei întâmplări care m'a luminat şi pe care nu voi uita-o niciodată",*

Vorbind despre Ioana d'Arc, Mark Twain spunea că, spre deosebire de eroii *Mesei-Rotunde* care nu erau decât niște „stafii luptând în ceață", această eroină a fost o femeie demnă de cea mai curată dragoste, pentrucă a existat și a luptat cu adevărat. Ceva mai mult, cititorul va remarca în ea trăsături care o asemuie acelei țărăncuțe iștețe, pe nume Sandy, care devine soția yankeului pripășit la curtea regelui Arthur, fiindcă și concepția lui Twain despre femeie și dragoste va reține întotdeauna, mai presus de orice alt criteriu, temeiul veșnic omenesc al iubirii: sinceritatea, încrederea, căldura.

Chiar în anii când Twain își scria cărțile cele mai pline de veselie în care povestea viața liberă a băieților fermierilor americani din Middle West, sub privirile sale se aglomerau numeroase aspecte ale vieții Americii capitaliste, menite să-l împingă spre scepticism și negație.

Repeziciunea cu care, spre sfârșitul veacului trecut, America luase calea imperialismului îl uluise și-i sdruncinase încrederea în „marile ei destine". In această epocă a scris cărți cu o vădită tendință de mizantropie: *Misteriosul necunoscut* și *Ce este omul?* — publicate postum. Apoi, redresându-se, a căutat să sugereze oamenilor simpli superioritatea lor morală față de bogătașii plini de sine, satirizând manifestările urîte ale vieții americane, cupiditatea și necinstea celor avuți. *Omul care a corupt Hadleyburgul* (1899) nu mai este o satiră amară la adresa omului în general, ca în *Ce este omul?*, ci o carte cu obiective directe, în care Twain își regăsește verva din *Tom Sawyer*, țintind de aci înainte fără greș.

Cu un zâmbet dureros pe buze, în care amara ironie se îmbină cu mila și revolta, Mark Twain biciuește și ridiculizează societatea burgheză americană: mica burghezie ahtiată după câștiguri ilicite (în *Vizita căpitanului Stormfield în cer*, sau *Cecul de 30.000 dolari*), discriminarea rasială și exploatarea (în *Inocenții acasă* ș. a.) mereu, pretutindeni, cu o pasiune democratică nedesmințită, deși fără să caute cauzele profunde ale răului și fără să-i cerceteze remediile, dar criticând acest rău, fără răgaz, până la moarte

Ultimele decade ale veacului trecut au fost marcate în America prin cotitura ivită în lupta, deschisă, de clasă, inaugurată de greva istorică din 1 Mai 1886 reprimată sângeros la Chicago, și prin ascuțirea procesului de concentrare a capitalurilor și de contopire a capitalului industrial cu cel bancar. Influența capitalismului asupra intelectualității literare americane, reprezentate fie prin desabuzatul și nostalgicul Henry James, fie prin idilicul superficial Howells, s'a exercitat într'o prea largă măsură, pentru a da loc unei veritabile literaturi de protest, la înălți-

mea cântecelor negre, sau a baladelor legendarului Joe Hill, unul dintre organizatorii grevelor ce se vor ține lanț de aci înainte.

Pentru poporul american, „Epoca de aur" apusese. Vastele ținuturi din Vest începuseră pe mâna speculanților de terenuri, încetând de a mai figura ca „rezerva națiunii". Cavalerii din industrie aduseseră mizeria robiei salariate la ordinea zilei. Capitalismul american, apropiindu-se de stadiul său cel mai înaintat, organiza primele acte de agresiune imperialistă asupra popoarelor vecine.

Această agresiune imperialistă a stârnit un val de împotrivire în sânul maselor democratice din cele două Americi. Antiimperialismul a devenit principalul slogan al intelectualității progresiste, Mark Twain s'a făcut ecoul puternic al acestei indignări populare, declarând că *„dungile drapelului american ar trebui vopsite în negru, iar stelele să fie înlocuite cu capul de mort"*, semnul piraților. In Octombrie 1899 a avut loc un congres antiimperialist la Chicago, cu delegați din treizeci de state. [1]

Despre activitatea literară a marelui scriitor realist în această perioadă, critica oficială americană a pus în circulație o legendă jignitoare, potrivit căreia el n'a mai scris decât „lucruri neimportante, în majoritate necunoscute". Cercetătorii care au vrut să deslege această enigmă s'au izbit de încăpățânarea criticului reacționar Bernard de Voto, deținătorul arhivei scrierilor inedite ale lui Mark Twain. Până în zilele noastre, articolele mai ample apărute în magazinele americane, asupra scriitorului, poartă, aproape întotdeauna, mențiunea: „manuscrisele lui Mark Twain nu pot fi utilizate fără prealabila autorizație a domnului De Voto"... In acest domeniu, „specialiștii" americani au înjghebat un fel de cortină de fier pusă sub pecetea tainei: toate cercetările serioase se opresc în preajma anului 1897. [2] Nici lui V. L. Parrington nu i s'a îngăduit a merge mai departe în studiul operei lui Mark Twain.

Această conspirație a tăcerii a fost dejucată de critica sovietică, iar șantajul lui De Voto demascat, prin o serie de studii care arată cât de simplă este cheia „enigmei Twain". Scrierile și proiectele scriitorului, dintre 1898 și 1910 sunt, în majoritate, scrieri antiimperialiste de o deosebită amploare și violență: acesta este motivul grăbitei discreții a „specialiștilor"!

---

[1] William Z. Foster, op. cit.

[2] Ultima decadă din viața lui Mark Twain este cu aceeași grijă disimulată în principalele monografii americane: Edward Wagenknecht, *Mark Twain, the Man and his Work;* John D. Ferguson, *Mark Twain, Man and Legend;* Bernard de Voto, *Mark Twain's America* și *Mark Twain at Work.*

Începând cu anul 1898 Mark Twain renunțase la metoda batjocurii glumețe la adresa „Epocii de aur". El ocupa o veritabilă poziție de luptă, lovind cu înverșunare sporită în marea finanță, în guvernul imperialist, în politica antipopulară, imorală și sângeroasă a capitalismului american.[1]

Războiul imperialist al Statelor Unite împotriva Spaniei, pentru stăpânirea Filipinelor și rezistența eroică a poporului filipinez, războiul anglo-bur și infiltrarea puterilor imperialiste în China, cuceririle, masacrele, jafurile, trucurile josnice folosite pentru înșelarea acelor popoare, exploatarea sângeroasă a indigenilor, bestialitatea, alcoolismul și bolile venerice cu care imperialiștii vin să „civilizeze" coloniile, toată această revoltătoare situație transformă scrisul lui Mark Twain într'o armă ascuțită de luptă împotriva imperialismului anglo-american.

Istoria expansionismului agresiv al Statelor Unite conține documente îndeajuns de edificatoare asupra „evlavioaselor" intenții ale Wall Streetului, manifestate și prin această profesiune publică a președintelui McKinley al cărui nume este indisolubil legat de acele evenimente: „într'o noapte, după adânci rugăciuni adresate Atotputernicului, am visat un vis din care am înțeles că trebue să ne luăm misiunea de a prelua toate insulele Filipine și a nu lăsa în voia soartei pe frații noștri întru Domnul"...

Participând la o întrunire a clubului „Din toate colțurile pământului", Mark Twain își va preciza poziția în auzul întregii asistențe răspunzând: *„Dacă vom traduce în limbaj curent frazele grandilocvente ale acestui bătăios domn și dacă vom ține socoteală de intonația cu care a pronunțat aceste vorbe, înțelesul lor ar suna cam așa: anglo-americanii sunt niște bandiți de drumul mare, niște pirați și niște hoți și suntem mândri că facem parte din această bandă!..."*

Atitudinea lui Twain față de agresiunea americană în Filipine a izvorît însă din indignarea acelei categorii de americani pe care Lenin l-a numit „ultimii mohicani ai democrației burgheze". Deopotrivă cu ei, critica lui Twain *„s'a temut să recunoască legăturile intime care leagă imperialismul de trusturi și prin urmare de bazele capitalismului"*. In aceasta constau limitele criticii lui Mark Twain și în genere limitele realismului său critic. Totuși, critica sa arzătoare și sinceră vine să confirme teza leninistă, că: „poporul american, care a dat lumii exemplul unui război revoluționar împotriva sclaviei feudale, se află sub puterea unui mănunchi de miliardari care îl țin în sclavia capitalistă modernă".

---

[1] M. Mendelson, *Mark Twain acuză, Soviet Literature* nr. 7, 1948, p. 159-170. (Autorul indică aci și bibliografia studiului său.)

Cuvântul lui Twain a fost un semnal de alarmă care cinsteşte opera lui cu atributul apartenenţei totale la tezaurul cultural al celeilalte Americi. El însuşi este conştient de această apartenenţă, atunci când exclamă: „trebue, desigur, să existe două Americi: una care răpeşte fostului sclav libertatea câştigată pentru a-l nimici, ca să-i fure pământul" şi celaltă Americă, a vremii sale, a „ultimilor mohicani" şi a oamenilor muncii care deschid glorioasa tradiţie a lui 1 Mai, la Chicago şi în celelalte centre industriale, America antiimperialistă, a poporului.

Demascarea crimelor comise de imperialiştii americani asupra poporului liber filipin se face puternic în pamfletul intitulat ironic. *In apărarea generalului Funston,* în care Mark Twain atacă cu virulenţă „funstonismul" predicat de guvernul american. El se ridică în acelaş timp cu sporită energie împotriva propagării superstiţiilor religioase de către misionarii creştini ai trustului „Darurile civilizaţiei", care sunt „întruchipări ale caritătii autentic americane, de vreme ce primii americani au fost cămătari". Satira sa la adresa acestor misionari care folosesc în „opera" lor asasinatul, whiskyul, puşca cu repetiţie şi biblia, se desfăşoară pe larg în *Omul care bâjbâe prin întuneric* (1901, republicat, douăzeci de ani mai târziu, sub un titlu falsificat), pamflet din care cităm: „Nouăzeci la sută din organele administrative ale statelor creştine, împreună cu Congresul nostru şi primăriile celor cincizeci de state ale Statelor Unite, sunt nu numai membri ai comunităţilor religioase, dar mai ales acţionarii trustului „Darurile civilizaţiei", adică asociaţi ai politicii imperialiste".

Dar aceste aspecte ale operei lui Mark Twain nu sunt singurele care şi-au păstrat prospeţimea lor combativă: acum o jumătate de veac, Twain îşi exprima admiraţia faţă de rezistenţa crâncenă a popoarelor asuprite, împotriva imperialismului cotropitor. In notele şi articolele lui a salutat lupta curagioasă a oamenilor care s'au ridicat cu arma în mână contra colonialiştilor americani.[1] Aceştia sunt ultimii şi cei mai iubiţi eroi pozitivi ai săi.

★

Legătura indisolubilă dintre felul de viaţă şi de gândire al lui Mark Twain şi al poporului său acordă operei lui un caracter profund patriotic. Faptul că scrisul său izvorăşte din concepţiile atunci generalizate în păturile largi ale naţiunii sale, din ciocnirea acelor concepţii, a făcut ca însuşi umorul lui Mark Twain să

[1] R. Samarin, *Adevăratul Mark Twain,* în *Soviet Literature,* nr. 7, 1950.

fie denumit *„homespun humor"* — adică „țesut acasă" — iar colecțiile literare din lumea întreagă să-l considere, în unanimitate, creatorul și reprezentantul tipic al „umorului american".

Umorul lui Mark Twain are o pluralitate de surse și aspecte. Scriitorul își împletește observațiile cu acelea ale eroilor lui, eroi pe care „îi vede și îi aude" în permanență, din imediată apropiere. Oamenii lui Twain acționează după deprinderile comune ale timpului și locului indicat de autor. Notarea lucidă a apucăturilor, a gesturilor și a vorbirii personajelor (mai ales a vorbirii!) e adeseori întretăiată de intervenția directă a autorului, care intră ca un comentariu firesc, pe o undă de emoție. Varietatea caracteristică tehnicii lui Twain îmbrățișează formele cele mai îndrăznețe. Astfel, în cele mai multe cazuri, descrierea stării sufletești a unui personaj e pusă sub semnul surâsului îngăduitor sau ironic al autorului care privește din unghiul de vedere al cititorului său ; ori, nu numai odată, Mark Twain recurge la ochiul său plastic, la marele-i talent descriptiv, aducând cadrul naturii să-l ajute, cu ecoul ei amplu, pentru a sublinia o stare sufletească sau un moment impresionant. Așa e făcută de pildă, descrierea furtunii din *Aventurile lui Tom Sawyer* (cap. 16). In *Aventurile lui Huckleberry Finn* umorul său se îmbogățește și se valorifică. Scriind la persoana întâia, autorul își continuă observațiile cu o ascuțime nouă, specifică mentalității copilului (pe cât de lipsită, pe atât de avidă de experiență), dintr'o perspectivă care-i dă, în mod firesc, posibilitatea contrastelor, a saltului în ficțiune, a imaginii celei mai sugestive. (Aci am putea cita și ca model de proză poetică, între multe altele, primele trei pagini din capitolul XIX, în care Huck povestește viața lor de pe fluviu).

Un alt aspect al umorului lui Mark Twain izvorăște și din adaptarea contrastantă a unei vorbiri arhaice, la noțiuni ce aparțin civilizației moderne. Valoarea procedeului utilizat pe larg în *Un yankeu la curtea regelui Arthur* constă în primul rând în implicațiile lui satirice care-l detașează de formula învechită a pastișei istorice.

Evoluția umorului lui Mark Twain pleacă dela aceste implicații (vădite și în cele șapte volume de note din călătorii) ca reacțiuni ale unei personalități lucide, care se amuză și amuză, în numele bunului-simț și al unei concepții nepătate despre omenie, ca să ajungă până la expresia patetică a indignării, ironia sceptică și sarcasmul pamfletelor antiimperialiste din ultima sa perioadă de creație.

Mijloacele stilistice de expresie ale acestui umor își află o legă-

fără de filiațiune cu Cervantes, Voltaire și Swift, prin împletirea fanteziei cu satira și cu dorul de zări mai luminoase.

*

A stabili dacă ironiștii și umoriștii romani au fost influențați de Mark Twain ar fi o încercare riscată, dar nu este lipsit de interes să aflăm că traduceri din opera scriitorului american au apărut la noi, încă la sfârșitul veacului trecut, și că una dintre cele mai bune aparține lui I. L. Caragiale. E vorba de schița *Broasca minunată,* publicată mai întâi în *Vatra* (an.I, 1894, nr. 9, p. 275), reprodusă în volumul de *Schițe* (1897, Ed. Șaraga), apoi în *Reminiscențe* (1915).

Dacă realizarea oricărei bune traduceri literare întâmpină întotdeauna dificultăți pe care puțini scriitori-traducători le pot învinge cu deplin succes, Mark Twain este unul dintre scriitorii străini a căror traducere ridică probleme adesea irezolubile altfel decât prin riscate îndrăzneli de stil. Varietatea stărilor de lucruri și mulțimea pestriță de oameni ce populează opera lui Mark Twain precum și particularitățile stilului marelui scriitor american (care punea principalul accent pe veracitatea limbajului eroilor săi) au constituit obstacole grele în calea celor decișI să afle „corespondențe" fidele în românește.

Stăpân pe minunatul vocabular al limbii vorbite și cunoscând desăvârșit autentica, viguroasa limbă a poporului (deosebită de limba engleză literară) Mark Twain folosește la maximum această bogăție, pururi reînnoită, trecând, cu o bunăștiință fără greș, dela expresiile uzuale la cele idiomatice, dela vocabularul pitoresc al fermierilor și marinarilor, la ticurile verbale ale cucoanelor de provincie și la jargonul gazetelor-revolver americane. In multe privințe, asemenea lui Caragiale, el s'a mărginit adesea la unicul sector al pitorescului lingvistic, într'o asemenea măsură conștient, încât autorul *Aventurilor lui Huckleberry Finn* s'a socotit dator să-și avertizeze zâmbind, cititorii *„să nu presupună că personajele cărții încearcă să vorbească la fel, dar nu izbutesc"*, explicând — aproape didactic — cum că *„în această carte sunt folosite unele dialecte, ca: dialectul negrilor din Missouri, dialectul din îndepărtatele ținuturi sud-vestice, dialectul „Pike-County" și patru variante ale acestuia din urmă"*. Scriitorul mai ținea să precizeze, în aceeași explicație, că: *„nuanțarea nu s'a făcut la întâmplare, sau pe ghicite, ci cu multă luare-aminte și călăuzit și ajutat temeinic de familiarizarea personală cu aceste multiple forme ale vorbirii"*. Dacă la strădania pentru aflarea unor juste „corespondențe" românești pentru dialecte, adăugăm dificultatea limbajului copiilor — ca instrument de expresie al unei gândiri specifice —

din *Tom Sawyer* şi, mai ales, *Huckleberry Finn* — iar la acestea transpunerea într'o limbă străină a veritabilului tur-de-forţă pe care Twain l-a izbutit în îmbinarea neaşteptată — plină de fantezie, inteligenţă şi humor — a limbii yankeului modern cu limba literaturii arthuriene din *Un yankeu la curtea regelui Arthur,* ne putem da seama cât de grea e sarcina traducătorului conştiincios al lui Mark Twain. A neglija, în această privinţă, condiţionarea unei bune traduceri literare de strânsa legătură dintre scriitor şi filolog, înseamnă a tinde spre lichidarea însăşi a problemei traducerii clasicilor şi a noţiunii de artă a cuvântului scris.

Este ceeace, printr'un efort colectiv, ediţia de faţă a reuşit să evite, întrunind toate condiţiile unei străduinţe menite să ne îmbogăţească patrimoniul cultural cu noi capodopere ale literaturii universale.

MIHNEA GHEORGHIU

PREFAŢA

Intâmplările povestite în această carte sunt în cea mai mare parte adevărate. Una sau două au fost trăite de mine însumi, celelalte de către unii dintre colegii mei de şcoală. Huck Finn este luat din viaţă; Tom Sawyer, la fel, dar modelul lui n'a fost o singură persoană. Tom Sawyer e îmbinarea caracterelor a trei băieţi pe care i-am cunoscut şi ţine aşa dar de ordinul „compozit" al arhitecturii.

Toate superstiţiile ciudate pomenite aci erau răspândite printre copiii şi printre sclavii din Vest, în epoca acestei povestiri — adică acum treizeci-patruzeci de ani.

Deşi am scris această carte mai cu seamă pentru desfătarea celor tineri, nădăjduesc că n'o vor ocoli nici cei vârstnici, deoarece, printre altele, mi-am pus în gând să încerc a le trezi acestora plăcuta amintire a ceeace au fost şi ei odată, a felului în care au simţit, gândit şi vorbit, şi a năzbâtiilor de care se ţineau.

Hartford, 1876 AUTORUL

AVENTURILE LUI TOM SAWYER

CAPITOLUL I

— Tom!

Niciun răspuns.

— Tom!

Tăcere.

— Ce-o fi cu băiatul ăsta? Un' să fie?... Tom, n'auzi?

Bătrânica îşi trase ochelarii pe nas şi privi pe deasupra lor prin odaie; apoi îi săltă şi privi pe sub ei. Rareori catadixea să se uite prin sticla lor la o gâză mică de băieţel ca Tom. Erau ochelarii ei de zile mari, la care ţinea ca la ochii din cap şi pe care îi purta aşa, de podoabă, căci tot atât de bine ar fi putut să vadă şi prin nişte ochiuri de plită. Rămase locului o clipă, uluită parcă, apoi, fără mânie, dar totuşi destul de tare ca s'o poată auzi şi pereţii, spuse:

— Stai tu, că pun eu acuşi mâna pe tine şi-o să vezi ce...

Dar n'apucă să termine, fiindcă între timp se aplecase şi începuse să dea cu măturoiul pe sub pat, astfel încât nu-i mai rămăsese suflu decât pentru icneala cu care îşi însoţea loviturile. Sub pat însă, nimic; doar pisica o sbughi speriată afară, încurcându-i-se printre picioare.

— Dumnezeule mare, de când sânt n'am mai văzut un băiat ca ăsta!

Indreptându-se apoi din şale, păşi spre uşa deschisă şi rămase în prag, iscodind cu privirea aracii cu roşii şi bălăriile din grădină. Dar Tom, nicăierea. Atunci ridică glasul, ca să poată fi auzită hăt de departe, şi începu să strige:

— T-o-o-m!

Deodată în spatele ei auzi un fâşâit. Se întoarse tocmai la timp ca să prindă de pulpana slobodă a hainei şi să oprească din fugă un băieţel.

— Ia te uită! Cum de nu m'am gândit la cămară! Ce-ai căutat acolo, drace?

— Nimica.

— Cum nimica? Uite ce-i pe mâinile tale, uite ce-ai pe gură! Cu ce te-ai mânjit în halul ăsta?

— Nu ştiu, mătuşă.

— Eu una ştiu. Cu dulceaţă, da... De câte ori nu ţi-am spus să nu mai umbli la dulceaţă, ai? Am să te jupoi de viu, împieliţatule! Ia dă nuiaua încoace!

Nuiaua svâcni în aer — hait, se îngroaşă gluma...

— Iiii!... Ia te uită ce-ai la spate, mătuşă!

Când bătrânica se răsuci pe loc, strângându-şi fustele, ca să vadă ce primejdie o păştea, băiatul o şi luă la sănătoasa, căţărându-se pe gardul înalt de uluci şi pierind îndărătul lui. Mătuşa Polly rămase o clipă locului, zăpăcită, apoi râse cu blândeţe.

„Bată-te norocul să te bată! Eiii, că nu mai mă'nvăţ minte odată! De câte ori nu m'a dus de nas până acum şi uite că tot mai mă las păcălită. Ce ţi-e şi cu bătrânii! Vorba ceea: cal bătrân să-l înveţi să joace'n buestru, mai rar!... Da nici că le-ar potrivi de două ori la fel, împieliţatu! Şi-atunci, cum să mai ştiu eu, biata de mine, la ce să m'aştept de fiece dată? Parcă le-ar cântări aşa, cu deamăruntu, cât să mă chinue ca să-mi sară ţandăra. Şi mai ştie, afurisitul, că dacă-mi dă o clipă răgaz, sau mă face să râd, s'a dus supărarea... nu-l mai pot bate. Da, nu mă port cu el cum trebue. Bătaia e ruptă din rai. Stric copilul — ăsta e adevărul adevărat. Multe o să mai avem de pătimit de pe urma lui, dacă-l las de capul lui; un... parc'a intrat

diavolu'n el, doamne iartă-mă!... Da ce să fac, e băiatu sor'mi răposata, dumnezeu s'o ierte; nu mă lasă inima să-l bat. De câte ori îl iert, îmi pare rău, şi de câte ori dau în el, nu ştiu cum, parcă mi se rupe inima. Bine spune ce spune sfânta scriptură: omul născut din femeie are viaţă scurtă, dar plină de griji; şi vezi bine că aşa e. După masă, iar o să chiulească dela şcoală şi iar o să fiu silită să-l pun la treabă mâine, drept pedeapsă. Greu îmi vine să-l pun să lucreze sâmbăta, când ceilalţi copii n'au şcoală şi se joacă, dar ce pot face? Fuge de treabă ca dracu de tămâie — dar eu n'am încotro, trebue să-mi fac datoria cât de cât faţă de băiat, că doar nu-i vreau pierzarea."

Intr'adevăr, Tom a tras chiulul — şi a avut noroc de o vreme minunată. S'a întors acasă tocmai bine înainte de cină ca să-i ajute lui Jim, micul negru, să taie lemne pentru a doua zi şi să facă surcele — cu alte cuvinte, sosi la timp ca să-i povestească lui Jim isprăvile sale, în vreme ce Jim făcea mai toată treaba. Fratele mai mic al lui Tom (sau mai bine zis fratesău vitreg) Sid, îşi terminase partea lui de muncă (adunatul surcelelor); Sid era un băiat cuminte, el nu se prea ţinea de şotii şi de năzbâtii, ca ceilalţi copii.

In timp ce Tom îşi lua masa de seară, şterpelind zahăr de câte ori se ivea prilejul, mătuşa Polly îi punea fel de fel de întrebări meşteşugite, doar-doar l-o prinde cu mâţa'n sac. Ca multe suflete nevinovate, se credea vicleană nevoie mare, înzestrată cu darul unei diplomaţii misterioase şi de nepătruns. Străveziile-i urzeli, ei totdeauna i se păreau şiretlicuri nemaivăzute.

De pildă acum:

— Tom, a fost cam cald azi la şcoală, nu-i aşa? întrebă ea.

— Da, tuşă.

— Cald rău, nu?

— Da, tuşică.

— Nu ţi-a venit aşa... să te duci la scăldat?

Tom tresări; în minte îi încolţi un gând, un gând neliniştitor. Cercetă atent faţa mătuşii, dar faţa ei nu-i spunea nimic. Răspunse:

— Nu-u... adică nu prea...

Bătrânica întinse mâna şi-i pipăi cămaşa:

— Ei, dar parcă acum nu ţi-e prea cald.

Era mulţumită că Tom avea cămaşa uscată şi că nimeni nu-i ştia secretul. Dar Tom ştia acum dincotro bătea vântul, aşa încât întrebarea următoare îl găsi pregătit:

— Unii dintre noi ne-am pus capul sub cişmea — uite, al meu mai e ud şi-acu.

Pentru o clipă mătuşii Polly îi fu necaz că trecuse cu vederea o dovadă atât de grăitoare şi că pierduse prilejul de a-şi arăta iscusinţa. Dar numaidecât îi veni o idee şi mai şi:

— Tom, când ţi-ai pus capul sub cişmea, nu ţi-ai desfăcut gulerul dela cămaşă, acolo, unde ţi l-am cusut? Ia descheie-te la haină, să văd!

De pe faţa lui Tom pieri orice urmă de tulburare. Îşi descheie liniştit haina. Gulerul cămăşii era cusut în toată legea.

— Ei comedie! Hai, du-te şi vezi-ţi de treabă! Am vrut să ştiu dacă n'ai tras cumva chiulul dela şcoală ca să te duci la scăldat! De data asta, hai, treacă dela mine. Te pomeneşti — vorba aia — că îi fi fiind brânză bună în burduf de câine! Ăi fi mai bun decât pari. Barem pe ziua de azi.

Era cam înciudată că agerimea ei dăduse greş şi totodată bucuroasă că Tom păşise şi el măcar odată pe calea cea bună.

Dar Sid, să nu-şi vâre el coada?

— De — zise el — dacă n'aş şti că i-ai cusut gulerul cu aţă albă... şi uite, asta-i neagră.

— Iii! Sigur că cu albă l-am cusut!... Tom!!

Dar Tom, să te păzeşti!... Atâta mai avu timp să spună sbughind-o pe uşă:

— Sid, puiule, las'că ţi-o plătesc eu!...

Când se află în siguranţă, privi cu luare aminte două ace mari de cusut, înfăşurate, unul cu aţă albă şi altul cu aţă neagră, înfipte sub reverul hainei, şi spuse:

„De nu era Sid, n'ar fi băgat nici acu de seamă. Fir'ar a naibii de treabă! Ba coase cu alb, ba coase

cu negru! Măcar de s'ar hotărî odată să coasă la fel. Aşa, cum dracu să mai ţiu minte? Şi Sid ăsta... las'că îi arăt eu lui!"

Tom nu ar fi putut fi dat ca exemplu celorlalţi băieţi din târg. Cunoştea el un băiat „model", dar nu putea să-l sufere.

Nu trecură însă nici două minute şi uită de toate necazurile. Nu fiindcă necazurile lui ar fi fost cu un dram mai uşoare sau mai puţin amare decât acelea ale unui om în toată firea, ci fiindcă până una-alta, acum avea o nouă şi arzătoare preocupare, care-l făcea să uite, aşa cum şi nefericirile oamenilor mari sunt uitate în entuziasmul noilor iniţiative. De data asta, era vorba de un fluierat nou, care-i plăcea în chip deosebit şi pe care-l învăţase dela un negru. Ardea de nerăbdare să-l încerce nestingherit. Fluieratul ăsta aducea oarecum cu acela al păsărilor; era un fel de tril curgător, obţinut prin atingerea cerului gurii cu limba, la răstimpuri scurte, în mijlocul unei melodii. Dacă cititorul a fost cândva băiat, desigur că-l mai ţine minte. Tot repetându-l, silitor şi atent, Tom izbuti să-i prindă meşteşugul şi iată-l acum păşind alene pe stradă, cu gura izvor de triluri melodioase şi cu inima plină de mulţumire. Starea lui sufletească era foarte asemănătoare cu aceea a unui astronom care ar fi descoperit o planetă nouă — dar fără doar şi poate că băiatul simţea o bucurie cu mult mai adâncă şi netulburată, decât ar fi simţit astronomul.

După-amiezile de vară erau lungi. Nu se întunecase încă. Deodată Tom se opri din fluierat. In faţă avea un străin — un băiat puţin mai mare ca el. Un nou venit, de orice vârstă, băiat sau fată, stârnea vâlvă mare în biet târguşorul St. Petersburg [1]. Şi unde mai pui că băiatul ăsta mai era şi frumos îmbrăcat — îmbrăcat frumos în zi de lucru! Nemaipomenit! Purta o pălăriuţă frumoasă, o hăinuţă din postav albastru, încheiată până'n gât, nou-nouţă şi curată, ca scoasă din cutie; pantalonii, la fel. Şi avea şi ghete în pi-

[1] Târguşor în centrul Statelor Unite ale Americii, pe fluviul Mississipi (n. r.).

cioare, deşi nu era decât vineri ; cravată la gât — o panglică colorată, de toată frumuseţea — şi o mutră de orăşan care pe Tom îl scotea din sărite. Şi tot uitându-se şi uitându-se la băiatul acela străin, frumos îmbrăcat, Tom se încrunta din ce în ce mai tare, strâmbând din nas, nu fără a recunoaşte însă în sinea lui cât de jerpelit era el. Amândoi stăteau şi se uitau unul la altul, fără să scoată o vorbă. Când unul făcea vreo mişcare, celălalt se mişca şi el, dar tot în lături, roată. Se priveau mereu faţă'n faţă, pândindu-se ca doi cocoşi. In cele din urmă, Tom spuse :

Dacă vreau, îţi trag o bătaie, de rămâi lat jos.

— Incearcă, dacă îţi dă mâna !

— Dece să nu-mi dea ?

— Uite-aşa, că nu poţi !

— Eu, nu pooot ?...

— Tu, da !

— Ba pot foarte bine !

— Ba nu poţi !

— Ba pot !

Tăcere încordată. Şi iar, Tom :

— Cum te chiamă ?

— Ce te priveşte ? Ce vrei dela mine ?

— O să-ţi arăt eu acuşi ce vreau.

— N'ai decât ! Dece nu-mi arăţi ?

— Mai zi odată şi ai să vezi tu ce-o să păţeşti !

— Ce spui, mă !? Na, c'am zis !

— Te crezi mare deştept, ai ? Dacă vreau, c'o mână te fac pilaf.

— Daa ? Aş vrea s'o văd şi p'asta ! Eşti bun numai de gură !

— Ba să vezi tu ce bătaie o să-ţi trag, dacă mai faci mult pe nebunu.

— Nu mai spune ! Uite, că mor de frică !

— Deşteptule ! Crezi că-i cine ştie ce de capu tău ? Ia uite la el ce pălărie !

— Ce-ai tu cu pălăria mea ? Vezi să nu ţi-o bag pe gât ! Să'ndrăzneşti să te-atingi de ea... care îndrăzneşte, praf îl fac.

Lăudărosule !

— Lăudăros ești tu!
— Ești un mincinos, asta-e, și ți-e frică să te bați.
— Mie, frică? Mă bat cu tine numai c'o mână.
— Dacă o să mai îndrugi multe așa, iau o piatră și-ți fac capul chisăliță.
— Nu mai spune!
— Ai să vezi acuși!
— Hai, să te văd! Numai gura-i de tine. Dece nu dai? De frică, d'aia!
— De frică? Mie, frică?
— Da, ți-e frică!
— Ba nu mi-e frică deloc.
— Ba ți-e.

Iar pauză, iar priviri sfidătoare, iar țopăeli unul împrejurul celuilalt. Acum stăteau umăr la umăr.

Tom spuse:
— Cară-te de-aici!
— Cară-te tu!
— Nici nu mă gândesc.
— Nici eu.

Acum se propteau fiecare țeapăn într'un picior, îmbrâncindu-se din răsputeri și înfruntându-se cu scăpărări de ură în priviri. Dar niciunul nu-l putea clinti din loc pe celălalt. Se opintiră ce se opintiră, până li se sui tot sângele în obraz, apoi încetul cu încetul se muiară, fără a se slăbi o clipă din ochi, și Tom rupse cel dintâi tăcerea:

— Ești un laș și-un papă-lapte. O să te spui lui frate-miu ăl mare. Să vezi ce-o să pățești! El, dacă-și pune mintea cu tine, te strivește numa c'un deșt.

— Nu mai pot eu de frac'tu! Eu am un frate mai mare ca al tău — și dacă vrea, dă deasvârlita cu al tău — tocmai peste gardu ăla. (Amândoi frații erau născociți.)

— Minți.
— Așa crezi tu.

Atunci Tom trase îndârjit o linie în țărână cu degetul mare dela picior și spuse:

— Dacă'ndrăznești să treci peste asta, te svânt din bătaie. Incearcă numai, și-ai să vezi.

Băiatul cel străin păşi îndată peste linie, spunând:

— Ia să te vedem, moară stricată ce eşti!

— Mă, să nu mă scoţi din sărite — atâta-ţi spun!

— Am văzut eu că numai gura e de tine — da când e vorba de bătaie...

— Mă nenorocitule! Al naibii să fiu dacă nu te bat pă două parale.

Băiatul cel străin scoase din buzunar doi bani mari de aramă şi-i întinse batjocoritor.

Tom îl plesni peste mână, de-i sburară banii cât colo.

O clipă mai târziu, amândoi băieţii se rostogoleau şi se tăvăleau prin ţărână, încăieraţi ca doi cotoi. Se trăgeau de păr, îşi rupeau hainele, se repezeau unul în nasul celuilalt cu pumnii, cu unghiile, acoperindu-se de praf şi de glorie. Când iureşul se potoli, prin ceaţa bătăliei l-aţi fi putut zări pe Tom, şezând călare pe noul venit şi cărându-i la pumni cu nemiluita.

— Zi că te predai! striga Tom.

Celălalt se sbătea să scape, ţipa — dar de furie neputincioasă.

— Zi că te predai! şi-i căra mai departe la pumni.

In cele din urmă, străinul icni înnăbuşit:

— Mă predau!

Tom îl lăsă să se ridice şi-i spuse disprețuitor:

— Alt'dată să te'nveţi minte să mai faci pe grozavu!

Băiatul cel străin o luă din loc, scuturându-şi hainele, sughiţând şi smiorcăindu-se. Din când în când, se mai uita înapoi, dând din cap şi amenințându-l pe Tom că o să-i arate el „când l-o prinde". Tom răspundea cu vorbe de ocară, se umfla în pene... Când întoarse spatele, dând să plece, celălalt se repezi, luă o piatră de pe jos şi svârrr... îl lovi pe Tom drept între umeri; apoi, făcând stânga împrejur, o rupse la fugă sprinten ca o căprioară. Tom îl fugări pe ticălos până acasă la el, aflând cu prilejul acesta şi unde locuia. După aceea, rămase acolo câtva timp, ocupând o poziţie strategică chiar în faţa porţii, tot aţâţându-l pe inamic să iasă afară; dar inamicul se mulţumea să se strâmbe la el dela fereastră, făcându-se că nu aude provocarea. In

cele din urmă apăru mama inamicului, care-l făcu pe Tom cu ou și cu oțet, îi zise derbedeu, prost crescut, mojic, și-l pofti să plece. Neavând încotro, Tom se văzu nevoit să părăsească poziția, nu înainte însă de a spune „c'o să aibă el grijă de băiatul ăla".

Ajunse acasă pe întuneric ; se cățără cu luare aminte pe fereastră, dar, când să sară, întâlni un obstacol neașteptat — mătușa Polly — care stătea la pândă în geam. Când îl văzu în halul în care era, intenția de a-l pune sâmbătă să lucreze, drept pedeapsă, se prefăcu în hotărîre de neclintit.

CAPITOLUL II

Sosi și ziua de sâmbătă. Întreaga fire, proaspătă, strălucitoare, fremăta de viață. Inimile erau pline de cântec ; celor cu inima tânără cântecul li se revărsa mereu pe buze ca un izvor.

Pretutindeni nu vedeai decât chipuri voioase ; peste tot domnea primăvara, văzduhul era plin de mireasma salcâmilor...

Dincolo de sat, dominându-l cu înălțimea ei, se zărea măgura Cardiff, acoperită de verdeață. Nu era nici prea departe și nici prea aproape, ci tocmai la depărtarea potrivită ca să-ți pară un ținut de basm, tihnit, îmbietor.

La capătul drumului apăru Tom, ducând o căldare cu var și o bidinea cu coadă. Când dădu cu ochii de gard, întreg peisajul se posomorî și o adâncă melancolie îi întunecă și lui sufletul. Douăzeci și șapte de metri de gard, de doi metri și jumătate înălțime ! Lumea îi păru deodată fără rost, viața o povară. Oftând, muie bidineaua și o trecu peste șipca de sus, repetă operația, mai dădu odată ; măsură din ochi neînsemnata fâșie văruită, apoi vasta întindere de gard nevăruit și se lăsă descurajat pe o buturugă.

Tocmai atunci Jim ieși pe poartă, sărind într'un picior, cu o găleată goală în mână și cântând *Fetițele din Buffalo.* Lui Tom, niciodată nu-i plăcuse să se ducă la

fântână după apă, dar în ziua aceea își schimbă cu totul părerea. Își aminti că la fântână se adună fel de fel de lume, băieți și fete de toate culorile, albi, mulatri și negri, care își așteptau rândul, trăncănind, schimbând între ei jucării, ciorovăindu-se, luându-se la bătaie și sbenguindu-se în fel și chip. Își mai aminti că, deși până la fântână nu erau decât vreo sută și ceva de metri, Jim zăbovea totdeauna cel puțin un ceas până să se întoarcă cu căldarea cu apă ; și chiar și atunci, trebuia să se ducă cineva după el să-l tragă de mână. Aducându-și aminte de toate acestea, Tom spuse :

— Mă, Jim, mă duc eu să aduc apă dacă dai tu nițel cu bidineaua.

Jim scuturâ energic din cap și răspunse :

— Nu poate, dom'Tom. Stăpâna spus mie trebui aduci apă și nu oprești pierz timp și joci. Spus dânsa știi, dom' Tom roagă eu vărueşte și spus eu vede treabă și nu ascultă — văruit ai grijă dânsa !

— Lasă, mă Jim, nu te lua după ea. Așa vorbește ea totdeauna. Dă 'ncoa găleata — nu stau mult... un minut. Nici n'o să știe.

— Ba, mie frică, dom' Tom. Stăpâna spus sucește gâtu Jim. Crede, dom' Tom.

— Dânsa ? !... Fugi de-acolo ! Nu bate niciodată pe nimeni — îți ciocăne așa nițel capu cu degetaru — ce, asta-i bătaie ? Spune și tu ! Așa te sperie ea cu vorba ; da ce, vorbele le simți ? Mai rău e când începe să plângă. Jim, auzi Jim ?... Iți dau o bilă albă ; una de marmoră !

Jim începuse să se cam înmoaie.

— O bilă albă, Jim !... Uite-aici. Așa-i că-i grozavă?

— Tii !... Jim nu văzut așa bil'. Da, dom' Tom, Jim frică bate stăpâna...

— Și hai să-ți arăt și buba mea dela picior !

Jim era băiat milos — astfel încât o asemenea propunere nu putea decât să-l dea gata. Puse găleata jos, luă în primire bila albă și, uitând de toate, se aplecă plin de curiozitate peste piciorul cu buba, în timp ce Tom desfăcea pansamentul. Un minut mai târziu, Jim fugea de-i sfârâiau călcâiele, la vale, spre fântână, cu

găleata zdrăngănind a gol, Tom văruia de mama focului, iar mătuşa Polly părăsea câmpul de bătaie, cu un papuc în mână şi cu bucuria învingătorului în priviri.

Dar zelul lui Tom nu dură mult. Amintindu-şi ce planuri îşi făurise el pentru ziua aceea, inima i se înnecă de amărăciune. In curând băieţii care nu fuseseră pedepsiţi aveau să iasă pe stradă şi să facă fel de fel de năzdrăvănii — ce-or să-şi mai bată joc de el că era pedepsit să lucreze! Gândul ăsta îl seca la inimă. Incepu să se scotocească prin buzunare, inventariindu-şi cu băgare de seamă avuţiile: frânturi de jucării, bile şi o mulţime de alte nimicuri. Poate c'ar fi fost deajuns să ademenească pe oricine să lucreze în locul lui, dar n'ajungea nici pe departe ca să-şi cumpere o jumătate de oră de libertate deplină. Aşa dar îşi băgă înapoi în buzunar averea, mai bine rânduită decât o scosese, şi renunţă mâhnit la ideea de a încerca să-i cumpere pe băieţi. Deodată însă, în acea clipă întunecată şi plină de desnădejde, îi veni o idee! O idee strașnică, măreaţă! Luă iar bidineaua şi se apucă liniştit de lucru. Nu trecu mult, şi la orizont apăru Ben Rogers; tocmai băiatul de a cărui gură se temea cel mai mult. Ben venea ţopăind, hop-ţop-hop, dovadă că inima-i era voioasă şi plină de speranţe mari. Muşca dintr'un măr şi la răstimpuri scotea câte un chiot lung şi melodios, urmat de un sonor ding-dong-dong, ding-dong-dong, fiindcă făcea pe vaporul. Pe când se apropia, reduse viteza, o luă prin mijlocul străzii, înclină mult la tribord şi făcu nişte manevre maiestoase de acostare. Era nici mai mult nici mai puţin decât „Marele Missouri“ [1], cu cala cufundată — chipurile — la vreo trei metri în apă, vapor, căpitan şi clopoţelul telegrafului [2] în acelaş timp, astfel încât trebuia să-şi închipue că stă pe propria-i punte de comandă, că dă ordine şi că tot el le şi execută.

— Stopaţi, dom'le comandant! Ting-ling-ling! Incetini şi se îndreptă prudent spre marginea drumului.

[1] Unul din cele mai mari vase care navigau pe atunci pe fluviul Mississipi (n. r.).

[2] Aparat care face legătura între puntea de comandă şi maşini (n. r.).

„Maşina înapoi — Ting-ling-ling!“ Braţele se încordară şi coborîră ţepene dealungul corpului. Tribordu'napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Braţul drept descria între timp cercuri falnice, fiindcă înfăţişa un sbat[1] de treisprezece metri. Babordu'napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Mâna stângă începu să descrie cercuri. Stop tribordu! Ting-ling-ling! Stop babordu! Vino la tribord! Stop! Lasă'ncet sbatu de-afară! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Dă bandula.[2] Mai iute! Dă şi parâma! Haide, ce stai? Prinde-o de ciotu ăla! Volta peste tot! Dă-i drumu. Stop maşinile, dom'le comandant! Ting-ling-ling! Şşt! ş-ş-ş-t! ş-ş-t! (încerca ventilele).

Tom văruia înainte liniştit, de parcă nici n'ar fi văzut vaporul. Ben se sgâi o clipă la el, apoi zise:

— Hi-hi! Ai păţit-o, ă?

Niciun răspuns. Tom cercetă ultima dâră de var cu o privire lungă şi scrutătoare de artist, mai plimbă odată cu gingăşie bidineaua peste acelaş loc şi iarăşi examină rezultatul cu o privire critică. Intre timp, Ben se apropiase de el ca la un pas. Lui Tom îi lasa gura apă după măr, dar părea cu totul şi cu totul absorbit de treaba pe care o făcea. Pierzându-şi răbdarea, Ben spuse:

— Ce e, şefule? Te-a pus la treabă?

— Aa, tu erai, Ben? Nici nu te văzusem.

— Ştii? Eu mă duc la scăldat... Sâc!... Ce-ai mai vrea şi tu... te crez... Ori te pomeneşti că-ţi place mai bine să dai cu bidineaua?... Sigur, tu eşti băiat harnic, mie-mi spui!

Tom îl privi o clipă lung, apoi spuse:

— Ce, tu zici că asta-i muncă?

— Da ce-i?

Tom se apucă iar de văruit. Mai dădu de două-trei ori cu bidineaua, apoi răspunse nepăsător:

— O fi, n'o fi... eu atâta ştiu, că-mi place la nebunie.

---

[1] Vasele de altădată aveau ca mijloc de propulsie o roată numită sbat (n. r.).

[2] Frânghie uşoară, prevăzută cu o greutate la cap, care se svârle de pe vapor şi cu care se trimite la mal parâma de legare a vaporului (n. r.).

— Fugi d'aci... ce, Tom, adevărat ? îţi place ?!

Tom văruia de zor înainte.

— Şi dece să nu-mi placă ? Da ce crezi tu, că în fiecare zi îţi pică norocul să văreşti un gard ca ăsta ?

Asta punea lucrurile într'o cu totul altă lumină. Ben încetă brusc să mai ronţăe mărul. Tom plimba graţios bidineaua în sus şi'n jos, se dădea câte un pas înapoi, ca să vadă efectul, mai migălea pe ici, pe colo, îşi privea din nou opera — iar Ben, Ben îi urmărea fiece mişcare, din ce în ce mai înfrigurat. Nu trecu mult şi nemaiputându-se stăpâni zise :

— Mă, Tom, lasă-mă să văruesc şi eu niţel !

Tom se opri o clipă, chibzuind adânc în sinea lui, fu cât p'aci să încuviinţeze, dar numaidecât se răzgândi:

— Nu, nu se poate, Ben. Mătuşa Polly ţine mult la gardu ăsta, fiincă, ştii, e la stradă... Să fie ăl din dos, n'aş zice — şi nici ea. Zău, nu-şi ce-are ea cu gardu ăsta — trebue să-l văreşti cu mare, cu maare grijă. Eu zic că din o mie de băieţi — ce din o mie... din două mii — dacă s'o pricepe unu să-l văruiască bine !

— Ce spui, mă !... Hai, Tom, nu mai fi aşa — lasă-mă şi pe mine, numai un pic. Ce, să fiu eu în locul tău, nu te-aş lăsa ?...

— Cum, Ben, crezi că eu nu vreau să te las ?... Vreau, mă Ben, zău că vreau... da tuşa Polly... uite ca să vezi — a vrut Jim să văruiască gardul, da de unde, nu i-a dat voie ; şi Sid a vrut să-l văruiască, şi nici lui nu i-a dat voie. Tu nu vezi că nu pot ? Nu pot şi nu pot. Dacă te las să-l văreşti şi se întâmplă vr'un bucluc — ce mă fac, ai ? Spune şi tu.

— Fugi d'acolo, că n'o să se întâmple nimic ; o să-l fac la fel de bine ca tine ! Hai, lasă-mă să'ncerc ! Haide ! Hai, că-ţi dau cotorul mărului, cu toţi sâmburii !

— De, ştiu şi eu ce să zic... Nu, Ben, degeaba... nu se poate ; mi-e frică.

— Iţi dau tot mărul !

Tom se despărţi de bidinea şovăind, dar cu o tresărire de bucurie în suflet. Şi în timp ce fostul vapor „Marele Missouri" trudea şi năduşea în soare, artistul în retragere şedea pe un butoi din apropiere, la

umbră, bălăbănindu-şi picioarele, molfăind mărul şi urzind la planuri cum să mai prindă în laţ şi alţi proşti. Proşti se găsiră destui ; una două răsărea câte un băiat. Veneau să-şi bată joc de el, şi Tom făcea ce făcea şi le punea bidineaua în mână. Până să oboseaască Ben, Tom îi şi cedase rândul lui Billy Fisher, în schimbul unui smeu bine cârpit — şi când îi expiră termenul lui Billy, Johnny Miller oferi un guzgan mort, plus sfoara de hâţânat ; şi tot aşa în şir, timp de câteva ceasuri. De unde dimineaţa Tom fusese un biet băiat nevoiaş, pe la mijlocul după amiezii abia îşi mai putea număra avuţiile. Inafară de obiectele mai sus numite, avea douăsprezece bile, un sdrâng, un ciob de sticlă albastră străvezie, un mosor fără aţă, o cheie care nu descuia nimic, o bucată de cretă, un dop de sticlă, un soldat de plumb, o pereche de mormoloci, şase pocnitoare, un pisoi chior, o clanţă de alamă, o sgardă de câine (păcat că n'avea câine !), un mâner de cuţit, patru coji de portocală şi o cercevea veche şi stricată. Timpul trecuse plăcut, fără nicio oboseală, fusese înconjurat de prieteni — şi unde mai pui că gardul avea pe el trei straturi de văruială ! Dacă nu s'ar fi isprăvit varul, i-ar fi ruinat pe toţi băieţii din târg.

Tom îşi spunea că, la urma urmei, lumea nu era chiar aşa de plicticoasă. Descoperise fără să ştie una din marile legi ale activităţii omeneşti — anume că pentru a face pe un om să dorească un lucru, fie omul bărbat în toată firea, fie el băieţaş, trebue să-i înfăţişezi acel lucru ca greu de obţinut. Dacă ar fi fost un filosof mare şi înţelept — de pildă ca scriitorul acestei cărţi — ar fi învăţat de pe urma întâmplării de mai sus, că muncă înseamnă ceeace eşti nevoit să faci, iar joc ceeace nu eşti nevoit să faci. Ar fi înţeles mai uşor decе acela care croieşte flori de hârtie sau cel care învârte cu piciorul o roată, înseamnă că munceşte, pe când acela care dărâmă popice, sau cel care suie Mont-Blancul, se chiamă că se distrează. Există gentlemeni bogaţi, în Anglia, care mână poştalioane cu patru cai, treizeci până la cincizeci de kilometri pe zi, în toiul verii, fiindcă această plăcere, neaccesibilă oamenilor

de rând, îi costă o mulțime de bani — dar dacă ar primi leafă pentru treaba asta, s'ar chema că sunt puși să muncească și atunci ar da repede bir cu fugiții.

CAPITOLUL III

Tom se înfățișă înaintea mătușii Polly, care ședea în fața unei ferestre deschise, într'o cameră prietenoasă din fundul casei — un fel de dormitor, sufragerie și bibliotecă în acelaș timp. Aerul înmiresmat al verii, liniștea ce te îmbia la odihnă, parfumul florilor și zumzetul monoton al albinelor o făcuseră pe mătușă să aţipească. Moțăia, cu andrelele în mâini ; doar motanul îi ținea de urît, dar și el îi adormise în poală. Ca să nu-i pice ochelarii, și-i proptise pe tâmple, printre șuvițele sure. Era încredințată că Tom o sbughise demult dela treabă — și se minună când îl văzu predându-se iar puterii ei, cu atâta semeție.

— Mătușă, acu îmi dai voie să mă duc să mă joc?

— Cum, așa repede? Cât ai făcut până acu?

— Tot gardul, mătușică.

— Tom, nu minți! Toate ca toate, dar minciuna nu pot s'o 'nghit.

— Nu te mint, tușă, zău că-i gata tot.

Mătușii Polly nu-i prea venea să creadă. Se duse să vadă cu ochii ei. S'ar fi mulțumit să se dovedească adevărat măcar și un sfert din ce-i spusese Tom. Dar care nu-i fu mirarea când văzu gardul spoit tot cu grijă de două ori, încă și împodobit cu un brâu.

— Ei comedie! exclamă ea... N'am încotro, trebue să recunosc că știi să muncești, când vrei, băiete. Apoi coborî prețul laudei, adăugând : Da tare rar vrei, ce să zic!... Hai, du-te și te joacă ; da să nu uiți să te întorci săptămâna asta, diavole, că de nu, îți pun pielea pe băț!

Era atât de copleșită de măreața lui ispravă, încât merse cu el la cămară și-i alese un măr de soi. I-l dete împreună cu o predică despre însemnătatea și gustul sporit al unui lucru bun, dobândit nu prin păcat, ci

prin cuviincioasă ostenală. Pe când încheia cu o frumoasă înfloritură în stil biblic, Tom şterpeli o gogoaşă.

Apoi se strecură afară şi-l văzu pe Sid, care tocmai urca scara ce ducea la odăile de sus. Puse mâna pe nişte bulgări de pământ şi svrr ! cu ei în Sid. Până ce mătuşa Polly, luată prin surprindere, să-şi vină în fire şi să se grăbească să sară într'ajutor, vreo şase-şapte bulgări îşi şi nimeriseră ţinta, iar Tom o şi sbughise peste gard, făcându-se nevăzut. Sigur că era acolo şi o poartă, dar Tom, grăbit de felul lui mai totdeauna, nici n'o vedea. Se simţea cu inima împăcată, acum că se răfuise cu Sid, care îi arătase mătuşii aţa neagră şi-l băgase în bucluc.

Ocoli cu băgare de seamă casele dela drum şi ajunse într'o ulicioară noroioasă, care trecea prin dosul grajdului mătuşii. Trecu dincolo de zona periculoasă în care putea fi prins şi pedepsit. Se îndreptă spre piaţa publică a târgului, unde două „armate" de băieţi aveau întâlnire pentru a-şi măsura forţele, conform unei înţelegeri prealabile. Tom era generalul-comandant al uneia din oşti, Joe Harper (prietenul său cel mai bun) era căpetenia celeilalte. Aceşti doi mari comandanţi de oaste nu se înjoseau până într'atâta încât să se avânte ei înşişi în luptă — asta e treaba răcanilor ; aşezaţi pe o movilă, amândoi conduceau operaţiile, transmiţând ordine prin aghiotanţi. Oastea lui Tom cuceri o mare victorie, după o luptă îndelungată şi aprigă. Apoi se numărară morţii, se făcu schimb de prizonieri şi se căzu de acord asupra condiţiilor luptei următoare, stabilindu-se şi ziua bătăliei, absolut necesară ; după care oştile se aliniară şi părăsiră încolonate câmpul de bătaie, iar Tom se îndreptă singur spre casă.

Trecând pe lângă locuinţa lui Jeff Thatcher, văzu în grădină o fetiţă necunoscută — o fiinţă drăgălaşă, mică, cu ochi albaştri şi părul bălai împletit în două coade lungi ; purta o rochie albă de vară şi pantalonaşi brodaţi. Proaspăt încununatul erou căzu învins, fără să fi tras măcar un singur foc. O oarecare Amy Lawrence îi pieri din inimă, fără a lăsa în urmă nici măcar umbra vreunei amintiri. Crezuse c'o iubeşte la

nebunie; își închipuise că o adoră — și iată că nu fusese decât un capriciu. Îi trebuiseră luni întregi ca s'o cucerească; nu era decât o săptămână de când i se destăinuise și ea. Timp de șapte zile — numai șapte zile — fusese cel mai fericit și cel mai mândru băiat din lume; și iată că într'o singură clipă ea îi ieșise din inimă, ca un oaspe întâmplător, a cărui vizită a luat sfârșit.

Sorbi din ochi, în taină, pe acest idol nou, până băgă de seamă că și ea îl văzuse; atunci, prefăcându-se că nici n'o vede, începu să facă fel de fel de giumbușlucuri, ca să-i câștige admirația. Se maimuțări așa un timp, dar, în toiul unor acrobații primejdioase, trăgând cu coada ochiului spre fetiță, văzu că se îndrepta nepăsătoare spre casă. Tom făcu câțiva pași și se sprijini mâhnit de gard, nădăjduind că fata va mai zăbovi un pic. Ea se opri o clipă pe trepte, apoi păși spre ușă. Când puse piciorul pe prag, Tom scoase un suspin adânc. Dar îndată fața i se lumină, căci, o clipă înainte de a dispare, ea aruncă o pansea peste gard. Băiatul alergă roată, până la un pas doi de floare, unde se opri, punând mâna streașină la ochi și privind în josul străzii, ca și cum acolo s'ar fi petrecut ceva interesant. Apoi culese de pe jos un pai și căută să-l țină în echilibru pe nas, lăsându-și capul pe spate. Și tot mișcându-se așa, când într'o parte, când într'alta, adânc cufundat — chipurile — în exercițiile astea, se apropia întruna, pieziș, de pansea, până ce picioru-i descult atinse floarea și degetele-i îndoite o înhățară; atunci se depărtă țopăind într'un picior, și — ținând strâns comoara — dispăru după colț. Dar numai un minut, cât îi trebui ca să vâre floarea înăuntrul hainei, lângă inimă, sau poate lângă stomac — nu se prea pricepea la anatomie și nici nu făcea caz de asemenea mici deosebiri.

După aceea, se înapoie și zăbovi pe lângă gard până se înseră, tot făcând giumbușlucuri, ca mai înainte. Deși fata nu se mai arătă deloc, Tom se mângâia întrucâtva cu gândul că între timp se va fi apropiat de vreo fereastră și va fi băgat de seamă cum își da el osteneala să-i placă. In cele din urmă, cu greu des-

prinzându-se de lângă gard, o porni spre casă cu capul roi de visuri și închipuiri.

In tot timpul cinei, fu atât de vesel și neastâmpărat, încât mătușă-sa se tot întreba : „Ce-o fi cu băiatul ?“ Ii trase o săpuneală sdravănă că svârlise cu bulgări de pământ în Sid, dar nici că-i păsă. Incercă să șterpelească o bucată de zahăr chiar de sub nasul mătușii, care îl plesni peste degete.

— Da pe Sid dece nu-l bați, tușă, când ia zahăr, se plânse Tom.

— Fiindcă Sid e băiat cuminte și nu mă supără ca tine. De n'aș fi cu ochii pe tine, tu toată ziulica ai ronțăi zahăr.

Apoi mătușa intră în bucătărie, și Sid, mândru că pe el nu-l bate nimeni, întinse mâna spre chiseaua cu zahăr, înfruntându-l astfel pe Tom care simți că i se urcă sângele la cap. Dar Sid făcu o mișcare greșită, chiseaua căzu jos și se sparse. Tom era în al nouălea cer. Atât de mult îl bucura întâmplarea, încât își ținu limba în frâu și tăcu. Își spuse că n'are să sufle o vorbă, chiar când va intra mătușa, ci are să stea liniștit, până va întreba ea cine făcuse boroboața. Atunci abia are să-i spună — ce plăcere, să-l vadă pe băiatul cuminte și alintat luând câteva scatoalce ! Nu-și mai încăpea în piele de bucurie și cu greu se stăpâni când intră bătrâna și se opri în fața cioburilor, aruncând fulgere de mânie pe deasupra ochelarilor. Tom își spuse : „Acu îi dă drumu !“ și în clipa următoare se văzu svârlit la pământ ! Când palma grea a mătușii se ridică să lovească din nou, Tom strigă :

— Stai ! Pentruce mă bați pe mine ? Sid a spart-o !

Mătușa Polly rămase cu mâna în vânt, iar Tom ridică privirea, așteptând cuvinte de milă, alinătoare. Dar când își reveni din mirare și putu iar vorbi, mătușa Polly spuse doar atât :

— Hm ! Las'că n'ai mâncat tu degeaba papară ! Ai fi făcut vreo altă trăsnaie cât n'am fost p'aci.

Apoi începu s'o mustre conștiința, vru să spună o vorbă bună, drăgăstoasă, socoti însă că o astfel de vorbă ar fi tălmăcită drept mărturisire că greșise ;

disciplina interzicea asemenea purtare. Deaceea tăcu şi-şi văzu de treabă, cu inima tulburată. Tom şedea ursuz într'un colţ şi cugeta cât e de nenorocit. Ştia că în sufletul ei mătuşa îi cerea iertare în genunchi şi asta îl umplea de o mulţumire posacă. Dar el unul n'avea de gând să dea semne de mâhnire şi nici pe ale ei nu voia să le bage în seamă. Ştia că din când în când o privire înlăcrimată stăruia asupră-i, dornică de împăcare, dar se împotrivea s'o întâlnească. Se închipuia zăcând, bolnav de moarte, iar pe mătuşă-sa aplecată deasupră-i, implorând măcar un cuvânt de iertare ; dar el se va întoarce cu faţa la perete şi va muri fără a rosti acel cuvânt. O, cum se va simţi ea oare în clipa aceea ? Apoi se închipuia adus acasă dela râu, înnecat, cu zulufii uzi, cu bietele-i mâini deapururi liniştite, cu inima rănită odihnind în pace. Cum se va arunca mătuşa asupra trupului lui neînsufleţit şi cum îi vor curge lacrimile şiroaie ! Cum se va mai ruga lui dumnezeu să-i dea înapoi băiatul, făgăduind că niciodată, niciodată nu-l va mai năpăstui! El însă va zăcea neclintit, rece şi alb ca varul — biet mucenic plăpând, ajuns la capătul suferinţelor. Aceste tragice vedenii, cu care îşi înfierbânta închipuirea, îi răvăşiră într'atâta sufletul, încât era nevoit să înghită neîncetat ; cât p'aci să se înnece, de atâtea suspine înnăbuşite. Ochii îi înnotau în lacrimi care se revărsau când clipea şi se prelingeau pe obraji, picurându-i din vârful nasului. Şi atâta plăcere simţea să-şi alinte supărarea, încât nu putea îndura veselia celor din jur. Voioşia altora îl scotea din sărite, fiindcă mâhnirea lui era prea puternică. Când vară-sa Mary dădu buzna în odaie cu paşi de dans, plină de bucuria de a se vedea iar acasă — după o vizită la ţară de o săptămână, care-i păruse o veşnicie — el se ridică şi, învăluit în nori şi negură, ieşi din cameră, pe altă uşă decât cea prin care intrase ea aducând cu sine cântec şi soare.

Rătăci departe de obişnuitele locuri de joacă ale băieţilor, căutând colţuri triste şi părăsite, care se potriveau cu starea lui sufletească. O plută de buşteni, pe râu, i se păru locul cel mai nimerit ; se aşeză pe

marginea ei. Contempla întinderea vastă şi mohorîtă a apei, dorind să se poată înneca dintrodată şi pe nesimţite — fără să mai încerce obişnuitele suferinţi hărăzite de natură. Apoi îşi aminti de floarea lui. O scoase din buzunar. Boţită şi veştedă cum era, îi sporea parcă amara-i fericire. Se întrebă dacă „ei" i-ar fi milă, de-ar şti. Ar plânge oare, l-ar lua de gât, şoptindu-i vorbe de mângâiere şi îmbărbătare? Sau i-ar întoarce spatele cu răceală, ca toată lumea aceasta perfidă? Vedenia asta îi dădea chinuri atât de plăcute... Şi-o readucea întruna în minte, privind-o mereu sub o altă lumină, până când, în cele din urmă, se destrămă, risipindu-se ca un fum. Atunci, Tom ridicându-se cu un oftat adânc, pieri în întuneric. Pe la nouă şi jumătate-zece trecu pe strada, pustie la acea oră, unde locuia necunoscuta adorată şi se apropie de casa ei. Se opri o clipă şi ascultă încordat. Niciun sgomot nu tulbura tăcerea; în perdeaua unei ferestre dela catul al doilea se răsfrângea pâlpâirea slabă a unei lumânări. Oare acela să fie lăcaşul binecuvântat în care sălăşluia ea? Sări gardul, se furişă printre răzoare, până ajunse sub fereastră. Privi în sus, vreme îndelungată, stăpânit de o emoţie puternică; apoi căută un loc în dreptul ferestrei şi se lungi la pământ, pe spate, ţinând strâns în mâinile-i împreunate pe piept, biata floare veştedă. Aşa voia să moară — afară, în lumea rece şi haină, sub bolta crudă a cerului; biet băiat fără de casă, fără o mână prietenă care să-i şteargă sudoarea morţii de pe frunte, fără o faţă iubitoare care să se aplece milostivă asupră-i, când avea să vină chinul cel de pe urmă. Aşa îl va vedea ea, când va veni a doua zi la geam, să privească zorile voioase — şi ah, vărsa-va ea o lacrimă peste sărmanul lui trup neînsufleţit, va scoate ea un suspin, cât de uşor, văzând o viaţă tânără şi plină de făgăduinţi, atât de nemilos sdrobită, atât de timpuriu secerată?

Deodată fereastra se deschise cu un scârţâit, glasul strident al unei slujnice profană liniştea sfântă şi un potop de apă inundă rămăşiţele mucenicului care zăcea la pământ!

Eroul — mai-mai să se înnăbuşe — sări în picioare şi strănută odată. In aer se auzi un vâjâit ca de proiectil, însoţit de o înjurătură înfundată, urmă un sgomot de sticlă spartă, apoi o făptură măruntă şi nedesluşită sări gardul şi, ca o săgeată, se cufundă în beznă.

Nu mult după aceea, Tom, desbrăcat pentru culcare, îşi revizuia la lumina unei lumânări de seu vestmintele ude leoarcă. Sid se deşteptă, dar chiar dacă îi trecu prin minte să facă „anumite aluzii la anumite subiecte", se răzgândi şi tăcu chitic, căci privirea lui Tom nu era deloc a bună.

Tom se întoarse cu faţa la perete, fără să-şi mai bată capul cu rugăciunea, iar Sid trecu la catastif această abatere.

CAPITOLUL IV

Zorile luminară o lume liniştită. Razele soarelui se revărsau ca o binecuvântare asupra paşnicului târguşor. După gustarea de dimineaţă, mătuşa Polly ţinu slujba religioasă în familie[1]. Incepu printr'o rugăciune, clădită pe temelii solide de citate biblice şi cimentate între ele cu un strat subţire de idei originale. Din vârful acestei clădiri, ca de pe muntele Sinai, dete drumul uneia din cele zece porunci.

După asta, Tom „se duse în pustie", ca să spunem aşa, adică se apucă să-şi înveţe versetele[2]. Sid învăţase lecţia cu câteva zile înainte. Tom luptă din răsputeri să ţină minte cinci versete. Alesese o parte din predica de pe Munte, fiindcă alte versete mai scurte nu găsise.

După o jumătate de oră dobândise o oarecare idee despre lecţie, dar numai atât, căci mintea lui stră-

[1] La evanghelici, slujba religioasă se poate ţine nu numai în biserică, ci oriunde sunt adunaţi câţiva credincioşi (n. r.).

[2] La şcoala duminicală copiii erau obligaţi să recite pe dinafară pasaje din biblie (n. r.).

bătea întregul câmp al gândirii omenești, iar mâinile-i neastâmpărate se îndeletniceau cu tot felul de jocuri odihnitoare. Mary luă cartea să-l asculte; el începu să bâjbâe, ca prin ceață :

— Fericiți cei... ă... ă...

— Săraci...

— Da... săraci ; fericiți cei săraci... ă... ă...

— Cu duhul...

— Cu duhul. Fericiți cei săraci cu duhul, că ei... ei..

— Că a lor...

— Că a lor... Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor. Fericiți cei ce plâng, că aceia... aceia...

— Se...

— Aceia se... se...

— V... o...

— Aceia se v... o...

— Vor !

— A, da, vor ! Că aceia se vor — că aceia se vor... ă... ă... vor plânge... ă... fericiți cei ce vor... cei ce vor... ă... ce vor ? Dece nu-mi spui, Mary ? Cum poți să fii așa rea ?

— Vai, Tom, nerod mai ești ! Nici prin gând nu-mi trece să te sâcâi, cum poți să crezi așa ceva ? Du-te și mai învață. Nu te descuraja, Tom, să vezi c'ai să poți — și când ai să știi bine, am să-ți dau ceva frumos ! Hai, fii băiat detreabă !

— Bine ! Da ce-o să-mi dai, Mary ? Hai, spune, ce?

— Ai răbdare. Dacă-ți spun că e ceva frumos, poți să mă crezi.

— Așa e, Mary. Ai dreptate. Bine. Mă pun iar pe tocit.

Și „se puse iar pe tocit". Impins de curiozitate, cât și de dorința de câștig, se apucă să învețe cu atâta însuflețire, încât ajunse la un rezultat strălucit.

Mary îi dete un briceag nou-nouț, marca „Barlow", în valoare de doisprezece cenți și jumătate. Tom era beat de fericire. Adevărat că briceagul nu tăia defel ; dar era chiar „Barlow" — așa că Tom avea dece să fie mândru. Nu știu cine le-a băgat în cap băieților din Vest că existau contrafaceri după o armă ca asta;

niciodată n'am să înțeleg cum puteau unii crede asemenea lucru. Străduindu-se, Tom izbuti să cresteze muchia bufetului și tocmai se pregătea să împodobească în acelaș fel și biroul, când fu chemat să se îmbrace pentru școala de duminică.

Mary îi dădu un lighian și o bucată de săpun. Tom ieși cu ele afară și așeză lighianul pe un scăunel, muie săpunul în apă și-l puse iar jos; își suflecă mânecile, vărsă binișor apa în țărână, apoi intră în bucătărie și începu să-și steargă de zor obrazul cu prosopul agățat după ușă. Dar Mary luă prosopul și-l dojeni.

— Nu ți-e rușine, Tom? Ce ți-e așa frică de apă? Hai, fii băiat cuminte și spală-te!

Tom se cam fâstâci. Mary îi puse iarăși apă în lighian. De data asta, stătu câtva timp aplecat deasupra lighianului, până să prindă curaj; apoi răsufla adânc și începu. Când intră în bucătărie, cu amândoi ochii închiși și bâjbâind cu mâinile întinse după prosop, dârele de clăbuc și de apă ce i se prelingeau pe față dovedeau îndeajuns de grăitor intențiile lui onorabile. Dar când se arătă de după prosop, înfățișarea lui tot nu era mulțumitoare; zona curată se sfârșea brusc în dreptul bărbiei și obrajilor, ca o mască; mai jos începea un ținut întunecos și neirigat, care cuprindea tot gâtul și ceafa. Mary se hotărî să-l ia în primire. Când îi dădu drumul, era om ca toți oamenii, fără deosebire de culoare. Părul bine udat era periat cu îngrijire, iar cârlionții scurți, așa fel rânduiți, încât produceau un efect general cochet și simetric. (Când scăpa de sub supraveghere, își descreștea părul, cu multă trudă, și-l netezea cât putea; cârlionții îi umpleau viața de amărăciune, deoarece îi socotea ceva femeiesc.) Mary îi aduse rândul de haine pe care de doi ani încoace le purta numai duminicile; erau numite „hainele alelalte", ceeace ne arată cuprinsul garderobei lui. După ce se îmbrăcă singur, fata îl mai dichisi; îi încheie până la gât haina curată, îi răsfrânse gulerul mare al cămășii peste umeri, îi sbârli iar părul, cu peria, și la urmă îi așeză pe creștet pălăria pestriță de pai. Acum arăta cu mult mai îngrijit

şi totodată mai stingherit ; se simţea cum nu se poate mai prost ; hainele întregi şi curăţenia îl stânjeneau din cale afară. Nădăjduia că Mary va uita ghetele, dar speranţa aceasta se dovedi deşartă ; ea le unsese sdravăn cu seu, după cum era obiceiul, şi i le adusese. Tom îşi ieşi din fire şi spuse că totdeauna era silit să facă lucruri împotriva voinţei lui. Mary răspunse pe un ton convingător :

— Hai, Tom, te rog, fii băiat detreabă.

Se încălţă aşa dar, bombănind. Mary fu repede gata şi cei trei copii porniră spre şcoala de duminică, un loc pe care Tom îl ura din toată inima, dar unde Sid şi Mary se simţeau bine.

Lecţiile duminicale de religie ţineau dela nouă până la zece şi jumătate şi erau urmate de slujba religioasă. Doi dintre copii rămâneau totdeauna de bună voie la predică, celălalt stătea şi el — din motive mai puternice. In băncile tari, cu speteaza înaltă, ale bisericii, încăpeau vreo trei sute de inşi ; clădirea era mică şi lipsită de orice frumuseţe ; un fel de ladă din scânduri de brad o încununa în chip de turn. La uşă, Tom rămase puţin îndărăt şi aţinu calea unui coleg îmbrăcat şi el de duminică :

— I-ascultă, Bill, ai vreun bileţel galben ?

— Am.

— Cât vrei pe el ?

— Ce dai ?

— O acadea şi un cârlig de undiţă.

— Să văz.

Tom scoase la iveală cele oferite. Erau satisfăcătoare şi târgul se făcu. După asta Tom negocie două bile albe pe trei bileţele roşii şi alte câteva nimicuri pe două bileţele albastre. Pândi şi pe alţi băieţi care soseau şi timp de vreun sfert de oră tot cumpără bilete de diferite culori. După aceea intră în biserică, într'un pâlc de copii care de care mai sclivisiţi şi mai gălăgioşi, se duse la locul lui şi se luă la harţă cu primul băiat care îi ieşi în cale. Invăţătorul, un om în vârstă, interveni ; cum îşi luă ochii dela el, Tom trase de păr pe un băiat din banca din faţă şi când băiatul întoarse capul, Tom se prefăcu că citeşte cu

atenţie. După aceea îl împunse pe un altul cu un ac, pentru plăcerea de a-l auzi ţipând şi se alese iar cu o mustrare dela învăţător. Toţi din clasa lui Tom erau după acelaş calapod — neastâmpăraţi, gălăgioşi şi poznaşi. Când venea timpul să spună lecţiile, niciunul nu-şi ştia ca lumea versetele. Profesorul trebuia să le sufle întruna, dela început până la sfârşit. Totuşi, până la urmă o scoteau la capăt, cu chiu cu vai, şi fiecare îşi primea răsplata, sub formă de bileţele colorate, pe care era tipărit un citat din scriptură. Un bileţel albastru era răsplata pentru două versete ştiute pe derost. Zece bileţele albastre preţuiau cât unul roşu şi puteau fi schimbate pentru un asemenea bilet; zece bileţele roşii făceau cât unul galben; pentru zece bileţele galbene, directorul fericea pe şcolar cu o biblie broşată, care costa patruzeci de cenţi în acele timpuri bune. Câţi dintre cititorii mei ar avea sârguinţa şi răbdarea să memoreze două mii de versuri, chiar şi în schimbul unei biblii ilustrată de Doré? Totuşi Mary dobândise în felul acesta două biblii, după o muncă răbdătoare de doi ani — iar un băiat, german de felul lui, strânsese patru sau cinci exemplare. Recitase odată trei mii de versete în şir; dar îşi încordase într'atâta mintea, încât începând din ziua aceea, rămăsese aproape idiot — un mare ghinion pentru şcoală, fiindcă la zile mari, când era de faţă lume străină, directorul, pe el obişnuia să-l scoată, şi, după cum spunea Tom, cu el „se fălea". Numai şcolarii mai vârstnici izbuteau să-şi păstreze bileţelele şi să se ţină de această muncă plicticoasă un timp destul de îndelungat pentru a dobândi o biblie, aşa că înmânarea unui asemenea premiu era o împrejurare rară şi vrednică de ţinut minte. Premiantul era în ziua aceea un personaj atât de măreţ şi de admirat, încât în inima fiecărui şcolar se aprindea o ambiţie, care adesea dăinuia două săptămâni. Şi e cu putinţă oare ca mintea lui Tom să nu fi râvnit după o asemenea hrană? Fără îndoială că şi el jinduia demult şi din tot sufletul la faima şi strălucirea legată de cucerirea premiului.

La timpul cuvenit, directorul şcolii se urcă pe amvon şi porunci luare aminte. Ţinea în mână o carte de imnuri religioase, între ale cărei file vârîse degetul arătător. Când un director de şcoală duminicală rosteşte obişnuita cuvântare introductivă, trebue neapărat să ţină în mână o carte de imnuri religioase, după cum un cântăreţ solist, la un concert, nu-şi face intrarea fără o partitură în mână; dece, nu se ştie, fiindcă nici cartea de imnuri religioase nici partitura nu sunt vreodată consultate de bietul om. Directorul nostru era o făptură firavă, de treizeci şi cinci de ani, cu o bărbiţă de ţap şi cu păr scurt, de culoarea nisipului. Purta un guler înalt şi ţeapăn, cu marginea de sus aproape până la urechi, şi ale cărui vârfuri se îndoiau înafară, în dreptul colţurilor gurii — o îngrădire care-l silea să privească drept înainte şi să întoarcă capul cu trup cu tot, când voia să se uite într'o parte. Bărbia îi era proptită într'o cravată înnodată ca o fundă, lată şi lungă cât o bancnotă şi cu marginile în franjuri. Purta vârfurile ghetelor întoarse mult în sus, după moda zilei — ca nişte şine de sanie; efectul acesta îl obţineau tinerii de pe atunci cu multă răbdare şi trudă, şezând ore întregi cu vârfurile picioarelor apăsate de un perete. Domnul Walters avea o înfăţişare gravă şi era foarte sincer şi cinstit de felul lui. Respecta într'atâta lucrurile şi locurile sfinte şi într'atâta le deosebea de cele lumeşti, încât, fără să-şi dea seama, glasul cu care vorbea la şcoala de duminică dobândise o anume intonaţie, care-i lipsea cu desăvârşire în zilele obişnuite ale săptămânii. Începu cam aşa:

— Copii, acuma vă rog să şedeţi cât puteţi de drept şi de frumos şi să mă ascultaţi un minut două cu toată băgarea de seamă. Aşa, foarte bine. Aşa trebue să stea băieţii şi fetele cuminţi. Văd o fetiţă uitându-se pe fereastră — o fi crezând că sunt afară şi că m'am urcat într'un copac, să ţin o cuvântare păsărelelor. (Râsete înfundate.) Trebue să vă spun cât de bine mă simt când văd atâtea chipuri voioase şi curate, adunate într'un lăcaş ca acesta, unde copiii învaţă să facă fapte bune şi să fie cuminţi.

Şi aşa mai departe... Nu e nevoie să aşternem pe hârtie restul cuvântării. Era întocmită după un tipic care nu se schimbă, aşa încât ne este tuturor bine cunoscut. Ultima parte a cuvântării fu ştirbită de neastâmpărul unor copii răi, care din nou începură să se înghiontească, să facă năzbâtii şi câte şi mai câte; şoaptele se răspândeau în valuri tot mai gălăgioase, atingând la răstimpuri chiar şi stânci retrase şi de neclintit cum erau Sid şi Mary.

Dar când glasul domnului Walters se potoli, tot sgomotul încetă şi încheierea discursului fu întâmpinată cu o revărsare de tăcere recunoscătoare.

Cele mai multe şoapte se stârniseră din pricina unei întâmplări oarecum rare — intrarea unor oaspeţi: notarul Thatcher, însoţit de un bătrân pirpiriu, de un domn trumos şi voinic, de vârstă mijlocie, cu păr cărunt, şi de o doamnă impunătoare, care fără îndoială era soţia celui din urmă. Doamna ducea de mână un copil. Până atunci Tom stătuse ca pe ghimpi, se tot frământa, parcă-l înţepa şi-l rodea ceva; apoi mai avea şi conştiinţa încărcată — nu putea să se uite în ochii Amyei Lawrence, nu putea îndura privirea ei iubitoare. Dar în clipa în care o văzu pe fetiţa nouvenită, sufletul i se umplu de o fericire fără seamăn. In clipa următoare începu „să facă pe grozavul" pe cât putea — ghiontindu-şi vecinii, trăgându-i de păr, strâmbându-se în tot felul, pe scurt, folosindu-se de toate meşteşugurile ce-i păreau potrivite pentru a vrăji inima unei fete şi a-i câştiga admiraţia. Doar amintirea ruşinii păţite în grădina acelui înger îi cam tulbura fericirea; nu era însă mai mult decât o urmă pe nisip, inundată repede de valurile de fericire ce se revărsau deasupră-i. Oaspeţii fură aşezaţi la cele mai înalte locuri de cinste şi îndată ce domnul Walters îşi sfârşi cuvântarea, îi prezentă elevilor. Bărbatul de vârstă mijlocie se dovedi a fi un personaj cu vază — nici mai mult nici mai puţin decât judecătorul districtului — cea mai ilustră făptură omenească ce le fusese dat până acuma acestor copii s'o vadă de aproape. Se întrebau dacă era la fel cu toţi oamenii; ar fi vrut să-l

audă răcnind ca un leu, dar în acelaş timp le era teamă că aşa va face. Era din Constantinopole, orăşel la douăzeci kilometri depărtare — deci călătorise şi văzuse lumea. Ochii aceştia priviseră tribunalul districtului, despre care se spunea că are acoperiş de tablă. Veneraţia inspirată de aceste reflecţii se manifesta prin tăcerea impresionantă ce domnea şi prin şirurile de ochi holbaţi. Aveau în faţa lor pe marele jude Thatcher, frate cu propriul lor notar. Jeff Thatcher ieşi numaidecât în întâmpinarea acestui bărbat de seamă, stârnind invidia întregii clase. Ar fi fost peste măsură de încântat, dacă ar fi auzit şoaptele băieţilor.

— Ia uite la el, Jim! Se sue sus, la el! Iii — ia uită-te, mi se pare că vrea să dea mâna cu el — zău, mă, că-i strânge mâna. Spune tu, ce n'ai da să fii în locul lui Jeff?

Domnul Walters începu să-şi arate importanţa, cu tot felul de treburi şi trebuşoare oficiale, cu şi fără rost; dădea porunci, pronunţa sentinţe, împărţea instrucţiuni încolo şi încoace. Bibliotecarul îşi arăta importanţa şi el, alergând de colo până colo cu teancuri de cărţi în braţe şi făcând împrejurul lui larma cu care se mângâe deobicei oamenii mărunţei. Tinerele învăţătoare îşi arătau importanţa, aplecându-se cu drăgălăşenie asupra şcolarilor pe care mai adineaori îi bruftuiseră, ridicând cu gingăşie degete ameninţătoare spre băieţaşii răi şi mângâindu-i drăgăstos pe cei buni. Tinerii învăţători îşi arătau importanţa cu dojeni mărunte şi cu alte mici exibiţii de autoritate şi de osebită atenţie pentru disciplină — şi cea mai mare parte dintre învăţători şi învăţătoare îşi căutau de lucru pe la biblioteca din preajma amvonului, fiind adesea nevoiţi a face de două-trei ori în şir aceeaşi treabă şi părând foarte supăraţi din pricina asta. Fetiţele îşi arătau importanţa în fel şi chip; băieţii îşi arătau importanţa cu atâta însufleţire, încât peste tot nu vedeai decât ghemotoace de hârtie şi n'auzeai decât svon de încăierări. Şi deasupra tuturora, trona marele personaj, revărsând asupra întregii adunări un zâmbet larg şi maiestos de judecător, încălzindu-se la soarele pro-

priei lui măreţii, căci şi el îşi arăta importanţa. Nu lipsea decât un singur lucru pentru ca încântarea domnului Walters să fie deplină, şi anume prilejul de a acorda o biblie ca premiu şi de a se făli cu un copil-minune. Unii dintre copii aveau câteva bilete galbene, dar niciunul n'avea destule — făcuse el o inspecţie printre aşii clasei, dar în zadar. Ce n'ar fi dat acum să-l aibă iar pe micul neamţ, cu mintea sănătoasă!

Şi iată că în clipa în care orice nădejde era pierdută, Tom Sawyer se înfăţişează cu nouă bilete galbene, nouă roşii şi zece albastre, şi cere o biblie! Apariţia lui avu efectul unui trăsnet din cer senin. Walters nu se aşteptase la o asemenea cerere, nici peste zece ani de atunci înainte. Dar n'avu încotro; dovezile erau în regulă şi indiscutabile! Aşa dar, Tom fu înălţat la loc de cinste, lângă judecător şi ceilalţi aleşi, iar marea noutate se vesti oficial dela amvon. Era cea mai uluitoare surpriză a deceniului şi făcu atâta vâlvă, încât îl ridică pe noul erou până la înălţimea judecătorului, iar şcoala se putea sgâi acum la două minuni în loc de una. Toţi băieţii plesneau de necaz, dar mai crunt sufereau decât toţi cei care abia acum îşi dăduseră seama că la această mărire nesuferită contribuiseră ei înşişi, vânzându-i bilete lui Tom, în schimbul bogăţiilor adunate prin concesionarea privilegiului de a vărui. Auzi, să se lase ei traşi pe sfoară de un şarlatan infam, de un şarpe viclean!

Directorul îi înmână aşa dar lui Tom premiul, cu toată căldura de care era în stare în asemenea împrejurări; dar avântul lui obişnuit se cam înmuiase. Bietul om simţea că e la mijloc o taină care nu prea îndura lumina zilei: ar fi fost ridicol să creadă cineva că băiatul ăsta putea înmagazina în mintea lui două mii de snopi de înţelepciune biblică; fără îndoială că şi o duzină i-ar fi depăşit puterile. Amy Lawrence era mândră şi bucuroasă şi încerca să-l facă pe Tom să citească asta pe chipul ei; dar el nu-i aruncă nicio privire. Intâi fata se arătă mirată, apoi se cam îngrijoră; o bănuială îi încolţise în minte — se stinse, iar pâlpâi... Era cu ochii în patru, la pândă; o privire

furişată îi desvălui o sumedenie de lucruri — inima i se frânse deodată ; era geloasă, mânioasă. O podidi plânsul, îi ura, îi ura pe toţi şi pe Tom mai mult ca pe oricare altul.

Tom fu prezentat judecătorului ; dar parcă avea limba legată ; abia mai răsufla, de tare ce i se sbătea inima — în parte din pricina măreţiei copleşitoare a omului în faţa căruia se găsea, dar mai ales fiindcă acest om era tatăl ei. Să fi fost întuneric, i-ar fi căzut în genunchi şi s'ar fi închinat. Judecătorul îi puse mâna pe creştet, îi spuse că e un băiat de ispravă şi-l întrebă cum îl chiamă. Băiatul se bâlbâi, se înnecă şi în sfârşit putu să rostească :

— Tom.

— A, nu Tom, cred că trebue să fie...

— Thomas.

— Aşa da. Mi-am închipuit eu că-i mai lung. Şi bănuesc că mai ai un nume — vrei să mi-l spui şi pe acela ?

— Spune-i domnului numele tău întreg, Thomas — spuse Walters — şi nu uita să spui „domnule". Trebue să fii cuviincios.

— Thomas Sawyer... domnule.

— Aşa, vezi ! Ştiam eu că eşti băiat deştept. Bun băiat, bravo ! Cuminte, înţelept, mai e vorbă, un băiat şi jumătate ! Două mii de versete e ceva ! Inseamnă învăţătură, nu glumă. N'o să-ţi pară niciodată rău de osteneala ce ţi-ai dat-o ca să le înveţi, căci învăţătura preţueşte mai mult decât orice pe lume ; mulţumită ei avem oameni mari şi oameni buni. Şi tu vei fi într'o zi un om mare şi un om bun, Thomas, şi atunci vei privi înapoi şi vei spune : „Toate astea le datorez norocului ce l-am avut de a putea merge în copilărie la şcoala de duminică ; le datorez scumpilor mei profesori, care m'au îndemnat să învăţ ; le datorez bunului director al şcolii, care m'a încurajat, a veghiat asupra mea şi mi-a dat o biblie frumoasă, o biblie splendidă, elegantă — biblia mea, pe care o voi păstra toată viaţa. Toate acestea le datorez unei bune educaţii !" Aşa vei spune, Thomas ; şi cele două mii de

versete pe care le-ai învățat acum, nu le vei schimba pe nicio avere din lume — de asta sunt sigur. Ei, și acum, nu-i așa că ne vei spune, mie și acestei doamne, câte ceva din cele ce ai învățat ? Sunt sigur că ne vei spune — noi suntem mândri de băieții care învață carte. E-ei, fără îndoială că știi numele tuturor celor doisprezece apostoli. Hai, spune-ne cum îi chema pe primii doi care au fost aleși de domnul ?

Tom trăgea întruna de un nasture și făcea o mutră bleagă. Apoi roși și plecă ochii în pământ. Domnului Walters i se făcu inima cât un purice. Își spuse : „Băiatul ăsta nu e în stare să răspundă nici la cea mai simplă întrebare ; cine dracu îl pune pe judecător să-l întrebe ?" Totuși se simți dator să spună ceva cu glas tare și zise :

— Răspunde domnului, Thomas... nu te teme.

Tom tot mai pregeta.

— Haide, nu-i așa că mie îmi spui ? zise doamna. Pe primii doi apostoli îi chema...

— David și Goliat !

Să fim milostivi și să tragem perdeaua asupra restului scenei.

CAPITOLUL V

Pe la zece și jumătate, clopotul răgușit al bisericuței începu să dangăne și curând credincioșii prinseră a se aduna la slujba de dimineață. Elevii școlii de duminică se răspândiră prin biserică și luară loc în bănci — în preajma părinților, pentru a putea fi supraveghiați de aproape. Mătușa Polly sosi și ea, iar Tom, Sid și Mary se așezară lângă dânsa ; lui Tom i se dădu locul de lângă trecerea laterală, pentru ca să fie cât mai departe de fereastra deschisă și de ispitele peisajului de vară. Unul câte unul se perindau enoriașii printre intervalele dintre bănci ; bătrânul diriginte al poștei, un om nevoiaș care apucase zile mai bune, primarele cu soția, târgul avea și un primar, printre alte lucruri de prisos, judecătorul de pace ;

apoi doamna Douglas, o văduvă bălaie şi dichisită, în vârstă de patruzeci de ani, femeie cu dare de mână şi bună la suflet. (Locuinţa ei, aşezată pe o colină, era cea mai somptuoasă casă din orăşel, casa cea mai primitoare şi mai darnică la petreceri, cu care se putea făli St. Petersburgul.) Veneau apoi venerabilul şi gârbovul maior Ward cu doamna ; avocatul Riverson, un eminent personaj, recent sosit în localitate ; apoi „frumoasa" târgului, urmată de un stol de fetişcane răpitoare, gătite cu rochii albe, din pânză de in, şi înzorzonate cu panglici ; după ele, toată trupa junilor funcţionăraşi ai târgului, care stătuseră până atunci în tindă, morfolind mânerele bastoanelor — un adevărat zid de admiratori, filfisoni spilcuiţi, zâmbind galeş tuturor fetelor care treceau, nevoite să le îndure complimentele. La urmă de tot trecu Willie Mufferson, băiatul veşnic dat drept pildă celorlalţi. O conducea pe mică-sa cu atâta grijă, de parcă ar fi fost de sticlă. El totdeauna venea cu ea la biserică ; era mândria tuturor matroanelor. In schimb băieţii nu puteau să-l sufere ; prea era cuminte ! Şi-apoi prea li se dădea peste nas cu el : „Willie în sus, Willie în jos." Ca în fiecare duminică, din buzunarul dela spate îi atârna o batistă albă... chipurile, întâmplător. Tom nu avea batistă, iar pe băieţii care aveau, îi privea ca pe nişte înfumuraţi. Parohia fiind acum adunată, clopotul mai dăngăni odată, pentru a mustra pe cei zăbavnici şi pe cei abătuţi din cale, apoi peste întreaga biserică se lăsă o linişte solemnă, întreruptă doar de chicotele şi şoaptele corului din strană. Corul totdeauna chicotea şi şoptea în timpul slujbei. Am văzut odată un cor bisericesc care se purta cumsecade, dar nu mai ştiu unde. Sunt mulţi ani de-atunci şi nu-mi mai amintesc aproape nimic de corul acela ; parcă într'o ţară străină era.

Preotul indică imnul ce trebuia cântat şi-l citi mai întâi el în întregime, cu multă simţire, într'un anumit stil, foarte admirat prin partea locului. Vocea sfinţiei sale începea într'un registru mediu, şi urca mereu, până ajungea la o anumită înălţime, unde stăruia cu însufleţire asupra celui mai de sus cuvânt, iar de aci sărea ca de pe o trambulină.

culcu-
slavă'n ·
spre ·
purtat ·
fiu ·
Să ·
şuri înflorite,

mări
în ·
luptând ·
greul, ·
dus-au ·
alţii ·
Când ·
de sânge.

Preotul acesta era socotit un minunat recitator. In adunările evlavioase totdeauna era poftit să citească poezii ; iar când sfârşea, doamnele îşi ridicau braţele şi le lăsau să cadă neputincioase în poală, puneau mâna streaşină la ochi şi clătinau din cap, ca şi cum ar fi vrut să spună : „Nu se poate exprima prin cuvinte cât e de frumos ; e prea frumos, *prea* frumos pentru biata noastră lume pieritoare."

După ce toată lumea cântă împreună imnul, cuviosul părinte Sprague se preschimbă într'un oficiu de mică publicitate şi citi un pomelnic de întruniri şi adunări, şi alte asemenea chestii, fără sfârşit parcă. E un obicei ciudat, care şi astăzi se mai păstrează în America, până şi la oraşe, în această eră în care ziarele apar ca ciupercile după ploaie. Se întâmplă adesea ca un obicei moştenit prin tradiţie să fie cu atât mai anevoie de lepădat, cu cât are mai puţină raţiune de a dăinui.

După asta, sfinţia sa trecu la rugăciune. Era o rugăciune mărinimoasă, cuprinzătoare, care pomenea de tot felul de amănunte, cerând ajutor şi pledând pentru biserică şi pentru copiii bisericii, pentru celelalte biserici ale târguşorului ; pentru tot târgul ; pentru tot

districtul, pentru tot statul ; pentru toți slujbașii statului, pentru Statele Unite, pentru bisericile din Statele Unite ; pentru congres ; pentru președinte ; pentru slujbașii guvernului ; pentru bieții marinari navigând pe mări sbuciumate de furtuni ; pentru milioanele de asupriți gemând sub călcâiul monarhiilor europene și al despotismelor orientale ; pentru cei cărora li s'a dăruit lumina și vestea cea bună și care totuși nu au ochi să vadă, nici urechi să audă ; pentru păgânii din ostroavele îndepărtate ale mărilor ; și sfârșea cu ruga fierbinte ca vorbele pe care le rostea să fie primite cu milă și bunăvoință și să cadă ca o sămânță în pământ roditor, dând la vremea lor o recoltă bogată de fapte bune. Amin.

Se auzi foșnet de rochii și enoriașii se așezară. Băiatul despre care povestim aci nu se prea dădea în vânt după rugăciune — atâta doar c'o îndura ; destul de greu îi venea și asta. Sta liniștit, fără s'asculte, dar urechea-i urmărea inconștient scurgerea litaniei. O cunoștea prea bine, cu tot tipicul ei. Când se întâmpla ca preotul să adauge vreun cuvințel cât de neînsemnat, își dădea seama îndată și se încrunta ; privea adăugirile drept ceva necinstit — un fel de a trage lumea pe sfoară. In mijlocul rugăciunii, o muscă se lăsase din sbor pe speteaza băncii din față. Tom se perpelea privind cu câtă liniște își freca piciorușele, își cuprindea capul cu brațele, și-l peria, inimoasă de parc'ar fi vrut să și-l desprindă de trup, scoțând la iveală firicelul subțire al gâtului. Își scărmăna aripile cu picioarele dinapoi, și le netezea pe lângă trup, ca pe niște pulpane de haină ; îndeplinea pe îndelete toate dichisurile toaletei ei complicate, ca și cum ar fi știut că e înafară de orice primejdie. Așa și era ; căci oricât îl mâncau pe băiat degetele ca s'o înșface, nu cuteza. Se temea că sufletul îi va fi pe loc cuprins de flăcările gheenei, dacă săvârșea asemenea nelegiuire în timpul rugăciunii. Dar odată cu fraza de încheiere, mâna lui prinse a se îndoi și a se furișa spre locul cu pricina. In clipa când rostea „Amin", musca era prizonieră. Mătușa prinse de veste și-l ghionti pe Tom, până dădu drumul mușteî.

Preotul anunța tema predicii. Glasul lui monoton bâzâia ca un bondar. Depăna un subiect atât de searbăd, încât multe capete începură să picotească — deși în predică era vorba despre focul cel veșnic și de pucioasă, și până la urmă ce-i aleși rămâneau atât de puțini la număr, încât te întrebai cum de-și mai bătea capul dumnezeu să-i mântue. Tom număra filele pe care era scrisă predica și când ieșea dela biserică știa totdeauna câte pagini citise preotul, dar din cele ce spusese, rareori știa câte ceva. Totuși, de data asta, predica îi deșteptase câtva timp oarecare interes. Sfinția sa făcuse o descriere măreață și mișcătoare a vremurilor fericite când oștile lumești se vor aduna laolaltă, iar leul și mielul se vor culca alături fără teamă, un copil fiindu-le păstor. Măreția, învățămintele, morala acestei evocări grandioase nu se prindeau de băiat; el se gândea doar cu câtă admirație avea să fie privit eroul de către uriașa adunare. La gândul acesta fața i se lumină. Își spuse că i-ar place să fie el acel copil-păstor, dacă leul ar fi domesticit.

Odată cu reluarea temei de căpetenie, pe băiat îl cuprinse iarăși plictiseala, o plictiseală cruntă. Își aminti brusc că avea o comoară și o scoase din ascunzătoare. Era un gândac mare, negru, cu niște strașnice coarne dințate — o răgace. Tom îl poreclise: „ciupici". Îl ținea într'o cutie de pocnitori. De cum îi dădu drumul, gângania îl înhăță de deget. Urmă o smucitură firească; gândacul svâcni în aer, și tremurând din picioruțe, se prăvăli pe spate, în cărarea dintre bănci. Băiatul băgă degetul în gură și începu să-l sugă. Apoi căută din ochi gândacul, care zăcea, tremurând din lăbuțele-i neputincioase, și se trudea în zadar să se întoarcă. Tom râvnea să-l aibă iar, dar gândacul era departe, nu era chip să-l ajungă dela locul unde ședea. Alți oameni sătui de predică începură să zâmbească privind gângania.

Pe negândite se ivi un cățeluș, un pudel fără stăpân. Rătăcea alene prin biserică, mâhnit nevoie mare, toropit de aerul zilei de vară și de liniștea dimprejur. Tânjea după libertate, jinduia după o schimbare. Dădu târcoale gândacului; coada-i pleoștită săltă și începu

să se miște. Stătu locului, fără a slăbi din ochi prada. Ocoli gândacul cu băgare de seamă, îl adulmecă dela o distanță care-l punea înafară de orice primejdie, iar îl ocoli, prinse curaj și-l mirosi mai de aproape. Își desveli dinții și cu luare aminte încercă să înhațe bâzdâgania. N'o nimeri, se mai repezi odată și înc'odată; începuse să-i placă jocul. Se lăsă pe burtă, cu gândacul între labe și se jucă mai departe așa cu el, până i se urî. Il cuprinse nepăsarea, apoi o desăvârșită uitare de toate. Capul începu să-i moțăe, botul cobora puțin câte puțin, până-l atinse pe dușman, care se grăbi să-l înșface. Se auzi un chelălăit strident, cățelul smuci capul și gândacul fu svârlit cât colo, căzând iar pe spate. Pe cei din apropiere îi cuprinse veselia; icneau întruna pe înfundate, fețele se piteau pe după evantaie și năframe. Tom era în culmea fericirii. Câinele avea un aer pleoștit; parcă știa că se făcuse de râs și îi era necaz; dar mai tare ca orice îl stăpânea setea de răzbunare. Se îndreptă spre gânganie și reîncepu un atac chibzuit. Tot ocolind-o, se repezea întruna, se oprea cu labele dinainte la un pas de gândac, încerca să-l apuce cu dinții și-și smucea capul, de i se bălăbăneau urechile. După câtăva vreme, iar i se urî, încercă să-și amăgească plictisul fugărind o muscă, dar nu-i plăcu jocul. Cu nasul în podea, se luă după o furnică, se sătură curând și de ea; căscă, scoase un oftat, uită cu desăvârșire de gândac și se așeză pe el. Urmă un urlet înspăimântător, ca din gură de șarpe, și pudelul o sbughi într'o goană nebună pe lângă șirurile de bănci. Chelălăia și fugea; traversă biserica, ieși în dreptul altarului, o luă razna dealungul celeilalte cărări dintre bănci, coti spre ușă, trecu pragul... parcă l-ar fi apucat strechea; în cele din urmă, gonind cu o iuteală turbată, luă înfățișarea unei comete lățoase, rotindu-se în propria-i orbită cu repeziciunea luminii. In culmea disperării, schimbă direcția și se năpusti în poala stăpânului său, care-l svârli pe fereastră. Desnădăjduitele-i tânguiri se auziră din ce în ce mai slab, până se stinseră în depărtare.

Intre timp, toată lumea din biserică se îmbujorase la față și se înneca de râs stăpânit. Predica se împot-

molise deabinelea. In curând fu reluată, dar mergea ca vai de lume. Pas de mai mişcă sufletele într'o asemenea împrejurare! Enoriaşii nu conteneau să răspundă celor mai înalte simţăminte cu izbucniri înnăbuşite de veselie păcătoasă. In rândurile dinapoi, câte unul, ascunzându-şi obrazul în speteaza băncii din faţă, se prăpădea de râs, de parc'ar fi auzit din gura bietului părinte cine ştie ce caraghioslâc. Intreaga adunare răsuflă uşurată când se isprăvi chinul şi auzi rostindu-se binecuvântarea.

Tom Sawyer se duse acasă înveselit, spunându-şi că era destul de plăcut să mergi la liturghie când mai intervenea câte-o schimbare în timpul slujbei. Un singur gând îi cam strica cheful : înţelegea să se joace cătelul cu „ciupiciul", dar să plece cu el, asta nu era frumos din partea lui.

CAPITOLUL VI

Luni dimineaţa Tom Sawyer se trezi amărît. Aşa era el totdeauna luni dimineaţa — începea o nouă săptămână de pătimire la şcoală. Deobicei, Tom începea ziua asta gândindu-se că mai bine n'ar mai fi fost sărbătoare ; după joacă şi libertate, tare greu îi venea să intre iar în robie şi lanţuri.

Culcat în pat, Tom cugeta. Işi spunea că ar fi bine dacă s'ar îmbolnăvi ; atunci ar putea să lipsească dela şcoală. Iată o posibilitate. Incepu să privească chestiunea mai de aproape. Dar ce să facă ? Nu-l durea nimic. Se cercetă din nou. De data asta, i se păru că simte un fel de crampe la stomac ; îşi puse toate nădejdile în ele. Curând îl mai lăsară şi după câtva timp nu mai simţi nimic. Tom continuă să mediteze. Ia stai ! I se clătina un dinte de sus. Ce noroc ! Tocmai când se pregătea să se tângue, îşi dădu seama că dacă vine cu o asemenea chestie, mătuşa o să-i scoată dintele şi o să-l doară. Deaceea se hotărî să nu sufle o vorbă despre dinte şi să caute altceva. Câtăva vreme nu se ivi

nimic, apoi își aduse aminte că-l auzise pe doctor vorbind de o anumită boală care-l făcea pe pacient să zacă vreo două-trei săptămâni și-l amenința cu pierderea unui deget. Așa că scoase repede de sub cearșaf degetul cu buba și-l cercetă atent. Buclucul era că nu cunoștea simptomele bolii. Totuși, i se păru că ăr merita să încerce, așa că se porni să geamă din răsputeri.

Dar Sid dormea înainte, dus.

Tom gemu mai tare ; acum parcă-parcă începuse să-l doară piciorul.

Dar Sid, nimic.

Intre timp Tom obosise deabinelea gemând. Se odihni puțin; apoi, cu puteri reînnoite, scoase un șir de gemete care de care mai sfâșietoare.

Sid sforăia înainte.

Tom nu mai știa ce să facă. Strigă : „Sid, Sid!" și începu să-l sgâlțâe. Procedeul începea să-și facă efectul și Tom se porni iar pe gemut. Sid căscă, se întinse, se ridică într'un cot și se holbă la Tom. Tom îi dădea înainte cu gemetele. Sid zise :

— Tom ! N'auzi, Tom !

Niciun răspuns.

— Măi Tom ! Tom ! Ce ai, Tom ? Il sgâlțâia și-i privea fața, cu teamă.

— Au — au, Sid. Nu mă sgudui, începu să se vaiete Tom.

— Dar ce-i... ce-i cu tine ? Ce ai ? Mă duc s'o chem pe tușica.

— Nu, lasă. Poate-mi trece. Nu chema pe nimeni.

— Ba o chem... cum să n'o chem ? Nu mai geme așa, Tom — mă sperii. De când ți-e rău ?

— Nici nu mai știu de câte ceasuri. Aoleo ! Nu mă sgudui așa, Sid ! Mor !

— Tom, dece nu m'ai deșteptat mai demult ? Ah, Tom, încetează odată ! Tremură carnea pe mine, când te aud gemând așa. Tom, ce ai ?

— Te iert pentru toate, Sid. (Geamăt.) Pentru toate câte mi le-ai făcut până acum. Când n'am să mai fiu...

— Vai, Tom, nu cumva ești pe moarte ? Nu, Tom. Te rog, nu muri. Poate că...

— Ii iert pe toți, Sid. (Geamăt.) Așa să le spui, Sid. Și, auzi tu, Sid, cerceveaua mea și pisoiul meu chior să le dai fetei care a venit zilele astea în oraș și să-i spui...

Dar Sid, înșfăcându-și haina, o și sbughise. Tom suferea acum cu adevărat — atât de bine îi lucra imaginația — și gemetele pe care le scotea sunau foarte firesc.

Sid dădu fuga jos și spuse:

— Tușă Polly, vino repede! Moare Tom!

— Moare!?!

— Da, tușică. Hai, nu mai sta — vino iute!

— Ce tot îndrugi acolo? Nu te cred!

Cu toate astea, o luă la goană pe scări, cu Sid și Mary în urma ei. Pălise de spaimă și-i tremurau buzele. Când ajunse lângă pat, abia mai sufla:

— Tom, băiete! Tom, ce e cu tine?

— Aoleo, mătușică, nu mai pot.

— Ce ai, spune mai repede, ce-ai pățit, băiatule?

— Ah, mătușică, buba dela picior a dat în cangrenă!

Mătușica se prăbuși pe-un scaun și râse puțin, plânse puțin, apoi râse și plânse deodată. După asta, putu înfârșit să rostească:

— Tom, ce spaimă mi-ai tras! Acu fă bine, te rog, și isprăvește cu prostiile; dă-te jos din pat.

Gemetele încetară, durerea pieri din deget.

Băiatul, prins cu ocaua mică, se simțea cam stânjenit.

— Tușă Polly, zău, na, dacă nu credeam c'am dat în cangrenă... mă durea așa de rău, c'am uitat și de dinte.

— Nu mai spune! Acu ți-ai adus aminte și de dinte! Ce-i cu dintele?

— Am un dinte care se clatină — și mă doare de nu mai pot.

— Haide, haide, lasă, nu mai geme. Deschide gura. Da, ai un dinte care se clatină, dar nu mori tu din asta. Mary, adu-mi un fir de mătase și un tăciune aprins dela bucătărie.

Tom spuse:

— Au, te rog, mătușică, nu mi-l scoate, că nu mă

mai doare. Să nu mă mişc de-aci dacă nu spun drept. Te rog, mătuşică, nu mi-l scoate. Nici nu mă gândesc să lipsesc dela şcoală.

— Da? Ce spui, băieţele? Vasăzică de asta ai făcut tămbălăul ăsta, ca să lipseşti dela şcoală şi să te duci la pescuit? Tom, Tom, eu te iubesc atâta şi tu nu ştii ce să mai scorneşti ca să-mi amărăşti inima cu mârşăviile tale.

Intre timp uneltele dentare erau gata. Dintr'un capăt al firului de mătase, bătrânica făcu un laţ, pe care-l prinse de dintele lui Tom, iar celălalt capăt îl legă de tăblia patului. După aceea luă tăciunele aprins şi odată se repezi cu el spre Tom, mai-mai să-i atingă faţa. Dintele atârna acum, legănându-se de tăblia patului.

Dar orice suferinţă îşi are răsplata ei. Când Tom se îndreptă spre şcoală, după ce-şi înghiţi la iuţeală cafeaua cu lapte, se văzu invidiat de toţi băieţii, pentrucă golul din falca de sus îi îngăduia să scuipe într'un fel nou, nemaipomenit. Strânse în jurul lui o droaie de băieţandri pe care-i interesa demonstraţia. Unul care se tăiase la deget, şi care până atunci fusese centrul de admiraţie al tuturor, văzu deodată că se face gol în juru-i şi că-i apune faima. Mâhnit, spuse cu fals dispreţ că nu era nicio scofală să scuipi ca Tom Sawyer, dar când alt băiat îi răspunse: „Incearcă şi tu, dacă poţi!" el se îndepărtă, ca un erou căzut în disgraţie.

In curând Tom dădu peste paria târgului — Huckleberry Finn, fiul beţivanului. Huckleberry era urît şi temut de toate mamele din târg, pentrucă era leneş, nu ţinea seamă de nicio îngrădire, avea purtări de rând — într'un cuvânt, era o haimana — mamele îl urau pentrucă toate odraslele lor îl admirau şi erau încântaţi să stea în tovărăşia lui, deşi le era interzis, şi ar fi dorit cu toţii să aibă îndrăzneala să se poarte ca el. Tom, ca toţi băieţii cumsecade, îl invidia pe Huckleberry pentru situaţia lui ademenitoare de surghiunit al societăţii şi avea poruncă severă să nu se joace cu el. Din care pricină se juca cu el oridecâteori i se ivea prilejul. Huckleberry purta totdeauna haine vechi, de

căpătat; dar pe el vechiturile dobândeau viaţă veşnică — sdrenţele îi fluturau în jur ca o aureolă. Pălăria lui era o vastă ruină, cu un creştet imens care se desprindea de margine şi sălta în timpul mersului.

Haina, când avea haină, îi atârna până la călcâie şi nasturii din spate îi veneau cam îndărătul genunchilor. O singură bretea îi ţinea nădragii cu marginile ferfeniţite, pe care îi târa prin toate noroaiele când nu şi-i sufleca. Fundul lor era un fel de sac larg umplut cu aer.

Huckleberry făcea tot ce-i plăcea. De era vreme frumoasă, dormea pe treptele caselor; de ploua sau ningea, se muta cu domiciliul în vreun butoi gol; nu era silit să meargă la şcoală sau la biserică, n'avea stăpân, nu trebuia să asculte de nimeni, putea să meargă la pescuit sau la scăldat când îi poftea inima şi oriunde avea chef şi să zăbovească acolo cât voia. Nimeni nu-l oprea să se ia la bătaie. Putea să se culce seara cât de târziu. Primăvara era cel dintâi băiat care umbla desculţ şi toamna ultimul care se încălţa; nu era niciodată silit să se spele sau să îmbrace haine curate, ştia să înjure de minune — cu alte cuvinte, băiatul ăsta dispunea de tot ce poate să-ţi facă viaţa plăcută. Aşa gândea orice băiat „cumsecade" din St. Petersburg, sâcâit şi ţinut în frâu de părinţi. Tom îl strigă de departe pe romanticul surghiunit:

— Noroc, Huckleberry!

— Noroc, mă, şi să creşti mare!

— Ce-ai acolo?

— O pisică moartă.

— Ia s'o văz şi eu. Aoleu, e ţeapănă, Huck. De unde-o ai?

— Am cumpărat-o dela unu...

— Ce-ai dat pe ea?

— Un bilet albastru şi-o băşică de porc şterpelită dela abator.

— Da cum te-ai învârtit de biletu albastru?

— L-am cumpărat dela Ben Rogers acu două săptămâni, pe-un băţ de cerc.

— Şi la ce-s bune pisicile moarte, Huck?

— Cum la ce-s bune? Vindecă de negi.

— Zău ? Ţtt, ţtt, ţtt !... Ei, da eu ştiu ceva mai bun.
— Fugi d'acolo ! Ce ?
— Păi — apă stătută...
— Apă stătută ? Aiurea ! Nu face o para chioară.
— Da, ce ştii tu ! Ai încercat v'odată ?
— Eu, nu. Da a încercat Bob Tanner.
— Cin' ţi-a spus ?
— Ei, i-a spus el lu Jeff Thatcher, şi Jeff i-a spus lu Johnny Baker, şi Johnny lu Jim Hollis, şi Jim lu Ben Rogers, şi Ben la un negru şi negru mi-a spus mie. Asta e !
— Ei, şi ! Fac prinsoare c'au minţit toţi. Poate negru... că pe el nu-l cunosc. Da n'am văzut niciodată negru care să nu mintă. Pe dracu ! Ia spune, Huck, cum a făcut Bob Tanner ?
— Păi, a luat şi-a băgat mâna într'o scorbură cu apă de ploaie.
— Ziua ?
— Păi dar !
— Cu faţa la buturugă ?
— Ihî... adică aşa crez eu.
— A zis ceva ?
— Eu crez că n'a zis, da nu ştiu.
— Aha !... Păi cum o să vindece negii cu apă stătută, dacă-i tâmpit ! Aşa nu merge ! Trebue să te duci singur până'n mijlocu pădurii unde ştii că e o scorbură şi, taman la miezul nopţii, te razimi cu spatele de buturugă, vâri mâna 'n apa din scorbură şi zici :

Bob, bob de mei,
Ia negii mei,
Du-i pe pustie,
La mine să nu mai vie.

P'ormă faci repede unşpe paşi înainte, cu ochii închişi şi dai roată buturugii de trei ori şi după aia te duci acasă şi nu mai zici nici pâs. Că dacă vorbeşti cu careva, gata, nu prinde descântecul.
— De, o fi, da Bob Tanner n'a făcut aşa.
— Crez şi eu — d'aia are ăi mai mulţi negi din tot târgu. Şi-ţi spui eu că n'ar mai avea niciun neg pe

el dac'ar fi ştiut cum să descânte cu apă stătută. Eu am avut o groază de negi pe mâini, Huck, şi numa aşa am scăpat. Mereu fac negi pe mâini fiin'că mă joc cu broaştele. Câteodată mai scot negii c'o fasole.

— Da, fasolea-i bună. Am încercat şi eu.

— Da ? Tu cum faci ?

— Iau şi crăp bobu'n două, p'ormă zgândăr negu până dă nitel sânge, p'ormă pui sângele p'o juma de bob, după aia iau şi fac o gaură în pământ şi îngrop bobu la o răscruce, pe la miezu nopţii, când e luna'n nor, ş'apoi ard jumătatea ailaltă de fasole... Acu, crez ca'i prins mişcarea : jumătatea cu sângele tot trage şi trage, s'aducă jumatea ailaltă, şi-aşa sângele trage la el negu şi nu trece mult şi gata, a căzut negu.

— Ihî, aşa e, mă Huck, da să ştii că mai bine e dacă atunci când îngropi bobu, zici :

Bob de fasole uscat,
Cu negii mei te-am îngropat.
Tu ăi înverzi,
Negii mi-or pieri.

Aşa face Joe Harper — şi ştii că el a fost până la Coonville — şi unde n'a mai fost !... Da, ia spune, cum vindeci tu negii cu pisica moartă ?

— Ei, iac'aşa : iei pisica moartă şi te duci înainte de miezu nopţii cu ea în cimitir, la locu unde-a fost îngropat un om afurisit ; şi la miezu nopţii vine un drac — ori poate şi doi-trei — da tu nu-i vezi, auzi doar un foşnet de vânt, sau poate că-i auzi şoptind. Când ridică dracii mortu să plece cu el, arunci cu pisica moartă după ei, şi zici ; „Dracii pleacă cu mortu, pisica cu dracii, negii cu pisica. La mine să nu vă mai întoarceţi." Şi s'a zis cu negii !

— O fi. Da tu ai încercat, Huck ?

— Eu nu, dar mi-a spus baba Hopkins.

— Atuncea să ştii c'aşa e, fiin'că lumea zice că-i vrăjitoare.

— Cum zice lumea ? E vrăjitoare, asta-i. L-a vrăjit şi pe babacu. Chiar el mi-a spus. Intr'o zi, venea pe drum şi vede cum îl vrăjeşte cotoroanţa şi-atuncea ia o

piatră şi'aruncă după ea ; de nu se ferea baba, o nimerea. Ei, ce să-ţi spui, chiar în noaptea aia, babacu s'a rostogolit după un şopron unde adormise beat, şi şi-a rupt mâna.

— Ţtt, ţtt, ţtt !... Şi cum a ştiut că-l vrăjeşte ?

— Ei, ştie el babacu... El ţi-ar spune numadecât. Zice că dacă o vezi că se holbează la tine, la sigur că te vrăjeşte, mai ales dacă mai şi mormăe... Fiin'că atuncea când mormăe, zice Tatăl Nostru deandăratelea.

— Şi când vrei să'ncerci cu pisica, Huck ?

— La noapte... că la noapte o să vină dracii după moş Hoss Williams.

— Păi l-au îngropat de sâmbătă... Dacă l-au luat de sâmbătă noaptea ?

— Fugi de-acolo ! Cum puteau să prinză farmecele lor până la miezu nopţii ? Ei, şi-apoi, a doua zi n'a fost duminică ? Eu ştiu că dracii nu-şi prea fac mendrele duminica.

— Vezi, la asta nu m'am gândit. Aşa e. Mă iei şi pe mine ?

— Te iau, dece să nu te iau — dacă nu ţi-e frică.

— Mie, frică ? Aşa mă ştii ? Şi-o să vii la fereastră să miorlăi ?

— Da ; numai că să miorlăi şi tu cât ăi putea de repede. Rându trecut m'ai făcut să miorlăi pân'a 'nceput moş Hays să svârle cu pietre'n mine ; zicea : „Zât.., zât ! Fir' ar a naibii de pisică !" I-am aruncat şi eu o cărămidă'n geam — da să nu mă spui.

— Nu te spun. In seara aia n'am putut să miorlăi, că era mătuşa cu ochii pe mine, da acu o să miorlăi la sigur. Ascultă, Huck, asta ce-i ?

— O chichiriţă.

— Unde ai găsit-o ?

— In pădure.

— Ce cei pe ea ?

— Ştiu eu... Da nu vreau s'o vânz.

— N'ai decât. Tot e mică.

— Im — da. Că nu-i a ta... Mie-mi place. Pentru mine-i destul de bună.

— Fugi de-aci, că sînt în pădure cu duiumul. Eu, dacă m'aş duce să caut, aş găsi cu miile.

— Ei, şi dece nu te duci? Fiin'că ştii că nu găseşti. Asta-i timpurie. E a dintâi care am văzut-o anu ăsta.

— Ascultă-aicea, Huck — îţi dau dintele meu pe ea.

— Să-l văz.

Tom scoase o bucată de hârtie şi o despături cu grijă. Huckleberry cercetă dintele cu luare aminte. Ispita era prea puternică. In cele din urmă, spuse:

— E dinte adevărat?

Tom îşi ridică buza, arătând locul gol.

— In regulă, spuse Huckleberry, bate palma.

Tom închise gângania în cutia de pocnitori — până mai dăunăzi, temniţa răgacei — şi cei doi băieţi se despărţiră, fiecare din ei simţindu-se mai bogat ca înainte.

Când ajunse la şcoală — o clădire mică, pierdută în mijlocul câmpului şi întocmită din scânduri — Tom intră în clasă repezit, ca şi cum până atunci ar fi alergat într'un suflet. Işi agăţă pălăria în cuier şi se trânti la locul lui, cu o prefăcută voioşie. Invăţătorul, tronând deasupra clasei, în scaunul lui mare cu fund de răchită, moţăia, legănat de zumzetul adormitor al şcolarilor care repetau lecţia. Intreruperea îl trezi:

— Thomas Sawyer!

Tom ştia că atunci când i se pronunţa numele întreg era bucluc.

— Da, domnule!

— Vino sus la mine. Bine, Sawyer, dece-ai întârziat? Când ai de gând să vii regulat la şcoală?

Tom tocmai se pregătea să-i tragă o minciună, când deodată văzu două cosiţe lungi de păr bălai, atârnând pe un spate, pe care-l recunoscu prin unda magnetică a iubirii. Lângă acel spate, era singurul loc liber din clasă, pe partea fetelor. Tom spuse îndată:

— M'am întâlnit pe drum cu Huckleberry Finn şi am stat cu el niţel de vorbă.

Invăţătorul încremeni, holbând uluit ochii la Tom; murmurul din clasă încetă ca prin farmec; toţi şcolarii se minunau, întrebându-se dacă Tom, năzdrăva-

nul ăsta de Tom, era în toate minţile. Învăţătorul mai întrebă odată :

— Ce... ce zici c'ai făcut ?

— Am stat niţel de vorbă cu Huckleberry Finn.

Nu mai încăpea nicio îndoială ; învăţătorul auzise bine.

— Thomas Sawyer, asta-i mărturisirea cea mai nerușinată pe care-am auzit-o vreodată. Pentru obrăznicia asta n'ai să scapi c'o pedeapsă oarecare. Scoate-ţi haina.

Învăţătorul lovi cu sete, până ce braţul îi amorţi şi loviturile începură să se răărească. Apoi îi porunci :

— Acum, măgarule, să te duci să şezi în rând cu fetele şi altădată să te înveţi minte !

Băiatul părea rușinat de râsetele înfundate care străbăteau clasa, dar, în realitate, era tulburat de adoraţia pentru idolul său necunoscut, de bucuria, amestecată cu teamă, faţă de norocul ce-l copleşea. Se aşeză la capătul băncii de brad, iar fata se trase cât putu mai departe de el, cu o mişcare dispreţuitoare din cap. Prin clasă, copiii îşi dădeau coate, îşi făceau semne şi şopteau — dar Tom şedea liniştit, cu braţele pe pupitrul lung şi scund din faţă-i, părând cufundat în cartea de citire. Curând, atenţia se abătu dela el şi obişnuitul murmur al clasei se înălţă iarăşi în aerul îmbâcsit de plictiseală. Acum băiatul începu să strecoare priviri furișe spre fată. Ea băgă de seamă, se strâmbă la el, apoi îi întoarse spatele şi stătu aşa timp de un minut. Când întoarse iar capul, cu băgare de seamă, zări o piersică pe pupitrul ei. O împinse deoparte ; Tom o puse frumuşel înapoi ; ea iar o împinse în lături, dar cu mai puţină dușmănie. Tom o puse iar la loc, răbdător ; după asta, ea o lăsă acolo. Tom mâzgăli pe tăbliţa lui : *„Te rog, ia-o — am mai multe“*. Fata aruncă o privire asupra şirului de cuvinte, dar nu dete niciun semn. Acum băiatul se apucă să deseneze ceva pe tăbliţă, ascunzându-şi opera cu mâna stângă. Câtăva vreme fata nu voi să ia în seamă ce făcea el, dar până la urmă, biruită de curiozitate, îşi întoarse capul. Băiatul lucra înainte, — fără să ştie, pasă-mi-te, nimic. Fata aruncă o privire ca din întâmplare, dar

băiatul se făcea că nu observă. In cele din urmă, ea cedă ispitei şi şopti cu şovăială :

— Lasă-mă să văd şi eu.

Tom descoperi în parte caricatura stângace a unei case, cu câte un turn ascuţit la amândouă capetele şi cu un rotocol de fum ieşind pe horn. De aci înainte, fata nu-şi mai luă ochii dela desen, uitând de toate. Când lucrul fu gata, ea-l privi o clipă, apoi şopti :

— Ce drăguţ ! Fă un om.

Artistul înalţă în curtea casei un om, care semăna mai degrabă cu o macara. Un pas să fi făcut şi ar fi încălecat casa. Dar simţul critic al fetei nu era prea ascuţit ; monstrul o mulţumea. Şopti :

— Ce om frumos ! Acum fă-mă pe mine, cum vin spre casă.

Tom desenă un tub şi îi alătură o lună plină, şi nişte braţe şi picioare ca paiele, apoi înzestră degetele răsfirate cu un evantai impunător. Fata spuse :

— Vai, ce frumos ! Aş vrea să ştiu şi eu să desenez.

— E lesne, şopti Tom. Te învăţ eu.

— Da, vrei ? Când ?

— La prânz. Mergi acasă la masă ?

— Stau aci dacă vrei.

— Bine, ne-am înţeles. Cum te chiamă ?

— Becky Thatcher. Dar pe tine ? A, ştiu. Thomas Sawyer.

— Aşa mă strigă când vrea să mă bată. Când sânt cuminte, îmi zice Tom. Zi-mi Tom, da ?

— Da.

Tom începu acum să mâzgălească ceva pe tăbliţă, ferind cuvintele de privirea fetei. De data asta, ea nu se mai codi. Se rugă s'o lase să vadă ce făcea. Tom spuse :

— A, nu-i nimica.

— Ba este.

— Aş, nu e. N'o să-ţi placă.

— Ba o să-mi placă, zău că da. Te rog lasă-mă să văd.

— Şi dacă mă spui...

— Nu, zău, zic zău că nu spui.

— N'ai să mă spui la nimeni? N'ai să spui cât ăi trăi?

— Nu, n'am să spun niciodată, niciodată, nimănui. Acuma hai, arată-mi!

— Zici tu numai aşa, da nici nu vrei să vezi!

— Acuma chiar că vreau să văd cu tot dinadinsul. Tom, dece te porţi aşa cu mine? Puse mânuţa ei mică pe mâna lui, luptându-se cu el — în timp ce Tom se prefăcea că se împotriveşte şi lăsa treptat să-i alunece mâna, până ieşiră la iveală cuvintele: *„Te iubesc"*.

— Vai, nu ţi-e ruşine! Şi-l lovi repede peste palmă, însă roşind şi cu faţa plină de bucurie.

In clipa aceea, băiatul simţi că-l înşfacă încet de ureche o mână aprigă, care-l sălta tot mai sus. Se simţi astfel târît prin toată încăperea şi aşezat la locul lui obişnuit, sub focul usturător al chicotelilor întregii clase. Statura mătăhăloasă a învăţătorului rămase aplecată asupra lui Tom timp de câteva clipe groaznice — în cele din urmă, „domnul" se îndreptă către tronul lui, fără să rostească un cuvânt. Dar, deşi-l ustura urechea, Tom se simţea în al nouălea cer.

Când clasa se linişti, Tom făcu mari sforţări să fie atent la învăţătură, dar sbuciumul din sufletul lui era prea puternic. Rând pe rând, fu ascultat la lecţia de citire, o făcu harcea-parcea, apoi la lecţia de geografie — unde schimbă lacurile în munţi, munţii în fluvii, şi fluviile în continente, până restabili haosul dela începutul lumii — apoi la scrisul după dictat se încurcă în aşa hal în nişte fleacuri de cuvinte, încât se împotmoli deabinelea şi fu nevoit să predea medalia de cositor pe care o purtase cu fală luni în şir.

CAPITOLUL VII

Tom se străduia din răsputeri să-şi pironească atenţia asupra cărţii, dar gândurile îi sburau mereu aiurea. In cele din urmă, oftând şi căscând, se dădu bătut. I

se părea că pauza de amiază n'avea să mai sosească niciodată. Aerul parcă încremenise. Nu adia o suflare. Era o zi din cale afară de moleşitoare. Murmurul monoton a douăzeci şi cinci de şcolari repetându-şi lecţiile te toropea ca zumzetul adormitor al albinelor.

Sub văpaia soarelui, hăt departe, măgura Cardiff îşi desena unduirile blânde şi verzi, îndărătul unui văl sclipitor de aer cald muiat în purpura depărtării. Câteva păsări pluteau leneş în înaltul cerului ; altă fiinţă vie nu se mai zărea, afară doar de nişte vaci, adormite şi ele.

Inima lui Tom tânjea după libertate. De-ar fi avut măcar o îndeletnicire plăcută, să-i treacă mai repede timpul ăsta nesuferit ! Se scotoci prin buzunare şi faţa i se lumină ; îl săgetă un simţământ cald de recunoştinţă, o adevărată rugă de mulţumire, pe care, fără să-şi dea seama, o adresa providenţei. Scoase pe furiş cutia de pocnitori. Dădu drumul chichiriţei, aşezând-o pe tăblia lungă şi netedă a pupitrului. Desigur că şi gângania era copleşită în clipa aceea de un fel de recunoştinţă aidoma rugăciunii lui — prea timpurie însă, căci îndată ce porni bucuroasă la drum, Tom o împinse în lături cu un ac şi o sili să-şi schimbe direcţia.

Prietenul nedespărţit al lui Tom, Joe Harper, şedea alături de el, suferind deopotrivă. Dar interesul pentru această nouă distracţie puse repede stăpânire pe el. Cei doi băieţi erau prieteni la cataramă toată săptămâna şi adversari îndârjiţi în bătăliile din fiece sâmbătă. Joe scoase un ac de sub gulerul hainei şi dădu concursul la antrenamentul prizonierei. Numaidecât interesul jocului crescu. Nu trecu mult şi Tom spuse că se încurcau unul pe altul şi că niciunul din ei nu se bucura îndeajuns de gânganie. Aşeză aşa dar tăbliţa lui Joe pe pupitru şi trase o linie de sus până jos prin mijlocul ei.

— Acu, zise el, poţi să mâi chichiriţa cât e pe partea ta şi în timpul ăsta eu o las în pace, dar cum o laşi să scape pe partea mea, nu mai ai voie să o atingi, câtă vreme pot eu s'o împiedic să treacă linia.

— Foarte bine, dă-i drumul, atinge-o !

In curând gângania izbuti să scape de urmărirea lui Tom şi trecu ecuatorul. Câtăva vreme o hărţui Joe, apoi scăpă şi de el şi trecu iar dincolo. Schimbarea asta de poziţie se petrecea des.

In timp ce unul din băieţi necăjea de zor chichiriţa, cel de al doilea urmărea jocul cu un interes pătimaş. Amândoi stăteau cu capetele aplecate deasupra tăbliţei, nesimţitori la tot ce se petrecea în jur. Până la urmă, norocul părea că se statornicise de partea lui Joe. Gângania dădea când încolo, când încoace, la fel de întărâtată şi de tulburată ca băieţii, dar în clipa în care Tom se credea pe punctul de a câştiga victoria şi se pregătea să intre în acţiune, acul lui Joe i-o lua înainte cu iscusinţă şi iar punea stăpânire pe captivă. In cele din urmă, Tom n'a mai putut răbda. Ispita era prea mare. A întins acul şi i-a dat o mână de ajutor gânganiei. Joe s'a mâniat.

— Tom, las'o'n pace!

— Numa' niţel, Joe!

— Nu se poate, că nu-i rându tău. Las'o 'n pace!

— Ei, comedie, da ce-i fac?!

— Iţi spun s'o laşi în pace!

— Nu vreau!

— Ce-i aia că nu vrei? E pe partea mea.

— I-ascultă, Joe Harper, a cui e chichiriţa, a ta sau a mea?

— Puţin îmi pasă a cui e — e pe partea mea şi n'ai voie să te atingi de ea.

— Asta s'o crezi tu. E a mea şi fac ce vreau cu ea Să ştiu dè bine că mor şi tot pun acu pe ea.

O lovitură straşnică de baston se abătu pe umărul lui Tom, şi numaidecât, perechea ei, pe umărul lui Joe. Timp de două minute, un noruleţ de praf ieşit din amândouă surtucurile pluti în jur, spre marele haz al întregii clase. Băieţii erau atât de cufundaţi în jocul lor, încât nici nu băgaseră de seamă liniştea ce se lăsase cu puţin înainte, când „domnul" coborîse în vârful picioarelor până la ei şi se aplecase asupră-le. Invăţătorul asistase la o bună parte a reprezentaţiei, înainte de a-şi da concursul.

In pauza de prânz, Tom alergă la Becky Thatcher şi-i şopti la ureche :

— Pune-ţi boneta'n cap şi fă-te că te duci acasă. Când ajungi în colţ, şterge-o fără să bage de seamă ăilalţi, coteşte pe drumeag şi vino înapoi. Eu mă duc pe partea ailaltă şi scap de ei tot aşa.

Zis şi făcut. Unul din ei a luat-o spre casă cu un grup de şcolari, celălalt cu altul. Peste puţin s'au întâlnit la capătul drumeagului.

Când au ajuns iar la şcoală, clasa era a lor.

S'au aşezat unul lângă altul, cu o tăbliţă în faţă. Tom i-a dat lu Becky creionul, ţinându-i mâna într'a sa şi călăuzindu-i-o. In felul acesta au desenat încă o casă nemaipomenită.

Când interesul pentru artă încetă, cei doi începură să stea de vorbă. Tom era în culmea fericirii. O întrebă pe Becky :

— Iţi plac şobolanii ?

— Nu, nu pot să-i sufăr.

— Nici eu, pe-ăi vii, da te'ntreb de-ăi morţi, care-i roteşti c'o sfoară în jurul capului.

— Nu, nu-mi plac şobolanii, de niciun fel. Mie-mi place guma de mestecat.

— Cred şi eu. Ce n'aş da să am acum niţică !

— Zău? Am eu o bucată. Te las s'o mesteci niţel, da mi-o dai înapoi.

O mestecau cu rândul, ceeace era foarte plăcut, şi-şi bălăbăneau picioarele în bancă, de fericiţi ce erau.

— Ai fost vreodată la circ ? întrebă Tom.

— Da, şi tăticu mă mai duce, când sânt cuminte.

— Eu am fost la circ de trei-patru ori — nici nu mai ştiu de câte ori. Biserica nu face doi bani pe lângă circ. La circ n'ai când să te plictiseşti, mereu e altceva. Eu când oi fi mare, mă fac clovn la circ.

— Da, adevărat ? Ce drăguţ o să fie ! Clovnii sânt aşa de nostimi, bălţaţi de sus până jos.

— Ihî ! Şi câştigă bani cu nemiluita — aproape un dolar pe zi, aşa spune Ben Rogers. Ia zi, Becky, ai fost vreodată logodită ?

— Cum aşa ? Ce-i aia ?

— Ei, logodită, adică gata să te măriţi.

— Nu.
— Ai vrea să te logodești ?
— Știu și eu ? Cred că da. Cum e ?
— Cum e ? Păi nu seamănă cu alte jocuri — da nu-i cine știe ce greu. Fata spune băiatului că n'are să se mărite cu altul cât o trăi ; apoi băiatul și fata se sărută — și gata. Asta poate s'o facă oricine.
— Se sărută ? Da dece se sărută ?
— Ei, păi, ca să... mă rog... așa se face totdeauna.
— Toți fac așa ?
— Firește. Toți care se iubesc. Mai ții minte ce ți-am scris pe tăbliță ?
— M... da.
— Ce ?
— Nu spun.
— Să spui eu ?
— Da — da nu acuma.
— Ba acuma.
— Nu, nu acuma — mâine.
— Haide acuma ! Te rog, Becky ! Spui încet, încet de tot.

In timp ce Becky tot mai șovăia, Tom, luând tăcerea drept consimțământ, își petrecu brațul pe după mijlocul ei și-i șopti mărturisirea, încet de tot, cu gura lipită de urechea ei. Apoi adăugă :

— Acu îmi șoptești și tu mie la fel.

Câtăva vreme ea se împotrivi, apoi spuse :

— Intoarce-te cu spatele, să nu mă vezi, și-o să-ți șoptesc. Dar să nu spui niciodată nimănui — auzi, Tom ? N'ai să spui — făgăduești ?

— Se poate, Becky !... Pe cuvântul meu de onoare ! Acum, hai...

Și se întoarse cu spatele. Becky se apropie cu sfială, până ce răsuflarea ei atinse cârlionții băiatului și șopti:

— Te — iubesc !

Apoi o sbughi ; alerga în jurul pupitrelor și băncilor, cu Tom pe urmele ei. In cele din urmă, căută adăpost într'un colț și-și ascunse fața în șorțulețu-i alb. Tom, cuprinzându-i umerii, se ruga :

— Hai, Becky, c'acu e gata. N'a mai rămas decât sărutatul. Ce, te temi de atâta lucru ? E-o nimica

toată. Hai, Becky, te rog! Şi-o tot trăgea de şorţ şi de mâini.

Incetul cu încetul, ea cedă şi lăsă braţele jos. Faţa, îmbujorată de împotrivire, se înălţă şi i se supuse. Tom sărută buzele roşii, apoi spuse:

— Acuma-i gata, Becky, asta a fost tot. De acu încolo, ţine minte, n'o să mai iubeşti niciodată pe nimeni, afară de mine, şi n'o să te măriţi, cât ăi trăi, cu altul decât cu mine. Aşa-i?

— Da, Tom, n'am să mai iubesc niciodată pe nimeni, afară de tine şi toată viaţa n'am să mă mărit cu nimeni altul decât cu tine. Dar nici tu nu trebue să te însori decât cu mine.

— Fireşte, asta-i dela sine înţeles — face parte din învoială. Şi totdeauna când te duci la şcoală, sau când ne întoarcem spre casă, tu trebue să mergi cu mine — când nu ne vede nimeni — şi la petreceri tu m'alegi pe mine şi eu te-aleg pe tine — fiindcă aşa se face când eşti logodit.

— Ce drăguţ! Până acum n'am auzit niciodată de toate astea!

— A, e foarte plăcut! Eu şi cu Amy Lawrence...

Ochii mari aţintiţi asupră-i îi spun lui Tom că a făcut o gafă. Se opreşte fâstâcit.

— Tom! Vasăzică nu cu mine te-ai logodit pentru prima oară!

Copila începu să plângă. Tom o mângâia.

— Hai, Becky, nu mai plânge, te rog! Acum nu-mi mai pasă de ea niciun pic.

— Ba da, Tom — ştii foarte bine că da.

Tom încercă s'o îmbrăţişeze, dar ea îl împinse în lături şi se întoarse cu faţa la perete, plângând mereu. Tom încercă iar s'o îmbuneze, cu tot felul de cuvinte de mângâiere, dar ea iarăşi îl goni. Atunci, în sufletul băiatului se aprinse mândria. Se îndepărtă cu paşi mari şi ieşi în curte. Stătu câtva timp pe aproape, nemulţumit, negăsindu-şi astâmpărul, trăgând din când în când cu coada ochiului spre uşă, doar-doar ea o să se căiască şi o să vină după el. Dar ea nu veni. Incepu să se simtă prost. „Dacă nu mai vine?“ se gândi el cu teamă. Trebui să ducă o luptă grea şi îndelungată

cu sine însuşi, ca să se hotărască să facă noi încercări de împăcare, dar până la urmă şi-a luat inima 'n dinţi şi a intrat. Fata tot mai stătea în colţ, plângând cu sughiţuri, întoarsă cu faţa la perete. Lui Tom i se rupea inima. Se duse la ea şi rămase o clipă tăcut, neştiind cum s'o îmbuneze. Apoi spuse cu şovăială:

— Becky, nu — nu ţiu la nimeni — eu numai la tine ţin.

Niciun răspuns — doar sughiţuri de plâns.

— Becky — (rugător) — Becky, spune-mi ceva.

Iar sughiţuri de plâns.

Tom scoase la iveală comoara sa cea mai de preţ, un bumb de alamă dela o portiţă de sobă, şi petrecându-şi braţul pe după mijlocul fetei, îi vârî giuvaerul sub ochi, spunând:

— Te rog, Becky, îl vrei?

Ea trânti bumbul de podea.

Atunci Tom a plecat, hăt peste dealuri, departe, departe, şi nu s'a mai întors la şcoală în ziua aceea.

Becky bănuia ce se întâmplase. Alergă la uşă. Dar Tom, nicăierea. Dete fuga în curte; degeaba. Incepu să strige:

— Tom! Vino înapoi, Tom!

Ascultă cu încordare; niciun răspuns. Pretutindeni linişte şi singurătate; alţi tovarăşi, ea nu avea. Se aşează, pornindu-se iar pe plâns şi mustrându-se amarnic. Intre timp, şcolarii începuseră să se adune din nou. Se văzu nevoită să-şi ascundă durerea, să-şi aline sbuciumul ce-i pârjolea inima, şi să îndure calvarul unei lungi după-amiezi plicticoase şi pline de suferinţi. Niciunuia dintre străinii de care era înconjurată nu-i putea mărturisi focul inimii ei.

CAPITOLUL VIII

Tom mergea pe cărări lăturalnice, ca să nu dea ochii cumva cu şcolarii care se înapoiau la şcoală. Apoi domoli pasul şi-şi urmă drumul, mâhnit. Trecu de

două-trei ori un firicel de apă, pentrucă una din superstițiile copiilor era că trecând o apă zădărnicești orice urmărire. Jumătate de oră mai târziu, dispărea îndărătul casei Douglas, așezată tocmai pe vârful măgurii Cardiff. Școala o lăsase mult în urmă; abia se mai zărea, departe, printre căsuțele din vale. Intră într'o pădure deasă, își croi drum până în inima ei și se așeză pe un petec de mușchi, sub umbra unui stejar. Nu adia o suflare. Zăpușeala amiezii făcuse până și păsărelele să amuțească. Firea toată era cufundată într'un somn adânc, întrerupt când și când de bătaia îndepărtată a unei ciocănitoare, după care tăcerea și însingurarea, ce domneau peste tot locul, se lăsau și mai apăsătoare. Sufletul băiatului era plin de tristețe. Și simțirea îi era în deplină armonie cu cele ce-l înconjurau. Șezu vreme îndelungată așa, cu coatele pe genunchi și cu bărbia în mâini, adâncit în gânduri. I se părea că viața nu era, în cazul cel mai bun, decât o trudă zadarnică; aproape că-l invidia pe Jimmy Hodges, de curând răposat. Cât de odihnitor trebue să fie — gândea el — să dormi ușor și să visezi deapururi, vântul să susure printre ramuri, să-ți mângâie iarba și florile de pe mormânt, iar tu să nu mai ai nicio grijă și nicio supărare, în vecii vecilor. Dacă ar ști că e în regulă cu notele la școala de duminică, el unul ar fi gata să părăsească lumea, să termine odată cu toate. Și-apoi, și fata aceea! Cu ce-i greșise el? Cu nimic. Avusese cele mai bune gânduri — și ea îl tratase ca pe un câine; da, da, curat ca pe-un câine. Are să-i pară ei rău odată și odată — dar poate că atunci va fi prea târziu. Ah, de-ar fi putut să moară pentru câtăva vreme!

Dar inima schimbătoare a tinereții nu rabdă multă vreme strânsoarea aceluiaș tipar. Pe nesimțite, Tom lunecă înapoi spre preocupările lumești. Dacă ar întoarce acum spatele tuturor și ar dispare în chip misterios? Dacă ar pleca departe, cât mai departe, către meleaguri necunoscute — peste mări și țări — și nu s'ar mai întoarce niciodată? Cum s'ar simți ea atunci? Își aminti că avusese de gând să se facă clovn; acum gândul ăsta îl scârbea. Glumele deșarte și tricourile

soioase jigneau, de bună seamă, un suflet avântat pe culmile neguroase ale visării romantice. Nu — soldat are să se facă şi are să se înapoieze după ani îndelungaţi, obosit de lupte şi acoperit de glorie. Ba nu — mai bine ar fi să meargă cu pieile-roşii să vâneze bivoli sălbatici şi să se războiască prin lanţurile de munţi şi prin câmpiile întinse şi fără de cărări ale Vestului îndepărtat. Cândva, târziu, are să revină în chip de mare căpetenie, cu plete împletite cu pene, vopsit fioros — şi aşa are să intre în şcoala de duminică, într'o dimineaţă somnoroasă de vară. O să scoată un chiot de luptă, de-o să îngheţe sângele în vinele tuturor, şi ochii colegilor au să se aprindă de invidie. Dar stai — exista ceva mai măreţ chiar şi decât asta. Pirat are să se facă! Acum găsise ce-i trebuia! Acum îşi vedea limpede viitorul, plin de o neînchipuită strălucire. Lumea întreagă o să răsune de numele lui, şi auzindu-l, oamenii se vor cutremura. Ce falnic va brăzda mările furtunoase cu corabia lui mai iute ca vântul! Ii va zice „Vijelia" şi va fi lungă, joasă şi neagră, c'un steag sinistru fâlfâind la pupă! Iar când va fi în culmea gloriei, are să apară fără de veste în bietul târguşor al copilăriei sale şi are să intre măreţ în biserică, ars de soare şi vânturi, îmbrăcat cu pantaloni bufanţi şi cu pieptar de catifea neagră, încălţat cu cizme înalte până la genunchi, încins cu un brâu stacojiu, cu cingătoarea împletită de pistoale mari şi la şold cu un pumnal mare, ruginit de sângele celor ucişi. La pălăria de pâslă, cu marginile mari, îi va flutura o cascadă de pene şi în mâini va ţine desfăşurat steagul negru, cu hârca şi oasele încrucişate. Cum îi va mai creşte inima de încântare, când va auzi şoptindu-se în preajmă: „E Tom Sawyer, piratul! Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase!"

Da, se hotărîse — pirat are să se facă! O să fugă de acasă şi-o să înceapă îndată. Chiar de mâine dimineaţă va porni. Trebuia deci să se pregătească de pe acum. Trebuia să-şi adune averea. Se duse lângă un trunchi prăbuşit şi putred ce zăcea în apropiere şi cu briceagul căpătat dela Mary începu să scormonească sub unul din capete. Curând izbi în lemn, sunând a

gol. Puse mâna pe locul acela şi rosti solemn descântecul :

Ce n'a fost, să vie !
Ce a fost, rămâie !

Apoi scormoni pământul, până ieşi la iveală o scândurică de brad. O ridică şi desveli o casetă micuţă, făcută din scândurele de brad. In casetă se afla o bilă. Mirarea lui Tom nu mai cunoştea margini. Scărpinându-se după ceafă, nedumerit, spuse pentru sine :

— Asta-i nemaipomenit !

Svârli înciudat bila cât colo şi rămase pe gânduri. Adevărul era că îi dăduse greş un descântec în care, ca toţi tovarăşii săi de joacă, avusese o încredere nesdruncinată. Dacă îngropi o bilă, cu descântecele de cuviinţă, o laşi aşa două săptămâni şi-apoi o desgropi cu descântecul rostit de el adineaori, găseşti toate bilele pe care le-ai pierdut vreodată, adunate în acel loc, oricât de departe ar fi fost una de alta. Dar iată că acum chestia asta dăduse greş ; şi nu mai exista nici măcar umbra vreunei îndoieli. Intreg edificiul credinţei lui Tom se sguduise până în temelii. Despre reuşita acestei metode auzise până acum de nenumărate ori, dar niciodată nu aflase ca ea să fi dat greş. Uita că el însuşi încercase până atunci de câteva ori, fără să fie în stare să regăsească ascunzătoarea. Câtva timp se strădui să înţeleagă şi în cele din urmă se dumeri : vreo vrăjitoare îşi băgase nasul şi-i stricase descântecul. Işi puse în gând să se lămurească pe deplin în această privinţă şi începu a cerceta de jur împrejur, până dădu de un petec nisipos, cu o scobitură în el, în chip de pâlnie. Se culcă la pământ, puse gura lângă marginea scobiturii şi strigă :

— Gâză mică, frumuşică,
Spune-mi, rogu-te frumos,
Spune-mi tu, a cui e vina,
De-mi ieşi treaba pe dos ?

Nisipul a început a se surpa şi curând a ieşit la iveală un gândăcel negru, care, speriat, s'a cufundat iar după o clipă.

„Nu vrea să spuie! Vasăzică tot o vrăjitoare mi-a făcut-o! Ştiam eu!"

Tom era încredinţat că e zadarnic să încerci să lupţi cu vrăjitoarele, aşa încât, descurajat, se dădu bătut. Dar socoti că era păcat să piardă bila pe care o aruncase adineaori şi se apucă s'o caute cu răbdare. Se întoarse la tezaurul lui şi luă întocmai aceeaşi poziţie în care se afla când svârlise bila. Scoase altă bilă din buzunar şi o svârli în acelaş fel, grăind:

— Surioară, mergi de-ţi cată sora!

O urmări cu luare aminte să vadă unde se opreşte, şi se duse după ea. Dar bila se oprise pesemne prea degrabă sau se rostogolise mai departe decât trebuia. Tom mai încercă de două ori. La ultima încercare, izbuti. Cele două bile erau acum la un pas una de alta.

In clipa aceea, abia răzbătând prin bolţile verzi ale pădurii se auzi răsunând o trâmbiţă, o trâmbiţă din acelea mici cu care se joacă copiii. Tom lepădă la iuţeală surtucul şi pantalonii, îşi făcu dintr'o bretea cingătoare, sgândări prin nişte vreascuri îndărătul trunchiului putred şi scoase la iveală un arc şi o săgeată de lemn, o sabie fabricată dintr'o şipcă şi o trompetă de tinichea. Intr'o clipă le înşfăcă şi o sbughi cu ele, desculţ, cu cămaşa fluturând în fugă. Se opri curând sub un ulm bătrân şi trâmbiţă un răspuns, apoi, călcând tiptil, începu să cerceteze cu luare aminte împrejurimile, iscodind când într'o parte, când într'alta. Vorbea, cu glas cumpănit, unor tovarăşi închipuiţi:

— Staţi locului, voinicii mei! Staţi ascunşi până dau semn din trâmbiţă!

Chiar atunci se ivi Joe Harper, în vestminte la fel de sumare şi cu arme la fel de impunătoare ca şi cele ale lui Tom. Tom răcni:

— Stăi! Cine cutează a intra în Codrul Sherwoodului fără învoirea mea?

— Guy de Guisborne nu cere învoirea nimănui. Cine eşti tu care... care...

— ...te încumeţi a-mi vorbi astfel, îi suflă Tom — căci vorbeau pe de rost, „după carte".

— Cine eşti tu, care te'ncumeţi a-mi vorbi astfel?

— Cine sunt eu? Ce întrebare! Eu sunt Robin Hood, după cum curând va afla leşul tău nemernic.

— De eşti tu cu adevărat acel vestit haiduc, bucuros lupta-mă-voi cu tine, pentru domnia acestui falnic codru. In gardă!

Şi strângând amândoi în mâini săbiile de lemn şi trântind la pământ celelalte catrafuse, se aşezară în poziţie de scrimă, picior lângă picior, după care porniră o luptă aprigă, după toate regulile artei — două lovituri de ameninţare sus, două de degajare jos — până ce în curând Tom îşi dădu cu părerea:

— Acu, că ai prins mişcarea, dă-i drumu iute!

Şi începură să lupte şi mai crâncen, gâfâind şi năduşind de atâta trudă.

Nu trecu mult şi Tom strigă:

— Hai, cazi — cazi odată! Dece nu cazi?

— Că nu vreau!... Cazi tu, dece să nu cazi tu? Tu ai luat mai multe lovituri.

— N'are-a-face. Eu nu pot să cad. Dacă nu scrie la carte... La carte scrie: „Apoi, cu o lovitură măiastră din stânga, el îl doborî pe bietul Guy de Guisborne". Dă-te mai aşa, să te pot lovi din stânga!

Cum nu se putea trece peste scrisa cărţii, Joe se dete „mai aşa", primi lovitura din stânga şi se prăvăli la pământ.

Apoi se ridică, spunând:

— Acum e rândul meu să te omor. Aşa-i drept.

— Da de unde — asta nu scrie la carte.

— Atunci să-i fie ruşine lu ăl de n'a scris. Păi ce, aşa merge?

— Ascultă, mă Joe, n'ai decât să fii tu călugărul Burtămare sau băiatul morarului Berechet şi să mă croieşti c'un băţ, sau mă fac eu judecătorul din Nottingham şi tu eşti oleacă Robin Hood şi mă omori,

Joe spuse că aşa mai merge, după care săvârşiră şi isprăvile astea.

După aceea, Tom redeveni Robin Hood, şi călugăriţa trădătoare îl lăsă să sângereze din rana-i neîngrijită, până ce viteazul îşi pierdu toată vlaga. In cele din urmă, Joe, închipuind o ceată întreagă de haiduci

jelindu-şi căpetenia, îl trase cu mâhnire pe Robin Hood deoparte şi-i aşeză arcul în mâinile slăbite, iar Tom grăi :

— Unde va nimeri săgeata aceasta, acolo să-l îngropaţi pe Robin Hood, tocmai în inima codrului.

Apoi trase cu arcul şi se lăsă pe spate, pentru a-şi da duhul. Dar, nimerind în nişte urzici, sări iar în sus — ceva cam prea vioi pentru un cadavru.

După acestea, băieţii s'au îmbrăcat şi au plecat spre casă, mâhniţi că nu mai existau haiduci şi întrebându-se ce dăduse în schimb lumii civilizaţia modernă. Amândoi erau de părere că mai bine e să fii timp de un an haiduc în pădurea Sherwood, decât preşedinte pe viaţă al Statelor Unite.

CAPITOLUL IX

In aceeaşi seară, la orele nouă şi jumătate, Tom şi Sid au fost, ca deobicei, trimişi la culcare. Şi-au spus rugăciunile şi Sid a adormit îndată. Tom şedea întins în pat, treaz, şi aştepta, plin de nerăbdare şi neastâmpăr. Când, în sfârşit, crezu că se crapă de ziuă, auzi ceasornicul bătând abia zece ! Să înnebunească, nu altceva ! S'ar fi sucit el în aşternut, s'ar fi întors de pe o parte pe alta, să-şi mai potolească nervii aţâţaţi, dar se temea să nu-l trezească pe Sid. Aşa că sta liniştit, cu privirea pironită în întuneric. Era o tăcere înfiorătoare. Treptat, începu să audă mici sgomote, pe care mai întâi abia le desluşeai şi care, încetul cu încetul, se întăreau. Acum auzea până şi tictatul ceasornicului. Grinzi bătrâne începură a scârţâi tainic. Scările trosneau încetişor. De bună seamă că pe undeva pe-aproape umblau duhuri. Un sforăit înfundat venea la intervale regulate din camera mătuşii. Şi-acum, iată că se porni să mai ţârâe întruna şi-un greiere, de a cărei ascunzătoare n'ai fi putut să dai, oricât ţi-ai fi bătut capul. In clipa următoare, Tom tresări de spaimă, auzind în tăblia dela capul patului

ronțăitul sinistru al unui cariu. Asta însemna că zilele cuiva erau numărate. După aceea se înălțară departe, în noapte, urletele unui dulău. Dela o depărtare și mai mare, îi răspunseră alte urlete, mai slabe.

Tom nu mai știa ce să facă de frică. In cele din urmă, simți cu ușurare că vremea încetase să se mai scurgă și că peste toate se înstăpânise veșnicia. Curând-curând începu să moțăie.

Când ceasornicul bătu unsprezece, Tom dormea dus. Apoi deodată, din caierul încâlcit al viselor se desprinse un mieunat jalnic de cotoi. O fereastră se deschise în vecini și mieunatul încetă brusc. Cineva strigă : „Zât, cotoi afurisit !" O sticlă svârlită undeva, în spatele șopronului mătușii, se sparse cu sgomot. Toate astea îl deșteptaseră deabinelea pe Tom. Un minut mai târziu era îmbrăcat și ieșea pe fereastră. Se târî în patru labe dealungul acoperișului pridvorului, miorlăind între timp, discret, odată, de două ori. Apoi sări pe acoperișul șopronului și de acolo jos. Huckleberry Finn îl aștepta, cu pisica moartă în mână. Amândoi o luară din loc, făcându-se nevăzuți în întuneric. O jumătate de oră mai târziu, își croiau drum prin bălăriile cimitirului. Era un cimitir după moda veche a Vestului, așezat pe un deal, la vreo doi kilometri depărtare de orășel. Gardul era aplecat pe o rână, ba înafară, ba înăuntru ; nicio scândură nu sta dreaptă. Iarba și buruenile năpădiseră întreg cimitirul. Toate mormintele vechi erau scufundate și strâmbe, nicio lespede nu era la locul ei. Scânduri rotunjite la capăt, mâncate da cari, gata să cadă, se aplecau deasupra mormintelor, căutând zadarnic un sprijin. Odinioară fusese scris pe ele, cu vopsea : *„Veșnică amintire lui..."* cutare și cutare, dar pe cele mai multe dintre ele nu se mai putea citi nimic, chiar pe lumină.

Un vânticel de noapte suspina printre arbori. Lui Tom îi era frică să nu fie duhurile răposaților, jelindu-se că li se tulbură odihna. Băieții vorbeau puțin și numai în șoaptă. Locul, ceasul tainic, solemnitatea și tăcerea adâncă ce domnea în jur le apăsau sufletele. Găsiră movila proaspătă pe care o căutau și se

tupilară îndărătul unor ulmi bătrâni, crescuți câteși trei dintr'o tulpină, la câțiva pași de mormânt.

Apoi așteptară în tăcere un timp, care li se păru o veșnicie. Țipătul îndepărtat al unei bufnițe era singurul sgomot care tulbura liniștea aceea de moarte. Gândurile lui Tom deveneau tot mai apăsătoare. Simțea tot mai mult nevoia să spună ceva, să audă un glas răspunzându-i. Luându-și inima în dinți, șopti:

— Huck, m'auzi?... Ce-or fi zicând morții, că umblăm așa p'aci?...

Huckleberry răspunse tot în șoaptă:

— La asta mă gândesc și eu. Eu simt așa... că mi se face părul măciucă...

— Și mie...

Iar tăcere îndelungată, colcăind de gânduri.

Apoi iar șoapta lui Tom:

— Auzi, Huck — ce zici — Hoss Williams ne-o fi auzind cum vorbim?

— Ba bine că nu. Duhu lui ne-aude la sigur.

După o nouă tăcere, iar Tom:

— Imi pare rău că n'am zis „domnu Williams". Da n'am vrut să-l supăr. Toată lumea îi zicea Hoss.

— Trebue să fii cu mare luare aminte când vorbești de morți, Tom.

După această încercare neizbutită, lui Tom i se tăie iar curajul și iar amuțiră amândoi.

Deodată Tom înșfăcă brațul tovarășului său:

— Auzi?!

— Ce e, Tom?

Se agățară unul de altul, cu inima cât un purice.

— St! Auzi, iar! N'ai auzit?

— Ce?

— I-auzi! Acu cred c'auzi!

— Doamne, dumnezeule! Tom, să știi că vin! Vin la sigur. Ce facem?

— Nu știu. Crezi c'o să ne vază?

— Aoleo, Tom — dracii văd pe 'ntuneric, ca pisicile. Mai bine nu mai veneam.

— Hai, și nu mai te speria așa; eu nu crez c'o să se lege de noi. Doar nu facem niciun rău. Dacă nu mișcăm, poate nu ne dibue.

— Să stăm așa, nemișcați, Tom. Aoleo, mi s'au muiat picioarele.

— Ascultă !...

Băieții plecară urechea, cu capetele apropiate, ținându-și răsuflarea. Un sgomot înnăbușit de glasuri venea, adus de vânt, tocmai din partea cealaltă a cimitirului.

— Io-te colo, șopti Tom. Ce să fie ?

— E focu iadului ! Aoleo, Tom, mor de frică.

Niște siluete se apropiau prin întuneric, bălăbănind un felinar vechi de tinichea, care împestrița pământul din juru-i cu o puzderie de fluturi de lumină.

Curând, Huckleberry șopti, cutremurându-se :

— Dracii sânt, ce mai e vorbă ! Și încă trei ! Doamne sfinte ! Ne-am dus pe copcă, Tom ! Tu știi să te rogi ?

— Să'ncerc — da nu te mai speria așa, că n'o să ne facă nimica.

— St !

— Ce e, Huck ?

— Sunt oameni, mă ! Unu din ei e la sigur om. E glasul lui moș Muff Potter.

— Nu zău ?

— Pui rămășag. Ce, nu-l știu eu ? Stai așa, nu te mișca. Dar lasă că nu-i el chiar atât de treaz, ca să ne simtă. Mai mult ca sigur că-i pilit, păcătosul — ca deobicei.

— Bine, n'ai grijă că nu mișc. Io-te că s'au oprit. Nu știe încotro s'o ia. Acu uite... Ptii, o ia deadreptu încoace. Eu parc'aș mai cunoaște un glas. Eii ! Să știi că ăsta-i Joe Indianu !

— Așa e — e banditu... corcitura aia ! Ticălosu ! Mai bine erau dracii ! Ce-o fi vrând ? Ce blestemății o fi punând la cale ?

Șoaptele se stinseră cu totul. Cei trei bărbați ajunseseră lângă mormânt și erau acum la câțiva pași de ascunzătoarea băieților.

— Aici e, glăsui cel de-al treilea.

Felinarul se înălță și lumină fața tânărului doctor Robinson.

Potter și Joe Indianul duceau o targă, pe care se aflau o frânghie și două lopeți. Așezară targa jos și

se apucară să deschidă mormântul. Doctorul puse felinarul la un capăt al gropii şi şezu şi el jos, cu spatele răzimat de unul dintre ulmi. Era atât de aproape, încât băieţii ar fi putut să-l atingă.

— Daţi zor ! spuse el, cu glas scăzut. Luna poate să iasă dintr'o clipă într'alta.

Ceilalţi doi au bombănit un răspuns, săpând mai departe. Câtăva vreme nu s'a mai auzit decât hârşâitul lopeţilor, care-şi descărcau povara de pământ şi pietriş. Părea că n'are să se mai termine. In cele din urmă, se auzi un sunet înnăbuşit de lemn lovit; o lopată izbise în cosciug, cei doi bărbaţi ridicaseră sicriul şi-l aşezară la marginea gropii. Forţară cu lopeţile capacul, scoaseră trupul mortului şi-l trântiră jos. Luna ieşi de după nori şi-i desvălui faţa galbenă ca ceara. Cei doi bărbaţi aşezară targa la îndemână, culcară cadavrul pe ea, îl acoperiră cu o pătură şi-l legară ţeapăn cu frânghii. Potter scoase un cuţit mare şi, pe când tăia capătul de prisos al frânghiei, spuse:

— Acuma sântem gata cu treaba asta parşivă, felcere, şi 'mneata fă bine şi mai scoate pe loc cinci piese, că de nu, ţi-l lăsăm aci plocon.

— Da, da ! încuviinţă Joe Indianul.

— I-ascultaţi: ce vasăzică asta ? se miră doctorul. Aţi cerut plata înainte şi v'am plătit.

— Cum de nu, mi-ai plătit cu vârf şi îndesat, izbucni Joe Indianul înaintând spre doctor, care sărise în picioare. Acu cinci ani când am intrat în bucătăria lui taică-tu, ca să cer ceva de mâncare, m'ai gonit, zicând că venisem cu gând rău. M'am jurat atunci să mă răfuesc cu tine, de-ar fi să fie şi peste o sută de ani. Da taică-tu, de frică, m'a băgat la gherlă pentru vagabondaj. Ce, crezi c'am uitat ? Nu degeaba am sânge de indian în vine. Acu te am la mână şi-ai să mi-o plăteşti, să ştii !

In timp ce vorbea astfel, începuse să-l ameninţe pe doctor, vârîndu-i pumnul sub nas. Deodată doctorul ridică braţul şi-l trânti pe ticălos la pământ. Potter scăpă cuţitul, strigând:

— I-ascultă, să nu dai în pretenu meu !

Iar în clipa următoare se încăieră cu doctorul. Se

luptau amândoi cu sete, răscolind pământul cu tălpile. Joe Indianul sări drept în picioare, cu ochi scânteind de patimă, puse mâna pe cuțitul lui Potter și începu să le dea târcoale, târîndu-se, cu capul plecat înainte, ca o pisică. Aștepta momentul potrivit. Deodată doctorul se smuci și, scăpând de sub strânsoare, apucă tăblia grea dela capul gropii lui Williams și îl pocni pe Potter, doborîndu-l la pământ. Pe loc, Indianul, profitând de prilej, înfipse cuțitul până în prăsele în pieptul tânărului, care se împletici, căzând peste Potter și împroșcându-l cu sânge. In aceeași clipă, norii așternură un sumbru lințoliu peste îngrozitoarea privelişte, iar cei doi băieți înfricoșați o luară la goană prin întuneric.

In curând luna se ivi iar dintre nori. Joe Indianul, aplecat peste cele două trupuri, le privea îndelung. Doctorul mai murmură ceva nedesluşit, scoase un suspin lung, și încă unul, apoi se liniști. Ticălosul de indian bombăni: „Cu blestematu ăsta îmi încheiai socotelile!" După aceea scotoci cadavrul și-l jefui, punând cuțitul ucigător în dreapta desfăcută a lui Potter și se așeză pe sicriul deschis. Trei, patru, cinci minute trecură astfel. Deodată Potter începu să se frământe și să geamă. Mâna i se încleștă și cuprinse cuțitul. Il ridică, îl privi o clipă, îl lăsă din mână, cutremurându-se; se ridică în capul oaselor, împinse deoparte cadavrul, îl cercetă cu ochi tulburi, apoi aceeași privire rătăcită o roti împrejur, până ce întâlni privirea lui Joe.

— Doamne, cum s'a întâmplat, Joe?

— In mare încurcătură intrași, vere, spuse Joe, fără să clipească măcar. Da ce-ți veni? Dece-ai sărit la el cu cuțitu?

— Eu?! Ferească sfântu! N'am făcut eu una ca asta!

— I-ascultă! Crezi că așa ai să scapi? Fii serios!

Potter se cutremură și se îngălbeni la față.

— Credeam că mi-am venit în fire. Cin'mă puse să beau în seara asta! Văz că mi s'a urcat la cap, mai rău decât când ne apucarăm de treaba asta blestemată.

Mi-am pierdut capu de tot. Nu mai ţiu minte nimic. Spune, Joe, te rog din suflet, băiatule — crezi că eu am făcut una ca asta ? Joe, n'am vrut ; să mor dac'am vrut ; afurisit să fiu. Pe cinstea mea că nici prin gând nu mi-a trecut ! Spune tu, cum a fost, Joe ? Ce grozăvie ! Aşa tânăr — în pragu vieţii !

— Cum a fost ? V'aţi luat la harţă, v'aţi ghiontit ce v'aţi ghiontit, şapoi dumnealui te-a pocnit odată cu scândura de colo, de-ai rămas lat jos. După aia te-ai ridicat, împleticindu-te, ai înşfăcat cuţitu şi l-ai băgat în el, tocmai când te izbea sdravăn a doua oară. De atunci şi până acu ai zăcut colo, ţeapăn ca o buturugă.

— Of, of, of ! Vai şi-amar de mine ! N'am ştiut ce fac. Să mă trăsnească dumnezeu dac'am ştiut. Eu zic că numai rachiul e de vină... şi-apoi îmi ieşisem din fire. De când sânt n'am pus mâna pe cuţit ori pe armă, Joe. M'am bătut şi eu, da niciodată cu arme. Poate să spuie orişicine mă cunoaşte ! Joe, să nu mă dai de gol! Te rog, Joe, băiatule, zi că n'ai să mă spui ! Totdeauna am ţinut la tine, Joe, şi ţi-am luat parte. Adu-ţi aminte! Aşa-i că n'ai să mă spui, Joe ? Cu mâinile împreunate a rugăciune, bietul om căzu în genunchi în faţa ucigaşului, care rămânea netulburat.

— Aşa e, totdeauna ai fost detreabă cu mine, Muff Potter, şi n'am să te las. Ai cuvântul meu. Mai mult decât atâta ce vrei să-ţi spun ?

— Joe, eşti un înger, nu alta. O să te binecuvântez cât oi trăi ! Şi Potter începu a plânge.

— Haide, potoleşte-te. Ce, acuma-i vreme de bocit ? Fă bine şi ia-o pe drumu ăla şi eu o iau p'ăstălalt. Hai, mişcă — şi vezi să nu laşi urme.

Potter o luă repede la picior şi în curând începu să alerge. Ticălosul de Joe stătu ce stătu, uitându-se după el, apoi mormăi :

— Dacă-i ameţit de lovitură, şi pilit pe cât se pare, nu-şi mai aduce aminte de cuţit pân'se depărtează şi nu mai are el curaj să vie singur înapoi într'un loc ca ăsta — curca plouată !

Două-trei minute mai târziu, bărbatul ucis, cada-

vrul învelit cu pătura, sicriul descoperit şi groapa căscată rămăseseră sub singura priveghere a lunii. In jur pogorîse iar liniştea, o linişte deplină.

CAPITOLUL X

Cei doi băieţi fugiră într'un suflet spre târg, muţi de spaimă. Din când în când aruncau câte o privire speriată înapoi, ca şi cum s'ar fi temut să nu fie urmăriţi. In fiecare ciot ivit în cale, li se părea că văd un om, un duşman, şi li se tăia răsuflarea. Când trecură în fugă prin dreptul câtorva bordeie lăturalnice, aflate în apropierea târgului, lătratul câinilor îi făcu să gonească de parcă ar fi avut aripi la picioare.

— Numa' de-am ajunge la tăbăcăria veche, cât mai putem fugi, şopti Tom, gâfâind din greu. N'o mai ţin mult.

Drept răspuns nu se auzi decât gâfâiala şuierătoare a lui Huckleberry. Amândoi alergau cu ochii aţintiţi spre vechea tăbăcărie, care li se părea un adevărat liman, şi se sileau din răsputeri să ajungă acolo. Se apropiau văzând cu ochii. In cele din urmă, amândoi se năpustiră pe uşa deschisă a tăbăcăriei şi se prăvăliră în bezna dinăuntru, ocrotitoare, plini de recunoştinţă şi istoviţi din cale afară. Incetul cu încetul, vijelioasa bătaie a inimilor parcă se mai domoli niţel. Tom şopti :

— Huck, tu cum crezi c'o să iasă afacerea asta ?

— Dacă moare doctoru Robinson, iese cu spânzurătoare.

— Zău, aşa crezi ?

— Sânt sigur, Tom.

Tom se gândi ce se gândi, apoi zise :

— Cin'să spuie ? Noi ?

— Ce, eşti nebun ? Inchipue-ţi că cine ştie ce se'ntâmplă şi Joe Indianu scapă nespânzurat. Mai curând ori mai târziu, ne face de petrecanie — cum te văd şi mă vezi.

— Așa m'am gândit și eu, Huck.

— Dacă e să spuie careva, n'are decât să spuie Muff Potter, dac'o fi dobitoc. Cum e el mai totdeauna beat, nu m'aș mira...

Tom nu răspunse nimic. Stătea dus pe gânduri, chibzuind în sinea lui. Curând șopti iar:

— Huck, da Muff Potter nici nu știe. Cum poate să spuie?

— Cum nu știe?

— Păi ălălalt tocmai îl pocnise cu scândura 'n cap când a'nfipt Joe Indianu cuțitu în el. Ce, tu crezi c'a văzut ceva? Crezi c'are habar?

— Așa e, Tom! Ai dreptate! Așa e cum spui tu!

— Și-apoi — mai știi — poate că scândura aia'n scăfârlie l-a dat gata și pe el.

— Asta n'o prea crez, Tom. Era afumat rău, se vedea cât colo. Ăla, când îl cauți, e beat. Știu dela babacu — el, când e pilit, poate să-i cadă și-o turlă de biserică'n cap și n'are nici pe dracu. Chiar el zice așa. Sigur c'așa e și Muff Potter. Pe altu, treaz, o lovitură ca aia l-ar fi dat gata.

Tom mai tăcu o bucată de vreme, apoi întrebă:

— Huck, tu ești sigur că poți să-ți ții gura?

— Tom, noi doi, vrem, nu vrem, trebue să ne ținem gura, știi prea bine. Dacă suflăm ceva, diavolul ăla de indian ne sucește gâtu la amândoi, cât ai zice pește — dacă scapă cumva nespânzurat. Eu știu ce zic! Hai să ne jurăm unu altuia — asta trebue s'o facem — să ne jurăm că n'o să suflăm o vorbă.

— Foarte bine, Huck. Al mai bun lucru. Ridică mâna și jură că...

— Aș, pentru așa ceva n'ajunge. Jurământu ăsta e bun numai pentru fete, care și-așa tot nu-și țin gura când sânt la o adică. Ehei, într'o chestie serioasă ca asta, e caz de jurământ scris. Cu sânge trebue să iscălim.

Tom încuviință cu înflăcărare. Era o idee pe placul lui: tenebroasă, înfiorătoare, plină de tâlc. Și toate se potriveau de minune: și ceasul acela din noapte, și împrejurările și locul unde se aflau. Culese de pe jos o scândurică netedă de brad, care lucea în bătaia lunii,

scoase din buzunar o fărâmă de cretă roşie, se trase mai la lumină şi, încruntând din sprâncene, măzgăli rândurile ce urmează, opintindu-se la fiecare literă, proptind limba în dinţi sau îndoindu-şi-o, după cum literele coborau sau suiau.

„Huck Finn şi cu Tom Sawyer jură să tacă chitic în chestia asta şi să pice morţi pe loc dac'or sufla ceva şi oasele să le putrezească."

Iscusinţa cu care scria Tom şi stilul lui ales îl dădură gata pe Huck. Numaidecât scoase de sub gulerul hainei un ac cu gămălie, şi tocmai se pregătea să se înţepe în deget, când Tom îl opri:

— Stai! Nu cu ăsta. Acu cu gămălie-i de aramă. Să nu fie coclit.

— Şi ce dacă-i coclit?

— E otravă, mă. Inghite tu cocleală de aramă, şi-o să vezi ce-ai să păţeşti.

Tom desfăşură aţa de pe acul de cusut pe care-l purta totdeauna la el şi se înţepară pe rând, în buricul degetului mare, storcând din el câte o picătură de sânge. Incetul cu încetul, tot storcându-şi cu putere degetul, Tom izbuti să-şi semneze iniţialele, folosind drept condei degetul mic. Apoi îi arătă lui Huckleberry cum să tragă un H şi un F. Acum jurământul era pecetluit. Nu le mai rămânea decât să îngroape scândurica lângă zid, cu un ceremonial sinistru şi cu tot felul de descântece, după care şi-ar fi pus lacăt gurii, aruncând cheia cât colo.

In clipa aceea, printr'o gaură din celălalt capăt al şandramalei se furişă o făptură: niciunul dintre băieţi nu băgase de seamă.

— Tom, şopti Huckleberry, nu trebue să suflăm o vorbă... Auzi? Piatră de mormânt!...

— Ihî. Noi n'am văzut, n'am auzit nimic... Trebue să tăcem, să tăcem chitic. Că altminteri e vai de noi: am pica pe loc morţi... ce, nu ştii?

— Ba ştiu...

Mai şuşotiră aşa câtăva vreme.

Deodată, de afară, ca de la o depărtare de zece paşi, se auzi urletul lung şi jalnic al unui dulău. Băieţii se agăţară unul de altul, înnebuniţi de spaimă.

— Pentru care din noi o fi urlând? şopti gâfâind Huckleberry, cu sufletul la gură.

— Nu ştiu. Uită-te prin crăpătură. Hai, vezi repede!

— Nu! Uit'te tu, Tom!

— Nu pot, zău că nu pot, Huck!

— Haide, Tom, te rog! I-auzi, iar!

— O, doamne, dumnezeule, îţi mulţumesc! răsuflă uşurat Tom. Acum ştiu ce e... Asta e dulăul lui Harbison.

— A, ce bine — îţi spui drept, Tom, că mie mi se tăiase picioarele de frică, puteam să fac prinsoare că-i un câine vagabond.

Câinele mai urlă odată.

Băieţii se băgară iar unul într'altul, cu inima cât un purice.

— Aoleo! Nu-i dulăul lui Harbison, şopti Huckleberry. Ia uită-te, Tom!

Tremurând din tot corpul, Tom îi împlini voia şi se uită prin crăpătură. Abia i se mai auzea şoapta, când spuse:

— Iiii, Huck, adevărat, e-un câine de pripas.

— Vezi repede, Tom, repede, pentru care din noi urlă?

— Huck, eu crez că pentru amândoi — că stăm alături.

— Auu, Tom, ne-am dus pe copcă. Eu unu, la sigur că mă duc în iad — prea mi-am făcut de cap.

— M'a luat dracu! Aşa-mi trebue, dacă trag chiulu dela şcoală şi fac tot ce mi se spune că n'am voie. Puteam să fiu şi eu băiat detreabă, ca Sid, dacă mă căzneam — da ţi-ai găsit, nici măcar să'ncerc n'am vrut. Da acu, dacă scap, mă jur c'o să ştiu totdeauna lecţia ca pe apă la şcoala de duminică!

Şi Tom începu să bâzâe.

— Tu şi rău! îi ţinu isonul Huckleberry, începând şi el să bâzâe. Afurisit să fiu dacă tu nu eşti... sfânt, pe lângă păcătosu de mine. Ehei, să fiu eu măcar pe juma' cât tine!...

Innăbuşindu-şi cu greu un sughiţ, Tom şopti:

— Ia te uită, Hucky, ia te uită! Stă cu spatele la noi!

Huck aruncă şi el o privire prin crăpătură, şi încredinţându-se că dulăul stătea cu spatele la ei, inima i se umplu de bucurie.

— Da, zău, stă cu spatele la noi! Aşa sta şi 'nainte?

— Da, aşa sta. Şi prostu de mine n'am băgat de seamă. Păi, atunci e bine. Ei, da pentru cine o fi urlând?

Urletele încetară. Tom ciuli urechile.

— St! Dar asta ce-o mai fi?

— Parcă... parc'ar grohăi nişte porci. Ba nu, sforăie careva, Tom.

— Să ştii c'aşa e! Da unde-o fi oare, Huck?

— Cred că-i colo, în capu ălălant. Aşa mi se pare. Babacu doarme din când în când, pântre porci — da el, când sforăe, să te ţii! urneşte şi casa din loc. Şi-apoi eu zic că n'o să se mai întoarcă niciodată pân târgu nostru.

In băieţi se trezi din nou spiritul de aventură.

— Hucky, ai curaj să vii după mine, dacă merg eu înainte?

— Tom, eu parcă n'aş avea chef. Dac-o fi Joe Indianu?

Tom se înfricoşă. Dar, curând, ispita se trezi în ei iar, şi mai puternică. Băieţii se hotărîră să rişte, după ce mai întâi se înţeleseră s'o ia numaidecât la sănătoasa, dacă sforăitul ar fi încetat. Porniră în vârful picioarelor către celălalt capăt al magaziei, unul în urma celuilalt. Când ajunseră la cinci paşi de cel ce sforăia, Tom călcă pe un băţ care se frânse, trosnind. Omul gemu, se svârcoli puţin şi faţa îi nimeri în bătaia lunii. Era Muff Potter. Cum dormea aşa, mai făcu prin somn o mişcare. Băieţii îngheţară de spaimă. Dar, încetul cu încetul le mai veni inima la loc. Ieşiră tiptil, pe sub streaşina dărăpănată, apoi se opriră la o mică depărtare să-şi ia rămas bun. Urletul prelung şi sinistru de adineaori se înalţă iar în noapte. Intorcând capetele, văzură făptura ciudată a câinelui, la câţiva paşi de culcuşul lui Potter. Sta cu faţa la cel ce dormea şi cu botul înălţat spre cer.

— Aoleo, la el urlă! exclamară amândoi într'o suflare.

— Auzi, Tom — lumea zice că un câine de prîpas a urlat odată lângă casa lui Johnny Miller, pe la miezu nopții — sânt vro două săptămâni d'atunci — ș'o cucuvae i-a intrat pe ușă, s'a lăsat pe parmaclâcu scării ș'a cântat, tot în noaptea aia — și pân' acu nimeni din casă n'a dat ortu popii.

— Ei — o fi. Și ce dacă ! Da Gracie Miller n'a căzut peste cuptor, chiar în sâmbăta ailaltă ? Și n'ai văzut ce-a pățit ?

— Da, asta așa e, da vezi că n'a dat ortu popii. Și unde mai pui că fata pe zi ce trece e mai bine.

— Așteaptă tu, și ai să vezi ! Nicio nădejde să scape ! O ia Aghiuță, cum o să-l ia și pe Muff Potter. Ascultă tu ce spun negrii, că ei se pricep la de-alde astea.

S'au despărțit apoi, îngânduraţi.

Când Tom se furișa deabușilea pe fereastra odăii sale, noaptea era pe sfârșite. Se desbrăcă cu mare băgare de seamă și adormi mulțumit că nimeni nu știa de fuga lui nocturnă. Nu bănuia că Sid, care sforăia încetișor, sta treaz, de mai bine de o oră.

Când se deșteptă Tom, Sid se și îmbrăcase și plecase. După lumină, părea a fi târziu. Tom sări în sus, speriat. Oare dece nu-l strigaseră — dece nu-l sâcâiseră ca deobicei, să se scoale ? Gândul ăsta îl muncea și-l făcu să cadă la bănuială. In cinci minute era gata îmbrăcat și cobora scările. Pica de somn și-l durea tot trupul, de parc'ar fi fost bătut. Cei ai casei mai erau încă adunați în jurul mesei, dar sfârșiseră gustarea de dimineață. Niciun glas nu se ridică să-l dojenească, dar cu toții îi ocoleau privirea. Domnea o tăcere, o gravitate, care-l înghețа pe vinovat. Tom luă loc la masă și se căzni să pară voios, dar era trudă zadarnică : nu izbutea să trezească niciun zâmbet, nicio reacție din partea celorlalți. In cele din urmă, Tom tăcu și inima i se cufundă într'o adâncă desnădejde.

După gustarea de dimineață, mătușă-sa îl luă deoparte și băiatului îi veni inima la loc, gândindu-se la bătaia care îl aștepta. Dar mătușa nu-l bătu ; plânse — și-l întrebă cum de-l lasă inima să mâhnească într'atâta o biată bătrână. La urmă, îi spuse că n'are

decât să meargă înainte pe calea pierzaniei, pe care o apucase, şi s'o bage în mormânt, de griji şi de inimă rea — fiindcă acuma ea ştie că degeaba se mai străduieşte să facă din el un băiat detreabă. Toate astea, Tom le găsea mai usturătoare decât o sută de bătăi, şi inima îi era acum mai îndurerată decât trupul. A plâns, s'a rugat să-l ierte, a făgăduit iarăşi şi iarăşi că se va îndrepta şi apoi a fost lăsat să plece — simţind că nu dobândise nici iertare deplină, nici prea mare încredere.

Plecă atât de mâhnit, încât în inima lui n'avu timp să încolţească nici cel mai mic gând de răzbunare împotriva lui Sid — a cărui retragere grăbită pe portiţa din dos era inutilă. O porni spre şcoală, îngândurat şi trist. Chelfăneala ce-o luă, împreună cu Joe Harper, pentru chiulul din ajun, o îndură ca unul care, copleşit de griji cu mult mai apăsătoare, e indiferent faţă de nimicuri. Se îndreptă apoi spre locul său, îşi propti coatele pe pupitru şi obrajii în mâini, cu privirea pironită în perete, acea privire de cremene a suferinţei ajunsă la limita îndurării. Deodată simţi sub cot ceva tare. Vreme îndelungată rămase aşa nemişcat, apoi — agale, mâhnit — îşi schimbă poziţia, şi, oftând, ridică obiectul. Era înfăşurat într'o hârtie. O despături. Urmă un oftat lung, nesfârşit, formidabil. Tom simţea că i se frânge inima, că-i fuge pământul de sub picioare. Era bumbul lui de alamă.

Asta le punea vârf la toate.

•

CAPITOLUL XI

Cam pe la amiază, întreg orăşelul fu sgâlţâit ca de-un curent electric de înspăimântătoarea veste. Fără telegraf — despre care în zilele acelea nici nu se visa măcar — vestea sbura din gură în gură, dela grup la grup, din casă în casă, cu o iuţeală puţin mai mică decât a telegrafului. Firește că învăţătorul îi lăsă

liberi pe şcolari în după-amiaza aceea ; tot târgul l-ar fi socotit drept un om ciudat, dacă n'ar fi făcut-o.

Lângă cel ucis fusese găsit un cuţit plin de sânge închegat. Cineva îl recunoscuse ca fiind al lui Muff Potter — aşa zicea lumea. Se mai spunea că un cetăţean întârziat dăduse peste Potter, pe când se spăla la gârlă, în ceasul întâi sau al doilea al dimineţii. Potter încercase să se ascundă şi-şi luase iute tălpăşiţa. Toate astea dădeau de bănuit — dar mai ales spălatul, care nu prea făcea parte din obiceiurile lui Potter. Se mai spunea că oamenii cotrobăiseră peste tot în oraş ca să-l găsească pe „ucigaş". (E ştiut că lumea nu se prea codeşte când e vorba să-şi dea părerea asupra vreunei mărturii şi să condamne.) Totuşi nu se putuse da de urma lui Potter. Pâlcuri de călăreţi plecaseră pe toate drumurile din preajma târgului, iar şeriful „spera" că-l va aresta pe Potter înainte de lăsarea întunericului.

Tot târgul se îmbulzea spre cimitir. Tom, uitându-şi mâhnirea, se alătură convoiului. Ar fi preferat de o mie de ori să meargă aiurea, dar o vrajă puternică, de neînţeles, îl trăgea cu tot dinadinsul într'acolo. Când ajunse în acel loc înspăimântător, se strecură, firav cum era, prin mulţime şi dădu cu ochii de lugubra privelişte. I se părea un veac de când fusese acolo. Cineva îl ciupi de braţ. Când se întoarse, întâlni privirea lui Huckleberry. Apoi se uitară repede în altă parte, întrebându-se dacă nu băgase cineva de seamă schimbul lor de priviri. Dar toată lumea vorbea cu însufleţire şi se înghesuia să vadă sinistrul spectacol.

„Bietul băiat!" „Sărmanul de el, să moară aşa tânăr!" „Să fie pedepsiţi cum se cuvine profanatorii de morminte!" „Dacă o să-l prindă pe Muff Potter, să-i pună streangul de gât!" Cam acestea erau vorbele care umblau prin mulţime. Iar preotul spuse : „Aceasta a fost o judecată ; iată, mâna celui de sus!"

Deodată, pe Tom îl trecu un fior din creştet până în tălpi ; dăduse cu ochii de faţa calmă a lui Joe Indianul. In aceeaşi clipă, mulţimea începu să freamăte şi să se îmbulzească.

Se ridicară glasuri care strigau :

— El e! El e! Uite-l, vine singur!
— Cine? Cine vine? strigară alte câteva glasuri.
— Muff Potter.
— Ia uitați-vă — s'a oprit!
— Priviți — o ia înapoi! Nu-l lăsați să fugă!

Câțiva oameni, cocoțați în copacii de lângă Tom, spuneau că Potter nu voise să fugă, ci stătea pironit locului cu o mutră șovăitoare și zăpăcită.

— Auzi, ce neruşinare! exclamă un spectator. A avut chef să vie să-și privească isprava nestânjenit — nu se aştepta să găsească lume aci!

Prin mulțimea care se dete în lături, trecu acum șeriful, trăgându-l pe Potter de braț, cu un aer triumfător. Fața bietului om avea o expresie rătăcită, ochii trădau spaima care îl gâtuia. Când ajunse în fața celui ucis, începu să tremure ca varga, își acoperi fața cu mâinile și izbucni în plâns.

— Nu-s vinovat, oameni buni — striga printre hohote de plâns — pe cinstea mea că nu-s vinovat.

— Cine te-a învinovățit? strigă un glas.

Lovitura mersese drept la țintă. Potter înălță capul și privi în jur cu o desnădejde cumplită în ochi. Văzându-l pe Joe Indianul, strigă:

— Ah, Joe, Joe, îmi făgăduiseşi că n'o să...

— Cuțitul ăsta e al dumitale, sau nu? întrebă brusc șeriful, vârîndu-i cuțitul sub nas.

Potter se clătină pe picioare și ar fi căzut jos, la pământ, dacă cei din jur nu l-ar fi prins și nu l-ar fi așezat pe iarbă.

— Parcă-mi spunea ceva, că de nu mă'ntorc să-l iau...

Se înfioră, făcu o mișcare de renunțare cu mâna-i neputincioasă.

— Spune-le, Joe, acu poți să le spui... e tot una.

Huckleberry și Tom ascultau muți, cu ochii scoși din orbite, cum ticălosul cu inimă de piatră înșira netulburat mărturia-i mincinoasă. Clipă de clipă se aşteptau ca dumnezeu să sloboadă fulgere din cer senin asupra capului acelui păcătos. Se întrebau cu mirare până când avea să mai întârzie pedeapsa înfricoşătoare. Iar când termină și îl văzură stând în fața lor

întreg şi teafăr, şovăitoarea lor pornire de a-şi călca jurământul, pentru a salva viaţa bietului om trădat şi năpăstuit, se stinse, pieri. Era limpede că nelegiuitul se vânduse satanei. Cum puteau cuteza să înfrunte asemenea putere? Ar fi însemnat să abată asupra capetelor lor cele mai mari nenorociri.

— Dece n'ai fugit? Ce te-a făcut să te întorci aci? întrebă cineva.

— Nu ştiu ce m'a mânat, nu m'am putut împotrivi, n'am putut, gemu Potter. Am vrut să fug, da numa'n-coace mă duceau picioarele. Şi iarăşi izbucni în plâns.

Joe Indianul îşi repetă declaraţia, la fel de liniştit, câteva minute mai târziu, la anchetă — de data aceasta sub jurământ — iar băieţii, văzând că fulgerele divine tot mai întârzie, se întăriră în credinţa lor că Joe se vânduse diavolului. El devenise acum pentru ei cel mai interesant subiect de groază întâlnit vreodată. Erau ca vrăjiţi; nu-şi mai puteau lua ochii dela el. Incetul cu încetul le încolţi în minte gândul să-l pândească odată noaptea — cu nădejdea că vor da astfel ochii cu fiorosu-i stăpân.

Joe Indianul ajută la ridicarea cadavrului şi la aşezarea lui într'un camion, pentru a fi luat de acolo. Prin mulţimea înfiorată se şoptea cum că rana mai sângera puţin. Băieţii prinseră nădejdea că această împrejurare fericită ar putea îndrepta bănuiala pe calea cea bună. Desamăgirea urmă însă curând; se găsiră mulţi care să spună: „Fireşte, Muff Potter l-a lovit dela trei paşi".

Timp de o săptămână, cumplita taină şi conştiinţa încărcată îi tulburară somnul lui Tom. Odată, în timpul gustării de dimineaţă, Sid spuse:

— Măi Tom, atâta te frământi şi vorbeşti în somn, că nu mă laşi să dorm toată noaptea.

Tom se îngălbeni şi lăsă ochii în jos.

— Asta-i semn rău, spuse cu gravitate mătuşa Polly. Ce ai pe suflet, Tom?

— Nimic. Eu nu ştiu de nimic... Dar mâna băiatului tremura atât de tare, încât vărsă cana cu cafea.

— Ai început să vorbeşti nişte năzbâtii!... urmă Sid. Azi noapte ziceai: „E sânge, nu vedeţi că-i sânge?“ O ţineai aşa întruna. Şi-apoi ai zis: „Nu mă mai chinuiţi — o să spun tot ce ştiu.“ Ce să spui? Ce ştii?

Lui Tom i se făcuse negru înaintea ochilor. Acum lucrurile puteau lua cea mai neplăcută întorsătură. Dar, din fericire, îngrijorarea pieri de pe chipul mătuşii Polly. Fără să-şi dea seama, ea îi veni într'ajutor lui Tom, zicând:

— Ia mai taci şi tu! Vezi bine că visează nenorocita aia de crimă! Şi eu o visez aproape în fiecare noapte. Câteodată mă pomenesc visând că eu sunt ucigaşul!

Mary spuse că şi ea se speriase într'atâta, încât visa adesea urît. Sid se dădu bătut şi Tom o şterse cât putu mai repede. După asta, o săptămână se văită de dureri de măsele, culcându-se în fiece seară cu fălcile legate. Habar n'avea că Sid sta la pândă noapte de noapte, că adesea îi mişca din loc legătura, şi apoi, răzimat în cot, asculta o bună bucată de vreme — după care trăgea iarăşi legătura la loc. Cu timpul, Tom îşi mai veni în fire. Se plictisise de durerea de măsele şi renunţă la ea. Chiar dacă Sid izbutea să priceapă câte ceva din mormăelile lui Tom, îşi păstra pentru sine descoperirile. Pe Tom îl scotea din fire că băieţii, la şcoală, nu se mai săturau să se joace de-a ancheta, folosind stârvuri de pisici drept victime. Tom era astfel silit să-şi amintească mereu de spaima ce-l apăsa. Sid băgă de seamă că Tom nu făcea niciodată pe judecătorul de instrucţie la aceste anchete — cu toate că deobicei el era capul tuturor jocurilor noi.

Mai băgă de seamă că Tom nu făcea nici măcar pe martorul — ciudat lucru — şi vădea o mare scârbă pentru acel joc de-a ancheta; de câte ori putea, îl ocolea. Sid se minuna, dar nu spunea nimic. Nu trecu mult şi anchetele nu mai erau la modă; astfel scăpă Tom de obsesia care-l chinuia.

In această vreme de grea cumpănă, nu era zi în care Tom, pândind prilejul, să nu se apropie de ferestruica zăbrelită a închisorii, să nu-i strecoare „ucigaşului“ bunătăţile mărunte de care putea face rost. Închisoa-

rea era o şandrama mică, din cărămidă, aşezată într'o mlaştină, la marginea târgului. N'avea paznici — prea arareori era ocupată. Darurile acelea contribuiau în mare măsură să-i uşureze lui Tom cugetul. Tare ar fi dorit localnicii să-l ungă cu păcură pe Joe Indianul şi să-l poarte prin târg călare pe o prăjină, ca pe-un jefuitor de morminte! Joe era însă pentru tot târgul un personaj atât de înfricoşător, încât nu se găsea nimeni care să îndrăznească a lua conducerea acestei trebi — şi în cele din urmă oamenii se lăsară păgubaşi.

La anchetarea cazului, el avusese grijă să-şi înceapă declaraţiile cu momentul încăierării, fără a pomeni de jefuirea mormântului, care avusese loc mai înainte. Aşa încât oamenii se gândiră că e mai cuminte să se renunţe deocamdată la darea lui în judecată.

CAPITOLUL XII

Una din pricinile pentru care gândul lui Tom se mai abătuse dela taina ce-l rodea era o preocupare nouă şi plină de gravitate. Becky Thatcher nu mai venea la şcoală. Tom se luptase câteva zile cu mândria lui, încercase să nu se sinchisească, s'o uite pe Becky, dar nu izbutea. Se trezea dând târcoale pe întuneric casei tatălui ei, cu inima plină de jale. Becky era bolnavă. Dacă murea! Gândul ăsta îl umplea de disperare. Nu-l mai interesa războiul şi nici măcar pirateria. Farmecul vieţii pierise — totul era searbăd, cenuşiu. Lăsă deoparte cercul şi bâtul de cricket, nu-i mai făcea nicio plăcere să se joace. Mătuşă-sa băgase de seamă şi se îngrijoră; începu să încerce tot felul de leacuri ca să-l învioreze. Ea făcea parte din acei oameni care, pentru a însănătoşi pe cineva, se dau în vânt după doctorii brevetate şi după tot felul de metode noi. O viaţă întreagă se experimentase în acest domeniu. Cum apărea o doctorie sau o metodă nouă, ardea de nerăbdare s'o încerce — nu pe pielea ei — căci ea nu era niciodată bolnavă — ci pe pielea oricui se nimerea să-i fie la îndemână. Citea regulat toate

revistele de „sănătate" şi toate înşelătoriile frenologice care apăreau. Neştiinţa lor solemnă îi pria ca peştelui apa. Credea ca'n evanghelie în toate prostiile de care erau pline acele broşuri — despre aerisire, despre cum să te culci şi cum să te scoli, ce să mănânci şi ce să bei, câtă mişcare să faci, ce dispoziţie sufletească să-ţi impui şi ce îmbrăcăminte să porţi. Nu băga niciodată de seamă că revistele ei de igienă din luna în curs răsturnau tot ce recomandaseră cu o lună mai înainte. Era naivă şi încrezătoare, şi astfel cădea lesne în capcana oricărei reclame. Aduna laolaltă tot arsenalul revistelor şi doctoriilor ei înşelătoare şi, astfel înarmată, oficia ca o vrăjitoare, aducând iadul pe urmele ei, dar neîndoindu-se o clipă că e un înger alinător, care dărueşte aproapelui suferind balsamul tămăduirii.

Acum era la modă hidroterapia. Starea jalnică în care se afla Tom fu pentru mătuşă-sa Polly un prilej căzut din cer să experimenteze noua metodă. In fiecare dimineaţă îl silea pe băiat să iasă din aşternut de cum mijea de ziuă şi, punându-l să stea în picioare în şopron, îl înneca într'un potop de apă rece. După asta îl fricţiona cu un ştergar aspru ca o răzătoare, până îl aducea iar în simţiri ; apoi îl înfăşura într'un cearceaf ud şi-l lăsa, împachetat între pături, „să năduşească şi sufletul din el" şi „să-i iasă prin piele toată răutatea din inimă", cum spunea Tom.

Cu toate acestea, băiatul era din zi în zi mai tăcut, mai palid şi mai abătut. Mătuşa adăugă tratamentului băi fierbinţi, băi de şezut, duşuri şi băi de cadă. Tom — de unde ? — tot mohorît rămânea, ca un dric. Atunci, mătuşa începu să combine hidroterapia cu o dietă severă de fulgi de ovăz şi foi de muştar. Calcula puterea de absorbţie a băiatului ca pe a unui hârdău, şi zilnic îl umplea până la refuz cu leacuri atotvindecătoare.

Dela un timp, lui Tom nu-i mai păsa de „tratamentele" acestea, fapt care o îndurera nespus pe biata bătrână. Ea îşi spuse că „nepăsarea" lui Tom trebuia înfrântă cu orice preţ. Atunci, pentru prima oară auzi de medicamentul numit „moartea durerilor". Comandă numaidecât o probă. Gustă doctoria şi inima i se um-

plu de mulţumire. Era foc şi văpaie, sub înfăţişare de lichid. Renunţă la hidroterapie şi la toate celelalte şi-şi puse toată nădejdea în „moartea durerilor". Îi dete lui Tom o linguriţă din leacul miraculos, apoi înfrigurată aşteptă rezultatul. Ingrijorarea i se risipi într'o clipă şi sufletul ei tulburat îşi regăsi liniştea, căci „apatia" lui Tom se spulberase. Pe foc să-l fi pus mătuşa, şi băiatul tot nu s'ar fi arătat mai plin de vioiciune.

Tom înţelese că era timpul să-şi vină în fire; felul ăsta de viaţă o fi fost el romantic în clipele acelea de amărăciune; dar acum nu mai mergea, trebuia să termine cu viaţa asta searbădă şi plină de necazuri. Fel de fel de planuri îi treceau prin minte; în cele din urmă, îi dădu în gând să se prefacă ahtiat după „moartea durerilor". Cerea atât de des doctoria, încât începuse s'o plictisească pe mătuşă. Până când, obosită, mătuşa Polly îi spuse să şi-o ia singur şi să n'o mai bată la cap. Să fi fost vorba de Sid, nicio bănuială n'ar fi umbrit bucuria bătrânei; dar fiindcă la mijloc era Tom, mătuşa intră numaidecât la idei. Deaceea, începu să supravegheze pe furiş sticla. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că într'adevăr conţinutul scădea. Cum să-i treacă prin gând că Tom îngrijea sănătatea unei crăpături din duşumeaua salonului?

Intr'o zi, Tom tocmai trata crăpătura cu porţia de doctorie, când se apropie de el motanul cel galben al mătuşii, torcând, privind cu jind linguriţa şi rugându-se să-i dea şi lui să guste.

Tom îl preveni:

— Mă Petrică, să n'o iei dacă n'ai neapărată nevoie.

Dar Petrică îi dădu a înţelege că avea neapărată nevoie.

— Eu zic să te gândeşti bine.

La care Petrică răspunse că se gândise bine.

— Ei, dacă vrei cu tot dinadinsul — ce să-ţi fac — să-ţi dau, ca să nu crezi că-s sgârcit; da dacă nu ţi-o place, să n'ai nicio pretenţie; cum îţi aşterni, aşa dormi.

Petrică încuviinţă, cu un miorlăit, Tom îi căscă gura, îi vărsă pe gât „moartea durerilor", Petrică sări în

sus doi metri, scoase un strigăt sălbatic de luptă și se năpusti val-vârtej împrejurul camerei, pocnindu-se cu capul de mobile, răsturnând glastrele cu flori, răvășind totul în cale și făcând o harababură nemaipomenită. După asta, se ridică pe labele dinapoi și, în culmea fericirii, începu să umble ca la paradă, cu capul într'o parte, strigând sus și tare nepotolita-i bucurie. Apoi iar o sbughi, dând de câteva ori ocol camerei, răvășind și nimicind totul în cale. Mătușa Polly intră tocmai la timp, pentru a-l vedea executând câteva salturi duble, scoțând un chiot puternic de adio și sburând, prin fereastra deschisă, cu rămășițele glastrelor de flori după el. Mătușica încremenise în prag, privind nedumerită pe deasupra ochelarilor; Tom se tăvălea pe jos, prăpădindu-se de râs.

— Tom, ce naiba are cotoiul ăsta?

— De un'să știu eu, mătușico? îngăimă Tom printre hohote de râs.

— Doamne sfinte! De când sunt, n'am văzut așa ceva. Ce-a pățit, ia spune?

— Habar n'am, tușă Polly; așa fac pisicile când sunt vesele.

— Nu zău, așa fac?

Tom abia acum desluși în glasul mătușii ceva care-l neliniștea.

— Da, tușă. Adică, așa zic eu.

— Daaa?

— Da, sigur că da.

Intre timp mătușa se aplecase și tot căuta ceva pe jos. Tom o pândea cu o atenție plină de îngrijorare. Când ghici ce o preocupa, era prea târziu. De sub marginea cuverturii de pat, se vedea coada linguriței, care-l dăduse de gol. Mătușa Polly apucă lingurița și i-o băgă sub nas. Tom se făcu mic și lăsă ochii în jos. Mătușa Polly îl ridică, așa cum avea obiceiul, de-o ureche, și-l ciocăni sdravăn în cap cu degetarul.

— Bine, musiu, ce-ți veni să te porți așa c'o biată lighioană fără putere?

— Mi-era milă de el, că n'are nicio mătușă.

— N'are nicio mătușă? Neghiobule! Ce tot îndrugi acolo? Ce-are a face asta?

— Cum să n'aibă a face ? Are foarte bine ! Păi dacă avea şi el o mătuşă, îl doftoricea ea ! Ii ardea ea maţele cu „moartea durerilor". Nu-i era mai milă de-o lighioană ca de-o fiinţă omenească !

Pe mătuşa Polly o cuprinse fără de veste căinţa. Deodată lucrurile îi apărură într'o nouă lumină : ce era cruzime faţă de o pisică s'ar fi putut să fie cruzime şi faţă de un băieţel. I se muie inima ; îi părea rău. Ochii îi lăcrimară puţintel. Punând mâna pe creştetul lui Tom, spuse blând :

— Tom, eu nu ţi-am vrut decât binele ! Zău că ţi-a făcut bine doctoria, Tom !

Tom înălţă privirea spre ea, cu o seriozitate prefăcută, prin care răzbătea licărirea unui zâmbet.

— Ştiu că mi-ai vrut numai binele, mătuşică. Şi eu i-am vrut binele lui Petrică. Şi zău că şi lui i-a făcut bine doctoria. Nu l-am văzut niciodată aşa vioi.

— Hai, piei din ochii mei, până nu mă scoţi iar din sărite. Incearcă să fii şi tu odată băiat detreabă. Şi nu mai lua doctoria !

Tom sosi la şcoală cu mult înainte de începerea lecţiilor. Se observase că acest lucru ciudat se petrecea zilnic, dela o vreme. Iar acum, după obiceiul ce-l prinsese de curând, stătea în curtea şcolii, pe lângă poartă, în loc să ia parte la jocurile celorlalţi. Spunea că e bolnav ; aşa şi arăta. Se uita niznai, când într'o parte, când într'alta ; dar adevărul era că supraveghia foarte atent drumul care urca spre şcoală. Curând îl zări pe Jeff Thatcher. Tom se lumină la faţă ; îl privi o clipă lung, încordat, apoi întoarse capul, plin de mâhnire. Când Jeff Thatcher ajunse în dreptul lui, intră în vorbă cu el, căutând cu dibăcie să aducă vorba de Becky, dar aiuritul de Jeff nici nu băgă de seamă. Şi în tot acest timp, Tom nu-şi mai lua ochii dela drum. Oridecâteori se ivea vreo rochiţă fluturând în mers, inima începea să-i bată cu putere, şi ce ciudă pe el când îşi dădea seama că se înşelase, că nu era Becky ! In cele din urmă, cum nu se mai zărea nicio rochiţă, Tom pierdu orice nădejde şi se prăbuşi într'o neagră melancolie. Intră în clasa goală şi se aşeză la locul lui, pregătit sufleteşte să sufere o veşnicie. Dar tocmai în

clipa aceea se mai ivi în poartă o rochiță și Tom sări ca ars. In clipa următoare era în curte, chiuind ca un sălbatic, râzând, urmărindu-i pe ceilalți băieți, sărind gardul cu o îndrăzneală nemaipomenită, mai-mai să-și frângă oasele, făcând tumbe și sprijinindu-se când în mâini, când în cap — pe scurt, executând toate actele de vitejie ce-i dădeau prin gând și trăgând mereu cu coada ochiului la Becky Thatcher, să vadă dacă ea îl bagă în seamă. Dar Becky părea că nu observă nimic ; nici nu se uita la el. Oare era cu putință să nici nu-l fi văzut măcar ? Atunci Tom își mută arena de demonstrație în imediata ei vecinătate. Dete buzna înainte cu chiote fioroase de luptă, îi smulse unui băiat șapca din cap, i-o aruncă pe acoperișul școlii, năvăli ca un vârtej într'un grup de băieți, împrăștiindu-i în toate părțile, și la urmă căzu lat chiar sub nasul lui Becky — cât p'aci s'o trântească. Ea se întoarse, cu nasul în vânt. O auzi spunând :

— Hm ! deștepți ce se mai cred unii ! Fac pe grozavii, doar-doar le-o da cineva atenție !

Tom se înroși ca para focului. Abia se ridică de pe jos, furișându-se, plouat și cu inima sdrobită.

CAPITOLUL XIII

Acum, Tom se hotărîse definitiv. Era abătut și desnădăjduit din cale afară. Își spunea că e un băiat părăsit și făr'de prieteni, că nimeni nu-l iubea. S'or căi, poate, când or auzi la ce-l împinseseră. El unul încercase să fie băiat detreabă, să păşească pe calea cea bună, dar cei din jur mereu i se puseseră deacurmezișul. Bine ! Dacă voiau cu tot dinadinsul să scape de el, fie și-așa !... Tot pe el or să-l scoată vinovat de urmări, și n'aveau decât. Nici nu se putea altminteri. El, sărmanul, singur pe lume, ce drept avea să se plângă ? Da, da, până la urmă, ei îl siliseră să facă pasul ăsta și a lor e vina dacă de aci înainte va duce o viață destrăbălată. Altă cale nu-i rămânea.

Tot vorbindu-şi aşa, coborîse mult la vale pe Drumul Poienei şi auzea slab, din depărtare, sunetul clopoţelului care vestea şcolarilor începerea lecţiilor. Il podidiră lacrimile la gândul că în veci n'avea să mai audă acest sunet prietenos, atât de bine cunoscut urechii sale. Era cumplit — dar n'avea încotro. De vreme ce-l alungau în lumea mare, lume rece şi haină, el nu putea decât să se supună — dar îi ierta pe toţi. Aci, sughiţurile de plâns se înteţiră.

Tocmai atunci îi ieşi în cale bunul său amic Joe Harper — cel mai apropiat tovarăş de şcoală şi băiatul de care îl lega prin jurământ o veşnică prietenie. Joe avea căutătura aspră şi se vedea cât de colo că în sinea lui urzea un plan mare şi sumbru. De bună seamă, se întâlniseră aci „două inimi într'un gând." Ştergându-şi ochii cu mâneca, Tom începu să îngaime, bocind, că el se hotărîse să scape de asuprirea şi de lipsa de înţelegere de acasă, să-şi ia lumea în cap şi să nu se mai întoarcă în vecii vecilor — exprimându-şi în cele din urmă nădejdea că Joe nu-l va da uitării.

Dar numaidecât îşi dădu seama că şi Joe avea de gând să-l roage acelaş lucru ca şi el ; că deaceea pornise pe urmele lui. Il bătuse maică-sa pentrucă mâncase, cică, nişte smântână, din care el nici nu gustase ; habar n'avea de smântâna aia. De bună seamă că se săturase maică-sa de el şi-acu voia să-l silească să plece 'n lume. Dacă aşa îi era voia, el ce putea face decât să se supună ! Spera că ea va fi fericită şi că nu se va căi niciodată de a-şi fi alungat sărmanul băiat în lumea haină, să pătimească şi să moară printre străini.

Cum umblau aşa alături, amărîţi, cei doi băieţi reînnoiră legământul să se ajute totdeauna şi fraţi să-şi fie, nedespărţindu-se până ce moartea n'avea să le închidă ochii, izbăvindu-i de toate. După asta începură să ticluiască la planuri. Joe înclina să se facă sihastru, să-şi ţină zilele cu pâine uscată, departe în vreo peşteră, şi să moară cândva de frig, mizerie şi inimă rea. După ce-l ascultă însă pe Tom, recunoscu că sunt într'adevăr câteva avantaje serioase în viaţa de tâlhar şi consimţi să se facă pirat.

Vreo cinci kilometri mai la vale de St. Petersburg, într'un loc unde fluviul Mississipi n'avea nici doi kilometri lățime, se afla o insulă lungă și îngustă, împădurită, în capul căreia era un banc de nisip, cu apa mică. Insula aceasta era un loc de întâlnire foarte potrivit. Era nelocuită și așezată departe, către malul celălalt, în dreptul unei păduri dese, aproape pustii. Așa dar, insula Jackson fu aleasă ca sălaș. Asupra cui anume aveau să-și exercite pirateriile nu s'au gândit o clipă. S'au dus să-l caute pe Huckleberry Finn, care li s'a alăturat fără zăbavă, căci lui, orice carieră îi era tot una ; n'avea nicio predilecție. Apoi se despărțiră, cu gândul să se reîntâlnească într'un loc singuratic, pe malul apei, la vreo trei kilometri mai sus de târg, la ceasul preferat, care era miezul nopții. Știau acolo o plută mică din bușteni, pe care aveau de gând s'o captureze. Urma s'aducă fiecare undiți și cârlige și orice fel de provizii ce le puteau fura cât mai pe ascuns și misterios, cum se cuvine unor nelegiuiți. Nici nu se sfârșise după-amiaza, și toți trei avuseseră plăcerea să răspândească știrea că, în curând, „o s'audă târgul ceva..." Cei cărora li se dăduse a înțelege pe de departe că se va întâmpla ceva nemaipomenit, fuseseră preveniți să nu sufle o vorbă și s'aștepte.

Pe la miezul nopții, Tom sosi cu o bucată de șuncă fiartă și cu alte câteva mărunțișuri, și se opri într'un desiș de lăstari, la marginea unei râpe care domina locul de întâlnire. Cerul era înstelat ; și peste tot o tăcere adâncă. Fluviul, ca un șarpe imens, dormea liniștit. Tom ciuli urechea câtăva vreme, dar niciun sunet nu tulbura tăcerea. Atunci fluieră, încet și limpede. De sub râpă, veni răspuns. Tom mai fluieră de două ori ; i se răspunse în acelaș fel. Apoi un glas rosti cu fereală :

— Cine-i acolo ?

— Tom Sawyer, Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase. Voi cine sunteți ?

— Huck Finn, Mână Insângerată și Joe Harper, Spaima Mărilor.

Tom spicuise aceste nume din cărţile lui preferate.

— Bine. Parola !

Şi-atunci, în tăcerea neagră a nopţii, acelaş cuvânt fioros se înnălţă din două guri deodată, într'o şoaptă aspră :

— *„Sânge!“*

Apoi Tom svârli şunca peste marginea râpei şi se lăsă şi el după ea, sgâriindu-se puţin în această sforţare şi sfâşiindu-şi straiele. Dealungul malului era o cărare uşoară, lină, sub râpă, fără greutăţi şi primejdii atât de preţuite de un pirat.

Spaima Mărilor adusese o halcă de slănină şi abia mai mergea de grea ce era. Finn, Mâna Insângerată, furase o tigaie şi o mulţime de frunze de tutun, pe jumătate uscate, şi mai adusese şi câţiva coceni de porumb, ca să facă lulele. Dar niciunul din piraţi nu fuma, nici nu „mesteca“ tutun, afară de el. Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase era de părere că nu avea niciun rost să înceapă „aventura“ fără să aţâţe mai înainte un foc. Era un gând înţelept, chibriturile fiind pe atunci aproape necunoscute prin meleagurile acelea.

Deodată, văzură un foc fumegând pe o plută mare, cam la o sută de metri mai la vale; se furişară până acolo să fure un tăciune aprins, prilej să ia parte la o aventură grozavă. Din când în când, se opreau brusc, sâsâind, cu degetul pe buze, înaintau prudent, cu mâinile pe mânerele unor pumnale închipuite şi porunceau în şoaptă, înfricoşător, să i se „împlânte tăişul până'n plăsele“ dacă „vrăjmaşul“ clinteşte cumva, căci „numai morţii tac“. Ştiau prea bine că plutaşii erau plecaţi cu toţii în târg şi stăteau la taifas prin prăvălii, sau la câte un păhărel — dar asta nu era o scuză pentru a nu respecta regulile pirateriei.

Apoi o luară numaidecât în larg, Tom la comandă, Huck la rama din urmă şi Joe la cea dinainte. Tom sta în picioare în mijlocul plutei — încruntat, cu braţele încrucişate — şi dădea comenzile în şoaptă, grav :

— Cârmiţi şi aduceţi-o în vânt !

— S'a'nţeles, căpitane !

— Drept, dre-e-e-pt!
— E drept, căpitane!
— Lăsați să mai meargă un cart!
— S'a făcut, căpitane!

Cum băieții îndreptau întruna pluta spre mijlocul apei, nimeni nu se îndoia că aceste comenzi erau date doar de formă și nu aveau pretenția să însemne ceva.

— Ce pânze avem întinse?
— Velele mari, gabierii și flocurile, căpitane!
— Ridicați rândunicile! Întindeți sus, neisprăviților! La catargul din proră! Hai, iute, acum să vă văd!
— Da, da, căpitane!
— Scoborîți sburătorii! La scote și la brațe! *Acum,* băieți!
— S'a'nțeles, căpitane!
— Cârma sub vânt — toată la babord! Atențiune — să o îndreptați când va veni la drum! Babord, babord! *Acum,* băieți, să vă văd — cu putere! Dre-e-e-pt!
— E drept, căpitane!

Pluta trecuse dincolo de mijlocul râului. Băieții îi puseră capul drept în firul apei și încetând lopătatul gustară un pic de răgaz. Apele erau scăzute, astfel încât curentul n'avea o iuțeală mai mare de patrucinci kilometri. In următoarele trei sferturi de oră, rar se mai auzea câte o vorbă. Iată că pluta trecea acum prin fața târgului îndepărtat. Doar sclipirile a douătrei luminițe îi arătau așezarea. Dincolo de întinderea nelămurită și vastă a șuvoiului împodobit cu nestematele stelelor, târgul dormea pașnic, neștiutor de fapta senzațională care se petrecea la câțiva kilometri de el. Răzbunătorul Negru sta liniștit, cu brațele încrucișate, „aruncând o ultimă privire" spre locul fostelor sale bucurii și recentelor sale suferințe și dorind ca „ea" să-l poată vedea acum, pe puntea unei nave ce plutea pe valurile mării deslănțuite, înfruntând primejdia și moartea cu inima neînfricată și mergând spre pieire cu un zâmbet amar pe buze. Era un fleac pentru imaginația lui, să mute insula Jackson dincolo de orizontul târgușorului, așa încât își arunca „ultima privire" cu inima frântă și mulțumită. Cei-

lalți piraţi aruncau şi ei „ultime priviri". Cu toţii aruncară priviri atât de lungi, încât mai-mai să-i abată curentul din direcţia insulei. Şi-au dat seama însă la timp de primejdie şi au cârmit, reuşind astfel s'o evite. Cam pe la ceasurile două dimineaţa, pluta atinse pământul pe bancul de nisip ce se găsea la vreo două sute de metri mai sus de capul insulei. Băieţii trecură în picioare prin apa mică a bancului, spre insulă şi înapoi, până sfârşiră de cărat pe uscat toată încărcătura lor. Parte din echipamentul plutei consta dintr'o prelată veche, pe care o întinseră în chip de cort într'un colţ al zăvoiului, ca să-şi adăpostească proviziile, urmând ca ei să doarmă, pe vreme frumoasă, sub cerul liber, cum le şade bine unor piraţi.

La adăpostul unui buştean mare, aţâţară un foc în adâncul întunecos al pădurii; prăjiră apoi pentru cină nişte slănină la tigaie şi dădură gata jumătate din provizia de turtă de mălai. Li se părea o petrecere straşnică să se ospăteze astfel, în deplină libertate, în pădurea virgină a unei insule neumblate, departe de hărţuelile lumii, şi se hotărîră să nu se mai întoarcă niciodată printre oameni civilizaţi. Flăcările focului le luminau feţele şi aruncau reflexe roşietice pe trunchiurile copacilor care alcătuiau coloanele templului lor din pădure, pe frunzişul lucios şi pe iedera ce unduia în ghirlande. După ce au dat gata cea din urmă felie de slănină rumenită şi au înghiţit şi ultima fărâmă de turtă de mălai, s'au tolănit pe iarbă, cuprinşi de o adâncă mulţumire. Ar fi putut găsi un loc mai răcoros, dar nu se îndurau să se lipsească de tabloul atât de romantic al focului de tabără.

— Nu-i aşa că-i frumos? zise Joe.

— Pe cinste, răspunse Tom.

— Ce-ar zice băieţii dacă ne-ar vedea?

— Ce-ar zice? Ar da orice să fie şi ei aci — tu ce crezi, Hucky?

— Aşa zic şi eu, fu de părere Huckleberry. In tot cazu, mie-mi place. Mai bine ca aşa, nici că se poate! Eu, ştiţi, nu prea mănânc pe săturate, şi unde mai pui că aci nu poate să vină nimenea să te'nhaţe şi să te ia la bătaie.

— Așa viață zic și eu, spuse Tom. Mai întâi că nu ești silit să te scoli cu noaptea'n cap, să te duci la școală, să te speli și toate alea, care de care mai plicticoase și neroade. Vezi, Joe, că un pirat n'are nicio treabă, când e pe uscat, pe când un pustnic trebue să se tot roage, și apoi n'are niciun fel de distracție, orice-ai zice, așa, singur cuc.

— Da, ai dreptate, asta așa e, încuviință Joe, da vezi că nu prea mă gândisem eu mult la treaba asta. Da acu, când știu cum e, mai bine că m'am făcut pirat.

— Vezi tu — urmă Tom — în zilele noastre lumea nu prea se mai dă în vânt după pustnici, ca'n vremurile de demult, da piratu e totdeauna respectat. Și-apoi, un pustnic vrea, nu vrea, trebue să doarmă pe locul ăl mai tare pe care-l găsește, trebue să poarte straie de sac și să-și pună cenușă în cap, și să stea afară în ploaie, și...

— Da dece trebue să poarte straie de sac și să-și puie cenușă'n cap ? întrebă Huck.

— Habar n'am. Da așa trebue. Așa fac pustnicii totdeauna. Dacă te faci pustnic, musai să faci așa.

— Să fiu al dracului dac'aș face eu așa, spuse Huck.

— Păi da cum — ce-ai face ?

— Habar n'am. Da atâta știu că n'aș face una ca asta.

— Ei, și tu, Huck ! N'auzi că-i musai ? Cum ai face altminteri ?

— Ei, uite-așa, n'aș răbda. Aș fugi.

— Ai fugi ! Bravo ție, halal de-așa pustnic — te-ar arăta lumea cu deștiu.

Mână Insângerată nu răspunse, având o îndeletnicire de mai mare folos. Isprăvise de scobit un cocean de porumb și îi potrivea o coadă dintr'o tulpină de buruiană. Indesă tutun în scobitură, apăsă înăuntru un cărbune aprins și slobozi pe nas un nor de fum aromat. Era în al nouălea cer. Ceilalți pirați îl invidiau pentru acest năravi ispititor și hotărîră pe tăcute să-l deprindă și ei cât de curând. După un răstimp, Huck vorbi :

— Da piraților cam ce fac ?

Tom îi răspunse:

— A, piraţii numa'ntr'o petrecere o duc — capturează corăbii şi le dau foc, iau banii şi-i îngroapă în locuri groaznice, în insula lor, unde sânt stafii şi alte d'alea, de le păzesc, omoară oamenii de pe vase — îi pun să sară'n mare cu ochii legaţi.

— Şi pe femei le duc pe insulă — spuse Joe — pe femei nu le omoară.

— Nu — încuviinţă Tom — pe femei nu le omoară — sânt prea mărinimoşi ca să facă una ca asta. Şi apoi femeile-s totdeauna frumoase.

— Şi să vezi ce mai straie poartă! Numa' aur şi argint şi brelante, adăugă Joe înfierbântându-se.

— Cine? întrebă Huck.

— Ei, cine? Piraţii!

Huck îşi inspectă sdrenţele cu luare aminte şi desamăgit.

— Păi în ţoalele mele nu prea am eu mutră de pirat — rosti el, cu părere de rău — da altele n'am!

Ceilalţi băieţi îi spuseră însă că îmbrăcămintea frumoasă avea să vină destul de curând după ce-şi vor începe pirateria. I-au dat a înţelege că bietele sale sdrenţe erau destul de bune pentru început, deşi piraţii bogaţi îşi începeau deobicei cariera cu o garderobă potrivită.

Treptat, convorbirea se stinse şi somnul prinse a se furişa printre genele micilor fugari.

Mână Insângerată a lăsat să-i scape luleaua şi a căzut într'un somn adânc, cu inima împăcată şi trupul trudit. Spaima Mărilor şi Negrul Răzbunător al Mărilor Vijelioase au adormit ceva mai greu. Şi-au spus rugăciunile în gând şi culcaţi, de vreme ce nu era nimeni care să-i silească să îngenunche şi să se roage tare. De fapt, ar fi avut chef să nu le spună deloc, dar se temeau să meargă chiar atât de departe, ca nu cumva să se abată asupră-le, din ceruri, un trăsnet din senin. Apoi au lunecat până la hotarul somnului şi-au zăbovit acolo — căci între timp se înfiinţase un oaspe nepoftit, care nu se lăsa alungat. Era conştiinţa. Mai întâi au simţit o teamă nelămurită că făcuseră rău fugind, apoi şi-au amintit de carnea furată; şi-

abia atunci a început chinul adevărat. Au încercat să-l înlăture, amintind conştiinţei lor de câte şi de câte ori nu şterpeliseră zaharicale şi miere, dar conştiinţa nu se lăsa înduplecată cu asemenea şubrede argumente.

Până la urmă, vrând-nevrând au rămas cu părerea că era furtişag nevinovat să-ţi iei singur din cămară dulciuri, însă hoţie în toată regula să iei slănină şi şuncă şi alte asemenea provizii — în biblie era o poruncă care oprea astfel de fapte. Aşa încât au luat în sufletul lor hotărîrea că atâta vreme cât se vor ţine de această meserie, să n'o mai spurce cu păcatul hoţiei. După asta, conştiinţa le-a îngăduit un răgaz şi aceşti piraţi plini de ciudate contraziceri s'au cufundat într'un somn adânc şi liniştit.

CAPITOLUL XIV

Când se trezi a doua zi de dimineaţă, Tom se întrebă cu mirare unde se află. Se ridică în capul oaselor, se frecă la ochi şi privi împrejur ; apoi înţelese. Mijeau zorile, cenuşii, răcoroase, iar liniştea adâncă a pădurii îţi dădea o senzaţie înviorătoare de odihnă şi pace. Nicio frunză nu clintea, niciun sunet nu tulbura meditaţia măreţei naturi. Pe frunze şi pe firele de iarbă se înşirau ca nişte mărgele picăturile de rouă. Un strat alb de cenuşă acoperea focul şi un firicel înghirlandat de fum albastru se înălţa în văzduh. Joe şi Huck mai dormeau încă. Departe, în pădure, ciripea o pasăre ; alta îi răspundea ; curând se auzi bătaia unei ciocănitoare. Treptat, cenuşiul răcoros şi tulbure al dimineţii se lumina, şi în aceeaşi măsură creştea şi svonul pădurii. In faţa băiatului, care privea gânditor, se desfăşura minunea naturii trezindu-se şi pornind la treabă. Un viermuşor verde venea târîndu-se pe o frunză înrourată ; îşi sălta la răstimpuri în aer două treimi din trup, adulmecând iscoditor în juru-i, apoi o pornea iar la drum. „Fireşte, măsoară ceva", gândea Tom. Când

viermele se apropie de el, de bună voie, rămase neclintit ca o stană de piatră. Acu-i sporeau, acu-i piereau nădejdile, după cum gângania continua să se îndrepte spre el, sau părea că vrea să-şi schimbe direcţia. Iar când, în cele din urmă, cu trupul ondulat în aer, viermele stătu în cumpănă — o clipă de neplăcută aşteptare — şi-apoi o luă hotărît la vale, peste piciorul lui Tom şi porni într'o călătorie peste întregul lui trup, inima băiatului fu copleşită de bucurie. Asta însemna negreşit c'avea să capete un rând de haine noi — de bună seamă o uniformă de pirat. Acum iată că se ivi nu se ştie de unde un convoi de furnici care, cu sârg, începură să-şi vadă de treburile lor. Una trecu, ţinând cu bărbăţie în braţe un păianjen mort, de cinci ori mai mare decât ea, şi-l cără drept în sus, pe un trunchi de copac. O mărioară stropită cu pete cafenii se căţără pe ameţitoarea înălţime a unui fir de iarbă. Tom se aplecă până la ea şi-i spuse la ureche :

— Hai Măicuţă-Mărioară,
Sboară, nu mai sta !
Ţi-a luat foc bordeiul,
Copilaşii-s singurei,
Du-te iute de vezi ce-l ?

iar mărioara îşi luă sborul şi se duse glonţ să vadă ce se întâmplase. Tom, care ştia bine cât de mult se teme de foc gâza astă, nu se miră ; de câte ori nu o păcălise el aşa. După aceea veni o lăcustă care părea că vrea să-şi smulgă capul; Tom o atinse, ştiind că ea îşi va strânge picioruşele pe lângă trup şi se va preface moartă. Intre timp, păsărelele cântau cât le ţinea gura. Un graur se lăsă din sbor într'un copac deasupra capului lui Tom şi începu să îngâne, în triluri, toate cântecele vecinelor, petrecând, pare-se, de minune. O gaiţă ţipător colorată săgetă din senin — fulger cu flacără albastră — şi se opri pe o ramură, atât de aproape, încât băiatului i se părea c'ar fi putut s'o atingă cu mâna. Işi ţinea capul într'o parte şi-i privea pe străini cu o curiozitate arzătoare. O veveriţă cenuşie şi o dihanie din neamul vulpilor se apropiau,

ţopăind cu paşi mărunţei şi repeziţi, se aşezau din când în când în coadă, priveau cu luare aminte spre băieţi şi sporovăiau în limba lor. Sălbăticiunile acestea de bună seamă că nu mai văzuseră vreo fiinţă omenească şi nu prea ştiau dacă trebue să se teamă ori ba. Natura întreagă se trezise acum deabinelea şi era în mişcare; pretutindeni, suliţi lungi de soare străpungeau frunzişul des; câţiva fluturi intrară şi ei în scenă, fâlfâind din aripioare.

Tom îi trezi din somn şi pe ceilalţi piraţi şi cu toţii o sbughiră chiuind. Nu trecu un minut şi, goi puşcă, se fugăreau şi se rostogoleau unii peste alţii prin apa mică şi limpede a bancului cu nisip alb. Nu le era câtuşi de puţin dor de târguşorul care dormea în depărtare, dincolo de vasta întindere a apei. Pluta dispăruse, luată de vreun curent neaşteptat sau de vreo uşoară creştere a apelor fluviului; dar asta nu făcea decât să le sporească bucuria; aşa nu mai aveau nicio legătură cu lumea civilizată.

Se întoarseră la tabără nespus de împrospătaţi, cu inimile voioase şi cu o poftă de mâncare cumplită. In curând, focul ardea iarăşi cu vâlvătăi. Huck descoperi în apropiere un izvor cu apă limpede, rece, şi băieţii îşi făcură numaidecât ceşti din frunze mari de stejar şi de arţar, simţind că apa, îndulcită astfel cu aroma codrului sălbatic, va înlocui perfect cafeaua cu lapte. Pe când Joe tăia feliile de slănină pentru gustarea de dimineaţă, Tom şi Huck îi spuseră să aştepte o clipă. Plecară către un ascunziş ademenitor al malului, unde-şi svârliră undiţele. Numaidecât se văzură răsplătiţi. Nici nu avusese timp Joe să-şi piardă răbdarea, că ei se şi înapoiaseră cu o ştiucă frumoasă, cu două plătici şi cu un crăpuştean — provizie îndestulătoare pentru o întreagă familie. Au fript peştele laolaltă cu slănina şi s'au minunat; niciodată nu li se păruse mâncarea de peşte atât de gustoasă. Nu ştiau că peştele de apă dulce, cu cât e mai degrabă pus la foc, după ce a fost prins, cu atât e mai gustos; nici nu prea şi-au bătut capul să cugete ce gust bun dau mâncării dormitul afară, mişcarea în aer liber, scăldatul şi foamea, foamea sălbatică.

După gustare au trândăvit la umbră, în vreme ce Huck a tras o pipă, apoi au pornit în pădure, într'o expediție de explorare. Umblau mereu înainte, fără țintă și plini de voie bună, sărind peste trunchiuri putrede, străbătând tufișuri încâlcite, trecând printre măreții domnitori ai pădurii învăluiți din creștet până'n pământ cu o bogată mantie de viță sălbatică. Dădeau pe alocuri peste încântătoare poieniție ascunse, așternute cu iarbă deasă și bogat împodobite cu flori.

Găseau nenumărate lucruri care le stârneau încântarea, dar nimic nu-i mira. Descoperiră că insula avea vreo cinci kilometri lungime și vreo patru sute de metri lățime și că n'o despărțea de malul celălalt decât un canal îngust, care să tot fi avut vreo douăzeci de metri. Cam la un ceas odată, se scăldau și înnotau, așa încât abia pe la mijlocul după-amiazii se intoarseră iar la tabără. Erau prea flămânzi pentru a zăbovi cu pescuitul, dar se ospătară din belșug cu slănină rece și-apoi se tolăniră la umbră, să mai stea de vorbă. Vorba începu însă curând a lâncezi, apoi se istovi cu totul. Liniștea gravă care se așternuse peste pădure, senzația de singurătate, începeau să se răsfrângă în sufletele băieților. Căzură pe gânduri. Un fel de dor nelămurit li se furișă în inimi; curând, se înfiripă, tulbure: era dorul de casă care încolțea. Până și Finn Mână Insângerată visa la treptele lui de acasă și la butoaiele goale. Dar niciunul nu avea curajul să-și dea gândul pe față, atât de rușinoasă li se părea slăbiciunea asta.

De câtăva vreme băieții își dădeau seama nedesluțit de un anumit sgomot, care venea din depărtare, cum îți dai seama uneori de ticăitul ceasornicului — fără să-l auzi lămurit. Acum, iată că acel sgomot ciudat se întărea, silindu-i să caute să-l înțeleagă. Băieții au tresărit, s'au uitat unul la altul, apoi au început să asculte cu încordare. Vreme îndelungată, peste tot domni o tăcere adâncă, neîntreruptă, apoi, o bubuitură surdă, mohorîtă, străbătu întinderea apei, venind din depărtare.

— Ce-o fi asta?! exclamă Joe, cu vocea scăzută.

— Mă'ntreb și eu ce să fie, spuse Tom în șoaptă.

— Tunet nu-i, zise Huckleberry, sfios şi înfiorat, că tunetu...

— Huck! îl întrerupse Tom, nu vorbi, mai bine ascultă!

Aşteptară un timp care li se păru nesfârşit. Apoi, aceeaşi bufnitură surdă tulbură liniştea gravă.

— Să mergem să vedem!

Au sărit în picioare şi au zorit spre malul din dreptul târgului. Dând la o parte tufişurile, s'au uitat pe apă. Vaporaşul de curse plutea cam la un kilometru şi jumătate mai la vale de târguşor, dus de curent. Puntea cea mare părea înţesată de lume. In jurul vaporaşului se vedeau o mulţime de bărci, vâslind încoace şi încolo sau plutind duse de curent, dar băieţii nu puteau desluşi ce făceau oamenii din bărci. Deodată, din coasta vaporaşului ţâşni o coloană mare de fum alb; pe când se desfăşura şi se înălţa într'un nor domol, bufnitura mohorîtă de adineaori pluti din nou peste apă, până la ascultătorii noştri.

— Ştiu acu! strigă Tom, s'a înnecat cineva!

— Asta e! spuse şi Huck. Aşa au făcut ş'astă vară, când s'a înnecat Bill Turner. Trage cu tunu pe apă, ş'atunci mortu iese sus. Da, zău, ş'apoi ia nişte pâini, bagă'n ele argint viu şi le svârle pe apă — şi unde s'a înnecat careva, drept într'acolo plutesc pâinile şi taman acolo se opresc.

— Da, am mai auzit şi eu aşa ceva, spuse Joe. Da stau şi mă gândesc, cum de-o fi putând pâinea să facă una ca asta?

— A, nu-i atât pâinea — lămuri Tom — cât descântecul, da, descântecul pe care-l spun oamenii înainte de-o aruncă.

— Da n'o descântă deloc, spuse Huck. I-am văzut eu când au aruncat-o — n'a zis nimeni nimic.

— Asta mi se pare ciudat, spuse Tom. Da poate că oamenii zic descântecu'n gând. Sigur c'aşa fac. E la mintea cocoşului.

Ceilalţi băieţi fură şi ei de părere că ce spunea Tom era destul de cuminte, căci altfel, cum te-ai fi putut bizui pe-o bucată de pâine, neînvăţată de un

descântec, să se poarte cu înțelepciune, când era trimisă într'o misiune atât de serioasă ?

— Zău dacă n'aș vrea să fiu acum acolo, spuse Joe.

— Și eu la fel, zise Huck. Ce n'aș da să știu cine s'a'nnecat.

Băieții ascultau mereu și nu slăbeau din ochi apa. Deodată adevărul fulgeră prin mintea lui Tom :

— Mă băieți, acu știu, strigă el. Noi suntem înnecații !

Într'o clipă s'au simțit eroi. Iată o victorie măreață ! Li se simțea lipsa ; erau jeluiți ; se frângeau inimi din pricina lor ; se vărsau lacrimi ; amintirile răutăților săvârșite față de acești bieți copii se ridicau mustrătoare, iar vinovații erau copleșiți de zadarnice păreri de rău și remușcări; și, ce era mai măgulitor, târgul întreg nu vorbea decât de cei dispăruți și toți băieții îi invidiau pentru această faimă nemaipomenită. Asta era strașnic. La urma urmei, tot merita să fii pirat.

Când se'nseră, vaporașul se întoarse la îndeletnicirea-i obișnuită și bărcile dispărură. Pirații se înapoiară la tabără. Nu-și mai încăpeau în piele de înfumurare că dobândiseră atâta faimă, nu mai puteau de bucurie că stârniseră atâta zarvă și îngrijorare. Au prins pește, au pregătit cina și s'au ospătat, apoi au încercat a ghici, care mai de care, ce gândea și ce vorbea târgul despre dânșii. Erau foarte satisfăcuți închipuindu-și ce disperare pricinuiseră printre oameni. Dar când îi învăluiră umbrele nopții, încetară treptat a mai vorbi și rămaseră cu privirile ațintite la flăcări, duși pe gânduri. Ațâtarea trecuse ; Tom și Joe își aminteau acum că anumite persoane de acasă nu se bucurau ca ei de această petrecere strașnică. In suflet le încolțiră temeri întunecate ; erau din ce în ce mai tulburați și mai amărîți ; pe negândite, le scăpa câte un oftat. Incetul cu încetul, Joe își luă inima în dinți și căută să iscodească cam ce-ar zice ceilalți despre o întoarcere în târg la civilizație — sigur, nu chiar acuma, dar...

Cu o uitătură, Tom îl sdrobi sub disprețul său !

Huck, fără să-şi fi spus părerea, se alătură lui Tom. Atunci cel care şovăise dădu degrabă o „explicaţie", bucuros să iasă din încurcătură, cât mai puţin pătat de bănuiala că i-ar fi dor de acasă, că-i un „papă-lapte". Pentru moment, revolta de pe vas era înnăbuşită.

Pe când întunericul se adâncea, Huck prinse a moţăi şi curând începu să sforăe; după el, adormi şi Joe. Tom rămase câtăva vreme nemişcat, sprijinit în cot, supraveghindu-şi cu atenţie tovarăşii. In cele din urmă, se sculă cu băgare de seamă în genunchi şi începu să caute prin iarbă, printre reflexele jucăuşe svârlite de focul taberei. Culese de pe jos câteva bucăţi mari, aproape cilindrice, din coaja albă şi subţire a unui sicomor şi după ce le privi pe-o parte şi pe alta, alese două dintre ele. Ingenunchie lângă foc şi cu creta lui roşie scrise cu sârg şi trudă ceva pe fiecare din ele, apoi făcu una sul şi o vârî în buzunarul hainei sale, iar pe cealaltă o băgă în pălăria lui Joe, pe care o mută în apropiere de stăpânul ei. Puse deasemenea în pălărie nişte rarităţi de o valoare aproape nepreţuită, printre care o bucată de cretă, o minge de cauciuc, trei cârlige de undiţă şi una din acele bile cunoscute drept „cristal sută'n sută". După aceea se îndepărtă cu luare aminte, păşind în vârful picioarelor printre arbori, şi când simţi că nu mai putea fi auzit, o luă la fugă în direcţia vadului.

CAPITOLUL XV

Peste câteva minute, Tom străbătea apa mică a bancului de nisip, trecând-o deanpicioarele spre malul Illinois. Inainte ca apa să-i ajungă până la mijloc, făcuse jumătate din distanţă. De aci încolo curentul nu-i mai îngăduia mersul în picioare; se avântă în înnot voinicesc, spre a străbate şi suta de metri rămasă. Innota pieziş în susul apei, dar curentul îl trăgea la vale mai tare decât se aşteptase. Ajunse în cele

din urmă la mal şi apoi pluti, până găsi un loc, puţin adânc, unde ieşi din apă. Duse mâna la buzunarul hainei, se încredinţă că bucata de coajă de sicomor scăpase cu bine, apoi cu hainele şiroind de apă, o luă prin pădure, dealungul malului. Puţin înainte de ora zece, ieşi într'un luminiş, în dreptul târgului, şi văzu vaporaşul, odihnind în umbra pomilor şi a malului înalt. Sub stelele scânteietoare liniştea era deplină. Coborî deabuşilea malul, cu ochii în patru, se lăsă binişor în apă şi din trei patru mişcări de înnot ajunse la bărcuţa „de serviciu" dela pupa vasului. Se ascunse sub băncuţa vâslaşului şi aşteptă, gâfâind.

Curând, clopoţelul dogit sună semnalul şi un glas dădu ordinul de pornire. Un minut două mai târziu, botul bărcii se înălţa până la pupa vaporaşului. Călătoria începuse. Tom se bucura de norocul lui, căci ştia că era ultima cursă a vaporaşului, în seara aceea. După vreo cincisprezece minute, care i se părură un veac, sbaturile opriră şi Tom se strecură peste bord şi înnotă spre mal prin întuneric, ieşind la uscat cu vreo treizeci de metri mai jos, unde era ferit de primejdia întâlnirii cu niscaiva hoinari. Străbătu în goană nişte drumeaguri neumblate şi în curând ajunse lângă gardul din dos al mătuşă-si. Il sări, se apropie de pridvor şi privi pe fereastra iatacului, unde ardea o lumină. Văzu pe mătuşa Polly, pe Sid şi pe Mary, şi pe mama lui Joe Harper. Stăteau de vorbă, strânşi laolaltă, de partea cealaltă a patului. Patul era lângă uşă. Tom se duse la uşă şi apăsă binişor pe clanţă, apoi împinse uşurel. Uşa se crăpă puţin ; el o mai împinse cu băgare de seamă, tresărind la fiecare scârţâit ; când socoti că poate să se strecoare deabuşilea, vârî capul întâi şi porni, cu prudenţă.

— Da dece-o fi pâlpâind aşa lumânarea ? spuse mătuşa Polly.

Tom se grăbi.

— Mi se pare că s'a deschis uşa. Da, firește că s'a deschis ! Of, fel de fel de lucruri ciudate se întâmplă dela o vreme. Nu se mai termină odată. Hai, du-te şi închide-o, Sid.

Tom dispăru sub pat tocmai la vreme. Rămase lo-

culuí până i se potoli răsuflarea, apoi se târî mai aproape de mătușă-sa ; mai mai să-i atingă piciorul.

— Și cum spuneam — zicea tușa Polly — nu era rău, doar poznaș cum nu se mai află, zăpăcit și neastâmpărat din cale afară — atâta păcat avea. Da el nu-și da seama ce făcea, mititelul ; era ca un mânz. Nu voia să facă rău, avea o inimă bună ca pâinea caldă... și începu să plângă.

— Așa și Joe al meu, se ținea numai de drăcii și de pozne, da n'avea răutate 'n el nici cât negru sub unghie, era bun la inimă și iubitor cum nu se mai poate... Of, să mă ierte dumnezeu ; când mă gândesc c'am fost în stare să-l bat pentru pârdalnica aia de smântână... și ce crezi, o lepădasem chiar eu cu mâna mea, că se acrise — și-acu n'am să-l mai văd cât oi trăi ; of, of, of — băiețașul mamei, băiețaș, oropsit și necăjit ! Și mama lui Joe plângea cu sughițuri, să ți se frângă inima și mai multe nu.

— Sper că lui Tom îi e mai bine acolo unde se află — spuse Sid — dar dacă era și el mai așezat...

— Sid ! Tom simțea văpaia din privirea bătrânei, deși n'o vedea. O vorbă să nu mai rostești împotriva lui Tom al meu, acu când nu mai e printre noi ! Are dumnezeu grijă de el — nu te sinchisi tu, musiu. Vai, doamnă Harper, nu știu cum o să mă deprind cu gândul că l-am pierdut, nu știu cum o să mă deprind ! Atât de drag mi-era să-l văd, cu toate că mă chinuia adesea de credeam că-mi scoate sufletul, nemernica de mine !

— Domnul a dat, domnul a luat. Fie numele domnului binecuvântat ! Da tare-i greu — of, greu mai e ! Uite, nu mai departe ca sâmbăta trecută, Joe al meu ce crezi c'a făcut ? Mi-a asvârlit o pocnitoare drept în nas — și eu l-am bătut de l-am spetit. Să fi știut atunci ce curând... of, să-l mai văd odată făcând așa, l-aș strânge în brațe și l-aș binecuvânta.

— Da, da, da, știu ce e'n sufletul dumitale, doamnă Harper. Știu prea bine. Uite și eu... ieri, ieri pe la amiază — Tom al meu s'a apucat și i-a turnat pe gât motanului „moartea durerilor" ; biata lighioană, am crezut că dărâmă casa. Și păcătoasa de mine, dum-

nezeu să mă ierte, l-am ciocănit în cap cu degetarul; ah, băieţaşul mamei, băieţaşul mamei, cum s'a prăpădit el! Eeeh, acuma mititelul a scăpat de toate supărările. Şi cu cele din urmă vorbe care le-am auzit din gura lui, m'a mustrat...

Amintirea aceasta era de neîndurat pentru biata bătrână; îi sdrobea inima. Tom începuse să smiorcăe şi el din nas, cuprins de o milă de sine mai mare decât a tuturora. O auzea pe Mary plângând şi rostind din când în când câte o vorbă bună în amintirea lui. Începuse să aibă despre sine însuşi o părere mai aleasă ca până atunci. Totuşi, atât de mişcat era de tristeţea mătuşii, încât mai-mai că i-ar fi venit s'o sbughească de sub pat şi s'o strângă la piept (felul spectaculos în care s'ar fi desfăşurat scena i-ar fi fost foarte pe plac). Rezistă însă şi rămase locului liniştit, ascultând mai departe. Din frânturi şi aluzii înţelese că la început se credea că băieţii se înnecaseră la scăldat; apoi se descoperise lipsa micii plute; după aceea veniseră nişte băieţi şi povestiseră cum dispăruţii vestiseră că în curând „va auzi târgul ceva". Cei cu scaun la cap însăilară una cu alta şi rămaseră încredinţaţi că băieţii plecaseră cu pluta şi că aveau ei să iasă la iveală mai la vale, în târgul următor. Dar către amiază, pluta fusese găsită împotmolită în mal, la vreo opt kilometri mai la vale de târguşor — şi atunci li se spulberă toate nădejdile. Trebue să se fi înnecat — îşi ziceau oamenii — altminteri i-ar fi mânat foamea spre casă la lăsarea nopţii, dacă nu şi mai înainte. Degeaba mai căutară cadavrele, se vede că băieţii se înnecaseră tocmai în mijlocul apei; altfel, buni înnotători cum erau, ar fi izbutit să ajungă la mal. Acum era miercuri seară. Dacă până duminică nu li se găseau trupurile, orice nădejde era pierdută şi în dimineaţa aceea urma să se ţină slujba de îngropăciune. Tom se cutremură.

Doamna Harper îşi luă rămas bun cu un ultim sughiţ de plâns şi dădu să plece. Dar, mânate de acelaş imbold, cele două femei desnădăjduite se aruncară una în braţele celeilalte şi plânseră aşa câtva timp, ceeace le mai alină durerea, iar apoi se despărţiră.

Mătușa Polly se arătă cu mult mai drăgăstoasă decât îi era obiceiul, când le ură copiilor noapte bună. Sid vărsă și el câteva lacrimi, iar Mary plecă plângând din toată inima.

După aceea, mătușa Polly îngenunchie și se rugă pentru Tom. Se ruga atât de duios, cu atâta stăruință și cu atâta nespusă dragoste în vorbele și în glasul ei bătrân, tremurat, încât băiatului îi curgeau lacrimile șiroi pe obraz, cu mult înainte ca ea să fi terminat.

După ce mătușa se culcă, rămase multă vreme așa, nemișcat. Din când în când mătușa Polly scotea câte un oftat jalnic și se tot svârcolea în pat, sucindu-se mereu, când pe-o parte, când pe alta. Dar în cele din urmă se liniști; doar prin somn mai gemea puțin. Atunci băiatul se furișă de sub pat, se ridică binișor până la căpătâiul bătrânei și umbrind cu mâna flacăra lumânării, stătu și o privi îndelung. I se rupea inima de milă. Scoase din buzunar sulul de coajă de sicomor și-l așeză lângă lumânare. Dar deodată îi veni în gând ceva — șoväi, chibzuind. Când găsi o soluție mulțumitoare, fața i se lumină. Vârî repede coaja de sicomor în buzunar, se aplecă, sărută buzele veștede, apoi se îndreptă tiptil spre ușă și o închise cu grijă în urma lui.

Luă iar drumul înapoi spre debarcader, unde nu găsi țipenie de om, și păși cutezător pe puntea vasului, știind că nu era nimeni în el, afară de un paznic care totdeauna se culca pe-o ureche și dormea buștean. Deslegă barca dela pupă, se strecură în ea și în curând mânuia cu luare aminte lopețile, îndreptându-se în susul apei. Când ajunse la vreun kilometru și jumătate mai sus de târg, o luă pieziș, vâslind vârtos. Acostă cu îndemânare pe malul celălalt. Asta era o treabă cu care se obișnuise. Se simțea ispitit să captureze barca, spunându-și că ar putea fi socotită vapor și deci pradă legitimă pentru un pirat; dar știa că va fi căutată cu deamănuntul și ar fi fost descoperit. Sări așa dar pe mal și intră în pădure. Se întinse pe iarbă și se odihni o bună bucată de vreme, străduindu-se să rămână treaz, apoi luă, cu luare aminte,

drumul înapoi spre sălaş. Noaptea era pe sfârşite. Până să ajungă în dreptul bancului de nisip, se luminase deabinelea. Tom mai făcu un popas până ce soarele se înălţă bine pe cer, învăluind marele fluviu în strălucirea-i aurie ; apoi se aruncă în apă. Peste puţin se opri în pragul taberei, plin de picături de apă care i se prelingeau dealungul trupului, şi îl auzi pe Joe spunând :

— Nu, Huck, Tom nu e din ăia, pun mâna 'n foc pentru el. O să vină negreşit înapoi. N'o să dezerteze. Ştie foarte bine c'aşa ceva ar fi ruşinos pentru un pirat. Tom e prea mândru ca să facă una ca asta. Să ştii că pune ceva la cale. Mă întreb şi eu ce-o fi ?

— Bine, da lucrurile în tot cazu e ale noastre, nu ?

— Aproape, Huck, da încă nu e sigur. Răvaşul spune că sunt ale noastre dacă nu se 'ntoarce până la gustarea de dimineaţă.

— Şi iată că s'a întors ! exclamă Tom, cu un frumos efect dramatic, păşind cu măreţie în tabără.

In curând fu gata o gustare împărătească, alcătuită din slănină cu peşte şi pe când înfulecau de zor, Tom îşi povestea cu deamănuntul aventurile (înfrumuseţându-le). Când povestea se termină, toţi se simţeau viteji, nişte viteji înfumuraţi şi lăudăroşi. Mai apoi Tom se trase undeva la umbră, ca să mai tragă un pui de somn, în timp ce piraţii ceilalţi se pregăteau să pescuiască şi să facă noi explorări în insulă.

CAPITOLUL XVI

După prânz toată banda de piraţi plecă spre plaja bancului să caute ouă de broască ţestoasă. Umblau de colo până colo, vârînd beţe în nisip şi unde găseau un loc moale, se lăsau în genunchi şi scormoneau cu degetele. Uneori scoteau câte cincizeci, şaizeci de ouă dintr'o singură gaură. Erau rotunde de tot şi albe, puţintel mai mici ca o nucă. In seara aceea şi-au pregătit un ospăţ strașnic cu jumări de ouă, şi a doua

zi, vineri, altul. După gustarea de dimineaţă au plecat spre banc, chiuind şi gonind ca nebunii. S'au tot fugărit, lepădând hainele pe drum şi rămânând goi puşcă; apoi s'au sbenguit, mai departe, prin apa mică a bancului, până departe, unde începea curentul iute, care le smucea pe alocurea fundul de sub picioare, sporind mult hazul jocului. Ici-colo, se opreau roată şi îşi împroşcau cu palmele apă în obraji, apropiindu-se încet unul de altul, cu feţele întoarse, spre a se feri de stropi. La urmă se înşfăcau şi se luau la trântă până când cel mai isteţ îşi dădea la fund vecinul; atunci se cufundau cu toţii, într'un vârtej alb de picioare şi braţe şi scoteau iar capul pufnind, împroşcând, râzând şi gâfâind în acelaş timp.

Când nu mai puteau de oboseală, fugeau şi se trânteau pe nisipul uscat şi fierbinte; stăteau tolăniţi, se acopereau cu nisip; dar nu trecea mult şi iar se repezeau în apă, ca să ia joaca dela cap. In cele din urmă le dădu în gând că, în pielea goală cum se aflau, arătau aproape ca îmbrăcaţi în tricouri de circ, de culoarea pielei, aşa că au tras un cerc în nisip şi au înjghebat un circ — cu trei clovni, căci niciunul nu voia să cedeze celuilalt acest rol de frunte.

După asta au scos bilele şi au jucat cu ele tot felul de jocuri, până li s'a urît. Apoi, Joe şi cu Huck au mai înnotat, dar Tom nu cuteza; băgase de seamă că, scoţând în grabă pantalonii, îşi smulsese dela gleznă brăţara din inele de şarpe cu clopoţei. Se minuna cum de scăpase atâta vreme de cârcei, fără ocrotirea acestui talisman. Nu mai îndrăznea să intre în apă fără brăţară şi, până s'o găsească, băieţii ceilalţi, obosiţi, se pregăteau să iasă pentru a se odihni. Pe nesimţite se despărţiră, mergând fiecare într'altă parte, năpădiţi de melancolie şi aruncând dela un timp peste întinderea apei priviri lungi şi pline de jind către locul unde dormita în soare târgul. Tom se pomeni scriind în nisip, cu degetul mare dela picior, *Becky*. Şterse repede acest nume, supărat în sinea lui de atâta slăbiciune. Dar cu toate astea, îl mai scrise odată; nu se putea stăpâni. Il mai şterse odată, apoi

smulgându-se ispitei, îi chemă pe ceilalţi băieţi să stea împreună.

Joe era cufundat într'o tristeţe de moarte. Într'atâta tânjea de dor, încât mâhnirea îi ajunsese o povară de neîndurat; cât pe ce să-l podidească lacrimile. Şi Huck se întristase. Tom era tare abătut, dar se străduia să nu arate nimic. Avea o taină, pe care nu voia s'o desvălue încă; dar dacă mâhnirea asta răzvrătită nu putea s'o spulbere curând, avea să fie silit s'o dea în vileag. Prefăcându-se nespus de voios, spuse:

— Mă băieţi, fac prinsoare că pe insula asta au mai fost piraţi. Hai s'o mai explorăm. Or fi îngropat ei pe undeva vreo comoară. Ce-aţi zice dac'am da de un cufăr putrezit, plin cu aur şi argint, ei?

Vorbele lui treziră însă un entuziasm prea slab, care se stinse fără răspuns. Tom mai încercă să-i momească, dar degeaba; era trudă zadarnică. Joe şedea cu o mutră posomorîtă, tot sgândărind nisipul cu un băţ. In cele din urmă spuse:

— Hai, mă băieţi, s'o lăsăm baltă. Eu unu vreau să mă'ntorc acasă. Mi s'a urît.

— Aşi, Joe, ce tot vorbeşti! Cu timpu, o să te simţi mai bine, zise Tom. Gândeşte-te la pescuitul de-aicea.

— Dă-l încolo de pescuit. Eu vreau să mă 'ntorc acasă.

— Se poate, Joe? Iţi dai seama că loc de 'nnotat ca ăsta nu mai găseşti nicăieri?

— Ca ce să mai înnot — tot nu-mi face nicio plăcere dacă nu e nimeni să-mi zică să nu intru în apă. Eu atâta ştiu, că vreau să mă duc acasă.

— Ce prostie... Mucosule! Se vede că ţi s'a făcut dor de mămica!

— Da, aşa e, mi-e dor s'o văd pe mămica, şi ţie ţi-ar fi dac'ai avea mamă. Nu sânt mai mucos decât tine. Şi Joe suspină odată, smiorcăind uşor din nas.

— Ce zici, Huck? S'o lăsăm pe fetiţa asta care plânge, să meargă la mămica? Mititelul de el — dacă moare de dor! Ducă-se! Ţie îţi place aici, nu-i aşa, Huck? Noi doi rămânem, ce zici?

Huck zise: „Da-a-a", cu jumătate de gură.

— Nu mai vorbesc cu voi, cât oi trăi, spuse Joe, ridicându-se. Aşa, să ştiţi! şi îndepărtându-se posomorît, începu să se îmbrace.

— Ei şi! Nu mai pot! îi răspunse Tom. N'ai decât! Du-te acasă şi fă-te de râs. Aoleo, ce mai pirat. Huck şi cu mine nu suntem mucoşi ca tine... noi nu plângem... Noi rămânem — nu-i aşa Huck? El n'are decât să plece, dacă are poftă. Ne descurcăm noi şi fără dumnealui! Ce, crezi că nu?

Cu toate astea, Tom nu se simţea în apele lui şi era neliniştit, văzând că Joe, abătut, îi dădea înainte cu îmbrăcatul. Şi pe lângă asta să-l mai vezi şi pe Huck posomorît, urmărind stăruitor din ochi pregătirile de plecare ale lui Joe şi păstrând o tăcere care nu era a bună. Peste puţin, fără o vorbă de despărţire, Joe porni prin apa mică a bancului către malul ălălalt. Lui Tom îi pieri curajul. Se uită pieziş la Huck. Neputând să-i înfrunte privirea, Huck lăsă ochii în jos. Apoi spuse:

— Şi eu vreau să plec, Tom; şi-aşa eram singuri — acu o să fie şi mai rău. Hai să plecăm şi noi, Tom.

— Nici nu mă gândesc. N'aveţi decât să plecaţi. Eu rămân.

— Tom, eu parcă tot aş pleca.

— Poftim, n'ai decât — cine te opreşte?

Huck începu să-şi culeagă boarfele risipite pe jos.

— Tom, ar fi bine să vii şi tu. Hai, stai niţel şi te mai gândeşte. Când ajungem la mal o să te aşteptăm.

— Puteţi s'aşteptaţi mult şi bine! Am terminat cu voi!

Huck porni la drum, mâhnit. Tom sta şi se uita după el. O dorinţă aprigă de a-şi lepăda mândria şi a pleca şi el îi dădea ghes. Nădăjduia că băieţii se vor opri, dar ei mergeau încet înainte prin apa mică a bancului. Deodată Tom îşi dădu seama că rămăsese singur. In jur se lăsase o linişte mare. După o ultimă luptă cu mândria lui, se repezi după ceilalţi, sbierând cât îl ţinea gura:

— Staţi! Staţi! Să vă spun ceva!

Joe şi Huck se opriră numaidecât şi-şi întoarseră feţele spre el. Când îi ajunse, Tom începu să-şi des-

vălue secretul, iar ei îl ascultau posomorîţi. Dar în clipa când şi-au dat în sfârşit seama ce urmărea, s'au oprit să chiuie ca nebunii strigând că e „grozav!" şi că de le-ar fi spus dela început, n'ar mai fi plecat. Tom se desvinovăţi într'un fel oarecare, dar adevăratul lui motiv fusese teama că nici secretul acesta n'ar fi fost în stare să-i mai ţină mult alături de el; deaceea îl şi păstrase, ca o ultimă ispită.

Băieţii se întoarseră voioşi înapoi şi se puseră iarăşi din toată inima pe joacă, vorbind întruna de planul nemaipomenit al lui Tom şi admirându-i isteţimea. După o gustare aleasă, alcătuită din ouă şi peşte, Tom spuse că acum avea chef să înveţe a fuma. Lui Joe îi plăcu ideea şi mărturisi că şi el ar voi să încerce. Aşa că Huck fabrică pipe şi le umplu. Că ageamiii ăştia nu fumaseră în viaţa lor decât ţigări din foi de viţă, care te pişcă la limbă, ţigări nevrednice de bărbaţi în toată firea.

Se tolăniră pe iarbă, sprijiniţi în coate şi începură să pufăe, cam stângaci şi cu grijă. Fumul avea un gust de nesuferit şi-i cam înneca, dar Tom spuse:

— A, păi e uşor de tot! Dacă ştiam eu că atâta-i, demult învăţam să fumez.

— Şi eu la fel, făcu Joe. E o nimica toată.

— Zău aşa, de câte ori nu mă uitam la lumea care fuma şi ziceam în gându meu: ce n'aş da să pot şi eu să fumez! şi habar n'aveam că pot, spuse Tom.

— Şi eu tot aşa ziceam; spune tu, Huck, dacă nu ziceam şi eu aşa. Să spuie Huck.

— Ihî, de multe ori a zis şi el tot aşa, confirmă Huck.

— Da eu? spuse Tom. Eu am zis aşa de o mie de ori. Odată când eram devale la abator — mai ţii minte, Huck? — era şi Bob Tanner când am zis aşa, şi Johnny Miller şi Jeff Thatcher, ce, nu mai ţii minte, Huck, când am zis atunci aşa?

— Ihî, ţiu, cum să nu ţiu, aprobă Huck. Era taman o zi după ce pierdusem bila aia albă — ba nu, era c'o zi 'nainte!

— Aşa, vezi, nu v'am spus eu? zise Tom. Vezi că Huck ţine minte!

— Eu zic c'aş putea să trag toată ziua din lulea, spuse Joe. Nu-mi face rău nici atâtica.

— Nici mie, spuse Tom. Toată ziua aş putea să fumez, da fac prinsoare că Jeff Thatcher n'ar putea.

— Jeff Thatcher ! Păi ăla s'ar da peste cap din două fumuri. Să poftească încoa, să'ncerce, c'ar vedea el pe dracu...

— Te crez — da Johnny Miller ? — aş vrea să-l văz şi pe Johnny Miller trăgând din lulea.

— Ăla ? făcu Joe. Păi ăla, numai să-i dea fumul pe la nas şi ar cădea lat jos.

— Ihî, Joe, chiar aşa... Auzi ? Ce n'aş da să ne vadă băieţii acum !

— Da eu !

— Auziţi, mă băieţi, voi să nu spuneţi nimica, ş'odată când sunt strânşi toţi, viu eu la tine şi zic : „Mă, Joe, n'ai o pipă ? Că n'am mai fumat de nu ştiu când!" Şi tu zici, aşa'ntr'o doară, scârbit : „Cum să nu, am... am luleaua veche şi mai am una, da nu'ş'cum, e prost tutunul, fir'ar al dracului..." Şi eu, de colo : „Las'că nu-i nimica, numa' tare să fie." Şi p'ormă tu scoţi lulelele din buzunar şi-amândoi ni le aprindem aşa, tacticos — să vezi cum o să se mai sgâiască la noi !

— Mă, să fie-al dracului, să vezi ce-o să mai râdem, Tom. Abia aştept !

— Da eu ! Şi după aia le spunem c'am învăţat când eram piraţi şi să vezi ce-o să le pară rău că n'au fost şi ei cu noi !

— Te crez ! Pun mâna'n foc c'o să moară de necaz!

Şi-aşa o ţineau întruna. Dar dela o vreme, conversaţia începu să lâncezească, să se cam destrame. Pauzele se lungeau, în care timp băieţii începură să scuipe din ce în ce mai des. Fiece por din obraji se prefăcuse într'o fântână ţâşnitoare. Abia mai pridideau să-şi descarce văgăunile de sub limbă pentru a împiedica o inundaţie ; în ciuda tuturor sforţărilor, valuri de salivă le alunecau pe gâtlej, şi de fiecare dată urmau opintiri subite. Amândoi băieţii arătau acuma foarte palizi şi nenorociţi. Lui Joe începură să-i tremure degetele şi-i căzu luleaua din mână. In curând pică şi a lui Tom. Amândouă fântânile ţâşneau cu vehe-

mență, amândouă pompele lucrau din plin la descărcare. Într'un târziu Joe zise cu glas stins :

— Mi-am pierdut briceagul. Ar trebui să mă duc să-l caut.

Iar Tom, cu buze tremurătoare, cu limba împleticită, bâigui :

— Iți ajut și eu. Du-te tu într'acolo și eu o să caut la izvor. Nu, Huck, nu-i nevoie să vii și tu — o să-l găsim noi.

Așa că Huck șezu iar jos și așteptă vreun ceas. După aceea, începu să i se urască singur și merse să-și caute tovarășii. Erau amândoi în pădure, însă la o mare depărtare unul de altul. Amândoi erau foarte galbeni la față și dormeau duși. Dar ceva îi spunea lui Huck că de vor fi avut vreo supărare, se desbăraseră între timp de ea. Nu prea erau vorbăreți în seara aceea la cină ; aveau o privire sfioasă ; și când Huck își umplu luleaua după masă și se pregăti să le-o umple și pe-a lor, ei spuseră că nu prea le era bine și că preferau să nu fumeze — nu'ș'ce dracu mâncaseră la prânz, care nu le priise.

CAPITOLUL XVII

Pe la miezul nopții Joe se deșteptă și-i strigă și pe ceilalți. Se lăsase o zăpușeală apăsătoare, care părea să prevestească ceva. Băieții se ghemuiră laolaltă, aproape de tovărășia prietenoasă a focului, cu toate că în văzduhul neclintit se încinsese o căldură înnăbușitoare. Ședeau nemișcați și așteptau cu încordare. Dincolo de văpaia focului, nu se vedea nimic, totul era cufundat în beznă. Curând scăpără pe cer o flacără tremurătoare, luminând o clipă tulbure frunzișul, apoi pieri. Peste puțin alta, mai puternică. Și iar alta. Apoi un vaier slab prinse a înfiora ramurile pădurii — și băieții, simțind o adiere trecătoare pe obraji, se înfiorară la gândul că pe lângă ei trecuse Duhul Nopții. Urmară câteva clipe de liniște. Deodată o fulgerare

stranie schimbă noaptea în zi, luminând fiecare firicel de iarbă în parte, ce creştea la picioarele lor. Şi mai lumină trei feţe albe care tresăriseră de frică. Bubuituri năpraznice se auzeau răbufnind în înaltul cerului şi se pierdeau rostogolindu-se surd în depărtare. O pală de aer rece trecu, făcând să freamăte frunzişul şi stârnind un vârtej de fulgi albi de cenuşă în jurul focului. Alt fulger orbitor lumină pădurea, urmat numaidecât de un trăsnet ce părea că o să doboare copacii peste capetele băieţilor. Se agăţară unul de altul, cuprinşi de spaimă, în bezna groasă ce se lăsase iar. Câteva picături mari de ploaie căzură răpăind pe frunze.

— Fuga, băieţi, la cort! strigă Tom.

Au sărit repede şi-au luat-o la goană, poticnindu-se în rădăcini, încurcându-se în bălării, alergând care'ncotro. Un vânt năpraznic mugea printre arbori, făcându-i să vuiască dela un cap la altul al pădurii. Unul după altul svâcneau fulgerele orbitoare, urmate de bubuituri prelungi care-ţi luau auzul. Şi-acum începea să toarne cu găleata, udându-i până la piele, iar vântul sălbatic, care tot creştea, mâna cu şfichiul trâmbe de ploaie peste pământ. Băieţii se strigau unul pe altul, dar glasurile lor se stingeau în mugetul vântului şi în răbufnirile tunetelor. In cele din urmă, ajunseră unul câte unul, la cort, pătrunşi de frig, înspăimântaţi, curgându-le şiroaie apa de pe haine. Dar bine că se regăsiseră — în astfel de clipe grele era mare lucru să nu fii singur. Nu puteau vorbi — chiar dacă celelalte sgomote le-ar fi îngăduit — fiindcă prelata cea veche a cortului se sbătea cu furie. Furtuna sporea mereu şi în curând prelata se smulse din legături şi sbură dusă de vijelie.

Băieţii se prinseră de mâini şi, cu multe poticneli şi căzături, fugiră să se adăpostească sub un stejar mare, de pe malul râului. Acum furtuna se deslănţuise năpraznic. Sub văpaia neîncetată a fulgerelor care brăzdau cerul, totul se desprindea în contururi limpezi, desluşit şi fără de umbre: copacii încovoiaţi, fluviul curgând năvalnic, şuvoi de spume albe, stropii mari de spumă care ţâşneau din valuri, împroşcând departe. Liniile nelămurite ale falezei înalte de pe malul celă-

lalt mijeau printre norii călători şi prin urzeala piezişă a ploii. Când şi când, câte un copac uriaş, istovit de împotrivire, se prăvălea trosnind printre tufişurile tinere; iar trăsnetele se ţineau lanţ acum, cu răbufniri asurzitoare, cu un sgomot puternic, strident, nespus de înspăimântător. Furtuna culmină într'o sforţare fără pereche, ce părea că vrea, în aceeaşi clipă, să sfâşie în bucăţi insula întreagă, s'o mistue în flăcări, s'o înnece până în vârfurile copacilor, s'o mute din loc, asurzind orişice viețate de pe cuprinsul ei. Era cumplit pentru nişte copilandri să stea o noapte întreagă afară, fără adăpost.

Dar în cele din urmă bătălia se sfârşi, puterile duşmane se retraseră, cu ameninţări şi mormăeli tot mai slabe, şi pacea îşi reluă domnia. Băieţii se întoarseră la tabără, cu inima strânsă. Găsiră însă că tot aveau pentruce să fie recunoscători, căci sicomorul cel mare, care le slujise drept culcuş, era acum o ruină, fusese fărâmat de trăsnet — noroc că se aflaseră departe de el când se întâmplase nenorocirea.

Apa inundase toată tabăra — focul, firește, se stinsese şi el. Fuseseră nişte nechibzuiţi, ca toţi cei de-o seamă cu ei, că nu făcuseră niciun fel de pregătiri ca să se păzească de ploaie. Asta îi aruncă în cea mai neagră desnădejde. Ploaia şi frigul îi pătrunseseră până'n măduva oaselor. Se jeluiră amarnic; curând însă descoperiră că focul se întinsese într'atât sub buşteanul cel mare care-i slujea de adăpost — în locul unde arcuia în sus, depărtându-se de pământ — încât un lat de palmă ori două scăpase de udătură şi păstrase puţină spuză. Se trudiră răbdători, până ce, cu bucăţele de scoarţă de copac adunate de sub buşteni adăpostiţi, aţâţară iar focul. Apoi îngrămădiră crengi uscate, până făcură un rug uriaş — şi iarăşi li se umplură inimile de voie bună. După ce uscară slănină şi se ospătară, stătură până dimineaţa lângă foc, tot înflorind şi slăvind peripeţiile dela miezul nopţii, căci nicăieri nu găsiseră un locşor uscat unde să poată dormi.

Când soarele începu a se strecura prin frunziş, îi cuprinse o toropeală şi se duseră la plaja bancului de nisip, unde se tolăniră să doarmă. Curând însă soa-

rele începu să dogorească atât de tare, încât, mahmuri, se sculară să-şi pregătească gustarea de dimineaţă. După ce mâncară, se simţiră sleiţi, cu încheieturile ţepene şi năpădiţi iarăşi de un uşor dor de casă. Deslușind semnele acestea, Tom se străduia să-i învioreze pe piraţi, cum se pricepea mai bine. Dar acum nu le mai păsa nici de bile, nici de circ, nici de scăldat — de nimic. Tom le aminti de secretul lor straşnic şi trezi în ei o rază de veselie. Cât dăinui, se grăbi să le stârnească interesul pentru un plan nou, şi anume: să lase baltă câtăva vreme pirateria şi, ca variaţie, să se facă piei-roşii. Această idee îi ademeni; aşa că nu trecu mult şi, goi puşcă, vărgaţi din cap până în picioare cu nămol negru, ca nişte zebre — fiecare din ei o căpetenie, fireşte — dădeau goană prin pădure, să atace o colonie engleză.

Curând s'au despărţit în trei triburi duşmane, care svâcneau din ascunzători, atacându-se unul pe altul cu înfiorătoare răcnete războinice, ucigând şi scalpând duşmani cu miile. Fu o zi sângeroasă, aşa dar mulţumitoare. Către vremea cinei s'au strâns în tabără, flămânzi şi fericiţi. Dar iată că se ivea o dificultate: indienii vrăjmaşi nu puteau frânge laolaltă pâinea ospitalităţii, fără să facă pace mai întâi — şi asta era absolut imposibil, dacă nu fumau împreună „pipa păcii". Nici nu ştiau să fi existat vreun alt procedeu. Doi dintre sălbatici aproape c'ar fi preferat să rămână piraţi. Dar cum altă cale nu era, au cerut pipa — căutând să pară cât mai bucuroşi — şi au tras din ea precum se cuvenea, trecându-şi-o unul altuia. Băgau de seamă că fusese o idee bună să se sălbăticească, căci iată, se aleseseră cu ceva: acum puteau fuma niţeluş, fără să fie nevoiţi să plece după aceea în căutarea unui briceag pierdut; nu li se făcu chiar atât de greaţă, încât să se simtă cu adevărat rău. Nu erau proşti să se lipsească, din lene, de o perspectivă atât de promiţătoare. Dimpotrivă, făcură cu prudenţă exerciţii, care după cină au fost încununate de un succes vădit şi petrecură astfel o seară de bucurie şi de triumf. Erau mai mândri şi mai fericiţi de noua lor cucerire, decât dacă ar fi scalpat şi ar fi jupuit de vii

toate triburile de piei-roşii. Să-i lăsăm să fumeze, să flecărească şi să se laude, căci deocamdată nu mai avem nevoie de dânşii.

CAPITOLUL XVIII

In târguşor, însă, nu era nici urmă de veselie, în acea paşnică după-amiază de sâmbătă. Familia Harperilor şi aceea a mătuşii Polly îmbrăcaseră vestminte de doliu — cu mare jale şi cu multe lacrimi. O linişte neobişnuită se aşternuse peste tot târgul, la drept vorbind destul de liniştit de felul lui. Târgoveţii îşi vedeau de treburi cu un aer distrat şi nu prea vorbeau; în schimb, oftau adesea. Vacanţa de sâmbătă le părea copiilor o povară. Jocurile lor erau lipsite de voioşie şi încetul cu încetul le lăsau baltă.

In acea după-amiază Becky Thatcher se plimba abătută prin curtea pustie a şcolii, cu sufletul plin de melancolie. Dar nici acolo nu găsea nimic care s'o mângâie. Işi vorbea sie-şi: „Ah, de-aş fi păstrat bumbul lui de alamă! Acuma n'am nimic care să-mi aducă aminte de el!" şi un hohot de plâns i se înnecă în gâtlej.

Curând se opri locului şi-şi spuse: „Chiar aci a fost. Ah, dacă s'ar mai întâmpla vreodată, n'aş mai vorbi aşa pentru nimic în lume! Dar acuma el s'a dus; şi n'o să-l mai văd toată viaţa, n'o să-l mai văd niciodată, niciodată".

Gândul acesta o făcu să-şi piardă cumpătul de tot; rătăci mai departe, cu şiroaie de lacrimi pe obraji.

O ceată întreagă de băieţi şi fete — tovarăşi de joacă de-ai lui Tom şi Joe — trecu pe lângă gardul şcolii. Se opriră să privească peste uluci, povestind cu respect despre câte nu făcuse Tom când îl văzuseră pentru ultima dată şi cum spunea Joe cutare sau cutare lucru de nimic (care acum vedeau ei bine că fusese plin de-un teribil înţeles profetic). Fiecare dintre vorbitori arăta spre locul unde stătuseră atunci cei dis-

păruți și-apoi adăuga ceva cam în felul acesta: „Și eu stam, uite-așa — cum stau acu — și el sta cu fața la mine — chiar așa cum stai tu — uite-așa stam de aproape unul de-altul — și el odat'a zâmbit, uite-așa, — și atuncea parcă m'a trecut un fior — nu știu cum să-ți spui — mă, era ceva așa — grozav — da mie nu-mi da'n gând ce'nseamnă, fireşte — abia acuma-mi dau seama !"

Apoi urmă o controversă aprinsă spre a se stabili care anume dintre băieți îi văzuseră pentru ultima dată pe răposați. In cele din urmă, după ce unii și alții aduseră dovezi mai mult sau mai puțin autentice, hotărînd care dintre ei îi văzuseră cu adevărat pentru cea din urmă oară și schimbaseră cu ei ultimele cuvinte, respectivii fericiți luară un aer de importanță sacră, în timp ce ceilalți se sgâiau la ei și-i invidiau. Un biet băiat, care nu se putea făli cu o amintire mai măreață, spuse, cu vădită mândrie în glas:

— Mie Tom mi-a tras o chelfăneală odată !...

Această năzuință către glorie nu fu luată în seamă. Mai toți băieții puteau spune la fel, ceeace cobora prea de tot prețul distincției. Ceata se îndepărtă, zăbovind din loc în loc și tot evocând cu glasuri sfioase amintiri despre eroii dispăruți.

A doua zi de dimineață, când se sfârși lecția școlii de duminică, clopotul începu să sune încetișor, ca pentru pomenirea morților, în loc să bată tare ca deobicei. Era o zi de sărbătoare tristă, tăcută, și acel sunet jalnic părea în armonie cu liniștea meditativă ce domnea peste toate. Târgoveții începură să se adune, zăbovind câte puțin în tindă, pentru a schimba în șoaptă câteva cuvinte despre tragicul eveniment. In biserică însă, nu se auzeau șoapte; acolo, pe când femeile se adunau la locurile lor, doar foșnetul trist al rochiilor de doliu tulbura tăcerea. Nu-și amintea nimeni să mai fi fost cândva atât de tixită biserica. In cele din urmă se făcu o tăcere mare, ca'n preajma unui eveniment — o tăcere plină de așteptare — după care intră mătușa Polly, urmată de Sid și de Mary și apoi de familia Harper. Cu toții erau în negru din cap până'n picioare. Toți enoriașii, precum și bătrânul preot, se sculară res-

pectuoşi şi rămaseră în picioare, până ce familiile nemângâiate luară loc în banca din faţă. Urmă o nouă tăcere de reculegere, străbătută la răstimpuri de sughiţuri de plâns înnăbuşite. După aceea preotul întinse larg braţele şi se rugă. Cântară cu toţii un imn emoţionant şi-apoi preotul citi textul din evanghelie pe care-l alesese ca temă pentru predică : „Eu sunt Invierea şi Viaţa".

In timpul predicii, preotul zugrăvi cu atâta măiestrie drăgălăşeniile, purtările cuceritoare ale băieţilor pierduţi, speranţele rare pe care le îndreptăţeau, încât fiecare ascultător, recunoscând aceste portrete, simţea un junghi în inimă când îşi amintea că până în clipa aceea rămăsese mereu orb faţă de acele însuşiri frumoase şi că nu văzuse la bieţii băieţi decât cusururi şi năravuri. Preotul povesti deasemenea o mulţime de întâmplări înduioşătoare din vieţile dispăruţilor — întâmplări care toate dovedeau firea lor blândă şi mărinimoasă; iar lumea vedea bine acuma cât de înălţătoare şi de frumoase erau acele fapte şi-şi amintea cu mâhnire că, la vremea când avuseseră loc, păruseră pozne de rând, pentru care nu meritau decât să fie bătuţi cu nuiaua. Parohia era tot mai mişcată, pe măsură ce sguduitoarea poveste continua, până când, în cele din urmă, toată adunarea, desnădăjduită, se alătură plânsetelor familiilor nemângâiate şi alcătui un cor de jalnice sughiţuri. Predicatorul însuşi, dând frâu liber sentimentelor sale, plângea pe amvon.

Sus, la galerie, se stârni un freamăt, pe care nimeni nu-l băgă în seamă. O clipă mai târziu, uşa bisericii scârţâi. Preotul îşi ridică din batistă ochii, din care ţâşneau şiroaie de lacrimi, şi rămase încremenit ! Una câte una, alte perechi de ochi priviră încotro privea preotul, pentru ca, în cele din urmă, aproape într'o pornire, parohia întreagă să se ridice în picioare, holbându-se la cei trei băieţaşi morţi, care se apropiau dealungul cărării dintre bănci. Tom în frunte, după el Joe şi în coadă Huck, cu hainele mai sdrenţuite şi mai mototolite ca oricând, cu capul plecat şi zâmbind prosteşte. Stătuseră ascunşi în galeria nefolosită, ascultând predica la propria lor înmormântare !

Mătușa Polly, Mary și Harperii se năpustiră asupra scumpilor lor regăsiți, înnăbușindu-i cu sărutări și mulțumind întruna cerului, pe când bietul Huck sta fâstâcit și stângaci, neștiind ce anume să facă, unde să se ascundă de atâtea priviri care nu erau bucuroase să-l vadă. Stătu la îndoială, apoi o luă din loc, pe furiș, dar Tom puse mâna pe el și zise:

— Mătușă Polly, drept e asta ? Trebue să se bucure cineva și de venirea lui Huck.

— Firește, copile ! Firește că mă bucur să-l văd, sărman băiețaș făr'de mamă !

Atențiile drăgăstoase cu care îl copleșea acum mătușa Polly, era tocmai ce-i trebuia lui Huck ca să se simtă și mai fâstâcit ca înainte.

Deodată preotul strigă cât îl ținea gura:

— „Lăudați pe domnul, dela carele se revarsă asupră-ne toate bucuriile". C â n t a ț i ! Haideți, din toată inima ! Și-așa făcură. Psalmul al o sutelea se înălța triumfător din tot mai multe piepturi și în timp ce sguduia grinzile vechi, Tom Sawyer Piratul privea spre tineretul invidios din juru-i și mărturisea în inima lui că aceasta era clipa cea mai măreață din viața sa.

Iar când parohia păcălită începu să se îmbulzească spre ieșire, cu toții spuneau că n'ar avea nimic împotrivă să mai fie iar duși de nas ca niște caraghioși, numai ca să mai audă odată cântat atât de duios psalmul o sută.

In ziua aceea Tom a luat mai multe ghionturi și mai multe pupături — după dispoziția schimbătoare a mătușii Polly — decât primise mai înainte într'un an întreg, și nici el nu știa prea bine care din ele arăta recunoștință către dumnezeu și care dragoste pentru el.

CAPITOLUL XIX

Asta fusese marea taină a lui Tom: planul de a se înapoia acasă, împreună cu frații săi pirați și de a lua parte la propria lor înmormântare. Sâmbătă în amurg

trecuseră apa către malul Missouri, pe un buștean, vâslind din mâini ; debarcaseră la vreo nouă kilometri mai la vale de târgușor, dormiseră în pădurea din marginea târgului, până spre ziuă, iar apoi se furișaseră pe drumeaguri lăturalnice, sfârșindu-și somnul în biserică, sus, printre niște bănci stricate.

Luni, în timpul gustării de dimineață, mătușa Polly și Mary se arătară foarte drăgăstoase cu Tom și foarte atente față de dorințele lui. Se vorbi cu mult mai mult ca deobicei. La un moment dat, mătușa Polly spuse:

— De, Tom, nu zic că n'a fost o glumă strașnică, să lași să se perpelească o lume 'ntreagă, aproape o săptămână în șir, ca să vă distrați voi, băieții — da-i păcat că te-a răbdat inima să mă lași pe mine să mă amărăsc atâta. Dac'ai putut trece apa pe-un buștean, ca să mergi la înmormântarea ta, puteai s'o treci și-altădată, ca să-mi dai de știre că nu ești mort, ci că ai fugit doar.

— Da, zău, Tom, asta ai fi putut să faci — spuse Mary — și cred c'o și făceai, dacă-ți dădea prin gând.

— Ai fi făcut-o, Tom ? întrebă mătușa Polly, luminându-se la față, în așteptarea răspunsului. Hai, zi, făceai asta dacă-ți da prin gând ?

— Hm, de ! Știu și eu ? Ne strica tot planul.

— Tom, eu credeam că măcar atâta ții și tu la mine, spuse tușa Polly cu glas mâhnit, care-l făcu pe băiat să se simtă prost. Tot era ceva dacă măcar te gândeai la una ca asta, chiar dacă pân' la urmă să zicem că n'o făceai.

— Lasă, mătușică, nu-i nimic, nu-ți fă inimă rea din atâta lucru — sări Mary — nu știi cât de zăpăcit e Tom ? Totdeauna se pripește și de-aia nu-i dă prin gând să facă ce trebue.

— Cu-atât mai rău. Lui Sid i-ar fi dat în gând. Și nu numai atât, dar Sid ar fi venit chiar să-mi dea de știre. Tom, când o să-ți aduci aminte odată, o să fie prea târziu și o să-ți pară rău că n'ai ținut mai mult la mine și că nu te-ai purtat mai bine, când ți-ar fi fost atât de lesne.

— Mătușico, dece vorbești așa — știi foarte bine că țiu la tine, spuse Tom.

— Aş şti mai bine dac'ai dovedi asta prin purtările tale.

— Acum îmi pare rău că nu mi-a dat prin gând — zise Tom, cu glas plin de căinţă — da într'o noapte te-am visat. Tot e ceva, nu ?

— Mare lucru nu e, să viseze ştie şi cotoiul — da tot e mai bine ca nimic. Ce-ai visat ?

— Uite, miercuri noaptea am visat că tu şedeai colo lângă pat şi Sid şedea pe lada de lemne şi Mary alături de el.

— Aşa şi şedeam. Aşa şedeam totdeauna. Imi pare bine că'n visele tale ţi-ai adus aminte măcar de-atâta lucru.

— Şi mai visam că era aicea şi mama lui Joe Harper.

— Ce vorbeşti ?! Chiar c'a fost aici ! Şi ce-ai mai visat ?

— A, o groază. Da acu abia mai mi-aduc aminte.

— Ei, haide, încearcă să-ţi aminteşti ! Nu poţi ?

— Parcă mi se pare că vântul — vântul era să stingă — ă — ă —

— Sileşte-te să-ţi aminteşti, Tom ! Gândeşte-te bine ! Adevărat că vântul era să stingă ceva; hai spune, ce ?

Tom îşi apăsă degetele pe frunte — o clipă plină de înfrigurare — şi-apoi spuse:

— Acu ştiu ! Acu ştiu ! Lumânarea era s'o stingă !

— Doamne fereşte ! Hai, Tom, zi 'nainte !

— Şi mi se pare că atuncea ai zis aşa : „Da ce s'a'ntâmplat ? Uşa aia mi se pare că s'a..."

— Hai, zi, Tom !

— Stai, lasă-mă, să-mi aduc aminte... lasă-mă numai niţel. A, da, ai spus că ţi se pare că s'a deschis uşa.

— E-adevărat, cum stau acu aci — aşa am spus ! N'am spus aşa, Mary ? Hai, zi !

— Şi-atuncea — şi-atuncea — de, parcă n'aş fi chiar sigur, da parcă mi se pare — că l-ai trimis pe Sid să — să — să

— Ai ? Ai ? Haide, zi ! Ce l-am trimis pe Sid să

facă? Ce l-am trimis pe Sid să facă, Tom? Ce l-am trimis să facă?

— L-ai trimis să — l-ai trimis — a, da, l-ai trimis să 'nchidă uşa!

— Doamne sfinte! Să-mi mai spuie cineva că nu crede 'n vise! N'am mai auzit una ca asta de când trăiesc! Trebue să-i spun numaidecât Serenei Harper. S'o văd acu pe unde scoate cămaşa, cu prostiile ei despre „superstiţii"! Hai, Tom, zi 'nainte!

— Da — acuma-mi amintesc deslușit tot visul. După aia, tu ai zis de mine că nu-s rău, ci doar poznaş şi neastâmpărat — şi că nu-mi dau seama ce fac, ca un mânz, parc'ai spus, sau aşa ceva.

— Da, da, aşa am spus! Doamne, dumnezeule! Nemaipomenit! Hai, zi 'nainte, Tom!

— Şi-apoi ai început să plângi.

— Da, da, aşa e. N'am plâns eu numai atunci. Ei, şi după aia?

— După aia, a'nceput şi doamna Harper să plângă şi să spuie c'aşa era şi Joe al ei şi că-i pare rău că-l bătuse pentru motiv cum c'ar fi şterpelit smântâna, care-o aruncase ea cu mâna ei...

— Tom! Să ştii că intrase'n tine duhu sfânt şi te făcuseşi prooroc! Da, zău! Să ştii c'aşa e! Doamne sfinte! Hai, zi 'nainte, Tom!

— După aia, Sid a zis... Sid a zis...

— Eu nu cred c'am zis ceva, spuse Sid.

— Ba da, ai zis ceva, Sid, spuse Mary.

— Tăceţi din gură şi lăsaţi-l pe Tom să povestească! Spune, Tom, ce-a zis Sid?

— A zis — mi se pare c'a zis că speră că mi-e mai bine acolo unde sânt, dar că să fi fost şi eu mai cuminte...

— Auziţi? Chiar aşa a spus, cuvânt cu cuvânt!

— Şi tu l-ai repezit.

— Te cred că da! Trebue c'a fost un înger al domnului aici printre noi! Sigur c'a fost un înger în vreun ungher.

— Şi doamna Harper a povestit cum a speriat-o Joe c'o pocnitoare şi tu ai povestit chestia cu Petrică şi cu „moartea durerilor"...

— Da, da, chiar aşa e!

— Şi-apoi aţi mai vorbit o grămadă... cum căutau oamenii prin apă ca să ne găsească şi despre înmormântarea care avea să fie duminică şi-apoi tu şi cu doamna Harper aţi plâns una 'n braţele alteia — şi-apoi ea a plecat.

— Chiar aşa a fost! Chiar aşa a fost! E adevărat precum stau aci pe locşoru ăsta! Tom, de faţă să fi fost şi nu puteai să spui mai aidoma! Şi-apoi? Hai, zi, Tom!

— Şi-apoi se făcea că te rugai pentru mine. Te vedeam şi auzeam fiece cuvinţel care-l rosteai. Şi-apoi te-ai culcat, şi eu eram atâta de mâhnit, c'am scos din buzunar o coajă de sicomor şi-am scris pe ea: „Nu suntem morţi — ci doar am plecat să ne facem piraţi" şi-am pus coaja pe măsuţă, lângă lumânare, şi când m'am uitat la tine, era atâta bunătate pe faţa ta, cum dormeai aşa, că se făcea că m'am apropiat şi te-am sărutat pe gură.

— Zău, Tom, m'ai sărutat? Toate ţi le iert pentru asta! Şi se repezi să-l îmbrăţişeze pe băiat, strângându-l la piept mai să-l înnăbuşe, pe când el se simţea cel din urmă dintre păcătoşi.

— Foarte frumos din partea lui, cu toate că n'a fost decât un vis, bombăni Sid ca pentru sine, dar destul de tare ca să fie auzit.

— Taci din gură, Sid! Omu face'n vis ce-ar face şi treaz. Uite colea un măr mare domnesc care-l păstram pentru tine, Tom, la caz că te mai găsesc — acu hai şi du-te la şcoală. Sânt recunoscătoare bunului dumnezeu, părintele nostru al tuturor, că te am iarăşi lângă mine; carele îndelung răbdător este şi iertător cu cei ce cred în el şi-i ascultă poruncile, cu toate că domnul ştie că-s nevrednică, da vezi că de-ar fi numai ăi vrednici blagosloviţi cu îndurarea lui şi dac'ar fi să-i simtă numai aceia mâna ajutătoare, când e de trecut un hop greu, prea puţini bucura-s'ar în această vale a plângerilor şi puţini ar intra în pacea domnului, când va să vie noaptea cea lungă. Hai, duceţi-vă, Sid, Mary, Tom — căraţi-vă — destul m'aţi bătut la cap.

Copiii s'au dus la şcoală, iar bătrâna la doamna Harper, ca să-i povestească visul minunat al lui Tom. Sid fu destul de înţelept, încât să nu rostească tare ce era în gândul lui, pe când ieşea din casă. Şi anume :

„Cam străvezie poveste — nu prea stă'n picioare. Aşa vis lung — şi fără nicio greşeală !"

Ce mai erou devenise Tom ! Acum nu mai umbla ţopăind sau sărind ca un bezmetic, ci cu pas legănat şi plin de demnitate, cum se cuvenea unui pirat care simţea ochii lumii aţintiţi asupră-i. Vezi bine c'aşa era. Incerca el să nu dea atenţie privirilor şi vorbelor care se schimbau când trecea el, dar le sorbea cu nesaţ şi toate îl ungeau la inimă. Băieţii mai mici se îmbulzeau pe urmele lui, mândri de a fi văzuţi cu el şi răbdaţi pe lângă dânsul — de parc'ar fi fost toboşarul unei defilări sau elefantul care conduce menajeria când intră în târg. Băieţii de-o seamă cu el se făceau a nu şti că fusese plecat, dar în sinea lor se prăpădeau de invidie. Ar fi dat orice să aibă pielea lui oacheşă şi tăbăcită de soare şi faima lui sclipitoare; Tom însă nu le-ar fi schimbat nici pentru un circ întreg.

La şcoală, copiii făceau atâta caz de el şi Joe, atâta le dădeau târcoale, sorbindu-i din ochi, nu alta, încât nu trecu mult, şi celor doi eroi nici cu prăjina nu le-ai mai fi putut ajunge la nas. Incepură să povestească nesăţioşilor ascultători peripeţiile prin care trecuseră, dar povestea nu avea decât început — sfârşit era puţin probabil să aibă vreodată, cu o închipuire bogată ca a lor. Iar când în cele din urmă şi-au scos lulelele şi-au început a se plimba pufăind cu seninătate, gloria lor ajunse la apogeu.

Tom hotărî că acum putea să nu-i mai pese de Becky Thatcher. Gloria îi ajungea. Va trăi pentru glorie. Acum, că ajunsese o persoană atât de sus-pusă, poate că ea va voi să se împace. Foarte bine, n'avea decât ! O să vadă ea că ştia şi el să fie nepăsător. Curând sosi şi Becky. Tom se făcu că n'o vede. Se îndepărtă şi alăturându-se unei cete de băieţi şi fete, începu să povestească. Băgă repede de seamă că ea alerga veselă de colo până colo, cu faţa îmbujorată şi

cu ochii jucăuși, făcându-se că-și fugărește colegii și râzând cu hohote când prindea pe câte unul. Nu-i scăpă faptul că prindea mereu pe câte cineva din apropierea lui și că de fiece dată arunca spre el o privire plină de tâlc. Aceasta-i mulțumea din plin păcătoasa lui vanitate și în loc să-l împace, îl întărâta și mai mult. Acum evita cu tot dinadinsul să se trădeze că o știe în apropiere. In cele din urmă ea încetă să mai sburde; se plimba nehotărîtă de colo până colo, scoțând uneori câte-un suspin și aruncând către Tom priviri furișe, pline de așteptare. Observă că Tom vorbea cu Amy Lawrence mai mult decât cu oricine. Ii trecu un junghi prin inimă; se simți deodată neliniștită și stânjenită. Incercă să plece, dar picioarele o trădau; în loc să se depărteze, se dădea mai aproape de grupul în care se afla Tom. Cu vioiciune prefăcută, îi spuse unei fete care stătea chiar lângă el:

— Bine, Mary Austin — răutate ce ești — cum de n'ai venit la școala de duminică ?

— Sigur c'am venit ! Nu m'ai văzut ?

— Ce vorbești ! Nu te-am văzut ! Unde ședeai ?

— Cu clasa domnișoarei Peters, unde șed totdeauna. Eu te-am văzut pe tine.

— Nu zău ! Ce curios, eu nu te-am văzut deloc. Am vrut să-ți vorbesc de-o serbare...

— A, ce bine ! Cine-o dă ?

— Mămica o dă pentru mine; o să facem și o excursie.

— A, bravo, sper că o să mă cheme și pe mine.

— Mai e vorbă ! Serbarea-i dată pentru mine. O să cheme pe oricine vreau eu să vie și bineînțeles că vreau să vii și tu.

— Ce bine ! Când o să fie ?

— Curând. Poate că'n preajma vacanței.

— A, ce bine-o să petrecem ! O să chemi toate fetele și toți băieții ?

— Da, pe toți care-mi sunt prieteni — sau care vor să-mi fie — și pe furiș îi aruncă o privire lui Tom; el însă vorbea mai departe cu Amy Lawrence, povestindu-i despre îngrozitoarea furtună de pe insulă și cum izbise trăsnetul copacul cel mare sub care-și avea cul-

cuşul, de-l „făcuse praf", în timp ce el, Tom, era „la trei paşi".

— A, ce frumos o să fie! Eu pot să vin? întrebă Gracie Miller.

— Da.

— Dar eu? sări şi Sally Rogers.

— Da.

— Şi eu? întrebă Suzy Harper. Şi Joe?

— Da.

Aşa întrebară pe rând, bătând bucuroşi din palme; mai toţi din grup se rugară să fie invitaţi, afară de Tom şi Amy. In clipa aceea, Tom întoarse cu răceală spatele, şi povestind mai departe, plecă luând-o cu el pe Amy. Bietei Becky îi tremurau buzele şi-i veniră lacrimile în ochi. Ascunse aceste semne sub o veselie silită şi flecări înainte. Dar gândul la serbare pierduse orice farmec şi nimic nu o mai interesa. Căută să plece cât mai repede, ca să se ascundă şi să-şi verse focul plângând — după obiceiul femeilor. Apoi şezu posomorîtă, în mândria ei rănită, până sună clopoţelul. Atunci se ridică, cu o privire răzbunătoare în ochi, îşi scutură cozile lungi şi spuse că ştie ea ce-o să facă.

In recreaţie, Tom continuă flirtul cu Amy; ce bucurie că găsise un plan atât de isteţ! Nu-şi mai găsea locul — voia să dea de Becky şi s'o rănească jucând teatru în faţa ei. Dar când, în cele din urmă, o zări, însufleţirea îi scăzu brusc. Becky şedea foarte bine dispusă pe o bancă mică din spatele şcolii, cu Alfred Temple alături. Se uitau amândoi la nişte poze; erau atât de absorbiţi, îşi ţineau capetele atât de strâns alăturate deasupra cărţii, încât păreau că nu mai ştiu de nimic altceva pe lume. In vinele lui Tom începu să fiarbă gelozia. Acum el suferea, căindu-se amarnic că dăduse cu piciorul prilejurilor de împăcare oferite de Becky. Se făcu nerod — şi câte şi mai câte — toate vorbele de ocară ce-i treceau prin cap. Ii venea să plângă de necaz. In timp ce se plimbau, Amy continua să vorbească, însufleţită şi fericită, căci inima ei jubila, dar lui Tom îi înţepenise limba. Nici nu auzea ce spunea Amy şi de câte ori fata se oprea

aşteptând un răspuns, el doar bolborosea câte o încuviinţare stângace, nimerind-o de cele mai multe ori ca nuca'n perete. Tot o lua mereu spre spatele şcolii, ca să-şi pună sare pe rană, privind scena aceea nesuferită. Făcea ce făcea şi tot acolo ajungea. I se suia sângele la cap, văzând că lui Becky Thatcher nici nu-i păsa de el, de parcă nici n'ar fi fost pe lume. Ea însă îl vedea ; ştia foarte bine că e pe cale să câştige bătălia şi se bucura că suferă cum suferise şi ea. Flecăreala veselă a lui Amy ajunsese de neîndurat. Tom dădu a înţelege că avea treburi serioase — nişte lucruri care trebuiau neapărat rezolvate — şi că era cam târziu. Dar în zadar. Fata ciripea înainte. Tom gândea: „Fir'ar a naibii, nu mai scap odată de ea!" Până la urmă plecă să-şi vadă de acele treburi ; ea spuse, nevinovată, că va fi „p'aproape", după lecţii, în timp ce el o lua la fugă, necăjit la culme.

„Oricare alt băiat — gândea Tom, scrâşnind din dinţi — oricare alt băiat din târg să fi fost, decât filfisonul ăsta dela Saint Louis, care se crede gătit nevoie-mare şi, mă rog, din aristocraţie! Lasă, doim'le, nu degeaba ţi-am tras eu o chelfăneală din prima zi când te-ai arătat în târgul ăsta — îţi mai trag eu una, să mă ţii minte. Stai că-mi cazi tu în mână! O să te..." Şi executa pe rând toate mişcările cu care snopeşti în bătaie pe-un băiat, trăgea pumni în aer, izbea cu piciorul în vânt, se făcea că-i scoate ochii.

„Aha, ţi-a venit mintea la cap, ai? Sbieri să te las? Să te iert? Hai, marş acuma, şi să nu te mai prind altădată..."

Şi astfel, snopeala închipuită luă un sfârşit care-l mai răcori niţel.

La amiază, Tom dădu fuga acasă. Nu mai putea îndura fericirea pentru care-i era recunoscătoare Amy, iar nefericirea cealaltă îi amăra şi mai mult sufletul. Becky începu din nou să contemple pozele în tovărăşia lui Alfred, dar cum minutele treceau încet ca melcul, fără ca Tom să apară, chinuit, triumful ei începu să pălească. Fata pierdu orice interes pentru poze, luă mai

întâi o înfățișare gravă, apoi distrată și la urmă melancolică. De vreo două-trei ori ciuli urechea la auzul unor pași, dar în zadar nădăjduia ; Tom nu veni. In cele din urmă se simți cât se poate de nenorocită și se căi de a fi mers atât de departe. Bietul Alfred, văzând că o pierde, fără să știe pentruce, spunea întruna :

— Vai, uite ce frumoasă e asta ! Ia uită-te la asta !

Ea, până la urmă, își pierdu răbdarea și rosti :

— Ia lasă-mă 'n pace ! M'am săturat de ele. O podidiră lacrimile, se sculă și plecă.

Alfred se luă după ea, încercând s'o îmbuneze, dar ea izbucni :

— Pleacă și lasă-mă 'n pace, n'auzi ? Nu pot să te sufăr !

Băiatul rămase locului, întrebându-se mirat în sinea lui cu ce greșise. Nu-i spusese chiar ea că'n toată recreația de amiază se vor uita amândoi la poze ? Ea își văzu de drum, plângând. Atunci Alfred intră îngândurat în clasa goală. Era supărat și totodată se simțea umilit. Nu-i fu greu să ghicească adevărul : fata îl folosise drept unealtă ca să se răzbune pe Tom Sawyer. Gândul acesta, odată încolțit în minte, firește că nu făcu decât să sporească ura ce-o nutrea împotriva lui Tom. I-ar fi plăcut să găsească ceva ca să-l bage la apă fără prea mare primejdie pentru el însuși. Atunci îi căzură ochii pe cartea de citire a lui Tom. Iată prilejul. Foarte mulțumit, deschise cartea la pagina unde era lecția din după-amiaza aceea și vărsă cerneală peste ea.

Becky, aruncând îndărătul lui o privire pe fereastră, văzu ce făcuse. Se dete la o parte ca să n'o observe. Porni repede spre casă, cu gând să-l caute pe Tom și să-i spună. Tom îi va fi recunoscător și supărarea o să le treacă. Dar nu făcuse nici jumătate din drum, când își schimbă părerea. Își aduse aminte de purtarea lui Tom față de dânsa pe când vorbea de serbare și gândul acesta o fripse la inimă, copleșind-o de rușine. Se hotărî să-l lase să fie bătut pentru foaia de carte stricată și pe deasupra să-l urască veșnic.

Tom se întoarse acasă posomorît. Dela primele vorbe pe care le rosti mătuşă-sa, înţelese că iar intrase la apă.

— Tom, îmi vine să te jupoi de viu.

— Ce-am făcut, mătuşică?

— Iar ţi-ai făcut de cap. Auzi, să mă duc eu la Serena Harper, ca o netoată ce sânt, şi să mă apuc să-i povestesc prostia aia de vis; tocmai ei, care aflase dela Joe cum c'ai fost aci în noaptea cu pricina şi că ai auzit tot ce am vorbit noi. Tom, nu ştiu ce-o să se-aleagă de tine, dacă eşti în stare să te porţi aşa! Auzi, să mă laşi tu pe mine să mă duc la Serena Harper, să mă fac de râs... şi tu să nu spui o vorbă!

Iată că lucrurile se înfăţişau sub o nouă lumină. Până acum, povestea scornită de dimineaţă îi păruse lui Tom o glumă bună şi foarte isteaţă. Dar în clipa aceea i se părea înjositoare şi de prost gust. Tom lăsă capul în jos şi o clipă nu ştiu ce să răspundă; apoi zise:

— Mătuşică, îmi pare rău că te-am lăsat să te duci — da nu mi-am dat seama.

— Vai, copile, niciodată nu-ţi dai seama. Numai la tine şi la năzbâtiile tale te gândeşti. Ca să vii cale lungă, noaptea, dela insula Jackson şi pân'aci, să faci haz de supărarea noastră, te-a tăiat capul — ca să-ţi râzi de mine cu născoceala aia de vis, şi la asta te-a dus capul, da ca să-ţi fie milă de noi şi să ne cruţi, nici prin gând nu ţi-a trecut.

— Mătuşică, acum văd şi eu c'a fost o ticăloşie, da n'am făcut-o înadins, crede-mă. Şi-apoi, în noaptea aceea, n'am venit ca să fac haz de voi.

— Da pentruce-ai venit?

— Ca să-ţi spun să nu te amărăşti din pricina noastră, că nu ne înnecasem.

— Tom, aş fi cea mai fericită fiinţă de pe lume, dac'aş putea crede c'ai avut asemenea gând bun — da ştii foarte bine că nu-i adevărat — şi eu ştiu la fel de bine ca şi tine, Tom.

— Mătușică, zău că asta am vrut să fac — să nu mă mișc d'aci dacă nu spun drept.

— Hai, Tom, nu minți, te rog! Minciuna-ți sporește păcatul de-o mie de ori.

— Da nu mint, mătușică, spun drept. Am vrut să nu mai fii supărată — numai d'aia am venit.

— Aș da orice ca să cred una ca asta — ți-ar răscumpăra o groază de păcate, Tom. Mai c'aș fi bucuroasă c'ai fugit și că te-ai purtat așa rău. Da cum să te cred? Că dac'ai fi vrut să-mi spui, îmi spuneai — nu, băiatule?

— Vezi, mătușică, după ce ai vorbit matale de înmormântare, mi-a dat în gând să ne întoarcem și să ne ascundem în biserică — și atâta mi-a plăcut planul ăsta, că nu m'a răbdat inima să mă las de el. Și-atunci am pus coaja înapoi în buzunar, și-am tăcut chitic.

— Care coajă?

— Coaja de copac pe care-ți scrisesem că ne-am făcut pirați. Mai bine te deșteptai când te-am sărutat — zău așa.

Pe fața mătușii liniile aspre se îndulciră și ochii i se umplură de duioșie.

— Adevărat că m'ai sărutat, Tom?

— Dacă-ți spun că te-am sărutat!

— Ești sigur, Tom?

— Te-am sărutat, mătușică, crede-mă — dacă-ți spun...

— Și dece m'ai sărutat, Tom?

— Fiindcă mi-erai tare dragă, cum gemeai așa prin somn — și-mi părea rău de tine.

Vorbele băiatului păreau sincere. Bătrânica nu-și putu ascunde un tremur în glas când zise:

— Mai sărută-mă odată, Tom!... și-acu fă bine și șterge-o la școală și nu mă mai necăji.

Cum ieși pe ușă Tom, mătușa Polly dădu fuga la un dulap și scoase o sdreanță de surtuc — fostul costum de pirat al lui Tom. Se opri cu surtucul în mână și-și zise:

„Nu, nu mă'ncumet. Bietu băiat, eu zic c'a mințit, da e-o minciună pornită dintr'o inimă bună — dum-

nezeu să i-o răsplătească — ce bine mi-a făcut! Nădăjduesc c'o să-l ierte domnul — ştiu bine c'o să-l ierte. Da eu mai bine să nu mă 'ncredinţez că-i minciună. N'o să mă uit."

Puse la loc surtucul şi rămase o clipă pe gânduri. De două ori întinse mâna să ia iar haina şi de fiece dată se stăpâni. A treia oară, îşi făcu curaj, zicându-şi: „E-o minciună nevinovată — e-o minciună de copil bun — n'o să-mi fac sânge rău." Căută în buzunarul surtucului. O clipă mai târziu, citea coaja de copac a lui Tom printr'un văl de lacrimi şi spunea:

„L-aş ierta pe băiat acu, de-ar fi făcut şi o mie de păcate!"

CAPITOLUL XXI

Cu-atâta foc îl sărutase mătuşa Polly pe Tom, încât parcă i-ar fi luat supărarea cu mâna; acum se simţea iar vesel şi cu inima împăcată. Porni spre şcoală şi avu norocul să dea peste Becky Thatcher în capul Drumului Poienei. Tom se purta totdeauna după starea lui sufletească. Fără să şovăe o clipă, alergă la ea şi-i spuse:

— Am fost un ticălos azi, Becky, şi-mi pare foarte rău. N'o să mă mai port niciodată aşa, cât oi trăi. Te rog, împacă-te, vrei?

Fata se opri şi-i aruncă o privire dispreţuitoare:

— Te-aş ruga să nu mă plictiseşti, domnule Thomas Sawyer. N'o să mai vorbesc niciodată cu dumneata.

Şi cu o mişcare mândră din cap, îşi văzu de drum înainte. Tom rămase atât de uluit, încât n'avu nici măcar prezenţa de spirit să-i spună: „Atâta pagubă! domnişoară Ţâfnă!" Până să-i vină în gând, trecuse momentul potrivit. Aşa că nu mai spuse nimic. Dar fierbea de necaz. Intră înciudat în curtea şcolii, zicându-şi ce bine ar fi să fie Becky băiat. Cum ar mai snopi-o în bătaie! Curând se întâlni nas în nas cu ea şi în trecere îi aruncă o vorbă înţepătoare. Ea îi svârli

alta înapoi şi ruptura fu gata. Becky era atât de înfierbântată de supărare, încât abia aştepta să reînceapă lecţiile — era nerăbdătoare să-l vadă pe Tom bătut pentru cartea de citire pătată cu cerneală. Dacă până atunci se gândise să dea totuşi în vileag fapta lui Alfred Temple, noua batjocură a lui Tom îi alungă cu totul acest gând.

Biata fată nu ştia cât de curând avea s'o pască şi pe ea necazul. Învăţătorul, domnul Dobbins, atinsese vârsta matură cu o ambiţie nepotolită în suflet. Dorinţa lui cea mai arzătoare fusese să ajungă doctor, sărăcia însă hotărîse să nu fie decât un biet învăţător de ţară. In fiece zi scotea din catedră o carte misterioasă şi se adâncea în ea, când nu-i asculta pe elevi. Cartea o ţinea totdeauna sub cheie. Nu era strengar în toată şcoala care să nu moară de curiozitate să arunce măcar o privire în ea, dar până atunci niciodată nu se ivise prilejul. Fiecare băiat sau fată avea teoria lui despre ce putea fi acea carte şi nu erau două teorii la fel, dar până atunci nimeni nu putuse să afle adevărul adevărat. Odată, trecând pe lângă catedră, care era în apropierea uşii, Becky văzu cheia uitată în broască. Iată momentul prielnic ! Aruncă o privire împrejur — nu era nimeni. In clipa următoare, ţinea cartea în mâini. Coperta, cu titlul *Anatomia* profesorului Cutare, nu-i spuse nimic ; începu să întoarcă paginile. Dădu îndată peste o planşă frumos colorată — un trup omenesc. In clipa aceea o umbră căzu pe pagină ; Tom Sawyer intrase pe uşă şi apucă să vadă o clipă poza. Becky smuci repede cartea ca s'o închidă şi avu ghinionul îngrozitor să sfâşie planşa pe jumătate. Svârli volumul în catedră, întoarse cheia în broască şi ruşinată şi furioasă izbucni în plâns :

— Tom Sawyer, n'am văzut un băiat mai josnic ca tine. Te ţii după mine, să pândeşti la ce mă uit.

— Cum era să ştiu că te uiţi la ceva ?

— Să-ţi fie ruşine, Tom Sawyer — acum sigur c'o să mă pârăşti ! Ah, ce-o să mă fac, ce-o să mă fac ! O să mănânc bătaie — eu care niciodată n'am mâncat bătaie la şcoală ! Apoi izbind cu picioruşul în podea, zise : N'ai decât să fii ticălos, dacă vrei ! Las' că ştiu

şi eu ceva! Aşteaptă şi-o să vezi tu!... Nesuferitule, urîciosule, nesuferitule! Şi dădu buzna afară din clasă, cu o nouă explozie de plâns.

Tom rămase neclintit, uluit de această izbucnire împotriva lui. După câtva timp, îşi spuse:

„Neroade mai sunt şi fetele! Auzi! N'a mâncat niciodată bătaie la şcoală! Mare scofală! Numai o fată poate să vorbească aşa! Piele gingaşă şi curaj cât un pui de găină! Fireşte că n'am de gând s'o părăsc lui moş Dobbins pe proasta asta mică, fiindcă am eu ac de cojocu ei şi altminteri, fără să fiu ticălos. Da degeaba! Moş Dobbins o să 'ntrebe cine i-a rupt cartea. N'o să răspundă nimeni. Şi-atunci el o să facă ce face totdeauna — o să 'ntrebe pe toţi la rând şi când i-o veni rândul vinovatei, o să afle el, fără să i se destăinuiască. Pe fete le trădează totdeauna mutra. Sunt nişte mămăligi. O să mănânce bătaie. Ei, comedie, a intrat rău la apă Becky Thatcher şi nu văd ce-i de făcut." Tom mai cântări câtva timp situaţia, apoi adăugă: „Ei, n'are decât, ei i-ar place să mă vadă pe mine la ananghie — acu să rabde şi ea!" După câteva clipe sosi domnul şi cu toţii intrară în clasă. Pe Tom nu-l prea interesau lecţiile. De câte ori furişa o privire către partea clasei unde şedeau fetele, faţa lui Becky îl neliniştea. „Dar se gândea el — dece să-mi fie milă de ea!" Şi totuşi, numai printr'un efort îşi dădea seama că nu are niciun rost să se înduioşeze. Nu izbutea să simtă nici pic de satisfacţie. Nu trecu mult şi domnul descoperi cartea de citire pătată. Câtăva vreme, Tom uită de necazurile altora. Becky se trezi din lâncezeala ei plină de desnădejde, manifestând pentru ceeace se întâmpla un interes destul de viu. Nu credea că Tom va reuşi să iasă din bucluc, tăgăduind că a vărsat cerneala pe carte — şi avea dreptate. Tăgada părea a înrăutăţi şi mai mult situaţia vinovatului. Becky se aşteptase ca toate acestea s'o bucure, dar băgă de seamă că nu se prea bucura. Când lucrurile ajunseră la culmea încordării. Becky voi să se scoale în picioare şi să-l dea de gol pe Alfred Temple, dar se stăpâni şi se sili să şadă liniştită, spunându-şi: „Acuşi-acuşi o să mă părască c'am rupt

poza — fără 'ndoială. Nu suflu o vorbă, chiar de-ar fi să-i taie capul!"

Tom încasă bătaia şi se întoarse la locul său, defel mâhnit, căci îşi închipuia că fără să ştie, sbenguindu-se, vărsase cerneala pe carte. Tăgăduise de formă, fiindcă aşa era obiceiul, şi stăruia în tăgadă din principiu.

O oră întreagă se scurse cu încetineală; „domnul" şedea moţăind pe tronul lui; zumzetul făcut de şcolarii care-şi repetau lecţia te îmbia la somn. După câtăva vreme, domnul Dobbins se îndreptă în spetează, căscă, apoi descuie sertarul şi întinse mâna să-şi ia cartea. Parcă nu ştia nici el ce să facă: s'o scoată, să n'o scoată?... Cei mai mulţi dintre şcolari ridicară ochii nepăsători, dar doi dintre elevi îi urmăreau mişcările cu încordare. Câteva clipe domnul Dobbins se jucă distrat cu cartea, apoi o scoase, se suci în scaun până-şi găsi o poziţie comodă şi se pregăti să citească.

Tom îi aruncă pe furiş o privire lui Becky. Văzuse cândva un biet iepuraş urmărit, tocmai în clipa în care vânătorul îi ţintea capul şi iepuraşul privirea ei o avea. Uită numaidecât că erau certaţi. Trebuia să facă ceva, şi repede, numaidecât! Dar iuţeala cu care se apropia nenorocirea, îl paralizase. Ba nu, stai! I-a venit o idee. O să dea fuga la catedră, o să smulgă cartea din mâna domnului şi o să fugă cu ea! Şovăi o clipă până să se hotărască şi pierdu prilejul — domnul deschisese cartea! O, de-ar fi putut recâştiga clipa pierdută! „Prea târziu — a intrat la apă Becky!" îşi zise Tom. In clipa următoare, domnul arunca priviri scrutătoare în clasă; toţi lăsară ochii în jos, căci domnul avea în priviri ceva care îi îngrozea chiar şi pe cei nevinovaţi. Tăcerea ţinu cât ai număra până la zece — „domnul" îşi aduna mânia. Apoi izbucni:

— Cine-a rupt cartea aceasta?

Tăcere deplină. Ai fi putut auzi şi musca. Tăcerea stăruia; „domnul" cerceta cu băgare de seamă feţele şcolarilor, doar-doar o descoperi semnele păcatului.

— Benjamin Rogers, tu ai rupt cartea?

— Joseph Harper, tu ai rupt-o ?

Iarăşi tăgadă. Tom se simţea din ce în ce mai rău, chinuit de această anchetă care nu se mai sfârşea.

După ce luă la rând băncile în care şedeau băieţii, domnul rămase puţin pe gânduri, apoi îşi îndreptă privirea spre băncile fetelor.

— Amy Lawrence ?

Fata scutură din cap.

— Gracie Miller ?

Acelaş semn.

— Suzan Harper, tu ai făcut treaba asta ?

Alta care nega. Acum venea la rând Becky Thatcher. De tulburat ce era, Tom tremura ca varga. Sigur, nu mai era nicio scăpare.

— Rebecca Thatcher... (Tom o privi pe furiş ; Becky era albă de groază) tu ai rupt-o... nu-i aşa ? Ia uită-te la mine ! (Mâinile ei se ridicară, rugătoare). Tu ai rupt cartea ?

In clipa aceea un gând îi trecu prin minte lui Tom, ca fulgerul. Sări drept în picioare şi spuse strigând :

— Eu am rupt-o !

Toată clasa se holbă la el, uluită de nebunia asta. Tom stătu o clipă să-şi vină în fire, iar când înaintă spre catedră ca să-şi primească pedeapsa, mirarea, recunoştinţa, adoraţia, ce se revărsau asupră-i din ochii bietei Becky, erau răsplată pentru o sută de bătăi. Insufleţit de măreţia propriei sale purtări, îndură fără să crâcnească cea mai crudă bătaie pe care o dăduse vreodată domnul Dobbins, şi nu trebue să uităm că domnul Dobbins era un maestru în ale bătăii. Tot cu nepăsare primi şi adaosul de cruzime — anume, porunca să rămână în arest două ceasuri după ce li se va da drumul celorlalţi. Ştia el bine cine are să-l aştepte afară, fără să i se urască, până îi va suna ceasul eliberării.

In seara aceea, Tom, punând capul pe pernă, urzea sute şi sute de planuri de răzbunare împotriva lui Alfred Temple, căci, cu ruşine şi căinţă, Becky îi povestise totul, fără a ascunde nici propria ei trădare. Dar în curând, până şi setea de răzbunare trebui să dea

în cele din urmă cu vorbele acestea răsunându-i ca prin vis în urechi — ultimele vorbe rostite de Becky : „Ah, Tom, ce suflet nobil ai !“

CAPITOLUL XXII

Vacanța se apropia. Invățătorul, aspru cu copiii, era din zi în zi tot mai sever și mai pretențios ; voia cu tot dinadinsul ca elevii să facă o impresie bună în ziua „examenului“. Nuiaua și linia lui rar se odihneau — cel puțin în ce-i privea pe școlarii mai mici. Nebătuți scăpau doar cei mai mari și „domnișoarele“ de opt-sprezece-douăzeci de ani. Pedepsele domnului Dobbins erau dealtfel foarte drastice, căci deși sub perucă purta un cap cu desăvârșire chel și lucios, nu îmbătrânise, mușchii nu-i slăbiseră câtuși de puțin. Pe măsură ce se apropia ziua cea mare, toate pornirile tiranice care-i mocneau în suflet ieșeau la iveală ; cu o plăcere cruntă pedepsea până și cele mai mici abateri. Urmarea firească era că băieții cei mici tremurau toată ziua de spaimă — când nu urlau ca din gură de șarpe sub loviturile necruțătoare ale domnului Dobbins — iar noaptea urzeau fel de fel de planuri de răzbunare. Și niciodată nu pierdeau prilejul de a-i juca „domnului“ câte un renghi. Dar nici el nu se lăsa mai prejos. Represaliile care urmau după fiecare răzbunare izbutită erau atât de năpraznice și de copleșitoare, încât băieții părăseau totdeauna câmpul de bătaie amarnic înfrânți. In cele din urmă s'au vorbit cu toții în taină și au ticluit un plan care promitea o victorie strălucită. L-au atras în complot pe băiatul zugravului de firme, destăinuindu-i planul și cerându-i ajutor. Băiatul avea motivele lui să fie încântat, căci „domnul“ locuia și lua masa acasă la părinții lui și-i dăduse nenumărate pricini să-l urască. Soția „domnului“ pleca peste câteva zile într'o vizită la țară și atunci nimic n'avea să mai stea în calea reușitei planului. Domnul învă-

ţător se pregătea totdeauna pentru marile evenimente, trăgând serios la măsea, şi băiatul zugravului de firme spuse că atunci când domnia sa se va fi făcut turtă, în seara examenului, el va „aranja chestia", pe când „domnul" va moţăi acasă pe scaun, apoi va avea grijă să-l trezească la timp, ca să plece în mare grabă la şcoală.

Sosi şi mult aşteptata zi. La orele opt seara, şcoala era luminată din belşug şi împodobită cu ghirlande şi cununi de frunze şi flori. Pe o estradă trona „domnul", în scaunul său mare, având îndărătul lui tabla neagră. Părea destul de bine dispus. Trei şiruri de bănci de fiece parte şi şase şiruri în faţa sa erau ocupate de către demnitarii târgului şi de părinţii elevilor. La stânga sa, înapoia rândurilor de cetăţeni, se afla improvizată o estradă spaţioasă, pe care fuseseră aşezaţi şcolarii ce urmau să ia parte la reprezentaţia din seara aceea: şiruri de băieţi mici, care se simţeau — de mult ce se spălaseră — cât se poate de prost şi foarte stingheriţi în hainele lor de sărbătoare; şiruri de băieţi mari, stângaci şi necioplţi; valurile de zăpadă — fetele şi domnişoarele — învestmântate în organdi şi muselină, prea conştiente de braţele lor goale, de anticele bijuterii de sticlă ce le aveau dela bunica, de fundiţele roz sau albastre şi de florile din păr. Restul sălii era ocupat de şcolarii care nu luau parte la program.

Demonstraţiile începură. Un băiat mititel se sculă în picioare şi cu o mutră bleagă recită: *„Ştiu bine că vă miraţi şi că nici nu v'aşteptaţi, mic cum sânt că îndrăznesc, eu în public să vorbesc"*, ş.a.m.d., însoţindu-şi performanţa cu mişcările penibil de regulate şi spasmodice pe care le-ar fi executat o maşină puţintel deranjată. O scoase la capăt cu bine, deşi grozav de înspăimântat, şi obţinu un ropot de aplauze. Se retrase cu plecăciunea de rigoare.

O fată mică, cu o feţişoară sfioasă, spuse peltic: *„Măriuca cea mică avea o mieluşică"* ş.a.m.d., execută o plecăciune care înduioşă publicul, îşi primi şi ea porţia de aplauze şi se aşeză la loc ruşinată şi fericită.

Tom Sawyer se înfăţişă plin de trufaşă încredere, se avântă până la înălţimea înflăcăratei şi nemuritoarei poeme declamatorii *Daţi-mi libertatea, sau de nu moartea!* rostită cu avântul cuvenit şi cu o frenetică gesticulaţie, şi se poticni brusc, pe la mijloc. Il cuprinse o fâstâceală grozavă, îi tremurau picioarele, simţea că se înnăbuşă. E drept că se bucură de multă înţelegere din partea întregii săli — dar şi de o tăcere desăvârşită, care se înţelege, era mai neplăcută chiar decât înţelegerea. Învăţătorul se încruntă şi asta întregi catastrofa. Tom se mai luptă cât se luptă, apoi se retrase, sdrobit. Se înregistră o slabă încercare de aplauze, care curând însă se stinse.

Urmară *Flăcăul sta pe puntea 'n flăcări, Căderea asirienilor* şi alte perle ale genului declamator. Apoi avură loc exerciţii de lectură şi o întrecere în demonstraţii de ortografie. Cei câţiva elevi din clasa de latină recitară onorabil. Acum venea la rând partea cea mai însemnată a serii, „compoziţiile" originale ale tinerelor domnişoare. Domnişoarele înaintau una câte una până la marginea estradei, tuşeau puţin ca să-şi limpezească glasul, ridicau manuscrisul (legat gingaş cu o panglicuţă) şi începeau să citească, trudindu-se a da o deosebită atenţie „expresiei" şi punctuaţiei. Erau aceleaşi teme pe care, cu prilejuri similare, le trataseră şi mamele şi bunicile lor, şi fără îndoială că şi străstrăbunicile, dela cruciade încoace. „Prietenia" era una dintre ele; alta „Amintiri de odinioară", apoi „Sentimentul religios în istorie", „Ţara visurilor", „Avantajele culturii", „Asemănări şi contraste între diferitele forme de guvernământ", „Melancolie", „Dragoste filială", „Năzuinţele sufletului", ş.a.m.d., ş.a.m.d.

Una din trăsăturile izbitoare ale acestor compoziţii era o melancolie cultivată cu grijă şi scumpă autoarei; alta era o revărsare inutilă şi îmbelşugată de „vorbire aleasă"; alta era o tendinţă de a vârî cu tot dinadinsul cuvinte şi fraze care se bucurau de mare trecere şi de a le folosi până se toceau şi nu mai erau bune de nimic. O particularitate ce le caracteriza şi le strica pe toate era nelipsita şi nesuferita morală; la sfârşitul fiecăreia din ele, apărea şi ea, gudurându-se şi dând

din coada ei bearcă. Oricare ar fi fost subiectul, autoarea îşi muncise creierii ca să-l sucească până a-i găsi o latură ce putea fi contemplată cu folos de către simţul moral şi religios. Făţărnicia bătătoare la ochi a unor asemenea fraze moralizatoare nu era deajuns ca să impună alungarea acestei mode din şcoli şi nu este deajuns nici astăzi ; poate nu va fi deajuns cât va ţine lumea. Nu e şcoală în tot cuprinsul ţării noastre, unde tinerele domnişoare să nu se simtă obligate a-şi încheia compoziţiile cu o morală ; şi veţi găsi până la urmă că morala celei mai fluşturatice şi mai puţin evlavioase fete din şcoală este totdeauna cea mai lungă şi cea mai accentuat pioasă. Dar destul despre asta. Adevărul spus pe faţă nu se înghite uşor. Să ne întoarcem la „examen". Cea dintâi compoziţie căreia i se dădu citire era intitulată : *Aşa dar asta e viaţa?* Sperăm că cititorul va putea îndura un extras :

„Pe cărările bătătorite ale vieţii, cu ce delicioase emoţii soarbe mintea adolescentei scena mult aşteptată a unei festivităţi ! Imaginaţia schiţează în nuanţe trandafirii, nesfârşite icoane de fericire. In închipuirea-i robită simţurilor, adoratoarea modei se vede în mijlocul mulţimii festive, „cea mai admirată de toţi admiratorii". Graţioasa-i făptură, împodobită cu văluri albe ca zăpada, pluteşte în vârtej prin labirintul plin de delicii al sălii de bal ; ai ei sunt ochii cei mai strălucitori, al ei e pasul cel mai înaripat, din mulţimea voioasă a celor de faţă. Cu aceste închipuiri nespus de ferice, trece timpul în sbor şi iată că soseşte mult dorita clipă a intrării sale în Câmpiile Elizee, pe care atât de dulce le-a visat. Ca'n basmele cu zâne apare totul privirilor ei vrăjite. Fiece nouă scenă este *mai* răpitoare decât cea dinainte ! Dar nu trece mult şi copila descoperă că îndărătul măreţului spectacol, totul nu e decât zădărnicie ; complimentele care odinioară îi încântaseră sufletul, urechile sale, îi sună acum fals şi strident ; sala de bal şi-a pierdut tot farmecul... Cu sănătatea sdruncinată şi cu inima plină de amărăciune, tânăra abandonează pentru totdeauna aceste deşertăciuni, încredinţată că plăcerile pământeşti nu pot satisface idealurile sufletului."

Şi tot aşa şi iar aşa. In timpul cititului, se auzea la răstimpuri un zumzet de admiraţie, însoţit de exclamaţii şoptite: „Ce frumos!" „Câtă elocvenţă!" „Aşa e!" ş.a.m.d., iar după ce chestia se încheie cu o morală deosebit de întristătoare, aplauzele fură entuziaste.

Apoi se ridică o tânără subţire şi melancolică, pe a cărei faţă era aşternută „interesanta" paloare ce-o dau pilulele şi indigestia; ea citi un poem — din care două strofe ne vor ajunge:

O fecioară din Missouri îşi ia rămas-bun dela Alabama.

La revedere, Alabama, te iubesc,
Dar plec acum puţin de lângă tine.
Mi-e tristă inima la tine când gândesc
Şi'n fruntea-mi amintirile-s ciorchine.
Căci m'am plimbat prin codrii tăi în floare,
Lângă izvorul Talapuzei am citit,
Am ascultat cascada Talassei, fremătătoare,
Din valea Coosei aurora am privit.
Sunt mândră că mi-e inima prea plină,
Cu ochii 'nlăcrămaţi privesc 'napoi,
Nu mă despart de-o ţară ce-i străină,
Nu'nchin unor străini acest şuvoi.
Ce bun a fost şi primitor ca mama
Statul acest' cu văi şi munţi ce-mi pier!
Când te-oi uita, prea scumpă Alabama,
In sufletu-mi va fi deapururi ger.

Nu prea se dumiriseră oamenii ce era cu gerul din suflet, totuşi poezia le plăcu foarte mult.

Apăru apoi o tânără domnişoară, cu pielea oacheşă, cu ochii negri, cu părul negru. După un moment de tăcere menit să creeze atmosferă, ea luă o expresie tragică şi începu să citească cu glas solemn şi măsurat:

Vedenia

„Neagră şi furtunoasă era noaptea. In jurul tronului suprem, nicio stea nu sclipea, doar adâncile intonaţii ale tunetelor masive îmi vibrau constant în

auz, iar fulgerele sinistre se deslănțuiau furioase în cămările înnourate ale cerului, părând să-și râdă de puterea ce-o exercita asupra teroarei lor ilustrul Franklin! Până și vânturile vehemente coborîseră unanim din misticele lor adăposturi, vâjâind atât de teribil, ca și cum ar fi voit să sporească grozăvia scenei. Intr'astfel de clipe, atât de întunecate, atât de nebuloase, simțirea mea profundă tânjea după apropierea unui suflet omenesc — când dimpotrivă, iată că:

Prietena-mi cea mai iubită,
Ce cu sfat și mângâiere
Deapururi m'a călăuzit
— Durerii dându-i mângâiere
Și bucuriei gust sporit —
Veni alăturea să-mi steie.

Ea se mișca asemeni acelor ființe radioase închipuite pe cărările însorite ale Paradisului, de către cei cu imaginația romantică și jună — o regină a frumuseții, împodobită doar cu propriu-i farmec transcendent. Atât îi era de ușor pasul, atât de lunecos și catifelat, încât fără de vraja magică ce emana ființa ei eterică, ar fi lunecat pe lângă mine și s'ar fi destrămat în neant — nesimțită, neobservată, asemenea atâtor altor frumuseți, din cale afară de modeste.

O stranie mâhnire era așternută pe chipu-i, asemenea lacrimilor de ghiață pe hlamida lui Dechemvrie, pe când cu brațul întins arăta către elementele ce se înfruntau deslănțuite în natură și înfățișa contemplațiunii mele cele două aspecte ale creațiunii față în față."[1]

Această vedenie înfiorătoare ocupa vreo zece pagini de manuscris și se revărsa către sfârșit într'o predică atât de distrugătoare de nădejdi pentru ne-presbiterieni[2], încât luă premiul întâi. Compunerea aceasta

[1] Bucățile citite mai sus drept „compoziții" sunt scoase fără nicio modificare dintr'un volum, intitulat *Versuri și proză de o doamnă din Vest.* Fiind aidoma după tipicul fetelor de școală, sunt cu mult mai reușite decât ar fi niște simple imitații (n. a.).

[2] Presbiterianismul — una din sectele religioase protestante (n. r.).

a fost considerată ca reprezentând cea mai frumoasă strădanie a serii. Primarul târgului, înmânând autoarei premiul, ţinu o călduroasă cuvântare, în care spuse că aceasta era cea mai „elocintă operă literară pe care i-a fost dat s'o asculte şi că însuşi Daniel Webster [1] s'ar fi mândrit pe bună dreptate s'o fi scris."

In treacăt fie spus, la fel de numeroase erau compunerile care foloseau din belşug cuvântul „minunat" şi în care întâmplări banale ale oamenilor se numeau „pagini din viaţă".

Apoi, domnul învăţător, foarte bine dispus, îşi împinse scaunul la o parte, întoarse spatele către public şi începu să deseneze pe tablă harta Americii, pentru a-i examina pe elevi la geografie. Dar cum mâna îi tremura, harta ieşea ca vai de ea şi chicote înnăbuşite se răspândeau prin clasă. Învăţătorul ştia care e pricina şi se străduia s'o dreagă. Şterse cu buretele câteva linii şi le desenă din nou, dar mai rău le strică. Chicoteala sporea. Învăţătorul îşi concentră toată atenţia asupra desenului, hotărît să nu se lase descurajat. Simţea toţi ochii aţintiţi asupră-i. I se părea că desenul iese mai bine, dar chicoteala nu mai contenea, ba chiar se întetea. Avea şi dece. Prin gura podului, deschisă drept deasupra capului lui, se lăsa o pisică, prinsă de o sfoară ce-i era petrecută pe după picioarele dinapoi. In jurul capului era legată cu o cârpă, care-i strângea fălcile, ca să nu poată mieuna. Pe când cobora încet, se încovriga, căţărându-se cu ghiarele pe sfoară, iar scăpa în jos şi-şi încleşta ghiarele în aer. Lumea era în culmea veseliei ; pisica ajunsese la o palmă de capul învăţătorului, care n'avea ochi decât pentru hartă. Tot cobora — mai jos, mai jos, şi mai jos — până ce, cu energia disperării pisica înşfăcă peruca domnului, înfigându-şi ghiarele în ea şi, în aceeaşi clipă, fu repede trasă înapoi în pod. Ce mai strălucire radia din tidva cheală a domnului, pe care băiatul zugravului de firme o poleise cu aur !

[1] Daniel Webster — bărbat de stat american din secolul trecut (n. r.).

Această întâmplare puse capăt serbării. Băieţii erau răzbunaţi. Vacanţa sosise.

CAPITOLUL XXIII

Atras de insignele lor arătoase, Tom s'a înscris în ordinul de curând înfiinţat al „Voluntarilor cumpătării" (Secţia tineret). A făgăduit să se abţină dela fumat, dela mestecat tutun şi dela luarea în deşert a celor sfinte, atâta vreme cât va fi membru al acestui ordin.

Descoperi acum ceva : că făgăduiala de a nu face un lucru este calea cea mai sigură pentru a fi mereu îmboldit să-l faci. Tom se văzu în curând chinuit de o dorinţă : să bea şi să înjure ; dorinţa aceasta ajunse atât de aprigă, încât nu-l mai împiedica să se retragă din ordin decât speranţa unui prilej de a se arăta în public cu brâul roşu. Se apropia 4 Iulie [1], dar Tom renunţă curând la acest prilej — renunţă chiar înainte să-şi fi purtat cătuşele patruzeci şi opt de ore. Işi puse nădejdea în bătrânul judecător de pace Fraser, care trăgea să moară. De vreme ce ocupa o funcţiune atât de înaltă în stat, desigur că avea să i se facă o înmormântare cu mare pompă. Timp de trei zile, Tom arătă un interes foarte viu pentru sănătatea judecătorului ; ardea de nerăbdare să afle veşti noi despre el. Din când în când, speranţele îi creşteau într'atâta, încât îndrăznea să scoată insignele şi să facă repetiţie în faţa oglinzii. Dar boala judecătorului avea atâtea toane, că te făcea să-ţi pierzi răbdarea. In cele din urmă se auzi că merge spre bine, apoi că intrase în convalescenţă. Tom era scârbit — şi pe deasupra se mai simţea şi oarecum nedreptăţit. Işi dete imediat demisia. In aceeaşi noapte judecătorul avu o recidivă şi muri. Tom se hotărî să nu mai acorde niciodată în-

[1] Ziua Independenţei S.U.A. (n.r.).

credere unui om atât de neserios. Înmormântarea a fost o frumusețe. „Voluntarii" au defilat într'un stil anume studiat ca să-l facă pe fostul membru să moară de ciudă.

In schimb, Tom era un om liber ; avea dece să fie mulțumit : acum putea să bea și să înjure. Dar, spre surprinderea lui, își dădu seama că nu-i ardea de așa ceva ; de îndată ce nu-l mai împiedica nimic, dorința și farmecul opreliștii piereau.

Curând Tom băgă de seamă, minunându-se, că nu prea știa ce să facă în vacanța atât de mult dorită.

Incercă să țină un jurnal intim, dar timp de trei zile nu se întâmplă nimic, așa că-l lăsă baltă.

Cea mai bună trupă de cântăreți negri veni să dea un spectacol în târgușor și stârni mare vâlvă. Tom și Joe Harper înjghebară și ei o trupă de artiști ; timp de două zile fură fericiți.

Până și marea zi de 4 Iulie a fost de fapt o păcăleală, pentrucă a plouat cu găleata și nu s'a făcut nicio defilare ; iar cel mai mare bărbat din lume (după cum crezuse Tom), domnul Benton, un senator al Statelor Unite, în carne și oase, nu era înalt de șapte metri — nici pe departe. Timp de trei zile, băieții s'au jucat de-a circul în corturi înjghebate din covoare rupte — taxa de intrare fiind trei ace cu gămălie pentru băieți și două pentru fete — apoi circul fu dat uitării.

După asta au venit un frenolog și un hipnotizator, care au plecat lăsând târgul mai pustiu și mai adormit ca oricând.

Au mai fost și câteva petreceri pe la băieți și pe la fete, dar atât de puține și atât de minunate, încât golurile dintre ele păreau și mai greu de îndurat.

Becky Thatcher plecase cu părinții să petreacă vacanța în casa lor dela Constantinopole, așa încât în viața lui Tom nu mai era nicio rază de lumină.

Ingrozitoarea taină a omorului îl apăsa mereu : un adevărat cancer care-l rodea fără încetare. Apoi veni pojarul.

Două săptămâni nesfârșite, Tom zăcu închis în casă, nepăsător față de lumea dinafară și de întâmplările

ei; era foarte bolnav, nu-l mai interesa nimic. Când, în cele din urmă, fu iarăşi pe picioare şi se îndreptă sleit către centrul târgului, o posomorîre neaşteptată se abătuse peste toţi şi peste toate. O campanie de propagandă religioasă provocase „o renaştere" şi se făcuseră cu toţii religioşi — nu numai cei vârstnici, dar şi băieţii şi fetele. Tom umbla de colo până colo, tot sperând să întâlnească măcar o singură faţă de păcătos, deşi ştia bine că nu era nicio nădejde. Pretutindeni numai şi numai desamăgiri. Îl găsi pe Joe Harper studiind Vechiul Testament şi se îndepărtă mâhnit de această tristă privelişte. Îl căută pe Ben Rogers şi-l găsi vizitând pe săraci, cu un coş plin de broşuri religioase. Umblă multă vreme după Jim Hollis şi, când dădu de el, acesta-i atrase luarea aminte asupra minunatei binecuvântări cereşti ce pogorîse asupră-i, în forma pojarului, ca să-l abată dela rele. Fiecare băiat pe care-l întâlnea, îi încărca sufletul cu o nețărmurită tristeţe. Iar când, desnădăjduit, se refugie în braţele lui Huckleberry Finn şi fu întâmpinat cu un citat din evanghelie, inima i se frânse deabinelea şi se târî spre casă, unde se vârî iar în pat; îşi dădea seama că în tot târgul, numai el era pierdut pentru vecie.

In noaptea aceea se deslănţui o furtună cumplită, cu o ploaie cu băşici, cu trăsnete înfiorătoare şi cu fulgere care te orbeau. Tom trase plapoma peste cap şi aşteptă îngrozit să-i bată ceasul cel de pe urmă — fără doar şi poate că toată zarva asta pentru el se stârnise. Abuzase de răbdarea puterii cereşti, dincolo de orice limită, şi iată urmarea. Ar fi putut să-i treacă prin gând că cerul făcea prea mare risipă de fast şi muniţii — auzi, să omori un gândac cu o baterie de tunuri. Nu vedea nimic nepotrivit în montarea unei furtuni atât de costisitoare, numai ca să fie făcută praf o biată gâză ca el. Furtuna trecu prin toate fazele, apoi încetă, fără să-şi fi îndeplinit scopul. Primul imbold al băiatului fu să-i mulţumească lui dumnezeu şi să caute să se îndrepte; al doilea să mai aştepte — poate că n'or să mai vină alte furtuni.

In ziua următoare, s'au înfiinţat iar doctorii; lui

Tom îi revenise boala. Cele trei săptămâni pe care le petrecu întins pe spate i-au părut de data aceasta un veac. Când, în cele din urmă, ieşi iar în lume, aproape că nici nu se bucura că scăpase, amintindu-şi în ce stare de singurătate era, cât de părăsit şi lipsit de tovarăşi fusese. O luă agale pe uliţă în jos şi dădu peste Jim Hollis, făcând pe judecătorul într'un tribunal de copii, care judeca o pisică inculpată într'un proces de omor — acolo fiind şi victima, o păsărică. Se întâlnise cu Joe Harper şi cu Huck Finn pe un drumeag, mâncând cu poftă un pepene şterpelit. Bieţii băieţi — le revenise şi lor boala, ca şi lui Tom.

CAPITOLUL XXIV

In sfârşit, târguşorul fu sgâlţâit din amorţire, şi încă sdravăn: începu să se judece procesul omorului. Tot târgul numai despre asta vorbea. Tom nu putea scăpa în niciun chip de povestea asta. Oridecâteori se pomenea de omor, un fior rece îi trecea prin inimă. Conştiinţa tulburată şi temerile îl făceau mereu să creadă că cei ce vorbeau în preajmă-i nu voiau altceva decât să-l tragă de limbă. Nu vedea cum putea fi bănuit că ştie ceva despre omor şi totuşi nu se simţea în largul lui, auzind mereu vorbindu-se numai de asta. Tot timpul îl treceau sudori reci. Intr'o zi îl luă deoparte pe Huck şi-l trase undeva într'un loc mai dosnic, departe de ochii lumii, ca să stea de vorbă cu el. Să-şi mai uşureze sufletul, deslegându-şi puţin limba, să împartă povara ce-l apăsa cu altul care suferea ca şi el. Afară de asta, mai voia să se încredinţeze şi dacă Huck îşi ţinuse cuvântul.

— Ascultă, Huck, ai vorbit vreodată cu cineva despre... chestia aia?

— Care chestie?

— Ştii tu.

— Aş, da ce-am mâncat mătrăgună?

— Nimic, nicio vorbă?...

— Dacă-ţi spui... Să-mi sară ochii, na ! Da ce-ţi veni să mă 'ntrebi ?

— De, ştiu şi eu... Mi-era frică.

— Se poate, Tom ? Păi am mai vorbi noi azi acilea, dacă ar şti lumea ? Nu gineşti ?

Lui Tom parcă îi mai venise inima la loc. După o pauză :

— Huck, eu crez că nimeni nu poate să te facă să spui aşa, dacă nu vrei... nu ?

— Pe mine să mă facă să spui ?... Aoleo ? Da ce, crezi c'am chef să mă dea de mâncare la peşti nenorocitu ăla de corcit ?

— Ei, atunci stăm bine. Eu zic că dacă tăcem din gură, e 'n regulă. Da hai să ne mai jurăm odată 'n tot cazu — ca să fim mai siguri.

— Hai !

Jurară aşa dar din nou, cu un ritual înfricoşător.

— Ce mai zice lumea, Huck ? Eu am auzit o mulţime.

— Ce să zică ? Tot îi dă zor cu Muff Potter. Muff Potter în sus, Muff Potter în jos. Mă trec năduşelile când îi aud, îmi vine să-mi iau câmpii.

— Tot aşa o ţin întruna şi ai mei. Să ştii că se duce pe copcă moşu. Nu-ţi pare rău de el câteodată ?

— Cum să nu, mai totdeauna. Nu-i nicio scofală de capu lui, da-i om bun, n'a făcut niciodată rău la nimeni. Mai pescueşte el câte niţel, să puie mâna pe un ban, mai trage la măsea — şi stă toată ziulica cu burta la soare. Da la fel facem toţi — şi ăi de ridică ochii la cer şi dăscăleşte lumea. Da el e om bun — odată, din ce-avea din ce n'avea, mi-a dat o jumă' de peşte uite-atâtica — şi de câte ori nu m'a ajutat la necaz, săracu !

— Şi mie, Huck, mi-a dres smeul şi mi-a înnădit cârligе la undiţă. Ce-ai zice dacă l-am scoate de acolo ?

— Aoleo ! nu putem să-l scoatem noi, Tom ! Şi chiar să putem, tot degeaba ar fi ; l-ar prinde iar.

— Da, să ştii că ai dreptate, Huck. Da nu pot să rabd când îl aud cum îl vorbeşte de rău, ca pe dracu — când el nici nu-i vinovat de... chestia aia.

— Şi eu la fel, Tom. Cică ar fi ăl mai mare bandit din țară — se miră, auzi, că nu l-a spânzurat până acum.

— Da, așa vorbește lumea. Unii zicea că dacă i-ar da drumu, l-ar omorî de viu.

— Şi să știi c'așa ar face.

Băieții au stat mult de vorbă, dar liniște tot n'au găsit. Spre seară, s'au trezit dând târcoale micii închisori singuratice, cu nădejdea nelămurită că s'ar putea întâmpla ceva, care să alunge toate greutățile. Dar nu se întâmplă nimic ; părea că niciun înger, nicio zână nu se sinchisea de nefericitul care zăcea în închisoare.

Ca şi în alte dăți, băieții se duseră la gratiile celulei şi-i dădură lui Potter tutun şi chibrituri. El sta închis în partea de jos a clădirii şi paznici nu erau.

Recunoştința ce le-o arăta pentru darurile lor le apăsa totdeauna conştiința ; acum le făcu mai rău ca oricând. Se simțiră cei din urmă laşi şi trădători, când Potter le spuse :

— Aţi fost tare buni cu mine, băieți — mai buni ca orişicine din târgul ăsta. N'o să uit, nu. Stau şi vorbesc singur şi zic : la toți băieții din târg le dregeam smeele şi toate lucruşoarele lor şi le arătam unde-s locurile bune de pescuit ; şi-i ajutam cât puteam — şi acuma toți l-au uitat pe bietul Muff când a dat necazu peste el ; da Tom nu, şi Huck nu — ei nu-l uită, zic, şi nici eu pe ei... Oooh, dragii mei dragi, că ticăloasă şi cumplită faptă am făcut — eram beat şi turbat în clipa aia, altfel nu pricep cum de-am făcut-o, şi-acu uite, na, o să-mi puie streangu de gât — c'așa e legea... Poate-i ăl mai bun lucru pentru mine — eu așa crez, da !... Ei, ce să mai vorbim de asta ! La ce să vă mai amărăsc şi pe voi acu ; voi numai bine mi-aţi făcut. Da atâta vă spui : de îmbătat să nu vă'mbătați niciodată, dragii mei, şi n'o s'ajungeți undeam ajuns eu. Daţi-vă niţel mai la stânga — așa, acu e bine... Tare bine-ți face să vezi un om bun la față, când ai intrat la necaz ca mine şi nu vine nimenea să te vază... Numa voi. Numa voi sânteți prietenii mei... Suiți-vă unul în spinarea ăluilalt, ca să vă pot mân-

gâla obrajii. Aşa! Daţi mâna cu mine — mânuşiţele voastre o să treacă printre gratii, laba mea e prea mare. Mâini mititele şi făr' de putere — da lui Muff Potter i-au făcut mult bine... şi dac'ar putea l-ar ajuta şi mai mult...

Tom se întoarse acasă tare amărît; în noaptea aceea avu nişte vise îngrozitoare. A doua şi a treia zi, a tot dat târcoale judecătoriei. O curiozitate de neînvins îl tot îmboldea să intre; trebuia să se stăpânească din toate puterile ca să rămână afară. Acelaş lucru se petrecea şi cu Huck. Se ocoleau unul pe altul, dându-şi toată osteneala să nu fie văzuţi împreună. Din când în când câte unul din ei pleca, dar de fiecare dată îl aducea curând înapoi aceeaşi întunecată pornire. De câte ori din judecătorie ieşea vreun cârd de pierdevară care asistaseră la desbateri, Tom trăgea cu urechea; şi mereu auzea doar veşti care-l desnădăjduiau. Tot mai nemilos se strângea laţul în jurul bietului Potter. La sfârşitul zilei a doua, din vorbele care umblau prin târg reieşea că mărturia lui Joe Indianul rămăsese în picioare, nesdruncinată, şi că nu era nici cea mai mică urmă de îndoială cu privire la verdictul juraţilor.

In seara aceea, Tom rămase afară până târziu şi intră la culcare pe fereastră, foarte tulburat. Ceasuri întregi se svârcoli în pat până să aţipească. In dimineaţa următoare, tot târgul se îmbulzea către judecătorie; sosise ziua cea mare. Sala gemea de lume. După o lungă aşteptare, intrară pe rând juraţii şi se aşezară la locurile lor; puţin după aceea fu adus Potter, ferecat în lanţuri, galben şi sfios, cu o privire rătăcită şi desnădăjduită. Fu aşezat astfel încât toţi ochii din sală să-l poată privi. Tot în văzul tuturor şedea şi Joe Indianul, mai netulburat ca oricând. Urmă o altă pauză şi intră şi judecătorul. Şeriful declară şedinţa deschisă. Incepură obişnuitele şuşoteli printre avocaţi şi foşnetul hârtiilor. Toate aceste amănunte şi întârzierile ce le însoţeau măreau încordarea publicului, din ce în ce mai impresionat şi mai nerăbdător. Primul martor chemat adeveri că-l văzuse pe Muff Potter spălându-se la gârlă în zorii zilei când se

descoperise omorul şi că inculpatul, cum îl văzuse, se îndepărtase pe furiş. După alte câteva întrebări, procurorul se adresă apărării :

— Aveţi de pus întrebări martorului ?

Acuzatul ridică o clipă ochii, dar îi coborî iar, când apărătorul lui răspunse :

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Martorul următor declară că găsise cuţitul în preajma celui ucis. Procurorul întrebă :

— Apărarea are vreo întrebare de pus martorului ?

Apărătorul lui Potter răspunse :

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Un al treilea martor jură că cuţitul era al lui Potter, că deseori îl văzuse la el.

— Aveţi vreo întrebare de pus martorului ?

Apărătorul lui Potter renunţă să pună întrebări martorului.

Publicul din sală începu să dea semne de nemulţumire. Oare avocatul acesta n'avea de gând să-şi dea nici cea mai mică osteneală ca să salveze viaţa clientului său ?

Câţiva martori declarară că Potter avusese o purtare de om vinovat, când fusese adus la locul crimei. Cu toţii au fost lăsaţi să părăsească bara, fără a li se mai pune întrebări de către apărare.

Martori de încredere confirmară fiece amănunt al întâmplărilor care se petrecuseră la cimitir — în acea dimineaţă atât de bine întipărită în mintea tuturor — şi care agravase vina lui Muff Potter. Dar avocatul lui Potter se abţinu şi de data aceasta să pună întrebări. Publicul îşi arătă mirarea şi nemulţumirea prin murmure, ceeace atrase o mustrare din partea curţii. Apoi procurorul rosti :

— Pe temeiul mărturiilor depuse sub jurământul unor cetăţeni al căror cuvânt stă mai presus de orice bănuială, se dovedeşte fără niciun dubiu posibil că nefericitul de pe banca acuzaţilor este făptuitorul acestei crime fioroase. Acestea sunt concluziile noastre.

Un geamăt ieşi din pieptul sărmanului Potter ; îşi ascunsese faţa în mâini şi-şi legăna domol trupul încoace şi încolo, în timp ce în sală domnea o tăcere apă-

sătoare. Mulți dintre bărbați erau mișcați și multor femei le dăduseră lacrimile.

Atunci apărătorul acuzatului se ridică și spuse:

— Onorată curte! In considerațiile ce le-am făcut la începutul acestui proces, ne-am arătat intenția de a dovedi că clientul nostru a comis această faptă îngrozitoare într'o stare de inconștiență, prin urmare fiind irresponsabil, rătăcire provocată de băutură. Ne-am schimbat părerea. Nu vom pleda pe acest temei. (Apoi către grefier): Chemați-l pe Thomas Sawyer.

Uimirea și nedumerirea se zugrăviră pe toate fețele, și deopotrivă pe aceea a lui Potter. Toate privirile se ațintiră asupra lui Tom, pe când se ridica și lua loc la bară. De speriat ce era, băiatul avea o înfățișare rătăcită. I se luă jurământul.

— Tomas Sawyer, unde te găseai la 17 Iunie, pe la miezul nopții?

Tom aruncă o privire spre fața împietrită a lui Joe și limba îi rămase încleștată. Publicul aștepta cu răsuflarea tăiată, dar băiatul nu putea scoate un cuvânt. După câteva minute, prinzând oarecare puteri, izbuti să se facă auzit de o parte din sală.

— In cimitir!

— Puțin mai tare, te rog. Nu-ți fie teamă. Te aflai...

— In cimitir.

Un zâmbet disprețuitor fulgeră pe fața lui Joe Indianul.

— Te aflai prin apropierea mormântului lui Horse William?

— Da, domnule.

— Vorbește puțintel mai tare. Cât de aproape erai?

— Cum sunt acum de dumneavoastră.

— Erai ascuns sau nu?

— Eram ascuns.

— Unde?

— Indărătul ulmilor dela marginea mormântului.

Joe Indianul avu o ușoară tresărire.

— Mai erai cu cineva?

— Da, domnule. M'am dus acolo cu...

— Stai! stai o clipă! Nu e nevoie să spui numele

celui care te-a însoţit. Îl vom chema aci la timpul potrivit. Ce căutaţi acolo ? Duceaţi ceva ?

Tom şovăi, fâstâcit de tot.

— Vorbeşte, băiatule, nu te sfii. Adevărul mai presus de toate. Ce duceaţi în acel loc ?

— O... o... o pisică moartă.

In sală se stârni un val de râsete, pe care curtea îl stăvili numaidecât.

— Vom arăta aci scheletul pisicii. Acum, băiete, spune-ne tot ce s'a întâmplat — povesteşte aşa cum te pricepi — nu sări nimic şi nu-ţi fie teamă.

Tom începu să povestească, mai înfâi şovăind ; apoi, pe măsură ce subiectul îl însufleţea, vorbele prinseră a curge cu tot mai multă uşurinţă. Sala amuţise ; nu se mai auzea decât glasul lui Tom. Toate privirile se păroniseră asupra lui ; cu buzele întredeschise şi cu răsuflarea tăiată, toţi oamenii din sală îi sorbeau cuvintele ; prinşi în mrejele înfiorătoarei poveşti, nu mai băgau de seamă cum trecea timpul. Încordarea atinse culmea, când băiatul rosti :

— Şi când doctorul a ridicat scândura şi Muff Potter s'a prăvălit, Joe Indianul a sărit cu cuţitul şi...

Zdup ! Iute ca fulgerul, corcitul se repezi spre o fereastră, svârli în lături pe toţi care încercau să i se împotrivească — şi dus a fost !

CAPITOLUL XXV

Iată-l pe Tom iarăşi eroul zilei, răsfăţat de oamenii în vârstă, pizmuit de tineri. Numele lui cunoscu până şi tiparul ce dă nemurire, căci gazeta târgului vorbi despre el, ridicându-l în slăvi. Unii credeau că va ajunge preşedinte al Statelor Unite — bineînţeles dacă între timp avea să scape de streang.

După cum se întâmplă deobicei, oamenii — schimbători şi nesăbuiţi cum sunt — îl luau în braţe pe Muff Potter, răsfăţându-l cu aceeaşi lipsă de măsură

cu care, mai înainte, îl oropsiseră. Dar această purtare face cinste lumii, aşa că nu se cuvine s'o criticăm.

Ziua, Tom era în culmea triumfului şi a strălucirii, dar noaptea, noaptea îi venea să intre în pământ de groază. Numai pe Joe Indianul îl visa. Şi ochii lui arzători mereu îi vesteau pierzania. După ce se lăsa seara, nicio ispită din lume nu mai era în stare să-l urnească din casă. Bietul Huck, şi el se simţea tot atât de prost şi de înspăimântat. In seara din ajunul marii zile a procesului, Tom îi destăinuise avocatului toată povestea şi Huck tare se temea să nu iasă la iveală şi amestecul lui, cu toate că fuga lui Joe Indianul îl scutise de suferinţa de a depune mărturie în faţa curţii. Bietul băiat obţinuse dela avocat făgăduiala că nu-l va da în vileag. Dar parcă poţi să ai încredere în cuvântul unui om ? Uite, de pildă, Tom, să se ducă el noaptea la avocat acasă şi să spună toată tărăşenia, el care s'a legat cu cel mai straşnic şi mai cumplit jurământ ! Atunci, spuneţi şi dumneavoastră, cum să nu-şi piardă Huck încrederea în neamul omenesc ! Ziua, recunoştinţa lui Mufi Potter îl făcea pe Tom să se bucure că vorbise, dar noaptea se căia că nu-şi ţinuse gura. Ba se înspăimânta că Joe Indianul nu va fi niciodată prins, ba îi era groază că-l vor prinde. Era încredinţat că niciodată nu se va mai simţi în siguranţă şi nu va putea răsufla în voie, până nu-l va vedea cu ochii lui, mort.

Se oferiseră recompense, Joe Indianul fusese căutat prin tot ţinutul, dar nimeni nu-i dăduse de urmă. Dela St. Louis veni unul din acei oameni minunaţi şi atotştiutori, care inspiră atâta respect — un detectiv. Işi băgă nasul prin toate colţurile, dădu din cap cu o mutră de înţelept şi recoltă succesul uimitor de care se bucură îndeobşte membrii acestei bresle, cu alte cuvinte, căpătă unele „indicii". Dar cum „indiciile" nu pot fi spânzurate pentru omor, după ce detectivul îşi isprăvi cercetările şi plecă acasă, Tom se simţi în aceeaşi nesiguranţă ca şi mai înainte. Zilele se târau ca melcul, dar din fericire, cu fiecare zi ce trecea, groaza ce-i apăsa sufletul scădea încetul cu încetul.

CAPITOLUL XXVI

In orice viaţă de băiat, bine rânduită, vine un timp când îl apucă o dorinţă nebună să plece undeva, să sape, ca să dea de comori ascunse. Dorinţa aceasta se abătu într'o bună zi şi asupra lui Tom. Alergă să-l caute pe Joe Harper, dar n'avu noroc să-l găsească. Atunci se duse după Ben Rogers; acesta însă plecase la pescuit. Până la urmă dădu peste Huck Finn Mână Insângerată. Huck fireşte că era disponibil. Tom îl duse într'un loc ascuns şi-i desvălui confidenţial planurile sale. Huck era gata să-l urmeze. Aşa era el totdeauna — gata să ia parte la orice întreprindere care făgăduia distracţie şi nu cerea capital ; timp — de cel care nu costă bani — avea şi prea avea, dar nu ştia ce să facă cu el.

— Şi-unde o să săpăm ? întrebă Huck.

— Aa, peste tot.

— Da ce, sânt ascunse peste tot ?

— Ei, şi tu, Huck, cum o să fie peste tot ? Comorile sânt ascunse în nişte locuri anume — câteodată în insule, alteori în lăzi putrede, sub câte-o cracă de copac uscat — în locul unde-i cade umbra la miezul nopţii — da mai totdeauna le găseşti sub duşumeaua caselor unde umblă strigoii.

— Cine le ascunde acolo ?

— Ei cine ? Banditii, vezi bine, cine alţii ? Doar n'o să le-ascunză vreun director dela şcoala de duminică ?

— De unde vrei să ştiu eu ? Să fie comorile mele, eu nu le-aş ascunde deloc ; le-aş cheltui şi aş petrece.

— Şi eu la fel ; da banditii nu fac aşa, ei totdeauna le ascund şi-apoi le lasă în plata domnului.

— Nu mai vin să şi le ia ?

— Aşi, de unde ! Au ei de gând să vie, da mai totdeauna uită semnele, sau dau ortu popii. In orişice caz, comoara zace multă vreme într'un loc — până rugineşte ; şi într'o bună zi dă careva de-o hârtoagă gălbejită, care-l învaţă cum să găsească semnele — o

hârţoagă veche de trebue să se căznească omul o săptămână s'o citească, fiindcă e toată numai semne şi ieroglife.

— Iero — ce ?

— Ieroglife — astea-s un fel de poze şi drăcii, înţelegi, care-ai crede că nu 'nseamnă nimic.

— Şi tu ai pus mâna pe-o hârţoagă de-alea, Tom ?

— Nu.

— Păi atunci cum găseşti semnele ?

— Eu n'am nevoie de semne. Banditii ascund totdeauna comorile sub o casă bântuită de strigoi, ori într'o insulă, ori sub craca a mai mare a unui copac uscat. Foarte bine ! Noi cam cunoaştem insula Jackson, fiinc'am explorat-o şi putem să încercăm şi-acolo într'o zi ; apoi e casa aia veche cu stafii, sus, pe drumu Casei Morţilor — şi copaci uscaţi găsim cu duiumul.

— Da ce, sub fiecare copac uscat e câte-o comoară ?

— Ce prostii vorbeşti şi tu ! Cum o să fie !

— Păi atunci cum ştii sub care sapi ?

— Sapi sub toţi !

— Ei, şi tu, Tom ! Păi atunci trebue să stai să sapi toată vara.

— Ei şi ce ? Da, şi dacă găseşti o oală de aramă cu o sută de dolari în ea, ruginiţi, să te-apuce damblaua nu alta, ori un cufăr putred, plin cu brelante... ai ? ce-ai zice ?

Lui Huck îi sticliră ochii.

— Hm ! Ce să zic... Brava mie ! Ei, să pui eu mâna pe-o sută de dolari, că nu mai îmi trebue berlantele.

— Treaba ta ! Eu unu îţi dau cuvântul meu că n'am de gând să svârl la gunoi brelantele. Sânt câte unele care face şi douăzeci de dolari bucata. Nu e unu să nu facă pe puţin şaptezeci şi cinci de cenţi sau un dolar.

— Nu zău ? Chiar aşa ?

— Păi sigur ! Asta poate să-ţi spuie orişicine. N'ai văzut niciunu, Huck ?

— Nu-mi aduc aminte să fi văzut.

— A, regii au brelante cu grămezile.

— Da ce, mă Tom, eu am avut de a face cu regi ?
— Crez şi eu că nu. Da să te duci în Europa, i-ai vedea cu duiumu, ţopăind pe toate drumurile.
— Da dece ţopăe ?
— Ei, ţopăe ! Deşteptule ! Nu ţopăe deloc.
— Păi, atunci dece-ai zis că ţopăe ?
— Mofturi ! Am vrut să zic că i-ai vedea — nu ţopăind — cum să ţopăe ? — ce-ar ţopăi ?... adică îi-ai vedea — uite-aşa — p'în tot locu... Ca ghebosu ăla de Richard.
— Richard ? Şi mai cum îi zice ?
— Richard. Atât. Ce, nu-ţi ajunge ? Regii n'au alt nume, numa ăl de li-l dă lumea.
— Ei ?!
— Dacă-ţi spui eu !
— La urma urmei, treaba lor, Tom ; îi priveşte, da mie unu nu mi-ar conveni să fiu rege şi să n'am numele meu, să-mi zică lumea cum îi place, de parc'aş fi negru. Da ia ascultă, unde te-apuci să sapi întâi ?
— De, ştiu eu ? Ce-ar fi să ne-apucăm să săpăm întâi sub copacu ăla uscat de pe povârnişu din faţa drumului Casei Morţilor ?
— Bine, hai acolo.
Au făcut rost de un târnăcop ca vai de lume şi de-o lopată şi au întins-o la drum, spre locul cu pricina, cale de vreo cinci-şase kilometri. Au ajuns înfierbântaţi şi suflând din greu şi s'au trântit în iarbă, la umbra unui ulm din apropiere, ca să se odihnească şi să fumeze o pipă.
— Imi place treaba asta, îşi dădu cu părerea Tom.
— Şi mie.
— Ia zi, Huck, dacă găsim noi aici o comoară, tu ce-ai face cu partea ta ?
— Ce să fac ?... O să-mi cumpăr în fiecare zi plăcintă şi câte un pahar cu sifon — şi-o să mă duc la toate circurile care or veni. O să petrec straşnic, n'ai grijă.
— Cum, şi din toată comoara nu pui deoparte nimic ?
— Să pui deoparte ? Pentruce ?
— Ei — ca să ai şi tu bani albi pentru zile negre.

— Aiurea! Tot degeaba ar fi. Într'o bună zi s'ar întoarce babacu 'n târg şi-ar pune laba pe toţi banii — dacă nu m'aş grăbi să-i cheltuesc ; i-ar păpa el, n'ar mai lăsa o leţcaie, n'ai grijă. Da tu, Tom, ce-ai de gând să faci cu partea ta?

— Eu îmi cumpăr o tobă nouă, şi-o sabie prima'ntâi şi-o cravată roşie şi-un căţel mops — şi-apoi mă'nsor.

— Te 'nsori?

— Ihî.

— Tom eşti... zău dacă n'ai căpiat!

— Las' c'o să vezi tu.

— Mă, n'auzi — asta-i cea mai mare neghiobie. Uite la babacu şi la maică-mea! Numa 'ntr'o bătaie o duceau. Ţiu foarte bine minte.

— Ce-are a face! Fata cu care mă 'nsor eu, n'o să sară la bătaie.

— Mă, Tom, toate-s la fel! Toate-ţi scot peri albi! Mai bine mai gândeşte-te la chestia asta. Iţi spui eu că mai bine să te mai gândeşti. Cum o chiamă pe gagica ta?

— Ce gagică, mă, e logodnica mea.

— Ei, parcă nu-i tot una? Unii-i zice drăguţă, alţii logondică — poţi să-i zici şi-aşa şi-aşa. Da vorba e, cum o chiamă?

— Iţi spun eu altădată, nu acuma.

— Biine! Da dacă te 'nsori tu, o să mă plictisesc al dracului — o să-mi fie şi mai urît ca până acu.

— Ba deloc. O să vii să stai la mine. Acu lasă asta şi hai să săpăm.

Au muncit şi-au năduşit vreo jumătate de oră. Degeaba. S'au mai trudit încă jumătate de oră. Tot degeaba. Huck întrebă :

— Totdeauna ascunde banditii comoara aşa adânc?

— Câteodată — nu chiar totdeauna. Deobicei n'o îngroapă aşa adânc. Mi se pare că n'am nimerit noi locul ăl bun.

Aleseră alt loc şi se apucară iar să sape. Treaba mergea mai greu acum, totuşi aveau spor. Câtva timp săpară întruna, în tăcere. In cele din urmă, Huck, prop-

tindu-se în lopată și ștergându-și cu mâneca broboanele de sudoare de pe frunte, zise :

— Când terminăm aci, unde vrei să mai sapi ?

— Păi, eu zic că sub copacul ăla bătrân de colo-șa, de pe partea ailaltă a măgurii Cardiff, în dosul casei văduvei.

— Mă, să știi c'ăla-i un loc bun ! Da n'o să ne-o ia văduva ? Că-i pe locu ei.

— Să ne-o iaaaa ?! Să poftească să 'ncerce ! Care găsește o comoară d'asta, i-a lui, așa, să știi ! Poate să fie pământul al cui o fi !

Așa mai mergea. Săpară înainte. Nu trecu mult și Huck spuse :

— Fir'ar a naibii, crez că iar am greșit locu. Tu ce zici ?

— Mă mir și eu... Ce dracu să fie, Huck ? Nu pricep. Acu, știi, câteodată își mai vâră nasu și vrăjitoarele. Eu zic că a dat p'aici vreuna, nu se poate...

— Postii! Da ce, parcă vrăjitoarele au putere ziua?...

— De asta, așa e ! Mie nu-mi dădea în gând. Aa !— acuma știu ce e. Mää, da proști mai suntem și noi ! Păi trebue să vezi întâi unde cade umbra crengii la miezul nopții, și-acolo să sapi !

— Fir'ar a dracului de treabă ! Inseamnă că ne-am căznit de pomană pân'acu. Dă-o naibii, trebue să venim iar la noapte. Și e departe rău. Tu poți s'o mai tulești de-acasă ?

— Mai e vorbă ? Te cred c'o s'o tulesc ! Trebue neapărat să facem treaba asta la noapte, fiindcă dacă vede alții gropile, o să știe imediat ce e'n ele și o să caute ăia !

— Bine. Atunci viu și miorlăi la noapte.

— In regulă. Hai s'ascundem sculele în tufișuri.

Noaptea, la timpul hotărît, băieții se înființară iarăși la locul cu pricina. Se așezară undeva în umbră și începură să aștepte. Era un loc singuratic — credințe străvechi făceau ora solemnă. Năluci țopăiau printre frunzele care fremătau, strigoi se cuibăreau prin colțuri întunecoase, lătratul gros al unui dulău se auzea de departe, adus de vânt, iar cucuvaia își arunca din când în când țipătul ei funebru. Copleșiți

de această atmosferă stranie, copiii abia îndrăzneau să deschidă gura. In curând, socotind că sosise miezul nopții, făcură semne unde cădea umbra și se apucară să sape. Nădejdi noi le încolțise în suflet ; curiozitatea le sporea și odată cu ea și hărnicia. Groapa se tot adâncea. De câte ori izbind cu târnăcopul ceva, nu tresăreau de bucurie crezând că au dat de ceva! Dar ce desamăgire! Nu fusese decât o piatră sau un ciot de rădăcină. In cele din urmă, Tom zise :

— Degeaba mai săpăm, Huck, iar am dat greș.

— Bine, da acu nu se poate, mă, să fi greșit. N'a rămas nici pic de umbră să n'o fi însemnat.

— Știu, da poate să mai fie și altceva.

— Ce ?

— Ei, timpu, mă ! Am mers pe ghicite. Se vede c'a fost ori prea târziu, ori prea devreme.

Huck svârli lopata.

— Aia e ! Să știi că de-aicea ni se trage tot buclucu. Trebue s'o lăsăm baltă. Nu facem nimic aicea, fiindcă niciodată n'o să știm la țanc cât e ceasu — și-apoi prea e fioros p'aci, pe vremea asta, cu vrăjitoare și cu năluci care ne dau mereu târcoale. Parcă simt întruna pe cineva îndărătu meu ; și mi-e frică să mă 'ntorc, să nu mă pândească alții din față și să se repează când le vine bine. Tremură carnea pe mine de când am venit aci.

— Lasă că și mie cam tot așa mi-e. Știi că mai totdeauna bagă și câte-un om mort, când îngroapă comoara sub copac — ca s'o păzească.

— Măiculiță doamne !...

— Da, așa fac. De multe ori am auzit...

— Tom, mie nu-mi place să-mi vâr nasu pe unde sânt morți. Până la urmă dai de dracu.

— Nici mie nu-mi place să stârnesc morții, Huck. Dacă ăsta d'aicea îi dă în gând acuma să-și scoată tidva și să ne zică ceva !...

— Aoleo, Tom, nu mai zi, că mi se face păru măciucă !

— Este, Huck. Mie nu-mi place deloc aicea.

— Hai, Tom, eu zic să ne lăsăm păgubași și să'ncercăm în altă parte.

— Da, hai...

— Şi unde mai săpăm ?

Tom chibzui câtăva vreme, apoi răspunse :

— La Casa cu stafii. Acolo-i locul ăl bun.

— Dă-o naibii, mă. Nu-mi plac casele cu stafii. Dacă vrei să ştii, sânt de-o mie de ori mai rele ca morţii. Morţii s'or fi întâmplând ei să vorbească, da nu vine către tine lunecând, înveliţi într'un cearşaf, când nici nu gândeşti, şi-odată s'apleacă peste umăr şi se holbează la tine şi scrâşneşte din dinţi — aşa face stafiile. Eu, Tom, zău că n'aş putea să rabd una ca asta. Şi crez că nimenea n'ar putea.

— Ai dreptate, Huck — da vezi tu, strigoii nu umblă decât noaptea, aşa că n'o să ne supere pe noi dacă săpăm ziua.

— Hm ! O fi... Da tu nu ştii că de casele pe unde umblă stafii nu se apropie nimenea nici ziua, nici noaptea ?...

— Ei, aşa e, oamenii — nu le place locul unde a fost omorît cineva. Da nu s'a văzut niciodată nimica, noaptea, primprejurul casei — doar câte-o lumină albastră sclipind pe la ferestre — strigoi însă în toată regula, nu !

— Ei, da să ştii, Tom, că unde se vede lumini d'alea albastre pâlpâind din loc în loc, poţi să pui rămăşag că e un strigoi p'aproape. Asta-i la mintea cocoşului. Fiindcă ştii şi tu foarte bine că numai strigoii umblă cu lumini d'alea !

— Da, asta aşa-i. In tot cazu, strigoii nu umblă ziua, aşa că dece ne-ar fi frică ?

— Bine, fie şi-aşa. Să săpăm şi la Casa cu stafii, dacă zici tu — da eu crez că nu facem bine.

Intre timp, începuseră să coboare dealul. Jos, în mijlocul văii luminate de lună, „Casa cu stafii" zăcea stingheră. Demult nu mai avea gard, bălăriile o năpădiseră de tot, acoperindu-i până şi pragul. Hornul i se năruise pe jumătate, ferestrele se căscau, goale, iar un colţ al acoperişului se povârnise mult, mai-mai să atingă pământul. Băieţii o priviră câtăva vreme, aşteptându-se să vadă din clipă în clipă o lumină al-

băstrie fulgerând pe lângă o fereastră ; apoi, vorbind în şoaptă, cum se cuvenea într'un astfel de ceas şi în asemenea loc, o luară mult spre dreapta, pentru a ocoli casa şi se îndreptară spre târg, prin pădurile care împodobeau cealaltă faţă a măgurii Cardiff.

CAPITOLUL XXVII

A doua zi, băieţii au sosit pe la amiazi la copacul uscat ; veniseră să-şi ia uneltele. Tom abia aştepta să meargă la Casa cu stafii ; Huck era ceva mai puţin nerăbdător. Deodată, întrebă :

— I-ascultă, mă Tom, tu ştii ce zi e azi ?

Tom înşiră în minte zilele săptămânii, apoi ridică repede o privire speriată :

— Tii ! la asta nici nu m'am gândit, mă Huck !

— Nici eu... ca să vezi, da uite acu, dintrodată, mi-am adus aminte că e vineri.

— Ei, comedia dracului ! Vezi cum trebue să fii mereu cu ochii'n patru, Huck ? Dacă ne apucam acum, vinerea, de o treabă ca asta, la sigur că intram în bucluc.

— Oho, şi încă ce bucluc. Ei, Tom, or fi ele şi zile norocoase, da vinerea-i prost al dracului.

— Asta o ştie toată lumea ; nu eşti tu ăl dintâi care-a băgat de seamă.

— Da ce, am zis eu aşa ? Şi-apoi nu numai că-i vineri, da am mai şi visat rău azi noapte — am visat şobolani.

— Ei, taci ! Ăsta-i bucluc curat, Huck. Şi se băteau ?

— Nu !

— Ei, atuncea-i bine. Dacă nu se bat şobolanii înseamnă doar că te pândeşte vreo belea, da te poţi feri. Trebue să fim cu mare băgare de seamă şi-atunci n'o să păţim nimica. Eu zic să ne lăsăm de chestia asta pe ziua de azi şi mai bine să ne jucăm. Huck, tu ai auzit de Robin Hood ?

— Nu. Cine-i ăla, Robin Hood ?

— Ei ! A fost unul din ăi mai mari bărbaţi care-a existat vreodată în Anglia — şi ăl mai bun dintre toţi. A fost un haiduc.

— Ie-te, mă ! Aşa ceva mi-ar place şi mie. Şi pe cine jefuia ?

— Numai şerifi şi episcopi şi bogătaşi şi regi şi de-alde ăştia. Da la săraci niciodată nu le făcea nimic. Ţinea cu ei. Totdeauna împărţea cu ei, juma, juma.

— Ce om detreabă !

— Te crez ! Păi era ăl mai galanton şi mai nobil om care s'a văzut vreodată ! Nu mai găseşti în ziua de azi oameni ca el, îţi spui eu ! C'o mână îl făcea praf p'oricare viteaz din Anglia. Şi când îşi lua arcul lui de chiparos şi trăgea la ţintă, îţi nimerea un bănuţ de zece dela un kilometru, de nu ştiu câte ori la rând !

— Cum e ăla, arc de chiparos ?

— Habar n'am. O fi şi-ăla, vr'un soi de arc. Şi dacă nimerea bănuţu 'n margine, se aşeza jos şi ţipa şi blestema. Hai să ne jucăm de-a Robin Hood ; o să petrecem împărăteşte. Te 'nvăţ eu.

— Hai !

Se jucară de-a Robin Hood toată după-amiaza, aruncând din când în când o privire plină de jind spre Casa cu stafii şi schimbând câte-o părere, cum să facă şi să dreagă a doua zi, ca să le meargă bine. Când soarele coborî spre asfinţit, porniră spre casă tăind drumul printre umbrele lungi ale copacilor şi curând se afundară în pădurile de pe măgura Cardiff.

Sâmbătă, îndată după amiază, băieţii erau iar la copacul uscat. Au tras o pipă şi au mai stat puţin la taifas, la umbră ; apoi au mai scormonit niţel cu târnăcopul în groapa de rândul trecut. Nu prea trăgeau nădejde să găsească ceva, dar adesea se întâmplă ca unii să se lase păgubaşi tocmai când ajung cu săpatul la o palmă de comoară, ca apoi să vină alţii şi s'o scoată la iveală dintr'o aruncătură de lopată. De data aceasta nu se întâmplă chiar aşa şi băieţii îşi luară uneltele la spinare şi plecară, mulţumiţi că nu se

jucaseră cu norocul şi că împliniseră întocmai toate regulile căutatului de comori.

Când ajunseră la Casa cu stafii, tăcerea mormântală ce domnea în preajmă-i, sub soarele dogoritor, era atât de ciudată şi înfiorătoare, atât de apăsătoare singurătatea şi tristeţea acelui loc, încât, înspăimântaţi, şovăiră o clipă, dacă să intre sau nu. Se furişară până la uşă. Tremurând, aruncară o privire înăuntru. Văzură o odaie năpădită de buruieni, fără duşumea, cu pereţii netencuiţi, cu găurile ferestrelor căscându-se hâde, o vatră de pe vremuri, o scară dărăpănată; şi pretudindeni sdrenţe de pânză de păianjen. Se hotărîră să intre. Păşeau binişor şi vorbeau în şoaptă; bătăile inimii li se iuţiseră, ciuleau urechile să prindă cel mai mic sgomot, muşchii le erau încordaţi, gata să fugă.

După ce se mai obişnuiră cu atmosfera de acolo, frica li se preschimbă în curiozitate. Cercetară amănunţit locul, tot admirându-se pe ei înşişi şi minunându-se că au atâta curaj. Acum voiau să ştie ce era în încăperea de sus, la care ducea scara. Asta însemna să nu mai poată fugi în caz de primejdie, dar tot lăudându-se care mai de care, că nu le e frică, fireşte că până la urmă aruncară uneltele într'un colţ şi urcară scara. Sus, aceeaşi paraginâ. Intr'un ungher, dădură peste un dulap zidit în perete, care promitea să ascundă mistere, dar se înşelară. Acum erau curajoşi nevoie mare şi stăpâni pe ei înşişi. Tocmai se pregăteau să coboare scara şi să se apuce de lucru, când, deodată, Tom făcu:

— Sşt!

— Ce e? întrebă în şoaptă Huck, îngălbenindu-se de spaimă.

— Sşt! Colo! Auzi?

— Da! Vai de noi! Hai să fugim!

— Taci! Nu mişca! Vin drept spre uşă.

Băieţii se întinseră pe jos, cu ochii lipiţi de nişte găuri din podea; aşteptau, morţi de frică, să vadă ce se va întâmpla.

— S'au oprit. Nu, iar vin. Uite că intră! Nu mai sufla o vorbă, Huck! Doamne, ce n'aş da să scap de aci!

Doi bărbaţi intrară. Amândoi băieţii îşi ziseră în gând:

„Asta-i spaniolul ăla bătrân, surd şi mut, care-a fost în târg de vreo două ori acu de curând — p'ălălalt nu-l ştiu, nu l-am văzut niciodată."

„Ălălalt" era un individ sdrenţăros, cu părul vâlvoi şi cu o faţă respingătoare. Spaniolul era înfăşurat într'o pelerină. Avea favoriţi albi, sbârliţi, părul lung, alb, îi ieşa de sub sombrero şi purta ochelari verzi. Pe când intrau în odaie, „ălălalt" vorbea încet. Se aşezară pe jos, cu faţa spre uşă şi cu spatele spre perete; „ălălalt" continua să vorbească. Acum nu se mai ferea şi cuvintele lui se desluşeau mai limpede.

— Nu, m'am gândit destul de bine şi nu-mi place. E primejdios.

— Primejdios! bombăni, spre marea mirare a băieţilor, spaniolul „surdomut". Curcă plouată!

Auzind glasul acesta, băieţii rămaseră cu gura căscată şi începură să tremure. Era glasul lui Joe Indianul! Câtva timp nu se mai auzi nimic. Apoi Joe spuse:

— Ce-a fost mai primejdios ca atunci? Ei, şi-uite că nu s'a 'ntâmplat nimic!

— Aia-i altă socoteală. Tocmai hăt departe pe apă şi nicio casă'mprejur! N'o să afle niciodată nimenea c'am încercat, devreme ce n'am reuşit.

— Ei, şi-apoi ce e mai primejdios decât să venim aci ziua'n amiaza mare? Oricine ne-ar vedea, ne-ar lua la ochi.

— Ştiu foarte bine. Da vezi că nu era alt loc mai la îndemână, după ce-am scrântit-o dincolo. Vreau s'o şterg din şandramaua asta. Şi ieri am vrut, da nu puteam să ne mişcăm de-aici, din pricina dracilor ălora de băieţi care se jucau acolo sus pe deal, tocmai în faţa casei.

Auzind vorbele acestea, „dracii de băieţi" începură să tremure şi mai tare, de le clănţăneau dinţii în gură. Ce noroc pe ei — îşi ziceau — să-şi aducă aminte că era vineri şi că mai aşteptaseră o zi. Dar ce bine ar fi fost dacă ar mai fi aşteptat un an! Cei doi bărbaţi scoaseră nişte merinde şi se apucară să mănânce.

După ce tăcură câtăva vreme, chibzuind în sinea lor Joe Indianul zise :

— Ascultă aici, băiete, tu să te duci înapoi, în susul apei, unde ţi-e locul şi s'aştepţi acolo până primeşti veşti. Eu, fie ce-o fi, mai dau odată o raită prin târgu ăsta, să văd cam ce e de făcut. O s'o scoatem noi la capăt şi cu treaba asta „primejdioasă", după ce-am să văd cum stau lucrurile, dacă-mi vine bine la socoteală. Şi-apoi p'aci ţi-e drumu ! O luăm spre Texas, şi-am scăpat !

Amândoi păreau mulţumiţi. Începură să caşte. Joe Indianul spuse :

— Pic de somn! Acum e rândul tău să stai de veghe.

Şi ghemuindu-se printre burueni, începu să sforăe. Celălalt îl ghionti odată, de două ori, apoi se răzgândi. Nu trecu mult şi începu să moţăe şi cel care rămăsese de strajă ; capul îi pica tot mai jos ; peste puţin sforăiau amândoi.

Băieţii scoaseră un suspin lung de uşurare. Tom şopti :

— Acuma-i momentu — hai !

Huck răspunse :

— Nu pot... mor dacă s'or deştepta !

Tom îi dădea ghes — Huck şovăia. In cele din urmă Tom se sculă binişor, cu băgare de seamă, şi porni singur. Dar la primul pas pe care-l făcu, podeaua şubredă scoase un scârţâit atât de îngrozitor, încât băiatul se lăsă iar jos, pe jumătate mort de spaimă. A doua oară nu mai încercă. Rămaseră aşa amândoi, întinşi la pământ, numărând minutele care se târau cu încetineală — un timp ce le păru o veşnicie. In sfârşit băgară de seamă, bucuroşi, că soarele asfinţea.

Deodată, una din sforăeli încetă. Joe Indianul se sculă în capul oaselor, holbă ochii împrejur, zâmbi răutăcios văzându-l pe celălalt care dormea cu capul pe genunchi, apoi îl trezi, lovindu-l cu piciorul :

— Hei ! halal de aşa paznic ! Noroc că nu s'a întâmplat nimic !

— Aoleo ! Da ce, am adormit ?

— Cam aşa ceva. Hai, că se cam apropie timpu

s'o luăm din loc. Ce facem cu bănuții care-i mai avem ?

— Nu știu. Eu zic să-i lăsăm aici, ca și altădată. Ce să-i mai cărăm cu noi până nu plecăm în Sud ? Șase sute și cincizeci de arginți e nițică greutate.

— Bine — fie și-așa, nu-i mare lucru să mai venim odată aici.

— Sigur — da eu aș spune să venim noaptea, cum veneam și altădată, e mai bine.

— Da, dar ascultă aicea : cine știe cât poate să treacă până apuc să termin daravela aia — mai știi ce se'ntâmplă ? — și locul ăsta nu e prea sigur ; hai mai bine să-i îngropăm — să-i îngropăm cum se cade.

— Bună idee ! zise celălalt și se îndreptă spre colțul opus al camerei. Ingenunchie și, ridicând o piatră din dosul vetrei, scoase un săculeț care zornăia plăcut. Numără din el vreo douăzeci-treizeci de dolari pentru sine și tot atâta pentru Joe Indianul, căruia îi întinse apoi sacul. Joe îngenunchiase între timp în colț și săpa de zor cu pumnalul.

Intr'o clipă, băieții uitară de spaimă și de toate grijile. Cu ochi lacomi, urmăreau fiece mișcare. Ce noroc nemaipomenit ! Intrecea orice închipuire ! Șase sute de dolari era destul ca să îmbogățească și șase băieți! Acum puteau căuta comori în cele mai bune condiții— fără să-și mai bată capul unde să sape — mai mare plăcerea ! Își dădeau mereu coate, cu tâlc, vrând parcă să-și spună : „Ei, acu nu-ți pare bine că suntem aci?"

Cuțitul lui Joe izbi în ceva tare.

— Ia vino 'ncoa ! strigă el.

— Ce e ? îl întrebă celălalt.

— O scândură aproape putredă, ba nu, mi se pare că-i o ladă. Hai și dă-mi o mână de-ajutor, să vedem ce'e cu ea. Las'că nu mai e nevoie, am găurit-o.

Vârî mâna înăuntru și o scoase degrabă :

— Mă omule, sânt bani !

Cei doi cercetară pumnul de monezi. Aur ! Sus, băieții erau la fel de tulburați ca și ei, și la fel de încântați.

Complicele lui Joe zise :

— Hai să nu pierdem vremea. E o rablă de târnăcop printre buruieni, colo'n colțul din dreptul vetrei — l-am văzut adineaori.

Dete fuga și aduse târnăcopul și lopata băieților. Joe Indianul luă târnăcopul, îl cercetă încruntat, mormăi ceva și începu să sape.

In curând lada fu desgropată. Nu era prea mare; era încinsă cu benzi de fier și părea să fi fost foarte trainică, înainte de a o fi măcinat anii. Câtăva vreme cei doi bărbați rămaseră neclintiți, sorbind din ochi comoara, prea fericiți ca să poată scoate măcar o vorbă.

— Mă, frate-miu, aicea sânt mii de dolari, zise în sfârșit Joe Indianul.

— Tot auzeam eu că banda lui Murrel se aciuiase p'aci într'o vară, spuse străinul.

— Știu — zise Joe Indianul — și după cum vezi, așa trebue să fi fost.

— Ei, acu poți să te lași păgubaș de chestia ailaltă.

Joe Indianul se încruntă:

— Nu mă cunoști. Sau nu înțelegi cum stă chestia. Acolo nu-i vorba de jaf — e vorba de răzbunare! și ochii îi sclipiră cu răutate. O să trebuiască să-mi ajuți. Când terminăm, plecăm în Texas. Acu du-te acasă la nevastă și copii, și-așteaptă până-ți dau de știre.

— Bine, dacă așa vrei. Și cu asta ce facem? O'ngropăm iar?

— Da. (Bucurie nemărginită sus). Ba nu! Pe marele Sachem [1] că nu! (Mare desnădejde sus). Era să uit. Târnăcopu ăsta avea pământ proaspăt pe el! (Băieții să leșine de spaimă). Ce caută aici un târnăcop și o lopată? Ce caută aici, cu pământ proaspăt pe ele? Cine le-a adus aici — și unde-s ăi de le-au adus? Ai auzit sau ai văzut tu pe careva? Ce? S'o îngropăm iar, și să vie ăia să vadă că s'a lucrat aici? Nici gând, nici gând! O ducem în bârlogul meu.

— Sigur c'așa! Cum de nu ne-am gândit mai 'naînte? Vrei să zici la număru unu?

[1] Zeu indian (n. r.).

— Nu, la numărul doi — sub cruce. Locul ălălalt nu-i bun, e prea cunoscut.

— Foarte bine. Începe să se 'ntunece. Nu mai e mult și putem pleca.

Joe Indianul se sculă și merse dela o fereastră la alta, privind cu băgare de seamă afară. Peste puțin spuse iar :

— Cine să fi adus sculele alea aci ? Crezi că s'ar putea să fie cineva sus ?

Băieților li se tăie răsuflarea. Joe Indianul puse mâna pe pumnal, stătu locului o clipă, șovăind, apoi se îndreptă spre scară. Băieții își aduseră aminte de dulapul din perete — dar nu mai aveau pic de vlagă în ei. Scara scârțâia din ce în ce mai tare sub greutatea pașilor... Energia amorțită a copiilor se trezi sub încordarea cumplită a acelei clipe. Tocmai se pregăteau să se repeadă spre dulap, când deodată se auzi un trosnet, treptele putrede se rupseră și Joe Indianul se prăvăli bâldâbâc printre rămășițele scării fărâmate. Se ridică de jos, blestemând. Tovarășul lui zise :

— Ce rost are ? Dacă e careva sus, n'are decât să stea acolo — ce ne pasă nouă ? Dacă au chef să sară jos acuma și să dea de bucluc, n'au decât. Până într'un sfert de ceas se 'ntunecă deabinelea — să poftească să se ia după noi, dacă le dă mâna ; eu unu n'am nimica 'mpotrivă. Eu zic că cine-a șvârlit astea aicea, ne-o fi văzut și ne-o fi luat drept strigoi ori draci, ori așa ceva. Fac prinsoare că mai fug și-acu de le sfârâe călcâile. Părerea mea e c'ar fi bine s'o ștergem până nu se 'ntunecă deabinelea.

Joe mai bombăni un timp, apoi îi dădu dreptate celuilalt. Peste puțin, se furișau amândoi din casă, prin întunericul ce se adâncea și se îndreptau spre râu, cu lada lor prețioasă.

In sfârșit, Tom și Huck putură să se ridice. Erau sleiți de puteri, dar parcă li se luase o piatră de pe inimă. Prin crăpăturile dintre bârnele casei se uitau lung după cei doi bandiți. Să se ia după ei ? Nici prin gând nu le trecea ! Au fost mulțumiți s'ajungă jos fără să-și frângă gâtul și s'o ia cât mai degrabă peste deal, către târg. Nu vorbeau mult — prea le era ciudă pe

ei înşişi, ciudă pe ghinionul care-i făcuse să aducă în casă lopata şi târnăcopul. De n'ar fi fost ele, Joe Indianul nici gând să fi bănuit ceva! Ar fi pus acolo argintul şi aurul, la adăpost, până îşi potolea setea de răzbunare şi mai târziu ar fi avut nenorocul să descopere că banii se topiseră. Grozav, afurisit ghinion, s'aducă ei uneltele acolo! Se hotărîră să pândească pe aşa zisul spaniol, când va veni în târg să iscodească în ce chip îşi putea împlini răzbunarea, şi-apoi să se ia după el până la „numărul doi", ori unde ar fi fost. Dar, cum stăteau aşa, deodată un gând îngrozitor încolţi în mintea lui Tom:

— Răzbunare?... Huck, te pomeneşti că de noi e vorba?

— Fugi d'acolo! răspunse Huck, simţind că-i vine să leşine.

După ce au cântărit bine pe-o parte şi pe alta bănuiala asta, intrând în târg, se înţeleseră s'o ia de bună că Joe se gândea la altcineva, sau barem numai la Tom — că doar numai Tom depusese mărturie împotriva lui!

Slabă mângâiere pentru Tom, să se ştie singur în primejdie. „Să fi avut un tovarăş, parcă tot ar fi fost mai bine", se gândea el.

CAPITOLUL XXVIII

Noaptea, Tom visă urît. De patru ori se văzu cu nepreţuita comoară în mâini; şi de fiecare dată i se destrămă fără urmă printre degete, în clipa când, trezindu-se, revenea la cruda realitate. In zorii zilei, pe când întârzia în pat, amintindu-şi episoadele marii lui aventuri, băgă de seamă că erau ciudat de şterse şi de îndepărtate, de parcă s'ar fi întâmplat în altă lume sau într'o vreme demult trecută. Apoi îi dădu prin gând că însăşi marea lui aventură nu fusese decât un vis! Prea era mare numărul de monezi pe care le văzuse, ca să poată exista aevea! Până atunci el nu

văzuse niciodată cincizeci de dolari laolaltă şi, ca toţi băieţii de vârsta şi de teapa lui, îşi închipuia că „sutele" şi „miile" nu erau decât nişte vorbe scornite de oameni, că astfel de sume nici nu existau pe lume. Niciodată nu crezuse o clipă că s'ar putea găsi la vreun om suma de o sută de dolari în bani sunători. De-ai fi cercetat cu deamănuntul ce credea el că-s comorile ascunse, ai fi aflat că-şi închipuia comoara ca un pumn de gologani de argint şi o grămăjoară de dolari strălucitori, văzuţi ca prin ceaţă şi cu neputinţă de atins.

Dar pe măsură ce se gândea la ele, episoadele aventurii lui se desprindeau tot mai vii şi mai limpezi, astfel încât în curând fu ispitit să creadă că poate nu visase. Trebuia să termine cât mai repede cu nedumerirea asta. După ce îmbucă în grabă ceva, se duse să-l caute pe Huck. Il găsi şezând pe marginea unei luntre şi bălăcindu-şi alene şi foarte melancolic picioarele în apă. Tom se hotărî să-l lase pe Huck să vorbească întâi. Dacă n'o să aducă vorba despre întâmplarea cu pricina, însemna că totul nu fusese decât un vis.

— Noroc, Huck!

— Noroc, Tom!

Un minut tăcere.

— Tom, să fi lăsat afurisitele alea de scule la copacul uscat, ce de mai bănet aveam acum!... Să nu-ţi vină să mori de ciudă, ai?

— Vasăzică n'a fost vis! n'a fost vis! Zău dacă nu era mai bine să fi visat! Să fiu al naibii dacă nu era mai bine!

— Ce să fi visat?

— Chestia aia de ieri. Mai-mai să cred c'a fost un vis!

— Vis? Pe dracu, vedeai tu vis dacă nu se prăbuşea scara! Ce de-am mai visat azi noapte!... Şi 'n toate mă 'nhăţa diavolul ăla de spaniol chior — putrezi-i-ar oasele să-i putrezească!

— Eu zic că mai bine să trăiască, Huck, ca să dăm de urma banilor.

— Da ce crezi, Tom, c'o să mai dăm ochii cu el?

Ehei, nu te mai întâlnești a doua oară c'o baftă ca asta — s'a dus! Dealtfel drept să-ți spui, să-l mai văz odată, nu'ș'ce-aș face — aș muri de frică.

— Și eu la fel! Da tot aș vrea să-l văz și să mă țiu după el — pân'la număru doi ăla de care vorbea.

— Așa, așa, număru doi! Și eu m'am tot gândit la asta, da nu mă taie capu ce poa' să fie. Tu ce crezi?

— Habar n'am! E încâlcită al naibii povestea... I-ascultă, Huck, n'o fi un număr de casă?

— Brava! Asta e!... Aș, Tom, nu e. Și chiar așa să fie, nu e'n prăpăditu ăsta de târgușor al nostru. P'aci nu-i numere.

— Așa e. Stai să mă gândesc nițel. Aa! să știi c'o fi un număr de odaie în vreun han — pricepi?

— Te pomenești c'o fi! Și nu e decât două hanuri! Las' c'o să-l găsim noi numaidecât.

— Stai aicea, Huck, până mă 'ntorc.

Tom o sbughi îndată. Nu voia să fie văzut în tovărășia lui Huck. Lipsi jumătate de ceas. Află că în hanul mai bun, numărul doi era ocupat de multă vreme de un avocat tânăr. In hanul mai modest, în jurul camerei doi plutea un mare mister. Băiatul hangiului îi povestise că era mereu încuiată; doar noaptea vedeai pe câte cineva intrând sau ieșind. Nu știa din ce pricină; căutase el să afle secretul, dar nu prea; până la urmă se mulțumise să creadă că în camera aceea umblau strigoi; nu mai departe decât noaptea trecută văzuse aprinzându-se acolo o lumină.

— Asta am aflat, Huck, și sigur că asta-i camera doi pe care-o căutăm.

— Și eu tot așa zic, Tom. Acu ce vrei să faci?

— Stai să mă gândesc.

Se gândi cât se gândi, apoi zise:

— Uite ce e. Ușa din dos a camerei dă în fundătura mică dintre han și șandramaua aia de depozit de cărămidă. Tu vezi de pune mâna pe câte chei poți; șterpelesc și eu toate cheile mătușii, și în prima noapte întunecoasă ne ducem acolo și le 'ncercăm. Să ai grijă să fii cu ochii 'n patru după Joe Indianul, fiindcă știi ce-a spus, că are de gând să dea o raită prin târg, să mai caute un prilej să se răzbune. Dacă-l vezi, ține'te

după el; dacă nu se duce la număru doi ăla, înseamnă că nu e ce căutăm.

— Aoleo, Tom, nu mă țiu singur după el!

— Ei, și tu, Huck. O să fie noapte, mai mult ca sigur. Poate nici nu te vede — și chiar dacă te vede, poate că nici nu-i dă în gând că...

— Bine, bine... dac'o fi întuneric de tot, mă țiu după el. Știu și eu... nu știu... da o să 'ncerc.

— Fac prinsoare că eu mă țiu după el pe 'ntuneric. Gândește-te că s'ar putea să vadă că nu poate să se răzbune, și atunci se duce glonț la bani și-i ia.

— Așa e, Tom, așa e. Să știi că mă țiu după el, mă țiu, zău că da!

— Ei vezi, așa-mi placi! Țin'te bine, Huck, că nici eu nu mă las!

CAPITOLUL XXIX

Când veni seara, Tom și Huck erau gata pentru isprava pusă la cale. Au dat târcoale hanului până după ora nouă; unul supraveghia de departe fundătura, celălalt era cu ochii la ușa hanului. Dar nicăieri țipenie de om. Nimeni care să fi semănat cu spaniolul nu intră pe ușa hanului, nici nu ieși. Noaptea se vestea luminoasă, așa că Tom se duse acasă. Se înțeleseră că dacă totuși se întuneca îndeajuns, Huck să vină să miaune; atunci Tom se va strecura afară și va veni să încerce cheile. Dar noaptea rămase luminoasă și Huck renunță să mai stea de strajă; pe la douăsprezece se duse să se culce într'un butoi gol.

Marți, acelaș ghinion. Miercuri, la fel. Noaptea de joi se arăta mai promițătoare. La timpul potrivit, Tom se strecură afară din casă, înarmat cu felinarul cel vechi de tinichea al mătușii și cu un prosop, ca să-l poată camufla. După ce ascunse cu grijă felinarul în butoiul lui Huck, se așeză la pândă. La o oră după miezul nopții, hanul se închise și luminile (singurele din partea locului) se stinseră. Dar de unde, nici urmă de spaniol. Nimeni nu intrase în fundătură, nimeni nu

ieşise. Imprejurările se dovediră a fi favorabile : liniştea era adâncă, întreruptă doar la răstimpuri de huruitul câte unui tunet îndepărtat.

Tom luă felinarul, îl aprinse în butoi, îl înfăşură bine cu prosopul şi cei doi viteji se furişară prin întuneric, spre han. Huck rămase să stea de veghe, iar Tom înaintă bâjbâind. Urmă o aşteptare înfricoşătoare, cât o veşnicie de lungă, grozav de apăsătoare pentru Huck. De-ar fi văzut o rază de lumină dela felinarul lui Tom ! S'ar fi speriat — dar ar fi ştiut cel puţin că Tom mai era în viaţă.

Parcă trecuseră ceasuri întregi de când dispăruse Tom. Cu siguranţă că leşinase ! Poate că şi murise ; poate că de spaimă îi stătuse inima 'n loc. In îngrijorarea lui, Huck se pomeni apropiindu-se tot mai mult de fundătură. Işi închipuia fel de fel de grozăvii, aştepta să se întâmple din clipă în clipă o nenorocire cumplită care să-i îngheţe sângele în vine. Inainta mai mult mort decât viu; abia mai răsufla şi inima-i bătea mai-mai să-i sară din piept. Deodată apăru o rază de lumină şi Tom trecu în goană pe lângă el, spunându-i :

— Fugi ! Fugi iute !

Nici n'apucă să-i spună a doua oară, şi Huck o şi sbughi îndărăt cu şaizeci pe oră. Nu se opriră decât în capătul celălalt al târgului, lângă magazia unui abator părăsit. In clipa când intrau sub acoperământul ei, furtuna se deslănţui şi începu să toarne cu găleata. De îndată ce putu răsufla mai în voie, **Tom** povesti :

— Huck, a fost nemaipomenit ! Am încercat două chei, cât am putut de încetişor, da mi se părea că fac un tărăboi c'abia mai răsuflam de frică. Şi nici nu se'ntorceau în broască, ale naibii. Când, ce să vezi, nu'ş cum fac şi pun mâna pe clanţă... şi odată se deschide uşa, uite-aşa ! Nu era încuiată ! Eu, ţuşti înăuntru ! Scot prosopul de pe felinar şi... sfinte Sisoie !... ce crezi că-mi văd ochii ?

— Ce ?... ce-ai văzut, Tom ?

— Huck ! Cât p'aci să calc pe mâna lui Joe Indianul !

— Fugi d'acolo !

— Să mor, na ! Era culcat pe jos şi dormea buştean, cu cârpa la ochi şi cu braţele desfăcute.

— Tiii !... Şi tu ce-ai făcut ? S'a trezit ?

— Aş, nici nu s'a mişcat. Crez că era beat. Am înhăţat iute prosopul, şi tunde-o băiete !

— Eu unul nici nu m'aş mai fi gândit la prosop, sânt sigur !

— Cum era să nu mă gândesc ! Ehei, mi-ar fi arătat ea mătuşa, dacă l-aş fi pierdut !

— Ia zi, Tom, şi ai văzut lădiţa ?

— Da ce, parcă am stat să mă uit ?... N'am văzut nimic, nici lădiţă, nici cruce. N'am văzut decât o sticlă şi o cană de tinichea pe duşumea, lângă Joe Indianul. Da... şi-am mai văzut două butoiaşe şi o groază de sticle prin odaie. Acuma pricepi ce era cu odaia cu stafii ?

— Ce ?

— Păi nu vezi ? E plină cu whisky. Te pomeneşti că toate hanurile de Temperanţă [1] au câte-o odaie din astea cu stafii, ce zici, Huck ?

— Te pomeneşti c'aşa o fi. Cine-ar fi crezut una ca asta ? Da, ascultă, Tom, dacă Joe Indianul e beat acum, n'ar fi bine să ne furişăm până acolo şi să punem mâna pe lădiţă ?...

— Nu mai spune ! Incearcă tu !

Huck se cutremură.

— Ba nu — nu cred că pot.

— Crez şi eu că nu, Huck. Numai o singură sticlă lângă Joe Indianu nu-i deajuns. Să fi fost trei, mai treacă-meargă, aş fi ştiut că-i beat turtă şi aş fi îndrăznit.

După ce stătu şi se mai gândi un timp, Tom adăugă:

— Ascultă, Huck, eu zic să nu mai încercăm treaba asta, până n'om şti că Joe Indianul nu-i în cameră. Asta aşa, ca să nu ne mai bage în sperieţi. Dacă stăm şi pândim noapte de noapte, nu se poate să nu-l vedem odată plecând, şi-atunci punem mâna pe lădiţă cât ai zice peşte.

---

[1] Localuri în care nu se serveau băuturi alcoolice (n. r.).

— Bine, aşa să facem. Eu stau de strajă toată noaptea ; dacă faci tu treaba ailaltă, stau noapte de noapte, să ştii !

— E'n regulă, las' pe mine ! Tu numai să treci pe uliţa noastră şi să miorlăi — şi dacă dorm, s'arunci o mână de nisip în geam şi eu numaidecât dau fuga.

— E'n regulă, Tom, fii pe pace !

— Ei, Huck, acu, că trecu furtuna, eu mă duc acasă. Nu mai e mult şi se crapă de ziuă. Până atunci, tu du-te înapoi şi stai la pândă. Bine ?

— Dac' am spus că stau, stau. Nu-l slăbesc din ochi hanul ăla, noapte de noapte, să ştiu de bine că pândesc şi-un an. O să dorm ziua şi-o să stau la pândă toată noaptea.

— Aşa, foarte bine. Şi-unde o să dormi ?

— In şopronul lui Ben Rogers. El mă lasă şi-mi dă voie şi negrul lui tac'su, moş Jake. Îi car apă de câte ori mă chiamă şi dacă-l rog, îmi dă şi câte-un pic de mâncare, când are. E un negru tare de treabă, mă Tom. Ţine la mine, fiindcă nu-s fudul cu el. Câteodată stau şi mănânc cu el împreună. Da să nu mă spui la alţii ! Când ţi-e foame de nu mai poţi, mai faci şi lucruri care nu le-ai face altminteri.

— Bine, Huck, dacă n'am nevoie de tine ziua, să ştii că te las să dormi. N'o să viu să te bârâi la cap. Şi tu, noaptea, cum vezi că mişcă ceva, dă fuga la mine şi fă ca pisica !

CAPITOLUL XXX

Vineri, de cum se sculă, Tom auzi o veste îmbucurătoare : cu o seară înainte, familia judecătorului Thatcher se înapoiase în oraş. Joe Indianul şi comoara trecură pentru moment pe planul al doilea. Mai presus de toate îl interesa acum Becky. S'au întâlnit şi au petrecut grozav, jucându-se de-a „hoţul şi detectivul" şi de-a „uliul şi porumbeii", cu un cârd de colegi. Ziua se încheie cu un fapt deosebit de îmbucu-

rător. Becky o sâcâi pe maică-sa, rugând-o să fixeze pentru ziua următoare serbarea în aer liber, demult făgăduită şi mereu amânată, şi doamna Thatcher se învoi. Bucuria fetiţei era fără margini, a lui Tom deopotrivă. Invitaţiile fuseseră trimise încă înainte de înserat, şi copiii din târg, cum le primiră, intrară în febra pregătirilor şi a nerăbdării. Abia aşteptau ziua următoare. Tom era atât de agitat, încât nu i-a fost greu să rămână treaz până la o oră destul de târzie; nădăjduia să audă mieunatul lui Huck şi să pună mâna pe comoară, ca să poată a doua zi s'o uluiască pe Becky şi pe oaspeţii ei. Rămase însă desamăgit; niciun semnal nu se auzi în acea noapte.

In sfârşit sosi şi dimineaţa. Pe la ceasurile zeceunsprezece, o ceată voioasă şi sburdalnică se strânsese în casa judelui Thatcher şi totul era pregătit pentru plecare. Vârstnicii n'aveau obiceiul să ia parte la asemenea excursii, pentru ca cei mici să se simtă la largul lor. Socoteau că sunt în mâini bune, sub paza câtorva fete de vreo optsprezece ani şi a câtorva tineri de vreo douăzeci şi trei. Pentru această excursie fusese închiriat vaporaşul de curse. In curând, purtând cu toţii coşuri cu merinde, o porniră la drum în alai voios. Pe Sid îl durea stomacul şi trebuise să renunţe la petrecere; Mary rămăsese şi ea acasă, ca să-i ţină de urît. In clipa plecării, doamna Thatcher îi spusese lui Becky:

— Fetiţa mamei, sigur că o să te'ntorci târziu. Poate că ar fi mai bine să rămâi peste noapte la vreo fată care locueşte în apropierea debarcaderului.

— O să rămân la Suzy Harper, mămico.

— Bine. Dar ai grijă să te porţi cum trebue şi să nu superi pe nimeni.

Peste puţin, pe când se îndreptau spre debarcader, Tom avu o idee:

— Auzi, Becky, îţi spun eu ce facem. Decât să mergem deseară la Suzy Harper, mai bine suim dealul şi rămânem la văduva Douglas. Sigur c'o să aibă înghetată! In fiecare zi are berechet. Şi să vezi ce-o să se mai bucure când ne-o vedea.

— Vai ce drăguţ o să fie!

Dar, după o clipă de gândire, adăugă :

— Şi ce-o să spună mămica ?

— N'are cum să afle.

Fata se gândi ce se mai gândi, apoi zise cu şovăială :

— Cred că nu e bine să fac aşa... dar...

— Dar ce ? De vreme ce maică-ta n'o să afle, unde vezi răul ? Ea nu vrea decât să te ştie în mâini bune. Mă prind că şi ea ţi-ar fi spus să te duci acolo, dacă-i dădea prin gând. Sânt sigur.

Buna primire pe care văduva Douglas o făcea oaspeţilor ei era vestită ; la aceasta adăugându-se şi vorbele lui Tom, fata îşi birui şovăiala. Hotărîră să nu spună nimic despre planurile lor.

Deodată, lui Tom îi fulgeră prin minte un gând : dacă Huck avea să vină să dea semnalul tocmai în noaptea aceea ? Asta îi cam înmuie entuziasmul. Dar, oricum, nu putea să-şi calce pe inimă şi să renunţe la petrecerea din casa văduvei. Şi dece-ar renunţa — chibzui el ; de vreme ce semnalul nu fusese dat în noaptea trecută, ce motive avea să creadă că va fi dat tocmai în noaptea asta ? Desfătările sigure ale serii de după excursie atârnară mai greu în cumpănă decât comoara îndoielnică ; şi, ca orice copil, se hotărî să dea urmare pornirii mai puternice şi să nu se mai gândească în ziua aceea la lada cu bani.

Cinci kilometri la vale de târg, vaporaşul opri la gura unei văi împădurite şi acostă. Roiul de copii coborî şi, peste puţin, adâncurile pădurii şi culmile stâncoase răsunau de chiote şi râsete.

După ce s'au jucat în fel şi chip, obosiţi şi încălziţi, hoinarii s'au întors în cele din urmă la tabără cu o poftă de mâncare straşnică şi s'au năpustit asupra bunătăţilor. După ospăţ, s'au odihnit un timp şi au stat la taifas, la umbra stejarilor stufoşi. Curând cineva strigă :

— Cine vrea să meargă la peşteră ?

Toată lumea voia. Indată scoaseră pachete cu lumânări şi începură cu toţii să se caţăre de zor pe deal. Gura peşterii, o deschizătură în forma literei A, venea destul de sus aşezată pe coastă. Poarta ma-

sivă de stejar sta nezăvorîtă. Cum intrai, dădeai de-o încăpere mică, răcoroasă ca o gheţărie, cu pereţi masivi de calcar, umeziţi, ca de rouă, de-o năduşeală rece. Era romantic şi misterios să stai în acel întuneric adânc şi să priveşti spre poienile verzi din vale, scăldate în lumina strălucitoare a soarelui. Dar curând emoţia se risipi şi reîncepu sbenguiala. De cum ţâşnea flacăra unei lumânări, toată lumea tăbăra asupra celui care o aprinsese; urma o luptă şi o vitează împotrivire; lumânarea era degrabă svârlită jos sau stinsă — râdeau cu hohote şi iarăşi se fugăreau. Dar toate au un sfârşit. In curând, întreg alaiul cobora în şir panta repede a galeriei principale. Luminile tremurătoare scoteau la iveală pereţii măreţi, tulburi, ai stâncii, aproape până în punctul unde se uneau, la douăzeci de metri înălţime. Galeria principală nu era mai lată de doi-trei metri. La câtiva paşi una de alta, se deschideau de fiece parte mereu alte galerii înalte şi din ce în ce mai înguste. Peştera lui McDougal nu era decât un vast labirint de cărări întortochiate, care se întâlneau, iarăşi se despărţeau şi nu duceau nicăieri. Se spunea că ai fi putut umbla zile şi nopţi prin încâlceala aceasta de crăpături şi de prăpăstii, fără să-i dai de capăt şi, coborînd şi tot coborînd, până în măruntaiele pământului, ai fi întâlnit mereu aceeaşi privelişte: labirint după labirint, la nesfârşit. Era cu neputinţă ca cineva să fi reuşit să străbată toată peştera; cei mai mulţi dintre tineri cunoşteau, ce-i drept, o parte din ea, dar nimeni nu s'ar fi încumetat să se aventureze dincolo de partea cunoscută. Tom Sawyer cunoştea şi el peştera ca toţi ceilalţi, adică nu toată.

Alaiul merse vreun kilometru dealungul galeriei principale; apoi pâlcuri şi perechi se desprinseră din el şi începură să înainteze pe cărări lăturalnice, să alerge dealungul coridoarelor întunecoase şi să se sperie unii pe alţii, în locurile unde coridoarele se întâlneau. Şi grupurile puteau să meargă aşa cale de o jumătate de oră, fără să treacă de domeniul cunoscut.

Nu trecu mult şi cei răzleţiţi se înapoiară, grup după grup, la gura peşterii, gâfâind de oboseală, veseli nevoie mare, stropiţi de sus până jos cu seu de

lumânare, mânjiți cu lut și încântați de felul cum își petrecuseră ziua. Când au văzut că afară era aproape noapte, s'au minunat ; nici nu băgaseră de seamă când trecuse timpul. Clopoțelul, aproape de o jumătate de ceas, suna adunarea. Această încheiere a isprăvilor zilei era romantică și prin urmare satisfăcătoare. Când vaporașul, cu încărcătura lui sglobie, se depărtă de țărm, nimeni, înafară de căpitanul vasului, nu regreta timpul pierdut.

Huck se și înființase la pândă, când luminile vaporașului trecură sclipind pe lângă debarcader. Dar nu auzi niciun sgomot pe punte ; după o zi de joacă, micii călători erau potoliți și tăcuți, cum sunt mai totdeauna cei istoviți. Huck se întrebă mirat ce vas putea să fie și de ce nu se oprise în fața debarcaderului ; apoi își luă gândul dela vaporaș și-și concentră toată atenția asupra misiunii sale. Cerul se înnoura și noaptea era tot mai întunecoasă. Se făcu ora zece ; orice sgomot de care și trăsuri încetă, luminile, împrăștiate icicolo, sclipeau, se stingeau ; trecătorii întârziați se făceau nevăzuți, intrau prin case. In curând târgușorul se cufundă în somnul lui tihnit și numai Huck rămase de veghe, singur cu liniștea și cu nălucirile lui. Când se făcu ora unsprezece, se stinseră și luminile hanului ; acum pretutindeni era întuneric, un întuneric adânc. Huck așteptă iarăși vreme îndelungată și obositoare. Dar nu se întâmpla nimic. Dela un timp, hotărîrea care-l mânase într'acolo începu să se clatine.

La ce bun ? Ce rost avea să stea acolo și să pândească ? Nu era mai bine să se lase păgubaș și să se ducă la culcare ?

Deodată însă un sgomot îi atrase atenția. Intr'o clipă fu numai ochi și urechi. Ușa din fundătură se închise încetișor. Huck sări în colțul depozitului de cărămidă. In clipa următoare, doi bărbați trecură repede pe lângă el ; unul din ei părea că ține ceva sub braț. Sigur că lădița era ! Vasăzică se pregătesc să schimbe locul comorii ! Acum, ce să-l mai cheme pe Tom ? Ar fi o prostie — banditii s'ar depărta cu lădița și nu i-ar mai găsi. Nu, mai bine să se țină scai de ei și să vadă unde merg ; pe întuneric n'aveau să-l descopere.

Tot chibzuind şi chibzuind aşa, ieşi din ascunzătoare, şi, desculţ, se furişă ca o pisică pe urmele celor doi, lăsându-i să se depărteze atâta cât să nu-i piardă din ochi.

Banditii o luară în sus, pe uliţa de lângă râu, străbătură trei străzi, apoi, la răscrucea următoare, apucară la stânga. De aci, merseră drept înainte, până ajunseră la cărarea ce suia spre măgura Cardiff. Intr'acolo se îndreptau. Trecură pe lângă casa bătrânului Gal, aşezată la jumătatea drumului spre culme. Nici nu se gândiră să se oprească; suiră înainte.

„Aha — se gândi Huck — să ştii că îngroapă comoara în cariera veche de piatră." Dar nici la carieră nu se opriră. Merseră mai departe, spre creasta dealului. Pe cărarea cu tufişuri înalte de sumac [1] se cufundară în umbră şi nu se mai văzură. Huck se apropie din ce în ce mai mult de ei; acum putea micşora distanţa, era mai greu să-l vadă. Merse câtva timp mai repejor şi iar încetini pasul, temându-se să nu se fi apropiat prea tare. Mai merse o bucată, apoi se opri şi ciuli urechea; nimic, niciun sgomot, doar bătăile inimii lui. De undeva, de peste deal, cobind a rău, se auzea ţipătul unei cucuvele. Sgomot de paşi nu se auzea deloc. Doamne, dumnezeule, oare totul fusese în zadar? Cât pe ce să sară în lături ca muşcat de şarpe, când auzi un bărbat dregându-şi glasul, la un metru de el. I se puse un nod în gât; îl înghiţi şi se sili să rămână liniştit locului. Tremura din tot trupul, ca scuturat de friguri, picioarele i se tăiaseră parcă de slăbiciune... Ştia unde se află. Ştia că e la cinci paşi de pârleazul care ducea în curtea văduvei Douglas. „Foarte bine — se gândi el — n'au decât s'o ascundă aicea, n'o să fie greu de găsit."

Acum se auzi încet, foarte încet, glasul lui Joe Indianul.

— Lua-o-ar dracu! Te pomeneşti c'are musafiri. La ora asta lumină?

— Eu nu văd nicio lumină.

---

[1] Plantă exotică, ale cărei frunze uscate şi măcinate, se folosesc la vopsit şi la tăbăcit; creşte în tufişuri mari (n. r.).

Era vocea străinului din Casa cu stafii. Lui Huck îi trecu un cuțit prin inimă. Vasăzică asta era „răzbunarea"! Vru s'o ia la fugă. Apoi își aminti că văduva Douglas se purtase de multe ori bine cu el. Și poate că bandiții aceștia voiau s'o ucidă. Ar fi dorit să aibă curaj să-i dea de veste; dar știa bine că nu va îndrăzni, pentrucă bandiții ar fi putut să se ia după el și să-l prindă. Fel de fel de gânduri îi trecură prin minte în clipele ce se scurseră între vorbele străinului și răspunsul lui Joe Indianul.

— Nu vezi că-ți stă tufișul în față. Da ia dă-te mai așa — acuma vezi?

— Da. Se vede că are musafiri. Mai bine lasă-te păgubaș.

— Să mă las păgubaș tocmai acum, când am de gând să plec de-aici pentru totdeauna! Să mă las păgubaș, când s'ar putea să nu mai am niciodată un prilej ca ăsta! Iți mai spun odată — și să-ți intre bine'n cap ce-ți spun: nu-mi pasă de bănetul și de boarfele văduvei... N'ai decât să iei tu tot. Dar bărbatu-su a fost hain cu mine — de câte ori nu mi-a făcut rău! Intâi și 'ntâi, el a fost judecătorul care m'a băgat la răcoare pentru vagabondaj. Și nu s'a mulțumit cu atât. Asta nu-i nici a mia parte din ce mi-a făcut! A pus să mă bată cu biciu — auzi — să mă bată cu biciu în fața închisorii, ca pe-un negru, în fața târgului întreg care venise să caște gura! Să mă bată cu biciu pe mine! Pricepi? Mi-a scăpat — a murit înainte să mă pot răzbuna. Dar las' c'o să-mi plătească ea acuși-acuși!

— Aoleo, să n'o omori! Să nu faci una ca asta!

— S'o omor? Cine-a spus că vreau s'o omor? L-aș omorî pe el, dac'ar fi aci — da pe ea, nu. Pe-o femeie n'o omori, când vrei să te răzbuni — o sluțești. Da, îi crăpi nările, îi crestezi urechile, ca la o scroafă!

— Doamne, da asta-i...

— Nu-ți mai da tu cu părerea, ține-ți părerile pentru tine. O să-ți prindă mai bine. O leg de pat. Dac'o sângera din cale afară și-o muri, n'o să fie vina mea. Eu unul știu că n'o s'o jelesc. Și tu, băiete, să faci bine să m'ajuți — că d'aia ai venit... atâta hatâr poți să-mi

faci şi tu, că s'ar putea să nu pot să duc singur treaba asta la capăt. Dacă dai înapoi, să ştii că te curăţ! Ai înţeles? Şi dacă e vorba să te omor pe tine, o omor şi pe ea, şi-atunci fac prinsoare că nici dracu n'o să descurce afacerea asta.

— Bine, dacă zici că trebue musai... să-i dăm drumu. Cu cât om termina mai degrabă, cu atât are să fie mai bine. Că decât să stau să tremur aici...

— Acum, când e atâta lume acolo? Ce tot vorbeşti, mă? Ştii că'ncepi să mă bagi la bănueli?... Nu, băiatule, s'aşteptăm până se sting luminile — la ce ne-am grăbi?

Simţind c'o să urmeze o tăcere mai înspăimântătoare decât toate vorbele pe care le rostiseră până atunci ucigaşii, Huck începu să păşească deandăratelea, abia ţinându-şi răsuflarea: ridică un picior, cu nespusă luare aminte, şi, după ce se legănă când într'o parte, când în cealaltă, gata-gata să se prăvălească, îl înfipse în pământ, cu mare băgare de seamă. Mai făcu un pas îndărăt — cu aceeaşi grijă şi teamă, apoi încă unul şi încă unul — când o creangă îi trosni sub picior. Se opri cu răsuflarea tăiată — trase cu urechea... Nimic. Nu se auzea nimic — tăcere desăvârşită. Răsuflă, nespus de uşurat. La adăpostul tufişurilor de sumac, se întoarse cu faţa la cărare — cu prudenţa cu care manevrează pilotul virajul unui vapor, apoi păşi înainte, repede, dar cu băgare de seamă. Când ajunse în dreptul carierei de piatră, se simţi în siguranţă şi o rupse la fugă. Goni spre vale, până la casa Galului. Acolo bătu cu putere în uşă. Nu trecu mult şi la geam se ivi bătrânul şi curând după aceea şi namilele lui de feciori, doi flăcăi vânjoşi.

— Ce e tărăboiul ăsta? Cine bate? Ce vrei?

— Daţi-mi drumu repede! Vă spun tot.

— Bine, da spune întâi cine eşti!

— Huckleberry Finn — iute, daţi-mi drumu!

— Nu mai spune! Huckleberry Finn! Asta nu-i un nume care să deschidă multe uşi, după câte ştiu; dar, haide, daţi-i drumu, băieţi, să vedem ce vrea.

— Vă rog... vă rog să nu spuneţi niciodată că eu v'am spus! fură cele dintâi vorbe ale lui Huck, când

intră. Vă rog să nu mă spuneți — m'ar omorî la sigur. Dar văduva a fost totdeauna bună cu mine, da, să știți... și vreau să vă spun... vreau să vă spun... dar, vă rog, să nu mă dați niciodată de gol !...

— Ei drăcie — ăsta are ceva pe limbă; altfel nu s'ar purta așa ! zise bătrânul mirat. Hai băiete, zi, că n'o să te dea nimeni de gol.

Trei minute mai târziu, bătrânul și fiii lui, bine înarmați, erau pe culmea dealului și intrau pe cărarea cu sumac, ținând armele în mâini și pășind tiptil. Huck nu-i însoți mai departe. Se ascunse îndărătul unui pietroi mare, ciulind urechea. Intâi fu tăcere — lungă, înfricoșătoare — apoi, deodată izbucniră detunături de arme și un strigăt. Huck n'a mai așteptat alte amănunte. A sărit în lături și a luat-o la goană spre vale, cât îl țineau picioarele.

CAPITOLUL XXXI

Duminică, până a nu miji zorile, Huck urcă bâjbâind dealul și bătu încetișor la ușa Galului. Cei dinăuntru dormeau iepurește, atât de tulburați erau de întâmplările nopții. Nici nu apucă bine să bată Huck și cineva întrebă dela o fereastră :

— Cine e ?

Huck răspunse cu glas sfios :

— Vă rog, dați-mi drumu înăuntru. Sunt tot eu, Huck Finn !

— Ei, ăsta-i un nume căruia acum îi deschidem bucuros ușa, la orice oră. Bine-ai venit, băiete !

Ciudate vorbe pentru urechile micului vagabond — cele mai plăcute pe care le auzise vreodată. Mai ales cele din urmă nu-și amintea să i se mai fi spus cândva.

Ușa se descuie îndată și Huck intră. Fu poftit să șadă, apoi bătrânul și cei doi voinici se îmbrăcară la iuțeală :

— Ei, acu, băiețaș, cred că ți-e a mânca; noi am pregătit o gustărică... ai picat bine, pân' se luminează

de ziuă o să fie gata — ceva fierbinte, colo, să-ți meargă la inimă. Eu și cu băieții trăgeam nădejde c'o să vii să mâi la noi peste noapte.

— Nu mai puteam de frică — răspunse Huck — și-am fugit. Am luat-o la goană când s'au pornit împușcăturile și să te ții... cinci kilometri am fugit așa. Acu venii să aud cum a fost — și-am venit cu noaptea'n cap, că morți să fi fost, și tot n'aș fi avut coraj să dau ochi cu blestemații ăia...

— Adevărat, băiete, se vede după față că ești nedormit; dar las' că avem aci un culcuș bun și după ce mănânci o să-i tragi un pui de somn. Nu, băiețaș, nu i-am omorît — și tare rău ne pare. Uite cum a fost: din câte ne spuseseși mătăluță, știam unde puteam pune mâna pe ei, așa că ne-am furișat tiptil pe cărarea cu sumac, pân' am ajuns cam la vreo cinci pași de ei — și era un întuneric, să-ți bagi degetele în ochi, nu alta. Taman atunci, nu'ș'cum naiba simt că-mi vine să strănut! Auzi, ghinionul dracului! Am încercat eu să mă țin — degeaba, n'a fost chip, a trebuit să-i dau drumul. Eu eram în cap, cu pistolul ridicat. Când au auzit strănutul, ticăloșii au dat repede să iasă din cărare. Eu strig: „Foc, băieți!" și trag de zor spre locul de unde venea foșnetul. Băieții, la fel. Dar nemernicii au sbughit-o cât ai clipi din ochi; noi, după ei, la vale prin pădure. Nu cred să-i fi nimerit. Au tras și ei la început câte-un foc, dar gloanțele lor treceau așa, în vânt, pe lângă noi. Când nu le-am mai auzit pașii, ne-am lăsat păgubași, și-am coborît în vale, ca să-i punem pe roate pe ăi dela poliție. Am înjghebat o poteră și-au plecat să păzească malul apei — și cum o să se crape de ziuă, șeriful cu altă ceată au să bată toată pădurea. Băieții mei acuși pleacă și ei. Ar fi bine dac'am ști ce fel, cum arătau banditii — ne-ar fi de mare folos. Dar tu, băiețaș, n'aveai cum să vezi așa ceva pe'ntuneric, nu?

— Ba da, i-am văzut devale în târg, când m'am luat după ei.

— Strașnic! Spune-ne repede cum erau, spune-ne, băiatule!

— Unu e mutu... nu știți?... spaniolu ăla bătrân,

care a fost p'acilea odată ori de două ori şi ălălalt, unu sbanghiu aşa — sdrenţăros.

— Ajunge, fătul meu, acuma-i ştim! Am dat într'o zi de ei în pădure, în dosul casei văduvei, şi cum ne-au văzut, au şi tulit-o, hoţeşte. Hai, băieţi, şi duceţi-vă de-i spuneţi şerifului — că de mâncat o să mâncaţi mâine dimineaţă!

Feciorii Galului porniră îndată. Pe când părăseau odaia, Huck sări de pe scaun, strigând:

— Vă rog, vă rog... nu spuneţi la nimeni că eu i-am dat de gol! Vă rog din suflet!

— Bine, copile, dacă aşa vrei tu, dar lumea ar trebui să ştie cine le-a dat de urmă.

— Ba nu, nu! Vă rog, nu cumva să spuneţi!

După ce plecară tinerii, bătrânul Gal zise:

— N'au să spună nimănui. Şi nici eu. Dar dece nu vrei tu să se ştie?

Huck mărturisi doar că ştia încă dinainte prea multe despre unul din oamenii aceia şi că nu voia, pentru nimic în lume, să afle banditul că ştia ceva despre el, că atunci cu siguranţă că l-ar omorî.

Bătrânul făgădui încă odată să-i păstreze taina, apoi spuse:

— Dar ce-ţi veni să-i urmăreşti pe tâlharii ăia, băiete? Ţi-au bătut la ochi?

Huck tăcu un timp, chibzuind în sinea lui un răspuns cât mai prudent. Apoi răspunse:

— De, ştiţi şi dumneavoastră că eu nu prea sunt băiat detreabă — barem aşa zice lumea, şi eu îi dau dreptate — ei, şi câteodată nu se lipeşte somnul de mine fiin'că stau şi mă gândesc în fel şi chip şi mă'ntreb cum să fac să mă las de rele. Aşa şi azi noapte. Nu puteam s'adorm şi-atuncea am luat-o în sus pe uliţă şi tot cutreierând-o 'n lung şi'n lat, am ajuns la dughiana aia dărăpănată, un' se vinde cărămidă — a de lângă Hanu Temperanţei — şi-acolo m'am rezemat de gard, să mă mai gândesc niţel la ale mele. Ei, şi ce să vezi, taman atuncea trece ăia doi pe lângă mine, cu ceva sub braţ şi tiptil-tiptil... Eu mi-am închipuit că e ceva de furat. Unu din ei fuma, ălălalt i-a cerut foc, şi-atuncea s'au oprit chiar în dreptu meu

şi când li s'au luminat feţele dela ţigări, am văzut c'ăl mare era mutu... spaniolu — l-am cunoscut după favoriţii albi şi după petecu dela ochi — şi ălălalt era un nerorocit... unu numai sdrenţe.

— Cum ai putut să-i vezi sdrenţele la lumina ţigării?

Intrebarea asta îl cam încurcă pe Huck. După o clipă de tăcere, răspunse:

— De, nu'ş' cum se face. Da parcă le-am văzut...

— Ei, atunci au plecat mai departe, şi tu...

— M'am luat după ei, da. Aşa am făcut. Am vrut să văd ce 'nvârtesc — prea mergeau cu fereală. M'am ţinut după ei până la pârleazu dinspre curtea văduvei şi-acolo am stat în întuneric şi-am auzit cum se ruga sdrenţărosu de-ălălalt s'o cruţe pe văduvă, iar spaniolu se jura c'o s'o sluţească — după cum v'am mai zis.

— Dar ce, mutu a spus toate astea?

Huck călcase iar în strâchini, cum nu se putea mai rău. Se străduise din răsputeri ca bătrânul să nu bănuiască deloc cine era spaniolul, dar cu toată silinţa ce şi-o dăduse, îl luase gura pe dinainte. Incercă în mai multe chipuri să iasă din încurcătură, dar Galul nu-l slăbea din ochi şi el o scrântea din ce în ce mai rău. Peste puţin, bătrânul spuse:

— Băiatule, nu-ţi fie teamă de mine, nu ţi-aş face cel mai mic rău pentru nimic în lume. Dimpotrivă — te-aş apăra, te-aş apăra din toate puterile. Spaniolu ăla nu e mut, ai lăsat să-ţi scape asta, fără să vrei— acuma nu mai poţi s'o întorci. Tu ştii ceva despre spaniolul ăla — ceva care vrei să ascunzi. Hai, spune-mi ce e, ai încredere în mine, că n'o să te spun la nimeni.

Huck aruncă o privire în ochii cinstiţi ai bătrânului, apoi se apropie şi-i şopti la ureche:

— Nu e spaniolu — e Joe Indianu!

Bătrânul tresări, mai-mai să sară de pe scaun. După o clipă spuse:

— Acuma înţeleg! Când ai vorbit întâi de crestat urechile şi de tăiat nasul, am crezut că mai pui tu dela tine, ca să înfloreşti povestea, fiindcă albii nu se răzbună în felul ăsta. Dar dacă-i vorba de indian, atuncea 'nţeleg.

În timp ce mâncau, vorba nu conteni. Bătrânul povesti că, înainte de a se duce la culcare, el şi băieţii făcuseră rost de un felinar şi cercetaseră pârleazul şi împrejurimile, ca să vadă dacă nu erau urme de sânge. Nu găsiseră aşa ceva, în schimb dăduseră peste o boccea mare cu...

— Cu ce ?!

Fulgere să fi fost cuvintele acestea şi n'ar fi putut ţâşni mai năvalnic dintre buzele vinete ale lui Huck. Cu ochii căscaţi, cu răsuflarea tăiată, aştepta răspunsul. Galul tresări, căscă şi el ochii la copil... trecură trei secunde, cinci, zece, apoi răspunse :

— Cu unelte de spărgători... Dar ce-i cu tine ?

Huck se lăsă înapoi în scaun, suflând din greu, dar simţindu-se nespus de uşurat şi de mulţumit. Galul se uita ţintă la el, cu o privire gravă şi curioasă:

— Da, unelte de spărgători. Parcă ţi s'ar fi luat o piatră de pe inimă. Dar dece te-ai speriat aşa ? Ce credeai c'am găsit ?

Huck era la mare strâmtoare : ochii bătrânului stăruiau întrebători asupră-i — ar fi dat orice pentru un răspuns ca lumea. Dar nu găsea nimic ; ochii iscoditori îl sfredeleau tot mai adânc — îi veni în gând un răspuns fără noimă — n'avea timp să-l cumpănească, aşa că îl rosti, la întâmplare, din vârful buzelor :

— Ştiu şi eu, poate niscaiva cărticele de rugăciune...

Bietul Huck era prea nenorocit, ca să zâmbească ; dar pe bătrân îl apucă un râs nemaipomenit ; râdea de i se cutremura tot trupul, iar când îşi mai veni în fire, spuse, cu lacrimi în ochi, că un râs ca ăsta face parale, fiindcă îţi dă sănătate şi te scuteşte să mai cheltuieşti bani cu doctorul. Apoi adăugă :

— Săracul de tine ! Eşti galben şi frânt de oboseală. Nu ţi-e bine deloc. Nu-i de mirare că eşti cam aiurit şi că-ţi pierzi lesne cumpătul. Dar las' c'o să-ţi treacă! După ce-o să dormi şi-o să te odihneşti, o să-ţi vii în fire.

Lui Huck îi era necaz că fusese nerod şi că se arătase atât de tulburat. Mai ales că îşi luase gândul că pachetul adus dela han putea fi comoara, de îndată ce

auzise convorbirea de lângă pârleaz. Dar asta era o presupunere, de știut nu știa sigur. Așa încât nu-i de mirare că, auzind de-o boccea, își dăduse în petec. Dar stând și judecând bine lucrurile, hotărî că era bine că se întâmplase astfel — acum nu mai avea nicio îndoială că bocceaua nu era bocceaua cu pricina și prin urmare era liniștit și chiar foarte bucuros. Totul mergea strună; comoara tot la numărul doi trebuia să fie; banditii aveau să fie prinși și închiși chiar în acea zi, iar el și cu Tom puteau să pună mâna pe aur la noapte, fără nicio bătaie de cap și fără să-i încurce nimeni.

Tocmai terminaseră de mâncat când se auzi o bătaie în ușă. Huck căută la repezeală un loc unde să se ascundă; nu voia să fie câtuși de puțin amestecat în ceeace avea să se mai întâmple. La bătrânul Gal veniseră câțiva domni și doamne, printre care se afla și văduva Douglas. In acelaș timp, băgă de seamă că grupuri de cetățeni urcau dealul ca să vadă și ei pârleazul. Așa dar, vestea se răspândise în tot ținutul.

Bătrânul le povesti musafirilor întâmplările din timpul nopții, iar văduva își exprimă recunoștința că fusese salvată.

— Nu, doamnă, vă înșelați, spuse bătrânul. Altcuiva trebue să-i fiți mai îndatorată decât mie și băieților mei, dar acela nu-mi dă voie să-i spun numele. Fără el, nici prin gând nu ne-ar fi trecut să ne ducem acolo.

Bineînțeles, vorbele acestea stârniră o nedumerire atât de mare, încât aproape umbri întâmplarea în sine. Dar Galul îi lăsă pe musafiri să se perpelească de curiozitate, și prin ei tot târgul, neînvoindu-se să dea în vileag taina. După ce află toate celelalte, văduva spuse:

— Ațipisem citind în pat și-am dormit dusă, cu toată gălăgia. Dar dece n'ați venit să mă treziți?

— Ce ne-am zis? Nu face... Nu credeam că o să se mai întoarcă tâlharii; își lăsaseră baltă și unelte și tot... Așa că, ce rost avea să vă trezesc și să vă bag în sperieți?... Negrii mei au stat toți trei de strajă

lângă casa dumneavoastră până la ziuă. Adineaori s'au întors.

Mai veniră şi alţi oaspeţi, şi bătrânul îşi mai petrecu încă vreo două-trei ceasuri tot povestind şi povestind întâmplarea.

In timpul vacanţei nu se ţinea şcoală de duminică, dar toată lumea sosi de timpuriu la biserică. Nemaipomenita întâmplare fu discutată şi întoarsă pe toate feţele. Şi ticăloşilor tot nu li se dase de urmă. După terminarea predicii, pe când înainta prin înghesuială dealungul cărării dintre bănci, soţia judecătorului Thatcher se nimeri la un moment dat alături de doamna Harper.

— Oare Becky a mea are de gând să doarmă toată ziua ? întrebă ea. Bănuiam eu că o să fie frântă de oboseală.

— Becky a dumitale ?

— Da... (cu o privire speriată) n'a dormit la dumneavoastră azi noapte ?

— Aşi, de unde !

Doamna Thatcher păli şi căzu pe o bancă. Tocmai atunci trecea prin dreptul lor mătuşa Polly, sporovăind vioaie cu o prietenă.

— Bună ziua, doamnă Thatcher. Bună ziua, doamnă Harper. Închipuţi-vă că unul din băieţii mei, Tom, nu mi-a venit nici până acum acasă. Hm, se vede că a rămas peste noapte în casa vreuneia dintre dumneavoastră, şi-acum i-a fost frică să mai vie la biserică. Ah, ce-am să-i fac când oi da ochii cu el !

Doamna Thatcher clătină încetişor din cap, pălind şi mai tare.

— N'a rămas la noi, spuse şi doamna Harper, începând să se simtă şi ea prost. Pe faţa mătuşii Polly se aşternu o vie îngrijorare.

— Joe Harper, l-ai văzut pe Tom al meu în dimineaţa asta ?

— Nu.

— Când l-ai văzut ultima oară ?

Joe încerca să-şi amintească, dar nu prea izbutea. Oamenii se opriseră locului. Şoapte treceau dela unul la altul şi pe toate feţele era zugrăvită o nelinişte apă-

sătoare. Tulburată, lumea punea întrebări copiilor şi tinerilor învăţători care-i însoţiseră. Toţi răspundeau că nu băgaseră de seamă dacă Tom şi Becky se aflau pe puntea vaporaşului, la înapoiere ; era întuneric; nu se gândise nimeni să cerceteze dacă lipsea cineva. In cele din urmă, unul dintre tineri îşi exprimă brusc temerea că Becky şi Tom puteau să mai fie încă în peşteră ! Doamna Thatcher leşină ; mătuşa Polly începu să se tângue şi să-şi frângă mâinile.

Vestea îngrijorătoare sbură din gură în gură, din grup în grup, din stradă în stradă. Cinci minute mai târziu, clopotele sunau vijelios şi tot târgul era în picioare. Intâmplarea de pe măgura Cardiff fu dată uitării şi odată cu ea şi banditii. Se înşeuau cai, se alcătuiau echipe de vâslaşi, cineva dăduse fuga la debarcader, după vaporaş. Nu trecuse nici jumătate de ceas de când se bănuia că se întâmplase nenorocirea şi două sute de bărbaţi goneau spre peşteră, care pe şosea, care pe apă.

In tot cursul după-amiezii, târguşorul păru pustiu şi mort. Femeile se duceau pe la mătuşa Polly şi pe la doamna Thatcher, încercând să le mângâie. Plângeau împreună cu ele şi asta le făcea mult mai bine decât cuvintele.

Toată noaptea aceea, nesfârşit de lungă, târguşorul veghie în aşteptarea ştirilor. Când, în cele din urmă, se lumină de ziuă, singura veste care veni fu : „Mai trimiteţi lumânări, şi trimiteţi şi mâncare." Doamna Thatcher era aproape înnebunită, tuşa Polly deasemenea. Judecătorul Thatcher trimetea dela peşteră mesaje de îmbărbătare şi pline de nădejdi, care însă nu izbuteau să înveselească pe nimeni.

Bătrânul Gal se înapoie acasă în zorii zilei, stropit de sus şi până jos cu seu de lumânare, mânjit de noroi şi rupt de oboseală. Il găsi pe Huck tot aşa cum îl lăsase, în pat, aiurând şi sgâlţâit de friguri. Medicii erau toţi la peşteră, aşa încât veni să-l îngrijească văduva Douglas. Spusese că va face pentru el tot ce-i va sta în putinţă, fiindcă, oricum ar fi fost, bun sau rău, tot al domnului era, şi dintre toate făpturile domnului, niciuna nu se cade să fie lăsată pier-

zării. Galul a spus că Huck avea şi părţi bune, iar văduva i-a răspuns :

— Puteţi fi sigur. E semnul nelipsit al domnului într'un fel sau altul; domnul înseamnă cu semnul său fiece făptură ce-i iese din mâini.

Inainte de amiază au început să se înapoieze în târg cete de oameni istoviţi, dar cei mai voinici dintre târgoveţi continuau să-i caute pe copii. Tot ce se putuse afla era că se cercetau părţi îndepărtate şi neumblate ale peşterii, că se cotrobăia prin fiece ungher şi prin fiece crăpătură, că pe unde umblai, prin labirintul de galerii, vedeai în depărtare lumini, lunecând încoace şi încolo şi auzeai ecoul găunos al chiotelor şi pocnetelor de pistol, răsunând prelung prin bolţile întunecate. Departe de locurile pe unde treceau deobicei turiştii, se găsise undeva numele „Becky" şi „Tom", scrise cu fum de lumânare pe peretele stâncos, şi, în apropiere, o panglică mânjită cu seu de lumânare. Doamna Thatcher recunoscu plângând panglica şi spuse că era ultima rămăşiţă ce-i fusese dat s'o aibă dela copila ei şi că-i va fi pe veci cea mai scumpă dintre amintiri, deoarece se despărţise cea de pe urmă de trupul însufleţit al copilului, înainte de a-i fi stins ochişorii înspăimântătoarea moarte. Unii povesteau că la răstimpuri se vedea licărind în peşteră câte-un strop îndepărtat de lumină ; atunci izbucnea îndată un chiuit asurzitor şi o ceată de douăzeci de oameni pornea dealungul galeriei ce răsuna de ecouri. Dar de fiecare dată rămâneau crunt desamăgiţi — nu erau copiii, ci doar luminiţa vreunuia dintre căutători.

Trei zile şi trei nopţi îngrozitoare se scurseră aşa ceasurile şi târgul căzu într'o toropeală fără de margini. Nimeni nu avea chef de nimic. Descoperirea întâmplătoare, făcută de curând, că hangiul dela Hanul Temperanţei ţinea băuturi alcoolice, emoţionă prea puţin opinia publică, deşi era un fapt destul de senzaţional.

Intre două crize ale bolii sale, Huck, slăbit, aduse vorba despre hanuri. Temându-se în taină de tot ce-ar fi putut fi mai rău, întrebă în cele din urmă, dacă în

timpul cât fusese bolnav, se găsise ceva la Hanul Temperanței.

— Da, răspunse văduva.

Huck sări deodată, ca ars, și o privi cu ochi mari, speriați.

— Ce ? Ce s'a găsit ?

— Băutură. Și localul a fost închis. Culcă-te înapoi, copilule. Vai, ce m'ai speriat !

— Mai spuneți-mi un singur lucru — numai atât — vă rog din suflet ! Tom Sawyer a fost ăl care-a găsit-o ?

Pe văduvă o podidi plânsul.

— Șșt, taci, taci ! Ți-am spus că n'ai voie să vorbești. Ești foarte, foarte bolnav.

Vasăzică nu se găsise decât băutură ! Să se fi găsit aurul, ce tărăboi ar mai fi fost ! Vasăzică, era pierdută comoara — pierdută pentru vecie ! Dar văduva oare dece-o fi plângând ? Ciudat, dece-o fi plângând așa tam-nesam ?

Gândurile acestea învălmășite îl frământau pe Huck într'atât, încât, obosit, adormi până la urmă.

Văduva își spuse în sine :

„Uite-l, a adormit, sărăcuțul. Intreba dacă a găsit-o Tom Sawyer ! O, de l-ar putea găsi cineva pe Tom Sawyer ! N'au mai rămas mulți care să aibă putere să-l mai caute și nici nădejde c'o să dea de el !"

CAPITOLUL XXXII

Acum să vedem cum au petrecut în excursie Tom și Becky. Au umblat împreună cu ceilalți prin bolțile întunecoase, privind minunile cunoscute ale peșterii — minuni botezate cu nume destul de pompoase : „Salonul", „Catedrala", „Palatul lui Aladin" și așa mai departe. Apoi a început joaca de-a v'ați ascunselea, la care au luat parte cu însuflețire. In cele din urmă Tom și Becky s'au cam săturat de sbenguială și au pornit în plimbare dealungul unei galerii întortochiate. Țineau lumânările sus, silindu-se să citească păienje-

nișul încâlcit de nume, date, adrese poștale și cugetări, zugrăvite ca o frescă, în fum de lumânare, pe pereții stâncoși. Tot hoinărind și flecărind între ei, aproape nici nu băgară de seamă că ajunseseră într'o parte a peșterii în care pereții nu mai erau mâzgăliți. Se iscăliră cu fum, sub un pervaz de piatră care ieșea din perete și merseră înainte. Curând ajunseră într'un loc unde un firicel de apă calcaroasă, picurând peste o treaptă, alcătuise dealungul erelor o Niagară dantelată și creață, din piatră lucie și nepieritoare. Ca să-i facă o bucurie lui Becky, Tom se strecură îndărătul cascadei de piatră și o lumină. Atunci băgă de seamă că acea cascadă acoperea ca o perdea un fel de scară naturală, foarte abruptă, strânsă între pereți înguști. Indată îl cuprinse ambiția de a o explora. Becky se lăsă ușor ispitită și porniră în cercetare, după ce, mai întâi, traseră un semn cu fum de lumânare, pentru a se putea călăuzi mai târziu. Umblară orbecăind ba pe un drum ba pe altul, pătrunzând departe în adâncurile tainice ale peșterii. La o răscruce mai făcură un semn și o luară în altă direcție, doritori de noutăți pe care să le vestească celor rămași sus. Intr'un loc dădură de o văgăună largă, din a cărei boltă atârnau o mulțime de stalactite sclipitoare, mari cât un picior de om. Au dat ocol văgăunii, minunându-se de atâta frumusețe, apoi au părăsit-o, intrând într'unul din numeroasele coridoare ce porneau din ea. Curând ajunseră la un havuz fermecător, al cărui bazin era încrustat cu o horbotă de ghiață, din cristale sclipitoare. Se aflau în mijlocul unei văgăuni cu pereții sprijiniți de un mare număr de piloni cu forme fantastice, alcătuiți de îmbinarea unor stalactite și stalagmite mari, ce se formaseră de pe urma neîncetatei picurări a apei, dealungul veacurilor. Pe bolta văgăunii se strânseseră pâlcuri imense de lilieci, atârnând ciorchine, mii și mii laolaltă. Lumina stârni jivinele, care pogorîră roind cu sutele, scoțând țipete ascuțite și năpustindu-se furioase spre lumânări. Tom le cunoștea obiceiurile și știa care-i primejdia. O luă de mână pe Becky și o zori către cel mai apropiat coridor, dar ea nici n'apucă să iasă din văgăună, și aripa unui liliac îi și stinse lu-

mânarea. Şi-aşa i-au gonit liliecii pe copii, până când, apucând-o pe alte şi alte coridoare ce li se deschideau mereu în faţă, scăpară în cele din urmă de lighioanele primejdioase. Peste puţin, Tom descoperi un lac subteran; nu putea şti cât de mare era, căci malurile lui se pierdeau în negurile peşterii. Ar fi vrut să-i exploreze marginile, să vadă cât de întins era, dar socoti că e mai bine să se aşeze puţin jos, să se odihnească şi, pentru întâia oară, tăcerea adâncă ce domnea în jur se lăsă peste sufletul lor ca o mână de ghiaţă.

— Nici n'am băgat de seamă — spuse Becky — dar parcă ar fi o veşnicie de când n'am mai auzit glasurile celorlalţi.

— Păi, dacă stai să te gândeşti, Becky, noi suntem cu mult sub dânşii şi nici nu ştiu unde, la nord, la sud, la est... De-aicea nici n'am putea să-i auzim.

Becky începu să se îngrijoreze.

— Oare cât e de când am coborît noi aci jos, Tom? Ar fi bine să ne înapoiem.

— Da, ai dreptate. N'am face rău.

— Tu ştii drumul înapoi, Tom? Mie mi se pare grozav de încâlcit.

— Cred că l-aş nimeri. Dar nu uita de liliecii. Dacă ne sting amândouă lumânările, ce ne facem? Să încercăm alt drum, ca să nu mai dăm pe-acolo.

— Bine, dar numai de nu ne-am rătăci. Ar fi groaznic!

Copila se cutremură la gândul acesta înspăimântător.

O luară pe un coridor şi îl străbătură în tăcere vreme îndelungată, aruncând câte o privire în fiece deschidere nouă ce se ivea, ca să-şi dea seama dacă mai trecuseră cumva vreodată pe acolo, dar toate le erau străine. De câte ori cerceta Tom câte o galerie nouă, Becky pândea pe faţa lui un semn care să-i dea curaj; el însă îi spunea cu voioşie prefăcută:

— A, e'n regulă. Nu e ăsta drumu, da o să-l găsim noi numaidecât pe-ăl bun!

Dar cu fiecare nouă desamăgire, îi pierea nădejdea şi curând începu s'o ia pe coridoare, la voia întâmplării, în dorinţa-i disperată de a găsi drumul cel bun.

Tot mai spunea: „E'n regulă!" dar din pricina spaimei ce-i împovăra inima, vorbele lui îşi pierduseră tonul firesc şi păreau să spună: „E'n zadar!" Becky păşea pe urmele lui, înspăimântată până în adâncul sufletului şi făcea sforţări disperate să nu plângă; dar mereu o podideau lacrimile. In cele din urmă, spuse:

— Hai, Tom, nu-ţi fie teamă de lilieci — hai să ne întoarcem tot pe drumul pe care am venit! Mi se pare că ne încurcăm din ce în ce mai rău!

Tom se opri.

— Ascultă!

Tăcere adâncă — atât de adâncă încât îşi auzeau până şi răsuflarea lor. Tom scoase un chiot. Chemarea trezi ecouri prelungi în bolţile pustii şi se stinse în depărtare, într'un sunet slab, ca un hohot de râs batjocoritor.

— Vai, nu mai fă aşa, Tom, e îngrozitor! zise Becky.

— E îngrozitor, dar mai bine lasă să mai strig, Becky, poate că tot ne-aude careva, şi strigă iarăşi.

Acel „poate că tot ne-aude" era şi mai înfiorător decât râsul sinistru, căci mărturisea pierderea oricărei nădejdi. Copiii stătură locului, ascultând; nu se auzea nimic. Tom o luă îndată înapoi pe drumul pe care veniseră şi grăbi paşii. Nu trecu mult şi o oarecare nehotărîre în mişcările lui îi desvălui fetei alt fapt înspăimântător: nu găsea drumul înapoi!

— Vai, Tom, n'ai făcut niciun semn!

— Acum văd şi eu, Becky, ce prost am fost! Ce prost! Nici prin gând nu mi-a trecut că s'ar putea să ne întoarcem pe acelaş drum! Nu, nu pot să-l găsesc. M'am încurcat de tot.

— Tom, Tom, ne-am rătăcit! Ne-am rătăcit! N'o să mai putem ieşi niciodată din locul ăsta îngrozitor, niciodată! Ah, dece ne-am despărţit de ceilalţi!

Căzu jos şi începu să plângă cu atâta disperare, încât Tom se sperie la gândul că ar putea să moară sau să-şi piardă minţile. Se aşeză lângă ea şi o cuprinse cu braţele. Ea îşi îngropă faţa în pieptul lui, se agăţă de el, îşi revărsă spaima, spaima grozavă, zadarnicele păreri de rău — dar ecourile îndepărtate preschimbau toate sunetele în râsete batjocoritoare.

Tom o ruga să nu-şi piardă nădejdea ; ea îi răspundea însă că nu poate. Atunci el începu să se învinovăţească şi să se mustre amarnic că o adusese într'o asemenea nenorocire ; aceasta avu un efect mai bun. Becky spuse c'o să încerce să prindă iar curaj, c'o să se ridice şi o să-l urmeze oriunde o s'o ducă, numai să nu mai vorbească aşa. Fiindcă — spunea ea — vina lui nu era mai mare decât a ei.

S'au sculat iar şi au mers, fără nicio ţintă, la voia întâmplării. Tot ce puteau face era să meargă, să meargă mereu înainte. Scurt timp, nădejdea părea să le fi reînviat — fără niciun temei, ci doar fiindcă e în firea ei să reînvie, când izvorul nu-i secat de bătrâneţe sau de neizbânzi repetate.

Peste puţin, Tom îi luă lui Becky lumânarea din mână şi o stinse. Era o economie de aşa mare însemnătate ! Nu fu nevoie de cuvinte. Becky înţelese numaidecât şi toate speranţele i se spulberară. Ştia că Tom avea în buzunar o lumânare întreagă şi încă vreo trei sau patru capete — şi iată că totuşi se gândea să facă economie.

Nu trecu mult şi oboseala începu să-şi ceară drepturile. Copiii încercau să nu ţină seama de ea ; era groaznic să te gândeşti să şezi jos, când timpul devenise atât de preţios. Mergând într'o direcţie oarecare, oriunde, înaintau cel puţin şi s'ar fi putut să dea de drumul bun ; dar să stea jos ar fi însemnat să ispitească moartea, să-i scurteze truda.

In cele din urmă, trupul gingaş al fetiţei nu mai voi s'o ducă. Ea se aşează şi Tom se odihni alături de ea; vorbiră despre casă, despre prietenii de acolo, despre paturile lor moi, şi mai ales despre lumină ! Becky plângea şi Tom se străduia în fel şi chip s'o încurajeze, dar toate îmbărbătările lui se tociseră şi parcă sunau a bătaie de joc. Fata era atât de istovită, încât în cele din urmă aţipi. Tom se bucură. Şedea şi se uita la faţa ei trasă şi vedea cum se destinde şi se înseninează sub înrâurirea unor vise plăcute; curând îi răsări în obraji un zâmbet, care stărui. Chipul ei paşnic răsfrângea oarecare linişte şi alinare în propriul lui suflet şi gândurile sale începură să rătă-

ceasc spre timpuri trecute şi amintiri ca din vise. Era cufundat în gânduri, când Becky se trezi, râzând voioasă ; dar îndată râsul îi încremeni pe buze şi scoase un geamăt.

— Ah, cum de-am putut să dorm ?! Ce bine era să nu mă mai fi trezit niciodată ! Nu, Tom, nu, n'am vrut să zic asta ! Nu te mai uita aşa la mine ! N'o să mai vorbesc aşa.

— Imi pare bine c'ai dormit, Becky. Acum o să fii odihnită şi să vezi c'o să găsim drumul şi o să ieşim.

— Să încercăm, Tom ! Dar am văzut în vis un ţinut aşa frumos ! Cred că acolo o să ajungem !

— Nu se ştie, nu se ştie. Ai curaj, Becky, şi haide să mai încercăm.

Se sculară de pe jos şi merseră iar, mână în mână, desnădăjduiţi. Incercoară să-şi dea seama de cât timp se aflau în peşteră ; li se părea că trecuseră zile şi săptămâni de când erau acolo ; dar nu, e cu neputinţă, lumânările nu se sfârşiseră încă.

După o vreme îndelungată — nici nu mai ştiau cât trecuse — Tom stărui să păşească încet şi să asculte atenţi unde se auzea picur de apă ; trebuiau să găsească un izvor. Curând găsiră unul şi atunci Tom spuse că era timpul să se mai odihnească. Amândoi erau frânţi de oboseală, totuşi Becky spunea că poate să mai meargă puţin. Se miră că Tom nu voia. Nu înţelegea dece. Se aşezară jos ; cu puţin lut, Tom lipi lumânarea pe peretele din faţa lor. Indată începură să-i frământe gândurile ; niciunul nu scotea o vorbă. In cele din urmă, Becky rupse tăcerea :

— Tom, mi-e o foame de nu mai pot !

Tom scoase ceva din buzunar :

— Mai ştii ce-i asta ?

Pe chipul fetei se ivi umbra unui surâs.

— E torta noastră de nuntă, Tom.

— Da, aş vrea să fie mare cât o roată, fiindcă-i tot ce avem.

— Voiam s'o păstrez după excursie, Tom, ca să vedem ce visăm după ce-o mâncăm — cum fac oamenii mari cu torta dela nuntă — dar pentru noi o să fie ospăţul de...

Nu-şi rosti gândul până la urmă. Tom împărţi prăjitura. Becky mâncă cu poftă, pe când Tom doar ciugulea din jumătatea lui. Apă rece aveau din belşug, pentru a-şi încheia ospăţul. Peste puţin, Becky fu de părere s'o pornească iar. Tom rămase o clipă tăcut. Apoi întrebă :

— Becky, ai să fii cuminte dacă-ţi spun ceva ?

Becky păli, dar răspunse că are să fie.

— Uite, Becky, trebue să rămânem aici, unde e apă de băut. Ăsta-i ultimul muc de lumânare !

Becky izbucni în lacrimi, tânguindu-se. Tom se străduia din răsputeri să-i dea curaj, dar nu izbutea.

— Tom ! spuse Becky într'un târziu.

— Da, Becky, ce e ?

— Au să vadă că lipsim şi au să vină să ne caute !

— Da, o să ne caute ! Sigur c'o să ne caute !

— Poate ne caută şi acum, Tom ?

— Da, şi eu cred că s'ar putea să ne caute şi acum, Aşa sper, că ne caută.

— Când au să bage de seamă că lipsim ?

— Când o să se întoarcă la vaporaş, cred.

— Tom, până atunci s'ar putea să fie întuneric — oare au să bage de seamă că noi n'am venit ?

— Ştiu şi eu ? In tot cazul, o să bage de seamă, maică-ta, de cum o să se 'ntoarcă ceilalţi.

Privirea speriată ce i-o aruncă Becky îl aduse la realitate ; îşi dădu seama că spusese o prostie. Becky nu era aşteptată acasă în noaptea aceea ! Copiii tăcură iar, îngânduraţi. In clipa următoare, o nouă criză de disperare a fetei îi dovedi lui Tom că se gândise la acelaş lucru ca şi el ; a doua zi, fiind duminică, s'ar fi putut să treacă jumătate din dimineaţă, până să descopere doamna Thatcher că Becky nu era la doamna Harper. Copiii îşi pironiră ochii asupra căpeţelului de lumânare, urmărind cum se mistuia încet, nemilos — văzură cum rămase în cele din urmă un crâmpei golaş de feştilă — văzură flacăra neputincioasă înălţându-se şi coborînd, şi iar înălţându-se şi coborînd, sulul subţire de fum suind şi stăruind o clipă în vârf... apoi peste tot întinzându-se înspăimântătoarele valuri ale întunericului.

Cât timp a mai trecut până ce Becky să-şi dea nelămurit seama că plângea în braţele lui Tom, niciunul dintre ei n'ar fi putut spune. Tot ce ştiau era că — după un timp ce le păruse nesfârşit de lung — se treziseră amândoi uluiţi din nesimţirea somnului, pentru a-şi da curând iar seama de nenorocirea lor. Tom era de părere că ziua aceea putea să fie duminică, poate chiar luni. Incercă s'o facă pe Becky să vorbească, dar mâhnirea ei era prea mare ; îşi pierduse orice nădejde. Tom îi aminti că demult trebue să se fi observat lipsa lor şi că, fără îndoială, cei de acasă îi şi căutau. Are să strige, poate o veni cineva. Incercă, dar ecourile îndepărtate vuiau atât de înfricoşător în beznă, încât renunţă să mai strige.

Ceasurile se scurgeau zadarnic ; foamea începu iar să-i chinue. Mai rămăsese o parte din jumătatea de prăjitură a lui Tom ; au împărţit-o şi au mâncat-o. Dar acum parcă le era şi mai foame ca înainte. Biata fărâmă nu făcuse decât să le aţâţe pofta.

Deodată Tom exclamă :

— Şşt ! Ai auzit ?

Amândoi ascultară cu încordare. Se auzea un sunet stins, ca o chemare dela mari depărtări. Tom răspunse într'o clipă ; apoi, ţinând-o de mână pe Becky, porni bâjbâind, în direcţia sunetului. Peste puţin trase iar cu urechea. Sunetul se auzea din nou — şi de data asta parcă ceva mai deslușit.

— Ei sunt, zise Tom ; se apropie ! Haide, Becky, am scăpat !

Bucuria copiilor nu mai cunoştea margini, dar nu se puteau grăbi, fiindcă ştiau că drumul era plin de gropi ; trebuiau să fie atenţi. Curând dădură peste o astfel de groapă şi trebuiră să se oprească pe marginea ei. Putea să aibă un metru adâncime, dar tot atât de bine putea să aibă şi patruzeci ; în tot cazul nu erau în stare să treacă peste ea. Tom se culcă la pământ, cu pieptul pe marginea gropii şi întinse mâinile cât putu. Degeaba însă, nu-i dădea de fund. Trebuiau să rămână acolo şi să-i aştepte pe cei care porniseră în căutarea lor. Ascultară din nou, nu mai încăpea îndoială : strigătele acelea stinse se tot depărtau ! Incă

o clipă două, şi nu se mai auziră. Ii cuprinse o jale cumplită. Li se rupea inima de desnădejde ! Tom strigă până răguşi — dar în zadar. Vorbind cu Becky, se prefăcea vesel, încrezător — şi-aşa trecu un veac de aşteptare, cu inimile strânse, fără să mai audă vreun sunet.

Copiii orbecăiră pe acelaş drum înapoi până la izvor. Timpul se târa încet şi obositor. Adormiră iar şi se treziră înfometaţi şi covârşiţi de mâhnire. Tom era încredinţat că între timp mai trecuse o zi şi că acum trebuia să fie marţi.

Deodată se gândi că mai bine ar fi făcut să exploreze galeriile laterale din apropiere, decât să îndure povara timpului apăsător, fără să facă nimic. Scoase din buzunar o sfoară de smeu, o legă de o piatră care ieşea din perete şi apoi porniră. Tom mergea în frunte, desfăşurând sfoara, pe măsură ce înaintau bâjbâind. Făcuseră vreo douăzeci de paşi, când coridorul se sfârşi într'un fel de trambulină. Tom se lăsă în genunchi, pipăi dedesubt, apoi după colţ, cât ajungea cu mâinile ; se sili să se mai întindă încă puţin spre dreapta, când deodată, la o depărtare de vreo zece metri, apăru de după o stâncă o mână omenească, ţinând o lumânare ! Tom scoase un chiot lung de bucurie şi, în aceeaşi clipă, omul cu lumânarea ieşi la iveală întreg : era Joe Indianul ! Tom încremenise ; nu mai putea să facă o mişcare. In clipa următoare însă, răsuflă uşurat. „Spaniolul" o rupse la fugă şi se făcu nevăzut. Tom se mira că Joe nu-i recunoscuse glasul şi că nu se năpustise asupra lui să-l ucidă fiindcă îl pârîse judecătorului. Dar se vede că ecoul îi schimbase glasul. „Fără îndoială că de asta nu m'a recunoscut", se gândi el. De spaimă simţea că i se taie picioarele, că nu mai poate să meargă. Işi zise că dacă mai avea putere să ajungă până la izvor, va rămâne acolo — şi pentru nimic în lume nu se va mai întoarce să dea ochii cu Joe Indianul. Avu însă grijă să-i ascundă lui Becky ce văzuse. Ii spuse că strigase aşa într'o doară, la întâmplare.

Dar, până la urmă, foamea şi desnădejdea biruiră frica. Altă nesfârşită aşteptare lângă izvor, alt somn

îndelungat aduseră schimbări. Copiii se deşteptară chinuiţi de o foame sălbatică. Tom era încredinţat că între timp se făcuse miercuri sau joi, poate chiar vineri, sâmbătă, şi că cei de acasă renunţaseră, poate, să-i mai caute. Propuse să exploreze împreună altă galerie. Era gata să-l înfrunte pe Joe Indianul şi orice alte grozăvii. Dar Becky era foarte slăbită. Căzuse într'o lâncezeală posomorîtă, din care Tom nu izbutea s'o scoată. Ea zicea că are să aştepte de aci înainte în locul unde se găsea şi că are să moară acolo — tot nu mai avea mult de aşteptat. Il îndemnă pe Tom să meargă în explorare cu sfoara de smeu, dacă voia, dar îl rugă fierbinte să se înapoieze din când în când şi să-i vorbească ; obţinu dela el făgăduiala că atunci când va veni ceasul de care se temea, va sta alături de ea şi o va ţine de mână până ce totul se va sfârşi. Tom o sărută, simţind că-l înnecă un nod în gât şi se prefăcu foarte încrezător că va întâlni pe cei care-i căutau sau că va găsi vreo ieşire din peşteră ; apoi luă în mână sfoara de smeu şi plecă orbecăind deabuşelea, chinuit de foame şi cu sufletul împovărat de negre presimţiri.

CAPITOLUL XXXIII

Era marţi, către asfinţit. Târguşorul St. Petersburg tot cufundat în jale zăcea. Copiii pierduţi nu fuseseră găsiţi. Oamenii se rugaseră pentru ei din toată inima — şi cu preotul în biserică şi singuri acasă — dar dela peşteră nu sosea nicio veste bună. Cei mai mulţi dintre târgoveţi încetaseră căutatul şi-şi reluaseră îndeletnicirile obişnuite, spunând că era limpede că cei doi copii nu mai puteau fi găsiţi. Doamna Thatcher căzuse greu bolnavă şi mare parte din timp aiura. Lumea spunea că ţi se rupea inima văzând-o cum îşi chiamă copilul, cum înalţă capul de pe pernă şi ascultă, aşa, în neştire, câte un minut întreg, pentru ca apoi să cadă iar obosită în pat, gemând. Mătuşa Polly nu mai ştia pe ce lume se află, tânjea, cu-

prinsă de mare tristeţe. Părul ei cărunt albise aproape de tot. Marţi noaptea locuitorii târgului se duseră la culcare mâhniţi şi fără de nădejde.

Cam pe la mijlocul nopţii însă, deodată se porniră să bată clopotele, de răsuna tot târgul. Intr'o clipă, uliţele mişunau de oameni pe jumătate îmbrăcaţi, care alergau de colo-colo, ca ieşiţi din minţi şi strigând cât îi ţinea gura: „Sculaţi-vă! Sculaţi-vă! Au fost găsiţi, au fost găsiţi!" Băteau în tingiri, suflau în goarne; era o larmă nemaipomenită. Oamenii se grămădeau buluc, alergând către râu, în întâmpinarea copiilor, care veneau într'o trăsură deschisă, trasă de cetăţeni ce chiuiau. Toţi se îmbulzeau împrejurul trăsurii, însoţind-o în marşul ei triumfal spre casă, pe uliţa mare, asemenea unui şuvoi năvalnic, în răcnete de ura şi iar ura!

Tot târgul era luminat; nimeni nu se mai duse la culcare; nicicând nu mai văzuse târguleţul acela o noapte atât de măreaţă. In prima jumătate de oră, un alai întreg de târgoveţi se perindă prin casa judecătorului Thatcher; se năpusteau să-i sărute pe cei salvaţi, strângeau mâna doamnei Thatcher, încercau să vorbească şi nu izbuteau, apoi plecau, vărsând şiroaie de lacrimi.

Fericirea mătuşii Polly era deplină, a doamnei Thatcher însă rămăsese tulburată de o grijă; nu putea fi întreagă decât după ce mesagerul trimis cu marea noutate spre peşteră avea să-i dea de ştire şi soţului ei.

Tom şedea întins pe canapea, înconjurat de o mulţime de lume, care asculta cu sufletul la gură povestea miraculoasei aventuri (pe care Tom o mai înflorea pe ici, pe colo). Incheiă istorisind cum o lăsase pe Becky şi plecase într'o expediţie de exploarare, cum trecuse prin două coridoare cât îl dusese sfoara de smeu, cum întinsese de ea cât putuse, ca să-i mai ajungă pentru un al treilea coridor, cum era cât p'aci să se înapoieze — când zărise deodată mijind în depărtare parcă-parcă, un petec albastru de cer... Scăpase sfoara şi bâjbâise într'acolo, se vârîse mai întâi cu capul, apoi şi cu umerii, printr'o gaură mică şi văzuse marele Mississipi rostogolindu-şi domol apele la vale! Dacă s'ar

fi nimerit să fie noapte, nici n'ar fi văzut stropul de lumină şi n'ar mai fi explorat coridorul acela! Povesti cum se înapoiase s'o ia pe Becky, aducându-i vestea cea bună, şi cum ea îi răspunsese s'o lase în pace, să nu mai vină la ea cu năzbâtii, fiindcă era obosită şi ştia că are să moară, şi asta şi voia. Arătă cum se trudise s'o convingă şi cum ea aproape că leşinase de fericire când, bâjbâind până în acel loc, văzuse aevea stropul albastru de lumină. Povesti cum se vârîse mai întâi el prin gaură şi cum apoi îi ajutase şi ei să se strecoare afară, cum se aşezară jos, plângând de bucurie; cum trecuseră nişte oameni într'o barcă şi Tom îi strigase şi le povestise ce păţiseră şi cât erau de înfometaţi; cum oamenii mai întâi nu credeau năstrunica poveste, „fiindcă", ziceau, „sunteţi la opt kilometri mai jos, pe râu, de valea în care se află peştera". Apoi cum îi luaseră cu ei în barcă, cum vâsliseră până la o casă, cum le dăduseră să mănânce şi, în sfârşit, cum, după ce îi lăsase să se odihnească noaptea două-trei ceasuri, îi aduseseră acasă.

Incă înainte de răsăritul soarelui, judecătorul Thatcher şi cei câţiva bărbaţi care mai căutau copiii, împreună cu el, fură găsiţi în peşteră, cu ajutorul colacilor de frânghie pe care îi desfăşuraseră în urmă-le, şi aflară vestea cea mare.

Tom şi Becky descoperiră curând că cele trei zile şi trei nopţi petrecute în peşteră lăsaseră urme de care nu puteau scăpa aşa, dintrodată. Stătură în pat miercuri şi joi şi parcă se simţeau din ce în ce mai obosiţi şi mai sfârşiţi. Tom se sculă puţin joi; vineri ieşi în târg, iar sâmbătă se plimbă aproape toată ziua. Dar Becky nu ieşi din casă până duminică — şi chiar şi atunci încă mai arăta ca după o boală grea.

Tom află de boala lui Huck şi vineri se duse să-l vadă, dar nu i se îngădui să intre în camera bolnavului; sâmbătă şi duminică la fel. După asta i se dădu voie să-l vadă zilnic, cu rugămintea însă de a nu-şi povesti peripeţiile şi de a nu-i pomeni nimic care să-l fi putut tulbura. Văduva Douglas sta de faţă, ca să fie sigură că se ţine de cuvânt. Tom aflase acasă despre întâmplarea de pe măgura Cardiff şi mai află că trupul

sdrenţărosului fusese găsit în apă, aproape de debarcader; se înnecase, poate, în timp ce încerca să fugă.

Cam la două săptămâni după scăparea lui din peşteră, Tom se duse să-l viziteze pe Huck, care între timp se însdrăvenise îndeajuns ca să fie în stare să asculte întâmplări tulburătoare. Tom ştia câte ceva care avea să-l intereseze.

Casa judecătorului Thatcher era în drum şi Tom se opri ca să o vadă pe Becky. Judecătorul şi câţiva prieteni ai săi îl traseră pe Tom de limbă, să vadă ce mai zice. Cineva îl întrebă în râs dacă n'ar vrea să mai meargă iar în peşteră. Tom răspunse că da, că nu i-ar părea rău.

Atunci judecătorul interveni:

— Da, da — şi mai sunt şi alţii ca tine, nu mă îndoiesc. Dar am avut noi grijă de asta. N'are să se mai rătăcească nimeni în peştera aceea.

— Cum aşa ?

Judecătorul răspunse:

— Fiindcă acum două săptămâni am pus să se căptuşească poarta cea mare a peşterii cu un strat de fier din cel mai gros şi să fie zăvorîtă cu trei zăvoare; şi cheile-s la mine.

Tom se făcu alb ca varul.

— Ce e, băiatule ? Ce, nu ţi-e bine ? Ia s'alerge careva ! S'aducă un pahar cu apă !

Apa fu adusă şi svârlită pe faţa lui Tom.

— Aşa, acum ţi-ai revenit. Ce ţi s'a întâmplat, Tom ?

— Vai, domnule judecător ! In peşteră... Joe Indianul e în peşteră !

CAPITOLUL XXXIV

Vestea se răspândi ca fulgerul, şi vreo douăsprezece bărci încărcate cu oameni porniră îndată spre peştera lui McDougal, iar vaporaşul, ticsit de lume, le urmară

peste puțin. Tom Sawyer se afla în barca ce-l ducea pe judecătorul Thatcher.

Când fu descuiată ușa peșterii, o priveliște înfiorătoare se desprinse din penumbră. Joe Indianul zăcea întins pe jos, mort, cu fața aproape de crăpătura ușii, ca și cum ochii lui ar fi fost ațintiți până în ultima clipă asupra luminii și voioșiei vieții de afară. Tom era mișcat, căci știa din proprie experiență cât putuse să sufere ticălosul acela. Îi era milă și totodată îl copleșise un simțământ de ușurare și de siguranță, care abia acum îi arăta cât de mare fusese povara spaimei ce-i apăsa sufletul, din ziua în care își ridicase glasul împotriva fiorosului bandit.

Pumnalul lui Joe Indianul zăcea în apropiere, cu lama frântă în două. O parte din grinda cea mare, de temelie, a ușii, fusese făcută aşchii-aşchii, cioplită până în partea cealaltă, cu trudă migăloasă — zadarnică trudă, deoarece stânca muntelui alcătuia, dincolo de grindă, un prag de cremene, în care cuțitul, neputincios, se frânsese în încercările-i zadarnice. Dar chiar să nu fi existat acel obstacol de piatră, și tot zadarnică i-ar fost truda, căci Joe Indianul nu s'ar fi putut strecura pe sub ușă, măcar de-ar fi tăiat grinda în întregime — și asta o știa prea bine. Așa că nu crestase lemnul decât ca să facă ceva, ca să-i treacă timpul, timpul care-l apăsa, și ca să-și ocupe cu ceva mintea chinuită. Deobicei, la intrarea peșterii se găseau cel puțin cinci-șase capete de lumânări, lăsate înfipte în crăpăturile peretelui de turiștii care plecau; acum nu se vedea niciunul. Captivul le culesese pe toate și le mâncase. Se străduise să prindă și lilieci, și prinsese câțiva, pe care-i mâncase cu totul, nelăsându-le decât ghiarele. Nenorocitul murise de foame. Aproape de el se afla o stalagmită, înălțată încetul cu încetul dealungul veacurilor de picurul unei stalactite de deasupra ei. Captivul retezase vârful stalagmitei și pe ciotul ei așezase o piatră în care scobise o adâncitură, ca să prindă stropul neprețuit ce cădea odată la douăzeci de minute, cu regularitatea oarbă a unui mecanism de ceasornic : o linguriță în douăzeci și patru de ore. Picătura începuse să cadă încă de pe vremea când pira-

midele abia se înălțau, cădea pe timpul când Troia era asediată, când se puneau temeliile Romei, când Isus era răstignit pe cruce, când William Cuceritorul întemeia imperiul britanic, pe când Columb pribegea pe întinsul mărilor, când lumea abia auzise de măcelul dela Lexington. Mai cade și acum și va mai cădea când toate faptele povestite mai sus vor fi trecute de amiaza istoriei, de amurgul tradiției, și se vor fi pierdut în noaptea fără de sfârșit a uitării. Oare viața și tot ce se petrece în lume are vreun rost? Oare picătura aceea de apă a căzut cu răbdare timp de cinci mii de ani ca să astâmpere odată și-odată la nevoie, setea unei biete ființe omenești? Și oare ce-i va mai fi dat să facă, de aici înainte, în zece mii de ani? Dar asta nu are nicio însemnătate. Mulți ani s'au scurs de când nefericitul metis a cioplit piatra, ca să prindă în scobitura ei neprețuitul ei strop, dar turistul care vine să vadă minunile din peștera lui McDougal, până și azi privește îndelung, cu uimire, tulburătoarea piatră și stropul de apă care picură încet. Ceașca lui Joe Indianul este cel mai minunat lucru pe care-l poți vedea, dintre toate minunățiile peșterii; cu ea nu se poate măsura nici măcar „Palatul lui Aladin".

Joe Indianul a fost înmormântat chiar lângă gura peșterii. S'au adunat acolo oameni venind cale de șapte poște, pe apă și pe uscat, din târg și din toate cătunele și fermele de prin împrejurimi; și-au adus și copiii și fel de fel de provizii și au mărturisit că s'au distrat aproape tot atât de bine la înmormântare pe cât se așteptau să se distreze la spânzurarea lui.

Odată cu înmormântarea s'a sfârșit și cu demersurile pentru obținerea iertării lui Joe Indianul, care luau mereu amploare. Se făcuse o petiție către guvernator, pe care se strânsese o mulțime de semnături; se ținuseră numeroase „adunări" lacrimogene și elocvente și se numise un comitet de doamne plângărețe care, îmbrăcate în straie cernite, urmau să meargă să se tângue la picioarele guvernatorului, implorându-l să se lase prostit, să fie milos și să-și calce în picioare datoria. Existau unele indicii după care Joe Indianul ar fi omorît cinci cetățeni ai târgului, dar ce are a face?

Satana în carne şi oase să fi fost, şi tot s'ar fi găsit destui oameni slabi de înger gata să-şi mâzgălească numele pe o cerere de graţiere şi să verse pe ea o lacrimă din ochii lor, cişmele pururi curgătoare.

A doua zi după înmormântare, dimineaţa, Tom îl duse pe Huck într'un loc al lor, ca să stea serios de vorbă cu el. Intre timp, Huck aflase dela Gal şi dela văduva Douglas peripeţiile prietenului său, dar Tom spuse că mai era un lucru pe care nu-l putuse afla dela ei — şi tocmai despre asta voia să-i vorbească acum. Huck se întristă :

— Ştiu ce este. Ai intrat la numărul doi şi n'ai găsit decât whisky. Nu mi-a spus nimeni că tu ai fost ăla care-ai găsit whiskyul — da cum am auzit de chestia asta, mi-am închipuit numaidecât şi am ştiut că nu găsiseşi banii, fiindcă altminteri mi-ai fi dat tu de ştire într'un fel, chiar dacă nu suflai o vorbă faţă de ăilalţi. Tom, eu am presimţit totdeauna că n'o să putem pune niciodată mâna pe comoara aia.

— Aşi, Huck, nu l-am pârît eu pe hangiu. Nu ştii că era linişte la han, sâmbătă, când am plecat în excursie? Nu ţii minte că tu trebuia să stai la pândă în noaptea aia ?

— Ba da, cum să nu ţiu ? Aoleo, parcă ar fi trecut un an de atunci ! Chiar în noaptea aia m'am luat după Joe Indianu şi l-am urmărit până la casa văduvei.

— Tu l-ai urmărit ?

— Da — da, şşt, să nu scoţi o vorbă ! Joe Indianu are complici şi nu vreau să-mi poarte sâmbetele şi să-mi facă cine ştie ce. Să nu fi fost eu, oho ! el era acum hăt în Texas şi nici capu nu-l mai durea.

Huck îi povesti lui Tom toate peripeţiile prin care trecuse. Tom nu avea de unde să ştie, fiindcă bătrânul Gal nu-i povestise decât o parte din ele.

— De — zise Huck, întorcându-se numaidecât la problema care îi frământa — cine a dat de urma whiskyului dela numărul doi a pus mâna şi pe bani — aşa crez ; în tot cazul noi ne-am lins pe bot, Tom, asta e !...

— Huck, banii ăia n'au fost niciodată la numărul doi !

— Ceee ?... Huck se uită uluit la tovarăşul său. Tom, nu cumva ai dat tu de urma comorii ?

— E'n peşteră, Huck !

— Mai zi odată, Tom !

Ochii lui Huck scăpărau.

— Comoara e'n peşteră !

— Tom — mii de pipe ! — glumeşti, ori vorbeşti serios ?

— Serios, mă, la viaţa mea n'am fost mai serios ca acuşi. Vrei să mergi cu mine şi să-mi ajuţi s'o scot de acolo ?

— Ihî, mai e vorbă ? Vreau, cum să nu vreau, dacă-i într'un loc până unde putem face semne, să nu ne rătăcim.

— Putem, Huck, fără nicio primejdie.

— Brava ! Aşa zic şi eu ! Da dece crezi tu că banii...

— Huck, aşteaptă până om ajunge acolo. Dacă nu-i găsim, să mor dacă nu-ţi dau toba şi tot ce mai am pe lume.

— Bine. S'a făcut.

— Atunci, bate aici palma.

— Şi când să mergem ?

— Şi acuma dacă vrei. Te simţi în stare ? Ţi-ai mai venit în puteri ?

— E departe 'n fundul peşterii, Tom ? Eu sunt pe picioare de mai bine de trei-patru zile, da nu pot să umblu mai mult de vr'un kilometru — barem aşa crez eu.

— Huck, e mult până acolo, vr'o opt kilometri ; eu aş merge... merg şi cu ochii închişi. Da mai e un drum deadreptu, care-l ştiu numai eu. Huck, las' că te duc eu drept acolo, cu barca. O las să plutească la vale până colo-şa, şi înapoi vâslesc numai eu. Tu n'ai nevoie să mişti un deget.

— Hai să plecăm numaidecât.

— Bine. Da trebue să ne luăm ceva mâncare, pipele, vr'o doi săculeţi şi vr'o două-trei sfori de smeu — şi-apoi şi nişte drăcovenii d'alea noi... cum naiba le zice ?... chibrituri. Află dela mine că atuncea când

eram în peșteră, aș fi dat nu știu ce să am un chibrit la mine.

Numaidecât după prânz, băieții au... împrumutat o barcă mică dela un cetățean care nu era de față și au și pornit-o la drum. După ce trecură câțiva kilometri mai la vale de „Peștera Adâncă", Tom zise:

— Ai văzut și tu acuma — tot drumu dela „Peștera Adâncă" încolo, malul apei e mereu la fel: nici case, nici depozite de bușteni, numai tufișuri și tufișuri de nu vezi nimica p'în ele. Da vezi locul ăla alb colo-șa, unde-i surpătura? Ei, ăla e un semn de-al meu. Acuma debarcăm.

Au debarcat.

— Huck, de unde stăm acum, poți s'atingi c'o nuia de undiță deschizătura pe unde m'am strecurat eu. Ia să văd, o găsești?

Huck se uită în stânga, în dreapta, dar nu găsi nimic. Atunci Tom, călcând semeț într'un tufăriș des de sumac, zise:

— Uite-aicea! Uită-te bine, Huck. Să dai cu pușca și nu găsești în toată țara un ascunziș mai bun. Da gura, să nu ne afle nimeni. Ehei, de când vream eu să mă fac haiduc, da-mi trebuia o ascunzătoare ca asta și nu știam cum să dau de ea. Acuma uite-o ici. S'avem grijă să nu ne-o miroasă nimeni; numai pe Joe Harper și pe Ben Rogers îi aducem să le-o arătăm — că, nu-i așa? o să facem o bandă, altfel n'ar avea niciun haz; și știi, să lucrăm așa, în stil mare! Banda lui Tom Sawyer! Grozav nume, ce zici, Huck?

— Adevărat, Tom. Și pe cine o să jefuim?

— A, mai pe toată lumea. Ii pândim la drumu mare. Așa-i obiceiu.

— Și-i omorîm?

— Nu, nu chiar totdeauna. Ii ascundem în peșteră până se răscumpără.

— Cum adică se răscumpără?

— Ne dă bani. Ii pui să ceară dela prietenii lor și dacă i-ai ținut un an și nu ți-au adunat paralele care le-ai cerut, le faci de petrecanie. Așa-i obiceiu. Da pe femei nu le omori. Pe femei le închizi; da nu le omori. Ele sânt totdeauna foarte frumoase și bogate, și moarte

de frică. Le iei cesulețele și inelele, dar vorbești politicos cu ele și nu uiți să-ți scoți pălăria înaintea lor. Nu există oameni mai politicoși ca bandiții ; în orișice carte poți să vezi asta. Ei, și pân'la urmă, femeile se amorezează de tine și după ce au stat în peșteră o săptămână două, nu mai plâng — și după aia, să vrei și nu mai poți scăpa de ele. Și dacă le gonești, ele tot se 'ntorc înapoi. In toate cărțile e așa.

— Ei, nu mă'nnebuni ! Eu zic că așa e mai bine decât să fii pirat.

— Da, într'un fel e mai bine, fiin'că e mai aproape de-acasă, de circuri și de-alde-astea.

Intre timp terminaseră pregătirile și intraseră prin deschizătură, Tom făcând pe călăuza. Merseră așa orbecăind în stânga și în dreapta, până în capătul din fund al tunelului ; acolo legară bine de o stâncă sforile de smeu înnădite și porniră mai departe. După câțiva pași ajunseră la izvor. Tom se cutremură. Ii arătă lui Huck bucățica de feștilă lipită de un cocoloș de lut, sus pe perete, și-i povesti cum priviseră el și Becky flacăra pâlpâind și pierind.

Băieții vorbeau din ce în ce mai încet și în curând începură să șoptească ; tăcerea și întunericul erau apăsătoare. Merseră mai departe și peste puțin intrară într'alt coridor, prin care înaintară până ajunseră la trambulină. La lumina lumânărilor își dădură seama că dedesubt nu era o prăpastie, ci doar un perete drept de lut, de vreo opt metri. Tom șopti :

— Acu o să-ți arăt ceva, Huck.

Inălță lumânarea :

— Uită-te cât poți mai departe după colț. Vezi ceva ? Colo — stânca aia mare ; mai încolo — aia, mânjită cu fum de lumânare.

— Tom, e o cruce !

— Ei, acu spune tu unde era faimosul număru doi ? Nu era „sub cruce" ? Chiar acolo l-am văzut pe Joe Indianu întinzând lumânarea, Huck !

Huck holbă câtăva vreme ochii la semnul misterios. apoi spuse cu glas tremurător :

— Tom, hai să plecăm de-aici !

— Ce, și să lăsăm comoara ?...

— Da, s'o lăsăm... La sigur că stafia lui Joe Indianu dă târcoale p'aici...

— Aşi, Huck, ce ţi s'a năzărit ? Înţeleg să umble pe unde a murit, dar el şi-a dat sufletu taman la gura peşterii — la opt kilometri de-aicea.

— Ba nu, Tom, nu umblă pe-acolo. Dă mereu târcoale banilor. Ştiu eu obiceiu stafiilor şi-l ştii şi tu foarte bine.

Tom începu să se teamă că Huck avea dreptate. In suflet i se furişă îngrijorarea. Dar deodată îi veni o idee.

— Ascultă aicea, mă Huck, suntem nişte caraghioşi! Cum o să umble stafia lui Joe Indianu într'un loc unde-i o cruce ?!

Era un argument convingător.

— Vezi, la asta nu m'am gândit, răspunse Huck. Da, aşa e... Avem mare noroc de cruce. Eu zic să coborîm până acolo şi să căutăm lădiţa.

Tom porni cel dintâi, făcând trepte în povârnişul de lut, în timp ce cobora. Huck îl urmă. Patru drumuri se deschideau din mica văgăună în care se afla stânca. Băieţii cercetară fără niciun rezultat trei dintre ele. In cel mai apropiat de poalele stâncii, găsiră un cotlon, în care erau aşternute nişte pături ; mai găsiră acolo un cuier vechi, nişte şorici de slănină şi câteva oase de pasăre bine roase. Dar nici urmă de lădiţă cu bani. Zadarnic au cotrobăit peste tot.

— A spus *s u b* cruce, zise Tom. Ei, aici ar fi ăl mai aproape sub cruce. Nu poate să fie chiar sub stâncă, fiindcă stânca e înfiptă ţeapăn în pământ.

Au scotocit încă odată prin tot locul, apoi s'au aşezat jos, descurajaţi. Lui Huck nu-i venea nicio idee. Dar nu trecu mult şi Tom spuse :

— Ia uite, Huck : aici sânt urme de paşi şi seu de lumânare ; dincolo, în partea cealaltă a stâncii, nu. Ce-o fi însemnând asta ? Te pomeneşti că banii sânt tot sub stâncă. M'apuc să sap.

— Bună idee, Tom, răspunse Huck cu însufleţire.

Briceagul „Barlow veritabil" intră numaidecât în funcţiune. Tom nu săpase nici de-o palmă, când izbi în lemn.

— I-auzi, Huck? Auzi?

Huck începu şi el să sape şi să sgândăre.

Nu trecu mult şi dădură de nişte scânduri; scoţându-le din pământ, băgară de seamă că ele acopereau o spărtură naturală ce ducea sub stâncă. Tom se băgă în ea şi întinse lumânarea cât putu mai adânc dedesubtul stâncii, dar nu putea vedea până în capătul crăpăturii. Ii propuse lui Huck s'o exploreze. Se aplecă şi intră sub stâncă; hornul îngust cobora treptat. Ii urmă cursul şerpuitor, întâi spre dreapta, apoi spre stânga. Huck venea pe urmele lui. Peste puţin, cotind brusc, Tom strigă:

— Măiculiţă doamne!! Huck, ia te uită ce-i aici!

Era, vezi bine, lădiţa cu comoara. Intr'o văgăună mică şi adăpostită, sta laolaltă cu un butoiaş gol, pentru praf de puşcă, o pereche de puşti în învelitori de piele, două-trei perechi de mocasini vechi, un centiron de piele şi alte boarfe, muiate de umezeală.

— Carevasăzică, tot am pus mâna pe ea! zise Huck, trăgând brazde cu degetele prin monezile umede. Tiii! Tom, acuma ştiu că suntem bogaţi!

— Huck, eu totdeauna am fost sigur c'o s'o găsim. Hai să nu ne mai pierdem timpul p'aici, s'o ştergem. Dar stai mai întâi să văd dacă pot să ridic lădiţa.

Cântărea vreo douăzeci şi cinci de kilograme. Tom o săltă din loc cam anevoie; dându-şi seama că n'ar fi putut s'o care de acolo, spuse:

— Mi-am închipuit eu că-i grea, atunci când i-am văzut pe bandiţi ieşind cu ea din Casa cu stafii. Deabia o duceau, de parcă ar fi avut înăuntru pietroaie. Ce bine am făcut că am luat cu noi săculeţii!

Deşertară degrabă banii în săculeţi şi-i duseră sus la stânca însemnată cu o cruce.

— Acuma hai s'aducem puştile şi celelalte lucruri, zise Huck.

— Nu, Huck, lasă-le acolo. Sunt tocmai ce ne trebue când ne-om apuca de haiducie. Le păstrăm acolo şi tot acolo o să ne ţinem şi orgiile. E un loc straşnic pentru orgii.

— Ce-s alea orgii?

— Nu știu. Da haiducii totdeauna fac orgii, așa că, firește, trebue să facem și noi. Hai, Huck, c'am stat mult aici înăuntru. O fi târziu. Mi s'a făcut foame. Când ajungem la barcă, mâncăm și fumăm.

Ieșiră la lumina zilei, în tufărișul de sumac. Scrutară cu luare aminte împrejurimile și văzând că nu era nimeni pe mal, se așezară în barcă, unde prânziră și traseră câte o pipă. Când soarele începu să scapete, porniră la drum. Barca luneca ușor în josul apei, prin umbrele asfințitului. Tom abia atingea cu lopețile luciul apei, în timp ce vorbea voios cu Huck. Ajunseră curând după ce se întunecase.

— Acum, Huck, s'ascundem banii în pod... știi, în șopronul de lemne al văduvei. Mâine dimineață viu și-i numărăm și-i împărțim, pe urmă căutăm un loc afară'n pădure, unde să-i păstrăm fără frică. Tu stai aci liniștit și vezi de ei, până dau eu o fugă să șterpelesc roaba lui Benny Taylor. Mă 'ntorc îndată.

Se făcu nevăzut și curând se întoarse cu roaba; puse săculeții în ea, aruncă pe deasupra niște sdrențe și porni trăgând după el încărcătura. Când ajunseră la casa Galului, băieții se opriră să se odihnească. Tocmai când erau să pornească iar, ieși Galul și strigă la ei:

— Hei, cine-i acolo?

— Huck și cu Tom Sawyer.

— Strașnic! Mă băieți, haideți cu mine că ne-așteaptă lumea. Hai, luați-o voi înainte, că vă duc eu roaba. Ei, da știți că nu-i așa ușoară cum s'ar crede? Ce-ați pus în ea, cărămidă sau fier vechi?

— Fier vechi, răspunse Tom.

— Mi-am închipuit; băieții din târgul nostru mai curând își bat capul și pierd o groază de vreme ca s'adune fier vechi, ca să-l vândă la turnătorie pe șaptezeci și cinci de cenți, decât să câștige de două ori pe atât muncind ca lumea. Dar așa e omul făcut! Hai, grăbiți-vă, grăbiți-vă!

Băieții îl întrebară dece trebuiau să se grăbească.

— Ce vă pasă? Veți vedea când o s'ajungem la casa doamnei Douglas.

Huck, deprins să fie adesea învinovăţit pe nedrept, zise :

— Domnule Jones, noi n'am făcut nimica.

Galul râse.

— De, Huck, băiatule, eu nu ştiu. Asta n'am cum să ştiu. Doar tu şi cu văduva sunteţi prieteni. Nu ?

— Da, nu pot să zic că nu s'a purtat frumos cu mine.

— Atunci e foarte bine. Dece mai ţi-e frică ?

Cu mintea lui înceată, Huck nu apucă să găsească răspuns la întrebarea asta, că se şi văzu împins împreună cu Tom, în salonul doamnei Douglas. Domnul Jones lăsă roaba lângă uşă şi-i urmă.

Camera strălucea de lumină, ca la zile mari, şi nu era om de vază în târg care să nu fie de faţă. Şi Thatcherii şi Harperii, şi Rogerii, mătuşa Polly, Sid, Mary, preotul, directorul gazetei şi mulţi alţii — toţi îmbrăcaţi cu ce aveau mai bun. Văduva îi întâmpină pe băieţi, cât poate cineva să întâmpine de prietenos pe nişte biete făpturi în halul lor. Din cap până în picioare erau plini de pământ şi de seu de lumânare. Tuşa Polly se făcu stacojie la faţă de ruşine, se încruntă şi-l ameninţă din cap pe Tom. Dar nimeni nu suferea nici pe jumătate cât cei doi băieţi.

Domnul Jones spuse :

— Tom nu era acasă şi-mi luasem gândul să-l mai găsesc, când colo, ce să vezi, cu cine mă întâlnesc chiar în uşa casei mele ? Cu dumnealor — aşa că i-am adus repede, cum se găseau.

— Bine-aţi făcut, răspunse văduva. Haideţi cu mine, copii.

Şi-i duse numaidecât într'o odaie de dormit.

— Acuma, copii, spălaţi-vă şi îmbrăcaţi-vă. Uite, aici sunt două rânduri de haine noi — cămăşi, ciorapi, tot ce vă trebue. Sunt ale lui Huck — n'ai pentruce să-mi mulţumeşti, Huck, domnul Jones a adus un rând şi eu pe celălalt. Imprumută-i unul lui Tom pentru astăseară. Cred c'o să-i vină bine. Hai, îmbrăcaţi-vă. Noi vă aşteptăm ; când o să vă faceţi frumoşi, coborîţi.

Apoi plecă.

— Tom, putem s'o ştergem, dacă găsim o frânghie. Fereastra nu e prea sus.

— Aiurea ! Dece s'o ştergem ?

— De, eu nu-s învăţat cu lume d'asta — şi încă aşa multă la un loc. N'o să pot să rabd. Eu nu cobor acolo jos, Tom, să ştii...

— Hai, nu fii copil ! N'o să fie nimic. Mie nici nu-mi pasă. Las' că am eu grijă de tine.

Apăru Sid.

— Tom — zise el — te-a aşteptat mătuşica toată după-masa. Mary îţi pregătise hainele de duminică şi toată lumea era îngrijorată şi se întreba ce e cu tine. Uliuuu... dar ce-i cu petele alea de seu şi de pământ de pe hainele tale ?...

— Dom'le Sid, te rog să nu-ţi bagi nasu unde nu-ţi fierbe oala. Mai bine spune dece s'a adunat atâta lume jos ?

— E o sindrofie de-a văduvei. De data asta o dă în cinstea Galului şi a feciorilor lui, fiindcă au scăpat-o în noaptea aia când era să dea de bucluc. Şi dacă vreţi, vă mai spun ceva.

— Ce ?

— Domnul Jones are de gând să anunţe o veste mare în seara asta şi să uluiască lumea cu ea, da eu l-am auzit astăzi spunându-i-o mătuşicăi în secret. Acum cred că nu prea mai e secret. Ştie toată lumea, şi chiar şi văduva — cu toate că se preface că habar n'are. Ce se făcea domnul Jones dacă nu venea Huck ? Fără el n'avea niciun haz cu secretul lui.

— Care secret, Sid ?

— Cum le-a luat Huck urma banditilor până la casa văduvei. Cred că domnul Jones se aşteaptă să aibă un succes grozav cu supriza lui — când colo n'o să mai fie nicio surpriză pentru nimeni !

Şi Sid rânji, foarte fericit.

— Sid, ia uită-te la mine, tu ai răspândit povestea ?

— Ce-ţi pasă cine-a răspândit-o ? Vorba e c'a povestit cineva.

— Sid, din tot târgu, numai unu poate să facă o ticăloşie ca asta, şi ăla eşti tu. Să fi fost tu în locul lui Huck, colo sus pe deal, îţi luai tălpăşiţa şi nu suflai o vorbă nimănui despre banditi. Nu eşti în stare decât de ticăloşii -- nu poţi să rabzi să vezi pe altu lăudat pentru fapte bune. Asta e ; n'ai pentruce să-mi mulţumeşti — vorba văduvei. Şi Tom îl scoase pe Sid în pumni afară, trâgându-i şi câteva picioare în spate. Acu du-te şi spune-mă mătuşichii, dacă îndrăzneşti, că mâine ne socotim noi iar.

Câteva minute mai târziu, oaspeţii văduvei erau aşezaţi la masa mare, iar o duzină de copii şedeau cocoţaţi la nişte măsuţe, rânduite mai la o parte, în aceeaşi încăpere — după obiceiul locului şi al vremii. La timpul potrivit, domnul Jones îşi ţinu micul discurs, mulţumind văduvei pentru cinstea ce i-o făcea lui şi feciorilor săi, adăugând că era însă o altă persoană, a cărei modestie... şi aşa mai departe. In felul cel mai meşteşugit şi mai dramatic de care era în stare, dădu în vileag amestecul lui Huck în isprăvile ştiute. Dar surprinderea ce o stârni era în mare parte prefăcută şi nu atât de sgomotoasă şi de spontană pe cât ar fi fost în împrejurări mai prielnice. Cu toate acestea, văduva se arătă cât putu de uluită. Il copleşi pe Huck cu atâtea laude şi cu atâta recunoştinţă, încât bietul băiat — destul de nenorocit şi aşa, din pricina hainelor noi care-l stânjeneau grozav — se simţea acum din cale afară de nenorocit, văzându-se ţinta privirilor şi laudelor tuturor.

Văduva spuse că avea de gând să-l ia pe Huck sub acoperişul ei, că o să-i dea o educaţie bună şi că, în momentul în care va avea banii necesari, îl va ajuta să-şi facă şi o situaţie modestă. Tom atâta aştepta ;

— Huck n'are nevoie de-aşa ceva ! Huck e bogat !

Silindu-se cu greu să nu calce buna cuviinţă, cei de faţă abia îşi ţineau râsul, auzind o glumă atât de năstrusnică. Linistea care se lăsă curând după aceea începea să fie cam neplăcută, dar Tom o curmă :

— Huck are bani. Poate că nu mă credeţi, dar are o grămadă de bani. Degeaba zâmbiţi ; pot să vi-i arăt. Staţi numai nitel.

Şi numaidecât se repezi afară. Oamenii se uitau unii la alţii, uluiţi şi curioşi, şi-l priveau întrebător pe Huck, care nu sufla o vorbă.

— Sid, ce i-a venit lui Tom ? întrebă mătuşa Polly. Zău dacă mai ştiu ce să mă fac cu zănaticul ăsta. N'am mai pomenit...

Dar n'apucă să-şi termine vorba, că, luptându-se cu nişte saci grei, Tom îşi făcu apariţia în odaie. Apropiindu-se de masă, băiatul răsturnă pe ea toată grămada de monezi galbene.

— Poftim ! Ce v'am spus ? Jumătate din ei sunt ai lui Huck şi jumătate ai mei.

Priveliştea neaşteptată a aurului tăie răsuflarea întregii adunări. Toţi căscau ochii şi nimeni nu scoase o vorbă, timp de un minut. Apoi începură să strige cu toţii, cerând o explicaţie. Tom răspunse că poate s'o dea, ceeace şi făcu. Istorisirea fu lungă şi cât se poate de interesantă. Nimeni nu întrerupse măcar cu o vorbă farmecul depănării ei. Când se sfârşi, domnul Jones spuse :

— Şi eu care credeam că vă pregătisem o surpriză pentru astăseară ! Sunt gata să recunosc că pe lângă asta, am rămas de ruşine !

Apoi numără banii. Totalul se urca la peste douăsprezece mii de dolari. Niciunul dintre cei de faţă nu mai văzuse atâta bănet, deşi se aflau acolo câteva persoane care stăpâneau o avere cu mult mai mare în proprietăţi.

CAPITOLUL XXXVI

Incredinţăm pe cititor că norocul neaşteptat ce dăduse peste Tom şi Huck a iscat vâlvă mare în biet târguşorul St. Petersburg. O sumă atât de impunătoare, în bani peşin, părea aproape de necrezut. Atâta fu de comentată, de jinduită, de lăudată, încât mulţi dintre târgoveţi îşi pierdură minţile deabinelea. Toate „casele cu stafii" din St. Petersburg şi din târgurile în-

vecinate fură demontate, scândură cu scândură, săpate la temelie, în căutare de comori ascunse. Şi asta n'o făceau băieţandrii, ci bărbaţi, bărbaţi în toată firea, dintre care unii, oameni foarte aşezaţi şi cu scaun la cap. Oriunde se arătau Tom şi Huck, lumea căuta să le intre în voie, îi copleşea cu măguliri, îi admira, privindu-i cu un nespus interes. Băieţii nu-şi aminteau ca vorbele lor să mai fi avut vreodată atâta greutate; acum tot ce le ieşea din gură era sfânt; li se repetau spusele; tot ce făceau era vrednic de luare aminte. Se înţelege că nici nu mai puteau spune sau face lucruri obişnuite. Nu numai atât, dar socotindu-li-se cu băgare de seamă trecutul, se descoperiră nenumărate dovezi de o izbitoare originalitate. Ba chiar gazeta târgului le publică pe scurt şi biografiile.

Văduva Douglas plasă banii lui Huck cu o dobândă de şase la sută, iar la cererea mătuşii Polly, judecătorul Thatcher făcu la fel cu banii lui Tom. Amândoi băieţii aveau acum un venit fabulos: făcând socoteala, le revenea câte un dolar pentru fiecare din zilele lucrătoare ale anului şi câte un dolar pentru jumătate din numărul duminicilor. Exact cât primea şi preotul; mai bine zis, cât i se făgăduise — deobicei nu izbutea să strângă tot. În acele vremuri vechi şi fără pretenţii, cu un dolar şi un sfert pe săptămână, un băiat putea avea masă, casă, învăţătură, plus îmbrăcăminte şi spălat.

Judele Thatcher îşi făcuse o părere foarte bună despre Tom. Spunea că un băiat oarecare n'ar fi putut s'o scoată niciodată pe fiica lui din peşteră. Când Becky îi povesti tatălui ei, între patru ochi, cum încasase Tom la şcoală bătaia ce i se cuvenea ei, judecătorul fu vădit mişcat, iar când Becky încercă să scuze minciuna gogonată ce o născocise Tom pentru a putea lua asupră-i vina ei, judecătorul spuse, într'o izbucnire de elocinţă, că era o minciună generoasă, măreaţă, o minciună vrednică de a străbate cu fruntea sus istoria, alături de faimoasele adevăruri rostite de George Washington în auzul lumii întregi. Becky găsi că tatăl ei nu arătase niciodată atât de falnic şi de minunat ca acum când, plimbându-se în lung şi în lat prin odaie şi bătând din picior, rostea aceste vorbe. Nemaiputând de

bucurie, se duse îndată să-i împărtăşească vorbele acestea şi lui Tom.

Judecătorul Thatcher spera să-l vadă într'o zi pe Tom mare jurisconsult sau mare oştean. Spunea că o să aibă el grijă ca Tom să fie primit la Academia Militară, iar după aceea să studieze la cea mai bună şcoală de drept din ţară, ca să fie pregătit pentru oricare din aceste cariere, sau pentru amândouă odată.

Avuţia lui Huck Finn şi faptul că se afla sub ocrotirea văduvei Douglas l-au introdus în buna societate, mai bine zis, l-au târît, l-au svârlit cu tot dinadinsul în ea — şi suferinţele lui erau aproape de neîndurat. Servitorii văduvei aveau grijă să fie curat şi dichisit, pieptănat şi periat; îl culcau în fiecare seară într'un aşternut nesuferit, care n'avea pic de murdărie pe el, nicio pată, cât de mică, pe care s'o strângă la inimă şi să şi-o simtă prietenă. Trebuia să mănânce cu furculiţă şi cuţit şi să se folosească de şervet, de ceaşcă şi de farfurie, trebuia să înveţe carte şi să meargă la biserică şi trebuia să vorbească atât de frumos, încât îi era şi lehamite să mai vorbească.

Oriunde se îndrepta, zăvoarele şi cătuşele civilizaţiei îl încuiau şi-l legau de mâini şi de picioare. Indură cu vitejie toate necazurile, timp de trei săptămâni, dar, într'o bună zi, dădu bir cu fugiţii. Timp de patruzeci şi opt de ore, văduva îl căută pretutindeni, cu mare mâhnire, la care luară parte toţi cetăţenii târgului. L-au căutat în lung şi în lat, au sondat râul, ca să vadă dacă nu cumva se înnecase. In dimineaţa zilei a treia, Tom Sawyer, mai înţelept decât toţi, s'a băgat printre nişte butoaie goale, tocmai în dosul abatorului vechi, şi într'unul din ele l-a găsit pe fugar. Huck dormise acolo; tocmai îşi terminase gustarea de dimineaţă — nişte rămăşiţe de mâncare, şterpelite — şi acum sta tolănit în tihnă, cu pipa în gură. Era ciufulit, mototolit, îmbrăcat cu aceleaşi sdrenţe care-i dădeau un aer pitoresc pe vremea când era liber şi fericit. Tom îl scoase afară, îi povesti ce spaimă trăseseră oamenii din pricina lui şi stărui să se întoarcă acasă. Dar faţa lui

Huck îşi pierdu expresia de mulţumire molcomă şi se întristă.

— Nu-mi mai vorbi de asta, Tom. Am încercat, da-i degeaba, e degeaba, mă Tom! Nu-i de mine; nu-s învăţat. Văduva e pâinea lui dumnezeu, dar nu mă 'mpac eu cu obiceiurile lor. Mă pune să mă scol în fiştecare dimineaţă cu ceasu, mă pune să mă spăl, slugile ei mă piaptănă de mă apucă ameţelile... nu mă lasă să dorm în şopron. Trebue musai să port afurisitele alea de ţoale, de-mi vine să crăp în ele, nu'ş ce dracu are, parcă nu trece pic de aer prin ele — şi-apoi sânt aşa de scrobite şi de dichisite că nu-i chip să mă aşez cu ele, ori să mă trântesc pe jos, ori să mă dau deaberbeleacu. Nu m'am mai dat la vale pe-o uşă de pivniţă de nu mai ţin minte — parcă de ani şi ani. Şi musai să mă duc la biserică, şi-acolo mă trec năduşelile — nu pot să sufăr păcătoasele alea de predici. In biserică n'ai voie să prinzi o muscă, n'ai voie să mesteci tutun — şi auzi, unde s'a mai pomenit una ca asta... să umbli toată duminica încălţat! Văduva mănâncă cu clopoţelu, se culcă cu clopoţelu, se scoală cu clopoţelu — mă rog, toate după tipic, de ţi se şi apleacă; zău că nu mai pot, mă Tom, dacă nu pot, nu pot!

— Bine, Huck, da aşa trăieşte toată lumea!

— Aşa o fi, da tot degeaba. Eu nu-s ca toată lumea, eu nu pot. Nu-mi place să fiu legat. Şi chiar şi haleala, prea-ţi pică mură 'n gură — dă-o 'ncolo! că nu mai are niciun gust aşa. Ca să mă duc la pescuit, trebue să cer voie; ca să mă duc să mă scald, trebue să cer voie — să fiu al dracului dacă nu trebue să cer voie pentru toate alea. Ei, şi-apoi trebue să te mai şi izmeneşti, să vorbeşti, aşa, frumos, de-ţi piere şi pofta să mai vorbeşti; zău dacă nu trebuia să mă sui în pod în fiştecare zi să'njur niţel, ca să-mi mai vină inima la loc — eu zic că dacă mai stăteam acolo, muream, zău că muream, mă Tom. Văduva nu-mi dă voie să fumez, nu-mi dă voie să ţip, nu-mi dă voie să casc, nici să mă 'ntind, nici să mă scarpin în faţa oamenilor... Apoi, foarte supărat şi jignit: Şi dă-o dracului de treabă: toată ziulica se ruga — n'am mai pomenit de când sânt o femeie ca asta. Nu, Tom, trebuia să mă

car, nu mai puteam... Şi unde mai pui că azi-mâine se mai deschidea şi şcoala — şi mai mult ca sigur că trebuia să mă mai duc şi-acolo ! Ei, asta le-ar fi pus vârf la toate !... Ascultă ce-ţi spun eu, Tom ! nu-i nicio scofală să fii bogat, degeaba zice lumea. Griji şi iar griji, de te trec năduşelile şi ai vrea mai bine să fii pe lumea ailaltă. Ei, şi dacă-mi place mie să stau în butoi, cu ţoalele astea pe mine... Să ştii că de-aci încolo nu le mai lepăd pentru nimic în lume. Tom, eu crez că să nu fi fost banii ăia, nu mai intram în bucluc. Şi d'aia zic : ia tu şi partea mea şi din când în când dă-mi aşa ca la vr'o zece cenţi, da nu des, că ce nu-i anevoie de căpătat, nu-mi face nicio plăcere — şi să te duci tu să-i ceri iertare văduvei în locul meu.

— Aşi, Huck, nu pot să fac una ca asta, doar ştii foarte bine. Nu-i frumos ; şi-apoi îţi spui eu că dacă mai încerci, până la urmă o să-ţi placă.

— Să-mi placă ! Cum mi-ar place să şed pe o plită fierbinte, dac'ar fi să şed mult. Nu, Tom, nu vreau să fiu bogat şi nu vreau să stau în afurisitele alea de case îmbâcsite. Mie-mi place pădurea şi apa şi butoaiele şi nu le mai las de-aici 'ncolo. Fir'ar a dracului de treabă ! tocmai când pusesem şi noi mâna pe arme şi pe-o peşteră şi când totul era gata ca să ne-apucăm de haiducie, taman atuncea a trebuit să vie şi beleaua asta — să ne strice toate socotelile !

Tom prinse prilejul :

— Ia ascultă, Huck, pe mine bogăţia nu mă sperie — eu tot mă fac haiduc, nu mă las.

— Ce spui ? Nu, zău ? Adevărat ? Vorbeşti serios, Tom ?

— Adevărat cum te văd şi cum mă vezi. Dar, Huck, să ştii că nu putem să te primim în bandă dacă nu eşti bine văzut, auzi tu ?

Bucuria lui Huck se potoli brusc.

— Nu puteţi să mă primiţi ? Da ce, ca pirat cum m'aţi primit ?...

— Da — da aia-i altceva. Un haiduc e deobicei mai ceva decât un pirat. In mai toate ţările, toţi sunt suspuşi, nobili în toată regula, duci sau cam aşa ceva.

— Ascultă, Tom, n'ai fost tu totdeauna prieten bun

cu mine ? Ai fi tu în stare să mă laşi pe mine acum pe dinafară ? Poţi să faci tu una ca asta, Tom, zi drept ?

— Huck, nu mi-ar place şi zău că n'aş face-o în ruptu capului, da spune şi tu, ce-ar zice lumea ? La sigur c'ar strâmba din nas şi-ar zice : „Hm ! Banda lui Tom Sawyer ! Ia, acolo o adunătură de pramatii !" Şi sigur că la tine s'ar gândi, când ar zice aşa. Ei, ţi-ar place asta ? Nu ţi-ar place nici ţie şi nici mie nu mi-ar place.

Huck tăcu un timp, frământat de gânduri ; apoi, luându-şi inima 'n dinţi, spuse :

— Bine, Tom, dacă mă primeşti în bandă, mă 'ntorc la văduvă o lună, şi o să mă căznesc să văd dacă pot să mă deprind.

— Bravo, Huck, bate palma ! S'a făcut ! Hai, măi băiete, cu mine, că mă duc s'o rog pe văduvă s'o lase mai domol.

— Zău, Tom, te duci ? Brava ! Dacă nu m'o mai strânge aşa tare în chinghi, o să fumez şi eu când nu mă vede nimeni şi o să'njur când nu m'aude nimeni şi o să rabd până la urmă — să ştiu de bine că crăp. Când faci banda, să ne apucăm de haiducie ?

— Acuşica. Ce, nu crezi ? Mergem să-i strângem pe băieţi şi poate facem *iniţierea* chiar diseară.

— Ce faci ?

— *Iniţierea.*

— Adică cum ?

— Adică ne jurăm să ţinem unul cu altul şi să nu spunem la nimeni secretele bandei — să ştim de bine că ne taie în bucăţi — şi să omorîm pe orişicare ar face vreun rău cuiva din bandă, şi pe toată familia lui.

— Ei, ştii că-mi place — grozav îmi place !

— Păi da, te crez ! Şi toate jurămintele astea trebue făcute neapărat la miezul nopţii, în locu ăl mai părăsit şi mai înfricoşător care putem să-l găsim — o casă cu stafii e locul ăl mai bun, da acu nu mai e niciuna întreagă.

— Ei, da măcar să fie la miezu nopţii, Tom !

— Da, sigur. Şi trebue să te juri în faţa unui cosciug şi să iscăleşti cu sânge.

— Tii, grozav ! Păi e de un milion de ori mai teribil ca pirateria ! Stau la văduvă, Tom, stau pân'oi putrezi, şi dac'o fi să mă fac haiduc de frunte, să-mi meargă vestea, să vezi ce-o să se mai fudulească văduva cu mine că m'a cules de pe drumuri !

INCHEIERE

Aşa se sfârşeşte cronica de faţă. Fiind numai şi numai povestea unui băiat, trebue să se oprească aci ; dacă ar mai înainta mult, ar deveni povestea unui bărbat. Când scrii o poveste despre oameni maturi, ştii foarte bine unde trebue să te opreşti, ştii că trebue să închei cu o căsătorie. Când scrii însă despre copii, te opreşti unde-ţi vine mai bine la socoteală.

Cei mai mulţi dintre eroii acestei cărţi sunt încă în viaţă, o duc bine şi-s fericiţi.

S'ar putea ca într'o bună zi să fim ispitiţi a relua povestea celor mici, ca să vedem ce fel de bărbaţi şi de femei au ajuns, aşa că nu este înţelept să desvăluim deocamdată nicio fărâmă din acea parte a vieţilor lor

AVENTURILE LUI HUCKLEBERRY FINN

CAPITOLUL I

N'aveţi de unde să ştiţi cine sunt, dacă n'aţi citit cartea *Aventurile lui Tom Sawyer* — dar nu-i nimic. Cartea a fost scrisă de domnul Mark Twain şi cele istorisite acolo sunt în mare parte adevărate. A mai pus şi dela el, pe ici pe colo — ia, o nimica toată — dar îndeobşte tot ce spune e adevărat. Cui nu i se întâmplă să mintă din când în când? Poate doar mătuşii Polly, văduvei Douglas, sau, cine ştie, lui Mary.

In carte e vorba de Polly, mătuşa lui Tom, de Mary şi văduva Douglas — şi, după cum v'am mai spus, înafară de unele exagerări, cartea spune adevărul adevărat.

Iată cum se isprăvea cartea: Tom şi cu mine am găsit banii pe care hoţii îi ascunseseră în peşteră şi ne-am îmbogăţit. Fiecare şi-a primit partea: şase mii de dolari în monete de aur. Adunaţi la un loc, făceau un munte de bani. Judele Thatcher a luat banii şi i-a depus la bancă, iar noi am încasat de-atunci încoace câte un dolar pe zi dobândă — o grămadă de bani, cu care nu mai ştiam ce să facem. Văduva Douglas m'a înfiat, jurându-şi să facă din mine „un om civilizat". Nu prea era uşoară viaţa în casa aceea, din pricina văduvei care se purta groaznic de cumsecade

şi era tipicară în toate cele. De aia, când n'am mai putut îndura, am şters-o. Mi-am pus sdrenţele alea vechi şi m'am mutat iar în butoi, bucuros că-s liber. Dar Tom Sawyer a dat de mine şi m'a înştiinţat că are de gând să înfiinţeze o bandă de hoţi, în care, dacă m'aş întoarce la văduvă şi m'aş face băiat detreabă, aş putea intra şi eu.

Fireşte că m'am întors. Cum m'a văzut, văduva a început să bocească, zicându-mi că-s o biată oaie rătăcită şi multe altele, ce-i drept fără nicio răutate din parte-i. Apoi m'a împopoţonat iarăşi cu hainele alea noi care mă făceau să năduşesc şi să mă simt ca'n chingi. Şi aşa, a trebuit să o iau dela 'nceput. Când văduva suna clopoţelul pentru cină, trebuia să dau fuga numaidecât, şi odată aşezat la masă, nu puteam să încep să mănânc ; trebuia să aştept pân'ce văduva, cu bărbia în piept, blagoslovea bucatele, cu toate că nu le lipsea nimica, atâta doar că fiecare fel era gătit în alt vas. Când le pui pe toate într'o strachină, e altceva : se amestecă între ele, se fac mai zemoase şi e o adevărată plăcere să le mănânci.

După cină, văduva îşi lua cartea şi începea să mă dăscălească despre Moise şi coşuleţul de papură. La'nceput ardeam de nerăbdare să ştiu ce-i cu el, dar când am aflat că Moise murise demult, nu m'am mai sinchisit de el, pentrucă, drept să vă spun, morţii nu mă interesează deloc.

Odată, când am vrut să trag şi eu o pipă, i-am cerut voie văduvei. Dar ţi-ai găsit ! Zicea că nu-i frumos, că-i un obicei mitocănesc şi c'ar trebui să mă las de fumat. Aşa-s unii oameni. Strâmbă din nas la lucruri de care n'au habar ! Văduva îi tot dădea zor cu Moise, o persoană care nici măcar nu-i era rudă şi care, fiind mort, nu mai putea fi de folos nimănui ; în schimb, mă învinuia întruna de o treabă care, orice s'ar zice, îşi are rostul ei. Unde mai pui că şi văduva trăgea tutun pe nas, dar pas de-i spune ceva, ea cică avea dreptul.

Soră-sa, miss Watson, o fată bătrână, cu ochelari pe nas şi cam sfrijită, care de câteva zile venise să stea la ea, m'a încolţit apoi cu un abecedar. M'a ca-

nonit așa cam un ceas, până ce a potolit-o văduva. Nu mai puteam să îndur. Miss Watson mă cicălea mereu : „Huckleberry, nu mai căsca și nu te mai întinde așa. Dece nu 'ncerci să te porți ca lumea ?" Când a început să-mi vorbească despre iad, i-am spus cinstit că mi-aș dori să fiu acolo. Asta a scos-o din sărite, cu toate că n'o spusesem cu răutate. Tot ce voiam era să plec — oriunde, dar să plec ; doream o schimbare, de orice fel.

Imi spuse atunci că nu se cade să vorbesc așa, că ea n'ar fi spus niciodată una ca asta și că, în ce-o privește, va face totul ca să ajungă în rai. Cât despre mine, socotind că nu-i nicio scofală să mă duc într'un loc unde o să vină și ea, m'am hotărît să nu-mi pierd vremea încercând s'o însoțesc în rai. Firește că n'am spus-o cu glas tare, de teamă să nu torn gaz peste foc.

Miss Watson îi tot dădea înainte cu cerul. Așa era felul ei — când începea să-i turue guriță nu mai puteai s'o oprești. In rai — zicea ea — oamenii n'au altă treabă decât să se plimbe toată ziulica și să cânte la harfă, în vecii vecilor. După părerea mea nu era mare scofală dar nu, nu i-am spus nimic. Am întrebat-o ce crede — Tom Sawyer ar putea ajunge și el în rai ? Firește că nu ! mi-a răspuns ea. M'am bucurat din cale afară ; nu de alta, dar voiam să fiu împreună cu Tom.

Și-așa m'a bătut miss Watson la cap, până ce m'a cuprins oboseala și, mi s'a făcut lehamite de tot și de toate. In curând au fost aduși înăuntru negrii și, după rugăciune, toată lumea s'a dus la culcare. M'am suit în odaia mea cu un capăt de lumânare ; l-am pus pe masă, m'am așezat pe un scaun lângă fereastră și am încercat să mă gândesc la ceva vesel, dar degeaba. Eram atât de abătut, încât mai c'aș fi vrut să mor. Stelele străluceau și frunzișul copacilor fremăta jalnic. De departe se auzea țipătul unei bufnițe ; de bună seamă că, undeva pe-aproape, murea cineva. P'ormă o păpăludă a început să cârâe și un câine să urle, prevestind moartea altcuiva. Mă treceau fiori ascultând șoapta neînțeleasă a vântului.

Dinspre pădure am auzit apoi sgomotul pe care-l stârnesc strigoii când vor să ne spună ce au pe suflet şi nu se pot face înţeleşi ; ei nu-şi găsesc odihna în mormânt şi trebue să cutreiere drumurile, jeluindu-se noapte de noapte. Eram atât de abătut şi de înfricoşat, încât tare aş fi vrut să am pe cineva lângă mine. Curând, un păianjen începu să mi se cațăre pe umăr ; l-am alungat şi a picat în flacăra lumânării. Până să apuce să facă vreo mişcare, flacăra îl şi prăjise. Ştiam că era semn rău şi că-mi aduce nenorocire. Tremuram de spaimă din toate mădularele. M'am sculat şi am ocolit de trei ori scaunul, făcându-mi cruce de fiecare dată. Apoi mi-am legat cu o aţă o şuviţă de păr, ca să alung vrăjile. Dar nu prea aveam eu încredere în chestia asta. Vrăjile are rost să le faci când pierzi o potcoavă găsită, pe care voiai s'o atârni deasupra uşii, dar n'am auzit încă pe nimeni să spună că în felul ăsta poţi alunga ghinionul, după ce-ai omorît un păianjen.

M'am aşezat iar, tremurând ca varga şi mi-am scos luleaua. Acum nu era primejdie să afle văduva, căci în toată casa domnea o linişte de mormânt. După un timp îndelungat, am auzit bătând de douăsprezece ori orologiul orăşelului, apoi se aşternu din nou tăcerea, mai adâncă decât înainte. Curând am auzit trosnind o creangă, undeva în întunericul pădurii — ceva se mişca pe-acolo. Am stat aşa, nemişcat, trăgând cu urechea. Am auzit un mieunat, nu departe de mine. Straşnic ! Am mieunat şi eu, încetişor de tot, am stins lumânarea şi am sărit de pe fereastră pe acoperişul şopronului. De-acolo m'am lăsat în jos şi m'am strecurat târîş printre copaci. Tom Sawyer era firește acolo. Mă aştepta.

CAPITOLUL II

Mergeam tiptil spre fundul grădinii văduvei — pe o potecă pierdută între copaci, cu capetele aplecate, ca să nu ne lovim de crengi. Tocmai când treceam prin

Fața bucătăriei, m'am poticnit de o rădăcină și am căzut, cu un bufnet. Ne-am ghemuit la pământ, ținându-ne răsuflarea. Jim, negrul cel mare al domnișoarei Watson, ședea în pragul bucătăriei — îl vedeam bine, fiindcă era cu spatele la lumină. S'a ridicat și, întorcându-și capul, a ascultat cam un minut; apoi a strigat:

— Cine acolo?

Iar a ascultat, apoi a ieșit în vârful picioarelor și s'a oprit taman între mine și Tom. Mai c'am fi putut să-l atingem cu mâna. Nu știu câte minute au trecut așa, fără ca vreunul din noi să crâcnească. Unde mai pui că stăteam și lipiți unul de altul. Mă apucase o mâncărime undeva pe la gleznă, dar nu'ndrăzneam să mă scarpin. Pe urmă a început să mă mănânce urechea, apoi spinarea, tocmai între umeri. Simțeam că mor dacă nu mă scarpin. De-atunci am băgat de seamă de multe ori că, dacă te afli într'o societate simandicoasă sau la vreo înmormântare — sau dacă te duci la culcare când nu ți-e somn — vasăzică dacă te afli într'un loc unde nu se cuvine să te scarpini, taman atunci te apucă mâncărimea, într'o mie de locuri deodată.

După un timp, Jim spuse:

— Hei, cine acolo? Unde ești? Sară ochii la mine dacă nu auzi ceva. Aha, știu ce trebue faci — stau aici jos, până aud iar sgomot.

Și se lungi la pământ, între mine și Tom. Își rezemă spinarea de un trunchi de copoc și-și întinse picioarele, mai-mai să m'atingă. Incepu să mă mănânce nasul așa de tare, că-mi dădură lacrimile. Dar nu m'am scărpinat. Apoi mâncărimea a trecut înăuntrul nasului și de-acolo dedesubt. Nu mai știam ce să fac ca să stau liniștit. Chinul ăsta a ținut vreo șase-șapte minute, dar mie mi s'a părut o veșnicie. Acum mă mânca în vreo unsprezece locuri deodată. Simțeam că nu mai pot îndura nicio clipă, dar eram hotărît să rabd, și-mi încleștam fălcile. Tocmai atunci Jim începu să răsufle greu, apoi sforăi. Parcă mi s'a luat o piatră de pe inimă!

Tom îmi făcu semn, ţistuind uşor din buze, şi începurăm să ne târîm amândoi deabuşilea. Cu vreo zece paşi mai încolo, Tom se opri şi-mi şopti că ar fi nostim să-l legăm pe Jim de copac. Nu eram de aceeaş părere : dacă se trezea Jim? Ar fi făcut tărăboi şi atunci s'ar fi băgat de seamă că fugisem de-acasă. Mai trecu un timp şi Tom îmi spuse că n'are destule lumânări şi că se duce în bucătărie să facă rost de vreo câteva. Nu credeam că e bine să încerce — Jim putea să se trezească şi să intre în bucătărie. Dar Tom zicea că face să riscăm, aşa că ne-am furişat în bucătărie şi am pus mâna pe trei lumânări — pentru plata cărora Tom lăsă pe masă cinci parale. Apoi am ieşit. Mă treceau năduşelile de nerăbdare. Dar ţi-ai găsit ca Tom să plece! Ţinea morţiş să se târască până la locul unde se afla Jim, ca să-i mai joace un renghi. L-am aşteptat — vreme destul de îndelungată, mai ales că în jur era linişte şi beznă.

Indată ce Tom s'a întors, am luat-o pe potecă, dealungul gardului grădinii, şi încet-încet am ajuns pe povârnişul deluşorului, de cealaltă parte o casei. Tom mi-a povestit că scosese pălăria lui Jim şi o agăţase de o cracă deasupra capului său. Jim se mişcase niţel, dar nu se deşteptase. A doua zi Jim se lăudă în faţa tuturor că fusese fermecat de nişte vrăjitoare care-l încălecaseră şi cutreieraseră cu el tot ţinutul, aducându-l după aceea la loc sub copac şi atârnându-i pălăria de o creangă ca să-i arate cu cine avusese deaface. După încă o zi Jim avea să spună că vrăjitoarele i se urcaseră în cârcă şi-l călăriseră până hăt departe, la New Orleans. Cu cât treceau zilele, cu-atât Jim lungea călătoria, ajungând cu vremea să spună că vrăjitoarele îl purtaseră prin întreaga lume, că-l sleiseră de puteri şi că spinarea îi era plină de vânătăi. Jim era atât de mândru de ce i se întâmplase, încât nici nu se mai uita la ceilalţi negri. Veneau să-i audă povestea negrii din satele vecine şi nu era altul mai vestit ca el în tot ţinutul. Negrii veniţi de departe rămâneau cu gura căscată, măsurându-l cu privirile din cap până'n picioare, ca pe nu ştiu ce minunăţie. Negrii ăştia nu se mai satură să vorbească

despre vrăjitoare, când stau pe întuneric lângă vatră, în bucătărie. De câte ori vreunul din ei începea să vorbească dându-şi aere că ştie tot, Jim îi reteza vorba :

— Hm ! Ce ştii tu despre vrăjitoare ?

Iar negrul cu pricina se fâstâcea şi trebuia să se aşeze undeva mai la spate.

Jim nu se despărţea niciodată de un bănuţ de cinci cenţi, pe care şi-l legase cu o sforicică în jurul gâtului. Cică era un talisman pe care i-l dăduse diavolul în persoană, zicându-i că poate lecui cu el pe oricine şi că poate aduce vrăjitoarele de câte ori voia, fără să facă nimic altceva decât să şoptească vreo două vorbuliţe talismanului. Nu spunea însă niciodată care erau vorbuliţele. Veneau la el negrii din toate colţurile ţinutului şi-i dăruiau tot ce aveau la ei, numai ca să le arate bănuţul de cinci cenţi. Dar se fereau să-l atingă, ştiind că chiar diavolul îl ţinuse în mână. De când îl văzuse pe diavol şi fuşese călărit de vrăjitoare, Jim nu mai făcea aproape nicio treabă.

Când Tom şi cu mine am ajuns în vârful deluşorului, am privit în jos spre sat, unde clipeau trei-patru luminiţe, pesemne în odăile cu oameni bolnavi. Deasupra noastră bolta strălucea înstelată, iar jos, lângă sat şerpuia fluviul, lat de vreun kilometru jumătate, grozav de liniştit şi măreţ. Tocmai când coboram deluşorul, ne-am întâlnit cu Joe Harper, Ben Rogers şi alţi doi-trei băieţi, care se ascunseseră în tăbăcăria veche. Am deslegat o barcă şi-am vâslit pe fluviu vreo trei-patru kilometri, până la peretele ăla de stâncă boltită, unde am şi tras la mal.

Am intrat în nişte tufişuri. Acolo, Tom ne-a pus pe fiecare să jurăm c'o să păstrăm taina, apoi ne-a arătat o despicătură în coasta dealului, unde tufişurile erau mai dese. Am aprins lumânările şi ne-am târît pe brânci în despicătură cale de vreo două sute de metri, până ce am dat de larg. Tom începu să cerceteze locurile de trecere şi în curând dispăru după un perete în care n'ai fi zis că-i vreo crăpătură. Ne-am târît după el până ce-am intrat într'un fel de

chilioară igrasioasă şi rece, unde ne-am şi oprit. Tom începu :

— Acum o să înfiinţăm o bandă de tâlhari şi o s'o botezăm „Banda lui Tom Sawyer". Toţi cei ce vor să intre în bandă trebue să depună jurământ şi să-l semneze cu sângele lor.

Văzând că-s gata cu toţii, Tom scoase din buzunar o foaie de hârtie pe care scrisese jurământul şi începu să citească. Zicea aşa — că fiece băiat trebue să poarte credinţă bandei şi să nu-i trădeze niciodată secretele ; că dacă cineva face vreun rău unui membru al bandei, orice alt membru al ei, căruia şeful îi porunceşte să ucidă persoana în chestiune împreună cu familia ei, e dator să se supună, neavând voie să mănânce şi să doarmă până ce nu-i va ucide pe toţi membrii familiei şi le va cresta câte o cruce pe piept — semnul bandei. Niciun străin nu putea folosi acest semn ; iar dacă îndrăznea să-l folosească, trebuia dat în judecată şi, a doua oară, omorît. Iar dacă vreun membru al bandei trăda secretele, trebuia să i se taie gâtul, iar cadavrul lui urma să fie ars şi cenuşa — împrăştiată în toate vânturile ; cât despre numele lui, urma să fie şters de pe listă, cu sânge, şi nu mai putea fi pomenit niciodată de membrii bandei, fiind blestemat şi dat uitării pentru vecie.

Fiecare îşi dădu cu părerea că-i un jurământ grozav de frumos şi-l întrebă pe Tom dacă-l ticluise de unul singur.

— O parte — răspunse el — iar restul l-am luat din cărţile cu piraţi şi cu hoţi ; orice bandă care se respectă are un jurământ ca ăsta.

Câţiva spuseră că n'ar strica să se prevadă uciderea familiilor băieţilor care ar trăda secretele bandei.

— Bună idee ! încuviinţă Tom, adăugând cu plaivazul şi prevederea asta.

— Dar ce ne facem cu Huck Finn, că n'are familie ? întrebă Ben Rogers.

— Ba are tată, îi răspunse Tom Sawyer.

— Da, are tată, dar dela o vreme nu mai e de găsit. Pe vremuri venea beat mort în tăbăcărie şi se

culca lângă porci, dar de-un an şi ceva n'a mai fost văzut pe-acolo.

Se apucară să taie firul în patru pe chestia asta şi erau cât pe-aci să mă scoată din bandă, zicând că fiecare membru trebue să aibe o familie sau pe cineva care să poată fi ucis, altminteri n'ar fi drept pentru ceilalţi. Tăceau cu toţi buimăciţi, neştiind cum să iasă din încurcătură. Eram gata să plâng, când deodată îmi dete în gând că domnişoara Watson se potrivea de minune şi la nevoie puteau s'o omoare pe ea.

— In regulă! spuseră cu toţii în cor. Huck e de-al nostru.

Apoi fiecare îşi înţepă degetul cu un ac, ca să aibă cu ce semna. Mi-am pus şi eu pecetea pe hârtie.

— Şi acum — făcu Ben Rogers — să vedem cu ce-o să se îndeletnicească banda noastră?

— Numai cu jafuri şi omoruri, răspunse Tom.

— Dar ce-o să jefuim? Case, vite, sau...

— Fleacuri! Să furi vite sau alte lucruri de-astea, nu e jaf, ci găinărie, spuse Tom Sawyer. Noi nu suntem găinari — noi trebue să lucrăm în stil mare. Suntem tâlhari de drumul mare. Purtăm măşti, oprim diligenţe şi trăsuri pe şosea, omorîm oamenii şi le luăm ceasurile şi banii.

— E musai să-i omorîm?

— Fireşte, e mai bine aşa. Unii experţi sunt de altă părere, dar cea mai mare parte zic că-i mai bine să-i omori, afară de ăi pe care putem să-i aducem în peşteră ca prizonieri, până vor fi ransomaţi. [1]

— Ce mai e şi asta?

— Nu ştiu. Dar aşa se face, am citit în cărţi. Şi desigur că trebue să facem şi noi la fel.

— Dar cum putem face aşa ceva de vreme ce nu ştim ce este?

— Mă plictisiţi — nu'nţelegeţi că e obligator? Nu v'am spus că scrie în cărţi? Nu cumva vreţi să faceţi altfel decât scrie în cărţi, ca să'ncurcaţi lucrurile?

---

[1] Expresie stâlcită dela cuvântul francez *rançonner* = a răscumpăra (n. r.).

— E uşor de zis, Tom Sawyer, dar cum dracu să fie ransomaţi indivizii dacă nu ştiu despre ce e vorba? Asta vreau să ştiu. Ce crezi că e?

— Nu ştiu. Dar s'ar putea să însemne că-i ţinem prizonieri până mor.

— Aşa mai merge, nu e rău. Dece n'ai spus-o din capul locului? Îi ţinem prizonieri până ce-i ransomeşte moartea; numai că pân' atunci au să ne otrăvească viaţa, au să ne mănânce toate proviziile şi-au să'ncerce mereu să evadeze.

— Fugi de-acolo, Ben Rogers! Cum o să evadeze când sunt păziţi de un gardian, gata să tragă 'n ei la cea mai mică mişcare?

— Un gardian? Asta-i prea de oaie. Cum adică — cineva să stea aici toată noaptea, fără să'nchidă ochii, ca să-i păzească? Ce tâmpenie! N'ar fi mai bine să pună careva mâna pe-un ciomag şi să-i ransomească de cum sosesc?

— Nu, pentrucă nu scrie aşa în cărţi. Ascultă, Ben-Rogers, ai de gând să procedezi reglementar — ori nu? Ce, crezi că ăia care-au scris cărţile nu ştiu ce-i bine şi ce nu-i bine să faci? Nu cumva crezi că poţi să-i înveţi tu? Te'nşeli. Nu, dom'le, o să-i ransomăm cum scrie la carte.

— Bine, fie. Dar eu, unul, zic că-i o prostie gogonată. Ia spune, omorîm şi femeile?

— Ascultă, Ben Rogers, de-aş fi la fel de cizmă ca tine, aş tăcea chitic. Să omori femeile? Ce idee! Nimeni n'a văzut în cărţi una ca asta. Le aduci în peşteră şi te porţi politicos cu ele. Şi, încetul cu încetul le cazi cu tronc şi ele nu vor să se mai întoarcă acasă.

— Dacă aşa stau lucrurile, nu mai am nimic de zis; dar să ştii că mare scofală nu e. In curând peştera noastră o să fie atât de ticsită de femei şi indivizi care-şi aşteaptă ransomarea, că n'o să mai fie loc şi de noi, tâlharii. Dar zi 'nainte. Eu am isprăvit.

In vremea asta, prichindelul de Tommy Barnes adormise. Când îl treziră, era aşa de speriat, că începu să bâzâe, spunând că vrea acasă la mămica şi că s'a săturat de hoţie.

Il luară cu toţii în răspăr: „Sugaciule!“ îi strigam. De necaz, piciul ne ameninţă că o să dea pe faţă toate secretele, dar Tom îi dărui cinci cenţi ca să-şi ţină gura. Dup'aceea ne spuse că e timpul să plecăm şi că săptămâna viitoare o să ne întâlnim din nou, ca să jefuim şi să omorîm niscaiva oameni.

Ben Rogers spuse că nu poate ieşi decât duminica, aşa că ar fi mai bine să începem duminica viitoare. Toţi ceilalţi fură însă de părere că nu se cade să facem asemenea lucruri duminica. Chestia era lămurită. A rămas stabilit să ne 'ntâlnim cât mai curând ca să hotărîm o zi. Apoi, după alegerea lui Tom Sawyer ca prim căpitan şi a lui Joe Harper ca aghiotant al bandei, am plecat acasă.

Căţărându-mă pe acoperişul şopronului, m'am strecurat pe fereastră în camera mea, tocmai când se lumina de ziuă. Hainele mele noi-nouţe erau pline de glod şi pete de grăsime. Eram mort de oboseală.

CAPITOLUL III

A doua zi dimineaţa, domnişoara Watson mi-a tras o săpuneală straşnică din pricină că-mi pătasem hainele; văduva însă nu m'a certat, ci mi le-a curăţat de noroi şi de pete. Părea aşa de amărîtă, că mi-am pus în gând să mă port ca un mieluşel câtăva vreme, cât oi putea. Apoi domnişoara Watson m'a luat în iatacul ei şi a 'nceput să se roage, dar îşi pierdea vremea degeaba cu mine. Zicea că dacă am să mă rog în fiece zi, au să mi se împlinească toate dorinţele.

Ţi-ai găsit! Am încercat eu, nu-i vorbă, şi m'am ales cu o undiţă, decât că era fără cârlige. N'aveam ce face cu ea fără cârlige, aşa că am încercat — de trei-patru ori — să cer cârlige, dar degeaba, nu căpătam nimic. Într'o bună zi, am rugat-o pe domnişoara Watson să încerce ea pentru mine. Mi-a răspuns că-s un neghiob. Nu mi-a zis niciodată dece, şi nici acum nu-s lămurit.

Odată, m'am dus în pădure şi mi-am bătut capul să pricep cum devine cazul. Dacă un om — îmi ziceam — poate căpăta tot ce doreşte numai rugându-se, atunci dece nu-şi recapătă diaconul Winn banii pierduţi cu porcii pe care i-a cumpărat ? Dece nu-şi capătă văduva înapoi tabacherea de argint ce i-a fost furată ? Dece nu se prinde carnea pe domnişoara Watson ? Nu, toate astea-s mofturi.

M'am dus s'o întreb pe văduvă, care mi-a zis că prin rugăciune se pot căpăta „daruri spirituale". Treaba asta era prea încurcată pentru unul ca mine. Ea m'a lămurit spunându-mi că trebue să ajut pe alţii şi să am mereu grijă de ei, fără să mă gândesc nicio clipă la mine. Printre „alţii" se număra firesţe şi domnişoara Watson, îmi ziceam eu.

M'am dus din nou în pădure şi iar mi-am scormonit creierii ore întregi. Hotărît, treaba asta nu-mi folosea mie, ci numai ălorlalţi. Până la urmă m'am hotărît să nu-mi mai bat capul şi să-mi văd de-ale mele, ca şi mai 'nainte.

Din când în când, văduva mă lua deoparte şi-mi vorbea despre pronia cerească, într'un fel care mă făcea să-mi lase gura apă. Dar a doua zi, domnişoara Watson se băga pe fir şi strica din nou tot efectul. Am ajuns să cred că or fi fiind două pronii : un nepricopsit ar avea un noroc grozav cu pronia văduvei, dar vai de capul lui dac'ar începea pe mâna proniei domnişoarei Watson.

După multă chibzuială, mi-am zis că n'ar fi rău să fiu ocrotit de pronia văduvei — cu voia ei, bineînţeles. Mă întrebam însă ce folos ar trage pronia asta de pe urma unuia atât de neştiutor şi de necioplit ca mine.

Babacu nu se arătase de peste un an şi nu-i duceam deloc dorul, ba chiar mă simţeam destul de bine fără el. Nu mai voiam să-l văd. De câte ori era treaz şi putea pune ghiara pe mine, mă cotonogea. Deaceea mă obişnuisem să fug în pădure când îl ştiam prin apropiere. Cam prin vremea aceea oamenii povesteau că fusese scos înnecat din fluviu, la vreo optsprezece kilometri mai sus de orăşel. Cel puţin aşa zicea lumea. Cică înnecatul avea statura lui, era îmbrăcat în sdrenţe

şi avea un păr lung-lung, taman ca babacu. Dar după faţă nu puteau spune nimic, pentrucă stătuse atâta timp în apă, încât aproape că nici nu mai aducea a om. Lumea spunea că plutise pe spate. Îl scoseseră din apă şi-l îngropaseră pe mal. Dar n'am avut parte de linişte multă vreme, fiindcă mi-am dat seama că un bărbat mort nu pluteşte pe spate, ci pe burtă. Eram sigur că nu fusese babacu, ci o femeie îmbrăcată în straie bărbăteşti. Şi iar m'a cuprins teama, gândindu-mă că bătrânul o să se 'ntoarcă într'o bună zi, cu toate că tare-aş fi vrut să nu mai vie.

Vreme de o lună ne-am tot jucat de-a tâlharii, apoi m'am lăsat păgubaş, ca şi toţi ăilalţi băieţi. Nu jefuisem şi nici nu omorîsem pe nimeni, ne lăudam numai. Când şi când o sbughiam din pădure şi dădeam năvală asupra porcarilor sau asupra precupeţelor care-şi duceau zarzavaturile la piaţă, dar n'am capturat niciodată nimic. Tom Sawyer zicea că porcii-s „lingouri", iar sfecla şi celelalte legume — „juvaeruri". Ne întorceam în peşteră şi pălăvrăgeam despre isprăvile noastre, despre oamenii pe care-i omorîsem sau îi însemnasem cu pecetea bandei. Eu unul nu vedeam niciun folos în toate astea. Într'o zi, Tom trimise un băiat să alerge prin târg cu un ciomag aprins — zicea că-i un „slogan" (era semnalul de întâlnire al bandei). Apoi ne spuse că iscoadele îi aduseseră în taină vestea că a doua zi, un convoi mare de neguţători spanioli şi bogătaşi arabi, purtând o încărcătură de diamante, va poposi în valea de lângă peşteră, împreună cu două sute de elefanţi, şase sute de cămile şi peste o mie de catâri, şi escortaţi de numai patru sute de soldaţi. Zicea că o să facem o „ambuscadă", că o să-i omorîm pe toţi şi c'o să-i prădăm.

Tom ne porunci să ne lustruim săbiile şi puştile şi să fim gata. Aşa era Tom, nu s'ar fi încumetat să atace nici măcar un car de napi, dar ţinea morţiş să aibă săbiile şi puştile curăţate pentru atac, cu toate că nu erau decât nişte biete cioturi şi cozi de mătură. Puteai să le freci mult şi bine, că tot nu erau bune de nimic; doar să faci focul cu ele!

Eu ştiam că nu putem înfrânge o asemenea armată

de spanioli şi arabi, dar voiam să văd cămilele şi elefanţii, aşa încât sâmbătă, a doua zi, am fost la postul meu, în ambuscadă.

Când ni s'a dat comanda, ne-am năpustit din pădure, coborînd în fugă povârnişul. Şi ce să vezi? Nici picior de spaniol, de arab, de cămilă sau de elefant. Erau nişte elevi dela şcoala de duminică, în excursie — şi încă nişte elevi de clasa I-a. I-am împrăştiat şi i-am fugărit până la peşteră, dar n'am capturat decât nişte gogoşi şi nitică marmeladă.

Ben Rogers, mai norocos, a pus mâna pe o păpuşă de cârpe, iar Joe Harper pe o carte de psalmi şi pe-o broşurică. S'a ivit însă dascălul şi ne-a pus pe fugă, silindu-ne să lăsăm toată prada. N'am văzut nici urmă de diamante, dar când i-am cerut socoteală lui Tom Sawyer, mi-a răspuns că erau acolo grămezi întregi de diamante, precum şi arabi, elefanţi şi câte şi mai câte.

— Atunci — zic eu — dece nu le-am putut vedea şi noi?

— Dacă n'ai fi atât de ageamiu — mi-a spus el — şi ai fi citit cartea *Don Quijote,* ai fi ştiut, fără să să mă mai întrebi.

— Toate astea — zicea el — sunt făcute prin magie. Cică erau acolo sute de soldaţi, şi elefanţi şi comori — şi aşa mai departe; dar duşmanii noştri, pe care-i numea magicieni, prefăcuseră toate astea, numai din răutate, într'o excursie de elevi ai unei şcoli de duminică.

— Bine, fie — i-am zis eu — dar ce ne'mpiedică să-i atacăm pe magicieni?

— Eşti un prost, mă repezi el. Nu ştii că un magician poate chema o sumedenie de duhuri care te-ar face praf cât ai zice peşte? Duhurile sunt înalte ca nişte copaci şi late ca nişte biserici.

— Bine — i-am spus eu — ce-ar fi dacă am chema şi noi în ajutor nişte duhuri — n'am putea să le doborîm pe alelalte?

— De unde să faci rost de ele?

— Nu ştiu. Da ei cum fac rost?

— Ei freacă o lampă veche de cositor sau un inel de fier şi atunci duhurile vin repede-repede, învăluite în nouri de fum, cu tunete şi fulgere — şi fac tot ce li se porunceşte. Pentru ele e floare la ureche să smulgă un turn şi să-l arunce în capul unui director dela şcoala de duminică sau în capul mai ştiu eu cui.

— Şi cine le pune aşa pe roate ?

— Cum cine ? Al care freacă lampa sau inelul. Duhurile i se supun şi trebue să facă tot ce le porunceşte el. Dacă le spune să clădească din diamante un palat lung de şaizeci de kilometri şi să-l umple cu gumă de mestecat sau mai ştiu eu cu ce, şi să aducă pe fiica împăratului Chinei ca să se'nsoare cu ea, duhurile n'au încotro şi-i îndeplinesc porunca înainte de a răsări soarele a doua zi. Şi nu numai atât : ele trebue să care palatul în orice loc din ţară ar dori stăpânul lor. Acum ai priceput ?

— Eu cred că-s nişte toante că nu-şi păstrează palatul, în loc să umble ca nebunele cu el în cârcă. Pe legea mea, că dac'aş fi în locul lor, l-aş lăsa să crape pe al de-ar încerca să mă scoată dela treburile mele frecând o rablă de lampă.

— Vorbeşti prostii, Huck Finn. Nu pricepi, că vrând-nevrând, ai fi silit să vii dacă magicianul freacă lampa ?

— Ce ? Să mă silească pe mine, care-s înalt cât un pom şi lat cât o biserică ? Ei bine, să zicem că vin, îl fac eu să vadă stele verzi !

— Aiurea ! Ţie degeaba-ţi vorbeşte omu, Huck. Eşti un prost. Habar n'ai de nimic !

M'am gândit două-trei zile la comedia asta şi'n cele din urmă mi-am pus în gând să văz cu ochii mei dacă e ceva serios în chestia asta sau nu. Am făcut rost de o lampă veche de cositor şi de un inel de fier, m'am dus cu ele în pădure şi le-am frecat şi răsfrecat, pân'ce mi-a ieşit sufletu, spunându-mi că-mi voi clădi un palat şi-l voi vinde. Dar degeaba, nu s'a arătat niciun duh. Atunci mi-am dat seama că toată chestia era doar o minciună de-a lui Tom Sawyer. Poate că 'n mintea lui arabii şi elefanţii trăiau aevea. Eu unul nu văzusem însă decât nişte elevi dela şcoala de duminică.

Au trecut trei-patru luni de-atunci şi iată-ne acum în toiul iernii. In tot timpul ăsta m'am dus mai în fiecare zi la şcoală şi ajunsesem să silabisesc, să citesc şi să scriu niţeluş, ba chiar ştiam pe dinafară tabla înmulţirii până la şase ori şapte treizeci şi cinci. Cred că n'aş putea merge niciodată mai departe de-atâta, chiar de-ar fi să trăiesc o veşnicie. Nu prea sunt tare la aritmetică, zău aşa.

La început nu puteam suferi şcoala, dar cu vremea m'am obişnuit. De câte ori mă simţeam obosit peste măsură, trăgeam la fit, iar bătaia pe care o încasam a doua zi, îmi făcea bine şi mă înviora. Aşa încât, cu cât mă duceam mai des la şcoală, cu atât mi se părea mai uşor. Incepusem chiar să mă obişnuesc cu felul de a fi al văduvei, care nu mă mai scotea din sărite. Ce mă sâcâia mai mult, era faptul că trebuia să locuesc într'o casă şi să dorm într'un pat, dar înainte de venirea iernii, o tuleam din când în când de-acasă şi dormeam în pădure, aşa, ca să mă mai odihnesc şi eu oleacă.

Fireşte că-mi plăceau mai mult vechile apucături, dar începusem să prind gust şi pentru cele noi, aşa, puţintel. Văduva zicea că merg încet, dar sigur, pe celea cea bună — şi că nu o mai fac de ruşine.

Intr'o dimineaţă, la gustare, mi s'a întâmplat să răstorn solniţa. Am întins iute mâna după puţină sare ca s'o arunc peste umărul stâng, pentru a alunga piaza rea, dar domnişoara Watson mi-a luat-o înainte şi mi-a oprit braţul, spunându-mi :

— Lasă mâna, Huckleberry, totdeauna faci lucrurile anapoda !

Văduva a pus o vorbă bună pentru mine, dar eram sigur că asta nu ajunge ca să alunge ghinionul. După masă am plecat, necăjit şi tremurând de frică, întrebându-mă ce-o să mi se întâmple şi când anume. Sânt mijloace ca să te fereşti de unele nenorociri, dar nu de o nenorocire ca asta. Deaceea n'am mai încercat

să fac nimic şi-am aşteptat, tândălind plin de amărăciune.

M'am dus în grădina din faţa casei şi m'am căţărat pe pârleazul gardului mare de lemn. Pământul era acoperit cu un strat subţire de zăpadă proaspătă, în care se zăreau urme de paşi.

Veneau dinspre cariera de piatră şi se opreau puţin în jurul pârleazului, apoi treceau dealungul gardului. Curios lucru că individul nu intrase — după ce se învârtise atâta prin faţa pârleazului. Nu-mi puteam da seama dece. Mă gândeam să mă iau după urmele paşilor, dar m'am oprit să le cercetez mai întâi. La început n'am băgat de seamă nimic, însă curând am deslușit în călcâiul stâng un fel de cruce făcută de nişte ţinte mari, pesemne ca s'alunge dracii.

M'am ridicat şi-am coborît repede dealul, uitându-mă din când în când înapoi. Nevăzând pe nimeni, m'am dus într'un suflet la judele Thatcher.

— Ce-i cu tine, băiete — îmi spuse el — abia îţi tragi răsuflarea. Ai venit să-ţi încasezi dobânda?

— Nu, domnule, da ce, am ceva de luat?

— Sigur că da, aseară ţi-a sosit dobânda pe jumătate de an — peste o sută cincizeci de dolari. O adevărată avere pentru tine. N'ar strica să-ţi plasezi banii ăştia laolaltă cu ceilalţi şase mii de dolari, altminteri cheltuieşti.

— Nu, domnule — îi spun eu — nu vreau să-i cheltuesc. Nu vreau să-i iau — nici pe ăştia, nici cei şase mii. Vreau să-i luaţi dumneavoastră — vi-i dau — cei şase mii şi ceilalţi.

Părea uimit. Nu putea pricepe.

— Adică ce vrei să spui, băiete?

— Nu mă întrebaţi, vă rog. Aşa-i că-i luaţi?

— Sunt uimit. Dar ce s'a întâmplat?

— Vă rog, luaţi-i şi nu mă mai întrebaţi nimic, nu mă siliţi să vă spun minciuni.

Se gândi un pic, apoi rosti:

— Aha, mi se pare c'am ghicit. Vrei să-mi vinzi averea ta — nu să mi-o dai. Asta e.

Mâzgâli ceva pe o hârtie, reciti ce scrisese şi-mi spuse:

— Uite, am scris „în compensație". Asta înseamnă că ți-am cumpărat totul și ți-am achitat. Uite-un dolar pentru tine. Iscălește.

Am iscălit și am ieșit.

Negrul domnișoarei Watson, Jim, avea o minge de păr, mare cât un pumn care fusese găsită în a patra încăpere a stomacului unui bou. Cu mingea asta, Jim făcea farmece. Spunea că înăuntrul ei sălășluește un duh atotștiutor. In seara aceea m'am dus la el și i-am spus că babacu se întorsese din nou — îi văzusem urmele pașilor în zăpadă. Voiam să aflu ce-avea de gând și cât timp va rămâne. Jim scoase mingea și-i șopti ceva, apoi o aruncă pe podea. Mingea căzu bufnind înfundat și se rostogoli doar câțiva centimetri. Jim mai încercă odată și înc'odată — dar tot nimic. Ingenunchie, își lipi urechea de minge și ascultă. Degeaba. Spunea că mingea nu vrea să scoată o vorbă. Cică de multe ori nu voia să vorbească pe gratis. I-am spus atunci că am o băncuță veche și roasă pe care nu voia s'o primească nimeni, fiindcă pe sub argint se vedea puțină aramă și chiar și-așa n'ar fi primit-o nimeni: fiind atât de uzată, era lunecoasă la pipăit și asta o dădea de gol. (N'aveam de gând să-i spun nimic despre dolarul pe care mi-l dăduse judecătorul.) Nu-i o monetă grozavă — i-am zis — dar poate că mingea n'o să bage de seamă și o s'o primească. Jim mirosi moneta, o mușcă, o frecă și-mi spuse că va face așa fel încât mingea să creadă că-i bună.

Va lua un cartof de Irlanda, îl va despica și va vârî băncuța înăuntru, lăsând-o acolo toată noaptea. A doua zi dimineață nu i se va mai vedea arama și nu va mai fi lunecoasă, așa că ar primi-o oricine din târg, dar mi-te o minge de păr. Știam și eu șmecheria cu cartoful, dar o uitasem.

Jim puse băncuța sub mingea de păr, îngenunchie și ascultă din nou. De data aceasta — zicea el — mingea e'n regulă, și, dacă vreau, îmi va ghici tot viitorul.

— Dă-i 'nainte! i-am zis eu.

Mingea îi vorbi lui Jim, iar Jim îmi spuse totul mie.

— Bătrân tatăl tău încă nu știe ce are de gând face. Poate pleacă, poate rămâne. Ai mai bun lucru e

tu stai liniştit şi laşi bătrânu vede de treabă. Doi îngeri sbor deasupra lui. Unul alb şi strălucitor, altul negru. Albu pinge pe el, face bine puţin timp, apoi vine negru şi strică tot. Nimeni nu poate ştie care înger învinge la urmă. Dar cu tine, totu bine. Aşteaptă pe tine nenorocire multă şi bucurie multă în viaţă. Câteodată ai suferinţă şi câteodată ai boală, dar tot mereu la urmă faci bine. Prin viaţă la tine trece două fete. Una este blond, alta este brun. Una este bogat, alta este sărac. Tu măriţi cu fata sărac întâi, apoi cu fata bogat. Tu fereşti de apă cât poci mai mult. Păzeşte pe tine, scris la tine mori spânzurat.

Când m'am suit în noaptea aceea în camera mea şi am aprins lumânarea, l-am zărit la lumina ei pe babacu — **în carne şi oase!**

CAPITOLUL V

Închisesem uşa. Intorcând capul, l-am zărit.

De când mă ştiu, mi-a fost teamă de el, atât de mult mă bătea. Şi de data asta mi-era teamă, dar într'o clipă am văzut că n'aveam dece; după prima tresărire — ca să zic aşa — pe care am simţit-o văzându-l acolo atât de neaşteptat, parcă mi s'a tăiat răsuflarea; dar numaidecât mi-am dat seama că spaima pe care mi-o trezea deobicei era fără temei de data asta.

Babacu avea aproape cincizeci de ani — şi-şi arăta vârsta. Părul lui lung, încâlcit şi slinos, îi atârna pe frunte şi-i puteai vedea printre şuviţe, ca printr'un frunziş, ochii strălucitori. Era un păr negru, fără nici un fir cărunt; la fel şi favoritele-i lungi, încâlcite. Obrajii — cât i se vedeau — n'aveau nicio culoare. Erau albi, de un alb neomenesc, care te înfiora şi-ţi încrâncena carnea pe tine, un alb de broască, de burtă de peşte. In loc de haine, purta nişte sdrenţe.

Stătea cu un picior tolănit deasupra genunchiului celuilalt şi prin gheata ruptă i se vedeau două deşte, pe care şi le răsucea din când în când. Pălăria îi ză-

cea pe podea — era o pălărie veche, neagră, cu fundul scobit ca un capac.

Stăteam şi mă uitam la el. Mă privea şi el, de pe scaunul pe care şedea.

Punând lumânarea pe masă, am băgat de seamă că fereastra era deschisă. Sărise desigur pe fereastră, de pe acoperişul şopronului. După ce mă măsură bine din tălpi până'n creştet, îmi spuse :

— Haine scrobite, ai ? Crezi că eşti cineva, ai ?

— Poate c'oi fi, poate că nu.

— Lasă gura ! De când am plecat, ai pus ceva ţoale pe tine, dar te desumflu eu, fii pe pace. Se zice că ai şi educaţie — ştii să scrii, să citeşti... Acu ţi-oi fi închipuind că eşti mai ceva ca tac-tu, fiindcă el nu ştie, ai ? Las' că-ţi scot eu gărgăunii din cap ! Cine ţi-a dat voie să te bagi în toate mofturile astea ? Cine ţi-a spus că-s de nasul tău ?

— Văduva. Ea mi-a spus.

— Văduva ? ai ? Şi cine i-a spus văduvei că poate să-şi vâre nasu unde nu-i fierbe oala.

— Nimeni !

— Las' c'o învăţ eu minte. Ascultă, mă, să te laşi de şcoala aia. Le-arăt eu lor să mai înveţe un golan să-şi dea aere faţă de tac-său şi să facă pe grozavu cu el. Să nu te mai prinz că-ţi pierzi vremea la şcoala aia, că-ţi pun pielea pe băţ. Mă-ta nu ştia să citească şi nici să scrie. La fel, toată familia ta. Şi eu tot aşa. Numai tu te-ai găsit mai cu moţ. Cu mine nu-ţi merge, m'ai auzit ? Hei, ia deschide cartea, să te-aud şi eu, ce ştii.

Am luat o carte şi-am început să citesc o istorie despre generalul Washington şi despre război. După câteva clipe, babacu îmi smulse cartea şi-o asvârli cât colo.

— Văz că ştii să citeşti. Nu-mi venea să crez când mi-ai spus. Ascultă acum ! Să te laşi de farafastâcurile astea. Nu-ţi mai dau voie. Să ştii că sunt cu ochii pe tine, bobocule — şi dacă te mai prinz pe la şcoală, te bat de te rup. Te pomeneşti că mai ajungi şi bisericos. Halal de aşa fiu !

Apoi, luând de pe masă o iconiță albastră și galbenă — pe care se vedeau niște vaci și un păstor — se sborși la mine :

— Da cu asta ce mai e ?

— Mi-au dat-o la școală fiin'că mi-am învățat bine lecțiile.

Rupând'o în bucăți, îmi spuse :

— O să-ți dau eu ceva mai bun — o bătaie soră cu moartea.

Mai bombăni așa câteva clipe, apoi rosti :

— Ești dita-mai domnișorul ? ai ? Ia te uită — pat, cearceafuri, oglindă, covoraș pe podea — și tac-tu trebue să doarmă cu porcii în tăbăcărie. Halal de așa fiu. Dar lasă, n'avea grijă, te lecuiesc eu de fumurile astea, ți le-oi scoate eu din cap. Iți merge vestea că ești bogat. Așa-i ? Ia zi-mi și mie cum devine cazu ?

— Minte cin' ți-a spus.

— Ascultă, mă, vezi c'aici vorbești cu tac'tu. Destul am răbdat, nu mai turna gaz peste foc. De două zile de când umblu prin târg, n'auz vorbindu-se decât de bogăția ta. Așa am auzit și p'ân părțile din josul râului. De-aia am venit. Să-mi dai mâine banii — am nevoie de bani.

— N'am niciun ban.

— Minți. Sânt la judele Thatcher. Du-te și ia-i, îmi trebue.

— N'am niciun ban, zău. Intreabă-l și pe judele Thatcher, o să-ți spună la fel.

— Bine, o să mă duc eu să-i cer. Il fac eu să spună adevărul, nu te teme. Ia zi, câți bani ai în buzunar ?... Dă-i încoa.

— N'am decât un dolar, dar îmi trebue să...

— Nu mă privește pentru ce-ți trebue — adă-l încoa.

Il luă și-l muște, să vadă dacă nu era fals, apoi îmi spuse că se duce în târg să cumpere niște rachiu, cică nu băuse toată ziua. De pe acoperișul șopronului, își vârî din nou capul pe fereastră și'ncepu să mă'njure că fac nazuri și'ncerc să fiu mai dihai ca el. Și când credeam că plecase, iar își băgă capul pe fereastră și iar îmi zise să nu uit ce-mi spusese despre școală — și că-mi arată el mie dacă nu mă las de ea.

A doua zi se duse, beat turtă, la judele Thatcher şi-i făcu scandal, încercând să-i stoarcă bani. Neizbutind, se jură c'o să-l dea în judecată.

Judele şi văduva cerură tribunalului să mă scoată de sub tutela lui, ca să fiu dat în grija unuia din ei. Dar judecătorul, abia venit în localitate şi necunoscându-l pe babacu, hotărî că tribunalul nu are căderea să se amestece în asemenea treburi şi că pe cât se poate, familiile nu trebuesc despărţite; în ce-l priveşte — zicea el — n'ar vrea să smulgă un copil de lângă tatăl său.

Judele Thatcher şi văduva n'au mai avut încotro şi-au lăsat baltă afacerea.

Bătrânu s'a bucurat de n'a mai putut, aflând acest lucru. Mi-a zis că mă învineţeşte în bătăi dacă nu-i fac rost de ceva gologani. Am împrumutat trei dolari dela judele Thatcher, iar babacu i-a băut şi a umblat apoi prin tot târgul cântând şi înjurând în dreapta şi'n stânga şi bătând darabana pe o tingire, până la miezul nopţii. L-au prins şi l-au băgat la răcoare, iar o doua zi l-au adus la tribunal, unde-a fost osândit la o săptămână închisoare.

El însă zicea că-i mulţumit — fiindcă-i stăpân pe fi-su — şi că o să-i arate el lui.

Ieşi din puşcărie, iar noul judecător făgădui că va face om din el. Il chemă la el acasă, îi dădu haine noi şi curate, şi-l aşeză la masă laolaltă cu familia lui, dimineaţa, la prânz şi seara. Se purtă cu el de parc'ar fi fost prinţ, nu altceva. In prima zi, după cină, îl luă deoparte şi-i vorbi despre temperanţă şi alte asemenea lucruri, până ce lui babacu îi dădură lacrimile şi începu să spună că într'adevăr fusese un ticălos şi că-şi irosise viaţa, dar că de-aci înainte va începe o viaţă nouă şi va deveni un om de care nu-i va mai fi nimănui ruşine, dacă judecătorul îl va ajuta şi nu-l va dispreţui. Judecătorul îi răspunse că merită să-l îmbrăţişeze pentru vorbele astea, şi începu să plângă şi el — şi nevastă-sa. Babacu le mai spuse că totdeauna a fost un neînţeles, iar judecătorul îl crezu pe cuvânt.

— Un om decăzut ca mine — adăugă bătrânul — are nevoie de înţelegerea semenilor săi.

Judecătorul îi dădu dreptate şi plânseră iar amândoi. Inainte de a se duce la culcare, bătrânul se ridică şi le întinse mâna, spunând :

— Uitaţi-vă la mâna asta, domnilor şi doamnelor, strângeţi-o în mâinile voastre. A fost cândva mâna unui porc, dar acum nu mai e, acum e mâna unui om care a început o viaţă nouă şi care mai bine moare decât să dea înapoi. Ascultaţi bine cuvintele astea — nu uitaţi că eu vi le-am spus. Acum e o mână curată. Strângeţi-o fără frică !

Ii strânseră mâna şi izbucniră în lacrimi. Ba nevasta judecătorului i-o şi sărută. Apoi bătrânul semnă un jurământ, sau mai bine zis puse degetul. Judecătorul spuse că era cel mai înălţător moment din câte trăise, sau ceva asemănător. Apoi îl băgară pe babacu într'o încăpere frumoasă, pe care o ţineau pentru oaspeţi. Dar iată că în puterea nopţii i se făcu o sete nebună şi ieşi, coborînd pe acoperiş.

In târg îşi schimbă costumul cel nou pentru o vadră de vin, apoi se întoarse şi petrecu o noapte de pomină. Spre ziuă ieşi din nou, beat criţă, alunecă de pe acoperiş şi-şi rupse braţul în două locuri. Il găsiră aproape mort de frig, după răsăritul soarelui. Când deschiseră uşa odăii lui, trebuiră să facă sondaje înainte de a putea naviga prin ea.

Judecătorului i-a cam sărit mustarul. Zicea că bătrânul poate fi îndreptat cel mult cu un glonţ de puşcă, dar nu cu altceva.

CAPITOLUL VI

Peste puţin, bătrânul se puse iarăşi pe picioare şi începu să alerge pe la tribunale ca să-l silească pe judecătorul Thatcher să-i dea banii. Totodată, se ţinu de mine ca să dau dracului şcoala. De vreo două ori izbuti să pună mâna pe mine şi mă bătu măr. Cu

toate astea m'am dus mai departe la şcoală, ocolindu-l sau luând-o la goană când îl zăream. Pân'atunci nu-mi prea plăcuse să mă duc la şcoală, dar acum ţineam morţiş să mă duc, ca să-i fac în necaz tatii.

Procesul ăla era o poveste lungă — părea că n'or să-l mai urnească niciodată. Deaceea, din când în când, împrumutam doi-trei dolari dela judecător şi-i dădeam lui babacu, ca să nu mă bată. De câte ori punea mâna pe bani, se'mbăta şi de câte ori se'mbăta, făcea tărăboi prin târg. Şi de câte ori făcea tărăboi era băgat la răcoare... Viaţa asta i se potrivea de minune — parcă era anume făcută pentru el.

Dela o vreme însă începuse să-i cam dea târcoale văduvei. Intr'o bună zi, ea îi spuse că dacă nu se astâmpără, o să fie vai şi amar de el. Scos din sărite, babacu îi răspunse c'o să-i arate el cine-i stăpânul lui Huck Finn. Şi într'o zi, în primăvară, mă pândi, puse mâna pe mine şi mă duse cu barca vreo cinci kilometri pe râu până la malul Illinoisului, într'un loc împădurit şi pustiu, unde nu se afla decât o colibă veche de lemn, înconjurată de copaci atât de deşi, încât, dacă nu ştiai unde e, nu dădeai de ea.

Stătea mai tot timpul cu mine, aşa că nu mi se ivea nici cel mai mic prilej s'o şterg de acolo. Locuiam amândoi în coliba aia, iar noaptea babacu încuia întotdeauna uşa şi-şi punea cheia sub cap. Avea o puşcă, pe care cred c'o furase ; pescuiam şi vânam, ca să avem ce mânca. Uneori mă încuia şi se ducea până la debarcader — vreo cinci kilometri mai jos. Era acolo o prăvălie, unde în schimbul peştelui şi vânatului căpăta rachiu. Il aducea acasă, se'mbăta, şi, când era cu chef, mă cotonogea.

Incetul cu încetul văduva află unde sunt şi trimise un om de-al ei să mă scape. Babacu însă îl puse pe fugă cu puşca. Incepusem să mă obişnuesc cu noua mea viaţă, şi chiar îmi plăcea, bine'nţeles înafară de bătăi. Nu făceam nimic toată ziua şi era foarte plăcut. Stăteam cu burta la soare, fumam ca un paşă, pescuiam şi nimeni nu mă silea să citesc sau să învăţ. Aşa trecură două luni sau poate şi mai mult. Hainele de pe mine erau ferfeniţă şi pline de jeg. Nu puteam

pricepe cum dracu de-mi plăcuse atâta în casa văduvei, unde trebuia să mă spăl, să mănânc din farfurie, să mă pieptăn, să mă duc la culcare şi să mă scol la ore fixe, să stau toată vremea cu nasul în carte şi, colac peste pupăză, să mai înduri şi sâcâelile domnişoarei Watson. Nu mai voiam să mă 'ntorc niciodată acolo. In casa văduvei încetasem să mai înjur, din pricină că ei nu-i plăcea. Dar acum înjuram de mama focului — babacu n'avea nimic împotrivă.

Cu timpul însă, babacu se învăţase să pună ceva cam prea des mâna pe bâtă aşa că nu mai puteam răbda. Eram numai vânătăi. Inafară de asta, începuse să plece cam prea des, lăsându-mă închis în colibă. Odată mă încuie înăuntru şi lipsi vreo trei zile. Mi-era grozav de urît. Credeam că se'nnecase şi că n'o să mai ies niciodată de-acolo. Gândul ăsta mă îngrozea. Mă hotărîi să caut un mijloc de evadare. De multe ori încercasem să ies din colibă, dar n'a fost chip. Prin fereastra strâmtă n'ar fi putut trece nici măcar un câine. Coşul era prea îngust ca să mă pot căţăra prin el. Uşa era făcută din scânduri groase de stejar. Babacu avea totdeauna grijă ca în lipsa lui să nu lase înnăuntru vreun cuţit, sau aşa ceva. Cercetasem de-a fir-a-păr încăperea — tot n'aveam ce face şi în felul ăsta îmi mai trecea timpul. In cele din urmă, am găsit ceva : un ferăstrău vechi, ruginit şi fără mâner. Fusese ascuns între grindă şi scândurile acoperişului. Am luat ferăstrăul, l-am uns şi m'am pus pe lucru. La un capăt al colibei, în spatele mesei, era o cergă veche — bătută cu cuie în perete, ca să nu sufle vântul prin crăpături şi să stingă lumânarea. M'am vârît sub masă, am ridicat cerga şi am început să tai cu ferăstrăul în buşteanul gros dela temelie, o gaură cât să mă pot strecura afară. Era destul de greu, dar aproape că isprăvisem, când deodată am auzit dinspre pădure puşca lui babacu. Am înlăturat toate urmele muncii mele, am pus la loc cerga şi am ascuns ferăstrăul. Nu trecu mult şi babacu îşi făcu apariţia. Ca deobicei, nu era în apele lui. Zicea că fusese în târg, unde toate mergeau anapoda. Avocatul

îi spusese că ar câştiga procesul şi ar obţine banii, dacă ăia s'ar hotărî odată să-l înceapă, dar că foloseau o mulţime de tertipuri ca să tărăgăneze lucrurile şi că judele Thatcher se pricepea la aşa ceva. Pe deasupra, oamenii spuneau că o să aibă loc încă un proces şi c'o să fiu luat de lângă babacu şi pus sub tutela văduvei, care de data asta o să câştige procesul. Vestea asta m'a întors pe dos, fiindcă nu voiam în ruptu capului să mă mai întorc în casa văduvei, unde aveam de îndurat atâtea chinuri şi trebuia să fiu civilizat — cum spuneau ei.

Bătrânul începu să înjure ca la uşa cortului ; înjură tot ce-i trecu prin minte şi, ca să fie sigur că nu scăpase pe nimeni, o luă dela 'nceput — şi isprăvi cu o înjurătură, ca să zic aşa generală, pomenind o mulţime de oameni al căror nume nu-l ştia şi cărora le spunea „dracu să-i ia". Şi dă-i şi dă-i cu înjurăturile.

— Tare-aş vrea s'o văz pe văduvă că pune mâna pe tine ! îmi zicea, adăugând c'o să fie cu ochii'n patru şi că dacă au să încerce să vină după mine, o să mă ascundă într'un loc pe care-l ştia numai el, la vreo nouă sau zece kilometri depărtare, unde puteau să crape căutându-mă şi tot nu mi-ar fi dat de urmă. Chestia asta m'a răscolit grozav, dar după câteva clipe m'am potolit, gândindu-mă că mult n'o să mai fac eu purici lângă dumnealui ca să-i dau prilejul să-şi pună planul în aplicare. Bătrânul mă trimise la barcă să aduc lucrurile cu care venise din târg. Adusese un sac cu vreo douăzeci şi cinci de kile de făină, o halcă de slănină, alice, o garafă cu rachiu, o vechitură de carte, două gazete de folosit ca fulţuială şi nişte cârlţi. Am dus un transport şi m'am întors, aşezându-mă la capătul bărcii să mă mai odihnesc niţeluş. Eram hotărît să plec în pădure cu puşca şi cu nişte undiţe. Firește, n'aveam de gând să mă statornicesc într'un loc anumit, ci voiam s'o iau razna prin ţară, umblând mai mult noaptea şi trăind din vânat şi pescuit. În felul ăsta puteam ajunge destul de departe ca să nu-mi mai dea de urmă nici babacu, nici văduva.

Imi pusesem în gând să tai bucata de scândură şi s'o şterg chiar în noaptea aia, dacă babacu s'ar cher-

cheli îndeajuns — şi cu siguranţă că avea să se cherchelească. Eram aşa de cufundat în gânduri, încât n'am băgat de seamă că se făcuse târziu. Deodată am auzit glasul bătrânului, care mă întreba dac'am adormit sau dacă nu cumva m'am înnecat.

S'a făcut întuneric până ce am isprăvit căratul lucrurilor în colibă. In timp ce eu pregăteam cina, bătrânul mai trăgea câte-o duşcă ; încălzindu-se, începu din nou să înjure. Se îmbătase în târg şi zăcuse toată noaptea într'un şanţ, aşa că acum arăta ca vai de lume. Ai fi zis că-i Adam în carne şi oase — plin de noroi cum era ! De câte ori i se urca rachiul la cap, începea să înjure stăpânirea.

— Şi să mai zici că asta-i stăpânire ! spunea el. Uită-te la ea şi spune cu ce seamănă. Ia'n te uită, o lege care-i gata să răpească un fiu dela tac'su care l-a făcut şi s'a căznit să-l crească pe cheltuiala lui ! Da, taman când fiul ăsta a ajuns şi el om în toată firea şi-ar putea să muncească şi să înceapă să-şi ajute părintele ca să se mai hodinească şi el — vine legea şi se amestecă'n ciorbă. Şi mai zi că asta-i stăpânire ! Ba, mai mult. Legea îl sprijină pe boşorogul ăla de Thatcher, judecătorul, ca să mă poată jefui pe mine şi avutu meu. Frumoasă lege, n'am ce zice ! O lege care sileşte pe un cetăţean care are peste şase mii de dolari — să trăiască într'o magherniţă şi-l lasă să umble în nişte sdrenţe care nu le-ai pune nici pe-o viţă. Cică asta-i stăpânire ! Cu o stăpânire ca asta nu poate intra omu în drepturile lui. Câteodată îmi vine s'o şterg pentru totdeauna din ţara asta. Da — le-am şi spus-o. I-am trântit-o în obraz lui Thatcher. M'a auzit o grămadă de lume — şi poate s'o spună şi la alţii. „Pentru doi cenţi — le-am zis — aş tuli-o din ţara asta blestemată şi nu m'aş mai întoarce în vecii vecilor. Astea au fost vorbele şi le-am mai spus : Hei, uitaţi-vă la pălăria mea — dacă aşa ceva se mai chiamă pălărie — fundul i-e spart, iar restul îmi ajunge până sub bărbie — asta nu mai e pălărie, ci burlan de sobă. Şi cine poartă asemenea pălărie ? Un om ca mine, eu care-aş fi printre cei mai avuţi oameni din târg — dac'aş putea să-mi capăt drepturile. Halal stă-

pânire, n'am ce zice! Hei, ascultă-aici! Era odată un negru liber — de prin Ohio, un mulatru, cu pielea albă — să juri că-i un alb. Purta o cămaşă albă — nu'ş' să fi văzut alta mai albă — şi avea o pălărie pe cinste. Haine mai frumoase ca ale lui, nu ştiu să fi avut altu în tot târgu ăla. Mai avea şi un ceas de aur cu lănţişor şi un baston cu mâner de argint — pe scurt, ăl mai grozav nabab din tot ţinutul. Şi ce crezi că spunea lumea? Cică era profesor la un colegiu, că vorbeşte o sumedenie de limbi şi ştie toate. Dar asta nu-i nimic. Cică la el, acolo, avea drept de vot. Asta le-a pus capac la toate. Ce-o să ajungă ţara asta? mi-am zis eu. Era zi de alegeri şi mă gândeam să mă duc să votez şi eu, măcar că eram prea afumat ca să-mi târăsc picioarele pân' acolo. Când am auzit însă că în ţara asta e un stat în care negrul ăla are voie să voteze, m'am lăsat păgubaş." Le-am spus că eu unu nu mai votez câte zile-oi avea. Chiar aşa le-am spus — şi m'au auzit toţi. Să piară ţara, şi eu n'o să mai votez cât oi fi şi-oi trăi. Da să fi văzut ce aere-şi dădea negrul ăla! Păi, dacă nu l-aş fi îmbrâncit, nici nu s'ar fi dat la o parte ca să mă lase să trec. Le-am zis oamenilor: Vreau să ştiu dece dracu nu-i scos la vânzare negru ăsta? Şi ce crezi că mi-au răspuns? He, cică nu poate fi vândut până nu 'mplineşte şase luni de şedere în statul ăla şi că pân'atunci mai are. Poftim un exemplu! „Şi-atuncea — zic — ce stăpânire mai e şi aia, care nu poate vinde un negru liber decât după ce stă şase luni într'un stat? O stăpânire care se crede stăpânire şi se numeşte stăpânire şi-şi dă aere de stăpânire, când nu-i în stare să mişte un deget timp de şase luni — până să poată pune mâna pe un tâlhar de negru liber, un diavol, un terchea-berchea, un sclivisit şi..."

Babacu se aprinsese în aşa hal, că nemaibăgând de seamă unde-l duc picioarele, se împiedică la un moment dat de butoiaşul cu slănină şi se juli la gleznă. Restul discursului lui, de-aci încolo, a fost plin de înflăcărare — mai mult înjurături împotriva negrului şi a stăpânirii, dar şi a butoiaşului din când în când, pe ici pe colo. Începu să ţopăe prin încăpere ca un apucat, când pe un picior când pe celălalt, ţinându-se

când de o gleznă când de cealaltă şi sfârşind prin a da deodată cu piciorul stâng un şut grozav butoiaşului. N'a prea fost bună ideea, pentrucă s'a nimerit să lovească tocmai cu piciorul cu gheata ruptă din care-i ieşeau două degete afară. Scoase un urlet înfricoşător şi se tăvăli pe jos, ţinându-se de degetele lovite şi înjurând mai vârtos ca oricând. El singur a spus-o, după aceea. Zicea că de data asta îl întrecuse în înjurături până şi pe bătrânul Sowberry Hagan, pe care-l auzise înjurând în zilele lui bune. Cred însă că se cam lăuda.

După cină, babacu luă garafa, spunând că are 'n ea rachiu pentru două beţii şi-un delirium tremens. Chiar aşa zicea. In gândul meu îmi ziceam că într'o oră o să fie beat mort şi atunci am să pot şterpeli cheia, sau am să tai cu ferăstrăul scândura, una din două. Bău ce bău, apoi se întinse pe pătură. Dar norocul fugea de mine. Babacu nu adormise adânc, avea un somn agitat. Gemea, mormăia şi se svârcolea mereu. In cele din urmă m'a apucat un somn că n'am mai putut ţine ochii deschişi, şi până să ştiu ce-i cu mine, am adormit buştean, fără să sting lumânarea.

Nu ştiu cât am dormit, dar deodată am auzit un ţipăt înfricoşător şi m'am deşteptat. Babacu sărea ca un apucat prin încăpere ţipând că-i încolţit de şerpi. Zicea că i se încolăcesc pe picioare. Deodată făcu un salt, urlând că unul din şerpi îl muşcase de falcă. Eu însă nu vedeam niciun şarpe. Incepu să alerge prin colibă sbierând: „Ia-l de pe mine! Ia-l de pe mine! Mă muşcă de gât!" N'am pomenit ochi mai sălbatici ca ai lui. Nu trecu mult şi se prăbuşi la pământ, gâfâind ostenit; se rostogolea cu o iuţeală nemaipomenită, dând cu picioarele'n dreapta şi'n stânga, bătând aerul cu mâinile şi răcnind că-i hărţuit de diavoli. Incetul cu încetul se potoli şi o clipă rămase nemişcat, gemând. Apoi se linişti cu desăvârşire. Puteam auzi bufniţele şi lupii urlând în pădure. Era o linişte înspăimântătoare. Babacu zăcea într'un colţ. In curând se ridică în capul oaselor şi'ncepu să asculte, plecându-şi urechea. Apoi spuse încet de tot:

— Hop, hop, hop — ăştia-s morţii; hop, hop, hop, vin după mine, da nu mă duc cu ei. Au sosit! Nu m'a-

tingeți, nu m'atingeți! Jos labele — sunt reci. Fie-vă milă de un biet păcătos, lăsați-l în pace!

Începu să se târască în patru labe, rugându-se să fie lăsat în pace. Apoi se înveli în pătură, se ascunse sub masa veche de brad și izbucni în plâns. Îl auzeam cum plânge sub pătură.

Nu trecu mult și ieși de sub masă, sări în picioare ca un zănatic și zărindu-mă, se îndreptă spre mine. Mă fugări așa prin toată încăperea, cu cuțitul în mână, zicându-mi că sunt îngerul morții și c'o să mă omoare, ca să nu mai viu niciodată după el.

Am început să mă milogesc de el, spunându-i că-s Huck, da l-a apucat un râs nebun și dă-i 'nainte cu urletele, înjurăturile și goana după mine. Tocmai când mă pregăteam să mă strecor pe sub brațul lui ca să scap de el — mă înhață de haină, drept între umeri. Credeam că mi-a sunat ceasul. Dar am lepădat haina cu iuțeala fulgerului și am scăpat. Peste câteva clipe, babacul, nemaiputându-se ține pe picioare de oboseală, se trânti cu spatele la ușă, cică să se odihnească nițel, ca să mă poată omorî după aia. Punându-și cuțitul sub cap, îmi zise că trage un pui de somn ca să se mai însdrăvenească și p'ormă mi-arată el mie.

A adormit repede. M'am suit atunci pe scaunul ăla cu fundul spart, și, fără sgomot, am pus mâna pe pușcă. Am împins trăgaciul să văd dacă era încărcată, apoi am pus-o pe butoiul cu sfeclă, am îndreptat țeava spre babacu și m'am așezat la pândă, așteptând să facă o mișcare. Groaznic de încet și de tăcut s'au mai scurs orele în noaptea aceea!

CAPITOLUL VII

— Scoală! Ce faci acolo?

Am deschis ochii și m'am uitat împrejur, încercând să-mi dau seama unde mă aflu. Dormisem adânc și acum soarele era de-o suliță pe cer. Babacu stătea plecat asupra mea — cu o mutră acră, de parcă i-ar fi fost rău.

— Ce faci cu puşca ? îmi zice.

Dându-mi seama că n'avea habar de cele întâmplate în timpul nopţii, i-am răspuns :

— A 'ncercat cineva să intre şi-am stat la pândă.

— Dece nu m'ai trezit ?

— Am vrut eu, da n'am izbutit să te urnesc.

— Bine, fie. Ia, nu mai pălăvrăgi atâta ; mai bine du-te de vezi dacă nu s'a prins vreun peşte în undiţă, că mi-e foame. Vin şi eu numaidecât.

A descuiat uşa, iar eu am luat-o la fugă spre mal. Am zărit plutind la vale nişte plavii şi tot felul de lemne şi-atunci mi-am dat seama că apa începuse să crească.

Mă gândeam ce bine-aş duce-o dac'aş fi acum în târg. Creşterea apelor în Iunie îmi aducea totdeauna noroc, fiindcă de cum începe, pe apă se ivesc o sumedenie de buşteni şi bucăţi de plută — uneori câte-o duzină de buşteni deodată — şi n'ai decât să-i prinzi pe apă şi-apoi să-i vinzi la cherestegii sau la joagăr.

Mergeam pe mal în sus, pândind cu un ochi pe babacu şi cu celălalt apa râului, ca să văd ce mai aduce viitura. Deodată am zărit o luntre, o minune de luntre, lungă de vreo patru metri ; plutea pe creasta valurilor ca o raţă. Am sărit ca o broască în apă, cu capul în jos, aşa îmbrăcat cum eram, şi am înnotat drept spre ea. Mă aşteptam să fie cineva culcat în luntre — mulţi fac aşa dinadins ca să-şi bată joc şi când zici c'ai tras luntrea la mal, ăia se ridică din fund şi-ţi râd în nas. Da de data asta n'a fost aşa. De bună seamă că era o luntre luată de ape. M'am suit în ea şi am adus-o la mal. Imi ziceam că babacu o să fie tare mulţumit când o vedea-o — făcea zece dolari pe puţin. Când am ajuns la ţărm, babacu încă nu se vedea. Impingând luntrea într'o adâncătură îngustă, ferită de ierburi şi sălcii, mi-a dat în gând să o ascund acolo deabinelea, ca atunci când o fi să fug, în loc s'o iau prin pădure, să merg cu luntrea vreo cincizeci de mile în josul apei şi să mă statornicesc acolo, fără să mă canonesc atâta bătând mereu drumurile.

Eram destul de aproape de colibă şi mi se părea mereu că-l aud pe babacu. Până la urmă, tot am as-

cuns luntrea, dar când am ieşit din ascunzătoare şi m'am uitat printr'un desiş de sălcii, l-am zărit pe babacu pe potecă : ochia o pasăre cu puşca. Vasăzică nu văzuse nimic. Când s'a apropiat, m'am prefăcut că mă căznesc să scot o undiţă. M'a luat la rost că dece mă mocoşesc, da i-am zis că am căzut în apă şi că de-aia am întârziat. Ştiam eu c'o să vadă că-s ud leoarcă şi-o să 'nceapă să mă descoasă. In undiţe se prinseseră vreo cinci chitici. I-am luat şi ne-am dus acasă.

După masă ne-am tolănit să tragem un pui de somn, fiind amândoi cam obosiţi. Mă gândeam că dac'aş găsi un cîenci ca să-l împiedic pe babacu şi pe văduvă să mă urmărească, ar fi cu mult mai sigur decât dacă m'aş bizui doar pe norocul de-a ajunge destul de departe până să bage ei de seamă c'am tulit-o. Că de! cine ştie ce se poate întâmpla!

Din păcate nu-mi trecea prin gând nimic. După câtva timp, babacu se ridică în capul oaselor ca să mai tragă o duşcă de apă şi-mi spuse :

— Altădată când o veni careva să dea târcoale pe-aici, să mă scoli, auzi? Omul ăla n'a venit cu gând bun pe-aici. Il împuşcam eu fir'ar al dracului. Altădată să mă scoli, auzi?

Vorbele lui mi-au dat taman ideea pe care-o căutam. De data asta — îmi ziceam — nimănui n'o să-i treacă prin cap să se ia după mine.

Pe la amiază, am ieşit amândoi din colibă şi-am luat-o pe mal în sus.

Apa venea cam repejor, cărând cu ea o sumedenie de lemne. Deodată se ivi o bucată de plută — nouă butuci la un loc. Ne-am dus cu barca, am prins-o şi am tras-o la mal. Apoi ne-am aşezat să mâncăm. Oricine, înafară de babacu, ar fi aşteptat toată ziua, ca să mai prindă ceva butuci. Dar el, nu. Ii ajungeau nouă butuci dintr'odată. Musai să se ducă cu ei la târg, să-i vândă.

Pe la vreo trei şi jumătate, mă încuie şi plecă cu barca, târînd după el pluta. După socotelile mele, n'avea să se mai întoarcă în seara aceea. Am aşteptat să se îndepărteze bine, apoi am scos ferăstrăul şi m'am pus iar pe lucru, la scândura aia. Babacu n'ajunsese

încă la țărmul celălalt, că eu și ieșisem prin gaură afară din colibă. Cu pluta lui cu tot, părea acum un punct pe apă, hăt departe.

Am luat sacul cu făină și l-am dus în ascunzătoarea luntrii. Am dat la o parte ierburile și crăcile și l-am așezat în luntre.

La fel am făcut și cu halca de slănină și cu carafa de rachiu. Am luat toată cafeaua, tot zahărul și toate alicele pe care le-am mai găsit în colibă, apoi am luat cârligii, găleata și plosca, un linguroi și o cană de tinichea, ferestrăul meu vechi, două pături, o tigaie și un ibric de cafea. Am mai luat și niște undițe, chibrituri și alte mărunțișuri — tot ce avea un preț cât de mic. Ce mai, am golit coliba. Aș fi vrut și un topor, da nu mai era niciunul, afar' de ăl dela grămada de lemne, da pe ăla aveam de gând să-l las — știu eu dece.

In sfârșit, am scos pușca și cu asta gata.

Tot strecurându-mă prin deschizătură și târînd afară atâtea lucruri, netezisem binișor pământul în locul acela. Am presărat pe deasupra niște nisip, ca să ascund cât de cât urmele de pași și rumegușul. Apoi am pus scândura la loc, proptind-o dedesubt cu doi bolovani și înțepenind-o cu un altul, că în locul ăla era cam îndoită și nu prea atingea pământul. Dela patru-cinci pași nu vedeai că fusese tăiată. Și-apoi, era în spatele colibei : cine să-și vâre nasul pe-acolo ?

Până la luntre, pământul era acoperit de iarbă — așa că n'am lăsat nicio urmă. M'am mai uitat odată să mă încredințez. De pe mal, mi-am aruncat privirile spre râu. Nicio primejdie. Mi-am luat pușca și m'am dus în pădure, să vânez niscaiva păsări, când, ce să vezi, dau de un porc sălbatic. Porcii fugiți dela fermele din preerie se sălbăticesc repede prin coclaurile astea. L-am omorît și l-am adus la colibă.

Apoi am luat toporul și-am fărâmat ușa în bucăți.

Am târît porcul înăuntru, l-am cărat până aproape de masă și i-am tăiat gâtița cu toporul, lăsându-l un timp să sângereze pe pământ. Zic pământ, fiindcă pe jos era pământ bătătorit, nu dușumea. Apoi am luat un sac vechi și l-am umplut cu pietroaie — câte-am putut să car — l-am așezat lângă porc și l-am târît

apoi afară, prin pădure, până la mal și buf cu el în apă. Și dus a fost.

Era lesne de văzut că fusese târît pe pământ. Ce n'aș fi dat să fie de față și Tom Sawyer! Știu că i-ar fi plăcut o istorie ca asta. Și ce de floricele i-ar mai fi pus cu închipuirea lui! Nimeni nu se simțea mai bine ca Tom Sawyer într'o astfel de împrejurare.

La urmă, mi-am smuls câteva fire de păr, le-am lipit pe tăișul toporului, pe care-l muiasem bine în sânge, și am svârlit toporul într'un colț. Apoi am luat porcul în brațe, l-am acoperit cu surtucul (ca să nu mai picure sângele) și ajungând la mal ceva mai jos de colibă, l-am aruncat în apă. Mi-a mai venit o idee: m'am dus la luntre, am scos din ea sacul cu făină și ferestrăul și le-am adus în colibă. Am pus sacul la locul unde sta totdeauna și-am tăiat în fund o gaură cu ferestrăul, că nu erau cuțite și furculițe — babacu folosea numai briceagu când făcea mâncare. Am cărat apoi sacul vreo sută de metri, pe pământul acoperit de iarbă și prin zăvoiul de sălcii, spre partea de răsărit a colibei, până la marginea unei bălți secate, lată de vreo cinci mile și plină de stufăriș și — la vremea lor și de rațe. Balta se sfârșea în cealaltă parte, într'o gârlă, care șiroia vreo câțiva kilometri, pierzându-se undeva, nu știu unde, în tot cazul nu în matca râului.

Făina se scurse, lăsând o dâră subțire pe pământ, până la baltă. Am asvârlit acolo și tocila lui babacu, așa, ca din întâmplare. Apoi am legat cu o sfoară gura sacului, ca să nu mai curgă, și-am dus înapoi la luntre și sacul și ferestrăul.

Intre timp se cam întunecase, așa că m'am dus cu luntrea ceva mai jos și-am ascuns-o într'un loc acoperit de sălcii. Așteptând să răsară luna, am legat luntrea de trunchiul unei sălcii, am înfulecat ceva și m'am întins în luntre ca să fumez o pipă și să pun la cale un plan.

„Vasăzică așa — îmi spuneam — au să se ia după urmele lăsate de sacul cu bolovani — pân' au să ajungă la mal, apoi au să răscolească râul ca să dea de mine. Pe urmă au să se ia după dâra de făină până la baltă și-au să scotocească malul gârlei, ca

să dea de tâlharii care m'au omorît şi m'au jefuit. N'au să-mi caute o veşnicie hoitul în râu, au să oştenească tot căutând aşa şi n'au să-şi mai bată capul să mă găsească. Foarte bine. Pot să mă opresc oriunde-mi place. Insula Jackson e ceeace-mi trebue. O cunosc destul de bine, şi-apoi, pe-acolo nu vine nimeni. Unde mai pui că noaptea pot trece cu barca pe malul celălalt, ca să dau o raită prin târg şi să fac rost de tot ce-mi trebue. Da, insula Jackson e locul cel mai potrivit."

Eram mort de oboseală, aşa că am adormit numaidecât. Când m'am trezit, n'am mai ştiut unde mă aflu. M'am ridicat şi m'am uitat speriat în jur. In sfârşit, mi-am amintit unde eram.

Fluviul părea lat de câteva mile.

Luna strălucea aşa de tare, că aş fi putut să număr buştenii negri care alunecau lin la vale, la sute de metri de mal. Peste tot domnea o linişte de moarte şi părea să fie târziu, mirosea a târziu. Aţi priceput ce vreau să spun — nu găsesc cuvintele cele mai potrivite.

Am căscat bine şi m'am întins. Când să desprind luntrea şi s'o pornesc, aud un sgomot departe pe râu. Am tras cu urechea şi curând m'am dumirit. Era scârţâitul acela jalnic pe care-l fac vâslele răsucindu-se în furchete, noaptea, când e linişte. Privind printre crengile sălciilor, am văzut departe pe apă o luntre. N'aş fi putut spune câţi oameni erau în ea. Se apropia tot mai mult şi când a ajuns în dreptul meu, am văzut că nu era în ea decât un om. Imi spuneam în gând: te pomeneşti c'o fi babacu, deşi nu-l aşteptam să sosească atât de repede. Curentul apei purtă luntrea ceva mai jos de locul unde mă aflam; de-acolo se apropie de ţărm, legănându-se în apa liniştită. Trecuse atât de aproape de mine, că l-aş fi putut atinge cu puşca pe cel din luntre. Nu mai încăpea nicio îndoială. Era babacu şi, după felul în care mânuia vâslele, nu părea deloc beat.

N'am mai stat pe gânduri. In clipa următoare, vâsleam în josul apei, liniştit dar repede, în umbra ţărmului. Am străbătut aşa vreo două mile şi jumătate,

apoi m'am abătut un sfert de milă sau poate şi mai mult spre mijlocul râului, ca să ocolesc debarcaderul, unde se putea să mă vadă şi să mă strige lumea. Ajuns printre nişte buşteni duşi pe apă, m'am lungit în fundul luntrii şi am lăsat-o să plutească în voie. Stam aşa lungit şi mă odihneam trăgând din lulea şi uitându-mă la cerul fără niciun nor. Ce adânc pare cerul când stai tolănit pe spate, în bătaia lunii ! Nu băgasem niciodată de seamă pân'atunci. Ce limpede se aud pe apă toate sgomotele, în nopţi ca astea ! Auzeam ce-şi vorbesc oamenii la debarcader. O vorbă nu-mi scăpa. Unul zicea că de-acu zilele or să fie mai lungi şi nopţile mai scurte. Altul spunea că noaptea asta nu i se părea a fi dintre cele scurte. Amândoi izbucniră în râs, iar ăl dintâi repetă ce spusese şi iar se porniră pe râs. P'ormă îl treziră pe un al treilea individ, ca să-i spună şi lui. Ai doi izbucniră iar în râs, dar celălalt nu râdea. Ii repezi : „Ia mai lăsaţi-mă 'n pace !"

Ăl dintâi spuse că are de gând să-i povestească şi nevesti-si, fără 'ndoială c'o să-i placă şi ei. Dar — zicea el — gluma asta e-un fleac pe lângă cele pe care i le povestise el pe vremuri.

Am mai auzit cum cineva spunea că-i aproape ora trei şi că nădăjdueşte că soarele o să răsară peste o săptămână. Apoi, vorbele s'au depărtat şi nu le-am mai putut desluşi — auzeam doar un şuşotit, întretăiat în răstimpuri de câte un hohot de râs, dar parcă venea de departe.

Trecusem demult de debarcader. Ridicându-mă în picioare, mi-a răsărit în faţă insula Jackson, cu vreo două mile şi jumătate mai la vale. Era acoperită de o pădure deasă şi se ridica semeaţă în mijlocul apei, mătăhăloasă şi întunecată, ca un vapor cu luminile stinse. Plaja nu se vedea, o năpădiseră apele.

Nu mi-a trebuit mult până s'ajung acolo. Purtat de curent, am ocolit capul insulei şi, ajungând în alinătura apei, am debarcat pe malul dinspre partea Illinoisului.

Am băgat luntrea într'o adâncitură pe care-o ştiam şi unde, ca să pătrund, a trebuit să dau la o parte cren-

gile sălciilor. Am legat luntrea şi-am ieşit. Nimeni n'ar fi putut să vadă luntrea dinafară.

M'am dus la capătul insulei şi m'am aşezat pe un buştean. De-acolo, m'am uitat la nesfârşita întindere a apei, pe care pluteau plavii negre ; cu vreo trei mile mai jos se vedea târguşorul, unde clipeau câteva lumini. O namilă de plută, cu un felinar în mijloc, venea încet din susul apei, la o depărtare de vreo milă. Mă uitam la ea cum luneca la vale şi, când a ajuns în dreptul meu, am auzit pe cineva strigând : „Ai dela pupă ! Cârmiţi spre dreapta !" Am auzit vorbele astea de parc'aş fi fost lângă cel care le rostise.

Intre timp cerul se mai luminase niţeluş. Am intrat în pădure şi m'am aşezat să trag un pui de somn, înainte de gustarea de dimineaţă.

CAPITOLUL VIII

Când m'am deşteptat, soarele era sus pe cer ; trebuia să fie trecut de opt. Lungit pe iarbă, în umbra răcoroasă, mă lăsam în voia gândurilor. Mă simţeam bine şi eram mulţumit. Prin frunziş, în două sau trei locuri, se vedea soarele, dar de jur împrejur erau copaci înalţi şi dedesubtul lor era întuneric beznă. Pe pământ, acolo unde se cernea lumina prin frunziş, străluceau bănuţi de soare şi bănuţii se mişcau uşor — vasăzică pe sus adia un vânticel. Două veveriţe se aşezară pe o cracă şi începură să cârâe la mine, prietenoase.

Mă simţeam grozav de bine şi mi-era lene să mă scol ca să-mi pregătesc ceva de mâncare. Eram cât pe ce să aţipesc din nou, când deodată mi s'a părut că aud un bubuit în susul apei. M'am proptit în coate şi-am tras cu urechea. N'a trecut mult şi-am auzit din nou bubuitul. Intr'o clipă eram în picioare, privind prin frunziş. Şi, ce să vezi ? Pe apă, în dreptul debarcaderului, plutea un nor de fum. Era acolo şi vaporul, plin de oameni. Am priceput ce se'ntâmplă. „Bum !"

Fumul alb țâșni dintr'o parte a vaporului. Pasă-mi-te, trăgeau cu tunul în apă, încercând să-mi aducă la suprafață hoitul.

Mi-era o foame de lup, dar n'avea niciun rost să fac focul, căci fumul putea fi văzut. Am rămas pe loc, uitându-mă la fum și ascultând bubuitul tunului. Fluviul era lat de o milă în locul acela și p'ormă e o plăcere să te uiți la el într'o dimineață de vară, așa încât mă gândeam că am să petrec destul de bine privindu-i cum îmi caută rămășițele pământești. Ah, de-aș fi avut și ceva de mâncare! Deodată mi-am amintit că oamenii de prin partea locului aveau obiceiul să pună argint viu în bucățele de pâine; aruncate în apă, acestea se duc deadreptul la cadavrele ălor înnecați și acolo rămân. Ce mi-am zis eu? Ia să mă uit cu băgare de seamă; de-oi vedea vreo bucată de pâine plutind în apropiere, le-arăt eu lor. M'am dus pe malul dinspre Illinois ca să-mi încerc norocul — și nu mi-a părut rău: pe apă plutea o bucată mare de pâine. Era cât pe ce s'o prind cu o țapină, dar mi-a lunecat piciorul și pâinea a plutit mai departe. In locul acela curentul apei se apropie cel mai mult de mal. Nu trecu mult și pe apă se ivi o altă bucată. De data asta am avut noroc. Am pescuit-o, i-am scos dopul și ghemotocul de argint viu și mi-am înfipt dinții în ea. Era franzelă, de-aia pentru bogătași, nu cine știe ce pâine de tărâțe pentru săraci.

Mi-am ales un locșor printre copaci și m'am așezat acolo pe un trunchi, mușcând din bucata de pâine și uitându-mă plin de mulțumire la vaporaș. Deodată îmi trecu prin gând că văduva, preotul sau mai știu eu cine s'au rugat ca bucata asta de pâine să ajungă la mine și uite c'a venit și m'a găsit. „O fi ceva în chestia asta, îmi ziceam. Când un om ca văduva sau ca popa se roagă — trucul se prinde, dar nu se prinde decât cu oamenii cumsecade, nu cu unul ca mine..."

Mi-am aprins pipa și am tras binișor din ea, stând mai departe la pândă. Vaporașul plutea în voia apei și mă gândeam c'am să am prilejul să văd cine era pe bord, când o să ajungă în dreptul meu, pe urmele bucății de pâine. Cum am văzut că se apropie, am stins

pipa şi m'am dus pe mal în locul unde pescuisem pâinea, aşezându-mă în spatele unui buştean, prin a cărui furcă se vedea bine.

Acum vaporaşul era atât de aproape de mal, încât oamenii ar fi putut să coboare aruncând o punte de scândură.

Pe bord se aflau mai toţi cunoscuţii : babacu, judele Thatcher, Becky Thatcher, Joe Harper, Tom Sawyer şi bătrâna lui mătuşă Polly, cu Sid şi cu Mary şi mulţi alţii. Toţi vorbeau despre omor, dar căpitanul le tăie vorba :

— Fiţi cu ochii în patru acum. Curentul se apropie cel mai mult de insulă în locul ăsta şi s'ar putea ca trupul să i se fi încurcat printre ierburi, lângă mal. Cel puţin aşa nădăjduesc.

Eu unul nu nădăjduiam aşa. Se înghesuiau cu toţii, aplecându-se peste balustradă, drept în faţa mea, fără să scoată o vorbă şi cu ochii la pândă. Ii vedeam cât se poate de bine, dar ei nu mă puteau vedea.

Căpitanul strigă : „Păzea !“ şi tunul bubui nimerind la doi paşi de mine, de mă asurzi cu sgomotul şi aproape că mă orbi cu fumul lui. Credeam că s'a zis cu mine. Să fi fost şi o ghiulea în tunul acela, cred că oamenii ar fi găsit hoitul pe care-l căutau. Dar slavă domnului, am scăpat nevătămat. Vaporaşul îşi urmă drumul, pierind după un cot al insulei. Din când în când auzeam bubuiturile tunului, din ce în ce mai depărtate, până ce după vreo oră nu le-am mai auzit. Insula avea o lungime de trei mile. Imi închipuiam că lăsaseră baltă cercetările după ce ajunseseră la capătul ei. Dar n'a fost aşa. Au ocolit piciorul insulei şi au intrat în celălalt braţ al râului, în partea dinspre Missouri, mărind presiunea din cauza curentului şi trăgând cu tunul din când în când. M'am dus în cealaltă parte a insulei, ca să-i pot privi. Când am ajuns în faţa capului insulei, au încetat să tragă. Vaporaşul s'a îndreptat spre malul dinspre Missouri, unde oamenii au debarcat şi s'au risipit pe la casele lor.

Ei, acum eram sigur c'am scăpat. Puteam să jur că n'o să mai vină nimeni să mă caute. Mi-am scos catrafusele din barcă şi mi-am făcut o tabără pe cinste

în inima pădurii. Am luat păturile şi mi-am făcut din ele un fel de cort unde să-mi pot pune lucrurile ca să nu le ude ploaia. Am pescuit un biban şi l-am despicat cu ferestrăul. Către amurg, am aprins focul pentru cină. Apoi am pus o undiţă, ca să prind niscaiva peşte pentru masa de dimineaţă.

La căderea nopţii, m'am aşezat lângă foc şi mi-am aprins luleaua — mă simţeam bine. Dar încet-încet m'a cuprins urîtul, aşa că m'am dus pe mal şi m'am aşezat acolo ascultând clipocitul apei şi numărând stelele, buştenii şi plutele care veneau la vale. Apoi m'am dus la culcare. Nu-i mijloc mai bun ca să-ţi omori timpul, când ţi-e urît. Altminteri te cuprinde curând desnădejdea.

Trecură aşa trei zile şi trei nopţi, fără nicio schimbare, una la fel cu cealaltă. A patra zi m'am dus să explorez insula. Eram stăpânul ei — era a mea, ca să zic aşa, şi voiam s'o cunosc, dar în primul rând voiam să-mi treacă timpul. Am găsit o grămadă de fragi copţi, straşnici, şi struguri verzi şi smeură verde, ba chiar mure care începuseră să se coacă. Toate au să fie în curând bune de mâncat, îmi ziceam.

Am hoinărit aşa prin pădure, până am ajuns într'un loc care nu mi se părea prea departe de capătul insulei. Luasem cu mine puşca, dar, din prevedere, n'am împuşcat nimic, cu toate că la întoarcere aveam de gând să vânez ceva. La un moment dat era cât pe ce să calc pe un şarpe mare, care se târa prin iarbă şi flori. M'am luat după el, încercând să-l nimeresc. Alergam prin pădure, când, deodată am dat peste cenuşa unui foc, care mai fumega încă.

Am simţit că-mi sare inima din piept. N'am mai pierdut vremea să mă uit în jurul meu şi, deschizând cocoşul puştii, am luat-o la fugă deandăratelea, în vârful picioarelor. Din când în când mă opream o clipă şi ascultam prin frunzişul des, dar gâfâiam aşa de tare, că nu mai puteam auzi nimic altceva. Fugeam niţel şi iar mă opream s'ascult, şi uite-aşa, de nu ştiu câte ori. Când zăream o buturugă mi se părea că-i un om. Când vreun vreasc trosnea sub picioarele mele,

mă simţeam ca un om căruia i s'ar fi smuls un plămân şi nu mai poate să răsufle.

Am ajuns înapoi la tabără, cam plouat. Da'mi spuneam că nu-i vreme de pierdut, aşa că mi-am dus iar tot calabalâcul în luntre ca să-l ascund, apoi am stins focul şi-am împrăştiat cenuşa ca să pară veche de un an. Când am isprăvit, m'am căţărat într'un copac. Cred c'am stat acolo vreo două ceasuri, da n'am văzut şi n'am auzit nimic — deşi mi se părea că aud şi văd câte şi mai câte. Cum nu puteam rămâne în copac o veşnicie, m'am dat jos, dar n'am ieşit din desişul pădurii şi-am stat tot timpul cu ochii'n patru. Cât despre mâncare, n'am găsit decât nişte fragi şi rămăşiţele mesei de dimineaţă.

Către seară, mi s'a făcut o foame cumplită. Când s'a lăsat întunericul deplin, înainte să răsară luna, m'am dus cu barca la malul dinspre Illinois — cam la un sfert de milă de locul taberei. Am intrat în pădure şi mi-am pregătit cina. Mă hotărîsem să rămân toată noaptea acolo, când, deodată am auzit ropot de copite şi glasuri omeneşti. Am băgat repede totul în luntre, apoi m'am târît prin pădure să văd ce se 'ntâmplă. Nu trecu mult şi auzii pe cineva spunând:

— N'ar fi rău să poposim aici, numai să găsim un loc bun. Caii sunt sleiţi de puteri. Hai să vedem.

N'am mai aşteptat. Am sărit în barcă şi-am vâslit până la vechiul loc. Am legat barca de ţărm, cu gândul să dorm în barcă.

N'am dormit cine ştie ce, mă munceau tot felul de gânduri. De câte ori mă trezeam, mi se părea că mă strânge cineva de gât. Somnul nu m'a liniştit deloc. In gândul meu îmi ziceam: „Nu mai merge aşa. Trebue să aflu cine mai e pe insulă, afară de mine. Dacă nu, m'am dus dracului." M'am simţit ceva mai bine după ce-am luat hotărîrea asta.

Cu câteva lovituri de vâslă am împins luntrea, lăsând-o să plutească în umbra ţărmului. Luna strălucea şi dincolo de umbre era lumină ca ziua. Aproape o oră am plutit aşa, într'o tăcere desăvârşită. Totul dormea. Ajunsesem cam la capătul insulei, când începu să sufle o adiere rece care încreţea apa. Asta însemna că noap-

tea era pe sfârşite. Am cârmit luntrea şi-am adus-o la ţărm. Cu puşca la umăr, m'am furişat apoi în pădure. M'am aşezat pe-un buştean şi m'am uitat prin frunziş. Vedeam cum scapătă luna şi cum învăluie întunericul fluviul, ca o mantie. O fâşie albă de lumină se ivi în curând deasupra copacilor — se crăpa de ziuă. Mi-am luat puşca şi m'am îndreptat încetişor spre focul de tabără pe care-l văzusem în ajun, oprindu-mă din două în două minute ca să trag cu urechea. N'am avut noroc să găsesc locul. Tot căutând aşa, mi s'a părut că zăresc în depărtare, printre copaci, un foc. Am pornit spre el, cu băgare de seamă. M'am apropiat, pâş-pâş, şi ce-mi văzură ochii ? Un om stătea tolănit la pământ, aproape de foc, cu capul învelit într'o pătură. Rău să mi se facă, nu alta ! M'am oprit înapoia unui tufiş, ca la vreo şase paşi depărtare de el, fără să-l slăbesc din ochi o clipă. Se lumina de ziuă deabinelea. Omul începu să caşte şi să se întindă, dând la o parte pătura : ei bine, era Jim, negrul domnişoarei Watson ! Vă 'nchipuiţi ce bine mi-a părut că-l văd !

— Hei, Jim ! l-am strigat eu, şi ţuşti afară din tufiş.

Jim sări în picioare şi se uită la mine, buimac. Apoi căzu în genunchi, îşi împreună mâinile şi bolborosi :

— Nu face rău la mine ! Toată viaţa fost bun cu strigoi. Eu iubit mereu morţii şi făcut tot ce putut pentru ei. Tu întorci în apă de unde venit şi nu nenoroceşti bietu Jim, care totdeauna fost prieten cu tine.

Nu mi-a trebuit mult timp până să-l facă să înţeleagă că nu murisem. Eram nespus de bucuros să-l văd pe Jim. Acum nu mai eram singur.

— Nu mi-e teamă c'o să te duci să spui unde mă aflu, i-am spus.

In timp ce-i vorbeam, el stătea şi se holba la mine, fără să scoată o vorbă.

— Acu s'a făcut ziuă, îi zic. Hai să mâncăm. Drege focul !

— La ce bun faci foc — să prăjeşti fragi şi alte boabe ? Dar văd tu ai puşcă. Putem mânca ceva mai bun ca fragi.

— Cum aşa, tu nu mănânci decât fragi şi ierburi ?

— Nu găsit decât asta.
— De când eşti pe insulă, Jim ?
— Fost aici noaptea după ce tu omorît.
— Ce, de-atâta timp ?
— Da, zău.
— Şi de-atunci te-ai hrănit doar cu uscăturile astea ?
— Da, zău.
— Ai fi lihnit, aşa-i ?
— Dai la mine cal şi eu mănânc pe el tot. Dar tu, de când pe insulă ?
— Din noaptea în care am fost omorît.
— Nu se poate ! Da din ce trăit ? A, da, tu ai puşcă. Da, da ! Asta bun. Acum vânezi ceva şi Jim face foc.

Ne-am dus împreună la locul unde lăsasem luntrea, şi, în vreme ce el făcea focul într'o rarişte plină de iarbă, eu aduceam din luntre făina, halca de slănină, cafeaua, ibricul, tigaia, zahărul şi cănile de tinichea.

Jim nu-şi mai venea în fire văzând toate astea, era sigur că la mijloc e o vrăjitorie.

Am pescuit şi un biban măricel, pe care Jim l-a curăţat cu cuţitul lui şi l-a fript.

După ce-am pregătit masa, ne-am aşezat pe iarbă şi-am început să mâncăm bucatele, aşa cum erau, fierbinţi. Jim înghiţea de zor, fiind lihnit de foame. După ce ne-am îndopat bine, ne-am tolănit pe iarbă, cu burta la soare. După un timp, Jim spuse :

— Dar, Huck, spune mie cine fost omorît în colibă, dacă nu tu ?

I-am povestit atunci toată tărăşenia şi Jim o găsi grozavă, zicea că nici Tom Sawyer n'ar fi putut ticlui un plan mai straşnic ca al meu.

— Dar tu, Jim, cum de-ai ajuns aici, cum ai venit pe insulă ?

O clipă, tăcu tulburat. Apoi spuse :

— Mai bine nu spun.
— Dece, Jim ?
— Ştie Jim dece. Da dacă spune la tine, Huck, tu nu părăşti pe Jim ?
— Să mă ia dracu dacă spun, Jim.
— Bine, cred pe tine, Huck. Află că Jim fugit !

— Jim! nu se poate!

— Tu spus că nu pârăşti pe mine — ştii bine că spus asta, Huck!

— I-adevărat, ţi-am spus că n'am să te pârăsc şi am să mă ţin de cuvânt. Să mor, dacă nu. Au să-mi zică ei că sunt un abolţionist ticălos şi-au să mă dispreţuiască fiindcă n'am suflat o vorbă — da n'are a face. N'am să spun nimănui şi oricum, tot nu mă mai întorc acolo. Hai, povesteşte-mi tot.

— Uite cum fost. Stăpâna — va'zică domnişoara Watson — sâcâit şi canonit pe mine, dar mereu spus că nu vinde mine jos la Orleans. Dar eu văzut negutători de sclavi vine în casă la ea şi simţit tare prost. Intr'o noapte târziu, când furişez eu la uşă, că uşa mai e deschisă, aud stăpâna cum spune la văduvă că nu vrea vinde pe mine la Orleans, dar zice ispită mare, căci primeşte pentru mine opt sute de dolari, o avere. Văduva încercat schimbe părerea la ea, dar eu nu rămas s'ascult ce mai spus. Jim spălat repede putina.

Alergat aşa până jos la deal, cu gând fure barcă undeva la mal, afară din oraş, da mai era oameni care se plimba şi atunci Jim ascuns în dogăria dărăpănat lângă râu, cu gând aştepte toţi oamenii plece acasă. Rămas Jim acolo toată noaptea. Mereu mişca cineva acolo. La şase ceasuri dimineaţa, bărcile încep plece şi la opt sau nouă toţi care trecut cu barca vorbit cu babacu tău cum venit el la oraş să spună că tu fost omorît. Bărcile era plin de domn şi doamne care mers vadă locul. Venit şi la mal să odihnească înainte să treacă pe partea ailaltă. Din vorba lor, Jim aflat tot despre omor. Grozav de rău părut că tu mort, dar acum Jim e vesel. Stat acolo toată ziua în dogărie, pe rumeguş. Jim lihnit de foame, dar nu speriat, fiindcă ştiut că stăpâna şi văduva merge după gustare de dimineaţă la întrunire religioasă şi stă toată ziua şi crede că Jim e cu vitele la câmp, din zori până seara târziu, aşa că dacă vede că până atunci Jim nu vine, nu bate la ochi. Ceilalţi servitori nu bagă seama nici ei, fiindcă ei abia aşteaptă babele pleacă de-acasă şi iau tălpăşiţa. Şi-aşa, când lăsat întuneric, pornit

pe drum lângă mal și mers două mile și ceva până în loc unde nu mai e case. Gândeam eu așa: „Dacă încerc merg mai departe pe jos, câinii ia urma dela mine; dacă fur barcă pentru trec dincolo, vede barca lipsești și știe unde caute pe Jim". Așa că eu spus: trebue plută. Pluta nu lasă urme.

Atunci văd pe apă vine lumină. Intru în apă, împing scândură și înnot mai mult pe jumătate până la mal celălat, când văd lângă mine mult bușteni. Țin eu capul în apă și înnot contra curent până ce pluta vine la mine. Apoi înnot așa până la partea dindărăt și pun mâna pe plută. Pe cer vin nori și face întuneric adânc. Urc eu pe plută și întind pe scânduri. Oamenii fost departe pe apă, unde lanterna. Apa crescut și curentul fost bun, așa că socotit că pe la patru dimineața sunt la douăzeci și cinci mile mai jos pe apă și merg apoi mai departe și înnot spre malul Illinois, unde intru la pădure.

Da Jim nu avut noroc. Când fost aproape de capăt dela insulă văd un om vine în spate cu felinar. Văd eu că n'are rost aștept, așa că sar în apă și înnot la insulă. Crezut că pot trage oriunde la mal dar nu putut — malul prea râpos. Innotat așa până la celălalt capăt dela insulă, până găsit loc bun. Intrat la pădure și spus că nu întorc niciodată la plută, dacă se fâțâe așa cu felinarele. Avut la mine luleaua, puțin mahorcă și câteva chibrite în șapcă — nu udat, așa că fost bine.

— Și tot timpul ăsta n'ai mâncat carne, nici pâine? Dece n'ai prins măcar niște broaște țestoase?

— Cum să prindă Jim pe ele? Nu voie pui mâna pe ele și nici lovești cu pietre. Și p'ormă noaptea cum poți face asta? Ziua nu îndrăznit arăt eu pe mal.

— Asta așa-i. Firește că trebuia să stai ascuns în pădure tot timpul. Ai auzit cum trăgeau cu tunul?

— Da, știam că ei pe tine caută. Văzut când trecut pe-aici. Eu stat la pândă în tufiș.

Niște păsărele se roteau în apropiere — coborau câțiva metri, apoi își luau din nou sborul. Jim spunea că ăsta-i semn de ploaie.

— De obicei — zicea el — e semn de ploaie când sboară aşa puii de găină, dar e la fel şi cu păsărelele.

Tare-aş fi vrut să prind câteva, dar Jim nu mă lăsa. Zicea că aduce moarte. Cică taică-său zăcea odată bolnav şi când cineva dintr'ai lui a prins o pasăre, taică-său a murit, după cum prorocise bunică-sa.

Jim mai spunea că nu se cade să numeri bucatele pe care vrei să le găteşti pentru masă, fiindcă şi asta aduce nenorocire. Tot aşa, dacă scuturi faţa de masă după asfinţitul soarelui. Iar dacă moare un prisăcar, albinele lui trebue să fie înştiinţate înainte de răsăritul soarelui — a doua zi — altminteri albinele slăbesc, nu mai pot munci şi pier. Jim spunea că albinele nu împung pe neghiobi, dar cum să-l cred când încercasem şi eu de nenumărate ori şi nu mă'mpunseseră niciodată!

De unele din chestiile astea auzisem şi eu, da nu chiar de toate. Jim cunoştea tot felul de semne. Zicea că le ştie aproape pe toate. I-am spus că mie mi se pare că toate semnele sunt belalii şi l-am întrebat dacă nu cumva sunt şi semne bune.

— Foarte puţine — mi-a răspuns el — şi nu ajută mult. La ce bun ştii că ai noroc? Vrei alungi norocul? Ai braţ păros şi piept păros, asta semn ajungi bogat. Asta da, e bine ştii, că-i vorba lucru depărtat. Poate tu eşti mult sărac mai întâi şi poate pierzi curaj şi omori pe tine, dacă semnul nu spune la tine, că odată şi odată ajungi bogat.

— Tu ai braţe păroase şi piept păros, Jim?

— Dece întrebi, nu vezi că am?

— Ei, şi eşti bogat?

— Nu, dar fost bogat odată şi iar am să fiu. Odată avut paişpe dolari, dar făcut afaceri şi ruinat.

— Cu ce-ai făcut afaceri, Jim?

— Intâi cu vite.

— Ce fel de vite?

— Vite — adică vaci. Dat zece dolari pe un vacă. Da Jim nu mai dă niciun ban pentru vite. Vacă ăla murit în mâinile mele.

— Şi-ai pierdut ăi zece dolari?

— Nu, nu pierdut toţi. Pierdut numai vreo nouă.

Vândut piele și seu dela vacă pentru un dolar și zece cenți.

— Vasăzică ți-au mai rămas cinci dolari și zece cenți. Ai mai făcut afaceri cu ei?

— Da. Cunoști negru ăla olog de picior, al lu bătrânu Bradish? Ei bine, făcut el o bancă și zis că cine pune un dolar primește la sfârșitu de an patru dolari mai mult. Toți negrii dus la bancă, da n'avut destul parale. Numai eu avut mult bani. Așa că eu cerut lui mai mult de patru dolari; spus lui că dacă nu, deschid și eu bancă. Sigur negrul ăla vrut să fie numai el în afacere. Zis el că două bănci e prea mult, așa că spus la mine dau lui cinci dolari și el plătește la mine treișicinci la sfârșit de an. Eu primit și spus că cu ăi treișicinci dolari fac afaceri bune. Era un negru, Bob, care pus mâna pe o plută, fără stăpân'su știe. Eu cumpărat plută dela el și spus lui că la sfârșit de an ăi treișicinci de dolari sunt ai lui. Dar cineva furat pluta chiar în noaptea aia și a doua zi negru cu un picior spus că banca dat faliment. Nimeni nu văzut bănișorii.

— Și ce-ai făcut cu ăi zece cenți, Jim?

— Vrut cheltuesc pe ei, dar visat că trebue să-i dau la un negru Balum — zis și Măgarul lu Balum. Ăsta zevzec, da se zice are noroc, iar Jim nu avut. Visul spus la mine dau lui Balum ăi zece cenți, ca Balum plaseze și sporește pe ei. Balum luat banii și când dus el la biserică, aude popa cum zice, că cine dă la săraci, împrumută pe domnul, și primește banii de o sută de ori mai mult. Balum dat atunci ăi zece cenți la săraci și așteptat să vadă ce iese.

— Și ce-a ieșit, Jim?

— Nu ieșit nimic. Jim nu putut capete înapoi banii — și nici Balum nu putut. Jim nu mai împrumută acum niciun ban fără zălog. Popa spus că primești înapoi banii de o sută de ori mai mult! Dacă eu capăt înapoi ăi zece cenți, nu mai zic nimic. Zic bogdaproste.

— Da nu-i nimic, Jim, că tot ai să fii tu bogat odată și odată.

— Ihî, da şi-acum Jim bogat — da, Huck. Am pe mine şi Jim costă opt sute de dolari. Bine-ar fi el are banii ăştia, mai mult nu trebue lu Jim.

CAPITOLUL IX

Mă bătea gândul să mai văd odată un loc pe care-l descoperisem prin mijlocul insulei în timpul hoinărelilor mele. Am pornit împreună cu Jim şi-am ajuns curând, căci insula n'avea decât vreo cinci kilometri lungime şi jumătate kilometru lăţime.

Locul ăla era un fel de povârniş râpos şi înalt de vreo mie de metri.

Ne-a fost greu al dracului să ajungem până'n vârf, atât de pieptiş era urcuşul şi atât de dese tufişurile. Ne-am târît şi ne-am cătărat noi aşa, până ce am dat, tocmai în vârf, de o peşteră mare, scobită în stâncă şi cu deschizătura spre partea Illinoisului. Peştera era largă cât două-trei încăperi şi Jim putea sta în picioare în ea. Înăuntru era răcoare, nu glumă. Jim voia să ne punem numaidecât tot calabalâcul în peşteră, dar i-am spus că n'are rost să ne cătărăm mereu pân'acolo.

Jim zicea că dacă am adăposti luntrea într'un loc bun şi-am căra tot calabalâcul în peşteră, ne-am putea ascunde acolo, şi chiar dacă-ar veni cineva pe insulă, nu ne-ar putea da de urmă decât cu copoi. Afară de asta, zicea el, păsărelele au vestit ploaie.

— Ce, vrei ude pe noi ploaia ?

Ne-am întors aşa dar la luntre şi-am adus-o în dreptul peşterii, apoi am cărat toate lucrurile sus. După aia am căutat un loc potrivît pentru luntre, în mijlocul sălciilor pletoase. In undiţe se prinseseră între timp câţiva peşti. I-am scos, şi după ce-am pus undiţele la loc am început să ne pregătim de prânz.

Gura peşterii era destul de largă ca să poţi vârî prin ea un poloboc. De o parte a intrării era un fel de prag, bun de făcut o vatră. Acolo am înjghebat un foc şi ne-am gătit prânzul.

Am aşternut pe pământ păturile în chip de covoare şi ne-am aşezat la masă, după ce am dus lucrurile în fundul peşterii, ca să ne fie la îndemână.

In curând cerul se întunecă şi începu să tune şi să fulgere. Tot păsărelele avuseseră dreptate. Acum ploua cu găleata şi bătea un vânt nemaipomenit. Era una din furtunile obişnuite de vară. Se făcuse atât de întuneric, încât totul în jur părea de un albastru închis. Era grozav de frumos. Ploaia bătea aşa de tare, că la doi paşi mai încolo copacii ţi se păreau întunecaţi şi încâlciţi ca o pânză de păianjen. Din când în când o pală de vânt încovoia copacii, desvelind faţa albicioasă a frunzelor. Apoi se stârnea un vârtej care învolbura crengile răsucindu-le sălbatic braţele. Şi deodată, în întunericul acesta albastru, se ivea o fâşie de lumină, care-ţi desvăluia o clipă vârfurile copacilor vânzolindu-se'n vijelie, la sute de metri mai departe decât îi văzuseşi până atunci.

Intr'o clipă, întunericul se făcea şi mai adânc şi auzeai cum se sparge tunetul, cu un sgomot asurzitor, bubuind, bufnind şi rostogolindu-se năvalnic prin crugul cerului până la capătul pământului. Făcea un sgomot grozav, de-ai fi zis că se rostogolesc nişte poloboace goale pe o scară lungă, lungă de tot.

— E straşnic, Jim, ce zici ? N'aş da locul ăsta pentru nimic în lume. Ia mai dă-mi o bucată de peşte şi nişte mălai cald.

— Fără Jim, tu acum nu eşti aici. Eşti colo jos la pădure, fără mâncare şi pe jumate înnecat. Zău aşa, puiule. Găinile ştie când plouă şi păsărelele tot aşa.

Vreme de zece-douăsprezece zile apele fluviului au tot crescut, până s'au revărsat peste maluri. Apa trecea de-un metru în locurile mai joase ale insulei şi în partea dinspre Illinois. In partea aceea apa avea acum câţiva kilometri lăţime, iar în partea dinspre Missouri era la fel de lată ca totdeauna — o jumătate de milă — fiindcă malul ăsta nu-i decât un perete de stânci înalte.

Ziua ne plimbam cu luntrea prin insulă. In pădure era tare rece şi întunecos, chiar când deasupra ei strălucea soarele. Treceam printre copaci şi în unele locuri

lianele erau atât de dese, încât trebuia să ne întoarcem şi să ne căutăm alt drum. In fiece copac doborît de furtună se aciuiaseră iepuri, şerpi şi alte jivine de-astea. După o zi-două dela potop, se îmblânziseră atâta din pricina foamei, că puteai să te apropii de ele şi să le mângâi dacă voiai, afară de şerpi şi broaşte ţestoase, care săreau numaidecât în apă. Dealul în care se afla peştera noastră era plin de asemenea lighioane. Să fi vrut, am fi putut avea o menajerie întreagă.

Intr'o noapte am găsit o bucată de plută pe cinste, făcută din buşteni de pin. Era lată de vreo trei metri jumătate, şi lungă de vreo cinci metri şi se ridica deasupra apei cu vreo cincisprezece centimetri. Era o punte zdravănă, de nădejde. Ziua, se'ntâmpla să vedem plutind pe apă buşteni, dar îi lăsam să treacă. Nu ne arătam la lumina zilei.

Intr'altă noapte, puţin înainte de revărsatul zorilor, pe când ne aflam la capătul insulei, am văzut venind pe apă dinspre apus o căsoaie de lemn, cu două caturi, aplecată într'o rână. Am vâslit spre ea şi am pătruns înăuntru, cătărându-ne până la fereastra dela catul de sus. Dar era încă prea întuneric ca să vedem, aşa încât am legat luntrea şi ne-am aşezat în ea, aşteptând să se crape de ziuă.

Inainte să fi ajuns la piciorul insulei şi începu să se lumineze.

Uitându-ne pe fereastră, am deslușit un pat, o masă, două jilţuri şi o grămadă de boarfe asvârlite pe podea. Pe pereţi atârnau haine. Intr'un colţ pe podea zăcea o mogâldeaţă, care aducea a om.

— Hei, cine acolo! îi strigă Jim.

Dar mogâldeaţa nu se urni. Atunci strigai şi eu.

— Omu nu doarme — îmi spuse Jim — omu e mort. Stai aici. Jim merge să vadă.

Se apropie, se aplecă deasupra mogâldeţei şi o cercetă bine cu privirea.

— E mort, zău. Şi gol. Fost împuşcat în spate. Eu zic că murit de două-trei zile. Hai, Huck, da nu uita la faţa lui — visezi urît.

Nu m'am uitat deloc. Jim aruncase peste el nişte sdrenţe, dar s'a ostenit degeaba, că eu tot n'aş fi în-

cercat să mă uit. Pe podea erau risipite vraişte grămăjoare de cărţi de joc, soioase şi vechi, sticle goale de rachiu şi două măşti de stofă neagră. Pereţii erau mânjiţi cu cele mai neghioabe cuvinte şi zugrăveli, făcute cu mangal.

Pe pereţi atârnau două rochii vechi şi murdare, de stambă, o boneţică de soare, ceva rufărie femeiască şi haine bărbăteşti.

Am încărcat totul în luntre — cu gândul că s'ar putea să ne fie de folos. Pe podea zăcea o pălărie veche de paie — de băiat. Am luat-o şi pe asta. Mai era şi-o sticlă în care fusese cândva lapte şi care avea la capăt un dop de cârpă, un fel de biberon pentru sugaci.

Am fi luat noi şi sticla, da era spartă. Pe urmă mai era un dulăpior vechi, ros de vreme, şi un cufăr cu balamalele rupte. Erau deschise, dar n'aveau nimic de preţ în ele. După felul în care erau împrăştiate lucrurile, ne-am dat seama că oamenii se zoriseră să fugă şi că nu putuseră să ia cu ei decât o mică parte din lucruri.

Am mai găsit o lanternă veche de tinichea, un cuţit de bucătărie, fără mâner, un briceag patent nounouţ, care în orice magazin costa doi cenţi, o grămadă de lumânări de seu, un sfeşnic de cositor, o ploscă, o cană de tinichea, o cuvertură veche de pat, mâncată de şoareci, un săculeţ cu ace de cusut şi ace cu gămălie, niţică ceară de albine, aţă şi alte scule de cusut, o bardă şi câteva cuie, o undiţă groasă cât degetul meu mic, cu nişte cârlige grozave, un sul de piele de căprioară, o sgardă de piele, o potcoavă şi nişte sticluţe de doctorii fără nicio etichetă pe ele. Când să plecăm, am găsit şi o ţesală destul de bună, iar Jim a dibuit un arcuş rablagit de vioară şi un picior de lemn. Ii plesniseră curelele, dar altminteri era un picior destul de bun, măcar că era prea lung pentru mine şi prea scurt pentru Jim. Am căutat de ne-au ieşit ochii, dar n'am putut găsi şi perechea piciorului.

Una peste alta, a fost o pradă frumoasă, pe legea mea. Când ne pregăteam să plecăm, am văzut că suntem la o depărtare de vreun sfert de milă de insulă

— şi se făcuse ziuă deabinelea. L-am pus pe Jim să stea lungit în luntre şi l-am acoperit cu pătura, altfel s'ar fi văzut dela o poştă că-i negru. Am vâslit spre malul dinspre Illinois, dar curentul ne-a dus cu vreo jumătate de milă mai la vale. Am luat-o înapoi prin apa liniştită de lângă ţărm şi am ajuns cu bine acasă, fără nicio încurcătură. Nu ne văzuse nimeni.

CAPITOLUL X

Tare-aş fi vrut, după gustarea de dimineaţă, să vorbesc despre mort şi să aflu cum de-a fost omorît, dar Jim n'avea chef, zicea că asta aduce nenorocire şi că, pe deasupra, s'ar putea ca mortul să se mai facă şi strigoi, şi să ne dea târcoale. Cică morţii neîngropaţi bântue mai mult ca ăi care zac frumuşel în gropile lor. Mi s'a părut că are dreptate, aşa că n'am mai spus nimic. Dar gândurile nu-mi dădeau pace, şi ardeam de nerăbdare să aflu cine îl omorîse pe omul ăla şi de ce.

Tot scotocind prin boarfele luate, am găsit opt dolari de aur cusuţi în ţesătura unei pături vechi din păr de cal. Jim era de părere că oamenii care locuiau în casa aia furaseră pătura; dacă ar fi ştiut că erau bani în ea, n'o lăsau ei acolo. Eu cred că tot ăia l-au omorît pe individ — i-am spus — dar Jim nu voia să vorbească despre asta.

— Tu crezi c'aduce nenorocire? l-am întrebat. Dar ce-mi spuseşi alaltăieri când am adus pielea de şarpe găsită în vârful dealului? Mi-ai zis că cea mai groaznică nenorocire din lume e să atingi cu mâna o piele de şarpe. Uite ce nenorocire ne-a adus! Am găsit toate lucrurile astea, başca opt dolari. Ehei, Jim, unde nu pică norocul pe mine să am în fitece zi o nenorocire ca asta!

— Lasă, Huck, lasă. Nu crede tu prea grozav. Vine. Ţine minte ce spus Jim, vine!

Şi adevărat c'a venit. Jim îmi spusese asta marţi. Ei

bine, vineri după prânz, stăteam tolăniți pe iarbă, pe culmea dealului. Mi se terminase tutunul. Mă duc eu în peșteră să iau nițel tutun, și — înăuntru, ce văd ? Un șarpe cu clopoței ! L-am omorît și m'am gândit să-i joc un renghi lui Jim : am pus șarpele pe pătura lui în așa fel, ca să pară viu. Spre seară uitasem cu totul de șarpe și când Jim s'a trântit pe pătură, perechea șarpelui, furișată alături de ăl mort, l-a mușcat pe Jim în clipa în care eu aprindeam un chibrit.

Jim a sărit ca ars și ăl dintâi lucru pe care l-am văzut la lumina lumânării aprinse, a fost lighioana ; tocmai se pregătea să muște a doua oară. Cât ai clipi din ochi, am omorît șarpele cu un băț, iar Jim a pus repede mâna pe sticla de rachiu a babacului și a'nceput să bea.

Era desculț și șarpele îl mușcase chiar de călcâi. Toată nenorocirea se întâmplase din pricină că uitasem ca un prost că atunci când omori un șarpe, perechea lui vine sigur să se încolăcească în jurul ălui mort.

Jim m'a rugat să tai capul șarpelui și să-l asvârl, apoi să-l jupoi de piele și să prăjesc o bucată din el. L-am ascultat. Jim a mâncat o bucată friptă, zicând că asta o să-l ajute să se vindece. Apoi m'a pus să scot clopoțeii șarpelui și să i-i leg la încheietura mâinii. Cică și asta ajută.

Am luat p'ormă binișor șerpii și i-am aruncat cât colo într'un tufiș, fiindcă n'aș fi vrut ca Jim să bage de seamă că totul se întâmplase din vina mea.

Jim sugea mereu din sticlă. Din când în când, își pierdea capul și se svârcolea, urlând ; de câte ori își venea nițel în fire, trăgea iar la măsea. Talpa i se umflase, cu picior cu tot, dar încetul cu încetul băutura începu să lucreze, așa încât îmi ziceam c'o să se facă bine. Cât despre mine, să fi fost în locul lui Jim, mi-ar fi plăcut mai degrabă să fiu mușcat de un șarpe, decât să beau din rachiul lui babacu.

Și-așa a zăcut Jim patru zile și patru nopți. Apoi umflătura a dat înapoi ; Jim putea iar să umble. După toate cele întâmplate, m'am hotărît să nu mai pun niciodată mâna pe o piele de șarpe. Jim zicea că a doua oară, la sigur o să-l cred :

— Când atingi şarpe, belea aşa mare, că suferinţe la noi poate nu isprăvit.

Zicea că el, unul, mai degrabă ar privi de-o mie de ori peste umărul stâng la luna nouă decât să pună mâna pe-o piele de şarpe. Cu vremea am început să-i dau dreptate, măcar că am fost totdeauna de părere că trebue să fii din cale afară de nesocotit şi de nătâng ca să priveşti luna nouă peste umărul stâng. Moş Hanck Bunker a făcut-o odată şi s'a şi fălit cu asta ; dar n'a trecut nici doi ani şi, îmbătându-se, moşul a căzut dintr'un turn. Praful s'a ales de el : i-au adunat rămăşiţele, le-au aşezat între două uşi de şopron ca'ntr'un sicriu şi aşa l-au îngropat. Eu n'am fost de faţă, da mi-a spus babacu. In-tot cazul, nenorocirea i-a venit numai fiindcă privise luna peste umărul stâng ca un zevzec ce era.

Zilele treceau una după alta. Incet-încet, fluviul intră iar în albia veche. Prima noastră grijă a fost să agăţăm într'un cârlig mare de undiţă un iepuroi jupuit ; aşa am prins o namilă de crap, cât un om de mare, lung de doi metri şi cântărind vreo sută de kile. De greu ce era, nici nu-l puteam mânui, ne-ar fi târît desigur până la malul ălălalt, în partea Illinoisului. Am aşteptat şi ne-am uitat la el cum se sbate, până s'a înnecat. Am găsit în burta lui un nasture de alamă, o minge şi tot felul de resturi. Jim a despicat mingea cu toporul şi a găsit în ea un mosor. Jim era de părere că zăcuse multă vreme în burtă de se acoperise aşa şi se rotunjise ca o minge. Cred că era cel mai mare peşte care s'a prins vreodată în Mississipi. Jim spunea că în viaţa lui nu văzuse unul mai mare. Ar fi avut preţ mare la târg. Peştii ăştia uriaşi se vând la kilogram în piaţă şi toată lumea cumpără ; carnea li-e albă ca laptele şi-i bună de fript.

A doua zi dimineaţa i-am spus lui Jim că m'am cam plictisit şi că am chef să mă mai mişc puţin. Mă bătea gândul să dau o raită până dincolo ca să văd şi eu ce se mai întâmplă.

Ideea mea i-a plăcut lui Jim, dar spunea că trebue să merg noaptea şi să fiu cu ochii în patru. Se mai gândi ce se mai gândi şi-mi spuse că n'ar fi rău să mă

îmbrac ca o fată, punând pe mine ceva din bulendrele pe care le găsisem în casa aceea. Bună idee. Am luat una din rochiile alea de stambă, am scurtat-o, şi după ce mi-am suflecat pantalonii până la genunchi, am îmbrăcat-o. Jim mi-a închis-o la spate, în copci. Imi venea destul de bine. Mi-am pus boneţica şi am legat-o sub bărbie. De-ar fi vrut careva să-mi vadă faţa, ar fi trebuit să se uite ca printr'un burlan de sobă. Jim zicea că n'o să mă recunoască nimeni, nici ziua'n amiaza mare. Toată ziulica m'am vânzolit cu straiele alea, ca să mă obişnuiesc cu ele şi, cu timpul, am izbutit — dar Jim zicea că nu am mersul de fată şi că trebue să mă las de obiceiul de a-mi ridica rochia ca să mă scotocesc prin buzunarele pantalonilor. Am ţinut seamă de chestia asta şi treaba a mers mult mai bine.

De cum s'a lăsat întunericul, am pornit cu luntrea spre malul Illinoisului. Am traversat niţel mai jos de debarcader, dar curentul m'a dus până la marginea târgului. Am legat luntrea şi am pornit-o pe mal. Intr'o colibă care nu mai fusese locuită de multă vreme ardea o lumină. Intrebându-mă cine să se fi aciuiat acolo, m'am furişat până la fereastră şi m'am uitat înăuntru. La o masă de brad pe care ardea o lumânare şedea o femeie de vreo patruzeci de ani şi împletea la ciorap. Chipul ei îmi era necunoscut. De bună seamă că era o străină, fiindcă eu cunoşteam toată lumea din târg. Norocul meu — căci începusem să-mi pierd curajul, mi-era teamă să nu mă recunoască oamenii după glas. Femeia asta, chiar dacă nu era în târg decât de două zile, putea să-mi spună tot ce voiam să ştiu — aşa c'am bătut în uşă, făgăduindu-mi să nu uit că-s fată.

CAPITOLUL XI

— Intră! rosti femeia.
Am intrat.
— Şezi pe scaun.

M'am așezat.

Mă măsura din cap până'n picioare cu niște ochi mici, arzători.

— Cum te chiamă ? mă întrebă ea.

— Sarah Williams.

— Unde locuiești ? Pe-aici pe-aproape ?

— Nu, mătușică. La Hookerville, cu vreo unșpe kilometri mai la vale. Am umblat tot drumul pe jos și nu mă mai țin picioarele.

— Sigur că ți-o fi și foame. Stai să-ți caut ceva de mâncare.

— Nu, mătușică, nu mi-e foame. Mi-era așa foame pe drum, că m'am oprit la o fermă, cu vreo trei kilometri mai jos. Acum nu-mi mai e foame. De aia am ajuns așa târziu. Mămica e bolnavă, nu mai avem bani și nici de unele în casă, de-aia am venit să-i spun lui nenea Abner Moore. Mămica mi-a spus că stă în partea ailaltă a târgului, tocmai la capăt. N'am mai fost niciodată. Îl cunoașteți ?

— Nu, dar eu nu cunosc încă toată lumea de pe-aici. Nu-s nici de două săptămâni în oraș. Până la capătul târgului e cale lungă. Mai bine rămâi aici peste noapte. Scoate-ți bonețica.

— Nu, nu, mă odihnesc puțin și pe urmă îmi văd de drum. Nu mi-e frică mie de întuneric.

Femeia îmi spuse însă că nu mă lasă să plec singură și că bărbat'su trebue să sosească într'o oră, două și c'o să meargă el cu mine. Apoi începu să sporovăiască despre bărbat'su și despre neamurile ei din susul și din josul apei și cum le mersese de bine mai'nainte, dar făcuseră prostia să se mute în târgul ăsta, în loc să se mulțumească cu ce aveau — și dă-i și dă-i, fel de fel de baliverne de-astea, până ce m'a cuprins teama că făcusem eu o prostie, venind în casa ei ca să aflu ce se mai întâmplă prin târg. Dar nu trecu mult și'ncepu să vorbească despre babacu și despre omor, și-atunci am lăsat-o cu dragă inimă să trăncănească. Mai întâi vorbi despre mine și despre Tom Sawyer — cum am găsit cei douăsprezece mii dolari (la ea, erau douăzeci de mii) și despre babacu — ce ticălos era ! — și despre mine — ce ticălos

eram! — şi până la urmă ajunse la întâmplarea cu omorul.

— Cine-i făptaşul? o întrebai eu. La Hookerville se spun o sumedenie de lucruri în legătură cu întâmplarea asta, dar nu ştiu cine l-a ucis pe Huck Finn.

— Ehei, cred că multă lume de pe-aici ar vrea să ştie cine l-a omorît. Unii cred că chiar bătrânul Finn a făcut-o.

— Nu, zău?

— Mai toţi credeau aşa la 'nceput. Bătrânul nici nu ştie că era cât pe ce să fie linşat. Dar până seara şi-au schimbat gândul, ajungând să creadă că făptaşul crimei a fost un negru fugar, pe nume Jim.

— Păi, el...

M'am oprit, zicându-mi că-i mai cuminte să tac. Ea îşi urmă vorba, fără să fi băgat de seamă că spusesem ceva.

— Negrul a fugit chiar în noaptea în care a fost ucis Huck Finn. Pe capul lui s'a pus un preţ de trei sute de dolari. Iar pe cel al bătrânului Finn, două sute. Înţelegi, a venit în târg a doua zi după omor, a povestit tot şi s'a dus cu toţi ăilalţi pe vaporaş să caute cadavrul, dar numaidecât după aia a şters-o. Seara, când au vrut să-l linşeze, ia-l de unde nu-i. A doua zi, aflând că negrul fugise şi că nu mai fusese văzut dela orele zece, în seara în care s'a săvârşit crima, toată lumea a pus-o pe seama lui. Numai că a doua zi bătrânul Finn s'a arătat iar; s'a dus la judele Thatcher şi i-a tras nişte bocete ca să-i dea banii, că vrea să-l caute pe negru prin tot Illinoisul. Judele i-a dat ceva bani şi Finn i-a luat şi s'a îmbătat chiar în seara aia şi apoi s'a plimbat până după miezul nopţii în tovărăşia a doi străini tare deochiaţi, cu care a şi plecat mai pe urmă. De atunci nu s'a mai întors, iar oamenii nici nu se aşteaptă să-l vadă până ce lucrurile n'au să se mai liniştească puţin, căci acum toată lumea e sigură că el şi-a omorît băiatul şi c'a aranjat totul aşa ca lumea să creadă că banditii au făcut-o. In felul ăsta îşi închipue c'o să poată moşteni banii lui Huck fără să-şi piardă timpul cu un proces. Lumea zice că ar fi în stare de aşa ceva. Mare pezevenghi e Finn

ăsta. Dacă nu se întoarce până 'ntr'un an, a scăpat. Nu sunt dovezi contra lui, asta e. Pân' atunci, totul o să se potolească, iar el o să pună mâna pe banii lui Huck cu cea mai mare uşurinţă.

— De, mătuşică, aşa o fi. Nu văd dece n'ar fi aşa. Şi-acu, nu mai crede nimeni că negru-i ucigaşul?

— Ei, mai sunt destui care cred asta, dar negrul o să fie prins în curând şi poate că-l vor face să spună adevărul, de frică.

— Cum aşa, tot mai e urmărit?

— Ce fetiţă neştiutoare eşti! Crezi că trei sute de dolari se găsesc în fiece zi şi pe toate drumurile? Unii zic că negrul nu se află prea departe. Şi eu cred la fel, da n'am spus-o nimănui. Acum câteva zile stăteam de vorbă cu doi bătrâni care locuesc în baraca de alături. Dintr'una 'ntr'alta, mi-au spus că nu prea merge nimeni pe insula ceea de dincolo, de-i zice Jackson. I-am întrebat: „Nu locueşte nimeni acolo?" — „Nu, nimeni", zic ei. N'am mai spus nimic, dar m'am gândit bine la chestia asta. Eram aproape sigură că văzusem fum în partea aceea, cam pe la capătul insulei, cu o zi două mai înainte. Nu m'aş mira ca negrul să se ascundă acolo. In tot cazul, face să te osteneşti să cercetezi la faţa locului. De-atunci n'am mai văzut fum şi se prea poate să fi plecat de-acolo — dacă o fi fost chiar el. Bărbatu-meu o să dea o raită pe-acolo, împreună cu încă cineva. Era plecat în susul apei, dar s'a întors azi şi i-am povestit tot de cum l-am văzut, acu două ceasuri.

Mie, să mi se facă rău, nu alta. Parcă stăteam pe ghimpi. Trebuia să fac ceva cu mâinile. Am luat un ac de pe masă şi am încercat să bag aţă în el. Dar îmi tremurau mâinile şi nu izbuteam să nimeresc gaura acului.

Când femeia tăcu, ridicai ochii şi văzui că se uită la mine şi-mi zâmbeşte într'un chip ciudat. Am pus la loc acul şi aţa şi m'am prefăcut că mă interesează tot ce-mi spune ea. La drept vorbind, mă şi interesa.

— Trei sute de dolari — zic eu — e o sumă, nu glumă. N'ar strica să-i poată dobândi mămica. Soţul matale pleacă pe insulă chiar la noapte?

— Da, da. S'a dus în oraş cu omul de care-ţi vorbeam, ca să caute o barcă şi să împrumute o puşcă de undeva. Au să plece după miezul nopţii.

— Oare n'ar vedea mai bine dac'ar aştepta până mâine dimineaţa ?

— Da, dar n'ar vedea oare şi negrul mai bine ? După miezul nopţii, de bună seamă că negrul o să doarmă, iar ei o să poată căuta în pădure focul lui de tabără, dacă şi-o fi făcut sălaş acolo. Cu cât va fi mai întuneric, cu atât vor putea căuta mai bine, fără să-i simtă.

— La asta nu m'am gândit, ce-i drept.

Femeia se uita mereu la mine în felul acela ciudat, iar eu mă simţeam ca pe ace.

— Cum spuneai că te chiamă, fetiţo ? mă întrebă ea peste câteva clipe.

— M... Maria Williams.

Mi se pare însă că mai înainte nu spusesem Maria — parcă Sarah ; deaceea m'am ferit să mă uit în ochii ei. Mă simţeam încolţit şi mi-era teamă să nu mi se cunoască pe faţă. Aş fi vrut ca femeia să mai spună ceva. Cu cât tăcea, cu atât mă simţeam mai prost. In sfârşit, spuse :

— Drăguţă, mi se pare că spuseşi că te chiamă Sarah, când ai intrat pe uşă.

— A, da, mătuşică, aşa-i, Sarah Maria Williams. Sarah e numele meu dintâi, dar unii îmi spun Sarah — alţii Maria.

— Aha, carevasăzică aşa stă cazul.

— Da, mătuşică.

Mă simţeam ceva mai bine acum, dar oricum, aş fi vrut s'o şterg cât mai repejor de-acolo. Incă nu eram în stare să-i înfrunt privirea. Femeia începu deodată să se vaite, ce vremuri grele sunt şi cât de greu trăieşte, cum se plimbă şobolanii prin odaie ca la ei acasă şi-aşa mai departe. Acum mă simţeam iar în largul meu. Avea dreptate în privinţa şobolanilor. Una-două, vedeai câte unul scoţându-şi botul dintr'o gaură din colţul încăperii. Femeia zicea că trebue să aibă totdeauna ceva la îndemână ca să arunce în ei, când era singură, altminteri nu-i dădeau pace. Imi arătă un drug de plumb cu un nod la capăt şi-mi

spuse că deobicei ţintea bine cu el, dar îşi scrântise mâna cu o oră două mai înainte şi nu ştia dacă acum o să mai poată asvârli cum trebue. Aşteptă totuşi un prilej şi hop ! aruncă după un şobolan cu drugul, dar fără să-l nimerească. Scoase un ţipăt, aşa de tare o durea braţul. Apoi îmi spuse să încerc eu de data viitoare. Fireşte că voiam să plec înainte să se întoarcă bărbat'su, dar n'avea rost să mă dau în vileag. Am pus mâna pe drug şi l-am asvârlit în cel dintâi chiţcan care şi-a arătat botişorul. De-ar fi rămas pe loc, ar fi fost vai de capul lui. Femeia mi-a zis că-i o lovitură straşnică şi că, după părerea ei, pe-al doilea am să-l nimeresc din plin. S'a sculat şi s'a dus să caute bucata de plumb ; a adus-o înapoi împreună cu un scul de aţă şi-apoi m'a rugat s'o ajut să desfăşoare aţa. Am întins braţele şi ea mi-a înfăşurat scului pe mâini, urmând să sporovăiască despre treburile ei şi ale lui bărbat'su. Deodată însă se opri :

— Ia seama la şobolani. Mai bine ţine plumbul pe genunchi, să-l ai la îndemână.

Şi în aceeaşi clipă îmi aruncă drugul în poală. Am strâns picioarele, în timp ce ea îi da înainte cu vorba. Dar după un minut, îmi luă scului şi mă privi drept în ochi, foarte prietenoasă :

— Haide, spune-mi, care-i numele tău adevărat ?

— Ce-e, ce-e-aţi spus, mătuşică ?

— Care-i numele tău adevărat ? Bill, Tom sau Bob ? Ia zi.

Cred că tremuram ca frunza, şi zău dacă ştiam ce să fac.

— Mătuşică, am îngăimat eu în cele din urmă. Vă rog să nu vă bateţi joc de o biată fetiţă ca mine. Dacă vă stânjenesc, am să...

— Nu, n'ai să. Stai jos şi rămâi unde eşti. N'am să-ţi fac niciun rău şi nici n'am să te spun la nimeni. Dar spune-mi secretul, poţi avea încredere în mine. Am să-l păstrez şi, mai mult decât atât, am să-ţi ajut. Şi bărbatu-meu la fel, dacă vrei. Ce mai tura-vura, eşti un ucenic fugar, nu-i aşa ? Nu face nimic. Nu-i nicio grozăvie. Se vede că stăpânii s'au purtat prost cu tine şi te-ai hotărît s'o ştergi. Dumnezeu să te aibă

în pază, copile, n'am să te spun. Hai, povesteşte-mi tot, fii băiat cuminte.

I-am mărturisit atunci că-mi dau seama că n'are niciun rost să mai mint, aşa că o să-i spun totul, numai să se ţină de cuvânt. I-am spus apoi că părinţii mei au murit şi că tribunalul m'a dat pe mâna unui bătrân sgârcit, proprietarul unei ferme aşezate la vreo cincizeci de kilometri departe de fluviu; bătrânul ăsta s'a purtat aşa de rău cu mine, că n'am mai putut îndura şi într'o bună zi, când plecase de-acasă pe vreo două zile, am profitat de ocazie şi-am luat nişte straie vechi de-ale fiică-si, şi-am şters-o. Am străbătut în trei nopţi ăi cincizeci de kilometri, pentrucă umblam noaptea, iar ziua mă ascundeam şi dormeam. Săculeţul cu pâine şi carne pe care-l luasem de-acasă mi-a ajuns pentru tot drumul.

— Nădăjduiesc — am încheiat eu — că unchiu-meu Abner Moore o să aibă grijă de mine — de aia am venit în târgul ăsta, în Goshen.

— Goshen, ai zis, copile? Păi ăsta nu-i Goshen, ci St. Petersburg. Goshen e cu vreo şaisprezece kilometri mai sus. Cine ţi-a zis că-i Goshen?

— Un om pe care l-am întâlnit azi de dimineaţă, în zori, tocmai când intram în pădure ca să dorm. Mi-a spus că la răscruce trebue s'o iau la dreapta şi după vreo opt kilometri dau de Goshen.

— Se vede c'o fi fost beat. Ţi-a spus tocmai pe dos.

— E drept că parcă era beat, dar acum n'am ce-i face, tot una e. Trebue să plec. Ajung eu la Goshen până'n zori.

— Stai o clipă. Am să-ţi pregătesc ceva de mâncare. Poate c'o să ai nevoie.

Imi pregăti o gustare, apoi mă întrebă:

— Ia spune, când o vacă stă culcată, pe care parte se scoală? Răspunde repede — nu sta să te gândeşti. Care parte se ridică întâi?

— Partea dinapoi, mătuşică.

— Dar la un cal?

— Partea dinainte.

— Pe care parte a copacului creşte muşchiul?

— Pe partea dinspre miazănoapte.

— Dacă cincisprezece vaci pasc pe o pajiște, câte din ele mănâncă cu capetele întoarse în aceeași parte?

— Toate cin'șpe, mătușică.

— Bine, văd că ai trăit într'adevăr la țară. Credeam că iar încerci să mă duci de nas. Și-acu, cum te chiamă de-adevăratelea?

— George Peters, mătușică.

— Bine, vezi de-l ține minte, George. Ai fi în stare să-l uiți și să-mi zici, înainte de plecare, că te chiamă Alexandru, ca p'ormă să-mi spui, ca să scapi, că de fapt te chiamă George-Alexandru. Vezi, nu te apropia de femei în rochia asta veche de stambă. Nu prea semeni tu a fetiță, doar pe bărbați să-i poți păcăli, cine știe... Mă băiatule, mă, când te-apuci să pui ață în ac, nu veni cu acu până 'n firul ței, ține-l țeapăn și vâră-i ața pe gaură. Așa fac totdeauna femeile, numai bărbații fac pe dos. Încă ceva: când asvârli într'un șobolan sau în mai știu eu ce, ridică-te 'n vârful picioarelor, adu-ți mâna deasupra capului — cât poți mai stângaci — și apropie-te până la vreo doi metri de țintă. Asvârle cu brațul țeapăn, din umăr, de parc'ai avea acolo un șurub și l-ai răsuci. Așa fac fetele, nu ca băieții, care aruncă din încheietura mâinii și din cot, ținându-și brațul într'o parte. Și, mai ține minte, când încearcă o fată să prindă ceva în poală, desface genunchii, nu-i strânge, cum ai făcut tu când ai prins bucata de plumb. Te-am mirosit că ești băiat când am văzut cum pui ață în ac. Tot ce am născocit după aceea a fost doar ca să mă încredințez că nu greșesc. Și-acum, du-te la unchiu-tău, Sarah-Mary Williams-George-Alexandru Peters și dacă ți se întâmplă să ai neplăceri, trimite vorbă doamnei Judith Loftus, adică mie, și am să fac tot ce pot ca să te scot din încurcătură. Mergi mereu pe drumul de lângă apă și, a doua oară când o s'o pornești razna, ia-ți ghete și ciorapi. Drumul e plin de pietre și tare mă tem c'ai s'ajungi la Goshen cu picioarele într'un hal fără de hal.

Am mers pe mal vreo cincizeci de metri, apoi m'am întors pe același drum și m'am furișat până la locul unde lăsasem luntrea — o bună bucată mai jos de casă. Am sărit în luntre și-am luat-o repede din loc.

Am vâslit în susul apei, până am ajuns în dreptul insulei, apoi am vâslit spre ea. Mi-am scos boneţica — acum n'aveam dece să mă mai feresc. Când am ajuns în mijlocul apei, am auzit bătăile ornicului din târg şi m'am oprit să le ascult: sunetul venea slab peste apă, dar limpede: unsprezece bătăi. Când am ajuns la insulă, nu m'am oprit să răsuflu, cu toate că gâfâiam al dracului, ci am alergat deadreptul prin pădure, până în locul unde fusese prima mea tabără. Acolo am făcut un foc bun, pe-o moviliţă înaltă şi uscată.

Apoi am sărit iar în luntre şi-am vâslit din răsputeri, spre locul nostru, cu doi kilometri jumătate mai jos. Am sărit din luntre şi-am luat-o la goană printre copaci, suind dealul până la peşteră. Jim dormea buştean, lungit pe jos. L-am sgâlţâit şi i-am spus:

— Scoală repede, Jim! N'avem nicio clipă de pierdut. Sunt pe urmele noastre!

Jim nu m'a întrebat nimic, o vorbă n'a scos, dar după câte a făcut în jumătatea de ceas care-a urmat, mi-am dat seama cât era de speriat. Intr'o jumătate de oră tot avutul nostru era pe plută şi pluta era gata s'o pornească din ascunzătoarea ei de sălcii. Inainte de toate am stins focul în peşteră şi după aceea n'am mai aprins nicio luminiţă pe afară. M'am depărtat cu luntrea câţiva metri de mal şi am privit. Chiar de-ar fi fost prin preajmă vreun vapor, tot nu l-aş fi putut vedea, căci nu prea vezi mare lucru la lumina stelelor. Apoi am ieşit cu pluta în larg şi-am lunecat pe întuneric dincolo de insulă, fără să facem nici cel mai mic sgomot, fără să scoatem o vorbă.

CAPITOLUL XII

Cam pe la unu noaptea, insula nu se mai zărea în urma noastră. Pluta părea că stă mai mult pe loc. Aveam de gând, dacă se ivea vreun vapor, să sărim în barcă şi să vâslim spre malul Illinoisului. Noroc că nu s'a ivit niciun vapor, fiindcă nu ne gândisem

să punem în barcă nici puşca, nici undiţa şi nici ceva de-ale gurii. Eram prea speriaţi ca să ne gândim la atâtea lucruri deodată. Oricum, n'am făcut bine c'am pus toate catrafusele pe plută.

Imi făceam socoteala că dacă oamenii ăia au să se ducă pe insulă, au să găsească focul făcut de mine şi-au să-l aştepte acolo toată noaptea pe Jim. Nu ştiu ce-or fi făcut, dar ne-au lăsat în pace. Nu-i vina mea că nu s'au lăsat păcăliţi de foc. Eu unul am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să-i duc de nas.

Când a început să mijească de ziuă, am ancorat pe un grind, într'un mare cot al fluviului, pe malul Illinoisului, şi am tăiat cu toporul nişte crengi de plop, acoperind pluta cu ele, aşa fel ca de departe să pară o prelungire a malului. Pe grindurile astea plopii cresc deşi ca dinţii greblei.

Pe malul dinspre Missouri se vedeau munţi, iar pe malul Illinoisului, păduri dese — şi cum canalul trecea în locul ăla dealungul malului Missouriului, nu-mi era teamă c'o să dea cineva peste noi. Am stat acolo toată ziulica, uitându-ne la plutele şi vasele care treceau la vale în josul malului dinspre Missouri şi la vapoarele care înfruntau curentul apei în mijlocul marelui fluviu. I-am povestit lui Jim ce spaimă am tras, pălăvrăgind cu femeia aceea. Jim spunea că e o mare şmecheră şi că de-ar fi pornit ea însăşi pe urmele noastre, n'ar fi stat să se uite la un foc de tabără, ci ar fi adus de bună seamă un câine cu ea.

— Da ce, nu putea să-i spună lui bărbat'su să aducă un câine? l-am întrebat eu.

Jim mi-a răspuns că ar băga mâna 'n foc că femeia s'a gândit la chestia asta tocmai când indivizii se pregăteau să plece şi că s'or fi dus desigur la târg să caute un câine şi de-aia au mai zăbovit, altminteri n'am fi noi aici pe un banc de nisip cu vreo douăzeci şi cinci kilometri mai jos de târg — aşi, de unde! am fi din nou în blestematul ăla de târg.

I-am răspuns că puţin îmi pasă dece n'au pus mâna pe noi — totul e că nu ne-au înhăţat.

Când a început să se 'ntunece, ne-am scos capul din desişul de plopi şi-am privit în toate părţile. Nu

se vedea nimic. Jim a desprins atunci câteva scânduri din plută şi-a înjghebat un mic wigwam ca să avem unde să ne adăpostim pe vreme ploioasă sau pe arşiţă şi unde să ne păstrăm boarfele uscate.

Jim meşteri şi un fel de podea, pe care o înălţă cu câţiva zeci de centimetri deasupra plutei, aşa că acum păturile şi toate celelalte lucruri erau ferite de valurile stârnite de vaporaşe.

Taman la mijlocul wigwamului am bătătorit un strat de noroi, gros de cinci-şase degete, făcându-i o margine ca să nu alunece; în vatra asta puteam aprinde focul pe vreme umedă sau friguroasă; wigwamul era aşa fel făcut, ca să nu se vadă focul de afară.

Am mai meşterit şi o cârmă de rezervă, ca s'avem, dacă vreuna din celelalte se spărgea de vreo stâncă sau mai ştiu eu ce. Am pus afară şi un băţ scurt, cu crăcane, pe care să atârnăm felinarul — fiindcă trebuia să aprindem felinarul de câte ori vedeam vreun vapor coborînd pe apă, ca să nu ne dea peste cap. Pentru vapoarele care mergeau în susul apei, nu era nevoie să-l aprindem, decât dacă le stăteam cumva în cale când voiau să „traverseze" — cum se zice; apa era încă destul de mare, acoperind pe alocuri şi prundişurile mai joase, aşa că vapoarele care mergeau la deal nu prea treceau prin canal, şi căutau apa mai liniştită.

In noaptea următoare, am mers şapte-opt ore, lăsându-ne în voia curentului, care gonea cu peste şapte kilometri pe oră. Pescuiam, mai stăteam de vorbă şi din când în când înnotam ca să ne alungăm somnul.

Era ceva solemn să pluteşti aşa la vale pe fluviul acela mare şi liniştit, stând lungit pe spate, cu ochii la stele; aproape că nu cutezam să vorbim tare; când râdeam — foarte rar — râsul părea mai degrabă un chicotit.

Am avut o vreme foarte frumoasă şi nu ni s'a întâmplat nimic — în noaptea aceea ca şi în nopţile următoare.

In fiecare noapte treceam pe lângă un oraş — unele străluceau în vârful dealurilor negre ca nişte mănun-

chiuri de lumini. Nu deslușeai nicio casă. A cincea noapte, am trecut prin fața orașului Saint-Louis. Părea că întreg pământul era luminat. La St. Petersburg umbla vorba că în Saint-Louis ar locui douăzeci-treizeci de mii de oameni, dar eu n'am crezut niciodată până în noaptea aceea liniștită, când, pe la ora două, am văzut acea minunată risipă de lumini. Nu se auzea niciun sgomot. Toată lumea dormea.

Imi făcusem obiceiul ca în fiecare seară, pe la ceasurile zece, să mă strecor la mal, în vreun sătuc, pentru a cumpăra de zece-cincisprezece cenți făină, slănină sau alte merinde. Câteodată șterpeleam câțiva pui de găină care nu stăteau cuminți în cotețul lor.

Babacu zicea totdeauna : „Nu pierde niciodată ocazia să iei un pui ; dacă n'ai tu nevoie de el, ai să găsești ușor pe cineva care are nevoie, — și-o faptă bună nu se uită niciodată." De când îl știu pe babacu, nu s'a pomenit niciodată să n'aibă chiar el nevoie de puiul cu pricina, dar așa zicea dumnealui.

In unele dimineți, înainte de răsăritul soarelui, mă strecuram pe câmp și împrumutam de-acolo un harbuz, un pepene galben, un dovleac, un știulete de porumb sau alte bunătăți de-astea.

Babacu obișnuia să spună că nu-i niciun păcat să iei cu împrumut, dacă ai de gând să dai înapoi odată și-odată. Dar văduva zicea că-i tot hoție, ascunsă doar sub un nume frumos, și că niciun om cinstit n'ar face una ca asta. Jim era de părere că avea dreptate și văduva și babacu și că, dacă stăm să ne gândim, cel mai bine ar fi să ne hotărîm să nu mai împrumutăm niciodată din două-trei feluri de lucruri, socotind că atunci n'ar mai fi niciun rău dacă am împrumuta din alelalte.

Toată noaptea — în vreme ce pluteam în josul apei — ne-am frământat dacă să renunțăm la harbuji, la cantalupi, la zămoși sau la mai știu eu ce. Spre ziuă am ajuns la o deslegare destul de bună : ne-am hotărît să renunțăm la mere pădureți și la ananași. Inainte de hotărîrea asta, parcă ne mai mustra conștiința, dar acum ne simțeam cu cugetul împăcat. Eu unul eram mulțumit de hotărîrea asta, fiindcă merele

pădurețe sunt rele la gust ; cât despre ananas, știam că n'o să se coacă decât peste două-trei luni.

Din când în când mai împușcam câte o codobatură, care se apuca să se scoale prea devreme dimineața, sau nu se ducea la timp la culcare seara. Una peste alta, o duceam destul de bine.

In a cincea noapte, dincolo de St. Louis, s'a stârnit o furtună năpraznică. Trecuse de miezul nopții. Tuna și fulgera de zor și ploua cu găleata. Ne-am adăpostit în wigwam, lăsând pluta să se descurce singură. La lumina fulgerelor vedeam deschizându-se în fața noastră fluviul uriaș, străjuit de o parte și de alta de ponoare înalte și stâncoase.

— Hei, Jim, uite colo !

Era un vaporaș care se ciocnise de-o stâncă. Ne îndreptam într'acolo. La lumina fulgerelor l-am văzut limpede : era înclinat, cu o parte a punții de sus afară din apă. Se deslușea bine și cea mai mică frânghie ; lângă clopotul mare se putea vedea un scaun pe spătarul căruia atârna o pălărie veche.

Pierduți în noapte pe o furtună ca asta, cu atâta taină în jur, am simțit ce-ar simți oricare alt băiat de vârsta mea văzând epava aia jalnică, încremenită în mijlocul apei. Voiam să mă urc pe puntea ei și să arunc o privire, să văd ce se întâmplă.

— Hai să ne suim, Jim !

Dar Jim nici n'a vrut s'audă la 'nceput :

— Nu vreau pun picior pe vapor ăsta. Merge nouă destul de bine și, cum spune la scriptură, mai bine lăsăm fie așa. Jim bagă mâna 'n foc că acolo paznic.

— M'ai înnebunit cu paznicul tău. Ce să păzească? Magazia de materiale și cabina pilotului ? Crezi că cineva și-ar primejdui viața pentru o magazie și o cabină de pilot pe o noapte ca asta, când vaporul e gata-gata să se facă praf ?

La asta Jim nu mai avea ce să răspundă și nici n'a încercat.

— Unde mai pui că am putea împrumuta niscaiva lucrușoare de soi din cabina căpitanului. Țigări de foi — pun rămășag că sunt acolo de-alea de cinci cenți bucata, bani ghiață. Căpitanii de vapoare sunt

totdeauna bogați ; au șaizeci de dolari pe lună și când vor un lucru, nu le pasă cât costă. Bagă o lumânare în buzunar, Jim. N'am astâmpăr până nu dăm o raită pe punte. Crezi tu că Tom Sawyer ar pierde o ocazie ca asta ? Pentru nimic în lume. El ar zice că-i o aventură și s'ar sui pe epavă, să știe de bine că moare. Și în ce „stil mare" ar mai lucra el, și cum și-ar mai da drumul ! Ai crede că e Cristofor Columb descoperind lumea de apoi. Tii, ce n'aș da să fie și Tom Sawyer aici !

Jim a mai bombănit niței, dar s'a supus. Atâta doar, zicea că trebue să vorbim cât mai puțin și cât mai încet. Un fulger ne desvălui din nou epava, tocmai la timp ca să putem trage biga din tribord înafară și să legăm pluta de ea.

In partea aceea puntea era destul de înaltă. Ne-am furișat pe punte în jos până la babord, spre magazia de materiale, călcând cu băgare de seamă și întinzând mâinile ca să ne ferim de frânghii, căci era o beznă de nepătruns.

Curând am dat peste capătul dinainte al luminătorului și ne-am cățărat spre el. Incă un pas și ne-am fi aflat în fața ușii cabinei căpitanului, care era deschisă. Dar, dumnezeule !... In fundul magaziei am zărit o lumină și în aceeași clipă ni s'a părut că auzim un sgomot de voci înnăbușite.

Jim îmi șopti că se simte tare prost și c'ar fi mai bine să ne 'ntoarcem. „Bine !" i-am spus, și era cât pe ce să pornim înapoi spre plută, când am auzit un glas care se văicărea :

— Nu, nu, vă rog, fraților ! Jur că n'am să spun nimic !

Altcineva rosti, destul de tare :

— Minți, Jim Turner ! Ne-ai mai tras clapa odată. Te-ai obișnuit să ceri mai mult decât ți se cuvine și pân' acu ți-a mers, îți dădeam cât voiai, ca să nu ne dai de gol. Da acu ți s'a 'nfundat ! Ești cea mai ticăloasă javră din țara asta !

Jim o și întinsese spre plută ; eu muream de curiozitate să aflu ce-o să mai urmeze. Imi făceam curaj, spunându-mi că Tom Sawyer n'ar da înapoi tocmai

acum ; ei bine, nici eu n'am să plec. Rămân să văd ce se 'ntâmplă. M'am târît în patru labe prin întuneric până ce între mine şi intrarea la magazia de materiale n'a mai rămas decât o cabină. Am văzut acolo un om întins pe podea, cu mâinile şi picioarele legate ; deasupra lui stăteau aplecaţi doi indivizi — unul dintre ei avea în mână un felinar orb, iar celălalt ţinea pistolul îndreptat asupra capului celui de pe podea.

— Ce ţi-aş mai face de petrecanie — rosti el — aşa ţi-ar trebui, porcule !

Omul de pe podea se svârcolea.

— Nu, Bill, te rog să nu faci una ca asta. In viaţa mea n'am să mai spun nimic !

De câte ori rostea cuvintele astea, omul cu felinarul râdea.

— Te cred şi eu. In viaţa ta n'ai spus ceva mai adevărat ca acum.

La un moment dat izbucni :

— Auzi-l cum se milogeşte ! Şi când te gândeşti că de nu-l prindeam şi-l legam, ne ucidea pe amândoi. Şi pentruce, mă rog ? Pentru o nimica toată. Pentrucă ne ceream şi noi dreptul nostru, de aia. Dar fii pe pace, Jim Turner, n'o să mai şantajezi pe nimeni. Termină cu pistolul ăla, Bill !

— Nu, Jake Packard ! spuse Bill. Eu zic să-l ucidem. Ce, el nu l-a ucis pe bătrânul Hatfield tot aşa ? Ce, nu merită ?

— Dar eu nu vreau să-l omorîm, am eu motivele mele.

— Dumnezeu să te binecuvânteze pentru vorbele astea, Jake Packard ! N'am să te uit cât oi trăi ! hăigui omul de pe podea.

Packard se făcu că n'aude ; îşi agăţă felinarul de un cui şi porni spre locul unde mă aflam eu, făcându-i semn lui Bill să-l urmeze. M'am târît deabuşilea, cât am putut de iute, dar vaporul era atât de aplecat, că n'am avut niciun spor. Ca să nu mă calce 'n picioare şi să mă prindă, m'am târît până într'o cabină de pe puntea de sus. Individul venea cu paşi mari

prin întuneric. Când Packard ajunse în faţa cabinei în care mă aflam, spuse :

— Hai, vino aici.

Şi dădu să intre înăuntru, cu Bill după el.

Dar până să intre, eu mă şi ghemuisem în cuşeta de sus a cabinei, căindu-mă că venisem. Indivizii au stat acolo cu mâinile pe marginea cuşetei, vorbind întruna. Nu-i puteam vedea, dar ştiam unde se aflau, după duhoarea de rachiu pe care o răspândeau. In clipa aceea eram fericit că nu beam şi eu rachiu. Dar chiar şi aşa, tot n'ar fi putut să mă miroasă, fiindcă, de teamă, nici nu mai răsuflam. Şi-apoi, cum să mai răsufli, când auzi asemenea lucruri ?

Vorbeau încet şi serios. Bill voia să-l omoare pe Turner :

— A spus că ne denunţă şi-o să se ţină de vorbă. Chiar de i-am da şi partea noastră, tot degeaba ar fi, după cele ce i-am făcut. Sută la sută că ne toarnă. Ascultă, eu zic că trebue să-l scoatem din circulaţie.

— Şi eu la fel, spuse Packard, foarte încet.

— La dracu, începusem să cred că nu vrei... Atunci e 'n regulă. Hai să-i facem de petrecanie.

— Stai o clipă, n'am terminat ! Ascultă-mă. Glonţul e bun, nu zic, nu, dar sunt şi mijloace mai lesnicioase dacă-i musai să facem treaba asta. Cred că n'are niciun rost să alergi după streang, dacă poţi să-i vii de hac într'alt chip care-i tot aşa de bun, şi în plus nu te poate băga la apă. Este ?

— Sigur că da. Dar ce-ai să mai scorneşti ?

— Uite ce zic eu : dăm o raită şi vedem dacă n'am uitat nimic prin cabine, p'ormă o ştergem la mal ca s'ascundem prada. După aia aşteptăm. M'aş mira dacă în cel mult două ore epava asta n'o să se facă praf. Pricepi ? O să se'nnece şi n'o să fie nimeni de vină, înafară de el. Cred că-i mult mai bine aşa, decât să-l omori. Nu sunt pentru omor câtă vreme sunt şi alte mijloace. N'are niciun rost şi nu-i frumos. N'am dreptate ?

— Da, cred că ai. Dar dacă vaporul nu se scufundă ?

— Să aşteptăm întâi două ore şi apoi o să vedem noi ; ce ne costă ?

— Bine, fie ! Haidem !

Au plecat amândoi. Am sărit jos, scăldat de sudori reci şi am pornit înainte, deabuşilea.

Era întuneric beznă. Am şoptit cu glas gâtuit : „Jim !“ şi el mi-a răspuns de lângă mine, c'un fel de geamăt.

— Repede, Jim, nu-i timp de pierdut ! Nu mai geme ca prostul. Colo jos e o bandă de ucigaşi şi dacă nu apucăm să dăm drumul pe apă bărcii lor, ca indivizii ăştia să nu mai poată părăsi epava, unul din ei are să fie la mare ananghie. Dar dacă barca lor o să fie găsită, atunci au să fie cu toţii la mare ananghie şi şeriful o să pună mâna pe ei. Repede, nu mai sta ! Mă duc să caut la babord, tu du-te la tribord. Incepe la plută, şi...

— O, dumnezeule ! Unde pluta ? Nu-i pluta ? Deslegat pluta, şi dus, şi noi rămas aici !

CAPITOLUL XIII

Mi s'a tăiat răsuflarea şi era cât pe ce să leşin. Incuiaţi pe-o epavă, cu o bandă ca asta ! Dar nu era vreme de bocete. Trebuia să găsim barca, acum aveam şi noi nevoie de ea. Tremurând şi clănţănind din dinţi, am coborît la babord şi de-acolo parcă a trecut o săptămână pân' ce-am ajuns la pupă. Acolo, nici urmă de barcă. Jim spunea că nu poate să meargă mai departe, că de frică nu mai are niciun pic de putere.

— Haide, mişcă-te ! i-am răspuns. Dacă rămânem pe epavă, ne-am ars.

Am bâjbâit mai departe pe întuneric. Am luat-o spre spatele magaziei de materiale şi de-acolo ne-am târît dealungul luminătorului, agăţându-ne de zăbrea, fiindcă marginea luminătorului era sub apă. Când am ajuns lângă uşa coridorului, am văzut barca. Abia se zărea, dar era acolo. Am răsuflat uşurat. Intr'o

clipă am fi fost în barcă, dar deodată uşa s'a deschis. Unul din indivizi îşi scoase capul, la vreo jumătate metru de mine. Credeam că mi-a sunat ceasul. Dar individul şi-a vârît înapoi capul, strigând:

— Hei, Bill, ia felinarul ăsta afurisit, să nu-l mai văd!

Aruncă un sac în barcă, apoi sări şi el în ea şi se aşeză. Era Packard. Apoi ieşi Bill şi sări şi el în barcă. Packard spuse, cu o voce joasă:

— Gata! dă-i drumul!

De istovit ce eram, abia mă mai puteam ţine de zăbrelele luminătorului.

Bill strigă:

— Stai niţel. L-ai căutat prin buzunare?

— Nu. Nici tu?

— Nu. Atunci mai are încă 'n buzunar partea lui de bani.

— Hai să ne 'ntoarcem. N'are niciun rost să luăm marfa şi să lăsăm banii.

— Ce zici, n'o să bănuiască ce-i pregătim?

— Poate că da. In tot cazul, ne trebue banii. Hai!

Ieşiră din barcă şi intrară în cabină. Uşa se închise cu sgomot, dela sine, căci vasul era înclinat în partea aia. Intr'o jumătate de secundă eu eram în barcă, iar Jim se prăvăli după mine. Am tăiat odgonul cu cuţitul şi duşi am fost!

Fără să ne atingem de vâsle şi fără să scoatem o vorbă sau măcar o şoaptă, abia răsuflând, am plutit repede, într'o tăcere de moarte, până ce am trecut de tamburi şi de pupa vasului. In câteva secunde ne depărtasem cu vreo sută de metri de epavă, care în curând dispăru în beznă cu totul. Eram salvaţi!

După ce ne-am depărtat vreo trei-patru sute de metri în josul apei, am zărit un felinar strălucind o clipă, ca o scânteie mică, în uşa magaziei de materiale — şi ne-am dat seama că bandiţii aflaseră de pieirea bărcii lor şi începuseră să priceapă că erau acum în aceeaşi oală cu Jim Turner.

Jim a pus mâna pe vâsle şi am pornit în căutarea plutei noastre. Abia atunci am început să mă gândesc la indivizii ăia — înainte nu avusesem timp.

Mă gândeam că e groaznic, chiar pentru niște bandiți de teapa lor, să fie într'o belea ca asta. Te pomenești că ajung și eu bandit într'o bună zi — ce-aș zice atunci să fiu în locul lor ? I-am spus lui Jim :

— Când vedem cea dintâi lumină, tragem la mal cu o sută de metri mai jos, sau mai sus de ea, într'un loc potrivit. Tu ai să te ascunzi acolo cu barca, iar eu am să mă duc și am să le dau de veste oamenilor — o să scornesc eu ceva — să pornească după bandiții ăia și să-i scoată din încurcătură. După aia n'au decât să-i și spânzure, când le-o veni vremea.

Din păcate, planul ăsta a căzut baltă, fiindcă în curând s'a pornit iar furtuna, mai tare ca oricând. Ploua cu găleata și nu se vedea nici cea mai slabă lumină. Cred că toată lumea dormea. Sburam ca săgeata la vale, cu ochii după lumini și după pluta noastră. Trecu vreme îndelungată până ce ploaia încetă, dar norii rămaseseră pe cer și fulgerele nu mai conteneau. La un moment dat, am văzut la lumina lor plutind înapoia noastră o mogâldeață neagră și ne-am îndreptat spre ea. Era pluta. Tii, ce ne-am mai bucurat când ne-am văzut iarăși pe bordul ei ! In aceeași clipă am zărit o lumină pe țărm, nițel mai la dreapta. I-am spus lui Jim că mă duc pân'acolo să văd ce e. Barca era pe jumătate plină de lucrurile furate de bandiți, de pe epavă. Le-am grămădit pe plută și i-am spus lui Jim să meargă cu pluta la vale, să aprindă felinarul când va socoti că a mers vreo două mile și să nu-l stingă până mă 'ntorc. Apoi am pus mâna pe vâsle și-am luat-o spre lumina aia. Apropiindu-mă, am zărit alte lumini — vreo trei-patru, pe o înălțime. Se vede că era un sat. M'am apropiat de mal, în dreptul primei lumini, și am lăsat barca să lunece fără să mai vâslesc. Am văzut atunci că era un felinar agățat de catargul unui vaporaș. M'am învârtit în jurul lui ca să-l descopăr pe paznic. Mă 'ntrebam unde-o fi dormind. Pân' la urmă l-am găsit : moțăia pe-un stâlp, cu capul între genunchi. L-am bătut de două-trei ori pe umăr și-am început să plâng.

A tresărit speriat, dar văzându-mă, a început să caște. S'a întins, și apoi m'a întrebat :

— Ei, ce-i cu tine? Nu mai plânge, puiule! Ce-ai păţit?

— Tata, mama, surioara şi...

Am izbucnit în plâns.

— Haide, lasă, n'o lua aşa în serios. Fiecare îşi are necazurile lui, da ai să vezi c'o să se aranjeze. Ce li s'a întâmplat?

— Sunt... sunt... sunteţi paznicul vaporului?

— Da, răspunse el încântat. Eu sunt căpitanul şi patronul, secundul şi pilotul, ofiţerul de cart şi şeful de echipă. Câteodată sunt şi încărcătura şi pasagerii. Nu-s eu aşa bogat ca Jim Hornback bătrânul şi nu-s aşa de levent cu toată lumea ca s'arunc banii în dreapta şi 'n stânga, cum face el. Da i-am spus-o de-o mie de ori: n'aş schimba locul cu al lui pentru nimic în lume, fiindcă pentru mine viaţa adevărată e viaţa de marinar. Nici să mă plătească, n'aş sta ca el la două poşte de oraş, unde nu se 'ntâmplă niciodată nimic. Nu, n'aş schimba cu el, cu toţi banii lui, chiar de mi-ar da şi de două ori pe-atât. I-am zis...

— Li s'a întâmplat ceva groaznic şi...

— Cui? mă întrerupse el.

— Tatii, mamei, soră-mi şi domnişoarei Hooker.

— Dacă aţi vrea să vă duceţi cu vaporul până acolo.

— Pân' acolo? Da unde sunt?

— Pe epavă.

— Care epavă?

— Nu-i decât una.

— Nu cumva e vorba de „Walter Scott"?

— Da.

— Doamne sfinte! Ce dracu fac acolo?

— Nu s'au dus dinadins.

— Nici vorbă. Dar, dumnezeule, dacă nu se cară repede de-acolo, s'a zis cu ei! Cum dracu s'au băgat într'un bucluc ca ăsta?

— Să vedeţi cum a fost. Domnişoara Hooker s'a dus în vizită la nişte cunoscuţi în partea de sus a oraşului...

— Da, la Booth's Landing. Zi mai departe.

— S'a dus în vizită la Booth's Landing şi spre seară a plecat cu negresa ei, pe barca trasă de cai, cu gândul să mâie la prietena ei, domnişoara nu mai ştiu cum îi zice. Pe drum au pierdut cârma şi curentul i-a răsucit şi i-a târît la vale, vreo două mile, cu pupa înainte, până s'a ciocnit de epavă. Cârmaciul, negresa şi caii s'au înnecat, dar domnişoara Hooker a scăpat, agăţându-se de epavă. Ca la vreo două ore după ce s'a întunecat, am sosit şi noi cu barca noastră. Dar era aşa de întuneric, că n'am băgat de seamă epava, până ce n'am fost lângă ea şi ne-am ciocnit şi noi. Am scăpat cu toţii, afară de Bill Whipple. Ce băiat bun era! Mai bine mă 'nnecam eu în locul lui, zău!

— Sfinte Sisoe! N'am mai pomenit una ca asta. Şi atunci ce-aţi făcut?

— Am strigat cu toţii cât am putut, dar râul e-aşa de lat pe-acolo, că nu ne-a auzit nimeni. Tăticu a zis că cineva din noi trebue să meargă la mal să ceară ajutor. Eu eram singurul care ştiam să înnot, aşa că m'am încumetat. Domnişoara Hooker mi-a spus că dacă nu găsesc repede ajutor, să viu aici şi să-l caut pe unchiu-său — că el o să aranjeze totul. Am ajuns la mal cam la un kilometru jumate mai jos şi de atunci mă tot învârt de colo până colo, încercând să dau de unu mai curajos, da toţi mi-au spus: „Ce, pe o noapte ca asta şi cu un curent ca ăsta? E nebunie curată. Du-te de caută vaporaşul." Dacă dumneata ai vrea...

— Cum să nu vreau, sigur că aş vrea, dar cine dracu o să mă plătească pentru asta? Crezi că tăticu tău...

— N'aveţi nicio grijă. Domnişoara Hooker mi-a spus special, că unchiu-său, Hornback...

— Mii de draci! Ala-i unchiu-său? Ascultă, te duci acolo unde-i lumina aia şi, când ajungi, o iei spre apus. La vreo jumate kilometru de-acolo dai de un han. Intri înăuntru şi ceri să te ducă la Jim Hornback. El să semneze nota de plată. Vezi să nu pierzi vremea, că deabia aşteaptă să afle vestea. Spune-i că

nepoată-sa o să fie în siguranţă până ajunge el în oraş. Hai, du-te ! Mă duc să-l trezesc pe mecanic.

M'am îndreptat aşa dar spre lumina aceea, dar cum s'a întors cu spatele, am venit înapoi şi am sărit în barcă. După ce-am scos apa din ea, am lăsat-o să plutească vreo şase sute de metri în apa lină de lângă mal şi m'am ascuns după nişte şlepuri încărcate cu cherestea. Nu m'am liniştit până n'am văzut plecând vaporaşul. Oricum, eram mulţumit că-mi dădusem atâta osteneală pentru banda aia. Nu mulţi ar fi făcut-o. Tare-aş fi vrut să ştie şi văduva despre fapta mea. Cred că ar fi fost mândră de mine, văzându-mă că-i ajut pe ticăloşii ăia, pentrucă persoanele filantroape, ca văduva, se interesează cel mai mult de asemenea lepădături. Nu trecu mult şi zării epava, plutind fumurie la vale. Mă trecu un fior rece ; pornii spre ea. Se cufundase rău ! Mi-am dat seama numai decât că nu prea sunt şanse să fi rămas careva în viaţă.

M'am învârtit în jurul ei, strigând din când în când, dar n'am primit niciun răspuns. Era o tăcere de mormânt. Mă durea inima când mă gândeam la bandă, da nu cine ştie ce, fiindcă-mi ziceam că dacă ei au putut îndura una ca asta, pot să 'ndur şi eu.

Văzând că se-apropie vaporaşul, am pornit spre larg, purtat de curent. Când am fost destul de departe ca să nu mă vadă nimenea, am lăsat vâslele şi m'am uitat înapoi.

Vaporaşul se învârtea în jurul epavei, în căutarea rămăşiţelor domnişoarei Hooker : căpitanul socotea pesemne că unchiul ei, Hornback, o să vrea să le aibă. In curând se lăsă păgubaş şi vaporaşul porni spre mal. Cât despre mine, am întins-o la vale.

A trecut o veşnicie până am zărit felinarul lui Jim. Când s'a arătat, parcă era la o depărtare de o mie de kilometri. Până să ajung, cerul începuse să se lumineze puţin, spre răsărit. Ne-am îndreptat spre un ostrov, am ascuns pluta, am scufundat barca, ne-am culcat şi-am adormit buştean.

După câtăva vreme, ne-am trezit şi ne-am apucat să cercetăm prada pe care o furase banda. Am găsit o grămadă de ghete, haine, pături şi alte lucruri de felul ăsta, o sumedenie de cărţi, un ochian şi trei cutii de trabuce. Nu mai fusesem niciodată aşa de bogaţi, nici eu, nici Jim. Trabucele erau clasa una. Toată după amiaza am lenevit prin pădure, fiecărind cu Jim. Ba m'am uitat şi prin cărţile alea : Ce mai, am petrecut de minune !

I-am povestit lui Jim ce s'a întâmplat pe epavă şi pe vaporaş. Toate astea — i-am zis — sunt aventuri. Dar Jim spunea că s'a săturat de aventuri. Zicea că atunci când m'am ascuns în magazia de materiale şi el s'a târît înapoi ca să se urce pe plută şi n'a mai găsit-o, era să moară de frică. Credea că s'a zis cu el, orişice s'ar fi întâmplat : ori se 'nneca, ori era salvat dela înnec şi-atunci salvatorul l-ar fi trimis înapoi acasă, ca să poată pune mâna pe recompensă. Şi după aceea, sigur că domnişoara Watson avea să-l vândă în sud. Zău c'avea dreptate, mai totdeauna avea el dreptate. Pe legea mea, avea un cap deosebit de isteţ pentru un negru.

I-am citit lui Jim multe poveşti despre regi, duci, conţi şi alţi nobili de-ăşta, în care se arăta cum se îmbrăcau ei de fistichiu şi ce de fasoane făceau. Îşi ziceau unul altuia „maiestatea voastră", „Luminăţia voastră", „excelenţa voastră" şi aşa mai departe, în loc să-şi zică „dom'le". Lui Jim îi sticleau ochii — grozav îl interesa.

— Jim nu ştiut că e atât de mulţi regi pe lume. Nu auzit de niciunul, numa de bătrân rege Salamân. Doar dacă pune la socoteală şi regi dela cărţi de joc, regi mai mulţi. Cât câştigă un rege ?

— Cât câştigă ? Dacă vrea, câştigă şi-o mie de dolari pe lună. Poate să ia cât poftеşte. Totu-i al lor.

— Asta grozav ! Şi ce trebue facă el, Huck ?

— Nimic ! stau pe tron, asta fac.

— Nu, zău ?

— Zău așa! Altă treabă n'au. Afară doar în caz de război. Dar altminteri stau cu burta la soare, sau vânează șoimi și... Sst! N'ai auzit un sgomot?

Ne-am dus să vedem, dar ne-am întors repede, fiindcă nu fusese decât uruitul unei roți de vapor, care trecea la vale pe apă.

— Da, urmai eu. Și câteodată, când moare de plictiseală, se ciondănește cu Parlamentul. Și dacă tipii nu fac ce trebue, regele le taie capul. Incolo, mai tot timpul se 'nvârtește prin harem.

— Cum, Huck? Ha...

— Harem.

— Ce-i aia harem?

— O casă unde regii-și țin nevestele. N'ai auzit niciodată de harem? Avea și Solomon unul. Ăla avea vreun milion de neveste.

— Da, da, așa-i! Jim uitat. Harem este han. In odaie unde e copiii, gălăgie mare. Și neveste ceartă mereu — gălăgie mai mare. Și lumea mai zice că Salamân fost ăl mai 'țelept om din lume! Da eu nu cred că om 'țelept vrea trăiască mereu în balamuc. Nu se poate. Fiin'că dece? Om 'țelept clădește fabrică cu mașini multe și când vrea odihnește el, închide fabrica.

— N'are a face. Iți zic c'a fost ăl mai înțelept dintre oameni. Așa mi-a spus și văduva, zău.

— Puțin pasă lu Jim ce spus văduva. Nu fost om 'țelept. Jim nu pomenit așa obicei. Auzit tu de copilu ăla care Salamân fost gata-gata taie în două?

— Da, mi-a spus văduva toată chestia.

— Ei, ce zici? Tu pomenit așa ceva? Uite-aic' puțin. Vezi buturuga ăla, zicem că ea, femeie; zicem tu, ailaltă femeie. Jim e Salamân. Și hârtia asta de un dolar, copil. Și tu vrei copil și ea vrea copil. Eu ce fac? Duc la vecini, aflu a lu cine dolaru și dau pe el la cine trebue, întreg, cum trebuie facă om 'țelept? Da de unde, iau dolar, rup pe el în două și dau la tine jumate și la ailaltă femeie jumate. Așa vrut facă și Salamân cu copilul. Intreb acum pe tine: la ce bun jumate hârtie — poți cumperi ceva? Și la ce bun

jumate copil? Jim nu dă doi bani nici pe milion de jumate copii.

— Dă-o dracului, Jim, n'ai înțeles nimic, ai nimerit-o ca nuca 'n perete!

— Cine, eu? Vezi de treabă. Nu încerci zăpăcești pe mine. Jim pricepe când vede ceva are rost, dar asta n'are nici un rost. Mă rog, certat pentru jumate copil, sau pentru copil întreg? Crezi că potolești cu jumate copil ceartă pentru copil întreg? Nu 'țelept. Nu mai vorbi la mine de Salamân, Huck; știe Jim câte parale face.

— Mă Jim, îți spun eu că n'ai înțeles chestia.

— La dracu chestie! Jim știe ce știe și poți crede pe el. Trebue gândești bine. Pricina e mai adânc — adică cum fost crescut Salamân. Ia tu om care are copil singur sau doi. Crezi tu că omu ăla face risipă copii? Nu, nu convine la el. El știe prețuește pe ei. Dar om care are în casă la el cinci milioane copii — ăsta altă mâncare de pește. Omu ăla taie copil în două, ca pe pisică. Tot mai rămâne la el atâți copii. Un copil doi mai mult, mai puțin, nimica tot la Salamân, la naiba pe el!

N'am mai văzut negru ca ăsta! Dacă-i intra lui ceva în cap, nu mai puteai să i-o scoți cu niciun chip. N'am pomenit negru să fie mai pornit în contra lui Solomon — și doar cunosc destui negri! Văzând cum stă chestia, am adus vorba despre alți regi, lăsându-l pe Solomon.

I-am vorbit despre Ludovic al XVI-lea, cum îi tăie seră franțujii capul; și despre băiețașul lui — Delfinul — care trebuia să se facă și el rege, dar l-au pus la popreală și unii zic c'acolo a și dat ortu popii.

— O, ce milă e lu Jim!

— Dar alții zic c'a ieșit din închisoare și a fugit la noi în America.

— Bravo! Dar săracu plictisește așa singur, fiincă p'aici, nu regi — așa, Huck?

— Așa-i.

— Atunci nu poate are situație. Cum el trăiește?

— Știu și eu? Unii din ei intră în poliție, alții dau lecții de franceză.

— Da ce, Huck, franţuji nu vorbeşte ca noi?

— Nu, Jim, n'ai înţelege o boabă din ce vorbesc ei — niciun cuvinţel.

— Să spânzuri pe Jim, el nu înţelegi. Cum, Huck?

— Nu ştiu, da aşa e. Am prins eu într'o carte ceva din păsăreasca lor. Inchipue-ţi că vine unul la tine şi-ţi zice: „Parlei vu fransei?“ — tu ce-ai zice?

— Jim nu zice nimica. Atinge pe el, dacă bine 'nţeles nu alb. Jim nu dă voie la negru înjure aşa pe el.

— Vezi de treabă, nu te 'njură nimeni! Asta înseamnă: „Ştii să vorbeşti franţuzeşte?“

— Şi dece nu spune aşa?

— Ba tocmai c'o spune, în felul lui, pe franţuzeşte.

— Prostie! Jim nu mai vrea aude de asta. N'are niciun cap, nici coadă.

— Ascultă, Jim. O pisică vorbeşte ca noi?

— Nu, pisică nu.

— Dar o vacă?

— Nu, nici vacă.

— Pisica vorbeşte ca vaca şi vaca vorbeşte ca pisica?

— Nu, nu vorbeşte.

— Atuncea nu-i drept şi firesc să vorbească fiecare altfel?

— Ba da.

— Şi atunci nu-i drept şi firesc ca pisica şi vaca să vorbească altminteri decât noi?

Sigur.

— Păi atunci dece nu-i dai tu voie franţuzului să vorbească altfel decât noi? Ia răspunde-mi.

— Huck, este pisica om?

— Nu.

— Atunci cum poate vorbeşte ca om? Este vaca om, este vaca pisică?

— Nu, nici una, nici alta.

— Atunci nu-i treaba ei vorbeşte, nici ca om nici ca pisică. Este franţuz om?

— Da.

— La dracu! Atunci dece nu vorbeşte el ca om? Răspunde tu acu, să vedem pe tine.

Mi-am dat seama că degeaba îmi bat gura cu el. Nu-i chip să-l înveţi pe un negru să judece. M'am lăsat păgubaş.

CAPITOLUL XV

Ne făceam socoteala că ne-ar mai trebui vreo trei nopţi ca s'ajungem la Cairo, în capătul celălalt al Illinoisului, la gura râului Ohio. Acolo voiam noi să ajungem. Aveam de gând să vindem pluta şi să pornim pe Ohio în sus cu vaporul până în statele libere, unde-am fi scăpat în sfârşit de griji.

A doua noapte s'a lăsat ceaţă. Ne-am hotărît să acostăm pe o insuliţă, fiindcă n'avea niciun rost să încercăm să plutim prin ceaţă. Dar când m'am dus cu barca să leg frânghia de-un copac, am văzut că pe insuliţă nu sunt decât nişte copăcei. Am petrecut frânghia în jurul unuia care creştea chiar la marginea malului râpos, dar curentul era aşa de puternic şi pluta veni aşa de repede, că smulse copăcelul cu rădăcini cu tot şi dusă a fost. Ceaţa se făcea tot mai deasă şi mie să-mi vie rău, nu alta. Eram aşa de înfricoşat, că vreo jumătate de minut am rămas încremenit — şi apoi n'am mai zărit nici urmă de plută. Nu vedeai decât la douăzeci de metri. Am sărit în barcă, m'am repezit spre cârmă şi am pus mâna pe vâslă, încercând s'o urnesc. Dar nu se urnea. In grabă — uitasem s'o desleg. M'am ridicat s'o desleg, dar aşa de tare îmi tremurau mâinile, că nu puteam să fac mai nimic.

Cum am izbutit s'o pornesc, am luat-o repede la vale în căutarea plutei. Dealungul insuliţei a mers cum a mers, dar n'avea nici şaizeci de metri lungime şi, când am trecut de ea, m'am pomenit într'o ceaţă albă şi deasă, neştiind încotro s'o apuc. M'am gândit că n'are niciun rost să vâslesc. La sigur că intru în vreun banc de nisip sau mai ştiu eu unde. Mai bine să rămân liniştit şi să las barca să plutească

cu toate că e atât de greu să stai cu braţele încrucişate într'o împrejurare ca asta. Strigam şi ciuleam urechile. De undeva de departe am auzit deodată un fel de chiuit şi mi-a venit iar inima la loc. Am pornit repede înspre partea de unde venise chiotul, cu urechea la pândă. Când l-am auzit răsunând a doua oară, mi-am dat seama că nu mergeam în direcţia chiotului, ci departe, în dreapta lui. Când l-am auzit înc'odată, mă aflam în stânga lui. Nu mă apropiam defel, fiindcă mă învârteam pe loc, iar chiotul răsuna mereu în faţa mea. Bine-ar fi fost să-i vie'n gând tontului ăla să bată întruna toba pe o tingire, da ţi-ai găsit să-i treacă lui prin cap aşa ceva! Tăcerile dintre chiote mă zăpăceau. Dar n'aveam încotro, mă luptam înainte. Nu trecu mult şi auzii chiotul în spatele meu. Mă zăpăcisem de tot. Nu striga Jim, ci altcineva; sau te pomeneşti că mă 'nvârteam în jurul meu.

Lăsai vâsla. Chiotul se auzi din nou, tot în spatele meu, dar într'alt loc. Venea, schimbându-şi mereu locul, iar eu îi răspundeam de fiece dată. Când l-am auzit iar în faţa mea, am priceput că barca fusese luată de curent şi că totul e'n regulă, dacă nu cumva strigase alt plutaş, nu Jim. Niciodată n'am fost în stare să deslușesc glasul cuiva care strigă în ceaţă, fiindcă pe o ceaţă ca asta nu poţi să te 'ncrezi nici ochilor, nici urechilor.

Strigătul se auzea necontenit. Peste câteva clipe m'am pomenit sub un mal râpos, unde năluceau nişte copaci mari, cenuşii. Curentul mă asvârli spre stânga, printre o sumedenie de buşteni care gemeau sub năvala apelor repezi.

Intr'o clipită, se făcu din nou linişte; ceaţa alburie mi se păru şi mai deasă. Stăteam nemişcat şi ascultam cum îmi svâcnea inima. Zău că bătea de o sută de ori pân' să răsuflu odată.

Am lăsat totul baltă. Ştiam ce se întâmplase. Malul ăla râpos era al unui ostrov şi Jim trecuse de partea cealaltă. Nu era un plaur pe care să-l poţi ocoli în zece minute. Era acoperit de copaci, ca o insulă adevărată. Să tot fi avut o lungime de opt-nouă kilometri şi o lăţime de vreo opt sute de metri.

Am stat nemişcat vreun sfert de oră, ciulind urechile. Firește că barca plutea cu șase-șapte kilometri pe oră, dar în asemenea împrejurări nu-ți dai seama. Parc'ai fi înțepenit pe apă; și, când zărești lângă tine câte-un ciot luat de curent, nu te gândești că tu mergi repede, ci-ți ții răsuflarea și-ți zici în gând: „Doamnne! Ce iute fuge ciotul ăsta!" Dacă credeți cumva că nu-i groaznic de urît să te afli singur în ceață, în plină noapte, vă sfătuesc să încercați și voi odată — ca să vedeți ce 'nseamnă.

Timp de vreo jumătate de oră am tot strigat și până la urmă am auzit un răspuns de departe. Am încercat să mă 'ndrept într'acolo, dar degeaba! Atunci mi-am dat seama că intrasem într'o puzderie de insulițe: de o parte și de alta se zărea tulbure câte-un crâmpei; pe alocurea nu mă despărțea de ele decât un fir de apă. Chiar când nu le vedeam știam că-s acolo, după clipocitul pe care-l făcea apa izbind în crengile moarte și'n ierburile uscate ce atârnau pe maluri. Urmăream desnădăjduit sunetele pe care le auzeam între aceste maluri, dar m'am lăsat repede păgubaș; era ca o goană după năluci. N'am mai pomenit sunet să se piardă așa, mutându-se atât de iute și de des dintr'un loc într'altul.

De vreo patru-cinci ori a trebuit să mă depărtez de mal în grabă, ca să nu se izbească barca de insulițe. Imi spuneam că și pluta trebue să se împotmolească din când în când, altminteri s'ar fi depărtat prea mult ca să mai pot auzi strigătele, fiindcă pluta mergea nițel mai iute ca barca mea.

In sfârșit mi s'a părut că sunt iar în larg, dar n'am mai auzit niciun strigăt, de nicăieri. Imi închipuiam că Jim s'o fi ciocnit de vreo buturugă și s'o fi dus la fund. Mort de oboseală, m'am lungit în barcă, cu gândul să nu mă mai frământ atâta. Firește, nu voiam să adorm, dar eram atât de obosit, că nu m'am putut împotrivi somnului. „Am să dorm iepurește, numai puțin", mi-am zis. Cred însă că a fost un somn în toată legea, deoarece când m'am trezit, deasupra mea străluceau stelele, ceața se risipise și barca intra, cu botu 'nainte, într'un cot mare al râului. La început

n'am ştiut unde mă aflu. Credeam că visez. Când mi-am adus aminte de întâmplările prin care trecusem, mi s'au părut atât de vechi şi de tulburi de parcă s'ar fi petrecut cu o săptămână înainte. In locul acela râul era înspăimântător de larg şi amândouă malurile erau acoperite de păduri înalte şi dese. La lumina stelelor păreau ca nişte ziduri. Privind departe, în josul râului, am zărit un punct negru plutind pe apă. Am pornit într'acolo. Când să mă apropii, văd însă că nu erau decât doi buşteni legaţi laolaltă. Văd apoi alt punct şi mă iau după el, apoi altul; de data asta nimerisem bine. Era pluta. Când m'am apropiat de ea, l-am văzut pe Jim dormind cu capul între genunchi şi cu braţul drept atârnat pe vâsla dela cârmă. Ailaltă vâslă era fărâmată, iar pluta era plină de frunze, ramuri şi mâl. Părea să fi trecut prin grele 'ncercări.

Am legat barca şi am sărit pe plută, drept sub nasul lui Jim. Apoi am început să casc şi să-mi întind braţele spre el, spunând:

— Hei, Jim, da ce, am adormit? Dece nu m'ai trezit?

— Doamne sfânt! Tu eşti, Huck? Nu mort, nu înnecat, tu întors? Prea frumos, fie adevărat, Huck! Jim uită la tine, Huck; lasă Jim pipăe, altfel nu crede. Nu, nu eşti mort! Intors viu şi sănătos, tot Huck; domnul fie lăudat!

— Ce-i cu tine, Jim, ai băut?

— Băut? Eu băut? Crezi c'avut eu timp băut?

— Atunci dece vorbeşti în dodii?

— Eu vorbesc dodii?

— Păi, nu mi-ai spus tu că m'am întors şi câte şi mai câte, ca şi cum aş fi plecat?

— Huck, Huck Finn, uite în ochii mei, uite în ochii mei! Nu fost tu plecat?

— Eu plecat? Ce tot îndrugi acolo? N'am plecat nicăieri. Unde puteam să plec?

— Ascultă, Huck, aici nu lucru curat, asta sigur. Dacă Jim nu e Jim, atunci cine e? Dacă Jim nu aici, unde e? Asta vrea Jim ştie.

— E limpede că eşti aici, Jim, dar cred că te-ai cam scrântit la cap.

— Jim scrântit cap ? Bine, ia răspunde la mine : adevărat că tu plecat cu frânghia 'n barcă să legi pluta de insuliță ?

— Da de unde ! Ce insuliță ? N'am văzut nicio insuliță.

— Nu văzut insuliță ? Da ia spune, nu fost smuls frânghia și nu pornit pluta în jos pe apă și lăsat pe tine cu barca în urmă în ceață ?

— Care ceață ?

— Ceața, dracu ! Ceața care fost toată noaptea. Și nu strigat tu, și nu strigat eu, și p'ormă nu rătăcit amândoi printre insulițe și unu din noi pierdut de ălălalt care și el ca și pierdut, fiindcă nu știe unde se află ? Și nu ciocnit eu de-atâtea insulițe că era să prăpădesc, gata-gata să înnec pe mine ? Răspunde, Huck, adevărat ?

— Ajunge cât ai vorbit, Jim ! Află că n'am văzut nici ceață, nici insulițe, nici că era să te prăpădești, nimic din toate astea. Am stat toată noaptea cu tine, aici, și am pălăvrăgit până ai adormit acu vreo zece minute și cred că și eu am făcut la fel. Nu se poate să te fi îmbătat într'un timp așa de scurt, se vede că ai visat.

— Cum poate viseze cineva așa mult doar în zece minute ?

— La naiba ! Totuși ai visat, fiindcă nimic din toate astea nu s'au întâmplat aevea.

— Dar Huck, Jim știe bine că...

— Degeaba ! Ai visat. Sunt sigur de asta, fiindcă nu m'am mișcat de aici.

Jim tăcu vreo cinci minute, frământându-și creierii. Apoi spuse :

— Bine, fie, eu visat, Huck. Dar să ia dracu pe mine dacă nu fost ăl mai grozav vis care avut vreodată. Nu mai visat niciodată vis care obosește așa pe mine.

— Așa și trebue să fie, fiindcă visele obosesc câteodată pe oameni. Dar ăsta nu era vis obișnuit. Povestește-mi-l, Jim !

Jim se puse pe lucru și-mi povesti totul de-a-fir-a-păr, întocmai cum se întâmplase, dar mai punând și dela el pe ici pe colo. Apoi îmi spuse că trebue să „tăl-

măcească" visul, care era, de bună seamă, un semn pentru noi. Zicea că cea dintâi insuliță era un om care ne voia binele, dar curentul era un om care voia să ne îndepărteze de el. Strigătele erau prevestiri care ne veneau din când în când și dacă nu căutam să le înțelegem numaidecât, ne-ar fi adus nenorocire, în loc să ne ferească de ea. Insulițele alea multe erau necazurile pe care urma să le avem cu niște oameni cârcotași și cu tot felul de ticăloși, dar dacă ne vedeam de treabă și nu le răspundeam aţâţându-i, scăpam de ei și ieșeam din ceață, ajungând în larg, la lumină — adică în statele libere, unde nu ne mai așteptau niciun fel de necazuri.

Când mă întorsesem la plută, cerul era întunecat de nori, dar acum se însenina iar...

— Tălmăcirea ta e destul de bună, Jim, dar asta ce-o mai fi ? Și i-am arătat frunzele și resturile de pe plută și vâsla sfărâmată, care se vedeau bine acum la lumină.

Jim se uită la ele, apoi la mine și iar la ele. Ideea că visase pusese într'atâta stăpânire pe mintea lui, că nu putea să și-o mai scoată din cap și să pună lucrurile la locul lor, așa cum se întâmplaseră. Când se dumiri, se uită în ochii mei și fără să zâmbească, îmi spuse :

— Ce e ? Spun acum : când Jim nu mai putut de oboseală după atât muncă și strigăt, el adormit, dar inima lui era sfâșiat, fiindcă Huck pierdut, și lui Jim nu mai păsa ce se 'ntâmplă cu el și cu plută. Și când trezit și văzut iar aici Huck sănătos, lui Jim dat lacrimi și gata cadă în genunchi sărute picioarele lui Huck, așa fericit fost. Dar tu, tu nu gândești decât bați joc de săracu Jim cu minciuni. Uite colo, gunoiu ăla ! Cine bate joc de prieteni și face de rușine pe ei, tot gunoi este.

Și spunând asta, se ridică încet și porni spre wigwam, intrând înăuntru fără să mai scoată o vorbă. Dar era deajuns. Mă făcuse să mă simt atât de rușinat, încât aproape c'aș fi fost în stare să-i sărut picioarele, ca să-și ia înapoi cuvintele.

Mi-a trebuit un sfert de ceas până să mă hotărăsc să mă duc şi să mă umilesc în faţa unui negru. Dar am făcut-o şi nu mi-a părut niciodată rău dup'aceea. De-atunci nu i-am mai jucat niciun renghi şi nu i l-aş fi jucat nici pe ăsta, de-aş fi ştiut că o să-l doară atâta.

CAPITOLUL XVI

Am dormit aproape toată ziua, iar seara am pornit la mică distanţă după o altă plută, nemaipomenit de lungă, care înainta încet ca un convoi. Avea la fiecare capăt câte patru namile de vâsle — şi cred că pe bordul ei erau pe puţin treizeci de oameni. In mijloc se vedeau cinci wigwamuri mari, depărtate unele de altele. Intre ele ardea un foc de tabără. La un cap şi la celălalt avea câte un catarg. Era o plută grozavă. Mare lucru să fii plutaş pe o navă ca asta!

Curentul ne-a dus într'un cot adânc al râului. Noaptea se cam înnorase şi se făcuse zăpuşeală. Râul era foarte lat şi pe amândouă malurile se întindeau păduri dese, fără niciun luminiş. Vorbeam despre Cairo şi ne 'ntrebam dacă o să ne dăm seama când om trece prin dreptul lui. Eu ziceam că n'o să ne dăm seama, fiindcă auzisem că era un sătuc cu vreo duzină de case şi dacă din întâmplare n'ar fi luminate, cum era să ştim că treceam pe lângă un târguşor? Jim spunea că o să putem şti dacă o să vedem că cele două mari râuri se unesc acolo. Ce ne facem însă — i-am răspuns eu — dacă o să ni se pară că trecem pe lângă capul unui ostrov şi o să intrăm iar în apa dinainte? Gândul ăsta l-a tulburat pe Jim — şi pe mine la fel. Ce-i de făcut? Părerea mea era c'ar fi mai bine să vâslim spre mal de îndată ce zărim o lumină; acolo le-am spune oamenilor că vine şi tata după noi, cu o barcă, şi că, necunoscând locurile, vrea să afle cât mai e până la Cairo.

Jim spunea că-i o idee bună. Până una-alta, am fumat o pipă şi-am aşteptat.

N'aveam altceva de făcut decât să deschidem bine ochii, ca să nu trecem pe lângă orăşel fără să-l vedem. Jim spunea că are el un semn după care-o să ştie sigur unde se află : dacă-o să se simtă liber în clipa aceea, înseamnă că ăla-i orăşelul, iar dacă nu, înseamnă c'a ajuns tot într'o ţară cu sclavi, fără nicio nădejde de libertate. Din când în când, sărea în picioare, strigând :

— N'o fi colo ?

Dar nu era. Erau doar năluciri, sau licurici, aşa că se aşeza la loc şi pândea iar, ca şi mai 'nainte. Jim zicea că tremură şi-l apucă fierbinţelile ştiindu-se aşa de aproape de libertate. Pot să vă spun că şi eu tremuram şi aveam fierbinţeli numai auzindu-l, fiindcă începusem să mă obişnuiesc cu gândul că e ca şi liber — şi dacă stam să mă gândesc, a cui era vina ? A mea, firește. Nu-mi puteam linişti cugetul; nu ştiam cum. Şi, din pricina asta, nici somnul nu se mai lipea de mine. Nu puteam sta locului o clipă. La început nu-mi dădusem seama ce fac. Acum înţelegeam. Şi mă ardea ca un foc, din ce în ce mai tare. Incercam să mă încredinţez că nu sunt eu de vină, pentrucă nu eu îl făcusem pe Jim să fugă dela stăpânul său legitim. Dar degeaba, conştiinţa nu se lăsa înduplecată şi-mi spunea de fiece dată : „Dar ştiai foarte bine că fuge ca să-şi dobândească libertatea şi te puteai duce numai-decât la mal să-l denunţi.“ Uite-aşa mă perpeleam şi nu ştiam cum să scap. Conştiinţa îmi spunea : „Ce rău ţi-a făcut ţie biata miss Watson ca să-l laşi pe negrul ei să fugă sub ochii tăi, fără să scoţi o vorbă ? Ce ţi-a căşunat biata femeie ca să te porţi aşa urît cu ea ? Doar ea te-a învăţat carte, te-a învăţat cum să te porţi, şi pe deasupra s'a mai purtat şi bine cu tine. Altceva nu ţi-a făcut !“

Incepusem să mă simt aşa de ticălos, că-mi venea să-mi fac seama. Umblam de colo până colo pe plută, făcându-mi inimă rea, iar Jim umbla şi el fără astâmpăr, în urma mea. Niciunul din noi nu putea sta locului. De câte ori îl vedeam ţopăind şi-l auzeam strigând : „E Cairo !“, parcă mă trecea un junghi prin

inimă şi-mi spuneam că, de-ar fi într'adevăr Cairo, aş muri de ruşine

Jim vorbea tare tot timpul, iar eu îmi spuneam în gând: „Zicea că cel dintâi lucru pe care o să-l facă odată ajuns într'un stat liber va fi să pună bani deoparte, fără să cheltuiască nici măcar o leţcaie şi, când o să aibă destule parale, o să-şi răscumpere nevasta, sclavă la o fermă de lângă casa domnişoarei Watson. După aia o să muncească amândoi ca să-şi răscumpere cei doi copii, şi dacă stăpânul lor n'o să vrea să-i vândă, o să pună pe-un abolţionist să-i răpească.

Imi îngheţa sângele în vine când auzeam asemenea vorbe. Inainte el n'ar fi cutezat niciodată să vorbească aşa. Ce schimbare pe el de când se socotea ca şi liber! Intocmai ca 'n zicala din bătrâni:

„Dai negrului un deget şi el ţi-apucă toată mâna."

Iată unde m'a dus nechibzuinţa. Negrul ăsta, pe care pot zice că l-am ajutat şi eu să fugă, vine acum şi-mi spune verde în obraz că o să-şi fure copiii — care aparţin unuia pe care nici măcar nu-l cunosc — un om care nu mi-a făcut niciodată vreun rău.

Mă durea să-l aud pe Jim vorbind aşa. Cum de nu-i era ruşine? Conştiinţa începu să mă sâcâe mai rău ca oricând, până ce n'am mai putut îndura şi i-am spus, ca s'o liniştesc:

„Las' pe mine, nu-i prea târziu. Mă duc la mal când oi vedea prima lumină şi-l denunţ!" Atunci m'am simţit bine, fericit şi uşor ca un fulg. Toată neliniştea pieri ca prin farmec. Eram cu ochii 'n patru, doar-doar voi zări o lumină şi inima-mi cânta de bucurie. In curând am zărit o lumină.

— Scăpat, Huck, scăpat! strigă Jim. Bucură-te tine! Asta e scumpul, bunul meu Cairo, slavă domnu, cunosc pe el.

— Mă duc cu barca să văd, Jim. Dacă nu e?

Dintr'o săritură a fost în barcă, a deslegat-o, şi-a aşternut surtucul ăl vechi pe fund, ca să am pe ce să m'aşez şi mi-a dat vâsla. Cum mă depărtam, l-am auzit spunând:

— Curând-curând, Jim strigă de bucurie şi spune că tot datoreşte lu Huck. Dacă Jim om liber, asta mul-

ţumită lu Huck. Tu eşti ăl mai bun prieten a lui Jim. Eşti singur prieten a lu Jim!

Vâsleam de zor cu gândul să mă duc să-l dau în vileag, dar când l-am auzit vorbind aşa, mi s'a înmuiat inima. M'am lăsat în voia apei, nemaiştiind dacă-i bine sau nu să fac ce aveam de gând. Cu vreo cincizeci de metri mai jos de plută, i-am auzit iar glasul:

— Uite la Huck, bunu meu Huck, singuru domn alb care ţine cuvântu dat lu Jim!

M'a cuprins o sfârşeală. Dar îmi spuneam: „Trebue s'o fac — n'am încotro! E prea târziu ca să mai dau înapoi."

In clipa aceea am văzut o barcă cu doi oameni înarmaţi cu puşti. Se opriră. Mă oprii şi eu. Unul din ei zise:

— Ce-i acolo?

— O bucată de plută — zic.

— E a ta?

— Da, dom'le.

— Ceva oameni pe ea?

— Numai unu, dom'le.

— Ascultă, cinci negri au fugit azi noapte de pe plantaţia de-acolo, de după cotul apei. Omul tău e alb ori negru?

N'am răspuns numaidecât. M'am străduit eu, dar nu-mi veneau cuvintele. Incercam să-mi fac curaj şi să răspund, dar parcă eram o cârpă, n'aveam curaj nici cât un iepure. Simţeam că mi se face rău. Mi-am zis: „Ajunge, nu te mai sbate atâta, dă-i drumul!" Şi le-am spus pe nerăsuflate:

— E alb.

— Mai bine ne ducem să vedem singuri.

— Da, da, duceţi-vă, că e şi tăticu acolo şi poate-mi ajutaţi să trag pluta până la mal, unde se vede lumina aia. Tăticu-i bolnav — şi mămica la fel, şi Mary-Ann e bolnavă şi ea.

— Ei, drăcia dracului! Suntem grăbiţi, băiete. Dar dacă-i aşa, n'aveam încotro, mergem cu tine. Hai, vâsleşte, să pornim.

Am apucat vâslele şi ei pe-ale lor. După ce-am lopătat nițel, le-am spus :

— Tăticu o să vă fie foarte recunoscător, fiți siguri de asta ! Toți ăi pe care i-am rugat să m'ajute să trag pluta la mal au şters-o, şi singur nu pot.

— Ce urît din partea lor ! Hm ! Ciudată afacere ! Ia zi, băiete, da ce-i cu tat'tu ?

— E... e... nu-i cine ştie ce.

Se opriră din vâslit. Eram foarte aproape de plută acum. Unul din ăi doi îmi spuse :

— Mă băiete, tu minți ! Ce-i cu tat'tu ? Spune adevărul, şi-o să fie mai bine de tine.

— Da, dom-le, am să vă spun, dar vă rog din suflet nu ne lăsați !... E... domnilor... trebue doar să ne trageți, v'arunc eu frânghia, aşa că nu mai e nevoie să vă apropiați de plută, vă rog...

— Inapoi, John, înapoi ! răcni unul dintre ei.

Se depărtară.

— Nu te-apropia, băiete, stai acolo. Drace ! Te pomenești că vântul mi-a trântit boala 'n obraji ! Mă băiete, dacă ştii că taică-tu e bolnav de vârsat, dece nu ne-ai spus-o din capul locului ? Vrei să se molipsească toată lumea ?

I-am răspuns smiorcăind :

— Ba le-am spus la toți, dar au luat-o la sănătoasa şi ne-au lăsat !

— Bietul băiat ! Are şi el dreptate. Ne pare foarte rău de tine, dar vezi că noi, noi — la naiba ! n'avem chef să ne molipsim de vărsat, mă 'nțelegi ? Ascultă, te 'nvăț eu ce să faci : nu te-apuca să tragi singur la mal, că strici totul. Dacă mergi vre-o treizeci de kilometri la vale, dai de-un orăşel, pe malul stâng. Ai s'ajungi acolo cu mult după răsăritul soarelui. Când o să ceri ajutor, să le spui oamenilor că ai tăi au răcit şi au temperatură. Nu mai fii prost, nu-i lăsa pe oameni să ghicească despre ce e vorba. Noi vrem să-ți facem un bine — aşa că fii şi tu băiat de treabă şi du-te unde ți-am spus. N'are să-ți folosească la nimic dac'ai să debarci acolo unde se vede lumina aia — nu-i decât un depozit de lemne. Ia zi, tat'tu-i sărac, aşa-i ? şi mai are şi ghinion după cât se vede. Na, uite că pun

o piesă de douăzeci de dolari pe scândura asta; ia-o când o ajunge în dreptul tău. Mă doare 'n suflet că trebue să te las, dar, dumnezeule! cu vărsatul nu-i de glumit, pricepi?

— Aşteaptă niţel, Parker, spuse celălalt. Pune şi polul ăsta pe scândură, dela mine. Noroc bun, băiete! Fă cum ţi-a spus domnul Parker şi n'o să-ţi pară rău.

— Da, da, băiete, rămâi cu bine! Dacă vezi cumva vreun negru fugar, cere ajutor şi înhaţă-l, te mai alegi şi cu ceva bani.

— Cu bine, dom'le. Dacă trece vreun negru, nu-l las eu să scape, fiţi pe pace!

Şi s'au dus, iar eu m'am urcat pe plută, ruşinat şi necăjit pentrucă ştiam prea bine că ceeace făcusem era rău şi pentrucă-mi dădeam seama că, oricât m'aş fi străduit, tot degeaba era: mai bun nu mă puteam face. Vai de ăl care nu se 'nvaţă de mic să se poarte cum trebue! Când e la o adică, e 'n zadar, nu mai are scăpare, nici leac.

Gândindu-mă mai adânc, mi-am spus: „Ia stai niţel, să zicem că făceai bine dacă-l părai pe Jim, crezi că te simţeai mai bine acum? Da de unde, tot rău al dracului te simţeai, ca şi acum. Atunci, mi-am zis eu, la ce bun să'nveţi cu atâta trudă să faci bine, când ca să faci rău nu e greu defel şi răsplata-i aceeaşi?" Am rămas paf. Nu mai ştiam ce să răspund. Deaceea m'am hotărît să nu-mi mai bat capul şi de-aici înainte să fac totdeauna cum mi-o veni mai la îndemână. Am intrat în wigwam, dar Jim nu era acolo. M'am uitat în jur — Jim nicăieri.

— Hei, Jim! am strigat.

— Aici, Huck. Ăia plecat? Nu vorbi aşa tare.

Era scufundat în apă, sub vâsla din urmă, doar nasul i se vedea. L-am liniştit, spunându-i că indivizii nu se mai vedeau. Jim s'a suit pe plută şi a urmat:

— Ascultat tot şi sărit în apă, gândit plec la mal dacă ei vin aici. După ce ei plecau, întorceam eu înapoi la plută. Doamne! cum dus tu de nas pe ei, Huck! Grozav păcăleală! Tu scăpat pe prietenu tău Jim, şi Jim nu uită pe tine niciodată.

După aia am vorbit de bani. Era o sumă frumuşică

— un pol de căciulă. Jim spunea că acum puteam lua vaporul şi că banii au să ne ajungă pân'o să sosim undeva în statele libere. Treizeci de kilometri — zicea el — nu e mult de mers cu pluta, numai că-şi pierduse răbdarea, abia aştepta să fie acolo.

In zori, am făcut popas. Jim ascunse cu mare grijă pluta. Apoi îşi petrecu ziua făcând bagajele şi pregătind totul pentru a părăsi plutăritul.

In seara aceea, pe la vreo zece, am zărit luminile unui târg, în fundul unui cot al râului, pe partea stângă. M'am dus cu barca să văd ce era. Peste câtva timp am zărit în mijlocul apei o barcă în care pescuia un om. M'am apropiat de el.

— Dom'le, oraşul ăla e Cairo ?

— Cairo ? Da de unde ! Ai căpiat ?

— Da ce oraş e, dom'le ?

— Dacă vrei să afli, du-te şi vezi. Dacă mai stai aici şi-mi baţi capu, o să-ţi dau una de-ai să mă pomeneşti toată viaţa.

M'am întors la plută. Jim era grozav de desamăgit, dar l-am îmbărbătat, spunându-i că târgul următor o să fie desigur Cairo.

Până a doua zi în zori am mai trecut prin faţa unui târg şi mă pregăteam să mă duc iar să văd ce e, dar Jim m'a oprit, arătându-mi că era pe un deal şi amintindu-mi că la Cairo e şes. Uitasem...

Ne-am oprit pe un grind, nu departe de malul stâng. Am stat toată ziua acolo. Incepusem să am bănueli, şi Jim la fel.

— Te pomeneşti — zic eu — că 'n noaptea aia ceţoasă am trecut de Cairo !

— Aoleo, Huck, taci ! Bieţii negri niciodată n'are noroc. Spus eu că nu isprăvit cu nenoroc dela pielea aia de şarpe.

— Aş vrea să nu fi dat niciodată cu ochii de pielea aia, Jim. Ce bine era dacă nu-mi cădeau ochii pe ea !

— Tu, Huck, nu ai vină, tu nu ştiut. Nu face inimă rea degeaba !

Când s'a luminat bine de ziuă, ne-am dat seama că ne aflam în apa limpede a râului Ohio şi că de partea

ailaltă curg apele tulburi ale bătrânului nostru Mississipi! Aşa dar, adio Cairo!

Ne-am aşezat să ne sfătuim. N'avea niciun rost să ne ducem la mal. Fireşte că nu puteam porni cu pluta împotriva curentului. N'aveam decât o cale: să aşteptăm noaptea şi să ne încercăm norocul, întorcându-ne cu barca. Am dormit toată ziua într'un desiş, ca să mai prindem puteri. Dar seara, când să ne 'ntoarcem la plută, ce să vezi? barca ia-o de unde nu-i...

Multă vreme n'am scos o vorbă. Ce-am mai fi putut spune? Ştiam amândoi prea bine că tot pielea şarpelui ne făcuse bucata şi de data asta. La ce bun să mai vorbim? Ar fi însemnat s'aruncăm vina asupra altcuiva şi asta ne-ar fi adus iar ghinion — şi nu s'ar mai fi isprăvit cu ghinioanele. Mai bine tăceam.

Când ne-a mai venit inima la loc, ne-am sfătuit ce-ar fi mai bine să facem şi ne-am dat seama că n'aveam decât o singură scăpare — să mergem cu pluta până ce se va ivi prilejul să cumpărăm o barcă şi s'o pornim înapoi cu ea, în susul apei. N'aveam de gând să „împrumutăm" vreuna, aşa cum făcea babacu, de teamă să nu se ia careva după noi.

După ce s'a lăsat întunericul, am pornit cu pluta. Cei care încă nu s'au încredinţat că-i nebunie curată să pui mâna pe-o piele de şarpe, după tot ce ne-a făcut nouă pielea aia de şarpe, au să se încredinţeze acuma, văzând ce ne-a mai făcut.

Locul unde se cumpără bărci se află undeva, dincolo de plutele care zac la mal. Dar n'am văzut niciun fel de plute, cu toate că am mers mai bine de trei ore. Se întunecase; era o noapte neagră, de nepătruns, aidoma nopţilor ceţoase. Nu puteai desluşi forma apei şi nu vedeai la doi paşi. Era târziu şi se aşternuse o linişte adâncă. Deodată se arătă un vapor venind în susul apei. Am aprins felinarul, crezând c'o să ne observe. Vapoarele care mergeau în susul apei deobicei nu treceau pe lângă noi, ci căutau vadurile şi apa lină de după stânci; dar în nopţi ca astea, ele înfruntau curentul, trecând chiar prin mijlocul apei.

Auzeam cum bătea apa, dar nu l-am văzut decât când a fost aproape de tot. Venea întins spre noi. Va-

poarele au obiceiul ăsta — încearcă să vadă până unde pot să se apropie fără să te atingă. Câteodată, roata îţi rupe o vâslă şi atunci pilotul scoate capul afară şi râde, zicându-şi că-i mare pişicher. Aşa dar venea spre noi, iar noi ne închipuiam că o să ne atingă razant, dar ăla parcă n'avea deloc de gând să vireze. Era o namilă de vapor şi mergea iute de tot, ca un nor negru înconjurat de şiruri de licurici. Deodată răsări din umbră, enorm şi înfricoşător, c'o mulţime de guri de cazane, deschise şi strălucitoare ca nişte colţi roşii, şi c'o bigă cât toate zilele, atârnată drept deasupra capetelor noastre. Cineva răcni la noi, apoi răsunară clopotele de alarmă pentru oprirea maşinilor, înjurăturile se amestecară cu şuierul aburului — şi, în timp ce Jim sărea într'o parte şi eu în cealaltă, vaporul izbi din plin pluta, trecând peste ea.

M'am scufundat în apă cu gândul să ajung la fund, căci o roată de vreo zece metri era gata-gata să treacă peste mine şi-mi ziceam că ar fi bine să-i fac loc, să nu se încurce. Deobicei, sunt în stare să rămân sub apă un minut, — dar de data asta cred c'am stat un minut şi jumătate. Apoi, am ieşit fuga la suprafaţă — simţeam că plesnesc. Am ieşit până la subsuori şi mi-am suflat apa din nări, ca să răsuflu puţin. Era un curent năpraznic — vaporul îşi pusese din nou în mişcare maşinile la zece secunde după ce le oprise. Ce le pasă vapoarelor de plutaşi? Din pricina întunericului, nu-l mai vedeam, îl auzeam doar cum despica apa râului.

Am strigat „Jim!" de vreo zece ori, dar n'a răspuns nimeni. Am apucat atunci o scândură de care mă lovisem pe când „călcam apa" şi am pornit spre mal, împingând-o înaintea mea. Dându-mi seama că curentul trăgea spre malul stâng şi că prin urmare mă aflam la o răscruce a apelor, am luat-o spre partea ailaltă. Era una din răscrucile alea lungi, piezişe — să tot fi avut vreo trei kilometri.

Mi-a luat multă vreme până s'o străbat. Am ajuns cu bine la mal şi am ieşit din apă. Nu vedeam mai nimic; am orbecăit pe un pământ colţuros, cale de vreo patru sute de metri. Deodată m'am pomenit faţă în faţă cu o casă bătrânească, de lemn, cu pereţii dubli.

Mă gândeam s'o şterg iute de acolo, dar o haită de câini se năpusti spre mine, chelălăind şi lătrând; am stat locului, n'avea rost să mă mişc.

CAPITOLUL XVII

Nu trecu niciun minut şi, dela o fereastră, cineva spuse fără să-şi scoată capul măcar.

— Ajunge, băieţi! Cine-i acolo?

— Eu.

— Care eu?

— George Jackson, dom'le.

— Ce pofteşti?

— Nimic, dom'le, aş vrea să-mi văd de drum, dar nu mă lasă câinii.

— Ce tot dai târcoale pe-aici, noaptea, la ora asta, ai?

— Nu dau târcoale, dom'le, am căzut de pe puntea vaporului.

— Nu zău, ai căzut? Ia faceţi puţin lumină, să-l văd la faţă. Cum spuneai că te chiamă?

— George Jackson, dom'le. Sunt un băieţel, nu vedeţi?

— Ascultă, dacă spui adevărul, n'are dece să-ţi fie teamă, n'o să-ţi facă nimeni rău. Dar nu încerca să te mişti, stai acolo unde eşti. Hai, ia sculaţi-i pe Bob şi pe Tom şi aduceţi puştile! George Jackson, nu mai e nimeni cu tine?

— Nu, dom'le, nu-i nimeni.

Auzeam acum oameni umblând prin casă, apoi văzui o lumină. Individul răcni:

— Betsy, neroadă bătrână ce eşti, cară-te cu lumina aia! Ai căpiat? Pune-o pe podea în dosul uşii. Bob şi Tom, dacă sunteţi gata, luaţi-vă locurile.

— Suntem gata.

— Ia zi, George Jackson, îi cunoşti pe Shepherdsoni?

— Nu, dom'le, n'am auzit niciodată de ei.

— Poate că-i aşa cum spui, dar s'ar putea să şi minţi. Sunteţi gata? Ia fă-te 'ncoa, George Jackson! Bagă de seamă, nu alerga, vino încet de tot. Dacă e careva cu tine, să stea unde e — dacă se-arată, îl împuşcăm. Şi-acu, vino. Nu te grăbi. Deschide uşa puţin, atât cât să te strecori înăuntru, asculţi?

N'am alergat. Să fi vrut şi n'aş fi fost în stare. Făceam câte un pas şi mă opream. Nu se auzea niciun sgomot, numai bătăile inimii mi le auzeam. Câinii tăceau ca şi oamenii, dar se ţineau de mine. Când am ajuns la cele trei trepte de lemn din faţa uşii, am auzit pe cineva cum descuie uşa cu cheia, cum trage zăvorul şi drugul de fier. Am pus mâna pe uşă şi am împins-o încetişor... încetişor, până când cineva îmi spuse:

— Ajunge, vâră capu'năuntru.

L-am ascultat, cu toate că mă temeam că mi-l sboară.

Pe podea era o lumânare. Am rămas cu toţii aşa, privindu-ne unii pe alţii, vreun sfert de minut. Trei gealaţi stăteau cu puştile aţintite spre mine — de mi se tăiase răsuflarea. Cel mai în vârstă dintre ei, unul cu părul cărunt, să tot fi avut vreo şaizeci de ani; ăilalţi doi păreau de vreo treizeci de ani, ba chiar mai mult. Toţi trei erau chipeşi şi bine legaţi. Mai era acolo şi o femeie frumoasă, cu părul cărunt şi, în spatele ei, două fete — dar pe astea nu le vedeam prea bine.

— Bine, e'n regulă. Intră! îmi zise bătrânul.

Cum am intrat, bătrânul încuie uşa, trase zăvorul şi drugul, spunându-le ălora doi tineri să se apropie cu puştile. Toţi trei trecură apoi într'un salon mare cu duşumeaua acoperită c'un covor nou şi se strânseră laolaltă într'un colţ depărtat de ferestrele din faţă. (Pe de lături nu erau ferestre.) Ridicară lumânarea şi, după ce mă cercetară bine, strigară într'un glas:

— Nu-i din neamul Shepherdsonilor, n'are nimic de Shepherdson în el.

Apoi bătrânul îmi spuse că nădăjdueşte că n'am să mă supăr dac'o să mă caute de arme; nu voia să-mi

facă niciun rău — voia doar să fie mai sigur. Nu-mi scotoci buzunarele, le pipăi doar pe dinafară, spunându-mi apoi că e'n regulă. După aia, mă pofti să mă simt ca la mine acasă şi să-i povestesc cât mai multe despre mine.

— Dar vai, Saul — îi tăie vorba bătrâna — nenorocitul de copil e ud leoarcă. Te pomeneşti că i-o fi şi foame?

— Ai dreptate, Rachel, uitasem.

Bătrâna chemă atunci o negresă:

— Betsy, du-te şi adu-i repede ceva de mâncare, sărmanul de el! Hei, fetelor, una din voi să se ducă să-l trezească pe Buck şi să-i spună — a! uite-l că vine. Buck, ia-l pe tânărul ăsta străin, ajută-l să-şi scoată hainele unde şi dă-i nişte haine de-ale tale, uscate.

Buck părea cam de vârsta mea, vreo treişpe-paişpe ani, măcar că era ceva mai voinic ca mine. N'avea pe el decât o cămaşă şi părul îi era încâlcit rău. Intră căscând şi frecându-şi ochii cu o mână; în cealaltă trăgea după el o puşcă.

— Nu-i niciun Shepherdson pe-aici? întrebă el.

Ii răspunseră că se speriaseră degeaba.

— De-ar fi venit niscaiva, puneam eu mâna pe unul!

Râseră cu toţii.

— Da încet te mai mişti, Buck! spuse Bob. Ar fi avut timp să ne scalpeze pe toţi pân'acuma.

— Păi dacă n'a venit nimeni să-mi spună! Asta nu se face. Totdeauna sunt lăsat deoparte şi n'apuc să văd nimic.

— Nu-i nimic, fiule, spuse bătrânul. Ai să vezi destule mai târziu, fii pe pace! Acum du-te şi fă aşa cum ţi-a spus maică-ta.

Când am ajuns sus în camera lui, mi-a dat o cămaşă scorţoasă, o vestă şi nişte pantaloni de-ai lui. In timp ce-i îmbrăcam, m'a întrebat cum mă chiamă, dar n'am apucat să-i răspund, că a şi început să-mi povestească despre o gaiţă şi un iepuraş pe care-i prinsese în pădure cu două zile înainte. M'a întrebat apoi dacă ştiu unde se afla Moise când s'a stins lu-

mânarea. I-am răspuns că nu știu. N'auzisem despre așa ceva pân'atunci.

— Dar ghici!

— Cum o să ghicesc dacă n'am mai auzit niciodată despre asta?

— Da ce, nu poți să ghicești? E ușor, mă!

— Care lumânare?

— Orice lumânare.

— Nu știu unde era. Zi tu.

— Ei, un' să fie? Era în întuneric. Acolo era!

— Dacă știai, atunci dece m'ai întrebat?

— Ce dracu! Nu vezi că-i o ghicitoare? Ia zi, cât ai să stai aici? Să rămâi la noi, auzi? Să vezi ce-o să petrecem! Școala-i închisă acum. Ai vreun câine? Eu am unu care sare în apă și-ți aduce surcelele pe care le arunci. Ție-ți place să te piepteni duminica și toate prostiile astea? Mie nu, dar mama nu-mi dă pace. Să-i ia dracu de nădragi! Ar trebui să-i îmbrac, da e așa de cald, că nu prea am chef. Ești gata? In regulă. Haide, musiu!

Jos îmi pregătiseră niște plăcinte, carne rece, unt și smântână — în viața mea n'am mâncat ceva mai bun. Buck, maică-sa și toți ceilalți — afară de negresă, care plecase, și de cele două fete — fumau niște pipe de păpușoi. Fumau și vorbeau, iar eu mâncam și vorbeam. Fetele se 'nfășuraseră în șaluri și părul le atârna pe spate. Imi puneau tot felul de întrebări. Le-am spus următoarea poveste: Taică-meu, eu și toată familia trăiam într'o mică fermă în fundul Arkansawului. Soră-mea Mary-Ann fugise ca să se mărite cu unul și n'am mai auzit nimic despre ea. Bill pornise s'o caute și nu s'a mai auzit nimic nici despre el, iar Tom și Mort muriseră și-am rămas doar eu și cu babacu care atâta se amărîse, c'ajunsese o umbră. Când a murit și el, am luat puținul care mai rămăsese — fiindcă ferma nu era a noastră — și am plecat cu vaporul în susul râului. Pe drum am căzut peste bord și așa am ajuns aici. După ce mi-au ascultat povestea, mi-au spus că pot rămâne la ei cât poftesc. Se făcuse aproape ziuă; toată lumea se duse la culcare. Eu m'am culcat în același pat cu Buck. Când m'am trezit dimineața, hop!

îmi uitasem numele. M'am canonit vreun ceas să-mi aduc aminte, şi când s'a trezit Buck, i-am spus :

— Tu ştii să scrii bine, Buck ?

— Da, răspunse el.

— Pun rămăşag că nu ştii cum se scrie numele meu.

— Pun rămăşag pe ce vrei, că ştiu.

— Bine, să te vedem.

— G-e-o-r-g-e J-a-x-o-n, poftim !

— Bine, ai câştigat, dar zău că nu te-aş fi crezut în stare. Nu-i uşor să-l spui buche cu buche, aşa dintrodată, fără să-l înveţi.

Am scris numele pe o hârtie, în taină. Mă gândeam că s'ar putea ca data viitoare să mă pună careva să i-l spun, şi voiam să-l pot rosti pe nerăsuflate, ca şi cum aş fi fost învăţat cu el.

Era o familie foarte simpatică şi aveau şi o casă pe cinste. Nu mai văzusem niciodată la ţară o casă ca asta, atât de frumoasă şi cu atâta „stil" în ea. Uşa dela intrare nu avea ivăr de fier, sau de lemn cu cureluşă de piele, ci avea o clampă de aramă care se răsucea, cum au casele dela oraş. In salon nu era niciun pat, nici urmă de pat — şi'n câte saloane dela oraş nu găseşti paturi ! Intr'un colţ se afla o sobă mare cu postament de cărămizi şi cărămizile erau curate şi roşii ; le spălau cu apă şi le frecau cu alte cărămizi. Câteodată le spoiau cu o vopsea roşie de-i zicea negru de Spania, taman aşa cum se face şi la oraş.

Soba avea nişte grătare uriaşe care puteau să ţină un trunchi întreg de copac. Deasupra sobei, în mijloc, atârna o pendulă ; pe jumătatea de jos a pendulei era zugrăvit un oraş, iar în mijloc avea un cerculeţ pentru soare, în spatele căruia vedeai cum se leagănă limba pendulei ! Câteodată, după ce vreun ceasornicar ambulant venea s'o cureţe şi s'o dichisească, era în stare să sune de o sută cincizeci de ori în şir, fără să se poticnească. N'ar fi vândut-o pentru nimic în lume. De-o parte şi de alta a pendulei stătea câte un papagal exotic mare făcut parcă din cretă şi colorat de-ţi lua ochii. Lângă unul din papagali era o pisică de faianţă, iar lângă celălalt, un căţel, tot de faianţă.

Când îi apăsai, scoteau un țipăt, dar fără să-și deschidă gura și fără să-și schimbe înfățișarea.

Țipetele ieșeau de undeva de dedesubt. In spatele lor, atârnau două evantaie făcute din pene de cocoș sălbatic. Pe o masă din mijlocul încăperii se afla un paner frumos, și el tot de faianță, încărcat cu mere, portocale, piersici și struguri, mult mai roșii, mai galbene și mai arătoase ca alea adevărate. Nu erau adevărate, fiindcă 'n locurile roase se vedea creta albă din care erau făcute. Pe masa asta era pusă o scoarță de mușama grozavă, cu marginea colorată, iar în mijloc era zugrăvit un vultur albastru și roșu. Ziceau că o primiseră tocmai din Filadelfia. Mai erau și niște cărți, rânduite frumos în fiece colț al mesei. Una din ele era o biblie mare de familie, plină de poze. Alta era *Calea pelerinului* — o carte despre unul care-și părăsise familia, nu se știe dece. Din când în când, citeam și eu câte puțin din cartea asta. Era interesantă, dar cam greoaie.

O altă carte era *Ofranda prieteniei* cu multe lucruri frumoase și poezele. Poezelele însă nu le citeam. Mai erau acolo și *Discursurile lui Henry Clay* și *Medicina de familie* — de doctorul Gunn — o carte în care puteai afla tot ce trebue să faci în caz de boală sau moarte. Am mai văzut și o carte de rugăciuni — și multe altele. In jurul mesei se înșirau jilțuri frumoase și trainice, nu din alea crăpate la mijloc și desfundate ca niște coșuri vechi.

Pe pereți atârnau tablouri — mai ales poze de-ale lui Washington și Lafayette, și de-ale maicii domnului — scene de bătălii — și unul care se numea *Semnarea declarației*. Erau și unele numite „schițe" — pe care le făcuse singură, pe când avea doar cinșpe ani, una din fete — care murise. Se deosebeau de toate tablourile care le văzusem vreodată — erau mult mai negre ca alea obișnuite. Una înfățișa o femeie sveltă, îmbrăcată într'o rochie neagră, cu corsajul strâmt sub brațe, și cu mânecile înfoiate ca verzele. Purta o pălărie mare ca o lopățică de cărbuni și un văl negru; panglicuțe negre se împleteau de gleznele ei subțiri și albe și piciorușele îi erau încălțate în pantofiori ne-

gri, ca niște miniaturi. Stătea gânditoare, cu cotul drept rezemat pe un mormânt, sub o salcie plângătoare, iar mâna ailaltă îi atârna dealungul trupului ținând o batistă albă și o gentuță. Dedesubtul picturii stătea scris: *„Vai, nu te voi mai vedea oare niciodată?"*

Alta înfățișa o fată tânără, cu părul pieptănat în sus și strâns într'un coc, c'un pieptene înalt cât un spătar de scaun. Plângea într'o năframă și în cealaltă mână ținea o păsărică moartă, care zăcea pe spate, cu lăbuțele'n aer. Dedesubt scria: *„Vai, n'am să mai aud niciodată dulcele-ți ciripit?"*

Mai era o poză, în care o fată tânără, cu obrajii șiroind de lacrimi, stătea la fereastră, privind luna. Intr'o mână ținea o scrisoare desfăcută, pe care se vedea o bucată de ceară neagră. Își apăsa pe buze un medalion legat de un lănțișor. Dedesubt scria: *„Și te-ai dus? Da, te-ai dus, vai!"*

Desigur că pozele erau frumoase, dar eu nu prea mă dădeam în vânt după ele, mă apucau pandaliile când le priveam, mai ales când nu prea eram în apele mele. Toată lumea era mâhnită că fata murise, fiindcă începuse multe alte desene de-astea și se putea vedea — din câte făcuse — ce geniu pierduseră. Dar, judecând după gusturile ei, cred că fata se distrase mai bine în cimitir.

Când căzuse la pat, fata tocmai lucra la cel mai măreț tablou al ei — așa ziceau ăi din familie; în rugăciunile ei, cică cerea zi și noapte să-i fie dat să trăiască până ce-o să-l termine. Dar n'a avut noroc. Poza înfățișa o fată tânără îmbrăcată într'o rochie lungă și albă, rezemându-se de balustrada unui podeț, gata să sară jos, cu părul despletit pe umeri și privind luna, cu ochii plini de lacrimi. Două brațe i se încrucișau pe piept, două brațe erau întinse în față și alte două se înălțau spre lună — voise, pasă-mi-te, să vadă care pereche de brațe se aranjează mai bine, și-apoi să le șteargă pe celelalte, dar, cum spuneam, murise înainte de a se hotărî, și acum tabloul atârna deasupra patului ei așa cum era, și la fiece onomastică a ei, familia îl încununa cu flori. Restul timpului era ascuns după o perdeluță. Tânăra fată din tablou avea

un chip destul de plăcut, numai că, după părerea mea, din pricina atâtor braţe, prea semăna a păianjen.

Fata asta ţinuse şi-un album pe când era în viaţă; lipea în albumul ăla ferpare şi ştiri despre accidente şi cazuri de suferinţe îndelungate, luate din *Ochiul bisericii*. Pe marginea lor obişnuia apoi să scrie poezii, din capul ei.

Erau poezii foarte frumoase. Iată ce a scris, de pildă, despre un băiat, pe nume Stephen Dowling Bots, care s'a înnecat căzând într'un puţ:

Odă lui Ştephen Dowling Bots, răposat întru domnu

Murit-a Stephen după boală
Incet de tot, în suferinţă?
Şi plânsu-l-au, de-amară jale
Prietenii, cu pocăinţă?
Nu, Stephen Dowling Bots avu
O altă soartă mai cumplită.
Deşi îl plânseră, el nu
Muri de moarte-obişnuită.
N'avu nici tuse măgărească,
Şi nici pojar, nici oreion.
N'au cutezat să-i pângărească
Al frunţii sale sfânt amvon.
Nu, inima nu i-a fost frântă
De-un neîmpărtăşit amor,
Nici crampele făptura sfântă
Nu-l doborîră, prin omor.
O, nu! Ci ascultaţi, plângând,
La ce vă spun de trista-i soartă:
El tânăr a murit, căzând
Intr'o fântână. Vai, ce soartă!
L-au scos afar', l-au deşertat,
Dar era prea târziu, o, vai!
Căci sufletu-i s'a înălţat
Intr'un măreţ şi falnic rai.

Dacă Emmeline Grangerford compunea asemenea poezii înainte de a împlini paisprezece ani, ne putem închipui ce-ar fi fost ea în stare să scrie, cu timpul. Buck spunea că soră-sa era în stare să-ţi toarne o

poezie cât ai bate din palme. Nici nu stătea să se gândească. Scria un vers, şi dacă nu-i putea găsi rima, îl ştergea şi punea la repezeală altul în loc, apoi îi da 'nainte. N'avea subiecte preferate. Putea scrie despre orice-i cereai, numai trist să fie. De câte ori murea vreun bărbat, vreo femeie sau vreun copil, ea şi venea cu „prinosul" ei, înainte să li se fi răcit trupurile. Vecinii ziceau că întâi venea doctorul, după aia Emmeline şi la urmă dricarul — care nu se arăta niciodată înaintea ei. O singură dată s'a întâmplat să vină dricarul înaintea ei, într'o zi când Emmeline zăbovise prea mult căutând o rimă la numele răposatului, un anume Whistler. După această întâmplare, Emmeline n'a mai fost aceeaşi. Nu s'a plâns niciodată, dar a tânjit şi mult n'a mai trăit.

Biata fată! De câte ori nu m'am urcat în odăiţa ei, ca să citesc din albumul ăl vechi, când tablourile ei mă scoteau din sărite şi mi-era necaz pe ea.

Iubeam toată familia — pe morţi şi pe vii deopotrivă — şi nu voiam să ne despartă nimic. Biata Emmeline, cât fusese în viaţă, scrisese poezii despre toţi morţii, şi nu mi se părea drept ca acum, când murise, să nu se găsească nimeni să-i facă şi ei nişte versuri. Am încercat să storc din mine un vers două, dar din păcate n'a mers.

Odaia Emmelinei era păstrată într'o curăţenie desăvârşită, cu toate lucrurile aranjate aşa cum îi plăcea ei să le aibă când era în viaţă. Nu dormea nimeni acolo. Cucoana bătrână se îngrijea personal de odaie, deşi avea o mulţime de negri. Ea se ducea deseori acolo, deobicei ca să coasă şi să citească din biblie.

Ca să mă 'ntorc la salon, trebue să mai spun că la ferestre erau nişte perdele grozave: albe, cu desene înfăţişând castele acoperite de viţă şi cirezi de vite la adăpat. Mai era acolo şi un mic pian de pe vremuri, în care cred că se aflau tingiri. Ce putea fi mai frumos decât să auzi pe tinerele dudui cântând la pianul ăla *S'a rupt ultimul lanţ* sau *Bătălia Pragăi?* Pereţii tuturor încăperilor erau tencuiţi cu ipsos. Mai în fiece odaie erau covoare, iar casa era văruită pe dinafară.

Era o clădire cu două aripi, iar locul mare, deschis, dintre ele, avea pardoseală și acoperiș. Uneori, la prânz, se punea masa acolo — era un loc răcoros și plăcut. Nici că se putea mai bine. Și mâncarea era grozavă. Se serveau niște porții cât toate zilele de mari!

CAPITOLUL XVIII

După cum vedeți, colonelul Grangerford era un gentleman din cap până 'n picioare. La fel toți ai săi. Era după cum se zice, de familie bună, și asta contează la oameni, ca și la cai, după cum spunea văduva Douglas, despre care nu știu să fi zis cineva că nu făcea parte din cea mai nobilă societate a târgului nostru. Și babacu zicea așa, măcar că nu era mai de neam decât un cotoi janghinos.

Colonelul Grangerford era foarte înalt și svelt și avea o față smeadă, nițeluș oacheșă, fără pic de roșeață; se bărbierea cu grijă în fiece dimineață. Avea niște buze și niște nări nemaipomenit de subțiri, sub un nas semeț. Pe sub sprâncenele lui groase scăpărau niște ochi negri ca tăciunele, așa de înfundați în orbite, că parcă te priveau din două văgăuni. Avea o frunte înaltă, iar părul lui sur și sârmos îi atârna până pe umeri. Mâinile îi erau lungi și subțiri. Nu era zi dela dumnezeu în care să nu-și pună o cămașă curată și un costum de pânză albă, de-ți lua ochii. Dumnicile purta o redingotă albastră cu nasturi de alamă. Umbla cu un baston de mahon cu măciulie de argint. N'avea nimic fistichiu în îmbrăcămintea lui și nu ridica niciodată glasul. Simțeai că-i bun ca pâinea caldă, și de-aia aveai încredere 'n el. Câteodată zâmbea; atunci era o plăcere să te uiți la el. Dar când se înălța ca o prăjină și de sub sprâncene începeau să-i scapere fulgere, îți venea să te cațări într'un copac și să afli mai târziu de unde-i venea supărarea.

N'avea nevoie să se ostenească a aminti oamenilor

cum trebue să se poarte, că fiecare ştia ce-are de făcut în prezenţa lui. La toţi le plăcea să-l aibă în preajma lor. Mai totdeauna era ca o rază de soare — unde era el, parcă se însenina. Dar când se ascundea după nori, se făcea întuneric beznă câteva clipe — şi era deajuns, fiindcă o săptămână după aia puteai fi sigur că lucrurile au să meargă iarăşi strună.

Când cobora, dimineaţa, împreună cu bătrâna, toată familia se scula în picioare şi le spunea „bună ziua" şi nimeni nu se aşeza la loc decât după ce se aşezau ei. Apoi Tom şi Bob se duceau la bufet, amestecau nişte băuturi într'un pahar şi i-l întindeau, iar el îl ţinea în mână şi aştepta până ce Tom şi Bob îşi umpleau şi ei paharele şi făceau o plecăciune spunând: „Respectele noastre, domnule şi doamnă." Atunci domnul şi doamna le răspundeau abia înclinându-se: „Mulţumesc" şi tustrei bărbaţii se apucau să bea. Bob şi Tom turnau apoi o lingură de apă pe zahărul şi picul de rachiu sau de cidru care rămânea pe fundul paharelor lor şi ni le dădeau mie şi lui Buck, ca să bem, cică şi noi, în sănătatea ălor doi bătrâni.

Bob era mai mare ca Tom. Amândoi erau nişte vlăjgani chipeşi, spătoşi, cu feţele bronzate de soare, cu părul negru şi lung şi cu ochii de cărbune. Ca şi tatăl lor, erau îmbrăcaţi în pânză albă din cap până 'n picioare şi purtau panamale cu boruri largi.

Duduia Charlotte avea douăzeci şi cinci de ani, era înaltă, semeaţă, cilibie şi bună ca pâinea caldă când nu-i sărea ţandăra. Când se mânia, avea nişte priviri care te 'ngheţau, leit cu-ale lui tat'su, şi era frumoasă foc. Duduia Sophia, soră-sa, era şi ea frumoasă, dar se deosebea de ea. Era blajină şi dulce ca o porumbiţă. Abia împlinise douăzeci de ani.

Fiecare dintre ei avea câte-un servitor negru, chiar şi Buck. Negrul meu o ducea ca 'n sânul lui Avram, fiindcă eu unul nu prea eram învăţat să mă las servit de alţii; în schimb, negrul lui Buck aproape că n'avea vreme să-şi tragă sufletul.

Cam asta era toată familia acum, dar cândva fuseseră mai mulţi şi anume încă trei feciori, care fuseseră omoriţi, şi Emmeline, răposata.

Bătrânul stăpânea o sumedenie de ferme şi peste o sută de negri. Când şi când poposea acolo câte un pâlc de oameni călări, sosiţi dela cincisprezece-douăzeci kilometri depărtare, şi vreme de cinci-şase zile o duceau într'o petrecere în preajma râului şi chiar pe râu. Ziua făceau excursii prin pădure, iar seara dădeau baluri acasă. Mai toţi erau rubedenii de-ale familiei. Bărbaţii veneau totdeauna cu arme. Pe legea mea, erau cu toţii oameni de soi, nu glumă!

Prin împrejurimi se mai afla un neam de nobili — vreo cinci-şase familii, care mai toate purtau numele de Shepherdson. Erau tot atât de nobili, bogaţi şi semeţi ca şi neamul Grangerforzilor. Shepherdsonii şi Grangerforzii se foloseau de acelaş debarcader, care se afla la vreo trei kilometri mai sus de casa noastră. Când mă duceam uneori la debarcader cu oameni de-ai noştri, vedeam numeroşi Shepherdsoni călări pe caii lor frumoşi.

Intr'o bună zi, când eram cu Buck în pădure, după vânat, am auzit un tropot de cal. Tocmai treceam poteca. Buck îmi spuse:

— Repede! Ascunde-te în tufiş!

După ce ne-am ascuns, am privit prin frunziş în pădure. Nu trecu mult şi un tânăr ferchez şi cam milităros se apropie cu calul în buiestru. Işi ţinea puşca la oblânc. Il mai văzusem eu şi înainte. Era tânărul Harney Shepherdson. Deodată îmi vâjâi pe lângă ureche un glonte pornit din ţeava puştii lui Buck — şi pălăria lui Harney căzu la pământ. El puse mâna pe puşcă şi veni călare drept spre locul unde ne ascunsesem. Dar noi n'am zăbovit nicio clipă. Am luat-o la goană prin pădure. Nu era o pădure deasă; de două ori, întorcându-mă ca să mă feresc de gloanţe, l-am văzut pe Harney ochindu-l pe Buck. Apoi l-am văzut cum se întoarce pe acelaş drum, ca să-şi caute pălăria, de bună seamă. Nu ne-am oprit din fugă până acasă. Când ne văzu, ochii bătrânului scăpărară o clipă de plăcere, apoi chipul i se îmblânzi şi spuse, cu glas blajin:

— Nu-mi place să tragi dindărătul unui tufiş. Dece n'ai ieşit pe potecă, băiete?

— Shepherdsonii n'ar fi făcut asta, tată. Ei profită totdeauna de ocazie.

In timp ce Buck povestea, duduia Charlotte își ținea capul sus ca o regină, nările i se umflau iar ochii îi scânteiau. Cei doi tineri păreau cătrăniți, dar nu scoteau o vorbă. Duduia Sophia pălise, dar când află că omul nu fusese rănit, se îmbujoră iar.

De îndată ce l-am putut trage deoparte pe Buck, lângă niște pătule de porumb, sub copaci, i-am spus:

— Voiai să-l ucizi, Buck?

— Ba bine că nu!

— Ți-a făcut vreun rău?

— El? Da de unde!

— Atunci dece voiai să-l omori?

— Păi, uite-așa, din pricina conflictului.

— Ce-i aia, un conflict?

— Mă, da din ce fund de lume ai ieșit că nu știi ce-i aia un conflict?

— N'am mai auzit pân'acu! Spune-mi tu.

— Ei bine — spuse Buck — un conflict e cam așa: Un om are o socoteală cu altul și-l omoară. Atunci fratele ăluia, îl omoară pe el. Apoi ceilalți frați, de ambele părți, se bat între ei. P'ormă își vâră nasul și verii lor și încetul cu încetul fiecare din ei e omorît și atunci conflictul s'a terminat. Dar ține mult de tot și merge al dracului de încet.

— Dar conflictul ăsta dintre Shepherdsoni și Grangerforzi ține demult, Buck?

— Hm! Cred și eu! A început acum treizeci de ani, sau cam așa ceva. Nu' ș' ce neînțelegere a fost la mijloc, p'ormă s'a lăsat cu proces. Ăl care-a pierdut procesu l-a împușcat pe ăl care l-a câștigat. Oricare-ar fi făcut la fel, să fi fost în locul lui.

— Ce neînțelegere a fost, Buck? Daraveri cu pământul?...

— Tot ce se poate, nu sunt sigur.

— Și cine-a tras mai întâi? Un Grangerford sau un Shepherdson?

— De unde vrei să știu? E tare mult de-atunci!

— Nu știe nimeni?

— Ba da, tăticu cred să știe, ca și ăilalți bătrâni

din familie, dar nici ei nu ştiu cum s'a pornit cearta.

— Da ia zi, Buck, au fost omorîţi mulţi ?

— Da. Au fost ceva înmormântări. Dar nu totdeauna sunt omorîţi. Tăticu are câteva gloanţe în el, dar le lasă aşa, tot n'are el cine ştie ce greutate. Cât despre Bob, l-au cam scrijelit c'un pumnal, iar Tom a fost rănit odată sau de două ori.

— Anul ăsta a fost omorît careva, Buck ?

— Da. Unul de-al nostru şi unul de-al lor. Acum vreo trei luni, vărul meu Bud, care avea paişpe ani, trecea călare prin pădure, de cealaltă parte a râului. Nu era înarmat, tâmpitul ! Intr'un loc pustiu, aude el un ropot de cal în spatele lui şi deodată îl vede pe moş Baldy Shepherdson care-l urmărea cu puşca în mână şi cu chica albă fluturând în vânt. Şi 'n loc să sară de pe cal şi să se-ascundă într'un tufiş, Bud a crezut că-i mai iute de picior ca moşul. Dar babalâcul l-a fugărit aşa vreo opt kilometri, sau poate şi mai bine, apropiindu-se din ce în ce. Pân'la urmă, văzând că totul e 'n zadar, Bud s'a oprit şi s'a întors, ca să nu fie împuşcat pe la spate, pricepi, iar bătrânul s'a apropiat şi l-a împuşcat. Numai că nu s'a bucurat el prea mult de norocul ăsta, fiindcă nu trecu nicio săptămână şi ai noştri îl curăţară.

— Ce laş şi moşul ăla, Buck !

— N'aş crede că era laş. Da de unde ! Printre Shepherdsoni nu-i nici urmă de laş. Şi nici printre Grangerforzi. Odată, bătrânul ăla s'a bătut singur vreme de o jumătate de oră cu trei Grangerforzi şi a ieşit învingător. Ei erau toţi călări. Descălecând, el s'a ascuns după o stivă de lemne şi şi-a pus calul în faţă, ca să oprească gloanţele. Grangerforzii, care rămăseseră călări, s'au învârtit în jurul bătrânului, trăgând întruna în el. Dar nici el nu se lăsă mai prejos. Bătrânul şi calul lui s'au dus acasă ciuruiţi şi schilodiţi, ca vai de capul lor, dar pe Grangerforzi au trebuit să-i ducă a!ţii, pe sus. Unul dăduse ortu popii, iar altul a crăpat a doua zi. Nu, frăţioare, află dela mine că-şi pierde vremea de pomanăăl de caută laşi printre Shepherdsoni. Nu se naşte aşa ceva în neamul lor.

Duminica următoare ne-am dus cu toţii călare la biserică, cale de vreo cinci kilometri. Bărbaţii, până şi Buck, şi-au luat cu ei puştile, iar în biserică le-au ţinut între genunchi sau sprijinite de perete, ca să le fie la îndemână. Shepherdsonii au făcut la fel.

Predica n'a fost cine ştie ce — ia, acolo, nişte poveşti despre iubirea aproapelui şi alte chestii plicticoase. Toată lumea a spus însă că a fost o predică bună şi în drum spre casă nu s'a vorbit decât despre ea. Fiecare avea de spus o sumedenie de lucruri despre credinţă, despre fapte bune, despre harul divin, despre predestinaţie şi mai ştiu eu ce. Ascultându-i, mă gândeam cu jale: mai rar o duminică afurisită ca asta. Cam la vreo oră după prânz, aţipiseră cu toţii, unii în jilţurile lor, alţii prin odăi. Incepusem să mă cam plictisesc. Buck dormea tolănit pe iarbă, lângă un câine. M'am dus în odaia noastră cu gândul să trag şi eu un pui de somn. Drăgălaşa domnişoară Sophia stătea în uşa odăii ei, care se învecina cu a noastră. Mă trase înăuntru, închise uşa încetişor şi mă întrebă dacă ţin la ea. I-am răspuns că da. Apoi mă întrebă dacă vreau să-i fac un bine, fără să spun nimănui. „Da", zisei eu. Iar ea, spunându-mi că şi-a uitat biblia la biserică, între alte două cărţi, mă rugă să mă duc pe ascuns la biserică şi să i-o aduc înapoi, fără să suflu nimănui o vorbă. Am primit. M'am strecurat afară şi am pornit spre biserică. Acolo nu mai era nimeni înafară de vreo doi-trei porci, care pătrunseseră înăuntru, găsind uşa descuiată. Vara, porcii se dau în vânt după podelele de bârne, că ţin răcoare. Aţi băgat de seamă că mai toţi oamenii se duc la biserică doar de nevoie, în vreme ce porcii se duc de plăcere? „Trebue să fie ceva la mijloc, îmi ziceam. Nu-i firesc ca o fată să tremure atâta pentru o biblie!" Am scuturat cartea şi, ce să vezi, din ea căzu o hârtiuţă pe care cineva scrisese cu creionul: *„Două şi jumătate."* Am mai cercetat eu, dar n'am găsit nimic altceva. N'am înţeles nimic din hârtiuţă, aşa că am pus-o la loc în carte şi m'am întors acasă. Domnişoara Sophia, care mă aştepta în uşa odăii ei, mă trase înăuntru şi închise uşa. Apoi frunzări cartea până găsi

hârtiuța. Cum o citi, se lumină la față și, până să mă dumiresc, mă luă în brațe și mă strânse tare, spunându-mi că-s cel mai bun băiat din lume și că să nu spun nimănui unde-am fost. Era grozav de frumoasă, cu obrajii ei îmbujorați și cu ochii ăia strălucitori. Venindu-mi în fire, am întrebat-o ce-i cu hârtiuța aia. „Ai citit-o?" mă întrebă ea. I-am răspuns că nu. Atunci mă întrebă dacă știu să citesc. I-am răspuns că știu doar literele mari. Răsuflă ușurată și, lămurindu-mă că hârtiuța nu-i decât un semn de carte, îmi spuse că pot să mă duc să mă joc.

Am luat-o încetișor spre râu, gândindu-mă la cele întâmplate. Curând am băgat de seamă că negrul meu mă urmărește. Când casa nu se mai văzu, își roti o clipă privirea, apoi veni în fugă și-mi spuse:

— Domn Jorj, vino vezi în baltă, arăt la dumneata cuib mare șerpi.

„Ciudată chestie, mi-am zis eu. Mi-a mai spus-o și ieri. Ar trebui să știe că nu mă omor să umblu după șerpi. Dar ce-o fi punând la cale?"

— Bine, ia-o 'nainte! i-am spus.

M'am ținut după el vreo opt sute de metri; apoi a cotit-o spre baltă, și-a mai mers așa alte opt sute de metri, cu picioarele 'n apă până la glezne. Am ajuns la un mic tăpșan uscat și plin de copaci, tufișuri și ierburi agățătoare. Negrul îmi spuse:

— Mai merge câțiva pași, domn Jorj. Acolo este. Eu văzut pe ei și nu mai vreau să văd.

Și merse mai departe până ce pieri după niște copaci.

Tot umblând, am dat de o poieniță mare cât un iatac și ascunsă între liane. In mijlocul ei dormea un om — dumnezeule! era bunul meu Jim!

L-am trezit, încredințat că n'o să-și creadă ochilor când m'o vedea iarăși, dar nici vorbă de așa ceva. Aproape că i-au dat lacrimile de bucurie, însă mirat nu era. Mi-a povestit că 'n noaptea aia a înnotat după mine; îmi auzise strigătele, dar nu cutezase să răspundă, de teamă să nu fie găbuit și dus din nou în robie.

— Rănit puţin şi nu putut înnot repede, de-aia rămas mult înapoi, la urmă. Când tu ieşit din apă, Jim crezut că ajunge pe tine la mal şi nu trebue strige, dar când văzut casa aia, mers mai încet. Rămas departe, auzit ce spus ei la tine şi fost frică de câini. Dar când liniştit tot, Jim ştiut că tu în casă şi atunci intrat în pădure să aştepte ziua. M'neaţa devreme, văzut pe drum nişte negri care merg la câmp. Ei luat pe mine şi adus aici, unde câini nu pot mirosi pe mine din cauză apă. Noaptea, negrii aduce la mine mâncare şi spune ce face Huck.

— Dece nu i-ai spus lui Jack al meu să m'aducă aici mai curând, Jim?

— N'avut rost încurc pe tine, Huck, înainte să poatem face ceva. Dar acum, e bine! Cum putut, cumpărat oale şi cratiţe şi mâncare şi noaptea dres pluta, când...

— Care plută, Jim?

— Pluta noastră.

— Nu cumva vrei să spui că pluta noastră n'a fost făcută ţăndări?

— Nu, nu fost. Fost ea sfărâmat mult la capăt, dar pagubă nu mare, doar lucrurile pierdut aproape tot. Dacă noi nu scufundam aşa adânc şi nu înnotam aşa mult sub apă, dacă nu fost aşa întuneric şi dacă noi nu fost aşa speriaţi şi aşa nerozi — putem vedem pluta. Da şi-aşa e bine. Acum pluta seamănă nounouţă şi este grămadă de lucruri noi în loc de lucruri pierdute.

— Dar, Jim, cum de-ai pus iar mâna pe plută? Ai prins-o?

— Cum vrei prind pe ea în mijloc pădure? Nişte negri găsit pe ea la stâncă în cotu râului şi ascuns pe ea în golfuleţ, printre sălcii. Pe urmă ei certat aşa mult pentru ea, că eu aflat repede şi atunci liniştit pe ei spunând că pluta nu-i a lor şi că este a lui Jim şi Huck. „Ce, vreţi mâncaţi papară pentrucă furat lucru dela tânăr gentleman alb?" P'ormă dat la ei zece cenţi de cap şi toţi fost mulţumiţi. Spus ei că n'ar fi rău găsească cât mai multe plute ca să fie şi mai bogat. Negrii ăştia este foarte buni cu mine şi nu tre-

bue cer de două ori ceva la ei, că dă pe loc orice. Jack ăsta bun negru şi priceput tare.

— Da, aşa-i. Nu mi-a spus că eşti aici. Mi-a zis să vin să-mi arate o grămadă de şerpi de baltă. Dacă se 'ntâmplă ceva, el nu-i amestecat cu nimic. Poate să spună că nu ne-a văzut niciodată împreună şi chiar aşa e.

Nu vreau să vorbesc mult despre ziua următoare. Am să fiu foarte scurt. M'am trezit în zori şi mă pregăteam să mă 'ntorc pe partea ailaltă şi să-mi văd de somn, dar am băgat de seamă că era o tăcere neobişnuită. Nu se simţea nicio mişcare. Pe urmă mi-am dat seama că Buck nu era acolo. Mirat din cale afară, m'am sculat din pat şi am coborît. Nu se vedea ţipenie de om nicăieri. Era o linişte de mormânt. La fel şi afară. „Ce să fie ?"

Lângă grămada de lemne, am dat peste Jack al meu şi l-am întrebat :

— Ce se 'ntâmplă pe-aici ?

El de colo :

— Nu ştiţi, dom' Jorj ?

— Nu, nu ştiu, zic eu.

— Miss Sophia fugit ! Zău aşa. Fugit noaptea, nimeni nu ştie când. Fugit să mărite cu tânărul ăla Harney Shepherdson, ştiţi ? Aşa crezut ei. Familia băgat de seamă cam acu jumătate de oră şi de-atunci nu pierdut vreme, zău. Nu pomenit oameni încalece mai iute pe cai, cu arme cu tot. Cucoanele plecat aducă rude, iar bătrânul dom' Saul şi băieţii luat puştile şi pornit călare pe malu apei ca să prindă pe tânărul ăla şi să omoare pe el înainte să treacă râul cu miss Sophia. Vine tămbălău mare, zău.

— Hm ! Buck a plecat fără să mă trezească.

— Nu mir. Ei nu vrut să amestece şi pe dumneata. Dom' Buck încărcat puşca şi zis că ori pune mâna pe un Shepherdson, ori se spânzură. Acolo atâţia Shepherdsoni, că pune şi el mâna pe unu, dac'are noroc.

Am pornit-o cât am putut de repede pe drumul de pe mal. In timp ce mergeam, am început să aud împuşcături foarte îndepărtate. Când am ajuns în dreptul depozitului de lemne, aproape de debarcader, m'am

furişat printre copaci şi tufişuri până ce mi-am găsit un loc bun şi apoi m'am cățărat într'un plop, de unde puteam vedea totul fără să fiu văzut. Nu departe de ascunzătoarea mea, era o stivă înaltă de lemne. Intâi m'am gândit să m'ascund în spatele ei, dar poate că-i mai bine că n'am făcut aşa.

In faţa magaziei de lemne se 'nvârteau vreo patru-cinci oameni călări, sbierând şi înjurând de mama focului şi 'ncercând zadarnic să se apropie de doi băieţi ascunşi îndărătul grămezii de lemne de lângă debarcader. De câte ori vreunul din ei încerca să se apropie de stiva de lemne, ocolind-o prin partea dinspre apă, cei doi băieţi trăgeau asupra lui, dindărătul stivei, unde se ghemuiseră spate 'n spate ca să se apere şi dintr'o parte şi din cealaltă.

In curând ăia încetară să se mai rotească şi să strige şi porniră călare spre magazie. Atunci unul din băieţi se ridică şi ochi bine pe deasupra grămezii de lemne: unul din indivizi se prăvăli de pe şea. Ailalţi descălecară, îl apucară pe rănit şi porniră cu el spre magazie. Tocmai atunci însă băieţii o luară la goană şi până să bage de seamă indivizii, ei şi făcuseră jumătate din drumul ce-i despărţea de copacul în care mă cocoţasem. Văzându-i, indivizii săriră pe cai şi ţuşti! după ei.

Se apropiau repede, dar ăi doi porniseră cu mult înainte ca să mai poată fi ajunşi din urmă. Băieţii erau acum lângă stiva de lemne din faţa plopului meu. Se ascunseră îndărătul ei, aşa că acum iar stăteau mai bine ca urmăritorii lor. Unul din băieţi era Buck, iar ălălalt, un flăcău subţirel de vreo nouăsprezece ani.

Indivizii se 'nvârtiră ce se 'nvârtiră, apoi îşi văzură de drum. De îndată ce nu s'au mai zărit, l-am strigat pe Buck. Auzindu-mi glasul, Buck nu ştiu ce să creadă. Era mirat din cale afară. In cele din urmă îmi spuse să fiu cu ochii 'n patru şi să-i dau de veste când indivizii aveau să se ivească iar. De bună seamă că puneau ceva la cale şi că n'aveau să zăbovească mult. Aş fi dat orice să nu mai fiu în plopul ăla, dar nu îndrăzneam să cobor. Buck începu să strige şi să înjure, spunând că el şi văru-su Joe (ăsta era celălalt băiat)

nu isprăviseră încă socotelile pe ziua de azi. Zicea că tat'su şi cei doi fraţi ai lui fuseseră omorîţi, la fel şi vreo doi-trei din tabăra duşmană. Cică Shepherdsonii le întinseseră o cursă. Buck spunea că tat'su şi ăi doi fraţi ar fi trebuit să aştepte sosirea rudelor — căci aşa, Shepherdsonii erau prea tari pentru ei. Intrebându-l ce s'a întâmplat cu tânărul Harney şi cu domnişoara Sophia, mi-a răspuns că trecuseră pe malul celălalt şi scăpaseră. Mi-a părut tare bine. Dar să-l fi văzut pe Buck cum spumega de furie că nu izbutise să-l omoare pe Harney în ziua în care trăsese în el ! N'am mai pomenit aşa ceva !

Deodată se auzi poc ! poc ! poc ! Indivizii se furişaseră prin pădure şi veneau acum pe la spatele lor, fără cai. Băieţii, răniţi amândoi, o luară la goană spre râu şi se aruncară în apă. In timp ce înnotau la vale, indivizii alergau pe mal trăgând după ei şi urlând :

„Moarte lor ! Nu-i lăsaţi !"

Mi se făcu rău şi era cât pe ce să cad jos. N'am de gând să povestesc tot ce s'a întâmplat — de teamă să nu mi se facă iarăşi rău. Ce bine-ar fi fost să nu fi ajuns pe mal în noaptea aia de pomină şi să nu fi văzut asemenea lucruri ! N'am să pot uita niciodată tot ce-am văzut. Nici în vis nu-mi dă pace.

Am rămas în copac până a 'nceput să se 'ntunece. Mi-era frică să cobor. Din când în când auzeam împuşcături, departe în pădure. De două ori am văzut mici cete de oameni trecând înarmaţi, în goana cailor, dincolo de magazia de lemne. „Carevasăzică — gândeam — lupta nu s'a isprăvit încă". Eram tare sbuciumat şi-mi pusesem în gând să nu mă mai apropii niciodată de casa aia, nu de alta, da mă simţeam niţeluş vinovat şi eu. Acum îmi dădeam seama că pe biletelul ce-l adusesem scria că miss Sophia trebuia să se întâlnească cu Harney undeva, la ora două jumătate şi să fugă cu el. Şi mă gândeam c'ar fi trebuit să-i povestesc tatălui Sophiei despre biletelul şi despre purtarea ei ciudată ; poate c'atunci ar fi încuiat-o în odaie şi prăpădul ăsta nu s'ar mai fi întâmplat niciodată.

In cele din urmă, am coborît din ascunzătoare şi m'am târît niţel pe malul apei, până ce-am dat de cele

două trupuri care zăceau lângă mal. Le-am tras afară, le-am acoperit feţele şi am şters-o cât am putut de iute. Mi-au dat lăcrămile când am acoperit faţa lui Buck, nu de alta, dar fusese aşa de bun cu mine!

Se întunecase deabinelea. Nu m'am apropiat de casă, ci am luat-o prin pădure spre baltă. Văzând că Jim nu era pe insuliţă, am sbughit-o spre golf, croindu-mi drum printre sălcii fiindcă ardeam de nerăbdare să mă sui pe plută şi să scap cât mai repede de locul ăla afurisit. Dar pluta nu mai era! Tii, ce spaimă am tras! A trecut aproape un minut până să-mi viu în fire. Am început să strig; un glas îmi răspunse, dela câţiva paşi:

— Dumnezeule! Tu, Huck? Nu mişca!

Era glasul lui Jim, şi-ţi era mai mare dragul să-l auzi! Am alergat la mal şi am sărit pe plută. Jim mă luă în braţe şi mă strânse la piept, bucuros din cale afară de revedere.

— Domnu binecuvinteze pe tine, fiule! Jurat că tu murit iar. Jack venit aici şi spus la mine că tu fost împuşcat, pentrucă tu nu întors acasă. Gata-gata plec cu pluta până la gura golfului, ca să pot porneşti în larg, cum vine Jack şi spune la mine că tu sigur murit. Doamne, ce bine că tu întors, Huck!

— Nu-i nimic— îi răspunsei — bine că s'a isprăvit. N'au să mă găsească şi-au să-şi închipue că am fost omorît şi că m'a luat apa la vale. Colo sus e ceva care-o să-i facă să creadă asta. Nu mai sta, Jim, porneşte-o în larg cât poţi mai repede.

Nu mi-a venit inima la loc până ce pluta n'a ajuns în mijlocul apei, cu vreo două mile mai jos. Apoi am atârnat felinarul, socotindu-ne din nou liberi şi la adăpost. Nu mai pusesem nimic în gură de ieri, aşa că Jim îmi aduse nişte turte de mălai, smântână, costiţă de porc, varză şi verdeţuri: nimic nu-i mai bun pe lumea asta, când e bine gătit.

Am petrecut de minune, înfulecând şi sporovăind cu Jim. Nici nu vă daţi seama ce bine-mi părea c'am scăpat de conflictele alea. Cât despre Jim, era nespus de bucuros că scăpase de mlaştina aia. Amândoi eram de părere că nu-i pe lume casă mai bună ca pluta.

Sunt locuri în care se trăiește înghesuit, claie peste grămadă, dar pe o plută e cu totul altfel. Te simți slobod și cum nu se poate mai bine.

CAPITOLUL XIX

Trecură vreo două-trei zile. Mai bine zis se scurseră — atât de liniștite, limpezi și frumoase au fost. Iată cum ne-am petrecut vremea. Prin locurile alea, râul era grozav de mare — să tot fi avut doi kilometri jumate lățime. Noaptea pluteam, iar ziua ne ascundeam. Cum mijea de ziuă, ne opream și legam pluta — deobicei în apa liniștită din preajma unui grind. Găseam acolo plopi și sălcii, tăiam niște crengi și acopeream pluta. Apoi puneam undițele, intram în apă și înnotam, ca să ne răcorim. După aia, ne așezam pe nisip, într'un loc unde apa venea până la genunchi, și așteptam răsăritul. Nu se auzea niciun sgomot — totul era tăcut, de parc'ar fi dormit întreaga lume. Când și când se auzea orăcăitul broaștelor. Primul lucru ce se zărea când îți aruncai ochii peste întinderea apelor, era fâșia întunecată a pădurilor de pe celălalt mal. Altceva nu puteai desluși. Apoi, pe bolta cerului se ivea o pată albă, care se lățea tot mai mult. Hăt departe, râul se limpezea, iar apa nu mai era neagră, ci cenușie. Puteai vedea plutind pe ea mici pete fumurii. Erau tot felul de vaporașe. Mai vedeai și niște dungi negre — plutele. Uneori auzeai scârțâitul unei lopeți sau larmă de glasuri învălmășite; era atâta liniște, că sunetele se auzeau de departe de tot. Incet-încet, zăreai pe apă o dâră și, după felul cum arăta, îți dădeai seama că se afla acolo o stâncă de care se spărgeau valurile de lăsau dâra aia. Vedeai pe urmă cum ceața se ridică de pe apă în rotocoale, desvăluind privirilor râul și răsăritul înroșit de razele soarelui. Pe malul celălalt, la capătul pădurilor, se zărea atunci o cabană, de bună seamă o magazie de lemne, din care niște hoțomani furaseră cât putuseră, stivuind restul

lemnelor în aşa fel încât prin deschizăturile dintre ele ar fi încăput şi-un câine. Apoi se stârnea un vânticel rece, care te izbea plăcut în obraji şi-ţi umplea nările de mirosmele copacilor şi florilor. E drept că uneori aducea şi câte-o duhoare grea de hoit de peşte, de-ţi venea să-ţi iei lumea 'n cap. Da p'ormă se făcea ziuă deabinelea, toate cele râdeau în soare şi păsărelele ciripeau de zor. Nu mai puteai desluşi nicio dâră de fum. Ne duceam şi scoteam niscaiva peşti din undiţe şi ne încropeam gustarea de dimineaţă. Priveam pustietatea apei şi leneveam aşa până ne fura somnul. După câtva timp, ne trezeam, fără să ştim dece. Privirile ne lunecau pe întinsul apei şi către malul celălalt desluşeam vreun vapor care trecea, duduind abia, în susul apei, aşa departe că nu puteai spune despre el decât că are roata în spate sau într'o latură. Vreme de-o oră după aceea n'auzeai şi nu vedeai nimic — o pustietate fără margini. In sfârşit, se zărea hăt departe o plută pe care vreun găligan spărgea lemne, după obiceiul plutaşilor: vedeai fulgerul securii care izbea, dar n'auzeai nimic; apoi vedeai cum se ridică iar şi abia când îi ajungea din nou deasupra capului, auzeai sgomotul loviturii. Zăbovise niţeluş deasupra apei pân' să-l auzi! Şi uite-aşa ne trecea ziua, lenevind şi ascultând liniştea.

Odată se ridică o ceaţă deasă şi pe toate plutele şi bărcile oamenii începură să bată toba pe tinichele, ca să nu dea peste ei vreun vapor. O barcă sau o plută trecu atunci atât de aproape de noi, că am putut desluşi vorbele, înjurăturile şi râsetele oamenilor, fără să-i vedem deloc. Să ţi se facă rău, nu alta! Era ca un pohod de duhuri prin văzduh. Jim zicea că-s strigoi.

— Vezi-ţi de treabă, i-am spus eu. Un strigoi nu zice: „Mama ei de ceaţă!"

Cum cobora întunericul, o porneam. Ajunşi în mijlocul râului, lăsam pluta în voia apei, apoi ne aprindeam pipele şi ne bălăceam picioarele în apă, vorbind câte 'n lună şi 'n stele. Stăteam despuiaţi zi şi noapte (bine 'nţeles, când ne dădeau pace ţânţarii) pentrucă straiele noi pe care mi le dăduseră ăi din neamul lui

Buck erau prea frumoase ca să mă simt bine în ele, şi-apoi nu prea-mi place mie să umblu îmbrăcat. Uneori se întâmpla ca tot râul să fie al nostru ceasuri întregi. In depărtare se zăreau malurile şi ostroavele. Când şi când licărea o luminiţă, cine ştie, poate era vreo lumânare pâlpâind la ferestruica vreunei cabane. Alteori vedeai pe întinsul apei o lumină două, aprinsă pe-o plută sau pe-o barcă — şi venea dintr'acolo un cântec sau un svon de scripcă. Să tot trăieşti pe-o plută ! Deasupra noastră se întindea cerul, spuzit de stele ; stăteam tolăniţi pe spate şi le priveam, întrebându-ne dacă le făcuse cineva dinadins sau întâmplarea le adusese pe lume. După părerea lui Jim, cineva le făcuse, da eu socoteam că se nimeriseră acolo din întâmplare, prea erau multe ca să fi avut cineva vreme să le facă. Jim spunea că le-o fi ouat luna. Ei, aşa mai mergea. N'am mai spus nimic împotrivă. La urma urmelor, tot ce se poate. Ce, nu văzusem eu mai demult o broască lepădând aproape tot atâtea ouă ?

Ne uitam şi la stelele care cădeau, urmărindu-le dâra de lumină. Jim zicea că stelele căzătoare se stricaseră şi d'aia erau svârlite din cuib.

Odată sau de două ori pe noapte vedeam câte-un vapor lunecând prin beznă şi slobozind din când în când pe coşuri o ploaie de stele care cădeau în apă. Era o privelişte grozavă. Apoi vaporul pierea după o cotitură, luminile se stingeau şi huruitul amuţea. Peste fluviu se aşternea iar liniştea... Şi, după un timp, cu mult după ce vaporul nu se mai vedea, valurile pe care le stârnise ajungeau pân'la noi, sgâlţâind niţeluş pluta. Dar după aia, multă vreme nu mai auzeai niciun sgomot, afară doar de orăcăitul broaştelor.

După miezul nopţii, ăi de pe mal se duceau la culcare — şi atunci, vreme de două-trei ceasuri, malurile rămâneau negre, nu se mai vedea nicio lumină în ferestrele cabanelor. Luminile alea erau ceasornicul nostru : când se ivea cea dintâi, însemna că dimineaţa-i aproape, aşa că ne căutam un cotlon în care să putem lega pluta şi să ne ascundem.

Intr'o dimineaţă, pe la cântători, am găsit o barcă şi m'am dus cu ea la mal. Nu era departe, doar vreo

două sute de metri, dar trebuia să treci printr'o bulboană.

Ajuns la mal, am luat-o în sus pe un râuleț străjuit de o pădure de chiparoși; voiam să văd de nu-s peacolo niscaiva fragi. Tocmai când treceam printr'un fel de vad, am văzut doi indivizi coborînd, în cea mai mare grabă, poteca. „M'am ars!" îmi ziceam, căci de câte ori vedeam pe cineva alergând, îmi închipuiam că aleargă după mine sau după Jim. Era cât pe ce s'o iau la sănătoasa, dar cum indivizii se aflau acum foarte aproape, am putut auzi cum mă chemau și se rugau de mine să le viu în ajutor. Spuneau că nu făcuseră nimic rău și că erau hăituiți; p'urmele lor gonea, cică, o ceată de oameni cu câini. Țineau morțiș să sară în barcă, da nu i-am lăsat.

— Stați, nu săriți! N'aud încă dulăii, nici caii oamenilor. Mai aveți timp să mergeți prin desiș ca să ieșiți în susul gârlei; p'ormă veniți încoace prin apă și vă suiți în barcă. Câinii au să vă piardă urma.

Așa au făcut. De îndată ce s'au suit în barcă, am pornit cu ei spre insulița noastră. După vreo cinci-zece minute, se auziră de departe lătrături și strigăte. Urmăritorii se apropiau de râuleț, dar nu-i puteam vedea. La un moment dat mi s'a părut că se opriseră să cerceteze împrejurimile. Depărtându-ne, abia le-am mai putut auzi larma. Când am ajuns în larg, lăsând în urma noastră vreo doi kilometri de pădure, n'am mai auzit niciun sgomot. Ajunși la insuliță, ne-am ascuns într'un desiș de plopi. Primejdia trecuse.

Unul din indivizi avea cel puțin șaptezeci de ani. Era chel și avea favoriți albi. Purta o pălărie ponosită, o cămașă albastră de lână, slinoasă, și niște nădragi albaștri de dril, jerpeliți, vârîți într'un fel de cizme. Mai avea și o pereche de ghetre tricotate — ba nu, n'avea decât una. Pe braț îi atârna un gheroc jerpelit, tot de dril, cu nasturi lustruiți, de alamă. Amândoi duceau câte-o traistă mare, pântecoasă și mâncată de molii.

Celălalt avea vreo treizeci de ani și era îmbrăcat la fel de fistichiu.

După ce am îmbucat ceva, ne-am așezat la vorbă și

mi-am dat seama numaidecât că indivizii nu se cunoşteau.

— Ce păţişi? îl întrebă chelul pe celălalt.

— Vindeam un produs care scoate piatra de pe dinţi — şi încă cum o mai scoate, cu smalţ cu tot, zău! S'a întâmplat însă să zăbovesc o noapte mai mult decât se cuvenea. Tocmai mă pregăteam s'o tulesc când te-am întâlnit în partea ailaltă a târgului. Mi-ai zis că-s pe urmele matale şi m'ai rugat să te ajut să scapi. Ţi-am răspuns atunci că şi eu sunt la strâmtoare şi ţi-am propus s'o ştergem împreună. Asta-i toată povestea. Dar mătăluţă ce ţi s'a întâmplat?

— Păi, să vezi. De vreo săptămână eram acolo într'o misie de propagandă contra alcoolului. Mă iubeau toate femeile, şi alea tinere şi alea bătrâne, căci grozav îi mai curăriseam pe beţivani, zău aşa, şi nu le luam mai mult de cinci-şase dolari pe seară — zece cenţi de cap; copiii şi negrii pe daiboj. Afacerea a mers strună tot timpul, până când aseară, nu ştiu cine-a răspândit svonul că trag la măsea, pe ascuns, ca să-mi treacă vremea. Un negru mă trezi azi dimineaţă şi-mi spuse că oamenii se strâng laolaltă, cu câini şi cu cai, şi că 'n curând au să fie gata şi-au să pornească după mine ca să mă 'nhaţe. Şi de-au să pună mâna pe mine, au să mă ungă cu catran, au să mă umple de pene şi-au să mă plimbe prin târg călare pe-o prăjină. N'am mai rămas să-mi beau cafeluţa — îmi trecuse foamea.

— Ascultă, bătrâne! făcu celălalt. Ce-ai zice să ne asociem? Ne-am potrivi de minune.

— Nu zic ba. In ce branşă lucrezi?

— De meserie sunt tipograf. Mă ocup niţel şi cu hapurile. P'ormă sunt şi actor de teatru — adică mă pricep la tragedie. La o ocazie sunt hipnotist şi frenolog. Dau lecţii de canto şi de geografie, aşa din când în când; pentru variaţie, mai ţin şi conferinţe uneori, ehei! fac o sumedenie de lucruri, orice-mi cade în mână, numai muncă să nu fie. Dar matale cu ce te ocupi?

— Eu am fost doftor pe vremuri. Am lucrat mult în branşa asta. Cel mai bine mă pricep să alin dure-

rile — când e vorba de cancer, dambla şi alte alea. Mă pricep şi la ghicit, când am pe cineva care să afle despre ce-i vorba. Nu mă dau în lături nici dela predici, ştiu să organizez reuniuni religioase şi fac şi pe misionarul la nevoie.

O vreme tăcură amândoi. Apoi ăl mai tânăr spuse, suspinând :

— Vai de capul meu !

— Ce te vaieţi ? zise chelul.

— Când mă gândesc că am trăit ca s'ajung să mă înjosesc cu o asemenea tovărăşie !

Şi începu să-şi şteargă coada ochiului cu o cârpă.

— Bată-te dumnezeu ! Ce, nu ţi-e destul de bună tovărăşia mea ? se sumeţi chelul, arţăgos.

— Ba da, e destul de bună pentru unu ca mine. Nu merit mai mult. Eu însumi sunt de vină c'am căzut aşa de jos, când eram aşa de sus. Dumneavoastră n'aveţi nicio vină, domnii mei, nu, departe de mine asemenea gânduri. Nu dau vina pe nimeni. Aşa-mi trebue. Facă-se voia lumii ăsteia păcătoase ! Un lucru e sigur: undeva s'o mai găsi o groapă şi pentru mine. Dă-i 'nainte, lume, nu te lăsa, ia-mi totul, totul, pe ăi dragi, ia-mi avutul, ia-mi totul, dar mormântul nu, pe ăsta nu mi-l poci lua. Intr'o bună zi, am să mă lungesc în groapă şi am să uit de toate, iar biata-mi inimă sdrobită se va odihni şi ea în sfârşit !

Şi, zicând acestea, îşi şterse iar ochii.

— Mai las'o 'ncolo de inimă sdrobită ! zise chelul. Ce tot îi dai zor cu ea ? Noi nu ţi-am făcut nimic.

— Ştiu că nu mi-aţi făcut nimic. Nu dau vina pe voi, domnilor. Am căzut singur, da, singur. De-aia e bine că sufăr, e foarte bine. Uite că nu mai plâng.

— Da unde te aflai de zici că ai căzut ? Ia zi, unde ?

— Ehei, n'o să mă credeţi. Aşa e lumea, nu crede niciodată. Dar ce-are a face ? să nu mai vorbim. Taina naşterii mele...

— Taina naşterii tale ? Vrei să spui că...

— Domnii mei — zise tânărul cu un aer foarte solemn — am să v'o desvălui, căci simt că pot avea încredere în dumneavoastră. Ei bine, aflaţi că sunt duce !

La auzul acestor cuvinte, Jim făcu ochii mari şi er la fel.

— Nu crez, nu se poate ! zise chelul.

— Ba da ! Străbunicul meu, feciorul cel mai mare al ducelui de Bridgewater, a emigrat în ţara asta cam pe la sfârşitul veacului trecut, ca să respire aerul curat al libertăţii. S'a însurat şi, la moartea sa, a lăsat un fiu. Părintele lui a murit cam în aceeaşi vreme. Al doilea fecior al răposatului duce a pus mâna pe titlurile de nobleţe şi pe moşiile lui, nesocotind pe adevăratul duce, pe atunci un prunc. Eu mă trag deadreptul din pruncul acela. Sunt adevăratul duce de Bridgewater. Şi iată-mă acum părăsit, jefuit de întinsele mele moşii, prigonit de oameni, dispreţuit de lumea haină, umblând în sdrenţe, trudit, cu inima sdrobită şi înjosindu-mă în tovărăşia unor răufăcători pe puntea unei plute !

Lui Jim i se făcu milă de el. Şi mie la fel. Am încercat să-l mângâiem, dar spunea că e 'n zadar, că-i în veci nemângâiat. Dacă i-am recunoaşte titlul, asta ar fi pentru el cea mai mare mângâiere. I-am răspuns că o să i-l recunoaştem, numai să ne spuie cum să facem. Ne-a arătat că trebue să ne ploconim în faţa lui, spunându-i „alteţă", „stăpâne" sau „excelenţă". Nu se supără chiar dacă i-om spune „Bridgewater", fiindcă, orişicât, ăsta-i un titlu, nu un nume oarecare. Ne mai spuse că unul din noi trebue să-l servească la masă şi să-i facă toate serviciile pe care i le-ar cere.

Toate astea nu erau mare lucru, aşa că i-am făcut pe plac. In timpul prânzului, Jim a stat în preajma lu' şi l-a servit, vorbindu-i cam aşa : „Alteţa voastră doreşte din felul ăsta, sau din felul ăla ?" Se vedea limpede că Jim era încântat de treaba asta.

Bătrânul însă devenise tăcut ; se vedea că-l sâcâia zarva ce se făcea în jurul ducelui nostru. Parcă-l apăsa ceva pe inimă. La un moment dat, după prânz, spuse :

— Ascultă Bilgewater [1], îmi pare rău de tot pentru

[1] Pocire a numelui Bridgewater, însemnând : apă stătută din cala unui vapor (n. r.).

dumneata, da să nu crezi că numai dumneata ai avut necazuri de-astea.

— Nu zău?

— Ba chiar așa. Nu ești singuru care te-a lucrat alții ca să-ți ia locu!

— Nu mă 'nnebuni!

— Nu numai nașterea dumitale e învăluită în taină.

Și zicând aceasta, pe toți dracii, începu să plângă.

— Ascultă, ce vrei să spui?

— Bilgewater, pot avea încredere 'n dumneata? spuse bătrânul, suspinând.

— Până la moarte! răspunse celălalt, apucând mâna bătrânului și strângând-o cu putere. Spune-mi care ți-e taina, spune!

— Bilgewater, eu sunt răposatul delfin!

Vă 'nchipuiți ce ochi ám făcut eu și Jim.

— Ce ești? întrebă ducele.

— Da, amice, din păcate așa e. Ai în fața dumitale pe bietul delfin dispărut, pe Ludovic al șapșpelea, fiul lui Ludovic al șaișpelea și al Mariei Antoaneta.

— Dumneata? La vârsta dumitale? Vezi-ți de treabă. Vrei să spui că ești împăratul Carol cel Mare, răposatu. Trebue să ai pe puțin șase-șapte sute de ani!

— Din pricina necazurilor, Bilgewater, numai necazurile-s de vină, ele mi-au adus părul ăsta alb și chelia prea timpurie. Da, domnilor, în fața ochilor voștri se află în pantaloni albaștri de dril și în mare mizerie, rătăcitoru, exilatu, hărțuitu și greu încercatu rege legitim al Franței!

Așa de tare pângea, că eu și Jim nu știam ce să mai facem; ne era milă, dar în acelaș timp ne părea bine și eram mândri că-l avem printre noi.

Am încercat să-l consolăm și pe el, cum făcusem înainte și cu ducele.

— Degeaba vă osteniți — zise el — numai moartea mă mai poate ușura, ca să se isprăvească odată cu toate necazurile. Totuși, dacă stau să mă gândesc, mă simt ceva mai ușurat când oamenii mă tratează potrivit rangului meu, îngenunchind în fața mea, spunân-

du-mi „maiestate", servindu-mă ăl dintâi la masă şi aşezându-se pe scaune numai cu voia mea.

Jim şi cu mine am început să-i spunem „maiestate". Ii făceam tot felul de servicii şi rămâneam în picioare până ce ne spunea că putem să ne aşezăm. Toate astea îi făcură nespus de bine; deveni mai vesel şi mai mulţumit. Dar ducele îl privea cam chiorîş; nu părea deloc mulţumit de ceeace se întâmplă, cu toate că regele era prietenos cu el şi zicea că străbunicul ducelui şi toţi ceilalţi duci de Bilgewater fuseseră foarte stimaţi de tatăl lui, care le dădea deseori voie să-i viziteze palatul. Ducele rămase multă vreme posac. La un moment dat, regele spuse:

— In tot cazul, să ştii, Bilgewater, că o să mai stăm multă vreme împreună pe pluta asta. La ce bun să fii bosumflat? N'are rost să ne otrăvim viaţa. Ce-s eu de vină că nu m'am născut duce şi ce eşti dumneata de vină că nu te-ai născut rege? Dece să-ţi mai faci sânge rău? Deviza mea e: ia lucrurile aşa cum sunt şi trage cât mai multe foloase de pe urma lor. Şi-apoi nu-i chiar aşa de rău aici; haleală-i berechet şi viaţa-i uşoară. Hai, fă-te 'ncoa, bate laba, duce, să fim prieteni!

Ducele se supuse, spre bucuria mea şi a lui Jim, şi vrajba se potoli. Ni s'a luat o piatră de pe inimă, căci altminteri, cu o duşmănie ca asta pe plută, ar fi fost tare greu. Să ştiţi dela mine că pe-o plută, mai presus de orice, trebue ca toată lumea să fie mulţumită şi toţi să fie îngăduitori unii cu alţii.

Nu mi-a trebuit mult ca să-mi dau seama că mincinoşii ăştia nu erau nici regi, nici duci, ci nişte potlogari şi nişte şarlatani. Dar n'am spus nimic şi nici n'am lăsat să se vadă că ştiu. Am păstrat taina pentru mine — e calea cea mai sigură ca să scapi de certuri şi supărări. N'aveau decât să ne ceară să le spunem regi şi duci, dacă de asta atârna liniştea familiei. Am socotit că n'are rost să-i spun nici lui Jim, mai bine să nu ştie. Atâta lucru am învăţat şi eu dela taică-meu, că cel mai bun mijloc ca s'o scoţi la capăt cu asemenea oameni, e să-i laşi să-şi facă mendrele.

Ne puseră o sumedenie de întrebări. Voiau pasă-mi-te să știe dece ascundeam pluta și dece ziua stăteam în loc să gonim mai departe. Nu cumva Jim e un negru fugar ?

Eu, de colo :

— Doamne ferește ! Ați mai văzut vreun negru să fugă spre Sud ?

— Nu prea încuviințară ei.

In tot cazul, trebuia să lămuresc lucrurile într'un fel :

— Ai mei — începui eu — locuiau în județul Pike din Missouri, unde m'am și născut. Au murit toți, afară de mine, de taică-meu și de frate-meu Ike. Babacu-și pusese'n gând să lichideze și să se ducă să stea pe capul lu unchi-meu Ben, care are un petec de moșie pe malul râului, cu vreo șaptezeci de kilometri mai jos de New Orleans. Babacu era sărac lipit pământului și pe deasupra mai era înglodat și în datorii. După ce le-a plătit, n'au mai rămas decât vreo șaișpe dolari, plus negru nostru, Jim. Cu-averea asta n'am fi putut merge nici pe jos, da mi-te să facem cu vaporu drumu ăsta de peste două mii cinci sute de kilometri. Ei, și-așa, într'o bună zi, cam pe vremea când se revărsau apele, babacu avu norocul să găsească pluta asta. Ce ne-am zis noi ? Hai să mergem cu ea pân' la New Orleans. Numai că norocul tatii n'a ținut mult. Intr'o noapte, un vapor a trecut peste botul plutei noastre. Am sărit cu toții în apă, scufundându-ne sub roata vaporului. Eu și cu Jim am ieșit teferi, dar babacu, care era cam pilit, și Ike, care n'avea decât patru ani, n'au mai ieșit. O zi două după-aceea, am avut mult de furcă cu oamenii care veneau cu bărcile ca să mi-l ia pe Jim, socotindu-l un negru fugar. De-aia nu mai plutim ziua. Noaptea, nu se leagă nimeni de noi.

— Las' pe mine, spuse ducele. Aranjez eu ceva ca să putem pluti și ziua dacă vrem. Am să mă gândesc și-am să găsesc eu o cale. Dar azi o să facem la fel ca'nainte ; nu de alta, dar n'avem niciun interes să

trecem ziua'n amiaza mare prin faţa orăşelului de colo. Ar fi primejdios.

Spre seară, vremea se posomorî. Se făcuse a ploaie. Poalele cerului erau brăzdate de fulgere, iar frunzişurile începuseră să fremete. Ce mai, se anunţa o vreme tare urîtă.

Ducele şi regele se apucară să ne inspecteze wigwamul, ca să vadă ce fel de paturi avem. Al meu era un mindir de paie, dar era aur pe lângă patul lui Jim, care era făcut din coceni de porumb. Când te culci pe un pat ca ăsta, nu se poate să nu-ţi intre'n coaste vreun cocean, şi când dai să te întorci pe-o parte, foile uscate încep să fâşâe de parcă te-ai rostogoli pe-un maldăr de frunze veştede, şi-atunci te trezeşti. Ducele se hotărî să se culce în patul meu, dar regele se împotrivi:

— Eu ziceam că deosebirea de rang o să te facă să-ţi dai seama că nu se cuvine ca eu să dorm într'un pat de coceni. Fă bine, excelenţă, şi culcă-te mătăluţă în el.

Pe mine şi pe Jim ne-au trecut iar sudorile, de teamă ca cei doi să nu se ciorovăiască din nou. Dar peste câteva clipe, ne-a venit inima la loc, auzindu-l pe duce:

— Soarta destinului meu e să fiu veşnic strivit în noroi sub călcâiul de fier al tiraniei. Nenorocul mi-a distrus sufletul, atât de semeţ pe vremuri. Poftim, mă supun. Asta mi-e ursita. Sunt singur pe lume — nu-mi rămâne decât suferinţa. Voi şti s'o îndur.

Când se întunecă deabinelea, dădurăm drumul plutei. Regele ne porunci să n'o abatem din sforul apei şi să nu aprindem nicio lumină până ce nu vom lăsa mult în urmă orăşelul.

Curând am ajuns în dreptul unui mănunchi de lumini — era orăşelul — şi-am lăsat pluta s'alunece aşa, vreo jumătate de milă. Când am ajuns cu vreo trei sferturi de milă mai jos, am înălţat felinarul.

Pe la orele zece seara începu ploaia, cu nişte vântoase şi nişte trăsnete nemaipomenite. Regele ne porunci la amândoi să stăm de veghe până s'o mai îndrepta vremea. Dup'aceea se furişă împreună cu ducele în wigwam, ca să doarmă. Îmi venea rândul la veghe

începând dela miezul nopții, dar n'aș fi intrat înnăuntru, să fi știut că găseam acolo un pat numai puf și pene, nu de alta da n'ai în toate zilele o furtună ca asta. Aoleo, cum mai urla vântul ! In fiece clipă țâșnea câte un fulger care lumina crestele valurilor până la o depărtare de-un kilometru jur împrejur, de puteai vedea prin ploaia deasă ostroavele fumurii și copacii care se încovoiau sub răbufniturile vântului. Deodată auzeai : trosc ! și, după bubuitura năpraznică a tunetului ce se rostogolea în văzduh, iarăși venea un fulger și iarăși trosnea ceva. Uneori venea câte un val, mai-mai să mă mătură de pe plută, dar nu-mi păsa, tot n'aveam haine pe mine.

Cu stâncile nu prea aveam bătaie de cap, fiindcă la lumina fulgerelor, care nu mai conteneau, le puteam zări la timp ca să le ocolim, strecurându-ne pe lângă ele.

Pe la miezul nopții, când îmi venea rândul să stau de veghe, eram așa de adormit, încât Jim îmi spuse că stă el în locul meu prima jumătate. Bunul meu Jim ! Totdeauna se purta așa.

M'am furișat așa dar în wigwam, dar văzând că n'aveam loc de picioarele regelui și ale ducelui, m'am culcat afară. Nu-mi păsa de ploaie, căci era cald și valurile se mai potoliseră între timp.

Pe la vreo două însă, începură iarăși să crească. Jim era cât pe ce să mă cheme, dar se răzgândi, văzând că nu-s chiar așa de mari ca să facă vreo stricăciune. Își cam greșise bietul socotelile, căci nu trecu mult și un val uriaș mă aruncă peste bord. Jim, să se prăpădească de râs, nu alta. N'am mai pomenit negru să râdă așa de ușor ca el.

L'am schimbat în post, iar Jim se culcă și începu numaidecât să sforăe.

Curând, furtuna se potoli deabinelea. Cum am zărit cea dintâi lumină pe mal, l-am trezit și ne-am pus amândoi să căutăm o ascunzătoare pentru plută.

După gustarea de dimineață, regele scoase din buzunar niște cărți de joc soioase și'ncepu să joace „toci" cu ducele, pe cinci parale partida. Când se plictisiră, se hotărîră să întocmească „un plan de bătaie". Du-

cele scotoci prin tăgârța lui și scoase din ea un teanc de afișe mici, tipărite, pe care începu să le citească cu glas tare.

Unul din ele spunea că „Celebrul doctor Armand de Montalban, dela Paris", va ține o conferință despre esența frenologiei în locul cutare, în ziua și luna cutare, intrarea zece cenți, și că „va face fișe de caracter, la prețul de douăzeci și cinci cenți bucata".

Ducele ne lămuri că el era doctorul de Montalban. Pe-un alt afiș, el era „vestitul tragedian shakespearian Garrick-junior, dela teatrul din Drury Lane, Londra". In altele apărea sub nume diferite și săvârșea fel de fel de năzdrăvănii: găsea apă și aur cu „bagheta magică", „alunga duhurile rele" și așa mai departe.

— Dar — spuse el — amorul meu cel dintâi și de pe urmă e muza teatrului. Ascultă, excelență, te-ai suit vreodată pe scenă?

— Nu, răspunse regele.

— Atunci, află dela mine, rege detronat, că până'n trei zile ai să te sui. In cel dintâi târg mai de soi în care-o să ajungem, închiriem o sală și jucăm scena de duel din *Richard al III-lea* și scena cu balconul din *Romeo și Julieta.* Ce zici de asta?

— Ce să zic. Fac orice, numai să iasă ceva parale, Bilgewater. Dar îți spun drept, nu mă pricep deloc la actorlâc și n'am prea umblat pe la teatru. Eram prea mic când taică-meu aducea actori la palat. Crezi că ai să mă poți învăța?

— E simplu ca bună ziua!

— Atunci, s'a făcut. Tot aveam eu poftă de ceva nou. Hai să'ncepem chiar acum.

Ducele îl lămuri cine era Romeo și cine Julieta și-i spuse că deobicei el îl juca pe Romeo, așa că regele putea fi Julieta.

— Dar, duce, dacă zici că Julieta-i o fetișcană, nu crezi că favoriții mei cărunți și chelia asta au să bată la ochi?

— Da de unde! N'ai grijă. Bădăranii ăia nici n'au să bage de seamă. Unde mai pui c'ai să fii costumat de n'ai să te mai recunoști. Julieta stă la balcon și se uită la lună înainte de-a merge la culcare. E în

cămaşă de noapte şi poartă pe cap o boneţică plisată. Uite costumele pentru roluri.

Scoase două-trei costume din pânză de perdele — astea cică erau armurile medievale ale lui Richard al III-lea şi ale ăluilalt — apoi o cămaşă lungă de noapte, din pânză albă şi o bonetă plisată, din acelaş material. Văzând că regele era mulţumit, ducele îşi scoase cartea şi citi rolurile în stilul cel mai măreţ, umflându-se în pene şi schimonosindu-se, ca s'arate cum trebue jucat. Apoi dădu regelui cartea, spunându-i să-şi înveţe rolul pe dinafară.

Cu vreo patru-cinci kilometri mai jos de cotul unde ne aflam, era un târguşor mititel. După prânz, ducele ne înştiinţă că pusese la punct un plan ca să putem naviga şi ziua, fără nicio primejdie pentru Jim. Urma să se ducă în târguşor ca să aranjeze totul.

Regele se hotărî să-l însoţească, nu de alta, dar voia să vadă dacă-i rost de vreo procopseală pe acolo. Şi fiindcă ni se terminase cafeaua, Jim îmi spuse c'ar fi bine să merg şi eu cu ei, ca să cumpăr nişte cafea.

Când am ajuns în orăşel, nu se zărea nici ţipenie de om. Străzile erau pustii şi tăcute de parc'ar fi fost duminică. Un negru bolnav, care zăcea la soare într'o curte dosnică, ne spuse că toată lumea, afară de ăi prea tineri, prea bolnavi sau prea bătrâni, era plecată la o adunare religioasă, undeva în pădure la vreo trei kilometri de-acolo.

Regele află unde se ţinea întrunirea şi se hotărî să se ducă acolo ca să vadă dacă-i rost de vreo învârteală. Puteam veni şi eu dacă voiam.

Ducele căuta o tipografie. In cele din urmă am găsit una ; era o dughiană prăpădită aşezată deasupra unui atelier de tâmplărie. Tâmplarii şi tipografii se duseseră la întrunire iar uşile erau deschise. In încăperea murdară, era un talmeş-balmeş nemaipomenit. Pe pereţi se vedeau pete de cerneală şi afişe cu desene înfăţişând cai şi negri fugari. Ducele îşi scoase haina şi ne spuse că acum are tot ce-i trebue, aşa că am plecat cu regele la adunarea religioasă.

Am ajuns într'o jumătate de oră, leoarcă de sudoare, căci era straşnic de cald. Se adunaseră acolo

vreo mie de oameni, unii dintre ei sosiți de prin împrejurimi, dela o depărtare de vreo treizeci de kilometri.

Pădurea forfotea de căruțe și de cai care mozoleau fân din ieslele căruțelor, bătând din copite ca s'alunge muștele. Oamenii înjghebaseră niște dughene din pari acoperiți cu crengi. In dughenele astea vindeau limonadă, turtă dulce, pepeni, porumb fiert și-o sumedenie de alte bunătăți.

Predicile se țineau tot în dughene de-astea, numai că erau ceva mai mari și înăuntru încăpeau o grămadă de oameni. Băncile erau făcute din bucăți de trunchiuri, nestrujite, pe care le găuriseră nițel, atât cât să vâre prin ele niște picioare de lemn. N'aveau spătare. Ai care predicau stăteau pe niște tribune înalte, în fundul dughenelor. Femeile purtau pălării de soare, rochii de stofă ieftină sau de bumbac; doar vreo câteva din alea mai tinere aveau rochii de stambă.

Unii dintre flăcăi erau desculți, iar câțiva din copii n'aveau pe ei decât o cămășuță de pânză. Mai toate bătrânele împleteau, iar flăcăii făceau ochi dulci fetelor.

In prima dughiană în care am intrat, predicatorul tocmai începea un psalm.

Intonă două versete, care fură cântate de întreaga asistență. Ți-era mai mare dragul să-i auzi! Erau mulți la un loc și cântau cu atâta foc!

După ce isprăviră, predicatorul mai intonă două versete, iar ei le cântară și pe astea — și așa mai departe. Oamenii erau din ce în ce mai însuflețiți și cântau tot mai tare, dar în cele din urmă, unii începură să mormăe, iar alții să sbiere.

Atunci predicatorul dădu drumul predicii. Era grozav de avântat. Trecea dela un capăt la celălalt al tribunei, apoi se apleca spre mulțime, scălămbăindu-se și răcnind cât îl ținea gura. Din când în când, ridica deasupra capului o biblie, o deschidea și sbiera învârtind-o în dreapta și'n stânga:

— Iată şarpele de bronz al deşertului! Priviţi-l şi trăiţi!

Iar oamenii răspundeau:

— Slavă ţie, doamne! A-a-m-i-n!

Iar dânsul îi dădea înainte, în vreme ce oamenii se tânguiau, gemeau şi ziceau: „amin".

— Veniţi, veniţi la banca pocăiţilor! Veniţi, voi, păcătoşilor (amin!) voi cei bolnavi şi amărîţi! (amin!) Veniţi, ologilor, schilozilor şi orbilor! (amin!) Veniţi, voi cei sărmani şi oropsiţi, voi cei acoperiţi de ruşine! (a-a-min!). Veniţi, voi toţi cei osteniţi, pângăriţi şi suferinzi! Veniţi cu sufletul pocăit şi inima supusă! Veniţi cu sdrenţele, cu păcatele şi murdăria voastră! Apa tămăduitoare e pe gratis, iar porţile cerului sunt deschise, intraţi şi odihniţi-vă! (a-min!) Slavă ţie, doamne, aleluia!.

Şi-aşa mai departe. Din pricina gemetelor şi strigătelor nu se mai putea înţelege nimic din predică.

Din toate părţile se ridicau oameni care-şi făceau loc cu coatele şi cu pumnii prin mulţime, ca s'ajungă la banca pocăiţilor. Şi când toţi pocăiţii, cu obrajii şiroind de lacrimi, se strânseră buluc în faţa tribunei — începură să cânte, să urle şi să se tăvălească pe jos ca nişte apucaţi.

Intr'acestea, regele se şi pusese pe treabă, sbierând mai tare decât toţi, îşi croi drum spre tribună, unde predicatorul îl rugă să vorbească mulţimii. Nu se lăsă mult rugat şi'ncepu să le spună că-i de meserie pirat şi că făcuse slujba asta vreme de treizeci de ani, pe Oceanul Indian.

— Echipajul meu — zise el — a fost decimat primăvara trecută, într'o bătălie cumplită. De-atunci m'am întors acasă, ca să caut alţi oameni, dar, mulţumită domnului, aseară am fost jefuit şi-s fericit că m'am dat jos de pe vapor făr'o leţcaie. In viaţa mea n'am fost mai norocos ca acum, fiindcă mă simt alt om şi fiindcă abia acum ştiu ce-i fericirea. Aşa sărac cum sunt, am să mă duc numaidecât înapoi pe Oceanul Indian: am de gând să-mi petrec restul zilelor încercând să-i aduc pe piraţi pe calea cea bună. Nimeni nu-i mai nimerit pentru o treabă ca asta, căci

cunosc toate bandele de piraţi din Oceanul Indian şi, cu toate că, neavând un franc, o să-mi trebuiască multă vreme pân' s'ajung acolo, tot am să ajung şi de câte ori am să convertesc vreun pirat, am să-i zic: „Să nu-mi mulţumeşti mie, căci n'am niciun merit; mulţumeşte-le iubiţilor tăi semeni dela întrunirea din Pokeville, fraţilor şi binefăcătorilor omenirii şi scumpului preot de-acolo, cel mai bun preten al piraţilor!"

Şi zicând acestea, izbucni în plâns, odată cu toţi ceilalţi. Deodată cineva strigă:

— Să facem o chetă! O chetă, fraţilor!

Vreo şase inşi se repeziră, gata-gata să înceapă cheta, dar altcineva spuse:

— Mai bine să treacă cu pălăria pe la toţi!

— Să treacă, să treacă! ziseră toţi ceilalţi, în cap cu predicatorul.

Regele porni cu pantahuza prin mulţime, ştergându-şi lacrimile, binecuvântând în dreapta şi'n stânga şi mulţumind tuturor pentru bunătatea ce-o arătau faţă de bieţii piraţi de pe Oceanul Indian. Câte o fetişcană chipeşă venea la el cu lacrimi în ochi şi-l ruga să-i dea voie să-l pupe, ca să nu-l uite niciodată. Puşlamaua nu zicea nu, şi pe unele le săruta şi le-îmbrăţişa de câte cinci-şase ori. Il rugară să mai stea o săptămână în târguşor; — toţi voiau să-l găzduiască, spunându-i că ar fi o mare cinste pentru ei.

Dar el le spuse că, din păcate, nu le poate îndeplini dorinţa, fiindcă asta era ultima zi a adunării religioase şi, pe deasupra, ardea de nerăbdare s'ajungă pe Oceanul Indian ca să înceapă treaba cu piraţii.

De îndată ce ne-am înapoiat la plută, regele a început să-şi numere bănişorii. Strânsese la un loc optzeci şi şapte dolari şi şaptezeci şi cinci de cenţi, băşca o sticlă mare de rachiu, pe care o găsise la întoarcere sub o căruţă, în timp ce trecea prin pădure.

— Una peste alta — spuse el — de când sunt eu misionar, n'am avut o zi mai bună ca asta. Orice s'ar zice, păgânii nu fac nici două parale pe lângă piraţi, când e vorba să bagi în cofă o adunare religioasă.

Cât despre duce, până la venirea regelui, se ţinuse tare fudul de isprăvile lui, dar acum o lăsase mai moale. Nu-i vorbă, făcuse treabă şi el. Se instalase în tipografia aia şi primise două mici comenzi dela nişte fermieri care-i dăduseră patru dolari pentru nişte fleacuri de afişe despre nişte cai furaţi, sau aşa ceva. Primise şi o comandă de anunţuri la ziar, în valoare de zece dolari, dar fiindcă plăteau dinainte, le făcuse rabat şi'ncasase patru dolari.

Costul unui abonament la ziar era de doi dolari pe an, dar ducele nu se sfiise să facă trei abonamente a jumătate dolar fiecare, cu condiţia să i se plătească imediat. Indivizii voiseră să-i plătească abonamentele în lemne şi ceapă, cum e obiceiul, dar el le închisese gura spunându-le că abia cumpărase firma şi că ieftinise cât putuse preţul, cu gândul să lucreze numai contra bani peşin.

In sfârşit, scrisese personal o poezioară, în trei versuri, foarte duioasă şi melancolică intitulată: *O, lume crudă, sfarmă-mi sdrobită inimioară,* pe care-o lăsase gata să fie tipărită în ziar, fără nicio taxă.

Una peste alta, agonisise nouă dolari şi jumătate şi spunea că, pentru o singură zi de lucru, e o sumă bunicică.

Ne arată apoi un alt afiş, pe care-l tipărise pe gratis, fiindcă era pentru noi. Avea pe el poza unui negru fugar care purta pe umăr o boccea prinsă de un băţ, iar dedesubt scria: *„200 dolari recompensă"*.

Textul îl privea pe Jim şi-l zugrăvise chiar în cele mai mici amănunte, arătând că fugise iarna trecută de pe plantaţia St. Jacques situată cu vreo şaizeci de kilometri mai jos de New Orleans, şi că acum se află de bună seamă în Nord; oricine-l va prinde şi-l va aduce înapoi, va putea încasa recompensa, plus cheltuielile de deplasare.

— Începând de mâine — spuse ducele — putem pluti şi ziua, dacă vrem. Cum vedem că se-apropie careva, îl legăm pe Jim de mâini şi de picioare, îl băgăm în cort şi le-arătăm afişul ăsta, spunându-le că l-am prins undeva în susul apei şi, neavând bani de vapor, am împrumutat pluta asta dela nişte prieteni

şi acum ne ducem în Sud ca să 'ncasăm recompensa. Firește că lui Jim i-ar sta şi mai bine în lanțuri şi cătuşi, da nu s'ar potrivi cu povestea că suntem săraci. Prea ar semăna lanțurile cu niște giuvaericale. Cel mai nimerit lucru e frânghia — trebue să respectăm regula celor trei unități — cum zicem noi în teatru.

Am fost cu toții de părere că ducele-i tare deştept şi că de-aci 'nainte n'avem dece să ne mai temem să plutim în timpul zilei.

Ne făceam socoteala că în noaptea aceea ne puteam îndepărta îndeajuns ca să nu ne mai ajungă din urmă scandalul pe care de bună seamă aveau să-l stârnească în orăşel isprăvile făcute de duce în tipografia aia.

Pe urmă, n'aveam decât s'o pornim mai departe, dacă voiam.

Până la zece seara am stat ascunşi, fără să scoatem o vorbă. Apoi am dat drumul plutei, depărtându-ne de orăşel. Abia când orăşelul dispăru cu totul în urma noastră, am aprins felinarul.

La ora patru dimineața, venind să mă scoale ca să trec la pază, Jim îmi spuse:

— Huck, tu crede că noi întâlnim şi alți regi în călătoria noastră?

— Cred că nu, îi răspunsei.

— Asta foarte bine. Unu doi mai merge, da nu mai mult. Regele ăsta beat turtă şi ducele la fel.

Am aflat că Jim îl rugase pe rege să vorbească franțuzeşte, ca s'audă şi el cum sună, dar regele-i spusese că fiind de atâta amar de vreme în țara asta şi trecând prin atâtea greutăți, uitase limba.

CAPITOLUL XXI

Soarele răsărise, dar noi ne-am urmat drumul fără să ne oprim. Regele şi ducele se arătară în cele din urmă. Păreau frânți de oboseală, dar, după ce-au înnotat puțin, s'au mai înviorat.

După gustarea de dimineață, regele se așează într'un colț al plutei, își scoase ghetele, își sumese nădragii și-și vârî picioarele'n apă, ca să-i fie mai comod. Apoi își aprinse luleaua și se puse să-și învețe pe dinafară rolul din *Romeo și Julieta.*

Când socoti că-i intrase bine'n căpățână, începu să repete împreună cu ducele. Ducele trebui să-i arate de câteva ori cum să rostească fiece frază, cum să suspine și cum să-și ducă mâna la inimă. După un timp, se declară mulțumit, dar adăugă:

— Nu trebue să sbieri: „Romeo!", așa ca un bivol, trebue să-i spui gingaș, melancolic și cu sfârșeală în glas, uite-așa: „Roo-meo!" Pricepi? Nu uita că Julieta e o fetiță dulce și scumpă... nu poate să sbiere așa, ca un măgar.

Apoi scoaseră două săbii lungi, pe care ducele le făcuse dintr'o scândură de stejar, și începură să repete scena duelului. Ducele își zicea Richard al III-lea. Era o minunăție să-i vezi țopăind și învârtindu-se pe plută. Numai că nu trecu mult și regele se poticni și căzu în apă. După aia se așezară să se odihnească și vorbiră despre tot felul de aventuri pe care le avuseseră cândva pe fluviu.

După prânz, ducele spuse:

— Ascultă, Capeținule, trebue să facem din numărul nostru un spectacol clasa una. De-aia, crez c'ar fi bine să mai adăugăm ceva la text. In orice caz, ne trebue ceva pentru bisuri.

— Ce-i aia bis, Bilgewater?

Ducele îl lămuri, apoi spuse:

— Am găsit. Am să le dansez învârtita scoțiană, sau rumba marinarilor. Iar dumneata, hm... stai niței... a, am găsit, ai să reciți monologul lui Hamlet.

— Ce... ce zici de Hamlet?

— Monologul lui Hamlet, cum, nu știi? — chestia a mai celebră din Shakespeare! E sublim, pe onoarea mea că-i sublim. Ridică sala'n picioare. Nu-l am în carte — n'am decât un volum — dar crez că

pot să mi-l amintesc. Am să mă plimb niţel să văd dacă pot să-l rechem din beciurile amintirii.

Şi începu să umble de colo până colo, cu o mutră îngândurată, încreţindu-şi din când în când fruntea, într'un fel înfricoşător. Apoi îşi înălţă sprâncenele, îşi duse mâna la frunte şi se clătină gemând. Nu trecu mult şi începu să suspine, ba chiar vărsă o lacrimă. Era o plăcere să-l vezi.

In cele din urmă îşi aduse aminte şi ne rugă să fim atenţi.

Luă o atitudine măreaţă, întinse un picior, îşi deschise larg braţele şi privi spre cer cu capul dat pe spate.

Incepu apoi să scrâşnească din dinţi şi să vorbească brambura. In tot timpul monologului nu încetă o clipă să sbiere, umflându-şi pieptul şi vânzolindu-se mai abitir ca toţi actorii pe care i-am văzut vreodată.

Iată monologul, pe care l-am învăţat destul de lesne, în timp ce-l repeta cu regele:

A fi sau a nu fi, acesta e pumnalul
Ce face lunga viaţă o grea nenorocire;
Căci cine-ar duce greul, pân'ce de Dunsinane s'o
apropia pădurea,
Când teama de ceva-ul ce vine după moarte
Ucide somnul fără de prihană,
A doua cale-a Firii minunate,
Făcându-ne mai bine că asvârlim săgeata prea
cruntei noastre soarte,
Decât să căutăm alta pe care n'o cunoaştem.
Să ne oprim o clipă la astă meditaţie:
Pe Duncan îl trezeşte cu sgomotu-ţi. Nu-i rău,
Căci cine-ar vrea să'ndure al Timpului dispreţ
şi-a sale bice,
Fărădelegea tiranului, ocările trufaşului,
A legilor zăbavă şi liniştea ce poate durerea
să aline,

Într'un pustiu de moarte şi'n miezul nopţii, când
In straiele-i funebre, tot cască cimitirul.
Dar nedescoperitul ţinut de unde călătorul
In veci nu se întoarce, în lume răspândeşte miasme
Şi deaceea, coloarea hotărîrii, ca mâţa din zicală
Veghiată e cu grijă,
Iar norii ce coboară pe-a noastre coperişuri
Se zăpăcesc şi pleacă deandoaselea, pierzând
Al acţiunii nume.
Desnodământul ăsta e de dorit fierbinte.
Dar stai niţel, Ofelia, frumoasa mea,
Nu, nu deschide-a tale masive fălci de marmur,
Du-te la mânăstire, fetiţo, hai, du-te!

Bătrânul rege a fost încântat de discursul ăsta şi l-a învăţat repede pe derost. Părea că se născuse anume pentru el. Când se înfierbânta, era o plăcere să-l vezi cum se sbuciumă şi se foieşte, isprăvind cu o svârcolire de toată frumuseţea. La prima ocazie, ducele tipări nişte afişe. Două trei zile după aia, pluta a fost pentru noi un nemaipomenit loc de petrecere. Tot timpul aveam dueluri şi repetiţii — cum spunea ducele. Intr'o dimineaţă, cu mult după ce intrasem în statul Arkansaw, am ajuns în preajma unui târguşor, aşezat într'un cot al râului. Am ancorat cu vreun kilometru şi ceva mai sus de târguşor, la gura unui golf acoperit de chiparoşi. Ne-am suit în barcă, toţi afară de Jim, şi ne-am dus să vedem dacă-i rost să dăm spectacolul în târgul acela.

Am avut noroc. In după-amiaza aia, urma să vină acolo un circ, şi tocmai începeau să sosească de prin împrejurimi oameni călări sau cu tot felul de căruţe hodorogite.

Circul trebuia să plece mai departe, înainte de căderea nopţii, aşa că spectacolul nostru venea la ţanc. După ce ducele a închiriat sala judecătoriei, ne-am dus cu toţii prin târg să lipim afişele, pe care se putea citi :

SHAKESPEARE RENĂSCUT !!!
Atracţie unică ! Numai astă seară !
Tragedienii cu renume Mondial :

David Garrick-junior, dela Teatrul *Drury Lane* din Londra, şi *Edmund Kean-senior,* dela Teatrul Regal *Haymarket* şi dela Teatrele din Whitechapel, Pudding Lane, Piccadilly, Londra şi dela Teatrele Regale de pe Continent

IN SUBLIMUL LOR SPECTACOL SHAKESPEARIAN
SCENA BALCONULUI
din
ROMEO ŞI JULIETA!!!

Romeo . . . . . Dl. Garrick
Julieta . . . . . Dl. Kean
asistaţi de toată trupa !
Costume noi, decoruri noi, aranjamente noi !

CA SUPLIMENT :
PASIONATUL, NEINTRECUTUL, RĂSCOLITORUL
D U E L
din
RICHARD AL III-LEA!!!

Richard al III-lea . . . . . Dl. Garrick
Richmond . . . . . Dl. Kean

AL DOILEA SUPLIMENT
(la cerea generală)
NEMURITORUL MONOLOG AL LUI HAMLET!!!
Recitat de ilustrul Kean !

300 de reprezentaţii consecutive la Paris !

O singură reprezentaţie, astă seară din cauza unor urgente angajamente în Europa !

Intrarea 25 cenţi — Copiii şi servitorii 10 cenţi.

După aia am dat o raită prin orăşel. Mai toate prăvăliile şi casele erau nişte dărăpănături cu pereţi putrezi, de lemn, care nu fuseseră zugrăviţi niciodată. Se'nălţau la trei-patru picioare deasupra pământului, pe un fel de catalige, ca să nu le ajungă apele când se revărsau. Casele erau împrejmuite de grădiniţe, da nu prea vedeai în ele decât bălării, floarea soarelui, mormane de cenuşă, ghete vechi, sticle sparte, sdrenţe şi fel de fel de tinichele. Ulucile erau făcute din şipci

de toate soiurile, bătute la răstimpuri diferite şi aplecate în toate părţile. Portiţele atârnau de câte o singură balama — de piele. Unele din ulucile astea fuseseră văruite cândva, da ducele spunea că asta trebue să fi fost pe vremea lui Columb. Prin grădini vedeai porci şi oameni care-i alungau.

Toate prăvăliile erau înşirate pe o singură uliţă. In faţa fiecăreia era câte o apărătoare de pânză albă, de stâlpul căreia îşi priponeau caii oameni veniţi dela ţară. Sub aceste apărători se vedeau lăzi goale pe care-şi făceau veacul derbedeii. Scrijilau lăzile cu briceagele, mestecau tutun, căscau şi se întindeau toată ziulica de le pârâiau oasele. Era o gaşcă ce nu s'a mai văzut. Mai toţi purtau pălării galbene, de paie, mari cât o umbrelă, da n'aveau pe ei nici surtuce nici veste. Işi ziceau unul altuia Bill, Buck, Hank, Joe sau Andy şi vorbeau cu glas tărăgănat şi leneş, înjurând de mama focului. De fiecare stâlp de apărătoare era rezemat câte-un derbedeu din ăştia, care nu-şi scotea mâinile din buzunare decât ca să-şi vâre'n gură un dumicat de tutun sau ca să se scarpine.

Trecând pe lângă ei, n'auzeai decât vorbe de-acestea:

— Arde-mi un chiştoc, Hank.

— Tufă. N'am dăcât unul. Cere-i lu Bill.

Bill, ori îi dădea, ori îl mintea, zicându-i că nu mai are. Mulţi dintre vagabonzii ăştia n'au o para chioară şi nici măcar o frunză de tutun. Fumează din ce împrumută. Il auzeai pe câte unul spunând :

— Jack, ia fă-te-aici c'o foaie ; adineaori i-am dat lui Ben Thompson a din urmă pe care-o aveam.

Minciuni d'astea nu se prind decât la un străin, dar Jack, nefiind străin, îi zicea :

— Ii dăduşi o foaie, ai ? Asta să i-o spui lu mutu ! Fă bine şi dă-mi înapoi tutunul care ţi l-am dat, Lafe Buckner, şi-o să-ţi împrumut p'ormă o tonă două, fără dobândă.

— Ba ţi-am dat ceva înapoi, deunăzi.

— Da, mi-ai dat — vreo şase foi. Te ştiu eu ! Iei împrumut tutun de prăvălie şi dai înapoi mahorcă !

Tutunul de prăvălie se vinde în pătrăţele negre, presate, dar haimanalele astea mestecă mai mult foi d'a-

lea răsucite. Când împrumută o foaie, nu stau s'o taie c'un cuțit, ci și-o vâră între dinți și trag de ea cu mâinile pân' ce se rupe'n două. Al care a dat tutunul, se uită cu jale la restul care i se înapoiază și spune, tăios:

— Ascultă, dă-mi mie mestecușul și ține-ți restul.

Toate ulițele târgului erau pline de glod — un glod negru ca smoala, în care piciorul se cufunda uneori pân'la țurloaie. Peste tot umblau razna porci, grohăind. Câte-o scroafă gloduroasă se ivea în capul uliței însoțită de un pâlc de godaci și trecea drept prin mijloc, iar oamenii trebuiau s'o ocolească ; se lungea acolo și dădea să sugă godacilor, închizând ochii de plăcere și mișcând din urechi, cu o mutră fericită de parc'ar fi primit leafă pentru treaba asta.

Unul din derbedei striga atunci :

— Șo pe ea, n'o lăsa, Tige ! și-atunci scroafa o lua la goană, guițând amarnic, încolțită de-un dulău sau doi, cu o haită întreagă de potăi pe urmele lor. Toți derbedeii se ridicau în picioare ca să privească, făcând mare haz și, încântați de hărmălaie, se întorceau la locurile lor în așteptarea următoarei lupte de câini. Nimic nu-i înviora și nu-i fericea mai mult ca o luptă de câini. Simțeau o plăcere asemănătoare doar când ungeau cu gaz un câine de pripas și-i dădeau foc, sau când îi atârnau de coadă o tinichea și-l fugăreau până crăpa fierea'n el.

Pe malul râului erau niște maghernițe povârnite, gata-gata să se prăvale în apă. Nu mai locuia nimeni în ele. Apa scobise adânc malul și pe sub temeliile altor case care atârnau acum în gol. Mai locuia câte cineva în ele, dar era primejdie. Uneori se întâmpla să se surpe o bucată de pământ cât o casă. Alteori, vara, se surpa în apă câte-o limbă de pământ lungă de-o jumătate kilometru. Un târgușor ca ăsta trebue să se tragă mereu îndărăt, căci apa-l macină fără încetare.

Cu cât se apropia amiaza, ulițele se umpleau de căruțe și cai, care nu mai conteneau să sosească. Familii întregi se ospătau în căruțe din merindea adusă deacasă, dela țară. Mulți trăgeau la măsea. Am fost de față și la vreo trei încăierări. Deodată am auzit pe cineva strigând :

— Uite-l şi pe moş Boggs! Vine dela ţară ca să-şi ia porţia de băutură, odată pe lună. In priviţi-l, băieţi!

Derbedeii păreau încântaţi, pesemne că erau obişnuiţi să-l ia în balon pe Boggs.

— Tare-aş vrea să ştiu pe cine-o să omoare de data asta, spuse unul din ei. De i-ar fi omorît pe toţi cei pe care i-a ameninţat cu moartea în ultimii douăzeci de ani, acum ar fi celebru.

Altul spuse:

— Tare-aş vrea ca moş Boggs să m'ameninţe şi pe mine; aş şti atuncea că n'am să mor nici într'o mie de ani.

Boggs se năpusti cu calul în galop, răcnind şi chiuind ca un sălbatic:

— Faceţi loc, mă, că-s bătăios şi am auzit că sicriile-or să se scumpească.

Era beat şi se clătina în şea. Părea trecut de cincizeci de ani şi-avea faţa roşie ca focul. Toţi îl luau în zeflemea şi se strâmbau la el, iar Boggs le răspundea la fel, zicându-le că le-arată el lor, că nimeni n'o să-i scape, dar că acum n'are timp, fiindcă are de gând să-i sboare creierii colonelului Sherburn. „Intâi carnea, p'ormă supa, asta mi-e deviza!" spunea el.

Văzându-mă, se apropie de mine şi-mi spuse:

— De unde vii, băieţaş? Te săturaşi de viaţă, ai? Şi plecă mai departe. Mi se făcuse inima cât un purice, dar unul mă linişti:

— Nu te teme. Aşa face mereu când se'mbată. E-un tont bătrân, da nu găseşti în tot Arkansawul un suflet mai bun ca al lui. Beat sau treaz, n'ar omorî o muscă.

Boggs se opri înaintea celei mai mari prăvălii a târgului şi, după ce se aplecă să privească pe sub poalele apărătoarei, începu să strige:

— Fă-te'ncoa, Sherburn! Te-aşteaptă omu pe care l-ai jecmănit. Pe ţine te urmăresc, câine, şi-am să-ţi viu eu de hac!

Şi'n timp ce-i dădea înainte cu vorba ocărîndu-l pe Sherburn cum îi venea la gură, uliţa se umpluse de oameni. Il ascultau şi se prăpădeau de râs; apoi îşi vedeau de drum.

In curând ieşi din dughiană un individ de vreo cinci-

zeci şi cinci de ani, ţanţoş şi sclivisit ca nimeni altul din târg. Mulţimea se dădu înapoi ca să-i facă loc, iar el merse liniştit câţiva paşi şi spuse :

— Sunt sătul de toate astea, dar am să rabd pân'la ora unu. Bagă de seamă, pân' la unu, nicio clipă mai mult. Dacă după aia mai crâcneşti ceva împotrivă-mi, să ştii că pun mâna pe tine chiar de te-ai duce la capătul pământului.

Şi zicând acestea, intră iarăşi în dughiană. Mulţimea încremenise. Nimeni nu mişca ; nu se mai auzea niciun râset. Boggs dădu pinteni calului şi porni, înjurându-l pe Sherburn în gura mare. Ajuns în capul uliţei, se întoarse şi se opri iar în faţa dughenei, înjurând întruna. Câţiva se îmbulziră în jurul lui, încercând să-l facă să-şi ţină gura, dar degeaba. Il îndemnară să plece numaidecât acasă, fiindcă mai erau doar vreo cincisprezece minute pân'la ora unu. Dar îşi răceau gura de pomană. Boggs îi dădea înainte cu înjurăturile. Apoi îşi asvârli pălăria în noroi şi trecu peste ea cu calul. La un moment dat, o luă iar în galop dealungul uliţei, cu părul vâlvoi. Unii căutau să se apropie de el, încercând din răsputeri să-l facă să descalece, ca să-l poată închide undeva pân'ce şi-o veni în fire. Dar nimeni nu izbutea. Ajuns la capătul uliţei, Boggs se întorcea iar în goana calului, şi o lua dela'nceput cu ocările împotriva lui Sherburn.

— Căutaţi-o pe fiică-sa ! strigă unul. Repede, aduceţi-o ! Pe ea o mai ascultă din când în când. Numai ea e'n stare să-l înduplece.

Câţiva porniră în goană. Am făcut câţiva paşi în josul uliţei şi m'am oprit. După vreo cinci-zece minute Boggs se ivi iar, dar fără cal.

Venea clătinându-se înspre locul unde mă aflam, cu capul gol şi mânat din urmă de doi prieteni care-l ţineau fiecare de câte un braţ. Nu scotea o vorbă, dar părea tulburat. Acum, nu se mai lăsa târît, parcă se grăbea şi el.

— Boggs ! se auzi un glas.

M'am întors să văd cine-l strigase : era colonelul Sherburn. Stătea liniştit în mijlocul uliţei, ţinând în mâna dreaptă un pistol, cu ţeava îndreptată spre cer.

In aceeaşi clipă am văzut apropiindu-se în fugă o fată însoţită de doi inşi. Boggs şi cei doi prieteni ai săi se întoarseră să vadă cine strigase şi, când văzură pistolul, cei doi săriră în lături, în timp ce ţeava pistolului cobora încet şi sigur spre ţintă, cu cocoşul ridicat.

— Dumnezeule! Nu trage! se milogi Boggs, ridicându-şi mâinile deasupra capului.

Dar în aceeaşi clipă se auzi o detunătură. Era primul glonte. Boggs se clătină, bătând aerul cu braţele. Poc! pornise al doilea glonte. Boggs se prăbuşi pe spate, greoi şi ţeapăn, cu braţele întinse. Fata scoase un ţipăt şi se năpusti spre tatăl ei, plângând.

— Aoleu, l-a omorît, l-a omorît!

Oamenii se îmbulzeau în jurul lor, îmbrâncindu-se şi întinzându-şi gâturile ca să vadă ce se întâmplă, în timp ce ăi din mijloc încercau să-i dea îndărăt, strigându-le:

— Inapoi, înapoi! Lăsaţi-i aer! aer!

Colonelul Sherburn asvârli cât colo pistolul şi, răsucindu-se pe călcâie, plecă.

Oamenii îl duseră pe Boggs la o dughiană mică de spiţerie. Mulţimea se înghesuia la fel ca'nainte. Cu mare greutate mi-am găsit şi eu un locşor în faţa galantarului, de unde-l puteam vedea bine. Il întinseră pe podea, aşezându-i sub cap o biblie mare, apoi îi aşternură pe piept o altă biblie, larg deschisă. Prin cămaşa ruptă se vedea gura unui glonte. Boggs horcăi de vreo douăsprezece ori; de câte ori trăgea aer în piept, biblia sălta, şi cobora la loc când răsufla. Pe urmă rămase nemişcat — dăduse ortul popii. Oamenii o traseră pe fată de lângă mort. Plângea, văicărindu-se. Să tot fi avut şaisprezece ani; era tare drăgălaşă, dar groaznic de palidă şi înspăimântată.

Se adunase acolo tot orăşelul. Oamenii se împingeau şi se'nghionteau, îmbrâncindu-se unii pe alţii, dornici să ajungă la vitrină ca să privească, dar cei care ocupaseră locuri în faţă nu voiau să renunţe la ele. Cei din spatele lor le spuneau mereu:

— Aţi văzut destul, fraţilor, ajunge. Nu-i drept să staţi tot timpul acolo. Mai daţi-le şi altora voie, toată lumea are dreptul să privească, nu numai voi!

Era o hărmălaie nemaipomenită, așa că am șters-o, de teamă să nu se lase cu bătaie. Ulițele erau pline de oameni care mai de care mai înfierbântați. Cei care fuseseră de față când Sherburn trăsese povesteau cum se întâmplase chestia, și în jurul fiecăruia dintre ei se strânseseră roată sumedenie de oameni, ascultând cu gâturile întinse. Un lungan costeliv cu chică și cu o pălărie albă dată pe ceafă, însemna pe pământ, c'un baston cu mânerul îndoit, locurile unde stătuseră Boggs și Sherburn. Oamenii se țineau după el, urmărindu-i mișcările și dând din cap în semn că pricep. Apoi se aplecau cu mâinile în șold, privindu-l cum însemnă pe pământ locurile.

Când ajunse în locul unde stătuse Sherburn, lunganul rămase țeapăn, se încruntă și-și trase pălăria peste ochi. „Boggs" strigă el, ridicându-și încet bastonul în aer. Apoi, cu un „bang" ! se clătină și după încă un „bang !" se prăbuși pe spate. Cei care fuseseră de față, ziceau că taman așa se'ntâmplase. Drept răsplată, câțiva scoaseră niște sticle din buzunar și-l cinstiră.

La un moment dat, cineva spuse că Sherburn ar trebui să fie linșat. In câteva clipe toată lumea fu de aceeași părere. Porniră cu toții și, urlând ca niște smintiți, înșfăcară în drum toate frânghiile de rufe pe care le găsiră, ca să aibă cu ce să-l spânzure pe Sherburn.

CAPITOLUL XXII

Se năpustiră spre casa lui Sherburn sbierând și chiuind ca niște piei-roșii, gata-gata să calce'n picioare pe oricine li se ivea în cale. Era o privelițe care te băga în sperieți. In fruntea gloatei alerga o droaie de copii, țipând cât îi ținea gura și'ncercând să se dea la o parte. La ferestre se strânseseră ciorchine capete de femei, în copaci se cățăraseră băieți negri, iar pe după garduri, în lungul uliței, stăteau și priveau alți flăcăi și fete, care-o luau la goană și se ascundeau când

gloata se apropia de ei. Multe femei şi fete plângeau şi ţipau îngrozite.

Se bulucira în faţa gardului casei lui Sherburn, făcând un tărăboi de nu-ţi mai puteai auzi gândurile. „Spargeţi gardul, fraţilor!" strigară câţiva. Apoi se auziră trosnete şi pârâituri şi gardul se prăbuşi. Cei din primele rânduri ale gloatei se rostogoliră peste el, ca un val, intrând în ograda lată de vreo şase metri.

In clipa aceea, Sherburn se ivi în ceardac, ţinând în mână un pistol cu două ţevi. Rămase acolo, calm şi semeţ, fără să scoată o vorbă. Gălăgia se potoli, iar valul se trase nitel înapoi. Sherburn stătea neclintit şi se uita la ei, în tăcere. Tăcerea asta te scotea din minţi. Sherburn îşi plimba tacticos privirile prin mulţime şi'n locul unde le oprea, oamenii încercau să-l înfrunte, dar se lăsau păgubaşi numaidecât, coborîndu-şi pleoapele şi privind pe furiş.

Sherburn începu la un moment dat să râdă, dar într'un fel ciudat, neplăcut, ca atunci când muşti dintr'o pâine plină de nisip. Apoi rosti, încet şi disprețuitor :

— Şi-aşa, hai? Aveaţi de gând să linşaţi pe careva? Să mori de râs, nu alta! Vă închipuiaţi că aveţi atâta curaj ca să linşaţi un bărbat? Fiindcă aveţi curaj să vă legaţi de nişte biete muieri singure pe lume şi să le daţi cu catran şi fulgi, credeaţi c'o să vă meargă să v'atingeţi şi de un bărbat! Haidade! Un bărbat adevărat n'are dece să se teamă nici de zece mii de-alde voi, câtă vreme nu-l loviţi pe la spate şi mai e lumină afară. Ştiu eu ce vă poate pielea! M'am născut şi-am crescut în Sud şi-am trăit şi în Nord, aşa că mă cam pricep la oameni. Mai toţi sunt nişte fricoşi. Ai din Nord se lasă călcaţi în picioare de primul venit şi p'ormă se duc acasă şi se roagă domnului să le dea harul răbdării. In Sud, un om, unul singur, a oprit ziua'n amiaza mare un poştalion plin de bărbaţi şi i-a jefuit pe toţi. Gazetele vă tot spun că sunteţi viteji nevoie-mare şi v'a intrat în cap că sunteţi mai breji ca alţii, când de fapt toţi sunteţi o apă şi-un pământ. Dece nu-i spânzură pe ucigaşi juraţii voştri? Fiindcă le e teamă ca nu cumva să primească

un glonț în ceafă, dela prietenii ucigașilor. Și zău c'ar merita ; de-aia juraţii achită întotdeauna pe asasini. Ei, și'ntr'o noapte, se găsește un bărbat care se duce însoțit de vreo sută de fricoși, de-l linșează pe netrebnic. Rău ați făcut că n'ați adus cu voi măcar un bărbat ; și'n al doilea rând, rău ați făcut că nu v'ați pus măștile și n'ați venit pe întuneric. Ați adus cu voi o jumătate de bărbat — pe Buck Harkness — și dacă nu l-ați fi avut nici pe ăsta, v'ați fi pierdut vremea sporovăind de-a surda. Nu prea aveați chef să veniți încoace, așa-i ? Omul de rând nu trage la harță și primejdie. Și voi așișderea. Dar când o jumătate de om ca Buck Harkness ăsta se apucă să strige : „Linșați-l ! Linșați-l !" vi-e frică să dați înapoi, ca nu cumva să se afle că sunteți niște lași — și-atunci urlați ca bezmeticii, vă atârnați de pulpana neisprăvitului și vă năpustiți încoace, jurând c'o să faceți și-o să dregeți. Nu se află pe lume ceva mai jalnic ca gloata. Armata ce-i ? Tot o gloată. Curajul soldaților nu-și are obârșia'n ei, ci în numărul lor și'n ofițerime. Dar o gloată fără căpetenie, e și mai vrednică de plâns. Și-acu, hai, vârîți-vă coada'ntre picioare și căraţi-vă acasă, târîturilor. Pe-aici, în Sud, dacă vrei să linșezi pe cineva, nu se poate decât pe întuneric, sub conducerea unui bărbat și cu o mască pe obraz. Plecați odată și luați-vă și jumătatea de om care v'a adus ! încheie el ridicând amenințător pistolul.

Oamenii se traseră numaidecât înapoi, risipindu-se care încotro. Buck Harkness se târa în urma tuturor cu o înfățișare jalnică.

N'aveam chef să mai rămân, așa că am pornit-o spre circ. Ajuns acolo, m'am învârtit ce m'am învârtit prin locul din spatele circului și după ce a trecut paznicul, m'am strecurat înăuntru. Aveam la mine piesa de un pol și ceva mărunțiș, da mă gândeam că nu strică să fac economie, fiindcă niciodată nu știi ce ți se poate întâmpla când te afli departe de casă, printre străini.

Mai bine să fii prevăzător în asemenea împrejurări. Face să cheltuești banii pe circ, când n'ai încotro, da sunt cazuri când asta-i curată risipă.

Era un circ cum scrie la carte. N'am văzut în viaţa mea ceva mai frumos ca intrarea artiştilor în arenă : veneau călare doi câte doi, domn şi doamnă, cot la cot ; bărbaţii vreo douăzeci la număr, purtând doar izmene şi tricouri, călăreau desculţi şi fără scări, cu mâinile lipite de coapse.

Femeile, frumoase foc, semănau cu nişte regine şi purtau rochii pline de diamante. Cine ştie câte milioane de dolari costau ! Era un spectacol pe cinste, cum nu mai văzusem niciodată. Una câte una, s'au ridicat în picioare pe cai şi-au început să se plimbe în jurul arenei, graţioase şi surâzătoare. Bărbaţii înalţi şi svelţi îşi aplecau uşor capetele sub pânza cortului, iar femeile, cu coapsele gingaş atinse de rochiile subţiri ca petalele trandafirilor, păreau nişte umbrele minunate. Treceau din ce în ce mai repede, ridicând în aer când un picior, când celălalt, în timp ce caii se tot aplecau tot mai mult, iar stăpânul circului, rotindu-se neîncetat în jurul parului din mijlocul arenei, plesnea din biciuşcă, strigând : Hi ! Hi ! In spatele lui, clovnul făcea fel de fel de giumbuşlucuri, care de care mai năstruşnice.

In curând, slobozită cu toţii frâiele. Femeile îşi lipiră mâinile de coapse, iar bărbaţii îşi încrucişară braţele la piept. Cu crupele arcuite, caii ţâşniră într'un galop nemaipomenit, intrând unul după altul în arenă şi ieşiră numai după ce făcură o plecăciune plină de graţie în faţa spectatorilor care aplaudau din răsputeri.

Pe arena circului se săvârşeau adevărate minuni. Spectatorii mureau de râs la ghiduşiile clovnului, care n'avea astâmpăr. N'apuca bine stăpânul să-i spună o vorbă, că el îi şi trântea în obraz una din glumele lui fără pereche. Nu puteam pricepe cum dracu-i treceau prin cap atâtea deodată şi cum de le brodea aşa de repede şi-atât de bine.

Mie nu mi-ar fi ajuns nici un an pentru aşa ceva.

Curând după aceea, un beţiv încercă să intre în arenă, zicând că vrea să călărească — cică se pricepea de minune. Degeaba s'au străduit să-l alunge — nici nu voia să audă. Reprezentaţia încetase din

pricina lui. Spectatorii începură să-l huiduiască şi să-şi râdă de el. Individul îşi ieşi din fire şi făcu gălăgie, întărâtându-i şi mai mult pe spectatori. Câţiva dintre ei se ridicară de pe bănci şi dădură buzna în arenă, strigând : „Daţi-i la cap ! Afară cu el" ! O muiere începu să ţipe. Atunci patronul se simţi obligat să rostească un mic discurs, rugându-i să-şi păstreze cumpătul şi spunând că, dacă beţivanul făgăduieşte c'o să se potolească, are să-i dea voie să'ncalece pe un cal, numai să se poată ţine. Spectatorii încuviinţară, râzând, iar individul se sui pe un cal care numaidecât începu să sară şi să dea din copite, târînd după el, în goana-i turbată, doi grăjdari ai circului care i se agăţaseră de hăţuri încercând să-l oprească. Beţivanul se atârnase de gâtul animalului şi, la fiece salt, picioarele i se bălăbăneau în aer. Spectatorii, care se ridicaseră în picioare, sbierau şi râdeau cu lacrimi.

In cele din urmă, în ciuda grăjdarilor care tot trăgeau de el, calul scăpă din strânsoare şi se repezi ca o furtună împrejurul arenei, purtând în spinare pe nătărăul ăla care îşi bălăbănea până la pământ, când un picior, când celălalt. Spectatorii să înnebunească, nu alta. Pe mine însă treaba asta nu mă făcea deloc să râd. Primejdia în care se afla individul mă băga în boală. Nu ştiu cum, individul îşi găsi la un moment dat echilibrul, apucă frâul şi numaidecât după aceea îl lăsă şi sări în picioare pe şea, rămânând aşa, în vreme ce calul gonea ca vântul. Se ţinea drept şi cu atâta uşurinţă, de parcă în viaţa lui nu pusese rachiu pe limbă. Deodată începu să-şi smulgă hainele de pe el, azvârlindu-le aşa de repede, că nu le vedeai decât sborul. Una peste alta, asvârli vreo şaptesprezece rânduri de haine. Acum părea svelt şi chipeş, îmbrăcat într'un costum ce-ţi lua ochii. După ce-şi potoli armăsarul cu pleasna biciului, sări jos, făcu o plecăciune de toată frumuseţea şi porni dansând spre vestiar, în vreme ce spectatorii urlau de bucurie şi uimire.

Să fi văzut ce mutră a făcut patronul când şi-a dat seama că fusese păcălit — şi încă de unul din oamenii lui ! Omul ăla scornise totul din capul lui. Fără să

spună la nimeni nimic ! Ca să fiu cinstit, nu-mi venea nici mie la socoteală că mă lăsasem dus de nas, dar știu că n'aș fi vrut să fiu în locul patronului nici pentru o mie de dolari.

Pe legea mea, or fi fiind pe lume circuri mai de soi ca ăsta, dar eu unul nu le-am văzut pân'acum. In tot cazul, pentru mine era un circ grozav și oridecâteori mi-o mai ieși în cale, s'a asigurat de un client.

Reprezentația noastră s'a ținut în aceeași seară. N'a venit multă lume — au fost, cu totul, vreo douăspe persoane, cât să-ți scoți cheltuelile. Tot timpul râdeau, și asta-l scotea din sărite pe duce. Nu-i vorbă, spectatorii n'avură răbdare să stea până la urmă, și plecară cu toții, afară de un băiețaș care adormise. Ducele spuse că mitocanii ăștia din Arkansaw nu-s în stare să-l guste pe Shakespeare și că le trebue cu totul altceva, niște comedii ieftine și poate chiar ceva și mai rău. „Știu eu care e genul lor !" spuse el.

A doua zi de dimineață ducele își făcu rost de niște coli mari de hârtie de împachetat și de niște vopsea neagră, și scrise câteva afișe pe care le lipi pe zidurile caselor din târg. Pe afișe se puteau citi următoarele :

IN SALA JUDECĂTORIEI !
Numai trei seri !:
Renumiții tragedieni

David Garrick-junior !
și
Edmund Kean-senior

Dela teatrele din Londra și de pe Continent
în
EXTRAORDINARA LOR TRAGEDIE
GIRAFA REGELUI
sau
MINUNEA REGEASCĂ!!!
Cincizeci cenți intrarea

In josul afișului stătea scris cu litere uriașe :

INTRAREA FEMEILOR ȘI COPIILOR INTERZISA

— Dacă nici chestia asta nu i-o aduce în sală, se chiamă că eu nu cunosc Arkansawul ? ! spuse ducele.

Ducele şi regele se canoniră toată ziua să înjghebeze o scenă, o cortină şi un şir de lumânări, în chip de rampă. In schimb, în seara aceea sala s'a umplut vârf, cât ai bate din palme. Văzând că nu mai încape nimeni, ducele plecă dela uşa de intrare şi trecu prin culise în scenă. De-acolo, stând în faţa cortinei, rosti o scurtă cuvântare în care-şi lăudă marfa, zicând că tragedie senzaţională ca asta nu s'a văzut încă pe lume. După ce trăncăni despre piesă şi despre Edmund Kean-senior, care juca rolul principal, ducele ridică cortina — taman în clipa în care socoti că publicul e aţâţat la culme şi nu mai poate de nerăbdare. In clipa următoare, apăru şi regele, târîndu-se în patru labe, gol-puşcă şi vopsit din cap până'n picioare, în toate culorile curcubeului. Şi... dar n'am de gând să vi-l descriu în întregime. Ce mai, era grozav de caraghios, iar oamenii se tăvăleau de râs. Când isprăvi cu scălămbăelile şi se rostogoli afară din scenă, spectatorii aplaudară şi sbierară aşa de tare, că regele trebui să se'ntoarcă şi s'o ia dela 'nceput, nu odată, ci de două ori.

Şi-o vacă s'ar fi tăvălit de râs văzând giumbuşlucurile tontului ăluia bătrân.

In cele din urmă ducele trase cortina şi, ploconindu-se în faţa publicului, spuse că din pricina angajamentelor urgente pentru teatrul Drury Lane din Londra, unde s'au şi vândut toate locurile, marea tragedie avea să mai fie jucată doar de două ori în localitate.

După ce mai făcu o temenea, le spuse că în caz că a izbutit să-i distreze şi să-i înveţe câte ceva, le-ar rămâne îndatorat dacă ar binevoi să-şi împărtăşească impresiile şi prietenilor lor, ca să vină şi ei să vadă spectacolul.

Vreo douăzeci de voci sbierară :

— Ce, s'a şi terminat ? Asta-i tot ?

— Da, răspunse ducele.

A urmat o tevatură nemaipomenită.

— Ne-au tras pe sfoară ! urlau spectatorii.

Se ridicară în picioare şi se năpustiră furioşi spre scenă şi spre onorabilii tragedieni.

Dar un găligan chipeş sări pe-o bancă şi răcni mai tare ca toţi :

— Fraţilor, staţi niţel ! Doar o vorbă. (Oamenii se opriră s'asculte.) Aşa-i, am fost traşi pe sfoară, şi'ncă cum ! Dar n'are rost să-şi râdă de noi tot târgul şi să fim de batjocura lui cât om trăi. Eu zic să plecăm în linişte de-aici şi să le vorbim şi celorlalţi despre piesă, ca să vină şi ei. Aşa, o să fim cu toţii în aceeaşi oală. Ce părere-aveţi ?

— Aşa-i, aşa-i ! Are dreptate judele ! strigară spectatorii într'un glas.

— Atunci, aşa rămâne — nu spuneţi nimănui c'am fost păcăliţi. Duceţi-vă acasă şi sfătuiţi pe fiecare să vină să vadă tragedia.

A doua zi tot târgul nu vorbi decât despre frumuseţea spectacolului, iar seara, sala se umplu din nou până la refuz şi spectatorii înghiţiră iar găluşca.

După spectacol, m'am întors cu regele şi cu ducele la plută şi am luat masa ; cam pe la miezul nopţii, ăi doi ne porunciră, mie şi lui Jim, să ducem pluta şi s'o ascundem cu vreo trei mile mai jos de târg.

A treia seară, sala a fost iar arhiplină, de data asta nu cu prospătură, ci cu ăi care văzuseră spectacolul în primele două seri. Aflându-mă la intrare, lângă duce, am băgat de seamă că toţi cei care intrau aveau buzunarele umflate sau ascundeau sub haină ceva ce nu mirosea deloc a odicolon, ci mai degrabă a ouă clocite, varză stricată şi alte alea. Puteam să jur că'n sală intraseră şi nişte pisici moarte — le-am recunoscut după miros. Să tot fi fost vreo şaizeci şi patru de bucăţi.

M'am strecurat în sală dar n'am putut rămâne mai mult de un minut — amestecul de duhori era prea tare pentru nările mele.

Când văzu că'n sală nu mai putea încape nimeni, ducele dădu câtiva gologani unui individ, spunându-i să-i ţină puţin locul la uşă, apoi porni spre culise.

M'am luat după el. Cum am ajuns afară, în întuneric, îmi spuse :

— Șterge-o repede la plută. Închipue-ți că te fugărește diavolul, auzi?

L-am ascultat, iar el făcu la fel. Am ajuns împreună la plută. Nu trecură nici două secunde și pluta porni la vale spre mijlocul râului. Era o noapte liniștită. Nimeni nu scotea o vorbă. Mă gândeam că nenorocitul de rege are acum de furcă cu publicul. Când colo, peste câteva clipe îl văzui târîndu-se afară din wigwam.

— Ei, cum a fost de data asta, duce? întrebă el.

Nici nu dăduse prin târg, pezevenghiul.

N'am aprins felinarul până ce n'am ajuns cu vreo zece mile mai jos de târg. In timpul cinei, ducele și regele s'au tăvălit de râs, amintindu-și de festa pe care le-o jucaseră ălora din târg.

— Ce nătărăi! Ce tembeli! spunea ducele. Puteam să jur că prima serie o să-și țină gura ca să-i bage și pe ăilalți la apă. Știam că, a treia seară, aveau de gând să ne umfle, socotind că le-a venit și lor apa la moară. Ce n'aș da să le văd mutrele, acu că le-a venit rândul! Tare-aș vrea să știu și eu cum o scot la capăt. Te pomenești c'or să tragă un chef — că provizii au avut destule!

Hoțomanii, patru sute șaizeci și cinci de dolari încasaseră în cele trei seri! In viața mea nu văzusem pe cineva să adune bani cu ghiotura în felul ăsta.

După ce adormiră și'ncepură să tragă la aghioase, Jim rupse tăcerea:

— Ascultă, Huck, pe tine regii ăștia nu miră?

— Nu mă miră deloc.

— Cum așa, Huck?

— Păi, așa li-e firea. Toți sunt la fel.

— Bine, Huck, dar regi ăștia al noștri e hoți mare, zău.

— Asta zic și eu. Pe cât știu, toți regii sunt hoți.

— Zău?

— N'ai decât să citești în istorie și-ai să-ți dai seama. Uită-te la Henric al optulea: al nostru-i un înger pe lângă el. Uite și la Carol al doilea, la Ludovic al paisprezecelea, la Ludovic al cincisprezecelea, la Iacob al doilea, la Eduard al doilea, la Richard al trei-

lea şi la alţi patruzeci de regi şi la toate heptarhiile saxone, care-au făcut atâta tărăboi pe vremuri. Tii, să-l fi văzut pe Henric al optulea când era tânăr! Era o grădină de băiat, nu alta! Nu trecea zi fără să-şi ia o nevastă, şi-a doua zi poruncea să i se taie capul, cu atâta nepăsare, de parc'ar fi cerut nişte jumări. Zicea: „Aduceţi-o pe Nel Gwynn!" i-o aduceau, iar a doua zi dimineaţa spunea: „Tăiaţi-i capul!" Şi i-l tăiau. „Aduceţi-o pe Jane Shore!" zicea el. Şi ea venea. „Tăiaţi-i capul!" spunea el, a doua zi. Şi i-l tăiau. „Chemaţi-o pe frumoasa Rozamunda" — şi frumoasa Rozamundă se înfăţişa numaidecât. A doua zi dimineaţă, regele striga: „Tăiaţi-i capul!" Le silea pe fiecare din ele să-i spună câte o poveste şi nu s'a lăsat pân'ce n'a strâns o mie şi una de poveşti din astea, pe care le-a pus p'ormă într'o carte de-i zice *Judecata de apoi.* Drept să-ţi spun, mai potrivit nume nici că se putea. Mă, Jim, tu nu-i cunoşti pe regi, da eu îi ştiu bine. Boşorogul ăsta al nostru e unul dintre ăi mai buni din toată istoria. Uită-te la Henric ăla. Intr'o bună zi i se năzăreşte să se'ncontreze cu ţara noastră. Şi ce crezi că face? Ii dă cumva de ştire ca să-i lase timp să se pregătească? Da de unde! Hodoronc-tronc, asvârle'n mare tot ceaiul de pe vasele din portul Boston, îi trage o declaraţie de independenţă şi-şi poftеşte duşmanul să vină, dacă-i dă mâna. Aşa-i era felul — nu dădea niciodată răgaz adversarului. Pe tat'su, ducele de Welligton, îl privea cam chiorîş. Şi crezi cumva că i-a dat de veste? Da de unde! L-a înnecat ca pe-un pisoi, într'un butoi cu poşircă. Ce crezi că făcea când câte unii îşi uitau banii lângă el? Ii înhăţa numaidecât. Să zicem că-l plăteai pentru o treabă oareşcare şi se întâmpla să nu te ţii de capul lui: făcea totul pe dos. Când deschidea gura, era jale: dacă n'o închidea repede la loc, minciunile se buluceau afară una după alta. Vezi ce fel de păduche era Hernic ăsta? Să fi fost el în locul ăstora doi, le-ar fi tras târgoveţilor o păcăleală şi mai şi. Nu zic c'ai noştri-s nişte mieluşei, fiindcă dacă stai să le judeci faptele, nu-s deloc nişte mieluşei, dar în tot cazu nu se compară cu pramatia aia. Ce mai tura-vura, regii sânt regi şi trebue să

le'nghiți câte unele. Toți sânt niște găinari. De, așa-s crescuți, ce să le faci!

— Dar bine, Huck, ăsta pute al dracu!

— Toți put la fel, Jim. N'ai ce-i face. Istoria nu ne arată cum poate fi schimbat mirosul regilor.

— Ducele mai mers cum mers...

— Da, un duce e altceva. Da nu-i cine știe ce deosebire. Ăsta al nostru nu-i prea de soi. Când se'mbată, poți să juri că-i rege.

— Să știi, Huck, că Jim sătul de regi, nu mai îndură alți.

— Și eu la fel, Jim. Dar acum n'avem încotro. Trebue să ne amintim că-s regi și să le facem mendrele ăstora doi. Câteodată aș vrea s'aud de-o țară care-a scăpat de regi!

La ce bun să-i spun lui Jim că ăștia nu erau rege și duce-sadea? Ar fi fost zadarnic. Și-apoi, între noi fie vorba, ăștia nu se deosebeau cu nimic de ăi adevărați.

Am adormit, și Jim nu m'a sculat când mi-a venit rândul să stau de veghe. Asta se 'ntâmpla destul de des în ultima vreme. Când m'am deșteptat, în zori, ședea acolo cu capul între genunchi și se căina amarnic. M'am făcut că nu bag de seamă. Știam ce-i cu el: se gândea la nevastă-sa și la copiii care se aflau departe. I se rupea inima de dor. Nu mai fusese niciodată despărțit de ai lui și sunt sigur că ținea la ei la fel ca oamenii albi. Oricât de curios ar părea, eu unul așa socot. I se întâmpla deseori să se văicărească și să ofteze așa; mai ales noaptea, când i se părea că dorm. Îl auzeam spunând: „Biata Lizabeth! Bietul Johnny! Micuți de ei! Așa greu! Nu mai văd pe voi niciodată, niciodată!"

Jim ăsta era un negru cu inima de aur.

Fără să vreau, am adus vorba de nevastă-sa și de copii, iar el îmi răspunse:

— Inima lu Jim e așa greu acum fiincă adineaori auzit colo pe malu ăl'lalt sgomot, izbitură, și asta amintit la mine ziua când eu bătut rău pe Lizabeth. Ea a avut doar patru anișori și căzut bolnavă scarlatin.

Fost greu bolnavă dar făcut bine. Intr'o zi ea învârtit prin casă şi eu spus la ea:

— Inchizi uşa!

Ea stat pe loc şi zâmbit la mine. Jim ridicat glasu, înfuriat:

— Ce, n'auzi? Inchizi uşa!

Dar ea nu mişcat şi zâmbit înainte. Jim fiert de ciudă:

— Arăt eu ţie! strigat eu şi lovit pe ea în cap.

Ea căzut jos, iar eu plecat în odaia de-alături şi stat acolo vreo zece minut. Intorc, uşa tot deschis şi copilu în mijloc odaie, cu ochii în jos şi lacrimi — lacrimi. Mare ciudă la mine. Merg eu spre fetiţă, dar atunci (uşa deschizi dinăuntru) atunci suflat vântu şi închis uşa în spatele copil. Trosc! şi, doamne, fetiţa nu mişcat deloc. Eu simţit iese sufletu din mine şi... şi... nu mai ştiu cum simţit. Târît afară, tremur vargă, ocolit căsă şi deschis uşa încet, apoi vârît capul în uşă, drept în spatele copil şi strigat deodată la ea, cât putut tare, ea nu clinti din loc! Huck, Huck, plâns Jim atunci hohote şi luat pe ea braţe şi spus: „Sărăcuţ de ea, dumnezeu ierte bietul Jim, că el nu-şi iartă cât trăieşte!"

Da, Huck, fetiţa fost surd şi mut ca stană de piatră şi eu purtat aşa urît cu ea!

CAPITOLUL XXIV

A doua zi, spre seară, ne-am oprit în mijlocul râului, sub un plaur cu sălcii, într'un loc de unde se vedea câte un târguşor pe fiecare mal. Regele şi ducele se puseră să ticluiască un plan de acţiune pentru cele două târguşoare. Jim se apucă să-i zică ducelui că speră că treaba n'o să dureze decât câteva ore, fiindcă tare se plictisea şi se chinuia când era nevoit să zacă în wigwam, legat cu o funie. Intr'adevăr, când îl lăsam singur, trebuia să-l legăm, altminteri de-ar fi dat

cineva peste el, n'ar fi zis că-i un negru fugar ; ducele încuviinţă că nu-i nicio plăcere să stai legat burduf toată ziulica şi-i făgădui c'o să aranjeze ceva pentru el.

Ducele ăsta era tare deştept, aşa că găsi repede ceva. Îl îmbrăcă pe Jim în costumul regelui Lear (un halat lung de stambă, o perucă albă din păr de cal şi niște favoriți). P'ormă luă fardul de teatru şi-l vopsi lui Jim obrajii, mâinile, urechile şi gâtul, făcându-i-le albastre-vineţii, ca ale unui om înnecat de vreo nouă zile. N'am văzut niciodată ceva mai înfiorător. Ducele luă apoi o tăbliţă şi scrise pe ea :

„Arap bolnav, dar neprimejdios dacă-i lăsat în pace".

Bătu în cuie tăbliţa pe o scândurică şi o înfipse în faţa wigwamului. Jim era mulţumit. Zicea că-i mult mai bine aşa decât să stea legat toată ziua, tremurând ca varga de câte ori auzea vreun sgomot ; i se părea că trec ani până ne 'ntoarcem să-l deslegăm. Ducele-i spuse să se simtă ca la el acasă şi-l învăţă ca la caz de-şi bagă cineva nasul pe-acolo, să iasă din wigwam şi să facă puţin pe nebunu, scoţând un urlet două, ca o fiară sălbatică : musafirii nepoftiţi au să se cărăbănească mai mult ca sigur, lăsându-l în plata domnului.

Socoteala era foarte bună. Eu însă cred că, văzându-l pe Jim, un om de rând n'ar mai fi aşteptat să-l audă urlând : arăta mai rău ca un mort, pe onoarea mea !

Potlogarii ăia aveau de gând să încerce din nou *Minunea regească* ce le adusese atâtea parale, dar pân'la urmă se răsgândiră, zicând că-i primejdios, deoarece între timp vestea ar fi putut ajunge şi pe-aici. Nu găsiră însă ceva mai bun şi până la urmă ducele spuse că se retrage pentru o oră două, ca să-şi frământe creierii, doar-doar o găsi ceva potrivit pentru satul de pe malul dinspre Arkansaw. Cât despre rege, spuse că se duce în celălalt sat, fără niciun plan, dar încredinţat că providenţa (mai bine zis diavolul) o să-i arate calea cea mai nimerită.

In târgul unde ne oprisem ultima oară, ne cumpărasem cu toţii haine noi. Regele şi le îmbrăcă pe-ale

sale şi-mi spuse să mi le 'mbrac şi eu. Firește, l-am ascultat. Straiele regelui erau negre de tot şi-i dădeau o înfăţişare foarte ilegantă şi scrobită. Nu-mi închipuiam că haina poate schimba aşa de mult pe cineva. Inainte, părea boşorogul cel mai răpciugos din lume, dar acum, când îşi scotea pălăria nouă şi albă, de pâslă, şi făcea o plecăciune, zâmbind, părea atât de măreţ, bun şi cucernic, de-ai fi jurat că scăpase deadreptul din arca lui Noe sau că-i bătrânul Leviticus[1] în persoană.

Jim curăţă barca, iar eu îmi luai în primire vâsla. Cam la vreo patru-cinci mile mai sus de târg se zărea un vapor mare, care ancorase acolo de vreo două ore, ca să încarce nişte marfă.

— După felul cum sunt înţolit — spuse regele — mai bine-ar fi să se pară că sosesc dela St. Louis sau dela Cincinnati, sau dintr'alt oraş mare. Du-mă la vapor, Huckleberry. O să sosim cu el în târg.

Nu trebuia să mă roage de două ori ca să merg cu vaporul. Am adus barca la mal, cam la opt sute de metri mai sus de sat, apoi am luat-o dealungul malului prăpăstios, prin apa lină. Curând am ajuns lângă un flăcău cu o înfăţişare copilăroasă, care şedea pe-un butuc şi-şi ştergea năduşeala de pe obraji, că era o arşiţă cumplită. Alături avea doi desagi cât toate zilele.

— Opreşte-aici, îmi porunci regele. Un' te duci, băiete? îl întrebă el pe flăcău.

— La vapor. Plec la Orleans.

— Sui'te-aici, zise regele. Stai niţel, valetul meu o să te-ajute să-ţi duci sacii. „Adolf, du-te şi ajută-l pe domnu", adăugă el, întorcându-se spre mine.

Şi-aşa am pornit, toţi trei. Flăcăul era foarte recunoscător. Spunea că-i al dracului de greu să te cari cu bagajele pe-o vreme ca asta. Il întrebă pe rege unde se duce, iar el îi răspunse că venise din susul fluviului şi poposise de dimineaţă în celălalt sat, iar acum se ducea la ferma unui vechi prieten, cu câţiva kilometri mai sus.

[1] Leviticul e una din cărţile Vechiului Testament, dar Huck o confundă cu un personaj biblic (n. r.).

— Când v'am văzut întâi — spuse flăcăul — mi-am zis: ăsta-i domnu Wilks, de bună seamă, şi-a venit aici taman la timp. Da p'ormă mi-am zis: nu crez să fie el, că merge'n susu apei. Aşa-i că nu sunteţi dumnealui?

— Numele meu e Blodgett. Alexandru Blodgett, mai bine zis, reverendul Alexandru Blodgett, căci sunt unul din slujitorii prea plecaţi ai domnului. Asta nu mă împiedică însă să-mi pară rău că domnul Wilks n'a sosit la timp, dar nădăjduesc că nu pierde nimic prin această întârziere.

— De pierdut, nu pierde nicio avere, n'am eu grijă de asta, dar n'a apucat să-l mai vadă pe frate-su Peter înainte de moarte. S'ar putea să nu-i pese, cine ştie? da frate-său ar fi dat orice ca să-l vază înainte de a-şi da duhul. In ultimele trei săptămâni nu vorbea decât despre asta — nu-l văzuse din copilărie! Cât despre celălalt frate, William, nu l-a văzut niciodată. Ăla-i surdomut şi n'are mai mult de treizeci-treizeci şi cinci de ani. Din toată familia, doar Peter şi George au călcat prin locurile astea. George era căsătorit, da şi el şi nevastă-sa şi-au dat sufletu anu trecut. Harvey şi William sunt singurii care-au mai rămas. Şi, după cum vă spuneam, n'au sosit la timp.

— Le-a dat careva de veste?

— Mai e vorbă? Acu o lună două, când Peter a căzut prima oară la pat. Zicea atunci că n'are să se mai scoale. Ştiţi, era cam bătrâior, iar fetele lui George erau prea tinere ca să-i ţină tovărăşie, afară de Mary Jane, aia roşcată. De-aia, după moartea lui George şi-a nevesti-si, a rămas cam singur şi nu prea mai avea chef de viaţă. Dar ardea de nerăbdare să-l vadă pe Harvey şi pe William — nu de alta, da era dintre ăi care nu le vine uşor să-şi facă testamentul. A lăsat o scrisoare pentru Harvey, în care cică spunea unde-a ascuns banii şi cum vrea să-şi împartă restu averii, ca să nu ducă lipsă de nimic fetele lui George — nu de alta, da George nu le lăsase nicio leţcaie. Altceva înafară de răvaşul ăla, n'a vrut să scrie.

— Şi ce crezi, dece n'a venit Harvey? Unde locueşte?

— Ehei, locueşte în Anglia — la Sheffield. E pastor acolo. N'a venit niciodată în ţara asta. N'a prea avut vreme, şi apoi se prea poate să nu fi primit nici scrisoarea.

— Ce păcat că n'a mai apucat să-şi vadă fraţii, bietu de el. Şi zici că mergi la Orleans?

— Da, da nu numai atât. Miercurea viitoare plec cu vaporul la Rio de Janeiro. Am un unchi acolo.

— E-o călătorie cam lungă, dar o să-ţi placă. Şi mie mi-ar place. Ia spune, Mary Jane e cea mai mare? Da alelalte câţi ani au?

— Mary Jane are nouăspce ani, Suzana are cinşpe iar Joanna vreo paişpe. Asta-i filantroapă din fire şi are o buză de iepure.

— Sărăcuţele! Singure pe lumea asta haină!

— Putea să le fie şi mai rău. Bătrânul Peter avea mulţi prieteni şi o să aibă ei grijă să nu le facă nimeni vreun rău. Ştiţi, e Hobson preotu baptist, diaconu Lot Hovey, p'ormă Ben Rucker şi Alner Shackleford şi Levi Bell, avocatu, p'ormă doctoru Robinson şi nevestele lor şi văduva Bartley şi mulţi alţii. Da cu ăştia Peter era la cataramă şi pomenea uneori de ei în scrisorile lui, aşa că Harvey o să ştie de unde să-şi aleagă prietenii, când o să sosească aici.

Şi-atâtea întrebări puse bătrânul, până ce flăcăul îşi deşertă tot sacul. Ticălosul întreba de toţi şi de toate din târgul ăla blestemat — de familia Wilks, de meseria lui Peter, care fusese tăbăcar, de meseria lui George — care fusese dulgher, de meseria lui Harvey, care era pastor reformat — şi aşa mai departe, de nu mai isprăvea. In cele din urmă-i spuse:

— Da de ce voiai să mergi pe jos până la vapor?

— Pentrucă-i un vapor mare, care merge la Orleans, şi mi-era teamă că n'o să oprească aici. Vapoarele mari nu se opresc când le fluieri. Alea din Cincinnati se opresc, dar ăsta-i din St. Louis.

— Ia spune, Peter Wilks era bogat?

— Da, da, avea ceva avere. Avea case şi pământ

şi se zicea că ascunsese pe undeva vreo trei-patru mii de dolari, bani ghiaţă.

— Când zici c'a murit ?

— N'am zis, da a murit aseară.

— Il îngroapă mâine, de bună seamă.

— Da, pe la amiază.

— Mare nenorocire, da ce să-i faci ? Toţi trebue să ne dăm sufletul, mai devreme sau mai târziu. Totul e să fii pregătit. Atunci n'ai dece să te mai temi.

— Aşa-i, domnule. E cel mai bine. Tot aşa-mi zicea şi maică-mea.

Când am ajuns la debarcader, tocmai isprăviseră cu încărcarea şi în curând vaporul porni. Regele nu mai pomenise niciun cuvânt despre vapor. Am rămas cu buzele umflate văzând că s'a zis cu plimbarea. După plecarea vaporului, regele îmi porunci să vâslesc încă o milă jumate, până la un loc pustiu, şi, când am ajuns acolo, sări pe mal, spunându-mi :

— Du-te repede înapoi şi adu-mi-l pe duce. Adu-mi şi geamantanele alea noi. Dacă s'a dus cumva pe malul celălalt, du-te acolo şi adu-l încoace. Spune-i să lase totul baltă, orice-ar fi. Hai, mişcă-te !

Am priceput ce punea la cale, da n'am scos o vorbă, firește. După ce m'am înapoiat cu ducele, am ascuns barca, iar ei s'au aşezat pe un buştean şi regele i-a povestit de-a-fir-a-păr, tot ce-i spusese flăcăul ăla, fără să uite niciun cuvinţel. In tot acest timp încercă să vorbească la fel ca un englez şi zău că pentru o hahaleră ca el, mergea destul de bine. N'aş fi în stare să-l imit şi nici nu'ncerc. Da zău, era destul de bine.

Deodată îi spuse :

— Ce-ai zice ca tu să fii ăla surdomut, Bilgewater.

— Las' pe mine ! zise ducele, adăugând că jucase cândva pe scenă rolul unui surdomut.

Aşteptară apoi să se ivească un vapor. Pe la vreo cinci după amiază, trecură prin faţa noastră două vaporaşe, dar nu păreau să vină de departe. In cele din urmă, se ivi un vapor mare şi-i făcură semn. O bărcuţă veni să ne ia şi ne suirăm pe bord. Vaporul venea tocmai dela Cincinnati şi când căpitanul afla că mergem doar vreo patru-cinci mile, îşi ieşi din pe-

peni şi ne înjură, zicându-ne că n'o să ne debarce. Dar regele nu-şi pierdu cumpătul :

— Dacă unor gentlemeni le dă mâna să plătească câte un dolar de fiecare milă, ca să fie primiţi pe bord şi duşi cu bărcuţa la mal, cred că şi vaporului îi poate da mâna să-i ducă.

Ai de pe vapor se muiară auzind cuvintele astea. Când am ajuns în dreptul satului, ne-au transportat cu o bărcuţă la mal. Vreo douăzeci de oameni se adunaseră acolo văzând că bărcuţa se apropie. Când regele îi întrebă :

— Domnilor, poate cineva dintre domniile voastre să-mi spună unde locueşte Peter Wilks ? se uitară unul la altul şi dădură din cap, părând să spună : „Ce ţi-am zis eu ?" Apoi unul din ei rosti cu o voce tristă şi domoală :

— Imi pare rău, domnule, dar nu vă putem spune decât unde a locuit până aseară.

Intr'o clipită, hahalera bătrână se prăbuşi peste omul ăla, proptindu-şi bărbia de umărul lui şi bolborosind, printre lacrimi :

— Vai ! Bietul nostru frate — s'a dus şi n'o să-l mai vedem niciodată. Ce îngrozitor ! E peste puterile mele !

Apoi se întoarse, plângând în hohote şi schimonosindu-se în fel şi chip către duce, care, vă jur că a scăpat un geamantan din mână, izbucnind şi el în plâns.

De când sunt n'am mai pomenit asemenea pramatii.

Oamenii adunaţi în jurul lor încercau să-i mângâie, spunându-le tot felul de vorbe bune. Apoi le cărară în spinare geamantanele, la deal. Cei doi ticăloşi se sprijineau de ei şi plângeau de mama focului, iar oamenii îi povesteau regelui despre ultimele clipe ale lui frate-su. Regele maimuţări în faţa ducelui această poveste, dând din mâini ca un apucat, iar după aceea amândoi se jeluiră şi-l plânseră pe răposatul tăbăcar de parcă i-ar fi pierdut pe cei doişpe apostoli.

Negru să fiu dac'am mai pomenit aşa ceva. Te făcea să roşeşti pentru tot neamul omenesc.

In două minute vestea se răspândi în tot târgul. Din toate părţile vedeai alergând oameni, unii trăgându-şi din mers hainele pe ei. In curând ne-am trezit în mijlocul unei mulţimi, care tropăia ca un regiment în marş.

Vedeai la ferestre şi în praguri puzderie de oameni şi'n fiece clipă auzeai pe câte unii spunând, peste gard :

— Ei să fie?

— Sigur că-s ei, răspundea unul din mulţime.

Când am ajuns în faţa casei, strada era plină de lume. Cele trei fete stăteau în pragul uşii. Mary Jane era într'adevăr roşcovană, dar cu toate astea era grozav de frumoasă. De bucurie că-i sosiseră unchii, ochii şi obrajii îi străluceau ca soarele. Regele îşi desfăcu larg braţele, iar Mary Jane i se agăţă de gât, în timp ce fata cu buza de iepure sărea în braţele ducelui.

A fost o scenă de neuitat! Toată lumea — în orice caz toate muierile — plângea de bucurie văzându-i în sfârşit împreună şi cuprinşi de-o fericire atât de mare.

Am băgat de seamă că regele îi dăduse cu cotul ducelui, rotindu-şi apoi privirile prin încăpere. Zărind sicriul aşezat într'un colţ pe două scaune, porniră amândoi într'acolo, ţinându-se pe după umeri cu-o mână şi ducându-şi pe cealaltă, streaşină la ochi. Păşeau încet şi solemn, iar oamenii se dădeau înapoi ca să le facă loc. Rămaseră cu toţii nemişcaţi, fără să scoată o vorbă. Ici-colo se auzea câte-un sst! Bărbaţii îşi scoaseră pălăriile şi stăteau cu capetele plecate, într'o tăcere desăvârşită. Când ajunseră lângă sicriu, cei doi se înclinară şi priviră puţin, izbucnind apoi într'un hohot de plâns pe care puteai să-l auzi tocmai dela Orleans. Apoi se îmbrăţişară şi, cu bărbiile proptite în umeri, bociră aşa vreo trei-patru minute. Era un adevărat potop de lacrimi. Toată lumea plângea, făcând în odaie o igrasie nemaipomenită. Iar când trecură de o parte şi de cealaltă a sicriului şi

îngenunchiară acolo, proptindu-şi frunţile de tăblia lui şi bolborosind fiecare câte-o rugăciune, toată lumea începu să plângă cu sughiţuri, topindu-se de atâta jale.

Plângeau şi bietele fete ale răposatului, iar mai toate muierile veneau la ele şi, fără să scoată o vorbă, le sărutau solemn pe frunte. Apoi, punându-le mâna pe creştet, îşi înălţau spre cer ochii şiroind de lacrimi şi se depărtau suspinând şi smiorcăind ca să le facă praf pe celelalte. Ţi se'ntorceau maţele pe dos, când le vedeai.

In cele din urmă regele se ridică, făcu câţiva paşi, şi scremându-se niţel, dădu drumul la un discurs, plin de lacrimi şi aiureli, spunând ce încercare grozavă e pentru el şi pentru sărmanul lui frate pierderea răposatului, pe care n'au mai apucat să-l vadă în viaţă după o călătorie aşa de lungă, de patru mii de mile.

— Dar durerea asta — adăugă el — ne-o alină şi ne-o sfinţeşte priveliştea sfintelor voastre lacrimi de compătimire.

Le mai spuse că el şi frate-su le sunt recunoscători din toată inima şi că vorbele-s prea neputincioase şi prea reci ca să exprime această recunoştinţă, şi tot felul de parascovenii de-astea, de ţi se făcea şi silă. La urmă bolborosi un prea cucernic: amin! şi iar se porni pe plâns, de-ţi venea să crezi c'o să se prăpădească de-atâta durere.

N'apucase bine să-şi închidă gura, că unul din mulţime slobozi eleisoanele, pe care le intonară cu toţii cât putură mai tare. Te'ncălzea să le-auzi şi te simţeai ca la biserică. Mare lucru-i şi muzica asta! După toate miorlăelile şi zoile alea greţoase, zău că împrospăta aerul şi suna frumos şi cinstit.

Dar regele începu din nou să cârâe, zicând că el şi nepoatele sale s'ar bucura nespus de mult dacă cei mai buni prieteni ai familiei ar binevoi să rămâie şi să cineze cu ei, priveghind împreună rămăşiţele pământeşti ale răposatului.

— Ah, dacă bietul meu frate ar putea vorbi, ar şti pe cine să numească, fiindcă numele astea îi erau dragi şi le pomenea ades în scrisorile sale!

Şi zicând acestea, pomeni pe preotul Hobson, pe diaconul Lot Hovey, pe Ben Rucker, pe Abner Shackleford, pe Levi Bell, pe doctorul Robinson şi pe nevestele lor, precum şi pe văduva Bartey. Cuviosul Hobson şi doctorul Robinson se aflau împreună tocmai în celălalt capăt al orăşelului, la vânătoare, adicătelea doctorul trimitea un bolnav pe lumea ailaltă, iar popa îi dădea o mână de ajutor. Avocatul Bell era plecat la Louisville, după nu ştiu ce daraveri. Dar toţi ceilalţi se aflau acolo, aşa că veniră şi-i strânseră regelui mâna, mulţumindu-i şi schimbând două vorbe cu el. Apoi îi strânseră şi ducelui mâna, şi fără să scoată o vorbă, îi zâmbiră şi-şi bălăbăniră capetele ca nişte zevzeci, în vreme ce el le făcea tot felul de semne cu mâinile, gângurind întruna ca un prunc care încă nu poate vorbi.

In vremea aceasta, regele sporovăia mai departe; întreba de fiece om şi de fiece câine din orăşel, spunându-le pe nume şi amintind de tot felul de mici întâmplări petrecute cândva în orăşel, în familia lui George sau în cea a lui Peter, fără să uite bineînţeles să spună că toate astea i le scrisese chiar Peter. Mintea cu nerusinare, fiindcă tot ce spunea aflase cuvânt cu cuvânt dela prostănacul ăla pe care-l dusesem cu barca pân' la vapor.

Apoi, Mary Jane aduse testamentul lăsat de taică-su, iar regele îl citi cu glas tare, stropindu-l cu lacrimi. Răposatul lăsa fetelor casa şi trei mii de dolari aur; tăbăcăria (care aducea un venit bunicel) o dădea, împreună cu alte case şi pământuri (în valoare de aproape şapte mii de dolari) precum şi cu trei mii de dolari aur lui Harvey şi William. Scrisoarea arăta că cei şase mii de dolari erau ascunşi în pivniţă. Cei doi potlogari spuseră că se duc să aducă banii ca să facă împărţeala în faţa tuturor — iar mie îmi porunciră să viu după ei cu-o lumânare. Ajunşi în pivniţă, am închis bine uşa după noi. Dibuind sacul, ăi doi îl deşertară pe podea. Ţi-era mai mare dragul să vezi atâţia galbeni. Tii, cum îi mai străluceau ochii regelui! Bătându-l pe umăr pe duce, îi spuse:

— Zi că nu-i grozav! Pe legea mea, Biljy, e mai tare ca *Minunea regească.*

Ducele încuviință. Își vârî amândoi mâinile în galbeni, lăsându-i să le-alunece printre degete și să cadă zornăind pe podea.

— Ce mai tura-vura — zise regele — e tam'an ce ne trebuia, mie și ție, Bilge, să fim frații unui mare bogătaș și moștenitorii lui din străinătățuri. Vezi ce'nseamnă să te'ncrezi în pronia cerească? E cel mai bun lucru, zău, o știu din experiență.

Oricare altul s'ar fi mulțumit să pună mâna pe-o comoară ca asta și s'o ia pe încredere. Da ei nu, musai să numere banii. Se apucară așa dar să-i numere, dar ce să vezi, lipseau patru sute cincisprezece dolari.

— Să-l ia dracu! zise regele. Mă'ntreb ce-o fi făcut cu ăștia patru sute cincisprezece dolari?

Și-au mai bătut ei capul nițel, scotocind peste tot, apoi ducele rosti:

— Ei, săracu, era cam bolnav, se vede c'o fi greșit socoteala. Asta trebue să fie. Mai bine să lăsăm lucrurile așa și să nu pomenim nimic despre asta. Avem destul, ne dă mâna să...

— Sigur că ne dă mâna. Nu-mi pasă de bani, mă gândeam doar la socoteală. Aici trebue să lucrăm pe față, cinstit, pricepi? O să cărăm bănetul sus și-o să numărăm în fața tuturor, ca să nu bată la ochi. Da dacă mortul zice că-s șase mii de dolari, n'ar trebui să...

— Ascultă, spuse ducele. Ce-ar fi să acoperim defițitul?

Și începu să scoată banii din buzunar.

— Ai avut o idee grozavă, duce. Halal de tine, ești tare deștept. Al dracului să fiu dacă nu ne scapă tot *Minunea!* zise regele și începu să scoată și el bani și să-i stivuiască.

Rămaseră aproape făr'o lețcaie, dar împliniră suma de șase mii de dolari.

— Ascultă, zise ducele. Am o altă idee. Mergem sus și numărăm banii, pe urmă-i luăm și-i dăm pe toți fetelor.

— Bravos! Vin să te pup, duce. E cea mai formida-

oilă idee. Eşti cel mai deştept om din lume, duce. E-o lovitură de maestru; pe-onoarea mea, n'are niciun cusur. Dacă le mai dă mâna să ne bănuiască — asta o să-i vindece deabinelea de orice bănueli.

Când ne-am întors sus, toată lumea se strânse în jurul mesei. Regele numără banii şi-i aşeză pe masă în fişicuri de câte trei sute de dolari — la un loc douăzeci de fişicuri de toată frumuseţea. Toată lumea le privea cu lăcomie, frecându-şi mâinile. Pe urmă puseră banii la loc în sac, iar regele începu să se umfle'n pene pregătindu-se să ţină un nou discurs:

— Dragii mei prieteni, bietul meu frate care zace acolo, a orânduit cu filotimie lucrurile pentru cei pe care-i lasă după el în această vale a plângerii. El nu le-a uitat pe aceste sărmane mioare pe care le iubea şi pe care le-a crescut sub acoperişul lui, şi care-acum au rămas orfane de tată şi de mamă. Da, da, iar noi care l-am cunoscut, ştim că ar fi fost şi mai mărinimos cu ele dacă nu i-ar fi fost teamă să ne îndurereze pe mine şi pe scumpul său William. Oare nu-i aşa? Eu unul nu mă îndoiesc deloc c'aşa a fost. Dar ce fel de fraţi ar fi cei care s'ar pune împotriva gândurilor sale, în asemenea clipe? Şi ce fel de unchi ar fi cei care, într'o astfel de împrejurare, ar jefui — da, ăsta-i cuvântul — aceste mioare pe care el le iubea atât de mult? Din câte-l cunosc pe William — şi cred că-l cunosc — el... el... Staţi niţel să-l întreb...

Şi zicând acestea se'ntoarse spre duce şi'ncepu să-i facă tot felul de semne din mâini, iar ducele se uită o clipă la el, c'o mutră neghioabă şi năucă, iar apoi, deodată, păru că înţelege despre ce era vorba şi-l strânse la piept de vreo cinşpe ori, gungurind de bucurie.

— Eram sigur! zise regele desprinzându-se din îmbrăţişarea lui. Cred că aţi înţeles cu toţii ce-i în sufletul lui. Hai, Mary Jane, Suzana şi Joanna, luaţi-vă banii, luaţi-i pe toţi. Vi-i dărueşte cel care zace-acolo, rece dar fericit.

Mary Jane îl îmbrăţişă, iar Suzana şi fata cu buza de iepure îl îmbrăţişară pe duce. In viaţa mea n'am văzut aşa pupături şi îmbrăţişări.

Toţi cei de faţă izbucniră iar în plâns, se înghesuiră în jurul pungaşilor şi mai-mai să le smulgă mâinile din umeri.

— Ah! Ce suflete mari! exclamau ei. Ce frumos! Ce minunat!

In curând toată lumea începu din nou să vorbească despre răposatul, că ce bun era, ce pierdere grea a însemnat pentru ei, şi-aşa mai departe. Nu trecu mult şi un vlăjgan, cu nişte fălci de fier, îşi croi drum înăuntru şi rămase locului, ascultându-i şi privindu-i, fără să scoată o vorbă. Nimeni nu-i spunea nimic, pentrucă toată lumea îl asculta pe rege, care se afla tocmai în mijlocul unei tirade:

— ...erau prieteni buni ai răposatului. De-aia sunt invitaţi aici astă seară. Da mâine vrem să vină toată lumea, că el ţinea la fiecare şi avea respect pentru fiecare şi de-aia se cuvine ca „orgiile lui funerare" să fie publice.

Şi dă-i şi dă-i pe chestia asta, că tare-i mai plăcea să se-audă vorbind. Din când în când pomenea de „orgiile lui funerare", până ce ducele îşi pierdu răbdarea şi-i scrise pe o bucăţică de hârtie: „Funeralii, dobitoc bătrân ce eşti!" Impături hârtiuţa şi i-o dădu peste capetele oamenilor, fără să se oprească din gungurit.

Regele citi hârtiuţa, o vârî în buzunar şi spuse:

— Bietul William! Tot bun rămâne şi la desperare. Mă roagă să invit toată lumea la înmormântare, vrea ca nimeni să nu lipsească. N'avea dece să fie îngrijorat — tocmai asta voiam şi eu.

Şi aşa sporovăi mai departe, ca şi când nimic nu s'ar fi întâmplat, mai strecurând pe ici, pe colo, câte o „orgie funerară", la fel ca până atunci. După ce spuse aşa de vreo trei ori, adăugă:

— Zic orgii, nu fiindcă e cuvântul obişnuit; tocmai că nu e (funeralii e cuvântul obişnuit), ci pentrucă orgii e cuvântul cel mai potrivit. In Anglia nu se mai spune funeralii — s'a demodat. Noi englezii zicem acum orgii. E un cuvânt mai bun, pentrucă lămureşte mai bine despre ce e vorba. Cuvântul ăsta vine dela grecescul *orgo,* care'nseamnă afară, des-

chis, peste hotare — şi din ebraicul *jeesum,* a ascunde, a acoperi, vasăzică a *înmormânta.* Aşa că, vedeţi, orgii funerare înseamnă o înmormântare deschisă sau publică.

N'avea pereche potlogarul ăsta. Dar individul cu fălci de fier îi râse în nas, spre indignarea întregii adunări.

— Ce-i asta, doctore? strigară câţiva, iar Abner Shackleford spuse:

— Ce-i cu tine, Robinson, n'ai auzit vestea? Dumnealui e Harvey Wilks.

Regele rânji şi-i spuse, întinzându-i mâna:

— Dumneata eşti prietenul iubit şi doctorul bietului meu frate? Eu...

— Nu pune mâna pe mine! se răţoi doctorul. Şi zi, vorbeşti ca un englez, ai? In viaţa mea n'am pomenit maimuţăreală mai grosolană. *Dumneata* — fratele lui Peter Wilks? Eşti un escroc, asta eşti!

Să fi văzut ce mutre au făcut toţi. Se înghesuiră în jurul doctorului şi'ncercară să-l potolească, povestindu-i cum Harvey le dovedise în fel şi chip că era Harvey, cum ştiuse numele fiecăruia dintre ei, ba chiar şi pe-ale câinilor, şi-l rugară din tot sufletul să nu-l jignească pe Harvey şi pe bietele fete.

Dar totul a fost zadarnic. Doctorul îi dădea înainte cu ale lui, zicând că cineva care se pretinde englez şi nu-i în stare să imite măcar accentul englezesc, e un escroc şi-un mincinos. Fetele plângeau, atârnate de gâtul regelui.

Deodată doctorul se întoarse spre ele:

— Am fost prietenul tatălui vostru şi sunt prietenul vostru. Vă atrag atenţia, ca un prieten sincer, care vrea să vă ocrotească şi să vă ferească de rele şi nenorociri, să întoarceţi spatele ticălosului ăstuia şi să nu mai aveţi nimic de a face cu el, cu haimanaua asta analfabetă, cu nătărăul ăsta care pretinde că ştie greaca şi ebraica. E limpede ca lumina zilei că nu-i decât un şarlatan, care ne-a venit aici cu o grămadă de nume şi poveşti adunate de nu ştiu unde şi pe care voi le luaţi drept *dovezi,* lăsându-vă amăgite, cu bunăvoinţa acestor prieteni zevzeci care-ar trebui

să aibă mai multă minte. Mary Jane Wilks — mă ştii că-ţi sunt prieten, şi încă prieten desinteresat. Ascultă-mă. Dă-l afară pe ticălosul ăsta, te rog din toată inima.

Mary Jane îşi îndreptă trupul (frumoasă mai era!).

— Iată răspunsul meu! spuse ea ridicând sacul cu bani şi punându-l în mâinile regelui: Ia, te rog, aceşti şase mii de dolari şi plasează-i cum vei crede de cuviinţă pentru mine şi surorile mele. N'avem nevoie de nicio chitanţă.

Apoi îşi petrecu braţul pe după umărul regelui, iar Suzana şi fata cu buza de iepure făcură la fel.

Toată lumea aplaudă şi bătu din picioare, stârnind o adevărată furtună, în timp ce regele îşi înalţa capul şi zâmbea ţanţoş.

— N'aveţi decât! spuse doctorul. Nu-mi pasă. Dar vă atrag atenţia că va veni o vreme când o să vă muşcaţi degetele numai la amintirea acestei zile.

Şi plecă.

— În regulă, doctore, spuse regele maimuţărindu-l. În ziua aceea o să trimitem după dumneata.

Râseră cu toţii, spunându-i că i-a zis-o bine.

CAPITOLUL XXVI

După ce plecă toată lumea, regele o întrebă pe Mary Jane cum stă cu odăile de dormit. Ea îi răspunse că în camera de oaspeţi o să-l culce pe nenea William, iar în camera ei, care era ceva mai mare, o să doarmă nenea Harvey. Cât despre ea, o să se ducă în odaia surorilor ei şi o să doarmă pe o canapeluţă.

Când află dela ea că în pod se afla o saltea, regele îi spuse că salteaua e tocmai bună pentru valetul lui — adică pentru mine.

Mary Jane ne însoţi până sus şi le arătă odăile, care erau modeste dar plăcute.

Dădu să-şi ia rochiile şi celelalte bulendre din odaie, dar nenea Harvey o opri spunându-i că nu-l

stânjenesc defel. Rochiile erau atârnate pe pereți, îndărătul unei perdele de pânză, care le acoperea până la podea. Intr'un ungher era un cufăr vechi de piele, iar în alt ungher se putea vedea o cutie de chitară. Jur împrejur erau împrăștiate tot felul de mărunțișuri și chițibușuri din alea cu care-și împodobesc fetele odăile. Regele își dădu cu părerea că toate marafeturile astea fac mai plăcută și mai prietenoasă odaia, așa că mai bine să le lase acolo.

Odaia ducelui era foarte mică, dar tocmai bună pentru el. La fel și salteaua mea.

In seara aceea au dat o masă pe cinste, la care au luat parte o sumedenie de bărbați și femei; eu stăteam în spatele regelui și ducelui și-i serveam, iar ceilalți erau serviți de negri.

Mary Jane ședea în capul mesei, alături de Suzana. Se văita tot timpul că pesmeții nu-s buni, că nu-s cine știe ce nici conservele, că puii fripți nu-s destul de fragezi — și alte fleacuri, cum obișnuesc să vorbească muierile când țin morțiș să le lauzi bucatele.

Oaspeții spuneau că totul e grozav și exclamau: „Cum de vă ies așa de bine rumeniți pesmeții?", „De unde-ați făcut rost de castraveciorii ăștia minunați?" și fel de fel de alte vorbe d'astea, care se aud deobicei pe la mese.

Când isprăviră de înfulecat, eu și cu fata cu buza de iepure ne-am ospătat în bucătărie cu rămășițele ospățului, în vreme ce celelalte fete dădeau o mână de ajutor negrilor la spălatul vaselor.

Fata cu buza de iepure începu să mă descoase despre Anglia. O cam băgasem pe mânecă și simțeam că-mi fuge pământul de sub picioare.

— L-ai văzut vreodată pe rege? întrebă ea.

— Pe care? Pe William al patrulea? Sigur că da — vine mereu la biserica noastră.

Știam că murise cu ani în urmă, dar mă prefăceam că n'am habar de asta. Auzind că mergem la aceeași biserică, mă întrebă:

— Și vine regulat la biserica voastră?

— Da, regulat. Stă în strana de peste drum de-a noastră — în cealaltă parte a amvonului.

— Credeam că locuește la Londra...
— Firește. Da unde vrei să locuiască ?
— Bine — dar tu parcă locuiai la Sheffield ?
Văzând că o făcusem de oaie, a trebuit să mă prefac că mă'nnec cu un os de găină, ca să câștig timp și să mă gândesc cum să ies din încurcătură.
— Pricepi — îi spusei — el vine regulat la biserica noastră, oridecâteori e în Sheffield. Asta se'ntâmplă numai vara, când vine acolo pentru băile de mare.
— Ce tot vorbești ? Dar Sheffield parcă nu e pe țărmul mării...
— Da cine-a spus că e ?
— Păi tu.
— Eu ? da de unde.
— Ba da.
— Ba nu.
— Ba da.
— N'am zis așa ceva.
— Atunci, ce-ai zis ?
— Am zis că venea să facă *băi* de mare — asta-i tot.
— Păi bine, unde să facă băi de mare dacă nu la mare ?
— Ascultă, ai văzut vreodată apă de Colonia ?
— Da.
— Ei, și te-ai dus la Colonia ca s'o iei ?
— Firește că nu.
— Păi, nici William al patrulea n'are nevoie să plece la mare ca să facă băi de mare.
— Și-atunci, ce face ?
— O 'ncarcă'n butoaie, așa cum fac pe-aici oamenii cu apa de Colonia. In palatul regal din Sheffield sunt multe cazane și regele ține morțiș ca apa să fie fierbinte. Pe malul mării n'ar putea fierbe toată apăraia care-i trebue lui. Nu-s instalații, pricepi ?
— Aha, acum pricep. Da dece n'ai spus dela început ? N'ai fi pierdut atâta vreme.
Când am auzit-o vorbind așa, m'am simțit iar în largul meu. Am răsuflat ușurat.
— Ascultă — spuse ea — și tu te duci la biserică ?
— Da, regulat.

— Unde stai?
— Păi, în banca noastră.
— A cui bancă?
— A noastră, mde! a unchiului matale, Harvey.
— A lui? Da ce-are el nevoie de bancă?
— Păi ca să şadă, ca tot omul. Ce vrei să facă cu ea?
— Eu credeam că stă în amvon.
Să-l ia dracu, uitasem că-i popă. Văzând că iar o făcusem fiartă, m'am mai înnecat cu un os şi după ce m'am gândit bine, i-am spus:
— Ştii că eşti bine? Ce, crezi că într'o biserică nu-i decât un popă?
— Da dece-ar avea nevoie de mai mulţi?
— Auzi! Când e vorba să predici în faţa unui rege? N'am mai pomenit o fată ca tine. Află că-s pe puţin şapşpe popi.
— Şaptesprezece! Dumnezeule! N'aş îndura una ca asta, să ştiu de bine că nu mai ajung în rai. Nu se termină nici într'o săptămână cu predica!
— Aşi, de unde! Nu predică toţi deodată. Câte unul pe zi.
— Şi ceilalţi ce fac?
— Hm! Nu prea fac mare ; lucru. Se'nvârte de colo până colo, umblă cu talgerul, lucruri d'astea. Da mai mult nu fac nimic.
— Şi-atunci dece stau acolo?
— Păi, de podoabă. Văd că nu ştii nimic.
— Nici nu vreau să-aud asemenea prostii. Ia spune, cum sunt trataţi servitorii în Anglia? Mai bine decât ne purtăm noi cu negrii?
— Nu! Acolo o slugă nu face nici cât o ceapă degerată. Se poartă cu ei mai rău decât cu câinii.
— Şi nu li se dă liber de Crăciun, de Anul Nou şi de 4 Iulie, ca la noi?
— Fii serioasă! Se vede că n'ai fost în Anglia niciodată. Ascultă, Buză de... adică Joanna, află că n'au nici măcar o zi de odihnă pe an. Nu se duc niciodată la circ, nici la teatru, nici la reprezentaţiile cu negrii, ce mai, nicăieri...

— Nici la biserică ?
— Nici.
— Da tu zici că te duci totdeauna la biserică...
Hait ! Iar am scrântit-o ! Uitasem că-s servitorul bătrânului. Dar cât ai zice peşte, am şi găsit o explicaţie : i-am spus că un valet nu-i tot una cu un servitor de rând şi că, vrând-nevrând, trebuia să mă duc la biserică şi să stau cu familia, potrivit obiceiului. Se vede treaba că n'am lămurit-o prea bine, că nu păru mulţumită de ce-i spusesem.
— Pe cuvânt de onoare că nu mi-ai turnat la minciuni ?
— Pe cuvânt de-onoare, îi răspunsei.
— Nicio minciună ?
— Niciuna, zău.
— Pune mâna pe cartea asta şi jură.
Văzând că nu-i decât un dicţionar, am jurat cu mâna pe el. Ceva mai mulţumită, fata îmi spuse :
— Aşa încep să mai cred câte ceva din ce mi-ai spus, dar unele n'am să le cred nici în ruptul capului.
— Ce n'ai să crezi, Jo ? o întrerupse Mary Jane care tocmai intrase pe uşă, urmată de Suzana. Nu se cade şi nu-i frumos din partea ta să vorbeşti aşa unui străin, care-i atât de departe de ai săi. Ţie ţi-ar place ca cineva să se poarte aşa cu tine ?
— Uf, Mary ! Totdeauna te grăbeşti să iei apărarea cuiva, fără să fie nevoie. Nu i-am făcut nimic. Mi-a turnat nişte gogoşi şi i-am spus că n'am să le'nghit pe toate. Altceva nu i-am spus şi cred că din atâta lucru n'o să i se facă rău.
— Nu mă priveşte ce şi cât i-ai spus. E un străin în casa noastră şi nu se cuvenea să-i spui nimic. Să fi fost în locul lui, ai fi murit de ruşine. Unui străin nu se cade să-i spui nimic jignitor.
— Dar bine, Mary, spunea că...
— Nu-mi pasă ce spunea, nu de asta-i vorba. E vorba că trebue să te porţi bine cu el şi să nu-i spui lucruri care să-i aducă aminte că nu se află în ţara lui şi printre ai săi.
In gândul meu ziceam : „Şi pe-o fată ca asta o las eu să fie jefuită de scorpia aia bătrână ! ? "

Suzana se amestecă și ea în vorbă, ținându-i isonul; tii, ce mai praftură i-a tras Buzei de iepure! Îmi ziceam: „Încă una pe care-o las jefuită de tâlharul ăla!"

Mary Jane vorbi din nou, în felul ei drăgălaș și blajin. Când isprăvi, o făcuse praf pe biata Buză de iepure, care izbucni în plâns.

— Ajunge-acum, spuseră celelalte două. Cere-i iertare!

Ea se supuse și-mi ceru iertare, spunându-mi vorbe așa de frumoase că-mi venea să-i zic un car cu minciuni, numai s'o aud înc'odată. Și-mi ziceam în gând: „Și pe-asta, o las eu s'o jefuiască de bani ticălosul ăla!"

După ce isprăvi, se străduiră tustrele să-mi facă pe plac ca să mă simt ca între prieteni. Îmi venea să intru în pământ de rușine și mă simțeam așa de prost, încât m'am hotărît să le-aduc banii îndărăt, cu orice preț.

Le-am spus că mă duc la culcare. Nu era o minciună, fiindcă tot aveam să mă culc până la urmă. Rămas singur, am căzut pe gânduri.

„Ce să fac? îmi spuneam. Să mă duc în taină la doctorul ăla și să-i torn pe tâlhari? Nu, nu e bine. S'ar putea să spuie de unde-a aflat și atunci regele și ducele au să mă bată măr. Să mă duc să-i spun lui Mary Jane între patru ochi? Nu, nici așa nu-i bine. Au să ghicească după fața ei și au să se care cu banii. Și dacă fata o să cearâ ajutor, până să se termine povestea, mie n'o să-mi meargă prea bine. Nu, nu-i decât o cale: să fur banii, fără să le dau de bănuit. Au găsit aici o mină de aur și n'au să se care până n'au să stoarcă tot ce-or putea din familia și din târgul ăsta, așa că timp am berechet. Am să fur banii și-am să-i ascund. Și când am să fiu departe, pe râu, am să-i scriu lui Mary Jane o scrisoare, în care-am să-i arăt unde i-am ascuns. Cel mai bine-ar fi să-i iau azi noapte. Nu de alta, da s'ar putea ca doctorul să nu fie chiar așa de nepăsător cum se lăuda că e, și te pomenești că-i bagă'n sperieți, făcându-i s'o șteargă rapid de-aici."

Zis şi făcut. M'am dus sus cu gândul să cotrobăesc prin odăile lor. Coridorul de sus era cufundat în întuneric; am dibuit odaia ducelui şi am început să-mi caut drumul cu mâinile. Dar mi-am făcut socoteala că pe rege n'o să-l rabde inima să încredinţeze altuia banii, aşa că m'am strecurat în odaia lui şi am început să cotrobăesc pe-acolo. Mi-am dat însă seama că n'am să fac nicio scofală fără lumină. Bine'nţeles că nici prin gând nu-mi trecea să aprind o lumânare, aşa că m'am hotărît să schimb tactica: am să-i aştept şi am să trag cu urechea. Tocmai atunci am auzit paşi şi m'am repezit să m'ascund sub pat. Dar patul nu se afla unde credeam eu şi, dând de perdeaua care ascundea rochiile lui Mary Jane, m'am furişat îndărătul ei; ghemuindu-mă printre rochii, am stat smirnă acolo.

Cei doi intrară în odaie şi închiseră uşa. Prima grijă a ducelui a fost să se uite sub pat, aşa că mi-a părut tare bine că nu găsisem patul când îl căutasem. (Şi, cu toate astea, când nu ţii să fi văzut, nimic nu-i mai firesc decât să te vâri sub pat.)

Apoi se-aşezară amândoi, iar regele spuse:

— Ei, ce e? Zi, dar pe scurt, că-i mai bine să ne ducem jos ca să ne vedem de boceală, decât să stăm sus aici, dându-le prilejul să ne bârfească.

— Iată despre ce-i vorba, Capeţinule. Nu-i plăcut şi nici uşor de spus: doctorul ăla nu-mi iese din minte. Vreau să ştiu ce-ai de gând. Eu am o idee şi socot că-i bună.

— Spune-o, duce!

— Cred c'ar fi mai bine să ne luăm tălpăşiţa, înainte de ora trei dimineaţa şi s'o pornim pe râu cu ce-avem. Nu uita ce uşor am pus mâna pe banii ăştia — ni i-au dat înapoi, sau mai bine zis ni i-au aruncat în braţe, când noi socoteam c'o să trebuiască să-i furăm. Sunt de părere să lichidăm şi s'o ştergem.

Mă simţeam cam prost pe chestia asta. Cu o oră două înainte, ar fi fost cu totul altceva, dar acum eram necăjit şi desamăgit.

— Ce faaace? izbucni regele. Fără să pun mâna pe restul moştenirii? Să ne cărăbănim ca nişte tâmpiţi, lăsând în urma noastră marfă de opt-nouă mii de

dolari pentru cin's'o nimeri să o strângă? Şi'ncă marfă ca asta, aşa de bună şi uşor de vândut!

Ducele îi răspunse, bodogănind, că sacul cu aur e deajuns şi că nu vrea mai mult — nu vrea să fure toată averea unor orfeline.

— Ce tot vorbeşti? se burzului regele. N'o să le furăm decât banii ăştia. Ai care au să cumpere proprietatea au să se ardă, pentrucă de îndată ce-o să se afle că nu noi nu suntem proprietarii — şi asta foarte curând, după plecarea noastră — vânzarea o să fie anulată şi totul o să revină moştenitorilor. Orfelinele tale au să-şi recapete casa şi asta-i deajuns. Sunt tinere şi vioaie şi pot să-şi câştige uşor existenţa. N'au să sufere. Dar gândeşte-te — pe lumea asta sunt mii şi mii de oameni care n'o duc aşa de bine ca ele. Fii liniştit, n'au să aibă dece să se plângă.

Regele îl duse astfel cu vorba, până ce ducele încuviinţă, adăugând că, totuşi, după părerea lui, e o prostie să mai rămână, cu doctorul ăla pe urmele lor.

— Dă-l dracului de doctor! se sborşi regele. Ce ne pasă de el? N'avem oare de partea noastră pe toţi neghiobii din târg? Şi nu-i asta o majoritate impunătoare în orice oraş din lume?

Se pregătiră să coboare, dar ducele mai avea ceva pe limbă.

— Cred că n'am ascuns banii unde trebue.

Asta mă mai învioră. Începusem să cred că n'am să aflu nimic dela ei.

— Dece? întrebă regele.

— Fiindcă Mary Jane o să poarte doliu începând de mâine şi, până să ne trezim, negrul care face curat prin odăi o să primească ordinul să împacheteze toate rochiile astea. Ai mai văzut negru care să găsească bani şi să nu ia câţiva cu împrumut?

— Bravo, duce, văd că ţi-a venit mintea la loc, spuse regele şi începu să scotocească pe sub perdea, la câteva palme de locul în care mă aflam. M'am lipit de perete şi mi-am ţintuit răsuflarea; ce-i drept, tremuram ca varga. Mă'ntrebam ce mi-ar spune dacă m'ar prinde şi mă gândeam cum s'o scot la capăt la o adică. Dar în doi timpi şi trei mişcări regele scoase sa-

cul, fără să-i dea prin gând că eram pe-aproape. Il luară şi-l vârîră într'o gaură a mindirului de paie de sub salteaua de fulgi şi, îndesându-l bine, spuseră că totul e în regulă, fiindcă un negru nu aranjează decât salteaua de fulgi, iar pe aia de paie n'o întoarce decât de vreo două ori pe an, aşa încât nu era nicio primejdie ca sacul să facă picioare.

Eu însă eram de altă părere. L-am scos de-acolo înainte să fi ajuns ei jos. Apoi m'am târît până la salteaua mea şi l-am ascuns acolo, cu gândul să-i găsesc un loc mai bun după aceea. Mă gândeam c'ar fi mai bine să-l pitesc undeva pe-afară, căci eram sigur că ticăloşii aveau să scotocească toată casa când au să vadă că lipseşte sacul. Puteam să jur că aşa o să se 'ntâmple. M'am culcat îmbrăcat cum eram, dar să fi vrut şi n'aş fi putut adormi, atât de nerăbdător eram să isprăvesc treaba.

N'a trecut mult şi cei doi s'au întors. M'am dat jos de pe saltea şi m'am lungit pe scăriţă, cu bărbia proptită de prima treaptă, aşteptând să văd ce-o să se'ntâmple. Din fericire, nu se întâmplă nimic.

Când se stinseră ultimele sgomote şi până să'nceapă acelea ale dimineţii, am coborît pe furiş scăriţa.

CAPITOLUL XXVII

M'am strecurat până la uşa odăii lor şi am tras cu urechea. Sforăiau. Am mers mai departe, în vârful picioarelor, şi am ajuns cu bine jos. Nu se auzea niciun sgomot. Uitându-mă printr'o crăpătură a uşii dela sufragerie, am văzut că cei care priveghiau mortul dormeau duşi în jilţurile lor. Uşa care dădea în salonul unde se afla mortul era deschisă şi în amândouă încăperile ardea câte o candelă. Am intrat cu băgare de seamă. Uşa salonului era deschisă, dar înăuntru nu se afla nimeni, înafară de cadavrul lui Peter. Incercând să deschid uşa din faţă, am văzut că-i încuiată şi cheia nu era în broască. In clipa aceea am auzit sgomotul unor

paşi care coborau scara, drept în spatele meu. Am fugit în salon şi, aruncând o privire în jur, am văzut că singurul loc potrivit pentru a ascunde sacul era sicriul. Capacul era niţeluş tras şi prin deschizătură se putea vedea faţa mortului, acoperită cu un ştergar ud, dedesuptul căruia era giulgiul. Am vârît sacul cu bani pe sub capac, aşezându-l ceva mai jos de locul în care se aflau mâinile încrucişate ale răposatului. Brr ! ce reci erau ! Apoi am luat-o la fugă înapoi şi m'am tupilat după uşă.

Paşii care se apropiau erau ai lui Mary Jane. Veni încet până aproape de sicriu, îngenunchie şi se uită la mort, apoi îşi duse batista la ochi şi'ncepu să plângă. N'o auzeam, fiindcă stătea cu spatele la mine. Mă furişai afară şi, trecând pe lângă sufragerie, îmi veni în gând să m'asigur că cei care priveghiau mortul nu mă văzuseră. Uitându-mă prin crăpătura uşii, am băgat de seamă că totul rămăsese neschimbat. Nimic nu se clintise.

Ajuns sus, m'am culcat, ce-i drept cam plouat din pricina întorsăturii pe care-o luaseră lucrurile, în ciuda strădaniilor mele, şi din pricina primejdiilor în care mă băgasem. Imi spuneam : „Dacă sacul ar putea rămâne acolo totul ar fi în regulă, fiindcă mai târziu, când o să fiu iar pe râu cu vreo sută două de milă mai jos, am să-i pot scrie lui Mary Jane să desgroape mortul şi să-şi ia banii. Din păcate, n'o să se întâmple aşa ci banii au să fie găsiţi când or să vină să bată în cuie capacul — şi-atunci regele o să pună iar mâna pe ei şi-o să cam treacă multă vreme până ce-o să-i mai dea cuiva prilejul să i-i ia din mână."

Tare-aş fi vrut să cobor şi să-i scot de-acolo, dar nu'ndrăzneam. Noaptea era pe sfârşite şi mă gândeam că în curând cei care priveghiau mortul au să înceapă să se mişte, şi-atunci aş putea să fiu prins ţinând în mână şase mii de dolari pe care nimeni nu mi-i dăduse'n grijă. N'aveam chef să păţesc una ca asta !

Când am coborît a doua zi dimineaţa, salonul era închis şi oamenii nu mai erau acolo. Plecase toată lumea, afară de mine, de cei din familie, de văduva Bartley şi de cei doi tâlhari. M'am uitat la feţele lor ca

să ghicesc dacă se'ntâmplase ceva, dar n'am băgat de seamă nimic deosebit.

Pe la prânz, veni dricarul cu un om de-al lui şi, după ce aşezară sicriul în mijlocul încăperii, pe două scaune, puseră în jurul lui toate celelalte scaune, plus alte câteva împrumutate de prin vecini, aşa încât acum veranda, salonul şi sufrageria erau pline.

Capacul sicriului era la fel cum îl văzusem înainte, dar nu-mi venea să mă uit înăuntru, de faţă cu alţii.

In curând începu să sosească lumea. Cei doi şarlatani şi fetele se aşezară în rândul din faţă, lângă coşciug. Vreme de o jumătate de oră oamenii se perindară, unul câte unul, prin faţa sicriului, oprindu-se o clipă să privească chipul mortului. Câte unii vărsau şi-o lacrimă.

Totul era tăcut şi solemn. Fetele şi cei doi pungaşi îşi duceau batistele la ochi şi gemeau înnăbuşit, aplecându-şi capetele. Nu se-auzea decât hârşâitul picioarelor pe podea şi, din când în când, smiorcăitul nasurilor suflate în batiste. Am băgat de seamă că nicăieri oamenii nu-şi suflă nasul mai des ca la o înmormântare; poate doar la biserică să şi-l sufle aşa de mult.

Când nu mai încăpu nimeni în casă, dricarul îşi trase mănuşile negre şi începu să se învârtă de colo până colo fără sgomot, cu mişcări mlădioase şi uşoare ca de pisică, făcând ultimele pregătiri şi aranjând deopotrivă oamenii şi lucrurile. Nu scotea o vorbă. Muta pe unii dintr'un loc într'altul, îi instala pe cei întârziaţi, făcea loc altora prin mulţime — şi pentru toate astea îi ajungea câte o clătinare a capului sau vreun semn din mână. In cele din urmă se statornici şi el, rezemându-şi spatele de perete. N'am văzut în viaţa mea un om mai tăcut şi mai delicat ca ăsta. Pe deasupra, nu se lipea surâsul de el, cum nu se lipeşte de slănină.

Imprumutaseră un harmonium cam hodorogit şi, când totul a fost gata, o domnişoară se aşeză şi'ncepu să scoată din el nişte sdrăngăneli ce te-atingeau drept la lingurea. Toată lumea începu să cânte şi, după părerea mea, Peter era singurul de invidiat.

Apoi cuvioşia sa preotul Hobson începu să vorbească, grav şi solemn. La un moment dat, din piv-

niță, se auzi un tărăboi nemaipomenit. Era un biet câine, dar făcea o gălăgie grozavă, care nu se mai isprăvea. Preotul fu nevoit să-și întrerupă cuvântarea și rămase acolo, aplecat deasupra sicriului, așteptând să înceteze larma, care-ți lua auzul. Toată lumea se simțea stânjenită și nimeni nu știa ce să facă. Dar curând lunganul ăla de dricar făcu preotului un semn ce părea a spune : „Nu-ți fie teamă, las'pe mine !" Și, încovoindu-se nițel, o porni pâș-pâș dealungul peretelui ; nu i se vedeau decât umerii, lunecând pe deasupra capetelor oamenilor. Intre timp, gălăgia se înteți se. Dricarul își urmă drumul, și, după ce străbătu două colțuri ale încăperii, dispăru pe scara ce ducea spre pivniță. Nici două secunde nu trecură și se auzi un pocnet, după care câinele își isprăvi concertul cu un chelălăit cumplit. Se așternu din nou o tăcere de moarte și preotul își reluă cuvântarea solemnă.

Peste câteva clipe, spinarea și umerii dricarului se arătară din nou, lunecând dealungul peretelui. Se strecură așa prin încăpere și deodată se opri, se îndreptă din spate, își duse mâinile pâlnie la gură, și, lungindu-și gâtul înspre preot, îi șopti pe deasupra capetelor celorlalți : „Umbla să prinză un șobolan !" Și, zicând acestea, își îndoi iar spinarea și se strecură înapoi, dealungul zidului, spre locul lui.

Oamenii erau, firește, încântați și ardeau de nerăbdare să afle ce se'ntâmplase.

Era o nimica toată, dar tocmai cu asemenea nimicuri cucerești stima și simpatia celorlalți. Nu degeaba dricarul ăsta era omul cel mai iubit din tot orășelul.

Predica de îngropăciune a fost foarte bună, dar nesuferit de lungă și plicticoasă. După aceea, regele ne servi obișnuitele lui palavre — și, cu asta, basta. Când dricarul păși spre coșciug cu burghiul lui, mă trecură năduș elile de-atâta încordare. Nu se-atinse însă de nimic, mulțumindu-se să închidă cu mare băgare de seamă capacul și să-l înșurubeze strâns.

Alta acum ! Nu știam dacă banii se mai aflau sau nu în coșciug. Ce mă fac dacă o fi șterpelit careva sacul ? De unde să știu eu dacă trebue să-i scriu sau nu lui Mary Jane ? Dacă o să desgroape sicriul și n'o să

găsească nimic înăuntru, ce-o să zică de mine? La dracu, s'ar putea să fiu urmărit şi să fiu băgat la răcoare. Mai bine tac şi nu-i scriu nimic. In mare belea m'am băgat! Am stricat totul, căutând să'ndrept lucrurile. Mai bine nu m'amestecam deloc în afacerea asta blestemată.

După înmormântare ne-am întors cu toţii acasă şi iar m'am apucat să cercetez feţele oamenilor. Nu mă puteam stăpâni, căci mă mustra cugetul, dar nu-mi folosi la nimic, fiindcă feţele nu-mi spuseră mare lucru.

Seara, regele trecu pe la fiecare în parte şi cuceri inimile tuturor prin purtarea lui prietenoasă. Cu acest prilej, dădu a înţelege că enoriaşii lui din Anglia abia-l aşteaptă să se'ntoarcă în mijlocul lor, aşa încât trebue să se grăbească să-şi lichideze moştenirea şi să plece numaidecât acasă.

Zicea că-i pare tare rău că trebue să se grăbească — şi oamenii îi răspundeau c'ar fi vrut să-l mai aibă printre ei, deşi îşi dădeau seama că nu se poate.

Regele le mai zise că, bine'nţeles, le va lua şi pe fete acasă, împreună cu William, ceeace îi bucură nespus pe oameni, fiindcă în felul acesta fetele aveau situaţia aranjată şi aveau să se simtă mai bine în mijlocul rudelor lor. Fetele erau încântate şi ele, şi, de bucurie, uitară de toate necazurile, rugându-l pe rege să vândă cât mai repede lucrurile, că ele sunt gata de plecare. Bietele fete erau aşa de încântate, încât mă durea inima să le văd păcălite şi batjocorite în halul ăsta, dar nu vedeam cum aş putea să mă amestec şi să schimb ceva, fără s'o păţesc.

Pramatia de rege lipi numaidecât un anunţ despre punerea la mezat a casei, a negrilor şi a celorlalte bunuri, la două zile după înmormântare — adăugând că oricine ar fi putut cumpăra şi înainte de această dată, însă pe sub mână.

A doua zi după înmormântare, cam pe la amiază, bucuria fetelor suferi cea dintâi lovitură. Doi negustori de sclavi se înfăţişară şi regele le vându negrii la un preţ convenabil, contra unei poliţe plătibile în trei zile. Şi duşi au fost negrii — cei doi fii în susul râului, la Memphis, iar mama lor în josul râului, la Orleans.

Credeam că bietele fete şi nenorociţii de negri o să se prăpădească de jale. Mi se rupea inima, văzându-i cum plâng şi se căinează. Fetele spuseră că nu şi-ar fi închipuit niciodată că'ntr'o bună zi o să-i vadă despărţiţi sau vânduţi afară din oraş. N'am să uit în viaţa mea scena despărţirii dintre nenorocitele alea şi negrii lor: se îmbrăţişau şi plângeau de-ţi era mai mare jalea şi cred că n'aş fi putut îndura pân'la capăt această privelişte, ci aş fi izbucnit, dându-i pe faţă pe ticăloşi, dacă n'aş fi ştiut că vânzarea nu face doi bani şi că într'o săptămână sau două negrii au să se întoarcă acasă.

Afacerea asta stârni mare vâlvă în orăşel, şi mulţi veniră şi le spuseră verde'n obraz că-i ruşinos să desparţi în felul acesta o mamă de copiii ei. Pramatiile dădură din colţ în colţ, dar în cele din urmă, canalia bătrână se făcu că n'aude, lăsându-l pe duce să se descurce cum ştia — şi zău dacă ducele mai ştia pe unde să-şi scoată cămaşa.

A doua zi urma să se ţină licitaţia. Dimineaţa, nu prea devreme, regele şi ducele veniră în pod şi mă treziră. După mutrele lor, am ghicit că ceva nu-i în regulă.

— Ia ascultă — mă luă la rost regele — nu cumva ai fost în odaia mea alaltăieri seară ?

— Nu, sire (aşa-i spuneam totdeauna când eram între noi).

— Dar ieri sau aseară ?

— Nu, sire.

— Pe onoarea ta că nu minţi ?

— Pe onoarea mea, sire, spun adevărul. N'am fost în odaia dumneavoastră din ziua'n care miss Mary Jane v'a arătat-o dumneavoastră şi ducelui.

— Da n'ai văzut pe altcineva intrând ? întrebă ducele.

— Nu, alteţă. Nu-mi amintesc să fi văzut.

— Ia gândeşte-te puţin.

Văzând că-i rost de ceva, m'am gândit niţel şi le-am spus:

— Da, mi se pare că i-am văzut pe negri intrând acolo de vreo câteva ori.

Tresăriră amândoi, ca şi cum nu s'ar fi aşteptat la una ca asta, dar privindu-i bine, mi se păru că totuşi se aşteptaseră.

— Ce, toţi trei ? făcu ducele.

— Nu toţi, adică nu toţi odată, nu i-am văzut ieşind împreună decât o singură dată.

— Nu zău ? Când a fost asta ?

— Păi, în ziua înmormântării, dimineaţa. Nu devreme, fiindcă am dormit mai mult ca deobicei. Tocmai când coboram scara, i-am văzut ieşind din odaie.

— Ei, zi mai departe. Ce făceau ? Ce mutre aveau ?

— Nu făceau nimic, cât mi-aduc aminte. Mergeau în vârful picioarelor. Mi-am zis că intraseră acolo ca să facă curat în odaia maiestăţii voastre, crezând că sunteţi treaz, şi, văzând că mai dormiţi, au şters-o tiptil, ca să nu vă tulbure somnul, dacă nu cumva v'au şi trezit.

— Mii de draci, asta-i bună ! izbucni regele.

Amândoi păreau cam încurcaţi şi aveau nişte mutre plouate ca vai de lume. Rămaseră câteva clipe pe gânduri, scărpinându-se'n cap, apoi ducele începu să chicotească, cam răguşit :

— Ne-au dus — spuse el — ne-au făcut figura ! Şi cum ne-au mai dus ! S'au prefăcut că le pare rău că pleacă din locurile astea şi eu i-am crezut, ca şi tine dealtfel, şi ca toţi ceilalţi. Să nu-mi mai spui al'dată că negrii n'au talent la teatru. Purtarea lor putea păcăli pe oricine. Iţi spun eu, oamenii ăştia sunt o comoară. De-aş avea capital şi-o sală de teatru, nu mi-aş dori un plasament mai bun. Şi când te gândeşti că i-am vândut pentru o piesă, da, şi nici măcar n'avem dreptul s'o jucăm deocamdată ! Ia zi, unde-i piesa — adică poliţa ?

— La bancă, la încasat, unde vrei să fie ?

— Atunci e'n regulă, slavă domnului.

— Da ce s'a întâmplat ? făcui eu, cu sfială.

Regele se'ntoarse spre mine, burzuluindu-se:

— Nu-i treaba ta ! Nu-ţi băga nasul unde nu-ţi fierbe oala, şi ţine-ţi gura. Cât timp te afli în târgul ăsta, să nu uiţi ce-ţi spusei — ai priceput ?

Apoi, adresându-se ducelui:

— Trebue să'nghiţim găluşca, şi să nu suflăm o vorbă. Mormânt, asta-i deviza.

In timp ce coborau scara, ducele rosti, rânjind:

— Vânzare rapidă şi profit mititel! Bună afacere, n'am ce zice!

Regele îl privi pieziş:

— Am căutat să iasă cât mai bine, vânzându-i aşa de repede. Dacă profitul s'a vădit egal cu zero, pierderea uriaşă, iar soldul nul, crezi că tu n'ai nicio vină?

— Oricum, dacă sfaturile mele ar fi fost ascultate, negrii ar mai fi şi-acum în casa asta, iar noi n'am fi aici...

Regele se răsti niţel la el, apoi se întoarse brusc şi-şi vărsă iar focul pe mine. Mă făcu cu ou şi cu oţet, că dece nu m'am dus să-i spun că-i văzusem pe negri ieşind aşa din odaia lui. Şi un tâmpit — spunea el — ar fi ştiut că-i ceva necurat la mijloc.

Apoi se luă singur în tărbacă şi se ocărî puţin, spunându-şi că totul se'ntâmplase din pricină că în dimineaţa aceea se sculase prea devreme şi nu se odihnise ca deobicei:

— Al dracului să fiu dacă mai fac aşa altădată!

Şi plecară bodogănind, iar eu nu mai puteam de bucurie că scăpasem, dând toată vina pe negri, fără să le fac totuşi vreun rău.

CAPITOLUL XXVIII

Veni şi vremea să mă scol. Am coborît scăriţa şi am pornit-o pe scara care ducea jos, dar trecând pe lângă odaia fetelor, am văzut prin uşa deschisă pe Mary Jane care şedea lângă cufărul ei vechi, de piele şi'ndesa în el tot felul de lucruşoare. Se pregătea, pasămi-te, pentru plecarea în Anglia.

Tocmai atunci se oprise, ţinând pe genunchi o rochie împăturită şi plângea cu faţa în palme. Mă durea inima văzând-o în ce hal era. Oricine-ar fi simţit la fel.

Intrai în odaie şi-i spusei:

— Miss Mary Jane, știu că nu poți îndura să vezi oameni îndureraţi — ei bine, nici eu. Ce-i cu dumneata ?

Imi spuse că-i îndurerată din pricina negrilor, cum bănuisem dealtfel. Zicea că pentru ea călătoria în Anglia nu mai poate fi frumoasă, cum ar fi putut să fie. Știind că mama și copiii nu se vor mai vedea niciodată, se'ntreba cum ar mai putea fi fericită acolo. Și izbucni într'un plâns și mai amar, spunându-mi apoi, cu mâinile împreunate deasupra capului :

— Doamne ! Doamne ! Când te gândești că n'au să se mai vadă niciodată !

— Ba da, au să se vadă — și încă înainte de a trece două săptămâni. Sunt sigur de asta !

Hait ! Mă luase gura pe dinainte și, până să-mi vin în fire, ea mă și cuprinsese cu brațele pe după gât, rugându-mă să-i mai spun odată și'ncodată.

Mi-am dat seama că vorbisem prea mult, dar era prea târziu ca să mai pot da înapoi. I-am cerut să-mi îngădue o clipă de gândire. Mă uitam la ea ; era nespus de frumoasă și se perpelea de nerăbdare ,dar arăta fericită și ușurată ca un om căruia tocmai i s'a scos o măsea stricată. Intre timp eu îmi frământam creierii să găsesc o scăpare. Imi ziceam că unul care spune tot adevărul, când e strâns cu ușa riscă să dea de dracu. Cel puțin așa mi se părea, dar n'aș fi băgat mâna'n foc că-i așa, fiindcă nu'ncercasem niciodată. Și totuși, iată un caz în care, să mă ia naiba dacă adevărul nu-i de zece ori mai bun și mai sigur ca o minciună ! Am să țin minte treaba asta și-am să cuget neapărat la ea mai târziu, că prea-i curioasă și neobișnuită. N'am mai pomenit așa ceva. Până la urmă, mi-am spus : „Am să încerc. Da, de data asta am să spun adevărul, cu toate că e ca și cum aș ședea pe un butoi cu pulbere și i-aș da foc ca să văd cât de sus am să sar".

— Miss Mary Jane — o întrebai eu — știi cumva vreun loc afară din oraș, unde să te poți duce și să rămâi trei-patru zile ?

— Da. La domnul Lothrop. Dar dece mă întrebi ?

— Ai să vezi mai p'ormă. Ia spune, dacă am să-ți

dovedesc că știu că negrii se vor revedea până'n două săptămâni, aici, în casa asta — ai să te duci să stai patru zile la domnul Lothrop ?

— Patru zile ? izbucni ea. Aș sta și-un an !

— Bine — zic eu — nu-ți cer decât cuvântul de onoare ; pun mai mult preț pe el decât pe vorbele unuia care jură cu mâna pe scriptură.

Fata zâmbi, și obrajii i se îmbujorară ușor.

— Dă-mi voie să'nchid ușa cu zăvorul, i-am spus eu, și, întorcându-mă, m'am așezat iar lângă ea : Să nu țipi. Stai liniștită și ascultă bărbățește ce-am să-ți spun. Am să-ți destăinui adevărul, și trebue să ai curaj, miss Mary, pentrucă e ceva urît și cam greu de înghițit, dar asta e, n'ai ce-i face. Unchii ăștia ai dumitale nu sunt deloc unchi, ci niște șarlatani și niște tâlhari. Ei, asta-i, ce-a fost mai greu a trecut ; restul e floare la ureche.

Bine'nțeles, a sărit ca arsă, dar trecusem hopul ăl mare, așa că nu m'am mai oprit. Să fi văzut cum îi străluceau ochii în timp ce-i istoriseam toată povestea, fără s'o cruț de vreun amănunt, începând cu întâlnirea cu flăcăul ăla nătâng care se ducea la vapor și terminând cu clipa în care ea se aruncase la pieptul regelui, iar el o sărutase de șaișpe-șapșpe ori. Atunci ea se ridică în picioare și spuse, cu obrajii roșii ca focul :

— Ticălosul ! Hai, vino, nu-i nicio clipă de pierdut, o să-i tăvălim în smoală și'n fulgi și o să-i asvârlim în râu !

— Firește, i-am zis. Dar pân'atunci, ai să te duci la Lothrop, nu-i așa ?

— Vai ! Ce-mi trecu prin cap ? făcu ea și se așeză repede. Uită ce-am spus, uită, te rog. Ai să uiți, nu-i așa ?

Și-și puse mâna catifelată într'a mea, în așa fel, încât am jurat că mai bine mor decât să nu-i fac pe plac.

— Eram atât de sguduită, încât am uitat făgăduiala. Spune mai departe și-ți jur că n'am să mai uit. Spune-mi ce să fac. Orice mi-ai spune, te voi asculta.

— Fie. Uite ce e : şarlatanii ăştia sunt tare pişicheri şi n'am încotro, sunt nevoit să le ţin hangul niţel — mai bine să nu afli dece. Şi dacă ai să te apuci să spui totul, nu mi-e teamă de mine, târgul o să mă scoată din ghiarele lor, dar mai e cineva pe care nu-l cunoşti şi care ar fi în mare primejdie. Trebue să-l salvăm şi pe ăsta, nu-i aşa ? Iată dece trebue să ne ţinem gura deocamdată.

In vreme ce-i vorbeam, îmi veni o idee grozavă, şi anume cum să scap şi eu şi Jim de ăi doi pehlivani, făcându-i să intre la răcoare chiar în târgul ăsta. Dar nu-mi puteam pune planul în aplicare decât seara târziu, fiindcă n'aveam chef să fiu ziua'n amiaza mare pe plută, fără să am alături pe cineva care la o adică să poată răspunde la întrebări.

— Domnişoară Mary Jane, uite ce-o să facem. N'o să mai fie nevoie să rămâi aşa de mult la Lothrop. Stau departe ?

— Cale de vreo patru mile de-aici, în plin câmp.

— Nu-i rău. Te duci şi stai acolo până pe la nouă, nouă şi jumătate seara, pe-urmă îi rogi să te-aducă înapoi acasă înainte de unsprezece, pune o lumânare aprinsă la fereastra asta, iar dacă eu nu viu, aşteaptă pân'la unsprezece şi dacă nu vin nici atunci, înseamnă c'am plecat şi că-s departe, în siguranţă. Te duci apoi, şi dai sfoară'n ţară şi-i pui pe ticăloşi la popreală.

— Straşnic ! spuse ea. Aşa am să fac.

— Şi dacă se'ntâmplă să nu pot fugi, şi-au să pună mâna şi pe mine odată cu ei, să le spui că eu ţi-am desvăluit totul dinainte şi să mă scapi.

— Sigur c'am să te scap. N'au să se-atingă nici de-un fir de păr din capul tău, spuse ea, cu nările fremătând şi cu ochii strălucitori.

— Dacă izbutesc să plec, n'am să fiu aici ca să dovedesc că ticăloşii ăştia nu-s unchii voştri — şi chiar de-aş fi aici, tot n'aş putea. Singurul lucru pe care l-aş putea face ar fi să jur că-s nişte pungaşi şi nişte trântori. Asta-i tot, deşi nu-i de lepădat nici asta. Dar sunt alţii care pot face mai mult decât mine şi pe care lumea o să-i creadă mai mult, în tot cazul. Am să-ţi spun unde-i găseşti. Dă-mi un creion şi o bucăţică de

hârtie. Uite : *Minunea regească — Bricksville.* Pune-o bine, vezi să n'o pierzi. Dacă judecătorii vor voi să ştie ceva despre ăi doi, să trimită pe careva la Bricksville ca să spună că indivizii care-au jucat *Minunea regească* au fost prinşi şi să aducă vreo câţiva martori. Până să zici pis, tot târgul ăla are să fie aici, domnişoară Mary. Cu-o falcă'n cer şi cu una'n pământ au să vie, zău !

Socotind că totul era aranjat, i-am spus apoi :

— Să nu-ţi pese de licitaţie, lasă-i s'o facă. Până mâine n'au să poată cere nimănui bani pentru lucrurile vândute şi n'au să se care de-aici fără bani, fii pe pace ! Aşa cum am brodit noi lucrurile, vânzarea n'are valoare, iar ei n'au să pună mâna pe nicio para. La fel şi cu negrii — n'a fost o vânzare după lege şi negrii au să se'ntoarcă curând, iar până una alta, şarlatanii n'au să poată încasa banii pentru negri. Zău, miss Mary, au intrat rău de tot la apă, banditii !

— Bine, zise ea. Acum mă duc la masă şi numai-decât după aia plec la domnul Lothrop.

— Nu, aşa nu-i bine, domnişoară Mary Jane. Trebue să pleci înainte de masa de dimineaţă.

— Dece ?

— Da dece crezi că vreau să te duci acolo, domnişoară Mary ?

— Păi, nu ştiu, nu m'am gândit la asta. Ia spune, dece ?

— Pentrucă n'ai obrazul de toval, ca alţii. Pe chipul dumitale se poate citi ca'ntr'o carte, şi literele-s aşa de groase, că le poate citi oricine dela distanţă. Crezi cumva că ai putea da ochii cu unchii dumitale când vor veni să-ţi spună bună dimineaţa şi să te sărute, fără ca...

— Taci, taci. Aşa am să fac — am să plec cu dragă inimă înainte de masa de dimineaţă. Dar să-mi las surorile cu ăştia ?

— Lasă, n'ai grijă de ele ! Trebue să mai rabde puţin. Dacă aţi pleca tustrele, ar intra la bănuială. Dumneata nu trebue să-i vezi nici pe ei, nici pe surorile dumitale — pe nimeni din orăşel. Dacă vreun vecin te-ar întreba ce mai fac unchii dumitale azi dimineaţă,

văzându-ţi faţa, ar intra îndată la bănuială. Du-te repede, domnişoară Mary Jane, şi am să aranjez eu lucrurile cu fiecare în parte. Domnişoarei Suzana am să-i cer să-ţi îmbrăţişeze unchii şi să le spună că te-ai dus să te odihneşti câteva ore şi să schimbi aerul, sau să vezi o prietenă, şi c'ai să te'ntorci seara sau mâine în zori.

— N'am nimic împotrivă să le spună că m'am dus la o prietenă, da nu vreau să-i îmbrăţişeze în numele meu.

— Bine, fie şi-aşa, am liniştit-o eu. Făgăduiala asta nu mă costa nimic. Era un fleac şi tocmai fleacurile astea au darul de a linişti minţile oamenilor şi de a-i face să se simtă mai bine. Mai e ceva — adăugai — sacul ăla cu bani.

— Păi, e la ei. Ah, îmi vine să mor de ciudă când mă gândesc cum au ajuns să pună mâna pe el!

— Aici te'nşeli. N'au pus mâna pe el.

— Cum aşa? Atunci cine l-a luat?

— Tare-aş vrea să ştiu şi eu. Intr'o vreme, îl aveam chiar eu, după ce-l şterpelisem dela ei ca să ţi-l dau dumitale. Ştiu unde l-am ascuns, dar mă tem că nu mai e acolo. Imi pare grozav de rău, domnişoară Mary Jane, crede-mă, dar am făcut tot ce-am putut, îţi jur. Erau cât pe ce să mă prindă şi de-aia l-am ascuns unde s'a nimerit şi-apoi am şters-o. Dar ascunzătoarea nu era bună deloc.

— Ah, încetează, nu te mai învinovăţi, nu-ţi dau voie. Nu eşti tu de vină — n'aveai încotro. Dar spune, unde l-ai ascuns?

Nu voiam s'o fac să-şi aducă iar aminte de durerea ei şi nu mă răbda inima să-i spun un lucru care-ar fi făcut-o să vadă din nou cadavrul ce zăcea în cosciug cu sacul ăla cu bani pe pântec.

— Domnişoară Mary Jane — i-am zis după câteva clipe — mai bine nu-ţi spun unde l-am ascuns. Dar am să-ţi scriu pe-o bucăţică de hârtie şi, dacă vrei, o poţi citi în drum spre domnul Lothrop. Ce zici, e bine-aşa?

— Da, da.

M'am apucat şi-am scris cele ce urmează: *„L-am*

ascuns în sicriu. Se afla acolo ieri noapte când ai venit şi-ai plâns lângă mort. Eu eram după uşă şi mă durea sufletul văzându-te, domnişoară Mary Jane".

Mi-au dat lacrimile amintindu-mi cum plânsese acolo, singură în noapte, sub acelaş acoperiş cu împieliţaţii ăia care-şi băteau joc de ea şi o jefuiau. Când i-am dat hârtiuţa împăturită, am văzut că şi ochii ei se umeziseră de lacrimi. Imi strânse mâna cu putere şi-mi spuse:

— La revedere! Voi face tot ce mi-ai spus—şi dacă nu ne vom mai vedea niciodată, să ştii că n'am să te uit. Mă voi gândi adesea la tine şi mă voi ruga pentru sufletul tău!

Şi plecă. Auzi, să se roage pentru mine! Dacă m'ar fi cunoscut puţin, nu şi-ar mai fi luat pe cap asemenea belea. Dar cred c'ar fi făcut-o şi'n cazul ăsta — fiindcă aşa-i era firea. Ar fi fost în stare să se roage şi pentru Iuda — când îşi punea în gând ceva, s'a terminat, n'o mai puteai opri nici în ruptul capului. Orice-aţi spune, eu unul zic c'avea mai mult curaj decât toate fetele pe care le-am văzut vreodată. Era plină de curaj! Asta sună a linguşire, dar să ştiţi că nu-i. Cât despre frumuseţe şi bunătate, să nu mai vorbim... era cu un cap mai sus ca toate fetele. N'am mai văzut-o de-atunci, din clipa'n care a ieşit pe uşa aceea, dar cred că m'am gândit la ea de milioane şi milioane de ori şi mai cu seamă la faptul că-mi spusese c'are să se roage pentru mine. Şi, zău: dacă mi-ar fi dat vreodată prin gând că mi-ar folosi la ceva să mă rog pentru ea, aş fi făcut-o, pe onoarea mea!

Mary Jane a plecat se vede prin uşa din dos — nu sunt sigur, că nimeni n'a văzut-o când a plecat. Cum am dat cu ochii de Suzana şi de Buza de iepure, le-am spus:

— Cum le zice ălora de peste râu, la care vă duceţi uneori în vizită?

— Care din ei, că-s mai mulţi. Dar mai des mergem la Proctori, răspunseră ele.

— Da, ăsta-i numele. Mai-mai să-l uit. Domnişoara Mary Jane m'a rugat să vă spun că s'a dus degrabă acolo, fiindcă unul din ei'e bolnav.

— Care din ei?
— Nu știu, mai bine zis am uitat. Da cred că-i...
— Doamne păzește, nu cumva-i Hanna?
— Imi pare rău, dar chiar de ea e vorba.
— Dumnezeule! Și era sănătoasă tun săptămâna trecută! E rău bolnavă?
— Nici nu vă'nchipuiți. Domnișoara Mary Jane zicea c'au stat la căpătâiul ei toată noaptea și se crede că n'o s'o mai ducă decât vreo câteva ore.
— E îngrozitor! Da ce are?
Nu mi-a dat prin gând nimic serios, așa că le-am spus:
— Gâlci.
— S'o spui lu mutu! Nu se stă la căpătâiul unui bolnav de gâlci.
— Nu, zău! Ce tot vorbiți? Aflați că se stă, când e vorba de gâlci de-astea. Astea-s gâlci de un soi nou — așa zicea domnișoara Mary Jane.
— Dece-i un soi nou?
— Păi, fiindcă-i amestecată și cu alte socoteli.
— Ce socoteli?
— Păi, cu pojar, tuse măgărească, brâncă, oftică, gălbinare, meningită și multe altele.
— Doamne sfinte! Și asta se numește gâlci?
— Așa zicea domnișoara Mary Jane.
— Bine, da dece-i zice gâlci, pentru numele lui dumnezeu?
— Dar cum să-i zică, dacă nu gâlci? Cu asta și'ncepe.
— E-o prostie. E ca și cum cineva și-ar scrânti degetul ăl mare dela picior, ar lua otravă, ar cădea într'un puț, și-ar frânge gâtul și și-ar sbura creierii, iar altcineva, întrebând cine l-a omorît, ar afla dela un neghiob că omul a murit fiindcă și-a scrântit degetul. Ce părere ai avea de-un asemenea răspuns? E o tâmpenie, ca și ailaltă. Ia spune, se ia?
— Se ia? Auzi întrebare! Dar o grapă se ia când dai peste ea, noaptea? Dacă nu te-agăți de unul din dinții ei, te-agăți de altul, așa-i? Și nu poți scăpa de dintele ăla fără să trântești după tine toată grapa.

Aşa-i şi cu gâlcile — şi zău că-i o grapă parşivă de tot; când te-agăţi nu te mai lasă.

— E groaznic! oftă Buza de iepure. Mă duc la nenea Harvey şi...

— Da, da, du-te repede! îi spusei. Nu pierde nicio clipă!

— Dece spui asta?

— Gândeşte-te puţin şi-ai să pricepi. Nu-i aşa că unchii dumitale trebue să se înapoieze cât mai degrabă în Anglia? Şi crezi că sunt aşa de haini ca să plece lăsându-vă să veniţi singure dup'aceea? Ştii bine că au să v'aştepte. Pân'aici e bine. Unchiul Harvey e preot, nu-i aşa? Foarte bine. Credeţi oare că un preot ar fi în stare să-l mintă pe căpitanul unui vapor, pe căpitanul unui mare vapor? Şi dece, mă rog? Ca să-l facă s'o lase pe bord pe domnişoara Mary Jane? Ştiţi bine că n'ar fi în stare de aşa ceva. Şi atunci, ce-o să spună? O să spună: „Imi pare rău, dar biserica mea o să fie nevoită să se descurce cum ştie, căci nepoată-mea s'a molipsit poate de gâlcile alea groaznice şi datoria mea este să rămân aci şi s'aştept trei luni, până ce-o să se poate vedea dacă s'a molipsit sau nu". Dar nu face nimic, dacă crezi că-i mai bine să te duci să-i spui unchiului Harvey...

— Mofturi! Cum aşa, când am putea petrece de minune în Anglia, să ne pierdem vremea aici aşteptând să vedem dacă Mary Jane s'a molipsit sau nu! Vorbeşti ca un tont.

— N'ar fi mai bine să daţi de veste prin vecini?

— Alta, acu! N'ai pereche, de tont ce eşti. Nu-ţi dai seama că ar umple tot târgul? Mai bine e să nu spunem nimănui nimic.

— S'ar putea s'aveţi dreptate; da, aşa e.

— Cred însă că ar trebui să-i spunem unchiului Harvey că Mary a ieşit să se plimbe puţin — nu de alta, dar s'ar putea să fie îngrijorat.

— Da, da, domnişoara Mary Jane mi-a zis: „Spune-le fetelor să-i sărute pe nenea Harvey şi pe nenea William şi să le spună că m'am dus peste fluviu la domnu..." cum dracu le zice bogătaşilor ălora de care

tot pomenea unchiul vostru Peter? E vorba de ăia care...

— Aha, poate familia Apthorp, nu-i aşa?

— Da, da. Ce pacoste-i şi cu numele astea, niciodată nu le pot ţine minte. Da, zicea să le spuneţi că s'a dus să-i roage pe Apthorpi să vină la licitaţie şi să cumpere ei casa, nu alţii, fiindcă aşa ar fi vrut unchiul Peter. Şi că o să stărue atât, până ce ei au să primească să vină şi p'ormă, dacă n'o să fie prea obosită, are să se'ntoarcă acasă. Dacă o să fie prea obosită, o să se 'ntoarcă abia mâine dimineaţă. Şi vă mai roagă să nu spuneţi nimic despre Proctori, ci numai despre Apthorpi; şi n'o să fie nicio minciună, pentrucă tot o să se ducă acolo ca să le vorbească în legătură cu casa. Aşa mi-a spus, personal.

— S'a făcut! rostiră ele şi se duseră să se întâlnească cu unchii lor, să-i sărute şi să le spună povestea.

Acum totul era în regulă. Ştiam că fetele nu vor sufla o vorbă, pentrucă voiau să plece în Anglia, iar regele şi ducele preferau ca Mary Jane să fie departe şi să se ocupe de vânzarea casei, decât să stea pe-aici, în preajma doctorului Robinson. Eram nespus de mulţumit, socotind că aranjasem lucrurile cum nu se putea mai bine. Nici Tom Sawyer nu le-ar fi brodit mai bine. Fireşte că el ar fi lucrat aşa, „în stil mare", dar eu unul mă lipsesc de-aşa ceva, fiindcă nu-s învăţat cu chestii de-astea.

Licitaţia s'a ţinut în piaţa publică, către sfârşitul după-amiezii şi a durat mult, lungindu-se ca o zi de post. Bătrânul stătea lângă portărel mai smerit ca oricând şi din când în când îi trântea câte-o vorbă din scriptură sau te miri ce alte drăgălăşenii, în vreme ce ducele se'nvârtea de colo până colo gângurind; se simţea în largul lui.

In curând nu mai rămase nimic de vânzare, înafară de un petec de pământ în cimitir; nu s'au lăsat până nu l-au vândut şi pe acela. N'am mai pomenit căpcăun mai lacom ca regele ăsta: voia să înghită totul. Incă nu isprăviseră licitaţia, când un vaporaş trase la mal şi peste două-trei minute se apropie un cârd

de oameni care urlau, chiuiau şi râdeau de mama focului, strigând:

— Iată şi concurenţii! Bietul Peter Wilks are-acum două rânduri de moştenitori! Alegeţi, înainte de-a plăti banii!

CAPITOLUL XXIX

In mijlocul lor era un domn bătrân, foarte simpatic, şi unul mai tânăr, cu braţul drept bandajat. Să-i fi văzut cum mai urlau şi sbierau oamenii! Eu însă nu pricepeam dece râd şi cred că nici ducele şi regele nu pricepeau. Mă aşteptam să-i văd pălind la faţă, dar nici gând. Ducele făcându-se că nu ştie ce se'ntâmplă, îşi văzu de-ale lui, bolborosind fericit şi încântat, ca o putinică din care se scurge zerul. Cât despre rege, se uita lung şi cu jale la noii veniţi, ca şi cum ar fi avut crampe la inimă gândindu-se că pe lumea asta pot trăi asemenea şarlatani şi ticăloşi. Făcea pe nebunul cum nu se poate mai bine. O sumedenie de gospodari de frunte se strânseră în jurul regelui, ca să-i arate că sunt de partea lui. Domnul ăla bătrân, care abia sosise, părea uimit din cale afară. Cum deschise gura, îmi dădui seama că avea un accent englezesc — nu ca regele, cu toate că, la drept vorbind, englezeasca ăstuia era o maimuţăreală destul de izbutită.

N'aş fi în stare să repet cuvintele bătrânului şi nici să-l imit. Intorcându-se cu faţa spre mulţime, vorbi cam aşa:

— Aceasta este pentru mine o surpriză la care nu m'am aşteptat şi-am să vă mărturisesc cinstit şi deschis că nu prea sunt pregătit să-i fac faţă. Fratele meu şi cu mine am avut neplăceri. El şi-a rupt braţul, iar ieri noapte bagajele noastre au fost debarcate din greşeală în târgul dinaintea ăstuia. Eu sunt Harvey, fratele lui Peter Wilks, iar acesta e fratele nostru, William, care-i surdomut, şi-acum, că are o mână betegită, nici nu mai poate să facă semne ca lumea.

Suntem ceeace spunem că suntem și, într'o zi, două, când au să ne sosească bagajele, voi putea dovedi acest lucru. Dar pân'atunci n'am să mai spun nimic. Am să stau la han și-am s'aștept.

— După aceea, plecă împreună cu mutul numărul doi. Regele izbucni în râs.

— Și-a rupt brațul, nu zău? Foarte comod, nu zic nu, mai ales pentru un șarlatan care trebue să facă semne și nu le știe. Ha! Ha! Și-au pierdut bagajele! Asta-i bună! Straşnică idee, în împrejurările astea!

Și'ncepu iar să râdă. Râseră și ceilați, afară de vreo trei-patru, cel mult șase indivizi, printre care și doctorul. Mai era unul care nu râdea: un domn cu priviri iscoditoare, care purta o taşcă de pâslă, cam demodată. Coborîse și el de pe vapor și vorbea acum pe șoptite cu doctorul, aruncând din când în când câte-o privire în direcția regelui; amândoi dădeau din cap. Asta era Levi Bell, avocatul care fusese plecat la Louisville. Mai era acolo și-un găligan, care se ținuse scai de bătrân și ascultase tot ce spusese acesta, iar acum trăgea cu urechea la ce spunea regele. După ce regele isprăvi, găliganul îl luă din scurt.

— Ia ascultă, dacă zici că eşti Harvey Wilks, când ai venit în târgul ăsta?

— In ajunul înmormântării, prietene, răspunse regele.

— Da la ce oră?

— Spre seară, cu o oră două înainte de apusul soarelui.

— Și cum ai venit?

— Am venit dela Cincinnati, cu vaporul „Susan Powell".

— Dar cum se face că'n dimineața aia te aflai într'o barcă, la cotitură?

— N'am fost acolo dimineața.

— Minți!

Câțiva din cei de față săriră la el și-l rugară să nu vorbească așa unui preot bătrân...

— Pe dracu, preot! E un pungaș și-un mincinos. In dimineața aia era la cotitură. Mă știți că locuesc acolo. Ce mai, am fost amândoi acolo. L-am văzut

Sosise cu o barcă, împreună cu Tim Collins şi-un băieţaş.

Doctorul se băgă şi el pe fir:

— Dacă l-ai vedea pe băieţaş, l-ai recunoaşte, Hines?

— Cred că da, dar nu garantez. Ba uite-l colo, el e. L-am recunoscut lesne.

Şi arătă cu degetul spre mine.

— Oameni buni, rosti doctorul — nu ştiu dacă noii veniţi sunt şarlatani sau nu. Dar dacă ăştia doi nu-s nişte şarlatani, atunci eu sunt un dobitoc. Socot că e de datoria noastră să nu-i lăsăm să fugă de-aici până ce nu se lămuresc bine lucrurile. Vino, Hines — veniţi şi voi, ceilalţi. O să-i ducem pe indivizii ăştia la han ca să-i confruntăm cu cealaltă pereche. Până să isprăvim, cred c'o să aflăm multe lucruri interesante.

Pentru mulţime se anunţa o petrecere strașnică — firește nu şi pentru amicii regelui. Plecarăm numaidecât. Era pe la asfinţit. Doctorul mă ţinea de mână şi se purta destul de cumsecade, dar nu-mi dădea drumul, în ruptul capului. Ajunşi la han, am intrat cu toţii într'o odaie mare. După ce aprinseră câteva lumânări, îi aduseră înăuntru şi pe cei doi noi veniţi. Cel dintâi vorbi doctorul:

— N'aş vrea să fiu prea aspru cu aceşti doi domni, dar cred că-s nişte şarlatani şi s'ar putea să aibă complici despre care să nu ştim nimic. In cazul ăsta, n'ar fi exclus ca aceşti complici să dispară cu sacul cu aur lăsat de Peter Wilks. Dacă nu-s şarlatani, aceşti domni n'au să aibă nimic împotrivă să trimită după banii ăia şi să ni-i încredinţeze nouă până se va dovedi că n'au nicio vină, nu-i aşa?

Toată lumea era de acord. Ce mai, banditii erau strânşi sdravăn cu uşa, chiar dela început. Regele, însă, făcu o mutră mâhnită şi spuse:

— Domnii mei, aş vrea să am banii, fiindcă nici prin gând nu-mi trece să pun bețe'n roate unei cercetări cinstite, deschise şi amănunţite a acestei nenorocite afaceri. Dar, din păcate, banii nu mai există. Puteţi să vă încredinţaţi singuri, dacă vreţi.

— Dar atunci unde sunt?

— Când nepoată-mea mi i-a dat în păstrare, i-am luat şi i-am ascuns în salteaua de paie a patului meu, socotind că n'are rost să-i depun la bancă pentru cele câteva zile cât mai aveam de stat aici şi crezând că patul e un loc sigur — nu de alta, dar nefiind obişnuiţi cu negrii, ne'nchipuiam că sunt cinstiţi, ca servitorii dela noi, din Anglia. Ei bine, negrii au furat banii chiar a doua zi dimineaţa, după ce-am coborît la masă. Nu mi-am dat seama că-mi lipsesc banii decât după ce i-am vândut pe negri, şi între timp ei plecaseră cu banii. Lacheul meu vă poate spune totul, domnilor, dacă vreţi.

Doctorul şi mulţi alţii exclamară: „Gogoşi!" Era limpede că nimeni nu-l credea pe rege. Unul din ei mă întrebă dacă văzusem pe negri furând banii. I-am răspuns că nu, dar că-i văzusem ieşind tiptil din cameră şi depărtându-se în grabă — şi că asta mă făcuse să cred că li-era teamă că l-au trezit pe stăpânul meu şi'ncercau s'o şteargă de acolo ca să nu-i certe.

Altceva n'am mai fost întrebat. Dar deodată doctorul se întoarse spre mine, spunându-mi:

— Şi tu eşti englez?

— Da, îl răspunsei.

— Asta să i-o spui lu mutu! făcu el pufnind în râs laolaltă cu alţi câţiva.

După aceea, începu ancheta. O făcură pe'ndelete, fără să se uite la ceas. Orele treceau şi nimeni nu pomenea o vorbă despre vremea mesei — parcă nici nu le trecea prin cap aşa ceva. Ancheta părea fără sfârşit. N'am văzut în viaţa mea ceva mai încurcat. Il puseră pe rege să-şi spună povestea, apoi ascultară povestea domnului ăl bătrân. Trebuia să fii bătut în cap şi de rea credinţă ca să nu-ţi dai seama că bătrânul spunea adevărul, în timp ce celălalt turna la minciuni. La un moment dat mă puseră şi pe mine să spun tot ce ştiu. Regele mă privi cu coada ochiului dându-mi a'nţelege să spun doar ce trebue. Am început să vorbesc despre viaţa noastră la Sheffield, despre familia Wilks din Anglia, şi-aşa mai departe,

dar nu trecu mult şi doctorul izbucni în râs, iar Levi Bell, avocatul, îmi spuse:

— Stai jos, băiete. In locul tău nu m'aş osteni atât. Se vede treaba că nu prea eşti obişnuit să minţi. De! Nu-i aşa de uşor, ai nevoie de practică. Minţi destul de stângaci.

Complimentul mă lăsă rece, dar în sinea mea mă bucuram c'am scăpat.

Doctorul începu să vorbească, întorcându-se cu faţa la avocat.

— De-ai fi fost aici dela'nceput, Levi Bell...

Regele îl întrerupse, întinzând mâna spre avocat:

— Cum, acesta-i oare vechiul prieten al sărmanului meu frate, despre care-mi scria atât de des?

Regele îi strânse mâna, iar avocatul zâmbi cu un aer încântat. Vorbiră un timp, apoi trecură într'un colţ şi şuşotiră.

— In regulă, rosti avocatul în cele din urmă. Am să trimit cecul dumitale în acelaş timp cu cel al fratelui şi-atunci o să se vadă că totul e'n ordine.

Luară aşa dar nişte hârtie şi un condei, regele se aşează, îşi lăsă capul într'o parte şi, răsucind limba în gură, începu să mâzgălească ceva. Apoi îi dădură condeiul ducelui — care păli pentru prima oară în cariera lui, dar mâzgăli şi el ceva. Avocatul se întoarse apoi spre domnul cel bătrân şi-i spuse:

— Scrieţi vă rog, şi dumneata şi fratele dumitale, un rând sau două şi iscăliţi-vă.

Domnul cel bătrân scrise câteva cuvinte, dar nimeni nu le putu citi. Avocatul exclamă, mirat din cale afară:

— Nemaipomenit! şi scoţând din buzunar un pachet de scrisori vechi, începu să le cerceteze; apoi se uită la scrisul bătrânului şi iarăşi la scrisori: Aceste scrisori sunt dela Harvey Wilks, spuse el. Oricine poate vedea după scrisul acestor doi domni, că nu ei sunt autorii scrisorilor. (Regele şi ducele o băgaseră pe mânecă, văzând cum avocatul îi prinsese în capcană.) Şi oricine poate vedea cu uşurinţă, după scrisul venerabilului, că nici el nu le-a scris. De fapt, ăsta

nu-i scris, ci mâzgăleală curată. Iată aici şi alte scrisori, dela...

Domnul cel bătrân îl întrerupse:

— Daţi-mi voie să vă explic. Nimeni nu-mi poate desluşi scrisul, înafară de fratele meu — care-mi copiază dealtfel scrisorile pe curat. Asta e scrisul lui, nu al meu.

— Bine, vasăzică aşa stau lucrurile! Uite, am aici şi câteva scrisori de-ale lui William. N'ar fi rău să scrie şi el un rând două, ca să putem ve...

— Dar nu poate scrie cu mâna stângă, îl întrerupse bătrânul. Dac'ar putea să se folosească de mâna lui dreaptă, aţi vedea că el a scris scrisorile astea — şi ale mele şi ale lui. Uită-te la ele, te rog, sunt scrise de aceeaşi mână.

Avocatul se uită la scrisori şi spuse:

— Văd că ai dreptate. In tot cazul — seamănă ceva mai mult decât băgasem de seamă la început. Asta-i bună! Credeam că suntem pe cale de-a rezolva problema, dar uite că mi-a scăpat printre degete, în parte. Totuşi, un lucru e clar, spuse el întorcându-se spre rege şi duce. Niciunul din ăştia doi nu e din familia Wilks.

Ce credeţi că s'a întâmplat? Pezevenghiul cu cap de catâr n'a vrut să recunoască nimic. Nici nu voia s'audă de-aşa ceva. Zicea că asta nu-i o dovadă cinstită, că frate-su William, care era un mucalit şi jumătate, nici măcar nu'ncercase să scrie — şi că îşi dăduse seama că William avea de gând să facă o glumă chiar în clipa când îl văzuse punând condeiul pe hârtie. Tot vorbind aşa, se înfierbântă până ce ajunse să creadă şi el că tot ce spunea era adevărat. Dar bătrânul îi curmă vorba:

— Am o idee. Se află oare pe-aici cineva care a ajutat la îngroparea fra... la îngroparea răposatului Peter Wilks?

— Da, rosti cineva. Eu şi Ab Turner. Suntem amândoi aici.

Apoi domnul cel bătrân se întoarse spre rege:

— Aţi putea să-mi spuneţi ce tatuaj avea pe piept răposatul?

Luat pe neașteptate, regele începu să se clatine ca un mal ros de ape. Oricine s'ar fi prăbușit sub puterea unei lovituri atât de neașteptate, fiindcă, zău, de unde putea ști ce tatuaj avea mortul? Regele păli nițel, fâstâcindu-se. Toată lumea aștepta tăcută, privindu-l cu răbdare.

— „Hai! Acum se dă bătut — nu mai are nicio scăpare!" îmi ziceam. Dar el, nici gând. Oricât ar fi de necrezut, pehlivanul nu se lăsa. Voia pesemne să lungească povestea, nădăjduind că până la urmă, ăia, de oboseală, au să plece, iar el și ducele au să-și poată lua tălpășița. In curând îl văzui că surâde și iată ce spuse:

— Mofturi! Mare lucru! Da, domnule, îți pot spune ce tatuaj avea pe piept. O mică săgeată subțire și albastră — asta e. Și dacă nu te uiți cu băgare de seamă, nici n'o poți vedea. Acum, ce mai ai de spus?

N'am mai pomenit atâta neobrăzare.

Domnul ăl bătrân se întoarse brusc spre Ab Turner și spre celălalt și spuse, cu ochii strălucind de bucurie, ca și cum de data asta era sigur că l-a'nfundat pe rege:

— Ai auzit ce-a spus? Ia zi, pe pieptul lui Peter Wilks se afla vreun astfel de semn? Amândoi răspunseră într'un glas:

— N'am văzut așa semn.

— Perfect! exclamă bătrânul. Acu ia spuneți, nu cumva ați văzut pe pieptul lui un mic *P* aproape șters și un *B* (asta-i inițiala pe care n'a mai folosit-o de când era tânăr) și un *W*, cu liniuțe între ele, așa: *P-B-W*? Nu-i așa că asta ați văzut? întrebă el, scriind literele alea pe o bucățică de hârtie.

— Da de unde! N'am văzut niciun fel de semne! răspunseră ei într'un glas.

Toată lumea rămase cu gura căscată. Incepură să strige:

— Sunt niște șarlatani, cu toții! Să-i svârlim în apă, să-i înnecăm, să-i tragem pe roată!

Toată lumea urla și era o hărmălaie asurzitoare. Avocatul sări pe masă și strigă:

— Domnilor! Domnilor! Numai o vorbă — ascul-

taţi, vă rog! Mai e o cale — să mergem să desgropăm cadavrul şi-atunci o să vedem.

Asta le plăcu.

— Ura! strigară cu toţii, gata-gata să pornească. Dar avocatul şi doctorul îi opriră:

— Staţi niţel! Legaţi-i de mâini pe ăştia patru şi pe băiat. Să-i luăm cu noi.

— Da! Da! strigară oamenii. Şi dacă n'o să vedem semnele, o să linşăm toată banda.

Acum intrase frica'n mine deabinelea, da nu era chip să scap. Ne înhăţară pe toţi cinci şi porniră cu noi spre cimitir, care se afla cu vreo trei mile mai jos, pe malul fluviului. Intreg orăşelul venea pe urmele noastre, căci făcuserăm destulă gălăgie şi apoi nu era decât nouă seara.

Când am trecut prin faţa casei noastre, mi-a părut rău că o trimesesem pe Mary Jane afară din orăşel, fiindcă acum, dacă i-aş fi dat de ştire, ar fi venit să mă salveze, dând în vileag pe cei doi ticăloşi.

Am coborît aşa pe poteca ce ducea spre râu, urlând ca nişte fiare sălbatice. Şi, pentru ca lucrurile să fie şi mai înfricoşătoare, cerul se întunecă; începuse să fulgere, iar vântul fremăta prin frunzişuri. In viaţa mea nu mă aflasem într'o încurcătură mai primejdioasă. Eram năucit, nu altceva.

Lucrurile luaseră o cu totul altă întorsătură decât prevăzusem eu. In loc să le potrivesc aşa fel ca, la o adică, să mă veselesc şi eu niţeluş de toată tărăşenia asta, având în spatele meu pe Mary Jane care să mă salveze, făcându-i să-mi dea drumul taman în clipa aia — iată că acum între mine şi moarte nu se mai afla decât tatuajul ăla. Iar de n'au să-l găsească...

N'aveam putere să mă gândesc la chestia asta, dar nu ştiu cum se face că la altceva nu mă puteam gândi.

Se întuneca din ce în ce mai vârtos. Era momentul cel mai nimerit ca să-mi iau valea, dar vlăjganul ăla de Hines mă ţinea strâns; apucă-te şi încearcă să scapi din strânsoarea mâinii lui Goliath! Mă târa după el şi trebuia să alerg ca să-i ţin pasul.

Ajungând la cimitir, mulţimea se revărsă ca un puhoi. Când ajunseră la mormântul cu pricina, îşi

dădură seama că aveau de o sută de ori mai multe cazmale decât era nevoie, dar că nimănui nu-i trecuse prin gând s'aducă un felinar. Totuşi începură să sape, la lumina fulgerelor, şi trimiseră totodată pe cineva să împrumute o lanternă la casa cea mai apropiată, care se afla cam la vreo milă depărtare.

Oamenii săpau de zor, pe un întuneric groaznic. Nu trecu mult şi se porni ploaia. Vântul bătea cu putere, fulgerele cădeau tot mai ameninţătoare, iar tunetul bubuia cumplit. Dar oamenii ăia nu băgau nimic de seamă, atâta erau de absorbiţi de treaba lor. In răstimpuri puteai vedea desluşit fiece chip din această mulţime uriaşă, ca şi bulgării de pământ asvârliţi afară din groapă, dar numaidecât după aceea întunericul înghiţea din nou totul şi nu mai puteai vedea nimic.

In cele din urmă scoaseră afară sicriul şi începură să deşurubeze capacul.

A urmat o îmbulzeală şi o înghesuială nemaipomenită. Oamenii se îmbrânceau ca să-şi facă loc până'n faţă şi să vadă sicriul. Pe o noapte ca asta, era o privelişte înspăimântătoare. Hines era cât pe ce să-mi smulgă mâna trăgându-mă după el ; cred că uitase că mai sunt şi eu pe lume, atât de aprig se sbătea şi se îmbulzea.

Intr'o clipită, fulgerul răspândi deasupra capetelor noastre o lumină orbitoare şi cineva strigă :

— Pe legea mea, uite colo sacul cu aur pe pieptul lui.

Hines îmi slobozi mâna şi se repezi chiuind, ca să vadă şi el.

Ei, şi-atunci, am sbughit-o ca vântul din cimitir, alergând pe întuneric spre potecă.

Neavând pe nimeni în cale, sburam — nu alta, cât mă lăsau întunericul, fulgerele, răpăitul ploii, vântul care mă izbea în faţă şi tunetele asurzitoare. Fugeam de-mi scăpărau călcâiele !

Când am ajuns în orăşel am văzut că, din pricina furtunii, nu se afla nimeni pe afară. Am luat-o aşa dar pe uliţa mare, ocolind fundăturile.

Apropiindu-mă de casa noastră, am privit cu luare aminte. Nu se zărea nicio lumină — toată casa era cufundată în întuneric. Mi se rupea inima de jale, fără să ştiu dece. Dar deodată, tocmai când treceam dincolo de casă, în fereastra lui Mary Jane se aprinse o lumină şi inima mi se umplu de bucurie. In aceeaşi clipă casa şi toate celelalte pieriră în beznă, înapoia mea. N'am să le mai văd cât oi trăi. Da, da, în viaţa mea n'am întâlnit fată mai bună şi mai deşteaptă ca ea.

Când am ajuns destul de departe de orăşel ca să pot porni spre insuliţă, m'am oprit să caut o barcă de împrumut şi punând mâna pe prima barcă slobodă pe care mi-o desvălui fulgerul, am sărit în ea şi dus am fost. Era o luntre uşoară, care nu se ţinea decât de o frânghie. Insuliţa era departe-al naibii, în mijlocul fluviului, dar n'am pierdut vremea. Când am ajuns în sfârşit la plută, eram aşa de ostenit, că, de-ar fi fost după mine, m'aş fi lungit să mai răsuflu. Dar nu era vreme de pierdut. Am sărit pe plută, şi-am strigat:

— Hei, Jim, dă drumul plutei! Domnul fie lăudat, am scăpat de ei!

Jim ieşi din wigwam şi veni spre mine cu braţele deschise, în culmea bucuriei. Dar când i-am văzut faţa la lumina unui fulger, mi s'a făcut inima cât un purice şi-am căzut bâldâbâc în apă. Uitasem că era îmbrăcat ca regele Lear şi că arăta ca un arab înnecat, şi, văzându-l, mă cuprinsese o spaimă de moarte. Jim mă pescui din apă şi începu să mă îmbrăţişeze binecuvântându-mă bucuros că mă'ntorsesem şi că scăpasem de rege şi duce.

— Nu acum — îi spusei, lasă asta pentru desert. Dă drumul plutei!

Peste câteva clipe pluteam în josul apei. Tii! Ce bine era, iarăşi liberi, numai noi doi, pe fluviul acela mare, fără nimeni pe capul nostru! Săream în sus de bucurie, ţopăiam şi-mi izbeam călcâiele, dar tocmai când mă pregăteam să sar pentru a treia oară, am auzit un sgomot pe care din păcate îl cunoşteam prea bine. Mi-am ţinut răsuflarea şi-am aşteptat, cu ure-

chea la pândă. Nu mă'nşelasem : când fulgerul despică pâclele de deasupra apei, îi văzui cum se-apropie lopătând de zor în barca lor sprintenă. Erau regele şi ducele.

M'am trântit pe plută şi m'am dat bătut. Cu greu mi-am putut opri lacrimile.

CAPITOLUL XXX

Cum puseră piciorul pe plută, regele se repezi la mine şi mă luă de guler :

— Încercai să scapi de noi, ai, mucosule ? Ţi-era lehamite de tovărăşia noastră, ai ?

— Nu, sire, nu-mi era. Aoleu ! mă doare, sire !

— Atunci zi repede ce-aveai de gând. Dacă nu, să ştii că scot untul din tine.

— Da, sire. Zău c'am să vă spun totul aşa cum s'a întâmplat. Omul care mă ducea de mână a fost foarte bun cu mine. Zicea mereu că avusese un băiat de vârsta mea, care a murit anul trecut şi că-l doare inima văzând un băiat ca mine într'o asemenea dandana. Şi când toată lumea s'a repezit spre sicriu ca să vadă sacul cu aur, el mi-a dat drumul, şoptindu-mi : „Şterge-o acum, altminteri să ştii că nu scapi de spânzurătoare !" Şi-am şters-o. N'avea niciun rost să rămân — tot nu puteam face nimic şi, p'ormă, n'aveam chef să fiu spânzurat ; dece să mă spânzure dacă puteam să fug ? Am alergat într'un suflet fără să mă opresc, până am dat de-o barcă. Când am ajuns aici, i-am spus lui Jim să se grăbească, altminteri au să pună mâna pe mine şi-au să mă spânzure ; şi i-am mai spus că mă tem că matale şi ducele nu mai sunteţi în viaţă la ora asta. Eram grozav de îndurerat, şi Jim la fel, şi de-aia când v'am văzut venind, n'am mai putut de bucurie. Zău, întrebaţi-l pe Jim, să vă spuie şi el.

Jim adeveri spusele mele, dar regele i-o tăie scurt :

— Da, da, e taman aşa cum zici ! făcu el şi'ncepu

iar să mă sgâlţâe, amenințându-mă că mă înnecă. Dar ducele îl opri:

— Ia, lasă-l în pace pe băiat, tont bătrân ce eşti! Ce, tu ai fi făcut altfel, în locul lui? Tu te-ai interesat de el când ai scăpat? Nu-mi amintesc de-aşa ceva.

Regele îmi dădu drumul şi'ncepu să ocărască oraşelul şi pe toţi locuitorii lui.

— Ai face mai bine să te ocărăşti pe tine, îi spuse ducele. Meriţi mai multe ocări ca oricine. Dela bun început n'ai făcut nimic cu cap, afară de chestia aia despre tatuajul cu săgeata albastră pe care le-ai spus-o cu atâta neobrăzare şi sânge rece. Asta a fost o idee straşnică — deadreptul fantastică — şi ne-a şi salvat. Dacă n'ar fi fost chestia asta, ne-ar fi băgat la răcoare până să sosească bagajele englejilor ălora — şi p'ormă, ocna ne mânca! Dar trucul ăla i-a dus pân'la cimitir, şi-acolo aurul ne-a făcut un bine şi mai mare, fiindcă dacă nătărăii ăia turbaţi nu ne-ar fi dat drumul ca să se repeadă să privească, azi noapte am fi dormit cu cravate la gât — cu nişte cravate mai lungi decât ne trebue nouă.

Tăcură câtva timp, apoi regele spuse, dus pe gânduri:

— Când te gândeşti că noi credeam că negrii au furat sacul!

Imi venea să intru'n pământ, auzindu-l.

— Da, aşa credeam, făcu ducele, vorbind dinadins încet şi cam în bătaie de joc.

Regele mai tăcu câteva clipe, apoi spuse:

— Eu unul aşa credeam.

— Ba din contră, nu tu, ci eu credeam, răspunse ducele, pe acelaş ton.

Regele se burzului:

— Ascultă, Bilgewater, ce vrei să spui?

— Dacă-i vorba pe-aşa, te'ntreb eu ce-ai vrut să spui, zise ducele înţepat.

— Mofturi! spuse regele batjocoritor. Te pomeneşti că adormiseşi şi habar n'aveai ce-ai făcut.

Ducele îşi ieşi din fire:

— Ascultă, lasă prostiile astea. Ce, crezi că-s bătut în cap? Crezi că nu ştiu cine-a ascuns banii în cosciugul ăla?

— Ba da, nene, ştiu că ştii, doar tu i-ai ascuns!

— Minţi! răcni ducele repezindu-se la el.

Regele începu să sbiere:

— Jos labele! Ia mâna de pe gât! Retrag tot ce-am spus!

— Mai întâi mărturiseşte că tu ai ascuns banii acolo, cu gândul să te cărăbăneşti într'o bună zi şi să te'ntorci ca să-i desgropi şi să-i păstrezi numai pentru sufletelul tău.

— Stai o clipă, duce; răspunde-mi, te rog, drept şi cinstit, la o întrebare: spune-mi că n'ai pus banii acolo şi-am să te cred. Am să-mi iau înapoi vorba.

— Pezevenghi bătrân, ştii bine că nu eu i-am ascuns!

— Bine atunci, te cred. Da răspunde-mi la încă o întrebare, numai una — nu te pierde cu firea. N'aveai cumva de gând să pui mâna pe bani şi să-i doseşti?

Ducele tăcu câteva clipe, apoi spuse:

— Ei şi ce contează dac'aveam de gând? Fapt e că n'am făcut-o. Pe când mătăluţă, nu numai c'aveai de gând, dar ai şi făcut-o!

— Duce, să mor dacă-am făcut aşa ceva! Nu zic că n'aveam de gând, ar fi să mint. Dar tu — adică cineva — mi-a luat-o 'nainte.

— Minţi! Tu ai făcut-o şi dacă nu mărturiseşti, te...

Regele începu să horcăe şi cu greu izbuti să îngaime:

— Bine, mărturisesc!

Imi părea tare bine să-l aud spunând asta — parcă-mi lua o piatră de pe inimă. Ducele îi dădu drumul:

— Dacă mai îndrăzneşti vreodată să zici că nu, să ştii că te'nnec. Iţi şade grozav de bine să miorlăi ca un sugaci, ţi se potriveşte de minune, după tot ce ai făcut. N'am mai văzut un asemenea struţ bătrân, care să vrea să'nghită totul — şi când te gândeşti că aveam încredere'n tine de parcă mi-erai tată. Trebuia să intri'n pământ de ruşine când ai auzit că dădeau

vina pe niște negri nenorociți, dar tu o vorbă n'ai scos ca să-i aperi. Rău mi se face când mă gândesc c'am fost așa de neghiob să cred în balivernele tale. Lua-te-ar naiba, acu văd eu dece mă tot grăbeai să umplu defițitul — voiai să pui mâna și pe gologanii pe care-i câștigasem cu *Minunea regească* și cu alte trucuri, ca să-i înhați pe toți!

— Dar bine, duce — îl întrerupse regele cu sfială, smiorcăind — tu ai spus să umplem defițitul, nu eu.

— Gura! Ajunge! îl repezi ducele. Și-acum vezi bine cu ce te-ai ales. Ăia și-au luat înapoi toți banii — și pe-ai lor, și pe-ai noștri — abia de ne-a mai rămas o para două. Hai, cară-te la culcare și nu-mi mai cânta despre defițituri, că-i vai și amar de tine!

Regele se furișă în wigwam și căută mângâiere în sticla de rachiu. In scurt timp ducele își găsi și el o sticlă, așa că după vreo jumătate de oră se băteau iar pe burtă. Cu cât se'mbătau, cu atâta se iubeau mai mult, până ce adormiră, sforăind unul în brațele celuilalt.

Amândoi erau turtă, dar am băgat de seamă că, oricât de beat era, regele tot își aducea aminte că n'are voie să mai spună că nu el a ascuns sacul cu bani. Aveam dece să mă simt ușurat și mulțumit! Firește că, de îndată ce i-am auzit trăgând la aghioase, m'am așezat cu Jim la taifas și i-am povestit tot ce se'ntâmplase.

CAPITOLUL XXXI

Zile'ntregi nu ne-am mai oprit în niciun orășel. Tot plutind la vale pe râu, ajunsesem dela o vreme în Sudul călduros, hăt departe de casă. Pe maluri se vedeau copaci acoperiți cu mușchi spaniolesc atârnând de crengi ca niște bărbi lungi, cenușii. In viața mea nu mai văzusem așa ceva. Pădurile aveau acum ceva măreț și sinistru totodată.

Cei doi șarlatani, socotind că primejdia trecuse, începură din nou să bată târgurile. Mai întâi aran-

jară o conferință despre temperanță, dar nu le ieși nici măcar de-o beție. Într'alt târg înființară o școală de dans, dar fiindcă erau mai ageamii ca un cangur târgoveții îi dansară până afară din sat, la primii pași pe care-i făcură. Încercară apoi să dea lecții de oratorie, dar n'apucară bine să deschidă gura, că publicul îi și puse pe fugă, huiduindu-i de mama focului. Incercară să facă pe misionarii, pe hipnotizatorii, pe doftorii, pe ghicitorii și câte și mai câte, dar degeaba, nu se lipea norocul de ei. In cele din urmă, rămaseră lefteri deabinelea. Toată ziulica zăceau lungiți pe plută și nu scoteau o vorbă, cufundați în gânduri și cuprinși de jale și desnădejde.

In curând însă se petrecu o schimbare: începură să-și vorbească în taină, pe șoptite. Uneori rămâneau câte două-trei ore în wigwam. Eu și cu Jim începusem să ne cam temem. Nu mirosea a bine; eram siguri că pun la cale o drăcovenie mai afurisită ca toate cele de până atunci. Ne-am frământat noi mult, doar-doar om ghici. Nu cumva cei doi șarlatani se pregătesc să facă o spargere pe undeva, într'o casă ori o prăvălie, sau să fabrice bani falși? Gândul acesta ne-a îngrozit și-am jurat amândoi să nu ne băgăm pentru nimic în lume în afaceri de-astea și să le zicem adio la cel dintâi semn necurat, lăsându-i în plata domnului.

Intr'o dimineață, în zori, ne-am oprit cu vreo două mile mai jos. Regele ne spuse să stăm ascunși cât se duce să dea o raită prin sat ca să vadă dacă oamenii de pe-acolo aflaseră și ei de *Minunea regească*. In gândul meu: „Vrei să spui că te duci să cauți o casă bună de jefuit. Și când ai să te'ntorci, după jaf, ai să te'ntrebi ce s'a întâmplat cu mine, cu Jim și cu pluta — dar poți să te'ntrebi până poimarți!" Regele ne mai zise că dacă nu se'ntoarce pân'la amiază, înseamnă că totul e'n ordine și ducele și cu mine putem veni după el.

Am stat și-am așteptat. Ducele se învârtea furios de colo până colo, cu o mutră tare acră. Ne lua la rost pentru orice fleac și se văita că facem totul anapoda.

Nimic nu-l plăcea. De bună seamă că punea la cale ceva.

La amiază, m'am bucurat mult văzând că regele nu se arată.

Oricum, era o ocazie — şi, cine ştie, poate că era ocazia cea mare.

M'am dus aşa dar cu ducele în sat; tot căutându-l pe rege, am dat de el în odaia din dos a unei crâşme prăpădite. Era beat turtă şi'n jurul lui o ceată de neisprăviţi se distrau aţâţându-l, iar el îi înjura şi-i ameninţa cum îi venea la gură. Dar nu le putea face nimic, căci de beat ce era, abia se mai ţinea pe picioare.

Ducele îl luă cu „bou bătrân", dar nici regele nu se lăsă mai prejos. Când am văzut că iese cu ceartă, am şters-o repede. Alergam de-mi sfârâiau călcâiele, gonind ca un cerb pe poteca ce ducea la râu. N'aş fi vrut să scap ocazia, şi-mi spuneam că de data asta s'a terminat, n'au să ne mai vadă niciodată — nici pe mine nici pe Jim. Când am ajuns la plută, mi se tăiase răsuflarea, dar nu mai puteam de bucurie.

— Dă-i drumul, Jim! strigai. Acu am scăpat!

N'auzii însă niciun răspuns şi nu ieşi nimeni din wigwam. Jim plecase! Am tras un chiot, şi'ncă unul, şi iar aşa. Am alergat apoi prin pădure, strigând şi cercetând în toate părţile, dar degeaba — Jim nu se zărea nicăieri.

M'am aşezat şi, fără să vreau, am început să plâng, dar n'aveam răbdare să stau locului. Am ieşit pe potecă, chibzuind ce-ar fi mai bine să fac. Deodată îmi ieşi în faţă un băieţaş; îl întrebai dacă nu cumva văzuse un negru îmbrăcat aşa şi-aşa.

— Da, îmi răspunse el.

— Unde l-ai văzut?

— Cu vreo două mile mai jos, la ferma lui Silas Phelps. Au pus mâna pe el — e un negru fugar. Il căutai?

— Da de unde! Am dat de el în pădure acu o oră două şi zicea că dacă strig, mă'njunghie. Mi-a poruncit să stau locului, fără să mă mişc. Ce era să fac? Mi-era teamă — aşa c'am rămas aici.

— Acu nu mai ai dece să te temi, fiindcă l-au prins. Fugise de undeva din Sud.

— Ce bine că l-au prins !

— Cred şi eu ! Recompensa e de două sute de dolari. Bani picaţi din cer, nu alta !

— Da, aşa-i. Să fi fost ceva mai mare, eu i-aş fi încasat, că eu l-am văzut ăl dintâi. Da cine l-a turnat ?

— Un bătrân, un străin — a vândut pe patruzeci de dolari dreptul la recompensă, că se grăbea să meargă în susul râului şi n'avea timp s'aştepte. Ei, ce spui de asta ? Să fi fost în locul lui, aş fi aşteptat şi şapte ani.

— Şi eu la fel, zic. Dar te pomeneşti că l-a vândut aşa ieftin, fiindcă nu era sigur de afacere. Cine ştie, poate c'o fi ceva la mijloc.

— Da de unde. Am văzut cu ochii mei afişul despre negru. Arăta toate semnalmentele, ca 'ntr'o poză. Spunea şi plantaţia de unde fugise — undeva, mai jos de New Orleans. Nu, frăţioare, afacerea e'n regulă, fii pe pace. Ascultă, n'ai puţin tutun ?

Văzând că n'aveam niciun pic, băiatul plecă. M'am dus la plută şi m'am aşezat în wigwam ca să chibzuesc. Dar degeaba-mi storceam creierii, că tot nu izbuteam să găsesc o cale. După atâta amar de drum şi după toate serviciile ce le făcusem ălor doi banditi, totul se dusese de râpă. Şi dece, mă rog ? Fiindcă nerusinaţii ăia nu pregetaseră să-l vândă pe Jim pentru patruzeci de dolari murdari, făcându-l din nou rob pe viaţă — şi încă la nişte străini !

„Dacă-i e dat să ajungă din nou rob — îmi ziceam — ar fi de o mie de ori mai bine pentru Jim să fie rob acasă la el, împreună cu ai lui." Mă gândeam să-i trimit lui Tom Sawyer o scrisoare, rugându-l să-i spună domnişoarei Watson unde se află Jim. Dar m'am răzgândit repede, din două pricini : întâi, fiindcă domnişoara Watson, când o s'audă că pe ticălosul de Jim l-a răbdat inima să o părăsească, o s'o apuce năbădăile şi o să-l vândă iarăşi undeva în josul râului. Şi chiar dacă nu l-ar vinde, un negru nerecunoscător e dispreţuit de toată lumea, şi lui Jim i-ar crăpa obra-

zul de ruşine văzând că oamenii i-o scot mereu pe nas.

Şi-apoi, gândiţi-vă la mine! Numaidecât s'ar da sfoară în ţară că Huck Finn l-a ajutat pe un negru să-şi dobândească libertatea — şi dacă m'aş vedea vreodată cu cineva din târgul meu, mi-ar fi aşa de ruşine, c'ar trebui să-i cad în genunchi şi să-i ling tălpile. Aşa se'ntâmplă totdeauna: când cineva face o faptă rea şi nici nu vrea s'audă de urmările ei, crede că nu-i nicio ruşine, atâta timp cât o poate ascunde. Taman într'o asemenea încurcătură eram şi eu. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mă mustra mai tare cugetul şi mă simţeam mai ticălos şi mai netrebnic. M'a cuprins o spaimă nebună, gândindu-mă deodată că providenţa îmi trage o palmă şi-mi arată că sus, în cer, se ştie de ticăloşia mea şi de faptul că furasem pe negrul unei biete bătrâne care nu-mi făcuse niciodată vreun rău. „Da, da — îmi ziceam — e cineva care stă de veghe şi nu îngădue multă vreme asemenea fapte mârşave!" M'am străduit din răsputeri să-mi îndulcesc amarul, mângâindu-mă cu gândul că, ţinând seama de felul cum fusesem crescut, eram mai puţin vinovat. Dar un glas lăuntric îmi tot şoptea neîndurător: „Dece nu te-ai dus la şcoala de duminică? De te-ai fi dus, ai fi 'nvăţat că oamenii care fac ce-ai făcut tu cu negrul ăla se duc deadreptul în iad." Tremuram de spaimă. M'am hotărît să mă rog, cu gândul să'ncerc să mă schimb şi să fiu băiat bun. Am îngenunchiat, dar vorbele nu-mi veneau. Dece oare? N'avea niciun rost să'ncerc să-l păcălesc pe *el* — şi nici pe mine, dealtfel. Ştiam prea bine dece nu-mi veneau vorbele: fiindcă nu mă trăgea deloc inima, fiindcă nu eram drept, fiindcă umblam după doi iepuri. Mă prefăceam că mă lepăd de păcat, dar în sinea mea ascundeam cel mai mare dintre păcate. Spuneam din gură că am să mă îndrept, c'am să-i scriu stăpânei negrului şi-am să-i spun unde se află Jim — dar în adâncul sufletului ştiam că-i minciună, iar *el* deasemenea ştia.

Mi-am dat seama că nu te poţi ruga, minţind. Stăteam ca pe ace şi nu ştiam ce să fac. În cele din urmă,

îmi veni o idee : da, am să scriu scrisoarea — şi-apoi am să văd dacă mă pot ruga. Ei bine ! In clipa aceea m'am simţit uşor ca o pană şi scăpai de orice griji. Să nu-ţi vie să crezi !

Am luat o bucăţică de hârtie şi-un condei şi, beat de fericire, am scris cele ce urmează :

„Domnişoară Watson, negrul dumitale fugar Jim se află aici, cu două mile mai jos de Pikesville. Domnul Phelps a pus mâna pe el şi o să-l predea dacă trimiteţi recompensa.

HUCK FINN"

Pentru prima oară'n viaţa mea m'am simţit bine şi izbăvit de păcate. Acum ştiam că pot să mă rog, dar nu m'am apucat de îndată, ci am pus hârtia deoparte şi m'am aşezat, gândindu-mă ce bine că lucrurile se întâmplaseră aşa, fiindcă n'ar fi lipsit mult şi tocmai în iad aş fi ajuns.

Apoi mi-am amintit de călătoria noastră în josul fluviului ; Jim era nelipsit din toate amintirile astea. Il vedeam şi ziua şi noaptea, uneori în bătaia lunii, alteori pe furtună. Mă vedeam plutind împreună cu el, sporovăind, cântând, râzând. Nu ştiu cum se făcea, da nu găseam nici atâtica să mă supăr pe el, ba din contra. Il vedeam stând de veghe şi pentru mine după ce-şi făcuse porţia lui — în loc să mă trezească din somn ; îmi aminteam cum se bucurase atunci când mă'ntorsesem, ieşind din ceaţă, şi cum ne-am întâlnit din nou în smârcul ăla, în ziua „conflictului" — şi alte întâmplări asemănătoare. Totdeauna îmi spunea „drăguţule" şi mă răsfăţa, străduindu-se să-mi facă pe plac şi purtându-se cum nu se poate mai bine. La urmă mi-am amintit cum îl salvasem de indivizii ăia zicându-le că pe pluta noastră erau bolnavi de vărsat ; cât de recunoscător mi-a fost Jim atunci ! Zicea că-s cel mai bun prieten pe care l-a avut vreodată şi singurul lui prieten de astăzi. Tot gândindu-mă aşa, privirile îmi căzură asupra hârtiei pe care-o scrisesem. Am luat hârtia. Tremuram ca varga, fiindcă trebuia să mă hotărăsc odată pentru totdeauna. Am chibzuit niţel, ţinându-mi răsuflarea, apoi mi-am spus :

„Fie ! Mă duc în iad !“ şi-am rupt hârtia.

Erau gânduri şi vorbe îngrozitoare, dar nu le mai puteam lua înapoi. Ce-am spus a rămas bun spus, şi nu m'am mai gândit să mă'ndrept. Mi-am scos din cap ideea asta, zicându-mi c'am să fiu iarăşi ticălos, fiindcă aşa mi-era felul şi aşa fusesem crescut, pe când cealaltă cale nu mi se potrivea. Şi, ca să'ncep, mi-am pus în gând să-l scot din nou pe Jim din sclavie ; să fi putut scorni ceva şi mai rău, aş fi făcut-o, nu de alta, dar de vreme ce apucasem pentru totdeauna pe calea asta, trebuia să merg pân'la capăt.

M'am pus aşa dar pe treabă şi mi-am bătut capul în fel şi chip, până să ajung în sfârşit la un plan, care-mi convenea. Am dibuit ceva mai la vale o insulă împădurită, şi de îndată ce s'a întunecat, am dus pluta la insulă, am ascuns-o şi am rămas să dorm acolo. M'am trezit înainte de revărsatul zorilor, am mâncat, mi-am pus straiele de oraş şi, după ce mi-am făcut o legăturică din alte bulendre, am pornit cu barca la mal. Am debarcat ceva mai jos de unde socoteam că se află locul lui Phelps, mi-am ascuns legăturica undeva în pădure şi-am umplut apoi barca cu apă şi bolovani, scufundând-o într'un loc unde s'o pot regăsi la nevoie, cam la un sfert de milă mai jos de un mic joagăr.

Pe urmă, am pornit-o la drum. Trecând prin faţa joagărului, am văzut o tăbliţă pe care scria : *Fierăstrăul lui Phelps*. Cu vreo două-trei sute de metri mai încolo se aflau clădirile fermei. Mi-am dus mâna streaşină la ochi, dar n'am văzut pe nimeni, deşi se luminase bine de ziuă. Nu-mi păsa, că tot n'aveam chef să mă'ntâlnesc cu careva. Eu voiam doar să fac o recunoaştere a terenului. Planul meu era să le par ălora de acolo că vin din sat, nu dinspre fluviu. După ce-am cercetat bine locul, am pornit-o drept spre târg. Şi ce să vezi, primul om peste care-am dat acolo a fost ducele. Tocmai lipea un afiş pentru *Minunea regească ;* trei reprezentaţii de seară, ca şi data trecută. Mare îndrăzneală aveau ticăloşii ! Într'o clipită am fost lângă el. S'a mirat că mă vede :

— Iote-l ! Dar de unde răsărişi ?

Şi adăugă, chipurile bucuros şi plin de grijă :

— Unde-i pluta ? Ai ascuns-o într'un locşor bun ?

— Păi tocmai despre asta voiam să vă'ntreb şi eu, alteţă.

Asta-l cam indispuse.

— Da dece voiai să mă'ntrebi ?

— Păi, când l-am văzut ieri pe rege în cârciuma aia, mi-am zis că până s'o trezi din beţie ca să-l aducem acasă, o să mai treacă vreo câteva ceasuri, aşa că m'am gândit să dau o raită prin sat. Un cetăţean mi-a zis că-mi dă zece cenţi dacă-l ajut să treacă cu luntrea până dincolo şi'napoi, ca s'aducă o oaie rătăcită. Am primit şi m'am dus cu el, dar când să băgăm oaia în luntre, omul mă lăsă singur la funie şi se-apucă să'mpingă dela spate animalul. Oaia era însă prea voinică pentru unu ca mine aşa că s'a smuls din strânsoare şi-a luat-o razna. Noi, după ea. N'aveam niciun câine cu noi, aşa că a trebuit s'o fugărim cale lungă, pân'ce a ostenit. Am prins'o abia spre seară ; am adus-o'ncoace, iar după aceea eu m'am întors la plută. Dar pluta, ia-o de unde nu-i. Ce mi-am zis eu : „Să ştii că au păţit ceva şi-au fost nevoiţi să plece, luându-l cu ei şi pe Jim, singurul negru pe care-l am pe lume". Şi-acu sunt în ţară străină, fără nicio leţcaie şi fără putinţa de a-mi câştiga pâinea. Mi-au dat lacrimile, zău. Şi-am dormit în pădure toată noaptea. Dar, spuneţi-mi, ce s'a întâmplat cu pluta? Şi Jim, bietul Jim ?

— Să mă ia dracu dacă ştiu — adică dacă ştiu ce s'a'ntâmplat cu pluta. Boşorogul ăla tembel a făcut o afacere şi a câştigat patruzeci de dolari şi când am dat de el la cârciumă, derbedeii îi şi luaseră toţi banii la rămăşaguri, afară de ăi pe care apucase să-i dea pe băutură. Ei, şi când, ieri noapte, l'am luat acasă şi-am văzut că pluta nu mai era, ne-am zis : „Să ştii că mucosul ăla ne-a furat pluta şi s'a dus cu ea la vale, lăsându-ne de căruţă".

— Cum să-mi las negrul — singurul negru pe care-l am pe lume, singura mea avere ?

— La asta nu ne-am gândit. La urma urmelor, când stai şi te gândeşti, era negrul nostru. Aşa-l socoteam, că de ! dumnezeu ştie că am avut destulă bătaie de cap cu el. Ei, şi când am văzut noi că pluta nu mai

e, iar noi am rămas lefteri, ne-am gândit că singurul lucru ce-l mai putem face e să mai încercăm odată *Minunea regească*. De atunci mă tot sbat, lefter ca un pui de bogdaproste. Ia zi, unde-s ăi zece cenţi ? Dă-i încoace.

Aveam bani berechet, aşa că i-am dat zece cenţi, rugându-l însă să cumpere cu ei ceva de mâncare şi să-mi dea şi mie, fiindcă alţi bani nu mai aveam şi nu mâncasem de-o zi. Nu-mi răspunse nimic.

După câteva clipe, se întoarse deodată spre mine şi-mi spuse :

— Ascultă, crezi că negrul ăla o să ne toarne ? L-am jupui de viu, de-ar îndrăzni.

— Cum să vă toarne ? Da ce, n'a fugit ?

— Aşi, de unde ! L-a vândut boşorogul şi-a cheltuit totul de unul singur ; mie nu mi-a dat nimic şi banii s'au dus.

— Ce ? L-a vândut ? spusei eu plângând. Unde-i negrul meu, bănişorii mei ! Il vreau înapoi !

— Ce mai, s'a terminat, mortul dela groapă nu se mai întoarce. Nu mai miorlăi degeaba. Ascultă — nu cumva ai de gând să ne dai de gol ? Să mă ia dracu dacă pot avea încredere în tine. Să ştii că dacă ne dai de gol...

Se opri şi se uită tare urît la mine. I-am spus printre lacrimi :

— Nu vreau să vând pe nimeni şi nici n'aş avea timp de-aşa ceva. Mă duc să-mi caut negrul...

Ducele făcu o mutră plictisită şi rămase pe gânduri, încruntat, fluturându-şi afişele.

— Uite ce se'ntâmplă, făcu el. Trebue să rămânem aici trei zile. Dacă făgăduesti că nu ne torni şi c'ai să-l faci pe negru să-şi ţină gura, am să-ţi spun unde-l poţi găsi.

I-am făgăduit.

— Un fermier cu numele de Silas Ph... începu el, dar se opri. Pornise să-mi spună adevărul — eu, văzându-l că se opreşte şi chibzueşte, mi-am dat seama că şi-a schimbat gândul. Şi chiar aşa şi era. N'avea încredere în mine. Voia să se asigure că n'o să le stau în cale în toate cele trei zile.

— Omul care l-a cumpărat — făcu el — e unul Abram Foster — Abram G. Foster — şi locueşte la ţară, la vreo patruzeci de mile de aici, pe drumul spre Lafayette.

— Bine, zic eu. In trei zile am s'ajung eu acolo; şi-am să pornesc chiar azi după prânz.

— Nu, nu. Ai să pleci chiar acum. Vezi, nu zăbovi o clipă şi nu flecări cu nimeni pe drum. Ţine-ţi gura şi mergi drept înainte, altfel să ştii că ai de a face cu noi!

Altă poruncă nici nu voiam dela el. Voiam să mă lase'n pace să-mi înfăptuesc planul.

— Hai, cară-te! se burzului el. Domnului Foster poţi să-i îndrugi ce pofteşti. Cine ştie, te pomeneşti că până la urmă îl faci să creadă că Jim e negrul tău — sunt unii dobitoci care n'au nevoie de dovezi — mi s'a spus c'ar fi de-alde ăştia pe aici, prin Sud. Când ai să-i zici că afişul şi recompensa sunt falşe, poate c'o să te creadă, dac'ai să-l lămureşti dece a fost născocită întreaga poveste. Hai, du-te şi spune-i orice vrei, dar nu uita să-ţi ţii gura pân'ajungi acolo.

Am luat-o la picior pe drumul arătat de duce. Mergeam fără să mă uit înapoi, dar simţeam că mă urmăreşte. Nu-mi păsa — ştiam că-i pot lăsa uşor în urmă. Am mers aşa pe câmp vreo milă jumătate, fără să mă opresc. Apoi am luat-o înapoi prin pădure, spre ferma lui Phelps. Imi ziceam că-i mai bine să-mi pun numaidecât în aplicare planul, fără să pierd vremea, fiindcă voiam să-l fac pe Jim să-şi ţină gura până la plecarea celor doi şarlatani. Nu voiam să mai am de a face cu ei. Mi-era scârbă, nici nu voiam să mai aud de ei.

CAPITOLUL XXXII

Când am ajuns la fermă, soarele dogorea. Totul era liniştit ca'ntr'o zi de duminică. Argaţii erau duşi la câmp. Bâzâitul surd al muştelor şi-al altor gângănii umplea văzduhul; te simţeai parcă mai sigur, de ai

fi zis că toată lumea murise. Ţi se umplea sufletul de jale când începea să adie vreun vânticel prin frunzare, ca şi cum s'ar fi stârnit duhurile unor morţi de demult şi-ar fi şoptit ceva despre tine. Când auzi aşa ceva, îţi vine să-ţi faci seama, ca să isprăveşti odată cu toate.

Phelps avea o plantaţie mică de bumbac, cum erau multe prin ţinuturile astea : un ogor de vreo două pogoane, împrejmuit de-un gard ; un pârleaz alcătuit din câţiva butuci, cu trepte de diferite lungimi, pe unde puteai trece gardul şi pe care se urcau femeile ca să'ncalece pe cai. Ograda, smălţată de câteva petice de iarbă uscată — părea golaşă şi netedă ca o pălărie veche, cu pâsla roasă. O clădire mare, de lemn, cu pereţi dubli, unde locuiau albii ; golurile dintre scânduri erau astupate cu lut sau mortar, alcătuind un fel de fâşii ce fuseseră cândva văruite. O bucătărie din bârne rotunde, legată de casă printr'un coridor lung, deschis în părţi, dar acoperit. In spatele bucătăriei era o magazie de scânduri, pentru afumatul bucatelor, iar alături de ea, se înşirau trei bordeie lungi, pentru negri. Lângă gardul din fund, se zărea o magherniţă stingheră, iar ceva mai încolo, în cealaltă parte, se aflau câteva şuri. Nu departe de magherniţă, un cenuşar şi un cazan mare în care se făcea săpun. Lângă uşa bucătăriei, o bancă de lemn, o găleată şi o ploscă. Icicolo, câte un dulău moţăia la soare. Intr'un colţ, departe, se vedeau vreo trei-patru pomi umbroşi. Lângă gard, nişte tufe de agrişe şi de coacăze, iar dincolo de gard, o grădiniţă şi un răzor de pepeni. Apoi lanurile de bumbac şi, dincolo de ele, pădurea.

După ce-am făcut ocolul ogrăzii, am sărit pârleazul lângă cenuşar şi am luat-o spre bucătărie.

După câţiva paşi, am auzit bâzâitul surd şi jalnic al unei vârtelniţe, care se stinse numaidecât, apoi se stârni din nou şi iar pieri şi uite-aşa mereu, de-mi venea să-mi iau lumea'n cap.

Mi-am văzut de drum fără să-mi bat capul să ticluesc vreun plan de bătaie. Mă bizuiam pe providenţă, care, dac'o lăsam în pace, totdeauna îmi punea în gură cele mai nimerite cuvinte.

La jumătatea drumului, se repezi la mine un dulău, apoi încă unul. Se'nțelege că m'am oprit și-am rămas nemișcat. Făceau un tărăboi nemaipomenit. In câteva clipe se strânseră în jurul meu vreo cinșpe dulăi, cu gâturile și boturile întinse spre mine. Și lătrau! Aoleo, cum mai lătrau! Eram, cum s'ar zice, ca osia unei roți, iar dulăii erau spițele. Și tot veneau, din toate părțile, sărind peste gard și repezindu-se la mine.

Din bucătărie ieși atunci o negresă cu un făcăleț în mână. „Piei, Tige! Piei, Spot"! strigă ea și după ce le dădu câte una sdravănă la fiecare, dulăii o luară la goană, chelălăind. In clipa următoare vreo zece din ei se întoarseră, dând din coadă și gudurându-se pe lângă mine. Zău, câinii nu-s deloc răi.

In spatele negresei se iviră o fetiță și doi băiețași negri, având pe ei doar niște cămăși de pânză. Se agățaseră de rochia mămucăi lor și-mi aruncau priviri sfioase, de după spatele ei.

In curând se ivi și stăpâna casei — o femeie de vreo patruzeci și cinci-cincizeci de ani, cu capul gol și ținând în mână un fus. Indărătul ei veneau odraslele-i albe, care se purtau la fel ca și negrișorii.

— Iată-te, în sfârșit, tu ești, nu-i așa? exclamă ea surâzând cu gura până la urechi.

— Da, doamnă! zic eu, pe negândite. Atunci, ea mă luă în brațe și mă îmbrățișă sdravăn, pe urmă îmi apucă mâinile și mi le strânse. Obrajii îi șiroiau de lacrimi și nu se mai sătura să mă îmbrățișeze și să mă strângă, vorbindu-mi fără'ncetare.

— Credeam că semeni mai mult cu maică-ta, dar zău nu-mi pasă, sunt fericită că te văd. Mânca-l'ar mama, dragul de el! Copilași, ăsta-i vărul vostru, Tom. Spuneți-i bun venit!

Copiii își lăsară însă capetele în jos și băgându-și degetele în gură, se ascunseră îndărătul femeii.

— Liza — spuse ea — du-te și pregătește numaidecât ceva de mâncare. Sau te pomenești c'ai mâncat pe vapor?

I-am răspuns că da. Mă luă de mână şi porni cu mine spre casă, cu droaia de copii după noi. Când am ajuns în salon, mă instală într'un jilţ cu fundul spart şi se aşeză pe un scăunel în faţa mea, ţinându-mi mâinile într'ale ei.

— Acum pot să te privesc pe'ndelete. De ani de zile mă tot gândesc la tine. Muream să te văd şi iată-te în sfârşit ! Te aşteptam de vreo două zile. Dar dece-ai întârziat ? S'a împotmolit cumva vaporul ?

— Da, doamnă, s'a...

— Zi-mi tuşa Sally, nu doamnă. In ce loc s'a împotmolit ?

Habar n'aveam ce să spun, fiindcă nu ştiam dincotro trebuia să vină vaporul. Bizuindu-mă ca deobicei pe instincte, mi-am zis că trebuia să vină în susul apei — dinspre New Orleans. Dar nu era deajuns, fiindcă nu cunoşteam numele bancurilor de nisip de pe-acolo. Trebuia să le născocesc sau să zic c'am uitat numele celuia pe care ne împotmolisem, sau... Deodată îmi veni o idee.

— N'am întârziat din cauză de împotmolire, ci din pricina unui cazan care a sărit în aer.

— Doamne fereşte ! A fost rănit cineva ?

— Nu ! Doar un negru a fost omorît.

— Mare noroc aţi avut, fiindcă uneori se'ntâmplă să fie răniţi şi oameni. Acu doi ani, de crăciun, unchiu-tău Silas venea dela New Orleans cu vaporul „Lally Rock" şi tot aşa a explodat un cazan. Un om a fost schilodit şi cred c'a murit nu mult după aceea. Era baptist. Unchiul tău Silas cunoaşte o familie din Baton Rouge, care-i ştia foarte bine neamurile. Da, acu mi-amintesc, a murit săracul. Gangrena s'a'ntins şi au trebuit să-i taie piciorul. Da tot n'a scăpat. Da, da, gangrenă era. Se învineţise de tot, săracul. A murit nădăjduind într'o reînviere măreaţă. Oamenii ziceau că arăta ceva de speriat. De câteva zile unchi-tău se duce mereu în oraş, ca să te-aducă'ncoace. Şi azi s'a dus, acu vreo oră ; îl aştept să se'ntoarcă din clipă'n clipă. Nu te-ai întâlnit cu el pe drum ? Un bătrâior cu un...

— Nu, n'am văzut pe nimeni, tușă Sally. Vaporul a sosit în zori, așa că mi-am lăsat bagajul pe chei și m'am plimbat prin târg și prin împrejurimi, ca să nu ajung prea devreme aici. N'am venit pe drumul obișnuit, ci prin spatele casei.

— Cui i-ai dat în grijă bagajul ?

— Nimănui.

— Vai, copile, o să ți-l fure !

— Acolo unde l-am ascuns eu, n'o să-l poată fura nici dracu !

— Dar cum se face c'ai luat masa pe vapor așa devreme ?

Mi se făcuse inima cât un purice.

— Căpitanul — spusei — m'a văzut că mă'nvârt pe-acolo și mi-a zis că n'ar strica să mănânc ceva înainte de-a coborî pe mal. Așa că m'a dus cu el în cabina unde iau masa ofițerii și mi-a dat tot ce-am poftit.

Mă simțeam așa de prost, că nici n'auzeam bine. Tot timpul eram cu gândul la copii — voiam să-i iau deoparte și să-i trag de limbă, ca să aflu drept cine mă iau. Nu se ivi însă niciun prilej, fiindcă doamna Phelps îi dădea înainte cu ale ei.

Am simțit că mă ia cu frig când am auzit-o că-mi spune :

— Dar uite că mă luai cu vorba și nu mi-ai spus încă nimic despre soră-mea și despre ceilalți. Ei, acu am să-mi hodinesc puțin limba, ca să te-ascult. Povestește-mi tot ce știi despre fiecare din ei. Cum o duc, ce fac și ce ți-au spus să-mi spui. Tot, tot ce știi.

De data asta mi se'nfundase. Providența mă ajutase pân'aici, dar acum o băgasem pe mânecă rău de tot. Mi-am dat seama că n'are rost să merg mai departe și că trebue să mă predau. Imi ziceam că nu se poate să nu spun adevărul, dar tocmai când să deschid gura, ea mă trase de pe scaun și mă împinse în spatele patului, spunându-mi :

— Uite-l că vine ! Bagă capul sub pat, așa... Acu nu te mai poate vedea. Să nu știe că ești aici. Ii trag o păcăleală, cum nu s'a mai pomenit. Copii, să nu suflați o vorbă.

Ce mai, mi se'nfundase, dar n'avea rost să-mi fac sânge rău. Nu-mi rămânea decât să stau liniştit şi să mă pregătesc să'nfrunt trăsnetul.

L-am zărit pe bătrân când a intrat în odaie, apoi l-am pierdut din vedere, din pricina patului.

— A venit ? îl întrebă doamna Phelps, sărind în întâmpinarea soţului ei.

— Nu, răspunse el.

— Doamne dumnezeule, da ce i s'o fi'ntâmplat ?

— Nu pricep nimic, făcu bătrânul. Drept să-ţi spun, sunt tare îngrijorat.

— Ingrijorat ? Eu simt că înnebunesc. Trebue să fi venit şi se vede că nu l-ai întâlnit pe drum. Asta trebue să fie — ceva îmi spune că aşa e.

— Dar, Sally dragă, ştii prea bine că nu puteam trece pe lângă el fără să-l văd.

— Ce nenorocire ! Vai, ce-o să spună soră-mea ? Trebue să fi venit. Ai trecut pe lângă el, asta e...

— Nu mă mai chinui, draga mea. Nu pricep ce-a putut să se'ntâmple. Mi se'nvârte capul şi nu mi-e ruşine să spun că-s speriat deabinelea. Dar nu-i nicio nădejde să fi venit. De-ar fi venit, cu siguranţă că l-aş fi întâlnit. Sally, e îngrozitor, să ştii că s'a'ntâmplat ceva cu vaporul.

— Hei, Silas, ia uită-te colo, parcă vine cineva pe drum !

Bătrânul se uită pe fereastră, care se afla la capătul patului. Doamna Phelps atât aştepta : se aplecă repede spre celălalt capăt al patului şi mă trase afară, iar când bătrânul se întoarse dela fereastră, o văzu stând surâzătoare şi radioasă lângă subsemnatul. Cât despre mine, mă treceau toate năduşelile şi aveam un aer cât se poate de umil.

Bătrânul căscă ochii şi strigă plin de uimire :

— Cine-i ăsta ?

— Cine crezi că e ?

— N'am idee. Cine-i ?

— Tom Sawyer.

„Sfinte Sisoe !" Imi venea să sar în sus. Dar nu era vreme de pierdut. Bătrânul îmi strânse mâna şi nu-mi mai dădu drumul, în vreme ce ea ţopăia în jurul nos-

tru, râzând şi plângând. Apoi mă copleşiră amândoi cu întrebări despre Sid, Mary şi celelalte neamuri.

Dar bucuria lor era nimica toată pe lângă a mea, parcă mă născusem a doua oară, aşa de fericit eram că ştiu cine sunt. M'au bombardat aşa vreme de două ore, la sfârşitul cărora fălcile îmi înţepeniseră de oboseală. Le-am îndrugat despre familia mea — adică despre familia Sawyer — mai multe lucruri decât se puteau întâmpla la şase familii Sawyer. Le-am povestit cum la gura Râului Alb a explodat un cazan şi cum am stat trei zile pân'ce l-au reparat. Povestea a prins de minune, fiindcă habar n'aveau cum devine cazul. Să fi vorbit despre explozia unui piron, şi tot m'ar fi crezut.

Acum mă simţeam grozav de bine în unele privinţe, dar în altele mă simţeam cam prost. Era plăcut şi comod să fii Tom Sawyer, dar când am auzit pufăitul unui vapor în josul râului, nu prea mi-a mai plăcut. Te pomeneşti că Tom Sawyer vine cu vaporul ăsta ! Ce mă fac dacă intră fără veste în casă şi, până să-i fac eu semn să-şi ţină gura, îmi şi zice pe nume ?

Treaba asta nu-mi convenea deloc. Trebuia să-i ies în întâmpinare şi să-l previu. Le-am spus Phelpsilor că mă duc în târg să-mi aduc bagajul. Bătrânul ar fi vrut să mă'nsoţească, dar i-am spus că nu-i nevoie, fiindcă ştiu să mân calul şi singur, aşa că n'are rost să se ostenească.

CAPITOLUL XXXIII

Am plecat spre târg cu căruţa ; cam la jumătatea drumului, văzând o altă căruţă, m'am oprit şi am aşteptat să se apropie.

— Opreşte ! strigai, şi căruţa se opri. Era Tom Sawyer. Văzându-mă, rămase cu gura căscată, şi, după ce înghiţi de două-trei ori în sec, izbuti în cele din urmă să îngaime :

— Ştii prea bine că nu ţi-am făcut niciodată rău. Dece te-ai întors de pe lumea ailaltă ca să mă chinui?

— Nu m'am întors deloc, fiindcă nici nu m'am dus. Când îmi auzi glasul, se mai potoli puțin, dar nu de tot.

— Nu-ți bate joc de mine, că nici eu nu mi-aș bate joc de tine. Pe onoarea ta că nu ești stafie ?

— Pe onoarea mea că nu-s.

— Ei, atunci se schimbă chestia. Da tot nu pricep. Ascultă, n'ai fost deloc omorît ?

— Nu, deloc — m'am prefăcut doar. Vino'ncoace și pune mâna pe mine dacă nu mă crezi.

Așa și făcu și se declară mulțumit. Era atât de bucuros de revedere, că nu mai știa ce să facă. Voia să afle numaidecât tot ce se 'ntâmplase, cică era o aventură grozavă, misterioasă, care-l răscolea în adâncul sufletului.

— Ai răbdare — i-am zis — avem tot timpul.

Și spunând căruțașului să aștepte, ne-am tras la o parte, i-am arătat în ce încurcătură mă aflu și l-am întrebat ce ar trebui să facem.

Mă rugă să-l las să se gândească nițel, în liniște.

Se gândi ce se gândi, apoi spuse :

— Am găsit ce trebue. Ia-mi bagajul în căruța ta și pune-l pe-al tău într'a mea. Te'ntorci iavaș-iavaș așa ca să ajungi acasă la ora potrivită, iar eu am să pornesc spre orășel și-am să mă'ntorc ca s'ajung cu vreun sfert sau o jumătate de ceas după tine. La'nceput te faci că nu mă cunoști.

— Bine — zic eu — dar stai nițel. Mai e ceva — un lucru pe care nu-l știe nimeni înafară de mine. E vorba de un negru pe care vreau să-l răpesc din robie — unul Jim, Jim, știi care, negrul domnișoarei Watson.

— Ce ? Păi Jim e...

Se opri și căzu pe gânduri.

— Știu ce-o să spui. O să spui că-i o ticăloșie. Ei și ce ? Sunt un ticălos și am să-l răpesc. Te rog să-ți ții gura și să nu mă părăști. Ce zici, vrei ?

— Am să te-ajut să-l răpești ! spuse el, cu ochii strălucitori.

Era să cad jos de uimire. Nu-mi venea să-mi cred urechilor, și zău că în clipa aia Tom Sawyer a scăzut

mult în ochii mei. Era de necrezut: Tom Sawyer — hoț de negri?

— Las'o'ncolo! Glumești!

— Nu glumesc deloc, spuse el.

— Bine. Glumă sau neglumă, dacă auzi vorbindu-se de-un negru fugar, nu uita că nu știi nimic despre el și că nici eu nu știu.

Apoi, i-am luat geamantanul, i l-am pus în căruța mea și am pornit fiecare în altă direcție, după cum ne'nțelesesem. Firește, am uitat că trebue să merg la pas, așa de bucuros și de îngândurat eram. Am ajuns acasă mult mai repede decât se cuvenea pentru un drum atât de lung. Bătrânul îmi spuse din pragul ușii:

— Ia te uită! Cine-ar fi crezut că gloaba asta e'n stare să alerge așa de repede! Tare-aș fi vrut să cronometrez. Și nici n'a nădușit, dar deloc! E straşnică. Acu n'aș mai vinde-o nici pentru o sută de dolari, zău. Inainte, aș fi dat-o pentru cinșpe dolari, credeam că mai mult nu face.

Ce om detreabă era bătrânul — și așa de nevinovat! N'am pomenit un altul ca el. Și nu-i de mirare, fiindcă nu era numai fermier, ci și preot. Clădise cu mâna lui și pe cheltuiala lui o bisericuță de lemn, în spatele plantației. Era și școală și biserică. Nu lua niciun ban pentru predică, deși predica făcea multe parale. Prin Sud erau mulți fermieri-preoți de-ăștia, care se purtau la fel.

Peste vreo jumătate de oră, căruța lui Tom se opri în fața curții. Cum o văzu, mătușa Sally, care stătea la fereastră, izbucni:

— Vine cineva! Cine-o fi? Cred că-i un străin. Jimmy (ăsta era unul din copii), du-te și spune Lizei să mai pună un tacâm.

Se repeziră cu toții spre ușa din față, fiindcă de! nu pică în fiecare an un străin prin locurile astea și, când vine, e privit cu mai mult interes decât frigurile de baltă. Tom sărise pârleazul și venea acum spre casă, iar căruța pornise înapoi spre sat. Noi toți ne înghesuisem la ușă și așteptam. Tom era îmbrăcat în straie de oraș și avea lucrul pe care-l prețuia cel mai mult —

un public care să caşte gura la el. In asemenea împrejurări, nu-i era greu să facă lucrurile „cu stil". Nu-i stătea în fire să umble prin curte sfios ca un mieluşel. Dimpotrivă, venea liniştit şi ţanţoş, ca un ţap. Când ajunse în faţa noastră, îşi scoase pălăria cu atâta graţie, de-ai fi zis că-i capacul unei cutii cu nişte fluturaşi adormiţi, pe care nu vrea să-i trezească.

— Dumneavoastră sunteţi domnul Archibald Nichols ? întrebă el.

— Nu, băiete — răspunse bătrânul — îmi pare rău, dar căruţaşul te-a amăgit. Nichols locueşte cu vreo cinci mile mai la vale. Dar poftim înăuntru.

Tom aruncă o privire peste umăr şi spuse :

— Prea târziu, nici nu se mai vede.

— Da, da, s'a dus, fiule. Vino în casă şi ia masa la noi. După aia o să te duc cu căruţa la Nichols.

— Nu, nu vreau să vă fac atâta deranj. Am să merg pe jos — nu mă sperie distanţa.

— Nu te putem lăsa să pleci aşa, ar însemna să nesocotim ospitalitatea sudică. Poftim înăuntru.

— Hai, vino, spuse tuşa Sally. Nu-i niciun fel de deranj pentru noi. Trebue să rămâi. E un drum lung de cinci mile şi plin de praf... Nu te putem lăsa să mergi pe jos pân'acolo. Şi apoi, am şi poruncit să mai pună un tacâm, cum te-am văzut venind. Nu ne refuza. Vino şi simte-te ca la dumneata acasă.

Tom le mulţumi cu multă căldură şi eleganţă şi binevoi să intre. Le spuse că-i din Hicksville (Statul Ohio) şi că numele lui e William Thomson. Făcu o nouă plecăciune şi urmă să povestească despre Hicksville şi despre locuitorii săi, spunând tot ce-i trecea prin minte.

Auzindu-l, începusem să mă simt cam prost şi mă întrebam ce să fac să ies din încurcătura asta. La un moment dat, fără să-şi întrerupă vorba, se aplecă spre mătuşa Sally şi o sărută drept pe gură. Apoi, se aşeză la loc şi-i dădu înainte cu vorba, ca şi când nu s'ar fi întâmplat nimic. Tuşa Sally însă, a sărit ca arsă şi ştergându-şi gura cu dosul palmei, s'a burzuluit la el :

— Marţafoi obraznic ce eşti !

— Mă mir de dumneavoastră, doamnă, îi spuse el, făcând pe jignitul.

— Te miri, ai, dar drept cine mă iei ? Imi vine să te... Ascultă, ce-ţi veni să mă săruţi ?

— N'am făcut-o cu gând rău, doamnă, răspunse Tom cu sfială. Vă rog să mă scuzaţi. Credeam c'o să vă facă plăcere.

— Ai căpiat ? izbucni ea, înşfăcând fusul şi abia stăpânindu-se să nu i-l trântească în cap. Ce te-a făcut să crezi c'o să-mi placă ?

— Păi, ştiu eu... Dar... dar... aşa mi s'a spus.

— E nebun cine ţi-a spus. N'am mai pomenit aşa ceva. Cine ţi-a spus ?

— Păi, toată lumea. Aşa ziceau, doamnă.

Tuşa Sally fierbea de mânie. Ochii îi scăpărau, şi-şi sucea degetele de parcă voia să-l sfâşie.

— Care toată lumea ? Zi repede cum îi chiamă, că de nu, are să fie un prost mai puţin pe lume.

Tom se ridică de pe scaun cu o înfăţişare jalnică şi-i spuse frământând în mâini pălăria :

— Imi pare rău, dar nu m'am aşteptat la una ca asta. Aşa mi s'a spus să fac. Toţi mi-au spus : „Sărut'o c'o să-i facă plăcere". Aşa mi-au spus toţi. Imi pare rău, doamnă, n'am să mai fac, zău !

— Zău, ştii că eşti bine ! Cred şi eu că n'ai să mai îndrăzneşti.

— Da, doamnă, zău că n'am să mai fac — decât dacă-o să-mi ceri.

— Să-ţi cer ţie ?! N'am mai pomenit aşa ceva, de când mama m'a făcut. Ai să ajungi la vârsta lui Matusalem până să-ţi cer eu aşa ceva — ţie şi altora de-o seamă cu tine.

— Doamnă, sunt deadreptul uluit. Nu mai pricep nimic. Ziceau că o să-ţi facă plăcere şi aşa credeam şi eu... dar...

Nu sfârşi vorba şi se uită în jurul lui, ca şi cum ar fi vrut să întâlnească o privire prietenească. Ochii i se opriră asupra bătrânului :

— Domnule, nu-i aşa că şi dumneata credeai c'o să-i facă plăcere s'o sărut ?

— Nu, nu, da de unde, eu... eu... nu credeam deloc așa ceva...

Apoi se întoarse spre mine și-mi spuse :

— Tom, nici tu nu credeai că tușa Sally o să-mi spună, cu brațele deschise : „Sid Sawyer..."

— Dumnezeule ! exclamă ea repezindu-se la el. Mă, derbedeu obraznic ce ești, nu ți-e rușine să-ți bați joc în halul ăsta de oameni ?

Și dădu să-l îmbrățișeze, dar el o îndepărtă :

— Nu, mai întâi trebue să mă rogi să-ți dau voie.

Ea nu pierdu nicio clipă și-l rugă, apoi îl strânse'n brațe și-l sărută de o mie de ori, predându-l în cele din urmă bătrânului, care adună, cum s'ar zice, firimiturile.

— Doamne, ce surpriză ! spuse ea după ce se mai potoliră. Nu ne-așteptam deloc să vii și tu. Soră-mea nu-mi scrisese decât de Tom.

— Așa-i, trebuia să vină numai Tom — răspunse el — dar m'am rugat atâta, că'n ultimul moment m'a lăsat și pe mine să plec. Pe vapor, eu și Tom ne-am gândit c'ar fi o surpriză strașnică să sosească doar el aici, iar eu să zăbovesc pe drum și să mă dau apoi drept un străin. Dar am făcut o mare greșeală, tușă Sally. Asta nu-i un loc potrivit pentru un străin.

— Firește că nu-i potrivit pentru niște obrăznicături ca tine, Sid. Meritai să-ți trag o bătaie soră cu moartea. N'am mai fost de nu știu când păcălită în halul ăsta. Dar nu face nimic, nu-mi pasă cu ce preț — ca să vă am aici, aș înghiți și o mie de glume deastea. Hm ! Ce ispravă ! Când m'ai sărutat, era să'nlemnesc de uimire, nu alta.

Am luat prânzul pe coridorul acela larg dintre casă și bucătărie. Cu bucatele aduse la masă puteai hrăni șapte familii. Mâncarea era fierbinte — nu carne din aia fleșcăită și ațoasă care zace toată noaptea într'un dulap dintr'o cameră umedă și care, a doua zi dimineața, are gustul unei fleici reci de canibal mort în ajun.

Unchiul Silas binecuvântă îndelung mâncarea, da zău că făcea, mai cu seamă că'n tot acest timp mân-

carea nu s'a răcit deloc, așa cum se'ntâmplă deobicei în astfel de ocazii.

După ce ne-am ospătat bine, s'a încins o discuție în lege — și firește că Tom și cu mine am fost numai urechi. Degeaba ne speriasem — fiindcă n'au pomenit nimic despre vreun negru fugar, iar nouă ne-a fost frică să aducem vorba de chestia asta. Dar seara, la cină, unul din băieții spuse :

— Papa, aș vrea să mă duc la teatru cu Tom și cu Sid.

— Nu se poate, răspunse bătrânul. Cred că n'o să fie niciun spectacol, și chiar dacă ar fi, nu-ți dau voie să te duci. Negrul fugar ne-a povestit lui Burton și mie despre spectacolul ăsta scandalos. Burton zicea c'o să le dea de știre tuturor, așa că la ora asta cred că aventurierii ăia au și fost alungați din târg.

Era prea târziu ca să mai pot face ceva. Tom și cu mine urma să dormim în aceeași odaie și'n același pat. Fiind obosiți, le-am spus noapte bună și ne-am dus la culcare îndată după cină. Cum am ajuns sus, am ieșit pe fereastră, am coborît pe paratrăsnet și-am pornit spre târg ; era sigur că regele și ducele n'aveau habar de ce se'ntâmplă și, dacă nu mă grăbeam să-i înștiințez, avea să fie vai de pielea lor.

Pe drum, Tom îmi povesti cum toată lumea crezuse c'am fost omorît și cum nu mult după aceea babacu a dispărut și nu s'a mai întors de-atunci. Mi-a spus apoi ce vâlvă stârnise fuga lui Jim, iar eu i-am povestit despre cei doi șarlatani, despre *Minunea regească* și despre călătoria noastră pe plută. Până să termin povestea, am ajuns la mijlocul târgului — cam pe la vreo opt și jumătate — și deodată am zărit în fața noastră o mulțime de oameni cu torțe. Urlau și sbierau, băteau toba pe tingiri și suflau în trâmbițe.

Ne-am dat la o parte ca să le facem loc să treacă, și, când s'au apropiat, am văzut că târau în mijlocul lor pe rege și pe duce, călări pe o prăjină. Mai bine zis, am ghicit că ei erau, fiindcă de atâta smoală și fulgi își pierduseră orice înfățișare omenească.

Simţeam că mi se face rău văzându-i şi-mi era milă de ticăloşii ăştia vrednici de dispreţ. In halul în care erau, nu mai puteam nutri pentru ei niciun pic de ură. Era o privelişte îngrozitoare. Ce cruzi ştiu oamenii să fie cu semenii lor!

Ne-am dat seama că era prea târziu ca să mai putem face ceva pentru ei. Am întrebat pe câţiva ce se'ntâmplase şi-am aflat că oamenii se duseseră la spectacol cu mutrele cele mai nevinovate, aşteptând nemişcaţi până ce bietul rege a început cu schimonoselile. Atunci, la un semnal, spectatorii au tăbărît pe ei.

Am luat-o înapoi spre casă. Nu mă mai simţeam aşa bine ca'nainte. Mi-era niţel ruşine şi silă, deşi nu făcusem nimic rău. Aşa se'ntâmplă totdeauna: fie că faci bine, fie că faci rău, tot una e; conştiinţa omului n'are nicio noimă, şi, orice s'ar întâmpla, tot contra lui se'ntoarce. De-aş avea un câine la fel de ageamiu ca o conştiinţă, i-aş da şoricioaică, zău aşa. Conştiinţa asta ocupă mai mult loc decât toate celelalte măruntaie ale omului, cu toate că nu e de niciun folos. Tom Sawyer e de aceeaşi părere cu mine.

CAPITOLUL XXXIV

Am lăsat pălăvrăgeala şi ne-am aşternut pe gânduri. După câtăva vreme, Tom rupse tăcerea:

— Mă Huck, ce tâmpiţi am fost că nu ne-am gândit la asta mai înainte! Pun rămăşag că ştiu unde-i Jim.

— Nu cred! Unde-i?

— In coliba aia, lângă cenuşar. Ia ascultă, când eram la masă, n'ai văzut şi tu că un negru ducea acolo nişte mâncare?

— Da, da.

— Pentru cine crezi că era mâncarea?

— O fi fost pentru vreun câine.

— Aşa credeam şi eu, da nu era pentru un câine.

— Dece ?

— Fiindcă era şi o felie de pepene.

— Da, da, am băgat şi eu de seamă. Cum de nu m'am gândit că un câine nu mănâncă pepeni ? Asta dovedeşte că poţi să te uiţi şi să nu vezi nimic.

— Când a intrat acolo, negrul a deschis lacătul şi după ce a ieşit l-a închis la loc. Cam pe la sfârşitul mesei, i-a adus unchiului o cheie — şi pot să jur că era aceeaşi cheie. Pepene vasăzică om, lacăt vasăzică prizonier. Nu-mi vine să cred c'ar putea fi doi prizonieri pe-o plantaţie aşa de mică, unde oamenii sunt atât de buni şi de cumsecade. Sunt sigur că Jim e prizonierul şi-mi pare bine c'am descoperit treaba asta ca nişte detectivi. Oricare altă metodă nu face nici doi bani. Şi-acum, fă bine şi te gândeşte la un plan pentru răpirea lui Jim. Am să mă gândesc şi eu şi apoi o să alegem pe cel mai bun.

Ce cap avea băiatul ăsta ! Să am eu capul lui Tom Sawyer, nu las da nici pentru titlul de duce, de secund pe vapor, de clovn într'un circ sau de orice altceva. M'am apucat să mă gândesc la un plan, mai mult ca să mă aflu în treabă. Ştiam prea bine al cui o să fie cel mai bun.

— Gata ? mă întrebă el peste câteva minute.

— Da.

— Ia să vedem.

— Uite ce m'am gândit eu. O să ne fie uşor să aflăm dacă Jim e acolo. Dup'aceea, mâine seară, mă duc cu barca la plută şi-o aduc dela insuliţă încoace. In cea dintâi noapte întunecoasă, fur cheia din buzunarul bătrânului după ce s'o culca, şi-l duc pe Jim cu pluta la vale. Ziua o să ne ascundem şi noaptea o să călătorim, cum făceam şi'nainte. Ce zici, merge?

— Nici vorbă că merge, dar e prea uşor şi-i la mintea cocoşului. La ce-ţi foloseşte planu dacă n'ai nicio primejdie în cale ? Apă de ploaie ! N'ar face vâlvă nici cât o spargere la o fabrică de săpun.

Am tăcut chitic, fiindcă m'aşteptam la vorbele astea. Ştiam prea bine că odată ce-şi pune el în gând ceva, nu mai înghite nicio împotrivire.

Imi desvălui apoi planul lui şi-mi dădui numaide-

cât seama că era de cinspe ori mai bun ca al meu în ce priveşte stilul şi nu numai că-i asigura lui Jim libertatea, dar putea să ne şi coste pe toţi viaţa. Eram încântat şi l-am poftit să începem. N'are rost să spun acum amănuntele planului, tot n'avea să rămână aşa. Ştiam că o să-l schimbe pe ici pe colo, adăugând la tot pasul câte o şmecherie nouă. Şi chiar aşa a fost. Un lucru era sigur: Tom Sawyer nu glumea deloc şi-avea într'adevăr de gând să mă ajute să-l răpesc pe negru din robie. Nu pricepeam în ruptul capului treaba asta. Imi ziceam: „Uite un băiat bine crescut, onorabil, de familie bună. E deştept — nu bătut în cap, învăţat — nu ageamiu, bun la suflet — nu josnic. Şi cu toate astea, lasă la o parte orice mândrie şi dreptate şi se-apucă de-o treabă ca asta, menită să-l acopere de ruşine şi pe el şi pe ai lui, în văzul tuturor." Să mă fi tăiat şi nu pricepeam. Era deadreptul scandalos şi, ca prieten adevărat, ar fi trebuit să-l previn şi să-l îndemn să lase totul baltă, cât mai e timp. Mă pregăteam chiar să-i spun, dar el îmi tăie vorba:

— Ce, ţi se pare că nu ştiu ce vorbesc? Am minţit eu vreodată?

— Nu, n'am zis asta.

— N'am spus c'am să te ajut să-l răpeşti pe negru?

— Ba da.

— Şi-atunci?

Altceva n'a mai spus, şi nici eu. N'avea niciun rost să-i mai spun ceva. Când îşi băga în cap ceva, nu era chip să-l opreşti. L-am lăsat în pace şi nu m'am mai sinchisit să aflu cum de hotărîse să se vâre într'o treabă ca asta. La urma urmelor, ce puteam face?

Când am ajuns acasă, totul era cufundat în beznă şi în tăcere. Ne-am furişat până la coliba de lângă cenuşar şi am dat târcoale. Am luat-o prin ogradă ca să vedem ce-o să facă câinii. Ne cunoşteau, aşa că n'au lătrat mai mult ca deobicei, când cineva se apropia de ei, noaptea. Ajungând lângă colibă, am cercetat-o din faţă şi pe de lături. In marginea pe care

n'o cunoșteam — cea dinspre miazănoapte — am văzut o ferestruică pătrată, foarte înaltă, cu o scândură groasă deasupra.

— Asta-i ce ne trebue, zic eu. Gaura asta-i destul de mare ca să treacă Jim prin ea, dacă dăm la o parte scândura.

— E simplu ca bună ziua și ușor ca trasul la fit. Dar sper să putem găsi un mijloc ceva mai complicat, Huck Finn.

— Ce-ar fi atunci să-i tăiem loc cu ferăstrăul, așa cum am făcut eu înainte de a fi asasinat?

— Așa mai vii de-acasă, zise el. E misterios, practic și primejdios. Dar sunt sigur că putem găsi un mijloc de două ori mai complicat. Nu-i nicio grabă. Ia să mai vedem.

Între colibă și gard, în spatele ei, era un șopron de scânduri, care lega coliba de un jghiab. Șopronul era tot așa de lung ca și coliba, dar mai îngust — să tot fi avut vreo doi metri. Spre miazăzi avea o ușă încuiată c'un lacăt. Tom merse până la cazanul de săpun și, după ce se uită cu băgare de seamă în jur, se întoarse cu drugul de fier cu care oamenii ridicau capacul cazanului. Cu ajutorul drugului el smulse unul din cârlige și lanțul căzu. Am deschis ușa și-am intrat înăuntru, închizând-o la loc. La lumina chibritului pe care l-am aprins, am văzut că șopronul era doar lipit de colibă, nu și legat de ea. Nu era pardosit și n'avea nimic înăuntru, afară de niște unelte vechi, ruginite: cazmale, sape, târnăcoape și-un plug șchiop. Când chibritul s'a stins, am ieșit afară și-am pus la loc cârligul închizând ușa la fel de bine cum fusese și'nainte. Tom era încântat.

— Suntem asigurați. Săpăm un tunel și-l scoatem afară. Săpatul o să ne ia vreo săptămână.

Am pornit înapoi spre casă; eu am intrat prin ușa din dos, care se deschidea ușor trăgând de-un mâner de piele (în locurile astea ușile nu sunt zăvorîte), dar Tom, găsind că asta nu-i destul de romantic, ținea morțiș să se cațăre pe paratrăsnet. După ce se sui de două trei ori până la jumătate și căzu jos, istovit, iar

pentru a patra oară fu cât pe ce să-şi spargă capul, se hotărî să se lase păgubaş. Dar după ce se odihni niţel, se apucă să-şi încerce norocul pentru o ultimă oară şi de data asta izbuti să se caţăre până sus

A doua zi, în zori, ne-am trezit şi ne-am dus la bordeiele negrilor ca să ne împrietenim cu câinii şi să ne punem bine cu negrul care-i ducea de mâncare lui Jim. (Nu ne îndoiam că despre Jim era vorba).

Negrii isprăviseră tocmai atunci masa şi se pregăteau să pornească la câmp. Negrul lui Jim umplea o strachină cu pâine, carne şi alte bucate. In clipa când ceilalţi ieşeau, cineva aduse din casă cheia. Negrul ăla avea o faţă blajină şi surâzătoare, iar zulufii îi erau legaţi cu fire de aţă în ghemuleţe, cică pentru a alunga ielele. Zicea că în ultima vreme ielele nu-i dădeau pace deloc, înfăţişându-i vedenii ciudate şi aducându-i în urechi tot felul de vorbe şi de sgomote curioase. Cică în viaţa lui nu fusese vrăjit vreme atât de îndelungată. Tot povestindu-şi necazurile, se înfierbântă şi uită ce-avea de făcut.

— Pentru cine-i mâncarea asta? îl întrebă Tom. Pentru un câine?

Faţa negrului se încreţi într'un zâmbet, ca o băltoacă în care arunci o piatră.

— Da, dom'Sid — spuse el — câine, câine curios. Vrei să vezi pe el?

— Da.

I-am făcut cu cotul lui Tom, şoptindu-i:

— Ce, te duci acolo, ziua'n amiaza mare? Nu era în plan aşa ceva.

— Nu era, da-i acum.

Ce mai tura-vura, ne-am dus, dar mie nu-mi prea plăcea treaba asta. In colibă era întuneric beznă, nu vedeai nici la doi paşi. Jim era de bună seamă acolo şi ne văzuse, căci strigă:

— Huck! Tu eşti! Doamne! Uite şi pe dom' Tom!

Eram sigur că aşa o să se întâmple. Nu ştiam ce să fac şi chiar de-aş fi ştiut, tot una era, căci negrul ăla strigă:

— Doamne sfinte! Cunoaşte pe dumneavoastră?

Acum vedeam ceva mai bine. Tom se uită la negru fără să clipească şi spuse, făcând pe miratul :

— Cine să ne cunoască ?

— Negrul ăsta fugar.

— Nu cred că ne cunoaşte ! Cin' ţi-a băgat în cap aşa ceva ?

— Cum cine ? Păi nu strigat el adineaori că vă cunoaşte ?

Tom continuă, şi mai mirat :

— Ce tot spui ? Cine-a strigat ? Când a strigat ? Ce a strigat ?

Şi întorcându-se spre mine, spuse liniştit :

— Ai auzit pe cineva strigând ?

Ce era să-i răspund ?

— Nu, n'am auzit pe nimeni.

Tom se întoarse apoi spre Jim şi, privindu-l ca pentru prima oară 'n viaţa lui, îl întrebă :

— Ai spus ceva ?

— Nu dom'le, nu spus nimic.

— Nicio vorbă ?

— Nu, dom'le, nicio vorbă.

— Ne-ai mai văzut vreodată ?

— Nu dom'le, nu ţin minte.

Atunci Tom se întoarse spre negru, care părea cu totul buimac şi speriat, şi-i spuse, cu asprime în glas :

— Ce ţi-a venit ? Ce te-a făcut să crezi c'a strigat cineva ?

— O, e vrăjitoarele alea blestemate. Mai bine mor decât aşa. O clipă nu mă lasă, dom'le, mă omoară aşa. Bagă frica la mine. Vă rog nu spuneţi la nimeni de asta, că dacă află, dom'Silas ceartă la mine — el zice că nu este pe lume vrăjitoare. Aş vrea fie şi el aici — ce mai spune dacă vede şi el ? Dar aşa-i totdeauna, încăpăţânat rămâne toată viaţa, nu vrea vadă şi afle singur nimic — şi când tu afli şi spui la el, nu crede.

Tom îl asigură că n'o să spunem nimănui şi-i dădu un ban, sfătuindu-l să-şi mai cumpere nişte aţă ca să-şi lege zulufii. Apoi, privindu-l pe Jim, îmi spuse :

— Mă'ntreb dacă nenea Silas o să-l spânzure pe negrul ăsta. De-aş pune mâna pe un negru pe care

l-ar răbda inima să fugă dela stăpân nu l-aş da stăpânului, ci l-aş spânzura.

Negrul se dusese la uşă ca să vadă la lumină banul şi-l mușca acum, să-l încerce dacă-i bun. Tom îi şopti lui Jim :

— Fă-te că nu ne cunoşti. Dac'ai să auzi noaptea sgomot de cazmale, să ştii că noi suntem. Vrem să te eliberăm.

Jim abia avu timp să ne strângă mâna, căci negrul se'ntorsese dela uşă. I-am spus c'o să venim şi altădată, dacă mai vrea. Negrul ne răspunse că i-ar face mare plăcere, mai cu seamă seara, căci vrăjitoarele îl canoneau îndeosebi pe întuneric şi atunci îi plăcea să aibă pe cineva alături.

CAPITOLUL XXXV

Până la masa de dimineaţă mai rămăsese o oră, aşa că ne-am dus în pădure, Tom fiind de părere că nu putem săpa fără puţină lumină, şi un felinar ne-ar fi putut da de gol. Cel mai bun lucru era — zicea el — să adunăm nişte vreascuri putrede, care se chiamă „focul vulpii" şi care dau o pâlpâire slabă dacă le-aşezi într'un loc întunecos. Am strâns un braţ de asemenea vreascuri şi le-am ascuns într'un tufiş, aşezându-ne apoi să ne odihnim.

Tom nu prea era în apele lui :

— La naiba ! După mine, treaba asta e prea uşoară. E al dracului de greu să ticlueşti un plan complicat. Nici tu paznic ca să-l otrăveşti, nici tu câine ca să-i vâri pe gât vreo doctorie adormitoare ; şi p'ormă, Jim e legat de-un picior, cu un lanţ de trei metri : ridici patul, tai lanţul, şi gata povestea. Şi mai e şi nenea Silas ăla, care după ce că se'ncrede în toată lumea, îi mai trimite şi negrului ăla cu cap de bostan cheia şi nu pune pe nimeni să-l supravegheze. Demult putea Jim să iasă din vizuina aia, de nu era legat cu lănţoiul ăla de picior. Mă Huck, n'am văzut combinaţie

mai tâmpită ca asta! Ești silit să născocești singur toate greutățile. Dar n'avem ce-i face, trebue să scoatem cât putem mai mult din materialul ăsta. Să știi însă un lucru: mai mare e gloria să-l răpești trecând printr'o sumedenie de greutăți și primejdii, când ăi care aveau datoria să ți le ridice în cale s'au lăsat pe tânjală și-a trebuit să le născocești singur, din capul tău. Uite, de pildă chestia cu felinarul. Când stai să te gândești, de fapt ne prefacem că felinaru-i primejdios. Cred că am putea lucra și c'un alai de torțe, dac'am vrea. Uite ce zic eu: trebue să ne facem rost de un ferăstrău, cu prima ocazie.

— La ce bun?

— La ce bun? Păi, nu știi că trebue să tăiem piciorul dela patul lui Jim, ca să deslegăm lanțul?

— Dar adineaori spuneai că ar fi deajuns să ridicăm patul.

— Numai tu ești în stare să judeci așa, Huck Finn. Vorbești ca un copil dela grădiniță. Ce naiba, n'ai citit niciodată o carte? Nici despre baronul Trenck, nici despre Casanova, nici despre Benvenuto Cellini, nici despre Henric al patrulea și ăilalți eroi? Unde s'a mai pomenit să dai drumul unui prizonier cu trucurile astea de fată bătrână? Nu, băiatule. Autorii cei mai celebri ne învață că piciorul patului trebue despicat în două și lăsat așa, după ce-ai înghițit fireşte rumeguşul ca să nu mai poată fi găsit și după ce-ai pus niţel pământ și niţică unsoare în jurul locului ferestruit, pentru ca nici cel mai ager majordom să nu poată vedea măcar o urmă și astfel să creadă că piciorul patului e neatins. In seara când ești gata, te duci și dai un bobârnac patului și ai terminat cu el; deslegi lanțul și gata treaba. Nu-ți mai rămâne decât s'agăți de metereze scara de frânghie și să te cobori pe ea până jos, rupându-ți fireşte piciorul în șanț, fiindcă o scară de frânghie e cu vreo câțiva metri mai scurtă decât trebue. Dar nu face nimic, te-așteaptă caii și vasalii credincioși, care te adună de pe jos și te-aruncă'n șea. Și iată că pornești spre Languedocul tău natal, sau spre Navarra sau mai știu eu unde. E strașnic, Huck. Tare aș vrea să fie un șanț și'n jurul colibei noastre. Să știi

că dacă ne mai rămâne timp, o să săpăm unul chiar în noaptea evadării.

— Nu pricep dece-am avea nevoie de-un şanţ, de vreme ce o să-l scoatem pe dedesubtul colibei ? întrebai eu.

Dar el n'auzi nimic. Uitase şi de mine şi de tot. Stătea cu bărbia'n palmă şi se gândea. In curând, spuse, dând din cap şi oftând de câteva ori :

— Nu, n'o să meargă — nu prea e nevoie de treaba asta.

— Care treabă ? întrebai eu.

— Păi, să tăiem cu ferăstrăul piciorul lui Jim.

— Sfinte Sisoe ! Cum o să fie nevoie de aşa ceva ? Da ce-ţi veni să te gândeşti să-i tai piciorul ?

— Cei mai buni autori aşa făceau. Neputând să se descotorosească de lanţuri, îşi tăiau mâna ca să poată evada. C'un picior ar fi şi mai bine. Dar să nu mai vorbim. In cazul de faţă nu-i neapărată nevoie, şi p'ormă Jim e negru şi n'ar pricepe dece trebue s'o facem şi c'aşa-i obiceiul în Europa. Aşa că renunţăm. Dar o scară de frânghie i-am putea da. Ştii ce ? Ne rupem cearşafurile şi-i facem o scară. Nu-i mare lucru. I-o putem trimite într'o plăcintă. Aşa se obişnueşte. Am mâncat eu şi plăcinte mai rele.

— Ce tot vorbeşti, Tom Sawyer ? Jim n'are nevoie de-o scară de frânghie.

— Ba da, are nevoie. Huck, dă-ţi seama ce spui ! Habar n'ai. Musai să aibă o scară de frânghie. Toţi prizonierii au.

— Ce naiba să facă cu ea ?

— Cum ce să facă ? O ascunde 'n pat. Toţi fac la fel. Trebue să facă şi el ca toată lumea. Huck, văd că nu vrei să faci nimic aşa cum scrie la carte. Ce, crezi că eşti de capul tău ? Să zicem că nu face nimic cu scara. Ei şi ? O să rămână în pat, ca o urmă după ce-o să fugă. Ce, crezi că n'or să aibă nevoie de urme ? Oho, şi'ncă cum ! După tine, ar fi să nu le lăsăm nicio urmă. Frumos îţi şade, n'am ce zice. Unde s'a mai pomenit una ca asta ?

— Bine — zic eu — dac'aşa-i tipicul şi nu se poate altfel, să-i dăm scara. Nu vreau să calc regulamentul.

Dar uiți un lucru, Tom Sawyer — dacă ne rupem cearșafurile ca să-i facem lui Jim o scară de frânghie, pot să jur că ne sare'n cap tușa Sally. Uite ce cred eu: o scară din coajă de nuc nu costă nimic, nu strică nimic și poate fi tot atât de bine vârîtă într'o plăcintă sau ascunsă într'un mindir de paie, ca orice scară de cârpă. Cât despre Jim, nu se pricepe deloc la chestii d'astea, așa că nu-i pasă ce fel de...

— Uf! Măi, Huck, de-aș fi la fel de ageamiu ca tine, mi-aș ține gura, măcar atât. Cine a mai auzit ca un prizonier de stat să evadeze pe-o scară făcută din scoarță de nuc? E deadreptul caraghios!

— Bine, fă cum vrei, Tom. Dar n'ar fi rău să m'asculți și pe mine și să mă lași să'mprumut un cearșaf de pe frânghia de rufe.

— Asta mai merge, spuse el, fulgerat de o nouă idee. Împrumută și-o cămașă.

— Ce ne trebue cămașă, Tom?

— Pentru Jim, ca să-și țină jurnalul.

— Jurnalul? Păi Jim nu știe să scrie.

— Ei și? Da ce, nu poate să facă semne pe cămașă dacă-i dăm o pană cioplită dintr'o lingură veche de cositor sau dintr'un capăt de doagă?

— Dar, Tom, n'ar fi mai bine să prindem o gâscă și să-i smulgem o pană? Ar fi mult mai bună, și ar merge mai repede.

— Mă, da nătăfleț mai ești! In temnițele fortărețelor n'aleargă gâștele, ca prizonierii să le poată jumuli. Ei își fac totdeauna penele din lucrurile cele mai grele și mai complicate care le cad sub mână, ca de pildă sfeșnice vechi de alamă sau mai știu eu ce. Și trec săptămâni și luni întregi până să le lucreze, fiindcă trebue să le ascută de zid. Chiar de-ar avea o pană de gâscă, tot nu s'ar folosi de ea, n'ar fi reglementar.

— Bine, dar din ce-o să-i facem cerneala?

— Mulți o fac din rugină de fier și din lacrimi, dar ăsta-i obiceiul oamenilor de rând și-al muierilor. Așii se folosesc de propriul lor sânge. De câte ori o să vrea să trimită vreun mesaj misterios, fie el cât de mic și obișnuit, ca lumea să afle unde-i captivat, Jim o să poată să-l scrie cu furculița pe fundul farfuriei lui de

cositor şi s'o arunce apoi pe fereastră. Aşa făcea şi Masca de Fier, e ăl mai bun sistem.

— Dar Jim n'are nicio farfurie de cositor. I se aduce de mâncare într'o oală.

— Nu-i nimic, îi găsim noi una!

— Dar ce rost are să scrii pe farfurii, că tot nu le poate citi nimenea!

— Nu de asta e vorba, Huck Finn. Treaba lui e să scrie pe farfurie şi s'o arunce afară. Nu-i musai s'o poţi citi. De cele mai multe ori, nu poţi citi nimic din ce-a scris prizonierul pe o farfurie, sau pe alte lucruri.

— Atunci, la ce să mai strici bunătate de farfurie?

— La naiba, doar nu-s farfuriile prizonierului!

— Bine, bine, da sunt ale cuiva.

— Să zicem că da. Ei şi? Ce-i pasă prizonierului ale cui...

Nu isprăvi, fiindcă se auzi clopoţelul pentru masa de dimineaţă — aşa că am pornit spre casă.

In aceeaşi dimineaţă am „împrumutat" de pe frânghia de rufe un cearşaf şi o cămaşă albă şi le-am băgat într'un sac vechi pe care-l găsisem. Apoi ne-am dus la locul unde ascunsesem vreascurile pentru focul vulpii şi le-am vârît şi pe ele în sac. Zic c'am împrumutat, fiinc'aşa obişnuia să spună babacu. Tom însă zicea că asta nu-i împrumut, ci curată hoţie — dar fiindcă noi reprezentam un prizonier şi la prizonier scopul scuză mijloacele, nu putea nimeni să ne facă vreo vină.

Nu-i nicio crimă dacă prizonierul fură lucrul de care are nevoie ca să poată evada. E dreptul lui — zicea Tom — aşa că, atâta vreme cât reprezentam un prizonier, aveam tot dreptul să furăm orice lucru ce ne era de trebuinţă ca să-l scoatem din închisoare. Cu totul altceva ar fi fost dacă nu era vorba de-un prizonier, zicea el; în cazul ăsta numai un ticălos ar putea să fure. Aşa dar, ne-am hotărît să furăm tot ce-o să ne cadă sub mână. Şi cu toate astea, într'o zi, după aceea, m'a făcut de două parale când am şterpelit un pepene din grădina negrilor şi l-am mâncat. Nu s'a lăsat până nu m'a convins să mă duc la negri şi să le dau câţiva gologani, fără să le spun pentruce.

Tom zicea că n'avem dreptul să furăm decât ceeace ne trebue. Şi când i-am spus că mie-mi trebuia pepenele, mi-a răspuns că n'aveam nevoie de el ca să evadez din închisoare.

— Asta-i deosebirea, adăugă el. Dac'ai fi vrut să-l iei ca să ascunzi în el un pumnal şi să i-l strecori în taină lui Jim ca să aibă cu ce să-l omoare pe majordom, totul ar fi fost în regulă.

N'am mai zis nimic, cu toate că nu vedeam niciun folos în faptul că reprezentam un prizonier, de vreme ce eram nevoit să-mi frământ creierii cu o sumedenie de fineţuri de-astea, oridecâteori mi se ivea ocazia să şterpelesc un pepene.

Ei, şi cum spuneam, în dimineaţa aceea am aşteptat până ce s'a dus fiecare la treaba lui şi ograda s'a golit de oameni. Atunci Tom a dus sacul în şopron, în timp ce eu făceam de gardă ceva mai încolo. N'a zăbovit mult şi când s'a întors ne-am aşezat amândoi pe grămada de lemne, să mai vorbim de una, de alta.

— Am aranjat totul, afară de unelte, spuse el. Da o să fie uşor.

— Unelte ? zic eu.

— Da.

— Ce să facem cu ele ?

— Să săpăm. Doar n'o să-l scoatem cu dinţii !

— Dar ce, rablele alea de târnăcoape şi sape din colibă nu-s deajuns de bune ca să scoatem afară un negru ?

Se întoarse spre mine şi-mi aruncă o privire plină de compătimire, să-ţi dea lacrimile, nu altceva.

— Huck Finn, ai auzit tu vreodată ca un prizonier să aibă în garderoba lui târnăcoape, lopeţi şi tot confortul modern — ca să-şi poată săpa singur un tunel pân'afară ? Ia zi — dacă ai în tine măcar un dram de minte — cum i-ar sta prizonierului, crezi tu că ar mai fi un erou, ai ? Spune şi tu ! Atunci mai bine dă-i cheia — şi gata. Auzi !... Târnăcoape, lopeţi... Păi lucruri d'astea nu se dau nici măcar unui rege !

— Da dacă n'avem nevoie de târnăcoape şi de lopeţi, ce naiba ne trebue ?

— O pereche de bricege.
— Ca să săpăm la temelia colibei?
— Da.
— Asta-i o prostie, Tom.
— Prostie, neprostie, aşa se cuvine să facem — aşa e reglementar. Altă cale nu ştiu să fie şi am cam citit toate cărţile care se ocupă de chestia asta. Prizonierii se folosesc de bricege şi, bagă de seamă, nu ca să taie în pământ, ci în stâncă tare, de cele mai multe ori. Şi asta durează săptămâni întregi, de nu se mai termină. Uite, de pildă, cazul unuia din prizonierii din temniţa a mai din fund a castelului Dif [1]. Cât crezi că i-a trebuit pân'să iasă afară?
— Habar n'am.
— Ghiceşte.
— Nu ştiu — o lună jumate?
— Treizeci şi şapte de ani! Şi a ieşit taman în China. Ce zici? Ce bine era să fi fost de granit şi temelia fortăreţei noastre!
— Bine, dar Jim nu cunoaşte pe nimeni în China.
— Ce-are a face una cu alta? Nici tipul ăla nu cunoştea pe nimeni. Ei, dar tu văd că numai la chestii secundare de opreşti. Dece nu te-opreşti la subiectul principal?
— Bine, fie. Nu-mi pasă unde-o să iasă, totul e să iasă şi cred că nici Jim nu se sinchiseşte de asta. Dar, spune, nu crezi că Jim e prea bătrân ca să-l eliberăm săpând c'un briceag? N'o să mai apuce ziua a mare, sănacul!
— Ba da; ce, crezi că o să săpăm treizeci şi şapte de ani la nişte temelii de lut?
— Da cât o să dureze, Tom?
— Din păcate nu ne putem îngădui să stăm cât s'ar cuveni la treaba asta, fiindcă s'ar putea ca'n curând nenea Silas să afle dela ăi din New Orleans că Jim nu-i de prin părţile alea şi-atunci o să se grăbească să dea de veste, prin afişe, sau mai ştiu eu cum. Aşa că tre-

[1] E vorba de castelul d'If, închisoare clădită de Francisc I pe insula If, în apropiere de Marsilia (n. r.).

bue să ne grăbim cu săpatul. Normal, ar trebui să ne ia vreo doi ani, dar nu ne dă mâna. Situația fiind atât de nesigură, propun să facem așa : să săpăm drept și cât mai repede cu putință. După aia, n'avem decât să zicem c'am muncit treizeci și șapte de ani. Pe Jim îl scoatem de acolo la prima alarmă. Cred că așa-i cel mai bine.

— Ei, atunci mai merge. Dacă-i vorba numai să zicem așa, e'n regulă. Despre partea mea, dacă n'ai nimic împotrivă, n'avem decât să zicem c'am muncit la treaba asta și-o sută cincizeci de ani, că vorba aia, tot nu mă costă nimic. Stai să mă duc să fac rost de două bricege.

— Fă rost de trei, spuse Tom. Dintr'unul o să facem un ferăstrău.

— Tom, dacă-mi dai voie, și nu-i nereglementar și necuviincios, eu zic să ne folosim de lama a veche și ruginită de ferăstrău, care zace colo sub streașină, în dosul afumătoarei.

Tom mă privi cu jale și desnădejde :

— Ei, Huck, Huck, degeaba se ostenește omul cu tine să te'nvețe ceva. Hai, du-te după bricege — fă rost de trei.

M'am dus numaidecât.

CAPITOLUL XXXVI

Cum am simțit că toată lumea doarme, ne-am dat jos pe paratrăsnet, ne-am închis în șopron și ne-am pus pe lucru la lumina vreascurilor putrede. Am curățat podeaua pe o lungime de vreo doi metri în jurul bârnei din mijloc. Tom îmi spuse că acum ne aflam taman în spatele lui Jim și c'o să săpăm dedesubtul lui și nimeni n'o să poată ști că-i un tunel, fiindcă plapoma lui Jim atârnă până la pământ. Ca să vezi groapa, trebuia să ridici plapoma și să te vâri sub pat. Am săpat noi așa cu bricegele până pe la miezul nopții. Eram morți de oboseală și mâinile ni se umpluseră de bășici — dar gaura săpată abia se vedea.

— Tom Sawyer, asta nu-i treabă de treizeci şi şapte, ci de treizeci şi opt de ani.

Nu-mi răspunse nimic, dar oftă şi în curând se opri din săpat. Bănuiam eu ce-i trece prin cap.

— Nu mai merge aşa, spuse el, n'are niciun rost, Huck. Altceva ar fi dac'am fi prizonieri. Am avea atunci în faţa noastră ani cu duiumul şi nu ne-ar grăbi nimeni. Şi fiindcă n'am putea săpa decât câteva minute pe zi — la schimbarea gărzii, mâinile nu ni s'ar mai băşica şi am putea face treaba bine, cum scrie la carte, ani şi ani dearândul. Dar aşa, n'avem vreme de pierdut, trebue să-i dăm zor. Inc'o noapte ca asta de muncă pe brânci şi ieşim din circulaţie pe o săptămână ca să ne vindecăm mâinile, altfel n'o să mai putem atinge cu ele briceagul.

— Atunci ce-i de făcut, Tom?

— Am să-ţi spun numaidecât! Nu-i drept şi nu-i frumos, şi nici n'aş vrea să se afle, dar n'avem altă cale: trebue să săpăm cu târnăcoapele, dar o să zicem că-s bricege.

— Aşa mai înţeleg şi eu. Ei, Tom Sawyer, văd că a început să-ţi vină mintea la cap! Ce-mi pasă mie dacă-i frumos sau nu? Când m'apuc să fur un negru, un pepene sau o carte de religie, nu mă interesează *cum,* ci *ce* iese, adică negrul, pepenele sau cartea. Şi dacă târnăcopul e lucrul cel mai la'ndemână, atunci cu el mă pun pe treabă. Nu dau doi bani pe ce spun autorităţile în materie.

— In cazuri de-astea e voie să te foloseşti de târnăcoape şi să zici că-s bricege. Altminteri n'aş încuviinţa una ca asta şi nici n'aş sta cu mâinile'n sân, văzând cum regulamentul e călcat în picioare — fiindcă ce-i rău e rău şi ce-i bun e bun, şi n'are rost să faci lucrurile deandoaselea, când nu eşti ageamiu. Tu de pildă ai putea să-l scoţi pe Jim săpând cu un târnăcop, fără să zici că-i briceag, fiindcă tu nu te pricepi. Dar eu, care am citit cărţi, n'aş putea face la fel. Dă-mi un briceag!

Il avea pe al lui, dar i l-am dat pe-al meu. Il asvârli cât colo şi spuse:

— Dă-mi un briceag, zic.

N'am înțeles ce vrea, dar m'am gândit nițel și, cotrobăind prin maldărul de vechituri, am găsit un târnăcop și i l-am dat. L-a luat și s'a pus pe treabă, fără să mai scoată o vorbă.

Așa-i era felul, ce să-i faci. El lucra ca la carte.

Am pus și eu mâna pe-o lopată și dă-i bătaie, când eu cu lopata, când el cu târnăcopul. Treaba mergea strună. După o jumătate de oră, n'am mai putut de oboseală, dar groapa săpată era destul de măricică. Când am ajuns în odaia noastră, m'am uitat pe fereastră la Tom, care se căznea să se urce pe paratrăsnet, dar nu putea, așa de tare îl dureau mâinile.

— Nu-i chip, îmi strigă el în cele din urmă. Ce mă sfătuești să fac? Ai vreo idee?

— Da, dar cred că nu-i reglementară. Suie-te pe scări și zi că te-ai suit pe paratrăsnet.

Așa și făcu.

A doua zi, Tom șterpeli de prin casă o lingură de cositor și un sfeșnic de alamă — ca să-i facă lui Jim niscaiva pene de scris — precum și șase lumânări de seu. Cât despre mine, m'am învârtit prin preajma colibelor unde locuiau negrii și la primul prilej am furat trei farfurii de cositor. Tom a fost de părere că n'o să fie deajuns, dar l-am liniștit spunându-i că de vreme ce nimeni n'o să vadă farfuriile aruncate de Tom, fiindc'au să cadă în tufele de mălură și laur de dedesubtul ferestruicii — o să le putem lua înapoi și Jim o să le folosească din nou.

— Acum — îmi spuse el — trebue să ne gândim cum să-i strecurăm lui Jim toate astea.

— O să i le trimitem prin tunel, când va fi gata.

Imi aruncă o privire disprețuitoare și după ce-mi spuse că n'a mai auzit în viața lui o prostie ca asta, căzu iar pe gânduri. Nu trecu mult și mă înștiință că a găsit două-trei soluții, dar că nu-i nevoie să hotărîm deocamdată. Mai întâi — zicea el — trebue să-i dăm de știre lui Jim.

In noaptea aceea, pe la orele zece, ne-am dat jos pe paratrăsnet, luând cu noi una din lumânări. Ne-am dus și am tras cu urechea sub ferestruică. Jim sforăia. Am svârlit lumânarea înăuntru, dar nu l-a trezit.

Atunci am început iar să săpăm cu târnăcopul și lopata și după vreo două ore și jumătate, treaba a fost gata. Ne-am târît deabușilea până sub patul lui Jim și de acolo în încăpere. Am găsit lumânarea, am aprins-o și-am stat niței să-l privim pe Jim : părea sănătos și voinic. L-am trezit încetișor, cu blândețe, ca să nu se sperie. Când ne-a văzut, i-a venit să plângă de bucurie. Incepu să ne alinte spunându-ne toate drăgălășeniile care-i treceau prin cap. Ne rugă să facem numaidecât rost de un clește ca să-i tăiem lanțul dela picior și s'o șteargă cât mai repede. Tom îi arătă însă că așa ceva n'ar fi deloc reglementar și după ce-i povesti de-a-fir-a-păr planurile noastre, îi spuse că, dealtminteri, în caz de alarmă, le putem schimba imediat.

— Să nu-ți fie frică, fiindcă tot o să te scoatem de aici.

Jim n'a mai zis nimic. După ce am sporovăit toți trei despre vremurile bune dealtădată, Tom i-a pus lui Jim o sumedenie de întrebări. Am aflat că unchiul Silas vine zilnic sau odată la două zile ca să se roage cu el, iar tușa Sally vine și ea să vadă dacă se simte bine și are destulă mâncare, și că amândoi se purtau cum nu se poate mai bine. Lui Tom îi veni o idee :

— Acum știu ce trebue să facem. O să-ți trimitem prin ei unele lucruri.

— Nu cumva să faci o prostie ca asta, îi spusei.

Dar el își urmă vorba, fără să mă bage'n seamă, așa cum făcea deobicei când își punea ceva în gând. Ii spuse lui Jim că o să-i trimitem într'o plăcintă scara de frânghie și alte lucruri prin Nat, negrul care-i aducea de mâncare.

— Vezi să fii cu ochii'n patru și să nu pari mirat, ca Nat să nu bage de seamă nimic. Lucrurile mai mici o să le punem în buzunarele hainei lui nenea Silas și când o veni el, le iei de-acolo. La fel, o să legăm niște lucrușoare de cordonul șorțului mătușii sau, dacă s'o putea, le punem în buzunarul șorțului.

Tom îl învață ce să facă cu toate lucrurile astea și cum să-și scrie cu sânge jurnalul pe cămașă. Nu-l cruță de niciun amănunt. Cu toate că nu pricepea mai

nimic, Jim zicea că noi, fiind albi, știam mai bine că el, așa că era mulțumit și încuviință să facă tot ce-i spusese Tom.

Am petrecut o seară minunată, mai ales că Jim avea o mulțime de pipe de strujeni și o grămadă de tutun. După aceea ne-am strecurat afară din tunel și ne-am întors în camera noastră, cu mâinile pline de răni. Tom era grozav de bine dispus. Spunea că nu s'a mai distrat niciodată așa de bine și așa de „intelectural" :

— Ce bine ar fi dacă ne-am putea distra așa toată viața, lăsând pe seama copiilor noștri să-l elibereze pe Jim ! Cred că lui Jim o să-i placă din ce în ce mai mult treaba asta, pe măsură ce-o să se obișnuiască cu ea. In felul acesta povestea ar putea să dureze vreo optzeci de ani și-ar fi cea mai grozavă din istorie, iar noi toți care am luat parte la ea, am deveni celebri.

A doua zi dimineață ne-am dus la grămada de lemne și-am tăiat în bucățele sfeșnicul de alamă. Tom le vârî în buzunar împreună cu lingura de tinichea. Ne-am dus apoi la colibele negrilor. In vreme ce eu îl țineam de vorbă pe Nat, Tom vârî o bucată de sfeșnic într'o turtă de mălai din oala cu merinde pentru Jim. L-am însoțit pe Nat, ca să vedem cum merge treaba : a mers de minune. Când Jim mușcă din turtă, cât pe ce să-i sară toți dinții din gură. „Ce mai, a fost cum nu se poate mai bine", așa zicea Tom. Jim se prefăcu că nu fusese decât o pietricică sau unul din gogoloașele alea ce se găsesc mai totdeauna în pâine, dar a rămas de-atunci cu obiceiul de a încerca de treipatru ori cu furculița înainte să guste din ceva.

In timp ce stăteam acolo în lumina tulbure, de sub patul lui Jim țâșniră doi câini, apoi alții și alții, până ce se-adunară vreo unșpe, c'abia mai puteai respira. Drace ! Uitasem să închidem ușa șopronului. Când văzu dihăniile, Nat strigă : „Ielele !" Și se prăbuși la pământ în mijlocul dulăilor, începând să geamă de parcă se dădea de ceasul morții. Tom deschise repede ușa și svârli afară o bucată de carne din porția lui Jim. Câinii o sbughiră după ea, iar în câteva clipe Tom se repezi și el afară și se întoarse numaidecât,

închizând ușa. Am priceput că se dusese s'o închidă și pe cealaltă. Trecu apoi la bietul Nat, mângâindu-l, îmbunându-l și întrebându-l dacă i se năzărise iar vreo vedenie. Negrul se ridică și spuse clipind din ochi :

— Dom' Sid, ai să spui că eu nebun, dar loveşti pe mine dambla dacă nu crezut că văd milion de câini, draci sau aşa ceva. Nu mint, dom' Sid. Simţit pe ei, zău dom'le dat buzna la mine. O, doamne, vreau din suflet să pun mâna pe-o vrăjitoare din ast, odată, numai odată. Dar mai bine să dea la mine pace, nu vreau mai aud de ele.

— Uite ce zic eu, spuse Tom. Ce le face să vină mereu în ceasul când negrul ăsta fugar îşi ia masa de dimineaţă ? Foamea, asta-i pricina. Trebue să le prepari o plăcintă vrăjitorească.

— Dar, sfinte doamne ! Dom' Sid, cum să fac eu plăcintă vrăjitorească ? Nu ştiu, nu auzit niciodată de aşa ceva.

— Atunci o s'o prepar chiar eu.

— Ce bine ! Eu mulţumeşti mult la dom' Sid.

— Aşa rămâne, am s'o fac de hatârul tău, fiindcă te-ai purtat cumsecade cu noi şi ne-ai arătat pe negrul fugar. Dar trebue să bagi bine de seamă, când o să sosim, tu să te'ntorci cu spatele şi orice-am pune noi în strachină, să nu care cumva să tragi cu ochiul. Să nu te uiţi când Jim o să deşarte strachina — că e de rău, nu garantez ce poa'să se'ntâmple. Şi mai ales, nu te-atinge de lucrurile vrăjitoreşti.

— Eu să ating pe ele, dom' Sid ? Ce tot vorbeşti ? Să dai la mine miliard de dolari şi nu pun măcar deget pe ele.

CAPITOLUL XXXVII

Totul era pus la punct. Ne-am dus de-am scotocit prin mormanul de vechituri din fundul curţii, unde se-aruncau ghetele vechi, sdrenţele, sticlele sparte, cutiile goale de conserve şi alte nimicuri. Am găsit

acolo un lighian vechi de cositor şi i-am astupat găurile cât am putut mai bine — ca să coacem în el plăcinta. L-am dus apoi în pivniţă şi după ce l-am umplut cu făină am pornit spre casă unde ne-aşteptau cu masa. Pe drum am găsit două piroane, Tom zicea c'o să-i prindă bine prizonierului, ca să-şi scrie numele şi păsurile pe pereţii închisorii. Strecură unul din piroane în buzunarul şorţului mătuşii Sally, care atârna pe un scaun, iar pe celălalt îl înfipse în panglica pălăriei unchiului Silas, care se afla pe birou. (Copiii spuseseră că în dimineaţa aceea tăticu şi mămica au să se ducă să-l vadă pe negrul fugar.)

Apoi ne-am aşezat la masă. Tom băgă lingura de tinichea în buzunarul hainei unchiului Silas. Tuşa Sally încă nu venise, aşa că a trebuit să mai aşteptăm puţin. Când îşi făcu în sfârşit apariţia, obrajii îi ardeau de mânie. Abia se putu stăpâni în timpul rugăciunii. Apoi, în timp ce cu o mână turna cafeaua şi cu cealaltă ciocănea capul celui mai apropiat dintre copii, strigă :

— Am cotrobăit peste tot şi n'am dat de cealaltă cămaşă a ta. Parc'a intrat în pământ.

Inima îmi căzu printre măruntaie şi o coajă tare de mălai porni după ea pe gâtlej, întâlnindu-se pe drum cu o tuse care o repezi tocmai în capul celălalt al mesei, făcând-o să nimerească în ochiul unuia din copii, care se svârcoli ca un şarpe şi urlă mai rău ca un indian. Cât despre Tom, se făcuse verde. A fost o situaţie prima'ntâi, care a durat cam un sfert de minut, dar zău c'aş fi dat orice ca să nu fiu de faţă. După ce zăpăceala surprizei a trecut, ne-am mai venit în fire.

— E foarte curios, spunea unchiul Silas. Nu pot să'nţeleg. Ştiu bine c'am scos-o, fiindcă...

— Fiindcă n'ai decât una pe tine. Ce tot vorbeşti ? Ştiu că tu ai scos-o de pe tine. Ştiu asta mai bine decât ştii tu cu dovleacul tău ; ieri mai era pe frânghie — am văzut-o acolo cu ochii mei. Dar acum nu mai e, asta-i socoteala — şi până să-ţi fac eu una nouă, ai s'o cam porţi pe aia roşie de flanelă. Asta-i a treia cămaşă pe care ţi-o fac, în doi ani de zile. Ce

dracu faci cu ele? Nu mai poate omul să răsufle de grija cămăşilor tale! La vârsta ta, ar fi cazul să nu-ţi mai pierzi cămăşile.

— Ai dreptate, Sally, dar zău că îmi dau silinţa să nu le pierd. Cred însă că nu s'a'ntâmplat numai din vina mea, fiindcă deobicei nu-mi văd cămăşile şi n'am de a face cu ele decât când sunt pe mine. Nu ştiu să fi pierdut vreuna de pe mine pân'acum.

— Nu-i meritul tău, Silas. Să fi fost după tine, o făceai şi pe asta. Dar stai să vezi, nu-i numai cămaşa. Mai lipseşte şi-o lingură. Şi nu numai atât. Erau zece, şi-acu sunt doar nouă. Să zicem că viţelul a 'nghiţit cămaşa, dar pot să jur că nu el a luat lingura.

— Ce-a mai dispărut, Sally?

— Şase lumânări. Să ştii că le-au mâncat şobolanii. Ba mă mir cum de n'au furat până acum toată casa, de când te tot lauzi c'ai să le astupi găurile. Intr'o bună zi au să-şi facă cuibuş în părul tău, Silas, şi tu tot n'ai să bagi de seamă. Dar pot să jur că nu şobolanii au furat lingura.

— Da, Sally, recunosc că eu sunt de vină, dar să ştii că până mâine am s'astup găurile.

— A, nu te grăbi. Mai ai timp pân'la anul! Matilda Angelina Araminta Phelps! strigă ea pocnind cu degetarul în scăfârlia copilului, care răspundea la numele acesta şi care se grăbi să-şi tragă gheruţele din zaharniţă. In momentul acela o negresă se ivi în pragul uşii, strigând:

— Doamnă, lipseşte cearşaf.

— Un cearşaf? Doamne sfinte!

— Am să-astup găurile chiar azi, bolborosi unchiul Silas, abătut.

— Tacă-ţi gura! Ce, crezi că şobolanii au luat cearşaful? Unde-i cearşaful, Liza?

— Liza nu ştie, doamnă Sally. Eri fost pe frânghie, dar nu mai e, s'a dus.

— Să ştiţi c'a venit sfârşitul lumii. In viaţa mea n'am mai pomenit una ca asta. O cămaşă, un cearşaf, o lingură, şase lu...

— Doamnă, lipseşte sfeşnic de alamă! spuse o mulatră tânără care tocmai atunci intra pe uşă.

— Cară-te de-aici, că-ți dau cu ceva în cap!

Fierbea, nu alta. Mă gândeam s'o șterg în pădure și s'aștept până s'o mai potoli furtuna. Tuna și fulgera, făcând răzmeriță de una singură în timp ce toți ceilalți tăceau chitic, cu capetele plecate. In cele din urmă, unchiul Silas bägă mâna'n buzunar și, uluit, scoase de-acolo lingura. Tușa Sally rămase cu gura căscată și-și ridică brațele spre cer. Eu unul aș fi vrut să fiu la Ierusalim sau altundeva, dar auzind-o, m'am liniștit.

— Eram sigură. A fost tot timpul la tine'n buzunar; și celelalte lucruri tot acolo sunt, de bună seamă. Cum de-a ajuns acolo?

— Zău că nu știu, Sally, bolborosi el în chip de scuză. Dac'aș ști, ți-aș spune! Inainte de masă îmi pregăteam predica despre capitolul XVII din Faptele Apostolilor și cred că eu am pus-o acolo, fără să-mi dau seama, crezând că e biblia. Acu bag de seamă că testamentul nu-i în buzunar. Mă duc să văd, și dacă biblia e la locul ei, se chiamă că nu am pus-o în buzunar și că în schimb am pus lingura și...

— Pentru numele lui dumnezeu, isprăvește! Hai, cărați-vă toți, blestematilor! Să nu vă mai văd până nu-mi liniștesc sufletul!

I-aș fi ghicit gândul și fără să-l spună cu voce tare și aș fi ascultat-o, chiar de-aș fi fost mort.

Când treceam prin salon, bătrânul își luă pălăria și cuiul căzu pe podea. El îl ridică și-l puse pe policioara căminului, ieșind apoi fără să scoată o vorbă. Văzându-l ce face, Tom își aminti de lingură și-mi spuse:

— Vezi, n'are rost să mai trimitem lucruri cu el, nu te poți bizui. Cu toate astea, fără să vrea, moșul ne-a făcut un bine, în chestia cu lingura. Hai să-i facem și noi un bine, fără ca el să știe: să-i astupăm găurile de șobolani.

In pivniță erau o sumedenie de găuri, și-am pierdut o oră până să terminăm, dar am făcut o treabă pe cinste. La urmă, când am auzit sgomot de pași coborînd scara, am stins lumânarea și ne-am ascuns. Bătrânul se ivi, ținând într'o mână o lumânare și în-

tr'alta o legăturică. Bietul de el, părea distrat ca de-obicei.

Făcu înconjurul pivniței, oprindu-se câte puțin la fiece gaură, până ce le cercetă pe toate. Vreme de vreo cinci minute rămase pe gânduri, cojind lumânarea de picăturile de ceară topită.

Apoi porni încet și visător spre scară, bolborosind:

— Ei, drăcie, nu pot să-mi aduc aminte când am făcut treaba asta! I-aș putea arăta acum că nu eram de vină, în privința șobolanilor. Dar, treacă dela mine. Tot n'ar folosi la nimic.

Și după ce urcă așa scările, bodogănind, plecarăm și noi. Tare detreabă mai era și bătrânul ăsta! Și mai e și acum.

Tom nu știa cum să facă rost de-o lingură și zicea că-i musai s'avem una.

După ce se gândi nițel, mă puse la curent cu planul lui.

Ne-am dus așa dar la coșul unde se țineau lingurile și ne-am învârtit pe-acolo până ce s'a ivit tușa Sally. Tom începu atunci să numere lingurile și să le așeze deoparte.

— Tușă Sally — spuse el în timp ce eu vâram repede una în mânecă — văd că nu-s decât nouă linguri.

— Du-te la joacă și nu-mi mai bate capul, se sborși ea. Știu eu mai bine ca tine, adineaori le-am numărat.

— Dar le-am numărat de două ori, tușă, și n'au ieșit decât nouă.

Tușa Sally veni firește să le numere, deși se vedea că-și pierduse răbdarea.

— Dumnezeule, așa-i, sunt doar nouă! Lua-le-ar dracu de linguri! Ia să mai număr odată.

Am pus repede la loc lingura pe care o șterpelisem.

— Fir'ar ale dracului, acuma-s zece! izbucni ea când isprăvi de numărat. Părea năucită și plictisită totodată.

— Nu cred că-s zece, tușă, făcu Tom.

— Mă, zevzecule, n'ai văzut că le-am numărat?

— Știu, dar...

— Bine, uite că le mai număr odată.

Am şterpelit iarăşi una, aşa că au fost nouă, ca şi prima dată. S'o fi văzut în ce hal era : tremura toată, de ciudă ; dar nu se lăsă şi numără întruna, până ce, de atâta zăpăceală, ajunse să numere şi coşul, luându-l drept lingură. De trei ori îi ieşi socoteala şi de trei ori ba. La urmă, puse mâna pe coş şi-l asvârli cât colo, pocnindu-l sdravăn pe motan. Apoi ne pofti afară, spunându-ne s'o lăsăm în pace şi ameninţându-ne că ne jupoaie de vii dacă mai venim să-i batem capul până la prânz. Inainte de-a pleca, în timp ce ea ne dădea paşaportul, i-am strecurat în buzunarul şorţului lingura pe care o şterpelisem — aşa că Jim o primi înainte de prânz odată cu cuiul. Eram foarte mulţumiţi de isprava noastră. Tom zicea că face să te osteneşti de două ori pe-atât pentru o treabă ca asta, fiindcă acum tuşa Sally putea să numere lingurile mult şi bine, că tot n'ar fi numărat de două ori la fel. Chiar de i-ar fi ieşit socoteala, tot nu i-ar fi venit să creadă, şi după vreo trei zile avea să-i treacă pofta să mai numere. Pân' la urmă, i-ar veni să-l sugrume pe ăl de i-ar cere să le mai numere vreodată.

In seara aceea am pus la loc cearşaful pe frânghie şi am şterpelit altul din garderobul ei. Vreo două zile la rând l-am tot luat şi l-am pus la loc aşa, până ce n'a mai ştiut câte cearşafuri are şi-a'nceput să spună că nici nu-i pasă, că n'o să-şi prăpădească ea sufletul pentru atâta lucru şi n'o să le mai numere, nici moartă.

Cu cămaşa, cearşaful, lingura şi lumânările, stăteam bine, mulţumită viţelului, şobolanilor şi numărătoarei zăpăcite. Cât despre sfeşnic, nici nu s'a mai pomenit de el şi ne ziceam că fără doar şi poate au să-l uite încetul cu încetul.

In schimb, cu plăcinta a mers mai greu şi ne-a dat mult de furcă. Ne-am dus departe în pădure ca s'o coacem acolo. Fireşte că treaba ne-a reuşit, dar nu într'o singură zi. A trebuit să prăpădim trei vedre de făină şi ne-am ales cu arsuri pe tot trupul. Era să şi chiorîm de-atâta fum. Nouă ne trebuia doar o coajă şi nu ne ieşea deloc — se scofâlcea mereu fir'ar a dra-

cului. Până la urmă, am găsit noi clenciul — trebuia să coacem plăcinta odată cu scara. In seara următoare, ajutaţi de Jim, am rupt cearşaful fâşii-fâşii pe care le-am legat apoi, iar a doua zi, în zori, aveam o frânghie grozavă şi sdravănă să spânzuri cu ea un om. Bineînţeles, ne-am zis c'am muncit nouă luni la ea.

Dimineaţa, am dus scara în pădure, dar, ce să vezi, nu intra în plăcintă. Fiind făcută din dita-mai cearşaful, puteam umple cu frânghia asta şi patruzeci de plăcinte, şi tot ar mai fi rămas destul şi pentru o supă, un salam sau mai ştiu eu ce. Cred că ar fi ajuns şi pentru'n prânz întreg.

Nouă însă nu ne trebuia decât pentru o plăcintă, aşa că am aruncat restul. N'am copt plăcinta în lighian, de teamă să nu se topească lipitura. Nenea Silas avea însă o tingire straşnică de alamă, de care era tare mândru, fiindcă aparţinuse unuia din strămoşii lui, care venise din Anglia odată cu William Cuceritorul pe „Mayflower" sau pe una din primele corăbii ce străbătuseră Atlanticul. Avea un mâner lung, de lemn, şi moşul o ţinea ascunsă în pod laolaltă cu o grămadă de oale şi alte marafeturi, scumpe — nu fiindcă ar fi fost de preţ, că nu făceau doi bani — ci prin vechimea lor. Am scos-o în taină din pod şi am dus-o în pădure, dar am stricat vreo câteva aluaturi în ea, neştiind cum să facem. Ultima încercare a fost însă extra. Am umplut tingirea cu cocă şi am pus-o pe jăratec.

Am vârît în ea scara de cârpe şi am acoperit-o cu un strat de cocă. Am închis apoi capacul şi-am presărat deasupra cărbuni aprinşi. Stăteam liniştiţi şi la răcoare la câţiva paşi, ţinând mânerul ăl lung. In cin'şpe minute a ieşit o plăcintă pe cinste, numai că de-ar fi vrut cineva s'o şi mănânce, ar fi trebuit să-şi facă rost de-o cutie întreagă de scobitori, fiindcă scara aia de cârpe i-ar fi dat nişte crampe nemaipomenite, îmbolnăvindu-l de stomac pe vecie.

Nat nu s'a uitat când am pus plăcinta vrăjitorească în castronul lui Jim. Am mai pus acolo, la fund, sub mâncare, trei farfurii de cositor. Jim primi toate lucrurile fără nicio bătaie de cap şi, când rămase singur,

despică plăcinta şi ascunse scara de cârpe în mindirul lui de paie, apoi scrijeli nişte semne pe o farfurie şi-o aruncă pe ferestruică.

CAPITOLUL XXXVIII

Ne-a fost greu al dracului să facem penele alea şi ferăstrăul. Jim spunea că cel mai greu lucru o să fie inscripţia — adică chestia pe care trebue s'o scrie pe zid orice prizonier. Tom zicea că fără asta nici nu se poate. Cică nu s'a mai văzut în toată istoria ca un prizonier de stat să nu lase în urmă o inscripţie şi-un blazon.

— Uite-te la Lady Jane Grey sau la Gilford Dudley, sau la bătrânul Northumberland! Ce, crezi c'o să fie prea greu, Huck? Şi ce vrei să faci? Ce propui? Jim trebue să-şi lase inscripţia şi blazonul, ca toată lumea.

— Dar, dom' Tom — spuse Jim — Jim n'are niciun bluzon, are doar cămaşa asta veche, pe care trebue ţină jurnal.

— Mă, Jim, n'ai priceput. Un blazon e cu totul altceva.

— Oricum — spusei eu — Jim are dreptate când zice că n'are niciun blazon. Aşa e.

— Hop şi tu! Parcă eu nu ştiu — spuse Tom — dar pe ce te prinzi c'o să aibă un blazon înainte de-a ieşi de-aici? O să facă totul cum scrie la carte, fără nicio abatere.

In vreme ce eu şi Jim pileam penele pe o bucată de cărămidă (Jim făcea o pană din alamă şi eu făceam alta din lingură), Tom se gândea la blazon. Nu trecu mult şi ne spuse că se gândise la atâtea blazoane bune, că nu ştia pe care să-l aleagă. E drept că era unul care-i făcea cel mai mult cu ochiul.

— Pe pajură — spuse el — o să avem un câmp de aur cu baza dextră, cu o cruce maron la fascie şi cu un câine culcat, drept însemn; sub piciorul lui, un lanţ încrenelat ca emblemă a sclaviei, cu o tresă verde cu capătul zimţat şi trei linii inversate pe un câmp de

azur, cu punctele buricului aşezate pe o dansetă crestată ; în creştet un negru fugar, nisipiu, cu desaga pe umăr, cu bară senestră şi având drept suport două guri, adică tu şi cu mine. Deviza : *Maggiore fretta, minore atto.* Am citit asta într'o carte — înseamnă : cu cât te grăbeşti, cu-atât mai încet mergi.

— Ei, comèdie ! Da ce dracu înseamnă toate celelalte ?

— N'avem timp de pierdut cu astea, trebue să ne grăbim să gravăm inscripţia.

— Stai niţel, spune-mi măcar o parte. Ce-i aia fascie ?

— Fascie — fascie, e — nu-i nevoie să ştii ce e. Am să-i arăt eu cum să facă, când o ajunge acolo.

— Dă-o'ncolo, Tom, zi şi mie, dacă te rog. Ce-i o bară senestră ?

— Nu ştiu, dar trebue s'o aibă. Toţi nobilii au aşa ceva. Asta era Tom : Dacă nu-i convenea să-ţi lămurească ceva, n'o făcea nici mort. Puteai să-l sgândări o săptămână, tot una era. Acum, că treaba cu blazonul era aranjată, se apucă să pună la punct partea din urmă — şi anume găsirea unei inscripţii triste. Zicea că Jim trebue neapărat să aibă o asemenea inscripţie, ca toată lumea. Scrise câteva pe o bucată de hârtie şi ni le citi :

1. Aici s'a sfărâmat o inimă captivă.

2. Aci şi-a trăit viaţa chinuită un biet prizonier, părăsit de lume şi prieteni.

3. Aici s'a sfărâmat o inimă solitară şi un suflet ostenit şi-a găsit odihna, după treizeci şi şapte de ani de captivitate.

4. Aici a pierit, după treizeci şi şapte de ani de amară captivitate, departe de casă şi de prieteni, un nobil străin, fiul natural al lui Ludovic al XIV-lea.

In timp ce citea, îi tremura glasul şi era cât pe ce să izbucnească în plâns. Nu se putea hotărî cu niciun chip pe care din inscripţiile astea s'o sgârie Jim pe perete — toate i se păreau atât de bune ! In cele din urmă hotărî ca Jim să le scrie pe toate, dar Jim îi spuse că i-ar trebui un an până să sgârie cu un cui atâtea semne pe nişte grinzi şi, pe deasupra, nici nu cunoştea buchile.

Tom îi răspunse însă că o să i le deseneze şi că n'o să aibă nimic altceva de făcut decât să le copieze întocmai.

— De fapt — adăugă el peste câteva clipe — mă gândesc că grinzile nu prea se potrivesc. Intr'o temniţă nu-s pereţi de lemn. Trebue să crestăm în stâncă inscripţiile. O s'aducem o stâncă.

Jim îşi dădu cu părerea că o stâncă ar îngreuna şi mai mult lucrurile, fiindcă i-ar lua atâta vreme ca să sape inscripţiile pe ea, încât n'ar mai ieşi niciodată afară. După ce-l linişti spunându-i c'o să-mi îngădue mie să-i dau o mână de ajutor, Tom aruncă o privire să vadă cum merge treaba cu penele. Era al dracului de greu şi plicticos — iar mâinile mele erau numai răni. Pe deasupra, nu înaintam mai deloc.

— Ştiu ce-o să facem, spuse Tom. Ne trebue o stâncă şi pentru blazon şi pentru inscripţiile triste. In felul ăsta împuşcăm doi iepuri deodată. Colo lângă moară e un bolovan mare şi pestriţ. O să-l aducem aici şi-o să gravăm tot ce trebue, folosindu-l totodată la ascuţitul penelor şi al ferăstrăului.

Era o idee grozavă, ca şi piatra de moară dealtfel. Ne-am hotărît să'ncercăm. Nu bătuse încă miezul nopţii, aşa că ne-am dus spre moară, lăsându-l pe Jim să-şi vadă de lucru.

Am urnit piatra de moară şi am început s'o rostogolim, dar mergea tare greu. Uneori ne scăpa din mâini — gata-gata să ne sdrobească. Tom îşi dădu cu părerea că până s'ajungem cu ea acasă, piatra o să-i vie de hac unuia dintre noi. Când am ajuns la jumătatea drumului, nu mai puteam de oboseală şi eram lac de sudoare. Văzând că singuri n'o s'o scoatem la capăt, ne-am gândit să-l aducem pe Jim. Jim ridică patul, îşi desfăcu lanţul de piciorul patului şi şi-l petrecu în jurul gâtului. Am ieşit unul câte unul pe brânci prin tunel şi-am pornit spre piatră. Când am ajuns, eu şi Jim ne-am apucat să'mpingem piatra, şi zău c'am dus-o ca pe-un fulg. Tom era băgător de seamă. N'am văzut băiat să comande mai bine ca el. La toate se pricepea!

Tunelul nostru era măricel, dar nu destul de mare ca să poată trece prin el piatra de moară. Jim luă târ-

năcopul şi lărgi repede trecerea. Apoi Tom însemnă cu cuiul pe piatră tot ce trebuia scris şi-l puse pe Jim să scrijelească — având în loc de daltă cuiul şi'n loc de ciocan un drug de fier găsit printre vechiturile din şopron. Ii porunci să muncească până ce lumânarea o să se mistue toată. După aceea, avea voie să se culce, dar mai întâi trebuia să ascundă piatra sub mindir. L-am ajutat apoi să-şi lege lanţul la loc de piciorul patului şi eram gata să ne ducem şi noi la culcare, când lui Tom îi trecu prin minte încă ceva :

— Ai ceva păianjeni pe aci, Jim ? întrebă el.

— Nu, slavă domnu', n'am dom' Tom.

— Bine, o să-ţi facem noi rost de vreo câţiva.

— Dar, dragă dom' Tom, nu vreau păianjen. Lu Jim frică de ei ca de şerpi cu clopoţei !

După ce se gândi vreo două minute, Tom spuse :

— Bună idee. S'a făcut, sigur că da. Tii ! E-o idee grozavă. Unde o să-l pui ?

— Ce să pun, dom' Tom ?

— Păi, şarpele cu clopoţei.

— Sfinte dumnezeu, dom' Tom, dacă văd şarpe cu clopoţei vine aici, eu fug prin perete de lemn, sparg cu capul perete, zău.

— Dar bine, Jim, cu timpul n'o să-ţi mai fie teamă, ai să te obişnueşti cu el. Ai să-l îmblânzeşti.

— Imblânzeşti ?

— Da, nu-i deloc greu. Orice animal e bucuros să-l mângâi şi să-l alinţi şi nu i-ar trece prin cap să facă rău unuia care-l alintă. Aşa scrie în toate cărţile. Incearcă, şi-ai să vezi, doar două-trei zile. N'o să treacă mult şi-o să te placă, o să doarmă'n patul tău şi n'o să te mai părăsească nicio clipă. Ba chiar o să te şi lase să-l înfăşori pe după gât şi să-i pui capul în gura ta.

— Dom' Tom, rog nu vorbeşti aşa ! Nu pot rabd ! O să lase pe mine pun capu lui în gura mea — mare hatâr ! Poa' s'aştepte mult până să cer lui aşa ceva. Şi-apoi, nu vreau dorm cu el în pat.

— Jim, nu fii prost. Un prizonier trebue să aibă neapărat un animal ca să-i ţină de urît şi dacă un şarpe cu clopoţei n'a mai fost încercat până acum, cu atât

mai mare o să-ţi fie gloria dac'ai să-l încerci tu ăl dintâi. O să fie ceva nemaipomenit, zău aşa!

— Dar, dom' Tom, la mine nu trebue glorie. Dacă şarpele muşcă bărbia lui Jim — ce glorie asta? Nu, dom'le, Jim nici nu vrea audă aşa ceva.

— La dracu, ce, ţi-e greu să 'ncerci? Asta-i tot ce-ţi cer. Nu eşti obligat să-l ţii dacă vezi că nu merge.

— Dar dacă şarpele muşcă pe mine când eu încerc pe el, s'a terminat. Dom' Tom, Jim gata face tot ce trebue, dar dacă dumneata şi Huck aduci aici şarpe cu clopoţei ca Jim îmblânzeşte pe el, Jim fuge, zău.

— Bine, fie, dacă eşti aşa încăpăţânat. O să-ţi aducem nişte şerpi de casă şi-ai să le pui nişte nasturi pe cozi, ca să pară că-s şerpi cu clopoţei. Aşa o să facem.

— Aşa da, dom' Tom, da zău că merge şi fără ei. Nu ştiut că e aşa bătaie de cap să fii prizonier.

— Aşa e, dacă faci totul după tipic. Spune, ai ceva şobolani pe-aici?

— Nu, nu văzut niciunu.

— Atunci o să-ţi facem noi rost de câţiva.

— Dar, dom' Tom, Jim nu trebue şobolani. Şoloban asta blestemat, nu lasă omu în pace, trece peste tine şi muşcă de picior când vrei dormi. Nu, dom'le, mai bine şerpi de casă, dacă musai, dar şobolani nu. Jim n'are ce faci cu ei.

— Bine, Jim, dar nu se poate fără şobolani. Toată lumea are. Nu mai fă găligie. Unde s'a mai văzut prizonier fără şobolani? Eu unul nu cunosc niciun caz. Prizonierii îi dresează, îi mângâie şi-i învaţă fel de fel de trucuri, până ajung sociabili ca muştele. Dar trebue să le faci nitică muzică. Ai vreun instrument de cântat?

— N'am decât piepten vechi, bucată hârtie şi drâmbă. Jim crede că drâmba nu place la ei.

— Ba da. Nu se uită la instrument — muzică să fie. O drâmbă e destul de bună pentr'un şobolan. Toate jivinele se dau în vânt după muzică, mai ales într'o închisoare. Mor după muzică tristă — şi dintr'o drâmbă nu scoţi decât muzică tristă. Asta-i atrage totdeauna şi vin să vadă ce-i cu tine. Da, da, e foarte bine,

te-ai asigurat. Știi ce trebue să faci? Seara, înainte de culcare, și dimineața, devreme de tot, te'ntinzi pe pat și cânți din drâmbă. Cânți de pildă *Totul s'a sfârșit,* și numaidecât o să-ți iasă din ascunzătoare un șobolan. După ce cânți așa vreo două minute, ai să vezi că toți șobolanii, șerpii și păianjenii iau parte la necazurile tale și vin să te vadă. O să mișune în jurul tău și o să petreacă de minune.

— Cred și eu, dom' Tom, da Jim nu bine deloc. El nu înțelegi, nici mort. Dar dacă așa trebui, fie, hai. Mai bine Jim face plăcere la jivine, decât scandal în casă.

Tom stătu nițel pe gânduri, să vadă dacă nu cumva uitase ceva, apoi spuse:

— A, da, era să uit. Ia spune, ai putea să crești o floare în hruba asta?

— Nu știu; poate că da, dom' Tom. Numai că aici tare întuneric și Jim n'are nevoie de floare — asta face încurcătură și mai mare.

— Nu-i nimic, ai să'ncerci. Au mai făcut-o și alți prizonieri.

— Dom' Tom, Jim crede că o părăluță care seamănă cu coada dela pisică poate crește aici, da păcat de-așa mult bătaie de cap.

— Să nu spui asta. O să-ți aducem una mică și-ai s'o sădești colo'n colț. Vezi să ai grijă de ea. Și știi, nu-i mai zice părăluță, zi-i Pitchiola — așa-i spune pân închisori. Trebue s'o stropești cu lacrimile tale.

— Dar dece, dacă apă este mult în puț?

— N'ai nevoie de apă de puț, trebue să o uzi cu lacrimile tale — așa se obișnuește.

— Da, dom' Tom, Jim jură crești părăluță de zece ori mai repede cu apă puț.

— Nu de asta-i vorba. Trebue s'o uzi cu lacrimi.

— Atunci floarea prăpădești în mâinile lui Jim, dom' Tom, zău așa — Jim nu prea plângi.

Tom rămase cu gura căscată. Se gândi ce se gândi, apoi spuse că în cazul ăsta Jim trebue să se-ajute cu o ceapă. Ii făgădui c'o să ia o ceapă dela colibele negrilor și o să i-o pună pe ascuns în cana cu cafea, a doua zi dimineață. „Mai bine puneți tutun în cafea", îi spuse Jim, adăugând că i s'a urît până peste cap

de toate astea, de floarea pe care trebuia s'o crească, de muzica pe care trebuia s'o cânte şobolanilor, de dresarea şi desmierdarea şerpilor şi păianjenilor, de toată truda cu penele, cu inscripţiile, cu jurnalul şi de toate celelalte, care făceau ca meseria de prizonier să i se pară mai grea şi mai complicată decât toate meseriile ce le încercase vreodată. Auzindu-l, Tom îşi cam ieşi din fire şi-i răspunse că după ce că niciun alt prizonier n'a avut un asemenea prilej de a deveni celebru, nici nu ştie să-l preţuiască măcar.

— Stricăm orzul pe gâşte ! exclamă el înciudat, iar Jim, ruşinat, îi făgădui că n'o să se mai poarte aşa.

Dup'aceea, eu şi Tom ne-am dus la culcare.

CAPITOLUL XXXIX

A doua zi dimineaţa ne-am dus în târg de-am cumpărat o capcană de şoareci. Am adus-o acasă şi-am destupat cea mai teribilă gaură de şobolani. Intr'o oră am prins vreo cinşpe bucăţi, dintre cei mai grozavi. Apoi am dus capcana în odaia mătuşii Sally, punând-o la loc sigur, sub patul ei. Din păcate, în vreme ce noi umblam după niscaiva păianjeni, piciul ăla de Thomas Franklin Benjamin Jefferson Alexandru Phelps a dat de capcană şi i-a deschis portiţa ca să vadă dacă şobolanii ies afară. Firește că au ieşit, iar tuşa Sally a picat taman atunci în odaie. Când ne-am întors, am găsit-o stând în picioare la capătul patului şi urlând ca o apucată, în vreme ce şobolanii făceau tot ce le stătea în putinţă ca s'o distreze.

Ne-a tras o praftură număru unu şi ne-au trebuit după aceea vreo două ore până să prindem alţi cinşpe-şaişpe şobolani — şi nu de aceeaşi calitate ca ăi dintâi, care erau crema. Fir'ar al dracului de mucos— ce i-o fi venit să-şi bage nasu ? N'am văzut în viaţa mea şobolani mai grozavi ca ăi din prima serie.

In schimb, am pus mâna pe-o colecţie strașnică de păianjeni, cărăbuşi, broaşte, omizi şi alte gângănii

asortate. Tare am fi vrut să facem rost şi de un cuib de viespi, dar n'a fost chip, fiindcă toată familia era în viespar. Nu ne-am dat bătuţi cu una cu două, ci am rămas acolo cât ne-au ţinut picioarele, crezând că viespile au să ostenească înaintea noastră, dar a ieşit taman pe dos. Ne-am frecat bine cu pătlagină locurile muşcate, până nu ne-a mai durut aproape deloc, numai că nu prea mai puteam şedea. Ne-am dus apoi după şerpi şi-am prins vreo două duzini de şerpi de baltă şi şerpi de casă, i-am pus într'un sac şi i-am adus aşa, în odaia noastră.

Sosise ora cinci şi vă'nchipuiţi că după o zi întreagă de muncă pe brânci, ne era o foame de lup.

Când ne-am întors sus, am băgat de seamă că în sac nu mai era niciun şarpe. Se vede treaba că nu-i legasem bine şi ei făcuseră ce făcuseră şi ieşiseră afară. Paguba nu era prea mare, fiindcă tot se aflau pe undeva pe-aproape, aşa că puteam pune mâna măcar pe câţiva. O bună bucată de vreme ştiu şi eu că n'am dus lipsă de şerpi în casă ! Ii vedeai din când în când ieşind de pe sub grinzi şi de prin alte părţi şi te pomeneai cu ei în farfurie sau pe după gât — deobicei în locurile unde nu doreai să-i fi văzut. Dealtminteri erau tare frumoşi, dungaţi şi cu totul nevătămători, dar tuşa Sally nu putea să-i sufere, de orice soi să fi fost. Se ferea de ei ca dracul de tămâie. Oridecâteori se târa vreunul spre ea, lăsa totul baltă şi-o lua la fugă, scoţând nişte urlete ca la zidurile Ierihonului.

N'am mai pomenit femeie ca asta. Nici cu vătraiul n'ar fi vrut să se atingă de ei şi dacă se ducea să se culce în odaia ei şi găsea un şarpe în pat, o sbughea pe uşă sbierând de parc'ar fi luat foc casa. Atâta îl amăra pe bărbat'su din pricina asta, că bietul de el ajunsese să blesteme tot neamul şerpilor, zicând că mai bine n'ar fi fost pe lume niciunul. Trecuse o săptămână de când casa fusese golită de şerpi şi tuşa Sally tot nu se potolise. Când şedea dusă pe gânduri şi o gâdilai la ceafă cu o pană, sărea din papuci, nu alta. „Curioasă fiinţă", îmi spuneam, dar Tom zicea

că toate muierile sunt la fel, cică aşa le-a făcut ăl de sus, nu ştiu din ce pricină.

De câte ori îi ieşea în cale un şarpe de-al nostru, ne trăgea câteva scatoalce, spunându-ne că asta nu-i nimic faţă de ce ne-ar aştepta dac'am umple iarăşi casa cu şerpi. Nu-mi pasă mie de scatoalce, fiindcă nu dureau cine ştie ce, dar mă gândeam ce greu o să ne fie să facem rost de-o altă colecţie de şerpi. Pân'la urmă, am făcut noi rost şi de şerpi şi de toate celelalte.

Să fi văzut ce trai era în chilioara lui Jim, când începea el să cânte şi toate jivinele ieşeau din găurile lor şi tăbărau pe el!

Lui Jim nu-i plăceau păianjenii şi nici el lor.

Când se năpusteau asupră-i, era vai şi-amar de el!

Jim se plângea că şobolanii, şerpii şi piatra de moară ocupă tot patul şi nu mai are unde să-şi pună capul. Şi când se nimerea să fie puţin loc, nu putea închide ochii de atâta fojgăială. O clipă n'avea linişte, din pricină că dihăniile nu dormeau niciodată în acelaş timp, ci pe rând, aşa că atunci când dormeau şerpii, erau pe covertă şobolanii, iar când şobolanii se duceau la culcare, ieşeau şerpii. In felul acesta, Jim avea tot timpul sub el o bandă de jivine, în vreme ce cealaltă bandă juca tontoroiul deasupra lui şi dacă se scula ca să-şi caute alt loc, tăbărau pe el păianjenii. Jim zicea că de-ar scăpa vreodată de-acolo, nu s'ar mai face prizonier, nici dacă s'ar da leafă.

In vreo trei săptămâni totul a mers strună. Cămaşa a fost trimisă la timp, într'o plăcintă. De câte ori îl muşca vreun şobolan, Jim se scula şi mai scria un rând în jurnal, cât era proaspătă cerneala. Penele au fost gata, iar inscripţiile şi toate celelalte au fost gravate pe piatra de moară. Piciorul patului a fost tăiat în două cu ferestrăul — iar noi am înghiţit talaşul, alegându-ne cu o durere de burtă nemaipomenită. Credeam c'o să murim — dar am scăpat. N'am pomenit talaş mai greu de înghiţit. Tom era de aceeaşi părere. Ei, şi cum spuneam, treaba era aproape gata acum. Cât despre noi, eram cam dărâmaţi — mai cu seamă Jim.

Bătrânul le scrisese de vreo două ori celor de pe plantaţia de dincolo de Orleans, ca să vie să-şi ia în primire negrul fugar, dar nu primise niciun răspuns, fiindcă plantaţia aia nici nu exista. In cele din urmă, moşul se hotărî să dea un anunţ despre Jim în gazetele din St. Louis şi New Orleans. Când l-am auzit pomenind de St. Louis, m'au trecut fiori reci şi mi-am dat seama că nu era vreme de pierdut.

— E timpul să trimitem scrisorile 'nonime! spuse Tom.

— Ce mai e şi asta? îl întrebai.

— Ceva cu care dai de veste cuiva că se pune la cale ceva. Câteodată se face'ntr'un fel, câteodată într'altul. Dar totdeauna se găseşte câte o iscoadă care-l previne pe guvernatorul castelului. Când Ludovic al XVI-lea a tulit-o din palatul Tuleriilor, l-a denunţat jupâneasa. E un mijloc foarte bun, ca şi scrisorile 'nonime. Vom folosi şi-un mijloc şi celălalt. Se mai obişnueşte ca mama prizonierului să schimbe hainele cu el: ea rămâne'n închisoare, iar el o şterge îmbrăcat în straiele ei. O să'ncercăm şi asta.

— Bine, Tom, dar ce rost are să dăm de veste că se pune ceva la cale? Lasă-i să afle singuri — e treaba lor.

— Da, ştiu, dar nu te poţi bizui pe ei. Dela bun început ne-au lăsat pe noi să facem totul. Sunt aşa de încrezători şi de nătângi, că nu bagă de seamă nimic — aşa că dacă nu le dăm noi de veste, n'o să ne deranjeze nimeni, iar după atâta muncă şi bătaie de cap, evadarea asta o să meargă ca'n brânză şi n'o să mai facă doi bani.

— Drept să-ţi spun, Tom, mie aşa mi-ar place.

— Eşti un prost, spuse el scârbit.

— Bine, nu mai zic nimic. Cum spui tu, aşa să fie. Dar de unde faci rost de jupâneasă?

— Tu o să fii jupâneasa. La miezul nopţii te strecori în odaia mulatrei şi-i şterpeleşti o rochie.

— Nu se poate, Tom, mâine iar ieşi cu scandal, fiindcă la sigur că fata n'are decât o rochie.

— Ştiu, dar n'o s'o ţii decât un sfert de oră, ca să duci 'nonima şi s'o strecori sub uşă.

— Aşa mai merge. Dar n'ar fi mai bine s'o duc, îmbrăcat aşa cu ţoalele mele ?

— N'ai arăta a servitoare.

— Păi, tot n'o să vadă nimeni cum arăt.

— N'are a face. Trebue să ne facem datoria, fără să ne pese dacă ne vede sau nu cineva. Ce naiba, tu nu ştii cum scrie la carte ?

— Bine, fie, nu mai spun nimic. Am să fiu şi fată'n casă. Cine o să fie mama lui Jim ?

— Eu. Am să iau o rochie dela tuşa Sally.

— Asta 'nseamnă c'o să rămâi în colibă după ce plec eu şi Jim.

— Să crezi tu asta. Am să umplu hainele lui Jim cu paie şi-am să le'ntind pe pat, aşa ca să semene cu mama lui Jim, iar el o să'mbrace rochia negresei şi-o să evadăm împreună cu toţii. Când fuge un prizonier de soi, asta se numeşte evadare. De pildă când e vorba de un rege, ori de un fiu de rege — fie el natural sau nenatural.

Tom scrise aşa dar scrisoarea 'nonimă. In aceeaşi seară am furat rochia mulatrei, am pus-o pe mine şi-am strecurat scrisoarea sub uşa din faţă, aşa cum mă învăţase Tom.

Iată scrisoarea :

„Feriţi-vă. Se pune ceva la cale. Fiţi cu ochii'n patru.

UN PRIETEN NECUNOSCUT"

In seara următoare Tom desenă cu sânge pe uşa din faţă un craniu şi două oase încrucişate, iar cu o seară după aceea, desenă pe uşa din dos un cosciug. Toată familia tremura de frică. Nu s'ar fi temut atât, nici de-ar fi ştiut că li-e casa plină de strigoi gata să se repeadă asupră-le din toate părţile, de sub paturi şi din tavan. Când se trântea vreo uşă, tuşa Sally sărea în sus, sbierând. Când stătea jos şi când o atingeai pe neaşteptate, tot aşa. Nu-şi mai găsea odihna, săraca. Una-două i se părea că'n spatele ei se mişcă ceva, aşa că întruna sărea şi ţipa. N'apuca să facă doi paşi şi se repezea înapoi, strigând mereu. Ii era teamă

să se ducă la culcare, dar nici să stea trează nu-i venea. Tom zicea că treaba merge strună :

— In viaţa mea n'am văzut ceva mai reuşit ; şi asta înseamnă c'am lucrat bine. Şi-acum — adăugă el — să dăm atacul final !

A doua zi în zori, am pregătit o nouă scrisoare. Am chibzuit bine, fiindcă în ajun, la cină, Phelpsii spuseseră că vor să pună câte un negru la fiece uşă să stea toată noaptea de veghe.

Tom coborî pe paratrăsnet ca să vadă cum stau lucrurile. Văzând că negrul dela uşa din dos adormise, îi lipi scrisoarea de ceafă şi se întoarse. Scrisoarea glăsuia :

„Nu mă trădaţi, vreau să vă fiu prieten. Astă seară o bandă de asasini disperaţi va veni aici din teritoriul indian ca să vi-l răpească pe negrul fugar. Au încercat să vă bage în sperieţi ca să rămâneţi în casă şi să nu-i stânjeniţi. Fac parte din bandă, dar am păstrat credinţa 'n dumnezeu şi vreau să părăsesc banda şi să fiu iarăşi om cinstit. Deaceea vă desvălui planul lor diavolesc. Taman la miezul nopţii vor veni dinspre miazănoapte, şi, târîndu-se dealungul gardului, vor descuia cu o cheie falsă coliba negrului, pentru a pune mâna pe el. Mie mi s'a dat misiunea să stau de veghe ceva mai încolo şi să suflu într'o trompetă, dacă văd vreun pericol. In loc de asta însă o să behăi ca o oaie de îndată ce banditii vor intra în colibă ; în timp ce-i vor deslega lanţurile, veniţi şi închideţi-i acolo. Puteţi să-i şi omorîţi dacă vreţi. Faceţi întocmai cum vă spun, altminteri au să cadă la bănuială şi o să iasă mare tărăboi. Nu cer nicio răsplată. Imi ajunge să ştiu c'am făcut o faptă bună.

UN PRIETEN NECUNOSCUT"

CAPITOLUL XL

După gustarea de dimineaţă, simţindu-ne în formă, am pornit cu barca la pescuit pe râu, luând cu noi şi ceva de mâncare pentru prânz. Am petrecut de minune

şi ne-am dus să vedem şi pluta: era la locul ei, nevătămată. Ne-am întors acasă târziu, la vremea cinei, şi i-am găsit pe toţi într'un hal făr'de hal. Nu mai ştiau pe ce lume se află. Cum am isprăvit masa, ne-au trimis la culcare, fără să ne spună ce se'ntâmplă şi fără să pomenească o vorbă de noua scrisoare. Noi însă ştiam mai bine ca ei despre ce e vorba, aşa că nu ne păsa. Ajunşi sus pe scări, de îndată ce tuşa Sally s'a întors cu spatele, ne-am strecurat până la cămară, am luat din dulap niscaiva merinde şi le-am dus în odaia noastră. Apoi ne-am culcat.

Ne-am trezit pe la orele unsprezece şi jumătate. Tom se îmbrăcă cu rochia tuşii Sally, pe care o furase, şi era gata să pornească cu merindele.

— Unde-i untul ? mă'ntrebă el.

— Am uns o felie pe o bucată de mălai.

— Se vede c'ai uitat-o, că nu-i aici.

— Merge şi fără ea, îi spusei.

— Ba numai cu ea merge. Du-te la cămară şi ado'ncoace. Coboară pe paratrăsnet. Pân'atunci eu mă duc să umplu cu paie hainele lui Jim, ca să semene cu mă-sa în travesti. Cum ajungi, behăe ca o oaie şi fugi.

El ieşi, iar eu mă dusei în cămară. Felia de unt, groasă de o palmă, era acolo unde-o lăsasem; am luat bucata de mălai pe care unsesem untul, am stins lumânarea şi-am urcat tiptil scările. Când am ajuns sus, deodată mi-a ieşit în faţă tuşa Sally, ţinând în mână o lumânare. Am vârît repede mălaiul în pălărie şi mi-am îndesat pălăria pe cap. Tuşa Sally mă văzu:

— Ai fost în cămară ? mă'ntrebă ea.

— Mda.

— Ce-ai căutat acolo ?

— Nimic.

— Nimic ?

— Ihî.

— Atunci ce ţi-a venit să te duci acolo la o oră atât de târzie ?

— Nu ştiu.

— Nu ştii ? Mie să nu-mi răspunzi aşa, Tom. Vreau să ştiu ce căutai acolo ?

— N'am făcut nimic, tuşă Sally, să-mi sară ochii dacă mint.

Nădăjduiam c'o să mă lase să plec şi de data asta, dar după toate ciudăţeniile petrecute în ultima vreme, ajunsese să nu mai aibă încredere în nimic. Tremura pentru orice fleac.

— Marş în salon — îmi porunci ea — şi stai acolo până mă'ntorc. Iar ai făcut vreo boroboaţă; da mă duc eu să văd — şi-apoi ne răfuim noi.

Când mă văzu intrând pe uşa salonului, porni. Dumnezeule! Ce de lume era în salon! Vreo cinşpe fermieri, fiecare cu flinta lui! Mi s'a făcut rău şi m'am prăbuşit într'un jilţ. Oamenii şedeau în jurul mesei şi unii din ei vorbeau în şoaptă. Toţi stăteau ca pe ghimpi, plini de tulburare, deşi se sileau să nu pară. Ştiam eu ce-i în sufletul lor, după felul cum îşi scoteau şi-şi puneau mereu pălăriile, scărpinându-se'n creştet, schimbându-şi locul şi răsucindu-şi câte un nasture. Nici eu nu eram prea liniştit, vă închipuiţi — nu mi-aş fi scos pălăria pentru nimic în lume. Ardeam de nerăbdare să se'ntoarcă tuşa Sally şi să termine odată cu mine. N'avea decât să mă cotonogească, numai să mă lase să plec ca să-i pot spune lui Tom că de data asta am cam sărit peste cal şi-am intrat într'un bucluc al naibii. Acum nu mai puteam pierde vremea cu fleacuri — trebuia s'o ştergem numaidecât cu Jim, înainte ca zurbagiii ăştia să-şi piardă răbdarea şi să ne sară'n spinare.

Tuşa Sally apăru în sfârşit şi'ncepu să-mi pună tot felul de întrebări la care răspundeam cam în bobote. Nu mai ştiam pe ce lume mă aflu, fiindcă oamenii ăia ajunseseră să fie atât de aţâţaţi, încât unii din ei voiau să purceadă numaidecât la atacul împotriva tâlharilor, zicând că-i aproape de miezul nopţii. Alţii încercau să-i oprească, zicând că-i mai bine s'aştepte pân's'o auzi behăitul.

Intre timp, tuşa Sally mă descosea fără cruţare, iar eu tremuram ca varga şi simţeam că mă sfârşesc de frică. Pe deasupra, îmi era din ce în ce mai cald şi untul începuse să se topească şi să mi se prelingă pe gât şi pe după urechi.

In curând, unul din ei spuse: „Eu zic să ne ducem numaidecât la colibă şi să punem mâna pe ei când or veni.“ Era să cad jos auzindu-l; o dâră de unt începu să-mi curgă pe frunte iar tuşa Sally văzând-o, se făcu albă ca un cearşaf:

— Pentru numele lui dumnezeu — strigă ea — ce se'ntâmplă cu băiatul ăsta ? Să ştiţi că are meningită... uite, i se topesc creierii !

Toată lumea se repezi să privească, iar tuşa Sally îmi smulse pălăria din cap. Bucata de mălai şi rămăşiţa de unt căzură, iar ea mă luă în braţe şi mă sărută, spunându-mi:

— Vai, ce spaimă am tras. Ce bine îmi pare că nu-i decât atât ! Dela o vreme suntem aşa de năpăstuiţi, că mă aştept la orice şi când am văzut ce-ţi curge pe frunte, credeam că te-am pierdut ; puteam să jur că ţi se topesc creierii — după coloare şi după tot... Doamne, dece nu mi-ai spus că pentru asta te-ai dus în cămară, nu te-aş fi certat ! Acu du-te la culcare şi să nu te mai văd până mâine dimineaţă.

Intr'o clipă am fost sus şi într'alta am coborît pe paratrăsnet, luând-o rapid spre şopron, pe întuneric. Eram atât de speriat, că abia mai puteam să vorbesc. Până la urmă, tot am izbutit să-i spun lui Tom că trebue să dăm lovitura chiar acum, deoarece casa e plină de oameni înarmaţi cu puşti.

Ochii lui Tom străluciră:

— Zău ? Tii ! E straşnic ! Dac'am lua-o dela 'nceput, Huck, pun rămăşag c'ar veni şi două sute de oameni ! Ce-ar fi să amânăm niţel, până...

— Hai, iute, iute ! zic eu. Unde-i Jim ?

— Lângă tine, colo — dacă'ntinzi braţul, dai de el. E îmbrăcat şi totul e gata. Acum o să ieşim, putem da semnalul.

Tocmai atunci se auzi însă sgomot de paşi, apropiindu-se de uşă. Cineva umbla la lacăt, iar altul spunea:

— V'am zis eu că-i prea devreme. N'au sosit încă. Uşa-i încuiată. Câţiva dintre voi au să rămână încuiaţi în colibă, ca să-i pândească pe întuneric şi să-i omoare când or veni. Ceilalţi — ne risipim primprejur şi tragem cu urechea.

Intrară buluc în colibă, dar nu ne văzură, fiindcă era prea întuneric. Era cât pe ce să ne calce'n picioare, în timp ce ne vâram sub pat, dar din fericire n'am păţit nimic şi, odată ajunşi sub pat, am pornit-o repede prin tunel, fără niciun sgomot, întâi Jim, p'ormă eu şi la urmă Tom, potrivit ordinelor lui Tom. Când am ajuns în şopron, am auzit iarăşi sgomote de paşi, foarte aproape, afară. Ne-am târît pân'la uşă, iar Tom ne făcu semn să ne oprim şi-şi lipi ochiul de-o crăpătură. Nu văzu nimic din pricina întunericului şi ne şopti că, de îndată ce o să audă paşii depărtându-se, o să ne facă semn să ieşim, tot aşa — Jim întâi, p'ormă eu şi el la urmă. Işi lipi urechea de crăpătură şi ascultă. Paşii se tot învârteau pe-afară. In cele din urmă, ne făcu semn cu cotul. Am ieşit încet, unul câte unul, deabuşilea, fără să facem niciun sgomot şi ţinându-ne răsuflarea. Am ajuns cu bine la gard; eu şi Jim ne şi aflam dincolo, când Tom îşi agăţă brăcinarii de o stinghie a gardului. Auzind paşi apropiindu-se, se trase îndărăt repede. Stinghia se rupse cu sgomot şi de îndată ce Tom începu să alerge după noi, cineva strigă din urmă:

— Cine-i acolo ? Răspunde, sau trag !

Ce era să răspundem ? Ne-am luat picioarele la spinare, şi pe-aci ţi-e drumul.

Se auzi năvală de paşi şi-apoi poc !.poc ! poc ! gloanţele începură să ne şuiere pe lângă urechi.

— Uite-i — sbierau oamenii — au luat-o spre râu ! După ei, băieţi, daţi drumul la câini !

Se năpustiră pe urmele noastre. Ii auzeam bine, fiindcă purtau bocanci şi sbierau, pe când noi eram desculţi şi tăceam ca porcu'n păpuşoi.

Ne aflam acum pe drumul morii. Când am văzut că oamenii se apropie prea mult, ne-am ascuns într'un tufiş şi i-am lăsat să treacă, apoi ne-am luat după ei. La început oamenii legaseră câinii ca să nu-i alunge pe hoţi, dar acum cineva le dăduse drumul. După hărmălaia pe care-o făceau, ai fi zis că-s un milion de potăi. Numai că erau câinii noştri ! Ne-am oprit şi i-am aşteptat. Câinii ne-au recunoscut şi văzând că nu-i rost de nimic, ne-au spus bună ziua şi-au sbughit-o spre locul unde se-auzeau strigătele. Am pornit-o şi

noi după ei, până aproape de moară, apoi am luat-o prin desiș spre locul unde-mi legasem barca. Am sărit în barcă și-am vâslit din răsputeri, dar fără sgomot, spre larg, ca să ne salvăm viața. Nu ne-a fost greu s'ajungem la insula unde se afla pluta. Curând, strigătele și lătrăturile de pe mal nu s'au mai auzit, pierzându-se în depărtare.

Când, în sfârșit, am pus piciorul pe plută, i-am spus lui Jim:

— Mă, Jim, acum ești iar liber și fac prinsoare că n'ai să mai fii niciodată sclav.

— Straşnică treabă fost, Huck. Straşnic gândit și straşnic făcut. Nimeni pe lume nu poate scorneşte plan mai greu și mai grozav ca ăsta.

Eram cu toții bucuroși din cale afară, mai cu seamă Tom, fiindcă avea un glonte în pulpă.

Eu și Jim n'am mai fost așa de bucuroși, când am auzit asta. Il durea grozav și rana îi sângera. L-am întins în wigwam si am rupt o cămașă de-a ducelui, ca să-l bandajăm, dar Tom nu ne lăsă:

— Dă-mi mie cârpa, mă descurc și singur. Hai, nu mai pierdeți vremea, altfel se duce de râpă evadarea asta frumoasă. Apucați vâslele și dați-i drumul. Băieți... am lucrat în stil mare, zău așa! Să fi primit noi misiunea de a-l elibera pe Ludovic al XVI-lea, în biografia lui n'ar mai fi fost niciun „Fiu al Sfântului Ludovic, decapitat". Nu, noi l-am fi expediat lesne și repede peste graniță. Hai, puneți mâna pe vâsle, grăbiți-vă.

Am stat și m'am gândit, sfătuindu-mă în șoaptă cu Jim.

— Ia spune, Jim, tu ce crezi?

— Uite cum vede Jim treaba, Huck, spuse el. Dacă Tom liberat și alt băiat rănit, Tom ce spune? „Salvați pe mine! N'avem timp căutăm doctor pentru rănit!" Așa face dom' Tom Sawyer? Așa vorbește? Nu, desigur nu. Și-atunci Jim vorbească așa? Nu, dom'le. Jim nu mișcă de-aici fără doctor, chiar de-așteaptă patruzeci de ani.

Știam eu că Jim era alb pe dinăuntru și nu m'au mirat deloc vorbele lui, mă așteptasem la asta. I-am

spus așa dar lui Tom că mă duc să caut un doctor. Ne-a făcut scandal, dar eu și Jim nu ne-am lăsat. Apoi, a încercat să se târască afară din wigwam ca să dea singur drumul plutei, dar l-am oprit. Atunci începu să ne ocărască, dar tot degeaba.

Când mă văzu că-mi pregătesc barca, îmi spuse :

— Dacă ții cu tot dinadinsul să te duci, stai nițel să te'nvăț ce să faci când ajungi în sat. Incui ușa și legi strâns la ochi pe doctor, apoi îl pui să jure că n'o să sufle o vorbă, îi strecori în mână un săculeț cu aur și-l aduci pe întuneric la barcă, trecând prin ulițele cele mai lăturalnice și-apoi vii cu el aici pe ocolite, strecurându-te printre insule. Nu uita să-l cauți prin buzunar și să-i iei tibișirul și să nu i-l dai până-l aduci înapoi în sat. Altminteri o să facă un semn pe plută ca s'o poată găsi mai târziu. Toți fac așa.

I-am făgăduit că așa am să fac și-am plecat. Jim urma să stea ascuns în pădure începând din clipa în care-l va vedea pe doctor și până la plecarea lui.

CAPITOLUL XLI

Doctorul era un bătrânel simpatic și foarte cumsecade la prima vedere. I-am povestit cum în ajun mă dusesem cu frate-meu la vânătoare pe Insula Spaniolă, cum înnoptasem pe o plută părăsită și cum, pe la miezul nopții, în timp ce dormea, frate-meu și-a lovit se. vede în vis pistolul, iar glonțul l-a nimerit în picior.

— Vă rog să veniți cu mine pân'acolo și să-l lecuiți, dar să nu spuneți nimănui nimic, fiindcă vrem să ne'ntoarcem acasă chiar deseară, ca să le facem o surpriză alor noștri.

— Dar cine-s ai voștri ? întrebă el.

— Phelpsii. Casa noastră-i ceva mai jos, pe mal.

— Aha ! exclamă el și după câtva timp adăugă : Cum spuneai că s'a întâmplat ?

— A visat ceva și pistolul s'a descărcat.

— Curios vis !

Își aprinse felinarul, își luă geanta și pornirăm. Când văzu însă barca, strâmbă din nas, spunându-mi că o fi ea bună pentru un singur om, dar pentru doi nu merge.

— Nu vă temeți — i-am spus — ne-a dus pe toți trei, și'ncă destul de ușor.

— Care trei?

— Păi, eu, Sid și.. și... și pistolul, asta voiam să spun.

— Aha!

Își puse piciorul pe marginea bărcii și o clătină puțin. Apoi, dând din cap, îmi spuse că se duce să caute o barcă mai mare. Văzând însă că toate bărcile erau ferecate cu lanțuri și lacăte, se sui în luntrea mea, spunându-mi să aștept până ce s'o întoarce, sau, dacă nu, să mai caut și eu o barcă:

— Cel mai bine ar fi să te'ntorci acasă și să-ți pregătești neamurile în vederea surprizei.

— Nu, n'are rost să mă'ntorc, i-am spus eu, și i-am arătat cum s'ajungă la plută.

După ce porni, mă fulgeră un gând: „Ce mă fac dacă nu-i poate vindeca piciorul destul de repede? Te pomenești că-i trebue trei sau patru zile pentru treaba asta! Atunci, ce-i de făcut! Să rămânem acolo până ce-o să ne dea în vileag? Nu merge așa, nene. Știu eu ce am de făcut. Am s'aștept să se 'ntoarcă și dacă mi-o spune că trebue să se mai ducă odată, merg și eu cu el, la nevoie chiar înnot. Odată ajunși la plută, îl legăm fedeleș și-l ducem cu noi la vale, pe fluviu, și când Tom n'o să mai aibă nevoie de el, îi plătim ce i se cuvine, sau îi dăm toți banii pe care-i avem și-l trimitem la mal."

Ceva mai liniștit, m'am dus la o stivă de lemne ca să trag un pui de somn.

Când m'am deșteptat, soarele era sus pe cer. Am alergat într'un suflet la locuința doctorului, unde mi s'a spus că doctorul plecase cu o seară în urmă și nu se'ntorsese încă. „Asta nu-i a bună, îmi ziceam eu. Trebue să mă duc numaidecât la insulă, să văd ce-i cu Tom."

Dar când am ajuns în colţul uliţei, m'am ciocnit nas în nas cu unchiul Silas.

— Ce-i cu tine, Tom ? făcu el. Pe unde mi-ai fost, secătură ce eşti ?

— N'am fost nicăieri ; m'am dus şi eu să-l caut pe negrul fugar, împreună cu Sid.

— Dar unde naiba aţi fost ? Mătuşă-ti i-a ieşit sufletul.

— N'avea dece, fiindcă nu ni s'a întâmplat nimic rău. Ne-am luat după oameni şi câini, dar le-am pierdut urma, fiindcă alergau prea iute. Auzind sgomote pe apă, am luat o barcă şi-am pornit după ei, crezând c'au trecut pe malul celălalt, dar nu i-am putut găsi. Am rămas acolo, rupţi de oboseală de-atâta căutat şi-am dormit până adineaori — e cam o oră de atunci. Am trecut încoace cu barca, să vedem ce s'a întâmplat. Sid e la poştă, după veşti, iar eu m'am dus să fac rost de ceva mâncare. După aia ne'ntoarcem acasă.

Ne-am dus aşa dar la poştă în căutarea lui „Sid", dar firește că el nu era acolo. Bănuisem eu că n'o să-l găsim ! Bătrânul a ridicat o scrisoare dela poştă ; am mai aşteptat câtva timp, dar Sid tot nu venea.

— Hai să mergem, spuse bătrânul. Sid o să se'ntoarcă pe jos sau cu barca, după ce-o să termine cu plimbatul. Noi o să mergem cu trăsura.

N'a vrut în ruptul capului să mă lase să-l mai aştept pe Sid — zicea că n'are rost şi că trebue să vin cu el, ca să o liniştesc pe tuşa Sally.

Când am ajuns acasă, tuşa Sally, de bucurie că mă vede, a început să plângă şi să râdă, m'a îmbrăţişat şi mi-a tras o chelfăneală, dar nu m'a durut cine ştie ce ; măcar că dumneaei credea că m'a dat gata. Zicea c'aşa o s'o păţească şi Sid când s'o întoarce.

Casa era ticsită de fermieri. Fuseseră poftiţi la masă — cu nevestele lor — şi făceau un tărăboi nemaipomenit. Cea mai nesuferită era cotoroanţa de Hotchkiss, căreia-i turuia gura ca o morişcă.

— Cumătră Phelps — zicea ea — am scotocit coliba aia peste tot şi socot că negrul nu era în toate minţile. I-am zis cumetrei Damrell — nu-i aşa, cumătră Damrell — să ştii că-i nebun, soro, chiar aşa i-am zis. Au-

zitu-m'ați ? E nebun, zic. Se vede cât colo c'așa e. Uitați-vă la piatra asta de moară, zic ; un om cu judecata sănătoasă n'ar scrie asemenea năzbâtii pe-o piatră de moară — că nu-ș'cine și-a sfărâmat inima, că a căzut aci treizeci și șapte de ani, că-i fiul natural al unui Ludovic și alte bazaconii de-astea. E nebun de legat, zic, e nebun deabinelea. Negrul ăla-i smintit ca alde Nabucodonosor, zău.

— Da ce spui de scara aia făcută din cârpe, cumătră Hotchkiss, sări și bătrâna Damrell. Dumnezeu știe la ce-i putea folosi...

— Tocmai asta-i spuneam chiar acu o clipă cumetrei Utterback, să-ți spuie și ea. Ce... ce zici de scara aia de cârpe ? mă'ntreabă ea. Da, da, zic. Ce... ce-o fi vrut să facă cu scara aia ? Atunci, cumătră Hotchkiss, zice ea...

— Da cum de-a adus piatra aia de moară pân'acolo? Cine dracu a săpat tunelul ăla și cine...

— Asta ziceam și eu, frate Penrod ! Ziceam — dă-mi te rog și mie farfuria aia cu magiun ! Adineaori îi zisei cumetrei Dunlap — cum de-au adus piatra aia în colibă ? Se poate s'o fi dus fără niciun ajutor ? Vezi-ți de treabă, zic, ajutor a fost și'ncă din gros. Doișpe oameni l-au ajutat pe negrul ăla. De-ar fi după mine, să știu de bine că i-aș jupui de vii pe toți negrii de-aici și tot aș afla cine-a făcut-o, zic. Pe deasupra, zic...

— Doișpe, zici ? Nici patruzeci n'ar fi fost în stare să facă tot ce-au făcutără ei. Uită-te la ferăstraiele alea făcute din cuțite, ce migălos sunt lucrate ; uită-te la piciorul patului, pe care l-au tăiat — asta-i treabă de-o săptămână, pentru șase oameni. Uită-te la mogâldeața aia de paie de pe pat și uită-te la...

— Ai dreptate, frate Hightower ! Așa-i ziceam și eu cumătrului Phelps, chiar dumnealui. Zice el : „Ce crezi matale de treaba asta, soră Hotchkiss ?" „Care treabă, cumătre Phelps ?" zic eu. „Ce crezi de piciorul ăla de pat, pe care l-au tăiat așa ?" zice el. „Ce cred ? zic... zic că nu s'a tăiat singur, asta zic. A fost tăiat de careva, de bună seamă. Asta-i părerea mea, dacă-ți place ; se prea poate să fie sau să nu fie cum zic eu —

şi dacă are careva o părere mai bună, s'o spuie." Zic eu cumetrei Dunlap...

— Cumătră Phelps, să ştii că'n colibă au venit negri, seară de seară, vreme de patru săptămâni pe puţin, ca să facă toată treaba asta. Uită-te la cămaşa aia, scrisă cu sânge de sus până jos, cu semne secrete africane! O ceată'ntreagă trebue c'a lucrat la ea, de dimineaţă până seara. Doi dolari i-aş daăluia care-ar putea să mi-o citească. Cât despre negrii care au făcut treaba asta, i-aş biciui până ce...

— Oameni care să-l ajute, frate Marples? Ai fi văzut matale, dac'ai fi stat în casa asta puţin. Păi, au furat tot ce le-a căzut în mână, cu toate că stam tot timpul la pândă. Au furat cămaşa aia chiar de pe frânghia de rufe. Cât despre cearşaful din care au făcut scara, nici nu-ţi închipui de câte ori l-au furat şi pe ăsta. Şi făina şi lumânările şi sfeşnicile şi lingurile şi ceaunul ăl vechi şi mii de alte lucruri care nu-mi vin acum în minte, şi rochia mea nouă de stambă! Şi, bagă de seamă, cum îţi spusei, eu şi Silas, şi Sid şi Tom, stăteam de veghe mereu, zi şi noapte, şi niciunul din noi n'a văzut nicio urmă — nici măcar un fir de păr — şi n'a auzit vreun sgomot care să-i dea de gol. Şi poftim, în ultimul minut, ce să vezi, ne fug pe sub nas şi-şi râd de noi — şi nu numai de noi, dar şi de tâlharii de pe teritoriul indian. Şi dispar liniştiţi cu negrul ăla, fugăriţi de şaisprezece bărbaţi şi douăzeci şi doi de câini. Vă spun că-i ceva nemaipomenit. Strigoi să fi fost şi nu ne-ar fi dus de nas mai bine! Şi cred c'au fost chiar strigoi, fiindcă, ştiţi, câinii noştri — nu-s alţii mai buni pe lume — nu le-au găsit măcar odată urma. Aş vrea să vă văd să-mi lămuriţi şi mie treaba asta, dacă puteţi!

— E ceva...

— De când sunt n'am mai pomenit una ca asta...

— Doamne fereşte, n'aş fi...

— Sunt şi hoţi şi...

— Doamne dumnezeule, mi-ar fi teamă să trăiesc într'o asemenea...

— Teamă, zici? Eram aşa de îngrozită că nu-mi venea nici să mă culc, nici să m'aşez, nici să stau

în picioare, cumătră Ridgeway. Păi, ar fi furat până și... Doamne, doamne, îți închipui în ce hal eram aseară, pe la miezul nopții. Zău dacă nu-mi era teamă c'o să ne fure și pe noi. Parcă-mi pierdusem mințile, zău așa. Acum, la lumina zilei, pare o prostie, dar aseară îmi ziceam : „Băieții ăștia doi ai mei dorm, săracii de ei, colo sus, în odăița aia singuratică." Eram așa de îngrijorată că, zău, m'am strecurat pân'acolo ca să-i încui cu cheia. Așa am făcut ! Oricine ar fi făcut la fel, fiindcă, știți, când te sperii în halul ăsta și nu se mai isprăvește povestea, îți pierzi judecata și te pomenești că faci tot felul de lucruri ciudate, de ajungi să-ți spui : „De-aș fi copil și-aș fi singur colo sus, iar ușa n'ar fi încuiată și..."

Se opri, cu o mutră mirată și-și întoarse încet capul, iar când ochii îi căzură asupră-mi, mă ridicai și mă dusei să iau puțin aer.

Imi spuneam că dacă m'aș retrage nițel și m'aș gândi, poate c'aș fi în stare s'o lămuresc dece n'am fost azi dimineață în odaia noastră. Nu'ndrăzneam să mă depărtez prea mult, fiindc'ar fi trimis după mine. Târziu după amiază, când toată lumea plecase, m'am reîntors și i-am povestit că gălăgia și împușcăturile ne treziseră pe mine și pe „Sid" și văzând noi că ușa era încuiată și arzând de nerăbdare să vedem ce se'ntâmplă, ne-am dat jos pe paratrăsnet, dar ne-am cam julit amândoi și ne-am jurat să nu mai facem așa niciodată. Apoi i-am povestit tot ce-i spusesem și unchiului Silas mai înainte.

— Bine — zise ea — de data asta vă iert. Ce poți să te-aștepți dela niște strengari de-alde voi ? De, toți băieții sunt niște derbedei. La urma urmelor, n'a ieșit nimic rău, așa că să mulțumim cerului c'ați scăpat cu viață, decât să ne mai frământăm creierii. Să uităm ce-a fost.

Zicând acestea, mă sărută, mă mângâie pe creștet și se cufundă în gânduri. In curând se ridică și spuse :

— Doamne, dumnezeule, uite că se'ntunecă și Sid tot n'a venit ! Ce-o fi cu băiatul ăsta ? !

— Dau o fugă până'n târg și-l aduc, m'am repezit eu, crezând că-i rost de ceva.

— Ba nu, spuse ea. Stai aici. Ajunge că lipseşte unul. Dacă nu s'o'ntoarce pân'la cină, o să se ducă unchiul.

Bineînţeles că Tom nu s'a arătat pân'la cină, aşa că numaidecât după masă unchiul s'a dus să-l caute. Se întoarse acasă pe la orele zece, cam neliniştit. Nu dăduse de Tom. Tuşa Sally era grozav de tulburată, dar nenea Silas se străduí să o încredinţeze că n'are dece să fie :

— Aşa-s băieţii ; ai să vezi că se'ntoarce el până dimineaţă şi că-i teafăr !

Tuşa Sally fu nevoită să se mulţumească cu-atât, dar spuse că ea tot o să-l mai aştepte niţel şi-o să lase lumina aprinsă, ca Tom s'o poată vedea.

Când m'am dus la culcare, m'a însoţit cu lumânarea, m'a vârît în pat şi m'a mângâiat cu atâta blândeţe, că-mi venea să intru'n pământ de ruşine şi nu'ndrăzneam să mă uit în ochii ei. Se aşeză pe marginea patului şi stătu mult de vorbă cu mine, spunându-mi ce minunat băiat era Sid. Nu se mai sătura vorbind despre el şi mă tot întreba dacă nu cumva s'o fi rătăcit, rănit sau înnecat. Imi zicea, cu lacrimi în ochi, că, cine ştie, în clipa asta s'ar putea ca bietul de el să zacă pe undeva, bolnav sau chiar mort, departe de ea ! Eu o linişteam, spunându-i că Sid e sănătos tun şi că are să se'ntoarcă la sigur până a doua zi dimineaţa. Imi strângea atunci mâna, ba mă şi săruta, şi mă ruga să-i mai spun odată şi'ncă odată, fiindcă-i făcea tare bine, în desnădejdea în care se afla. Inainte de a pleca, mă privi drept în ochi cu multă duioşie şi-mi spuse :

— Tom, uşa n'o să mai fie încuiată — mai e şi fereastra şi paratrăsnetul, dar tu ai să fii cuminte, nu-i aşa ? Dacă ţii la mine, nu pleca !

Dumnezeu ştie că muream să plec, ca să văd ce-i cu Tom, dar după toate cele petrecute, n'aş mai fi plecat nici pentru o împărăţie.

Am dormit ca pe ace, din pricina ei şi-a lui Tom.

De două ori m'am dat jos pe paratrăsnet şi m'am dus în faţa casei ca să trag cu ochiul : şedea la fereastră, lângă lumânare, cu ochii plini de lacrimi, pri-

vind spre potecă. Tare-aș fi vrut să fac ceva pentru ea, dar tot ce puteam face era să jur că n'am să-i mai căşunez niciodată vreun necaz.

In zori m'am trezit pentru a treia oară şi m'am dat din nou jos : tuşa Sally era tot acolo, lumânarea arsese aproape în întregime, iar capul încărunţit i se odihnea pe braţ. Adormise.

CAPITOLUL XLII

Bătrânul se mai duse odată în târg, înainte de masa de dimineaţă, dar nici de data asta nu-i dădu de urmă lui Tom. Se aşezară la masă, tăcuţi şi plini de mâhnire, şi nici nu se atinseră de mâncare. Cafeaua li se răci în ceşti.

— Ţi-am dat scrisoarea ? o întrebă el într'un târziu.

— Ce scrisoare ?

— Scrisoarea pe care am ridicat-o ieri dela poştă.

— Nu, nu mi-ai dat nicio scrisoare.

— Atunci se vede c'am uitat.

După ce se scotoci prin buzunare, se duse s'o caute pe undeva şi i-o aduse.

— Ia te uită — spuse ea — e din St. Petersburg, dela soră-mea. Eu socoteam că nu mi-ar strica să mai fac o plimbare, dar nu era chip să mă mişc. Din fericire, nu apucă să desfacă plicul şi îl aruncă, repezindu-se la fereastră : văzuse pe cineva venind. La fel şi eu. Era Tom Sawyer, întins pe o saltea şi însoţit de doctorul cel bătrân şi de Jim, îmbrăcat în rochia aia de stambă şi cu mâinile legate la spate. Mai erau cu ei o mulţime de oameni. Am ascuns scrisoarea unde s'a nimerit şi-am luat-o la goană. Tuşa Sally se aruncă asupra lui Tom, plângând :

— Vai, e mort, e mort, sunt sigură că-i mort.

Tom îşi întoarse puţin capul şi bolborosi ceva — care dovedea că nu-i în toate minţile.

— Domnul fie lăudat, trăieşte! Asta-i principalul! izbucni ea ridicând braţele spre cer.

Il sărută cu foc şi se repezi spre casă ca să-i pregătească patul, împărţind porunci în dreapta şi'n stânga la negri şi la toţi care-i ieşeau în cale. Ii mergea gura ca o morişcă. M'am luat după oameni ca să văd ce-au de gând să facă cu Jim. Doctorul ăl bătrân şi unchiul Silas intrară după Tom în casă. Oamenii erau foarte întărâtaţi şi unii voiau să-l spânzure pe Jim ca să dea cică un exemplu tuturor negrilor din împrejurimi, să le treacă pofta de-a mai evada ca Jim, care pricinuise atâtea necazuri şi băgase'n sperieţi o familie întreagă, zile şi nopţi în şir. Alţii însă erau de părere că asta n'ar folosi la nimic — fiindcă stăpânul negrului va veni negreşit şi-i va pune să plătească. Oamenii se mai potoliră, fiindcă de! ăi care se grăbesc cel mai mult să spânzure un negru vinovat de cine ştie ce sunt totdeauna cei mai puţin dornici de-a plăti pentru el după ce şi-au făcut cheful.

In schimb, îl înjurau pe Jim de mama focului şi-i dădeau din când în când câte una în cap, dar Jim nu scotea o vorbă şi se prefăcea că nu mă cunoaşte. Il duseră aşa în aceeaşi colibă, îl îmbrăcară în straiele vechi şi-l legară din nou în lanţuri, dar nu de piciorul patului, ci de un piron mare, bătut în podea. Il legară şi de mâini şi de picioare şi-i spuseră că până la venirea stăpânului lui, n'o să primească decât pâine şi apă, şi dacă stăpânul n'o să vină până la o anumită zi, au să-l vândă la licitaţie. Apoi oamenii astupară tunelul nostru, spunând că în fiecare noapte doi fermieri înarmaţi cu puşti vor sta de pază lângă colibă, iar ziua va fi legat de uşă un dulău. După ce terminară treaba, mai traseră o porţie de înjurături, ca de adio. In momentul acela intră doctorul şi, după ce aruncă o privire în jur, spuse:

— Să nu vă purtaţi aspru cu el, fiindcă nu-i un negru rău. Când am ajuns la locul unde l-am găsit pe băiat, mi-am dat seama că fără ajutorul cuiva n'am să pot extrage glonţul şi nici să-l las pe băiat — şi să mă duc după ajutor nu puteam, căci starea lui se înrăutăţea din ce în ce mai mult. La un moment dat băiatul începuse chiar să aiureze şi nu mă mai lăsa să mă apropii de el, spunându-mi că mă

omoară dacă-i însemn pluta cu creta — şi tot felul de bazaconii deastea. Vedeam eu că singur n'am s'o scot la capăt cu el, aşa că-mi trebuia neapărat ajutorul cuiva. In clipa aceea negrul acesta a ieşit de nu ştiu unde şi mi-a spus că el o să m'ajute. Şi m'a ajutat foarte bine. Imi închipuiam eu că-i un negru fugar, dar ce era să fac? Trebuia să rămân acolo toată ziua şi toată noaptea. Mare belea pe capul meu. Pe deasupra, în târg aveam doi bolnavi de gripă şi tare-aş fi vrut să dau o fugă să-i văd, dar n'am făcut-o, de teamă să n'o şteargă negrul din vina mea. In plus, nu s'a arătat nicio barcă destul de aproape ca să-i pot face semn. Deaceea am fost nevoit să stau acolo până azi dimineaţă, în zori. N'am văzut negru mai devotat şi mai grijuliu ca ăsta. Işi primejduia libertatea şi pe deasupra era obosit-mort — se vedea limpede că muncise din greu în ultima vreme. Vedeţi, de-aia îmi place. Un negru ca ăsta merită o mie de dolari — şi, pe deasupra, un tratament bun. Făcea tot ce-i ceream şi băiatul era la fel de bine îngrijit ca acasă, poate chiar mai bine, fiindcă avea mai multă linişte. Cum îi aveam în grijă pe amândoi, a trebuit să stau până azi dimineaţă în zori când am văzut o barcă. Din fericire negrul dormea tun, lângă targă, cu capul pe genunchi. Le-am făcut semn oamenilor să se apropie fără sgomot, iar ei s'au aruncat asupră-i şi l-au legat înainte ca el să-şi dea seama ce se 'ntâmplă. N'a mai fost nicio complicaţie. Băiatul dormea şi el, aşa că am învelit vâslele în cârpe, ca să nu facă sgomot, şi-am legat pluta de barcă, remorcând-o încetişor la mal. Negrul n'a scos o vorbă şi n'a făcut tot timpul nici cea mai mică mişcare. Domnilor, părerea mea e că nu-i un negru rău.

Cineva spuse:

— Văd şi eu că s'a purtat bine, doctore.

Ceilalţi se mai îmblânziră şi ei. I-am fost foarte recunoscător doctorului pentru binele pe care i-l făcuse lui Jim şi mă bucuram că eu unul mă aşteptasem la asta din parte-i: din clipa în care-l văzusem, ştiusem că are o inimă bună şi că-i un om detreabă.

Fiind cu toţii de acord că Jim se purtase foarte

bine şi că merită să fie răsplătit pentru asta, făgăduiră pe dată să nu-l mai înjure. Apoi ieşiră din colibă, încuindu-l înăuntru. Nădăjduisem că o să le vină în gând să-i dea jos un lanţ două, că tare mai erau grele, şi că o să-i îngădue să mănânce şi carne şi legume, pe lângă pâine şi apă. Am rămas cu nădejdea, dar mi-am zis că-i mai bine să nu m'amestec. Mă gândeam totuşi să-i spun şi tuşii Sally ce povestise doctorul, de îndată ce voi fi trecut hopurile care mă mai aşteptau — vreau să spun de îndată ce-i voi fi lămurit dece uitasem să-i vorbesc de rana lui Sid când îi povestisem ce făcusem eu şi cu Sid în noaptea aia blestemată când am pornit în căutarea negrului fugar.

Timp aveam berechet. Tuşa Sally rămase toată ziua şi toată noaptea în odaia bolnavului; de câte ori îl vedeam pe unchiul Silas învârtindu-se pe-acolo, o ştergeam repede.

A doua zi dimineaţa, auzind că lui Tom îi merge ceva mai bine şi că tuşa Sally se dusese să tragă un pui de somn, m'am strecurat în odaia bolnavului, cu gândul că dacă-l găsesc treaz, să ticluesc împreună cu el o poveste pentru cei ai casei. Tom însă dormea — şi încă foarte liniştit. Era palid, nu cu obrajii aprinşi, ca la'nceput. M'am aşezat şi-am aşteptat să se trezească. Peste o jumătate de oră, tuşa Sally se furişă în odaie: na, iar intrasem la apă! Imi făcu semn să stau liniştit şi se aşeză lângă mine, spunându-mi la ureche că acum ne putem bucura, deoarece bolnavul dădea semne bune, dormea ceva mai mult şi arăta din ce în ce mai bine. Garantat că avea să se scoale întreg la minte!

Am stat de veghe aşa, până ce la un moment dat el începu să se mişte şi-şi deschise ochii, aruncându-ne o privire de om în toate minţile.

— Ia te uită — exclamă el — sunt acasă! Cum aşa? Unde-i pluta?

— E în siguranţă, îi spusei.

— Şi Jim?

— La fel! adăugai, fără prea multă convingere.

Tom nu băgă însă de seamă.

— Strașnic ! Minunat ! Acum suntem cu toții salvați. I-ai povestit mătușii ?

Era cât pe ce să zic da, însă ea mi-o luă înainte :

— Ce să-mi povestească, Sid ?

— Păi, cum s'a petrecut toată chestia.

— Ce chestie ?

— Păi, chestia asta, nu-i decât una. E vorba de felul în care eu și Tom l-am eliberat pe negrul fugar.

— Dumnezeule ! Eliberat pe ne... Ce tot îndrugă băiatul ăsta ? Doamne, iar și-a pierdut mințile.

— Nu, nu mi-am pierdut mințile. Știu eu ce spun. L-am eliberat eu și cu Tom. Ne-am hotărît și-am făcut-o. Și încă foarte bine.

Își dăduse drumul și ea nu-l mai putu opri ; se holba la el, lăsându-l să vorbească. Am văzut că n'are rost să mă mai amestec și eu.

— Știi, tușă, a fost o treabă grea de tot. Am muncit la ea săptămâni întregi, câteva ore în fiece noapte, în vreme ce voi toți dormeați. Am fost nevoiți să furăm lumânările, cearșaful, cămașa, rochia matale, lingurile, farfuriile, cuțitele, tingirea, piatra de moară, făina și o sumedenie de alte lucruri. Nici nu-ți poți închipui ce greu ne-a fost să facem ferăstraiele, penele, inscripțiile și toate celelalte. Nici n'ai idee ce grozav ne-am distrat. A trebuit să desenăm singuri cosciugul și celelalte lucruri, să scriem scrisorile 'nonime ale tâlharilor, să ne suim și să ne dăm jos pe paratrăsnet, să săpăm tunelul din colibă, să facem scara de frânghie și s'o trimitem într'o plăcintă, ca și lingurile și celelalte unelte, în buzunarul șorțului matale...

— Doamne sfinte !

— ...și-am umplut coliba cu șobolani, șerpi și alte jivine, ca să-i țină de urît lui Jim. Erai cât pe ce să ne strici toată treaba ținându-l atâta vreme pe Tom — cu untul în pălărie. Oamenii au venit acolo înainte de-a fi ieșit noi din colibă și-a trebuit s'o tulim repede, și ei ne-au auzit și-au pornit pe urmele noastre, iar eu mi-am primit porția, n'am ce zice. Ne-am ascuns prin tufișuri și i-am lăsat să treacă, iar când s'au apropiat câinii, au văzut cine suntem și-au șters-o numaidecât, fiindcă nu-i interesam. Iar noi ne-am dus

cu barca la plută. Totul a ieşit bine, iar Jim şi-a dobândit libertatea. Unde mai pui că toată treaba am făcut-o noi singuri — ce spui, nu-i grozav, tuşă ?

— De când sunt, n'am pomenit aşa ceva. Aşa dar, voi, ticăloşilor, aţi scornit toată beleaua asta, de ne-aţi înnebunit şi-aţi băgat spaima'n noi ? Tare-mi vine să ţi-o plătesc chiar acum. Când mă gândesc că, seară de seară, am fost... A, să te faci tu bine, netrebnicule, şi-o să vezi ce-o să vă târnuesc eu pe-amândoi !

Dar Tom era aşa de mândru şi fericit, că nu-şi putea ţine gura, şi-i dădu drumul înainte, în timp ce ea tuna şi scuipa foc pe nări, nu alta. Le mergea gura la amândoi de parcă ar fi fost două pisici întărîtate.

— Grăbeşte-te să te bucuri cât mai eşti în pat, că dacă te mai prind cu ăla vreodată...

— Cu cine ? întrebă Tom cu mirare în glas şi încetând să zâmbească.

— Cum cu cine ? Cu negrul ăla fugar. Da cu cine credeai ?

Tom mă privi lung şi-mi spuse :

— Tom, da nu-mi spuseseşi adineaori că Jim e în siguranţă ? N'a fugit ?

— El ? făcu tuşa Sally. Negrul fugar ? Fii pe pace. L-au adus înapoi şi l-au pus din nou în coliba aia, unde-o să stea cu pâine şi apă, ferecat în lanţuri grele, până l-o cere careva sau l-om vinde.

Tom se ridică în capul oaselor, cu nările umflate, fremătând ca nişte aripioare, şi-mi strigă :

— N'au dreptul să-l închidă ! Du-te repede, nu pierde o clipă. Eliberează-l, Jim nu-i sclav — e la fel de liber ca orice fiinţă de pe pământ.

— Iar aiurează băiatul...

— Nu aiurez deloc, tuşă Sally, şi dacă nu se duce nimeni, mă duc eu. De mic îl ştiu pe Jim, şi Tom la fel. Bătrâna domnişoară Watson a murit acum două luni şi-i era ruşine că-l ameninţase să-l vândă în josul fluviului. A spus-o chiar ea şi a scris în testament că-l eliberează.

— Atunci dece naiba mai voiai să-l eliberezi, dacă era liber ?

— Auzi întrebare ! Intrebare de femeie, eh !... Păi, eu voiam aventuri, tușico, și-aș fi trecut prin foc ca să...

Sfinte Sisoe, uite-o pe tușa Polly !

Aoleu, era chiar ea ! Stătea în pervazul ușii și surâdea fericită, ca un înger bine hrănit.

Tușa Sally i se aruncă de gât, cât pe-aci s'o înnăbușe cu îmbrățișările, și plângând de fericire. Cât despre mine, mi-am găsit un locșor potrivit sub pat, gândindu-mă că'n curând n'o să se mai poată nici respira în casa asta. Din când în când, trăgeam cu coada ochiului afară ; deodată mătușa Polly se smulse din brațele mătușii Sally și începu să se uite la Tom pe deasupra ochelarilor, ca și cum ar fi vrut să-l bage'n pământ.

— Da, da — îi spuse ea — mai bine ți-ai întoarce capul. Să fiu în locul tău, eu așa aș face, Tom.

— Vai de mine — izbucni tușa Sally — așa de mult s'a schimbat ? Nu-i Tom, ci Sid. Tom e... Tom e... dar unde-i Tom ? Parcă adineaori era aici.

— Vrei să zici unde-i Huck Finn, de bună seamă. De când îl tot cresc pe derbedeul ăsta de Tom, fii sigură că pot să-l recunosc și dintr'o mie. Altminteri frumos mi-ar sta ! Hei, Huck Finn, ia ieși de sub patul ăla.

Ce era să fac ? Am ieșit. Cam fâstâcit, bineînțeles. Să fi văzut ce mutră a făcut tușa Sally ! Și nenea Silas la fel, când i s'a povestit totul. Ai fi zis că-i beat, nu alta. Toată ziua parc'ar fi fost pe altă lume, săracul, iar în seara aceea, la întrunirea religioasă, a ținut o predică ce-l făcu celebru, fiindcă nici cel mai firoscos om din lume n'ar fi putut s'o înțeleagă.

Mătușa Polly, a lui Tom, le povesti tuturor cine și ce eram eu, și-a trebuit să le arăt cum în ziua în care doamna Phelps („Spune-mi tușa Sally, ca mai'nainte — mă întrerupse ea — că așa m'am obișnuit !") m'a luat drept Tom Sawyer, eram atât de strâns cu ușa, că n'am avut încotro — și-apoi eram sigur că Tom n'o să se supere, ba dimpotrivă o să-i placă, fiind ceva misterios, ca o aventură. Și când a sosit Tom, s'a dat drept Sid, și m'a ajutat cât a putut, ca să mă scoată din încurcătură.

Mătușa Polly adeveri spusele lui Tom, că în testamentul ei domnișoara Watson îi dăruia lui Jim libertatea. Vasăzică Tom Sawyer venise și-și luase pe cap toate necazurile alea, ca să elibereze un negru gata liberat! Abia atunci mi-am dat seama dece, cu toată educația lui, încuviințase să m'ajute să eliberez un negru!

Mătușa Polly povesti cum, după ce primise scrisoarea mătușii Sally, din care aflase că Tom și Sid sosiseră cu bine, își spusese:

— Asta-i bună! Trebuia să m'aștept la una ca asta din partea lui, de vreme ce i-am dat drumul să plece așa, de capul lui. Și acum, iată-mă nevoită să bat tot drumul ăsta până'n josul râului, cale de o mie cinci sute de mile, ca să văd ce ispravă a mai făcut derbedeul — mai ales că nu primeam niciun răspuns dela tine.

— Dar n'am primit nicio scrisoare, izbucni tușa Sally.

— Cum așa? Ți-am scris de două ori! Te'ntrebam ce vrei să spui când zici că Sid e-acolo la tine.

— Dar n'am primit nimic, draga mea.

Atunci mătușa Polly se întoarse încet spre Tom și se răsti odată la el:

— Ascultă, Tom!

— Ce-i tușă? întrebă el cu un aer nevinovat.

— Cexina, obraznicule — adă'ncoa scrisorile!

— Care scrisori?

— Scrisorile mele. A, las'că pun eu mâna pe tine, să vezi ce-o să-ți fac...

— Sunt în cufăr, poftim. Și-s la fel cum erau când le-am luat dela poștă, nici nu m'am uitat în ele, nici nu le-am atins. Dar știam că au să ne încurce treburile și p'ormă mă gândeam că nu te grăbești și...

— Ei, fir'ai tu să fii, ne socotim noi, lasă... Am mai trimis o scrisoare în care-mi anunțam sosirea. Te pomenești că și pe aia...

— Nu, aia a sosit ieri și n'am citit-o încă, dar o am aici, nu-i nimic.

Aș fi pus rămășag pe doi dolari că n'o are, dar mi-am zis că-i mai sănătos să tac, așa că n'am scos o vorbă.

CAPITOLUL DIN URMĂ

De îndată ce-am rămas cu Tom între patru ochi, l-am întrebat ce-avusese de gând în clipa evadării și ce-ar fi făcut dacă evadarea ar fi reușit și ar fi eliberat un negru, gata liber? Imi răspunse că dela bun început avusese de gând ca, după eliberarea lui Jim, să-l ducem cu pluta în josul râului și să trăim o viață plină de aventuri, pân'om ajunge la vărsarea râului în mare; apoi să-i spunem că e liber și să-l aducem înapoi acasă cu vaporul, în stil mare, și să-i plătim pentru timpul pierdut. Urma să trimitem vorbă despre venirea lui pentru ca toți negrii să-i iasă în întâmpinare și să-l aducă în orășel cu torțe și cu lăutari. Astfel, Jim ar fi fost un erou, iar noi la fel.

Cât despre mine, eram mulțumit și fără asta.

Ne-am grăbit să-l scoatem pe Jim din lanțuri, iar când tușa Polly, unchiul Silas și tușa Sally aflară cu câtă sârguință îl ajutase Jim pe doctor să-l îngrijească pe Tom, îl copleșiră cu laude și începură să-l răsfețe, dându-i să mănânce tot ce voia, băsca distracțiile și scutirea de orișice corvoadă. L-am dus pe Jim în odaia bolnavului și ne-am așezat la taifas. Tom îi dădu lui Jim patruzeci de dolari ca răsplată că fusese un prizonier așa de răbdător și priceput. Jim era în culmea fericirii.

— Ce spus eu la tine, Huck? Ce spus eu colo la insula Jackson? Spus la tine că Jim are păr pe piept și asta semn bun. Spus la tine că Jim fost bogat și iar mai fie bogat. Și uite că adevărat. Ascultă Jim, semnu semn. Eu știi că Jim iar bogat, da.

Apoi îi veni rândul lui Tom să vorbească. Și vorbi, și vorbi...

— Ce-ar fi să o ștergem de-aici într'o noapte? spuse el. Facem rost de echipament și mergem pe teritoriul

indian, după aventuri. Stăm acolo vreo două-trei săptămâni. Ai, ce ziceţi ?

— Eu sunt de acord — îi spusei — da n'am bani pentru echipament şi nu văd cum aş putea face rost de bani de acasă, fiindcă babacu s'o fi întors între timp, şi-o fi băut toţi banii dela judele Thatcher.

— Nu, nu i-a luat, spuse Tom. Banii-s tot acolo — şase mii de dolari şi ceva, iar taică-tu nu s'a mai întors — cel puţin până la plecarea mea.

Atunci Jim rosti cu un aer solemn :

— Nu mai întoarce el niciodată, Huck.

— Dece, Jim ?

— Nu'ntreba, Huck, dar el nu mai întoarce niciodată.

Am stăruit însă, aşa că până la urmă îmi spuse :

— Ţii minte casa care plutit pe râu ? înăuntru fost om acoperit şi eu dus şi descoperit pe el, şi pe tine nu lăsat să vii vezi. Da, Huck, tu poţi duci oricând iei bani — el fost acolo.

Tom e acum aproape cu totul vindecat. Şi-a legat glonţul de un lănţug de ceas şi-l poartă la gât, uitându-se mereu la el ca la un ceasornic. Ei, şi-acu nu mai am nimic de povestit şi-s tare bucuros, fiindcă de-aş fi ştiut dinainte ce greu e să scrii o carte, nu m'aş fi apucat s'o scriu. Oricum, e pentru ultima oară.

Socot însă că trebue să o pornesc spre teritoriul indian înaintea celorlalţi, fiindcă tuşa Sally are de gând să mă adopteze şi să mă civilizeze şi n'aş putea îndura aşa ceva.

Ştiu eu ce'nseamnă !

CUPRINSUL

Pag.

Prefață 5
Prefața autorului 27
Aventurile lui Tom Sawyer 29
Aventurile lui Huckleberry Finn 251

Responsabil de carte : C. Ţoiu.
Tehnoredactor : S. Alexandrescu.
Corector : E. Timiş.

Dat la cules 03.11.953. Bun de tipar 29.03.954. Tiraj 14.500+5150+500 ex. Hârtie ediţii tip B de 60 gr. m. p. Ft. 840×1080/32. Coli ed. 29,09. Coli de tipar 17. Preţul unui exemplar broşat 9,50 — 1/2 legat 13,40 — 1/1 legat 15,35 lei. Ediţia I. Comanda 13. Planşe offset 1. A. nr. 04439. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A = R.

Tiparul executat sub com. nr. 9560 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti
—R.P.R.—